

**ENVER HOXHA**

**DITAR**

**PËR ÇËSHTJE NDËRKOMBËTARE**

**(1968-1969)**

**5**

**TIRANË, 1982**

INSTITUTI I STUDIMEVE MARKSISTE-LENINISTE  
PRANË KQ TË PPSH

DIETAR

DIETAR

(1968-1969)

1968



## ZHVILLIMI I KRIZËS SË KAPITALIZMIT

### Shënime<sup>1</sup>

Kriza e përgjithshme politike dhe ekonomike e sistemit kapitalist botëror po thellohet. Kjo u detyrohet hovit revolucionar të popujve, luftës revolucionare që ka shpërthyer kudo, me armë dhe në forma të tjera, luftës heroike të popullit të Vietnamit, luftës nacionalçlirimtare të armatosur të popujve kundër imperializmit amerikan dhe aleatëve shërbëtorë të tij etj. Qëndrimi heroik, parimor, revolucionar i Partisë sonë, ai i partisë kineze kundër imperializmit dhe revizionizmit kanë luajtur një rol të madh në thellimin gjithnjë e më shumë të kësaj krize, që vazhdon të acarohet më tej dhe do të marrë përpjesëtime katastrofike për imperializmin amerikan dhe për shtetet e tjera kapitaliste. E gjithë kjo do të shkaktojë kriza akoma më të rënda edhe në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera revizioniste.

Kjo krizë, siç po paraqitet sot, është e shumanshme dhe shkaktohet nga kontradikta të thella antagonistike politike, ekonomike, sociale dhe ushtarake. Shënjat e saj ka kohë që janë dukur në vendet kryesore kapitaliste dhe revizioniste.

---

<sup>1</sup> Këto shënime, me ndonjë aktualizim, janë kthyer në artikull: «Një krizë e thellë e gjithanshme po trondit botën kapitaliste» botuar në gazetën «Zëri i popullit», 31 mars 1968.

Synimet hegjemoniste dhe agresive të imperializmit amerikan, si në fushën politike, ashtu edhe në atë ekonomike e ushtarake, përbëjnë një nga shkaqet kryesore të krizës së rëndë që ka pllakosur botën kapitaliste. Pak-tomania e Dallesit, e përforcuar nga ajo e Kenedit dhe tani e Xhonsonit, dhe e përkrahur nga tradhtia e revizionistëve hrushovianë, nuk u qëndroi dot hovit revolucionar të popujve dhe luftës së tyre për çlirim. Imperializmi amerikan krijoi baza ushtarake kudo në botë, shpërndau forcat e veta nga të katër anët. Kjo jo vetëm shkaktoi një urrejtje të ligjshme kundër këtij xhandari agresor e armiku të egër të lirisë së popujve, por rëndoi jashtëzakonisht shumë buxhetin amerikan, rëndoi popullin amerikan me taksa, rriti deficitin e bilancit të pagesave dhe shkaktoi një inflacion të madh të dollarit, vlera e të cilit nuk mund të mbulohet me ar, po mbahet me zor, me kërcënime e me shantazhe politike dhe ushtarake.

Imperializmi amerikan, si qen roje që është, duhej të financonte me armë dhe me kredi, natyrisht në forma të rënda shfrytëzuese, edhe qen roje të tjerë, klika dhe xhelatë popujsh, të cilët me ndihmën amerikane frikësojnë popujt e tyre, i rrjepin këta në interesin e padronit të tyre. Imperializmi amerikan hodhi në dorë tregjet e Perandorisë Britanike, e vuri këtë nën varësinë e tij ekonomike, politike dhe ushtarake. Por njëkohësisht ai trashëgoi edhe vështirësitë që e brenin me kohë këtë perandori të krimbur, e cila do të krimbë edhe vetë perandorinë e re botërore të fashistëve janki. Në të gjitha anët e botës, ku sundojnë kapitalistët, dhe veçanërisht atje ku ndihen ndikimi dhe zgjedha amerikane, direkt apo tërthorazi, ka lëvizje, pasiguri, paqëndrueshmëri të madhe, ka kriza të çdo lloji, që nga uria, papunësia dhe deri në konflikte të hapëta me armë. Popujt ngrihen në luftë kundër tiranëve. Vende kapitaliste, të ashtuquajtura aleate, përleshën njëri me tjetrin për interesa ekonomiko-politikë. Klikat

shpërthejnë puçe kundër klikave për të vendosur diktatura fashiste, për të shtypur lëvizjet, grevat, liritë demokratike etj.

Në këto situata të rënda koniunkturale po zhvillohet me furi kjo krizë e kapitalizmit. Natyrisht, Anglia, hallka më e dobët në zinxhirin e të ashtuquajturave fuqi të mëdha imperialiste, ishte e para që u godit më shumë nga kjo krizë. Ajo u detyrua të zhvleftësonte sterlinën dhe këtë rrokullisje gjoja po e frenon tani me ekspediente të dhëna nga ujëq të tjerë që, për të lehtësuar krizën në vendet e tyre, nguten t'ia thellojnë akoma më shumë varrin. Padroni amerikan, megjithëse ka humbje në këtë disfatë angleze, është në pamundësi të financojë sterlinën, e cila do të rrokulliset akoma më shumë teposhtë dhe populli anglez, bashkë me të gjithë lakenjtë e imperializmit britanik, po rrokullisen dhe do të rrokullisen në humnerën e Xhon Bullit.

Kapitali francez që mbledhi këmbët me kohë dhe u lehtësua nga disa detyrime e vargonj amerikanë (politikë, ekonomikë e ushtarakë) *fait le crâneur*<sup>1</sup> dhe po ua mbyll me «këmbëngulje» dyert e Tregut të Përbashkët Evropian Anglisë e, indirekt, edhe Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Franca, për interesat e hegjemonisë së saj, po u nxjerr pengesa Shteteve të Bashkuara të Amerikës, Anglisë, Kanadasë dhe partnerëve të tyre në NATO. Ajo përpiqet të dalë nga kjo krizë pa shumë dhimbje, por kjo, më duket mua, nuk do të arrihet. Shpejt ose vonë edhe Franca kapitaliste do të rrokulliset kokëposhtë në këtë «rreth djallëzor» të krizës që i ka mbërthyer gjithë vendet kapitaliste.

Ç'tipare ka marrë kjo krizë?

Imperializmi amerikan, për të lehtësuar barrën e

<sup>1</sup> Frëngjisht — tregohet kryelartë.

tij të rëndë të shpenzimeve kolosale financiare, materiale e në njerëz, që i shkakton lufta kundër popujve, dhe sidomos lufta në Vietnam, u përpoq pa sukses të madh të tërhiqte në aventurat e veta partnerët e NATO-s dhe të gjitha klikat në shërbim të tij. Shumica dërrmuese e anëtarëve të NATO-s, duke qëndruar në këtë organizatë agresive, i bënë bisht presionit amerikan dhe kontributi i tyre në të, në drejtimin e shpenzimeve ushtarake, është i pjesshëm. Me përjashtim të Gjermanisë Perëndimore, kontributi i së cilës është më i madh pas atij amerikan, pasi NATO-ja është në interesin e saj dhe të Shteteve të Bashkuara të Amerikës, të tjerët, në llogaritë e fundit, më shumë marrin ndihmë ushtarake sesa japin. Është e vërtetë që buxhetet e tyre ushtarake përpijnë shuma kolosale, që pasurojnë, në radhë të parë, manjatët e armëve të Shteteve të Bashkuara të Amerikës, por, Shteteve të Bashkuara të Amerikës u intereson, mbi të gjitha, që partnerët t'i kenë plotësisht të bindur dhe nën diktatin e tyre të plotë. Këndej rrjedhin edhe kontradiktat e thella në gjirin e NATO-s, të cilat shkaktojnë «revolta» dhe të çara.

Franca që e para që «ngriti krye», dhe praktikisht doli nga NATO-ja. Kjo ishte një sëmundje ngjitetëse për partnerët e tjerë, të cilët, edhe nëse nuk po lëvizin akoma si Franca, janë duke u përdredhur si peshqit në ujë për t'i shpëtuar, në një mënyrë ose në një tjetër, rrjetit skllavërues amerikan. Korrente politike antiamerikane, në mos të hapëta, të nëndheshme, po krijohen dhe këto shfaqen në mënyra të ndryshme, duke i bërë kërkesa plotësuese për kredi ekonomike dhe ushtarake «dajko Kalit» (daj Samit), duke i bërë presione politike dhe ekonomike, duke eksportuar kapitalet e tyre në vende «të pazhvilluara», duke investuar kapitale në vendet ku sundojnë revizionistët dhe ku po bëhet rivendosja e

plotë e kapitalizmit. Kështu, Shtetet e Bashkuara të Amerikës shikojnë me shqetësim se qentë që ata vetë i ushqyen dhe i rritën, po u kafshojnë pulpat e këmbës.

Sterlina krisi dhe do të shohim ku do ta mbajë vrapin e rrokullimës. Ditët dhe javët e para, këtë krizë monetare, që do të thotë ekonomike dhe politike, bota kapitaliste u përpoq ta paraqiste si një fenomen të izoluar anglez dhe të zonës së sterlinës. Natyrisht, ky është një bluf për të fshehur ethet që i kishin zënë të tërë, pasi kriza e sterlinës nuk mund të ishte e shkëputur nga ajo e dollarit dhe e monedhave të tjera më të dobëta dhe bile të varura shumë prej dy të parave. Në këto kushte filloi sulmi mbi arin, filloi edhe kriza e dollarit që do të shkaktojë shpërthimin zinxhir të krizës.

Imperializmi amerikan lëshoi alarmin e parë. Ra boria! Ai filloi përpjekjet që, për të mbrojtur dollarin të bëjë kursime, të shtojë taksat, të pakësojë investimet jashtë, të kufizojë turizmin amerikan etj. Zyrtarisht u deklarua se ngjitet në 3 miliardë dollarë shuma që nuk do t'u venë më partnerëve të imperializmit amerikan në botë dhe veçanërisht atyre të Evropës.

Këto masa të qeverisë së Lindon Xhonsonit shkaktojnë alarm në financat dhe në buxhetet e Italisë, të Anglisë, të Spanjës, të Francës, të vendeve të Beneluxit, të Vendeve Skandinave, të Jugosllavisë, të Greqisë dhe të vendeve revizioniste, gjithashtu, që me tradhtinë e tyre kujtuan se «zbuluan Amerikën»! Ky është fillimi i tërmetit.

Të marrim çështjen e turizmit amerikan. Vendet kapitaliste të Evropës sigurojnë të ardhura të konsiderueshme nga ky zë dhe kanë ndërtuar një industri të madhe në këtë drejtim. Ngushtimi i këtij burimi do të thotë krizë, papunësi dhe jo vetëm në këtë degë, por edhe në ato degë ose sektorë të industrisë e të bujqësisë që janë të lidhura ngushtë me turizmin. Bashkimi So-

vjetik dhe vendet e tjera revizioniste po lëpinin buzët nga këto të ardhura, në mbështetje të të cilave ngrihnin kështjella mbi rrëzë me ndihmën «bujare» të daj Samit të tyre. Tani ato mbetën me gisht në gojë. Pra edhe në këto vende do të shtohen çrregullimet ekonomike e deziluzionet.

Por, kriza e turizmit amerikan, e vendit më të pasur kapitalist, do ta acarojë patjetër krizën, bile shumë, pse do të kufizojë daljen e turistëve edhe nga vetë vendet e tjera kapitaliste. Po t'i hedhim një sy gjendjes në Angli, do të shohim se atje sa vete e po i shtrëngohet rripi popullit, po bëhen përpjekje të frenohet rrokullisja e sterlinës, duke shtrenjtuar jetën e masave dhe jo më të mendohet që të nxitet zhvillimi i turizmit anglez jashtë vendit. Atëherë merret me mend se ç'do të ngjasë në Jugosllavi e gjetkë, në vendet ku sundojnë revizionistët, ku valuta e turistëve kapitalistë pritet si mjet çudibërës. Natyrisht, të pasurit do të vazhdojnë të bëjnë qejf në kurriz të të varfërve. Kjo do të bëjë që në vendet kapitaliste dhe revizioniste të thellohet shtypja dhe të zhvillohen edhe më shumë kusaria dhe grabitja.

Të marrim tani çështjen e ngushtimit të investimeve ekonomike nga ana e kapitalit amerikan në vendet e ndryshme të botës. Kjo do të ketë pasoja të mëdha për vetë kapitalin amerikan, që detyrohet të ngushtojë çairin e madh ku livadhiste, por sidomos për ato vende që gjoja përfitonin nga këto investime. Lëri pastaj vendet revizioniste që, si të uritura, po u vërsuleshin kredive amerikane. Perspektivë «e bukur» u hapet atyre! Vështirësitë, papunësia, varfëria, pakënaqësia do të shtohen.

Por frenimi i investimeve amerikane nuk do të jetë i vetmi, ai do të shkaktojë shpërthimin e gjithë zinxhirit në vendet kapitaliste dhe revizioniste. Kriza

do të tronditë tregun botëror, importin dhe eksportin, prodhimin në të gjitha sferat. Turbullira të mëdha në vendet kapitaliste dhe revizioniste, turbullira në ekonomi dhe në politikë, acarime dhe konflikte të reja në perspektivë, që mund të kalojnë dhe do të kalojnë në përleshje të armatosura. Do të lindin vatra të tjera luftërash agresive dhe vatra të tjera luftërash revolucionare.

Kërcënimi amerikan ndaj partnerëve të tij kapitalistë dhe revizionistë do të shtohet, do të thellohen akoma më shumë kontradiktat në mes tyre, do të dalë akoma më në dukje kalbësia e regjimit kapitalist dhe e lakënjve të tyre revizionistë, do të demaskohet akoma më shumë politika e tyre hegjemoniste, grabitqare, luftënxitëse.

Revizionistët sovjetikë do të përpiqen të propagandojnë nga ana e tyre sikur kjo krizë i përket kapitalizmit dhe jo atyre, do të përpiqen të tregohen sikur vendi i tyre ka shpëtuar nga kriza. Ky është një bluf. Kriza ata i ka mbërthyer në grykë me kohë, që kur tradhtuan komunizmin dhe ecin me hapa të mëdhenj drejt vendosjes së plotë politike dhe ekonomike të regjimit borgjez kapitalist. Ata janë me kohë në krizë, në çdo sektor të ekonomisë së tyre dhe për të mbyllur, sado pak, plagët e tyre të mëdha, po ua shesin pasuritë e vendit dhe djersën e popullit kapitalistëve të huaj.

Për shkak të krizës së brendshme, revizionistët sovjetikë nuk kanë qenë në gjendje të investojnë në ekonominë e satelitëve të tyre. Këtë e vërtetojnë shqyerjet në KNER dhe dalja nga duart e tyre e vendeve të ish-demokracisë popullore. Por kriza që po kërcënon sot botën kapitaliste do t'i futë akoma më thellë dhe do t'u nxjerrë telashe të mëdha edhe vendeve të sunduara nga revizionistët, pasi regjimi i tyre, që është kthyer në binarët e kapitalizmit, s'ka si të mos preket e të mos pësojë nga

kriza e përgjithshme që ka mbërthyer gjithë sistemin e kalbur botëror kapitalist.

Kreu i kapitalizmit botëror, imperializmi amerikan, do të shkojë, do të ecë medoemos drejt krizash e tronditjesh më të thella, tok me partnerin e tij kryesor, shtetin revizionist sovjetik. Kontradiktat në mes tyre janë të paevitueshme dhe acarimi i tyre do ta forcojë gjithnjë më shumë luftën revolucionare të popujve dhe do të dobësojë armiqhtë tanë të çdo ngjyre.

Vendet revizioniste të Evropës do të jenë, gjithashtu, në krizë të rëndë. Tradhtarët në këto vende do të jenë në balotazh<sup>1</sup> dhe në mëshirën e nën presionin e tmerrshëm të revizionistëve sovjetikë dhe të kapitalizmit botëror. Ata do të vazhdojnë të hiqen në gjunjë përpara atij që u paguan më shtrenjtë për tradhtitë e tyre. Në vendet e tyre do të shtohet degjenerimi politik dhe ideologjik, do të shtohet korrupsioni, varfëria, shfrytëzimi, papunësia etj., dhe do të thellohet e do të plotësohet transformimi i këtyre vendeve në vende kapitaliste, në rast se popujt e, në radhë të parë, klasa punëtore atje, nuk do të ngrihen në luftë dhe në revolucion, për të marrë përsëri fuqinë, për të rivendosur diktaturën e proletariatit dhe për të shtypur tradhtinë.

Situata, pra, në botë po ecën në favor të revolucionit botëror, të luftërave nacionalçlirimtare. Kjo është në favorin tonë. Parashikimet e Partisë sonë, të bazuara në analiza objektive marksiste-leniniste, po vërtetohen. Ç'fitore kolosale do të jetë për revolucionin botëror, sikur Kina e madhe ta kryejë sa më shpejt dhe me sukses Revolucionin e madh Kulturor që ka filluar. Rëndësia e kësaj çështjeje është kolosale. Por edhe tash në revolucion e sipër, pesha e Kinës, në gjithë këto ngjarje botërore që po zhvillohen, është e pallogaritshme.

<sup>1</sup> Nga frëngjishtja — këtu me kuptimin e luhatjes, lëkundjes, paqëndrueshmërisë.

Partia jonë, në rrugën e saj të qartë dhe të ndritur revolucionare, do të ecë kurdoherë përpara me guxim, me heroizëm, me pjekuri, e vendosur për të dhënë kontributin e saj në këtë luftë të madhe revolucionare. Do të ndjekim me shumë kujdes zhvillimin e krizës, format dhe orientimet që ajo do të marrë, që asgjë të mos na zërë në befasi. Të përpiqemi të parashikojmë gjithçka dhe kurdoherë të veprojmë dhe të jemi të përgatitur mirë, si në planin e brendshëm, ashtu edhe në atë ndërkombëtar.

**QËNDRIM I DËMSHËM I UDHËHEQJES  
REVIZIONISTE KOSOVARE**

Udhëheqja shqiptare e Kosovës nuk e pranoi ftesën që iu bë për të dërguar një delegacion me shqiptarë të Kosovës, për të marrë pjesë në festat e 500-vjetorit të vdekjes së Heroit tonë Kombëtar Gjergj Kastriotit. Kuptohet se ajo vepron kështu sepse ka frikë nga titistët serbomëdhenj dhe në rrugë titiste mbron titizmin dhe shtypësit mizorë të shqiptarëve të Kosovës. Nëpërmjet shtypit dhe Radio Tiranës, ne duhet t'ia bëjmë të njohur opinionit shqiptar kosovar këtë refuzim nga ana e udhëheqjes së tyre revizioniste.

**U FORMUA PARTIA KOMUNISTE  
E FRANCËS**

Sot mora një lajm që më gëzoi: Partia Komuniste e Francës (m-l) u formua, në një kongres që u mbledh në ilegalitet, në fund të vitit që kaloi. Sukses i madh, fitore për marksizëm-leninizmin. Do t'i ndihmojmë me të gjitha forcat tona marksistë-leninistët francezë.



**E PREMTE**  
**5 JANAR 1968**

**KËMBIM SHËRBËTORËSH NË UDHËHEQJEN**  
**REVIZIONISTE TË ÇEKOSLLOVAKISË —**  
**BREZHNEVI URON DUBÇEKUN**

Radio Praga njoftoi «dorëheqjen» e Novotnit nga funksioni i Sekretarit të Parë të Komitetit Qendror të Partisë Komuniste të Çekosllovakisë. Me një fjalë, revizionistët ia ngritën këmbët këtij revizionisti dhe shërbëtori të bindur të renegatëve sovjetikë. Në vend të tij u vendos një sllovak, njëfarë Dubček, i cili, siç thonë, deklaroi se do të vazhdojë, me hapa më të shpejtë, liberalizimin e regjimit në ekonomi dhe në politikë, domethënë, do të shkojë më me vrap drejt kapitalizmit. Për këtë çekët janë treguar kurdoherë të zotë dhe e njohin mirë zanatin. Në të njëjtën kohë kjo që ndodhi në Çekosllovakë është edhe një demaskim i madh për revizionistët sovjetikë e për revizionistët e tjerë. Po u shkatërrohen planet që kishin ngritur mbi rërë.

Të vazhdojmë me ashpërsi akoma më të madhe luftën tonë të vendosur kundër tyre, pse çdo parashikim yni lidhur me revizionistët po vërtetohet nga jeta.

Brezhnjevi e la në llucë limonin e shtrydhur e të vyshkur, Novotnin, dhe menjëherë i dërgoi urime Dubčekut. Novotni nuk i hynte më në punë.

Në telegramin e tij Brezhnjevi vinte theksin mbi ruajtjen e «miqësisë» sovjeto-çekosllovake. Pikërisht kjo

miqësi tash nuk do të ruhet, por do të zhduket. Do të dobësohet miqësia midis çekëve dhe sllovakëve, pale ajo me sovjetikët. Dhe kjo sepse nacionalizmi borgjez dhe shovinizmi lulëzojnë nga të dyja anët. Interesat e veçantë kapitalistë do të udhëheqin gjithë politikën e secilës palë. Ç'model shporte karavidhesh do të bëhen Traktati i Varshavës, KNER-i dhe i gjithë ai i ashtuquajtur bashkëpunim me frymë internacionaliste?!

Shumë skandale do të na shohin sytë!

## TITOJA AMBASADOR SHËTITËS I IMPERIALIZMIT AMERIKAN

Si zakonisht edhe sivjet Titoja tok me Vitin e Ri, pasi i dha porositë e duhura lakeut të ri amerikan Çausheskut të Rumanisë, u nis për udhëtime të gjata në Afrikë dhe në Azi. I ka «rregulluar» bukur punët e tij brenda në Jugosllavi dhe tashti i duhet të vejë «të rregullojë» edhe të tjerët?! Nuk është parë kurrë një burrë shteti si ky, të bëjë shëtitje kaq të shumta dhe kaq të kushtueshme. Titoja u përngjet atyre tagrambledhësve që bridhnin për të rrjepur njerëzit. Çdo gjë Titos i paguhet nga amerikanët. Ky agjent i amerikanëve është ambasadori i tyre nr. 2, pas Harrimanit. Ai shkon kudo me misione të caktuara dhe të paguara, bën qejf dhe tregti në kurriz të popujve, tradhton të gjithë veç padronëve të tij, imperialistëve amerikanë. Ç'njeri i ndyrë!

## REPUBLIKA FEDERALE E GJERMANISË, EVROPA DHE SHITETET E BASHKUARA TË AMERIKËS

Qarqet fashiste të Bonit po përgatitin revanshin, përgatitin vendosjen e hegjemonisë së tyre në Evropë si dhe ekspansionin e tyre neokolonialist në kontinente të tjera. Tash për tash politika e Bonit nuk lë të duket hapur se përgatitet për luftë grabitqare me metodat, me mënyrat dhe me orientimet e aleancave si ato të Hitlerit. Por, me format dhe me metodat që po ndjek, në koniunkturat e krijuara pas Luftës së Dytë Botërore, atje po shkon.

Hitlerianët vendosën diktaturën fashiste, mëkëmbën dhe rikrijuan potencialin ushtarak, folën dhe vepruan kundër padrejtësive të Traktatit të Versajës, kundër bolshevizmit e kundër Bashkimit Sovjetik. Ata e çorën Traktatin e Versajës dhe me këtë e «çliruan» Gjermaninë nga tutela e imponuar nga ata që fituan Luftën e Parë Botërore. Hitlerianët që në vitet e para të mbasluftës së Parë Botërore, trashëguan një Gjermani jo edhe aq shumë të dëmtuar nga lufta dhe kjo Gjermani borgjeze, për të mbytur revolucionin e brendshëm, për t'u mëkëmbur, për të mëkëmbur industrinë, bujqësinë dhe financat e saj u mbështet nga imperializmi amerikan në radhë të parë. Te Franca kapitaliste perandoria angleze shihte një konkurrent më të madh e më të rrezikshëm se Gjermania, prandaj nuk mungoi edhe ajo ta përkrahte mëkë-



mbjen e Gjermanisë duke mbyllur sytë në shumë raste. Franca kapitaliste, që fitoi luftën kundër Gjermanisë, doli më e dobët dhe iu desh jo vetëm të mbronte avantazhet që i jepte Traktati i Versajës, por të zhvillonte një politikë më të egër ekspansioniste, kolonialiste dhe të mbronte kolonitë e vjetra, që patjetër do të synoheshin nga imperializmi anglez e në mënyrë të veçantë nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës, të cilave ua pati nevojën gjatë dhe pas luftës. Por, mbi të gjitha, fuqitë fituese kapitaliste në Luftën e Parë Botërore, shikonin te Gjermania një fuqi të gatshme e në gjendje për ta ndërsyer kundër Bashkimit Sovjetik, kundër komunizmit e revolucionit dhe prandaj e ndihmonin.

Dihet cili që zhvillimi i ngjarjeve që rrodhën, si u përgatit lufta nga hitlerianët, cilat qenë peripecitë e qëllimet e saj, çfarë aleancash u krijuan dhe cili që përfundimi i Luftës së Dytë Botërore.

Pas Luftës së Dytë Botërore, imperializmi amerikan u bë financuesi e ndihmësi kryesor i mëkëmbjes së shumanshme të Republikës Federale të Gjermanisë.

Cili ishte qëllimi i imperializmit amerikan në këtë rast? Po ai i pasluftës së Parë Botërore, por në kondita të reja, kur ekzistonte i fuqishëm dhe fitimtar Bashkimi Sovjetik, kur u krijuan me luftë shtete të tjera socialiste në Evropë dhe në botë, kur Gjermania u nda në dy pjesë, kur Franca doli nga lufta e rraskapitur, Anglia fitimtare por e dobësuar, kurse Italia e Musolinit e mundur dhe për ibret nga çdo pikëpamje. Pas luftës imperializmi amerikan nëpërmjet «Planit Marshall» e planeve të tjera të shumëllojta synoi të vendoste hegjemoninë amerikane në Evropë dhe në botë, synoi të nënshtronte dhe të shfrytëzonte popuj dhe shtete që futeshin nën zgjedhën e këtyre planeve, me premtimin se do të ndihmonin në «mëkëmbjen» e ekonomive të tyre të rrënuara nga lufta, të përgatiste një luftë të tretë botërore kundër

Bashkimit Sovjetik dhe vendeve të tjera socialiste. Për t'ia arritur objektivat kryesorë të këtij plani djallëzor, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, këtë herë, arritën në përfundimin se politika izolacioniste, nuk kishte më fitime dhe, në ato forma të shpëlara që zbatoheshin, ishte pengesë edhe për oreksin e madh të saj për dominimin e botës. Këtë herë ato zgjodhën aleatin e tyre më të përshtatshëm e më të natyrshëm për fashizmin amerikan, aleatin që mund të bëhej pikëmbështetje e fuqishme e një lufte të ardhshme kundër Bashkimit Sovjetik dhe vendeve socialiste. Ky aleat ishte Gjermania e Bonit. Forcat kryesore të imperializmit amerikan në Evropë, pavarësisht nga maskat me të cilat u mbuluan, u përqendruan në shpëtimin, në mëkëmbjen dhe në mbrojtjen e hitlerianëve. Shtetet e Bashkuara të Amerikës iu vunë rimëkëmbjes dhe fuqizimit të industrisë dhe të ekonomisë së Republikës Federale të Gjermanisë, ngritjes dhe fuqizimit të industrisë së luftës dhe formimit të ushtrisë gjermane me tiparet e ushtrisë hitleriane dhe me komandantët e vjetër të saj si edhe me kuadro të rinj, i kushtuan kujdes edhe pajisjes së kësaj ushtrie me të gjitha armët moderne që ekzistojnë. Dhe ata ia arritën këtij qëllimi, Republika Federale e Gjermanisë u bë një shtet i fuqishëm kapitalist në Evropë dhe në gjirin e NATO-s, ku dominon pas amerikanëve. Shtetet e Bashkuara të Amerikës kanë dhe përpiqen të ruajnë aleancën me Bonin, pse Gjermania Federale është e vetmja fuqi në Evropë, që mbështet planet amerikane. Në këto koniunktura Shtetet e Bashkuara të Amerikës kanë nevojë shumë për Bonin, por edhe Boni ka shumë nevojë për to.

Cilat kanë qenë dhe janë synimet politike të Bonit? Të stabilizojë fuqinë e tij të mëparshme në Evropë dhe në botë. Gjermania Federale akoma nuk ia ka arritur plotësisht këtij qëllimi, por në koniunkturat aktuale,

kur në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet ku janë në fuqi revizionistët tradhtarë, ajo është bërë një fuqi e rëndësishme dhe kërcënuese. Pa të asgjë nuk mund të bëjnë as Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe as Evropa Perëndimore. Pra ajo është bërë një faktor dominues industrial, ekonomik dhe ushtarak në Evropën Perëndimore. Republika Federale e Gjermanisë, në aleancë me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, është një kërcënim për Francën golistë, të cilën megjithatë e ruan dhe e ka si kundërpeshë eventuale kundër Shteteve të Bashkuara të Amerikës. RF e Gjermanisë nuk shpallet kundër hyrjes së Anglisë në Tregun e Përbashkët Evropian, bile në parim e kërkon këtë, por në praktikë nuk ngutet, pse do që edhe vetë të mos humbasë nga qenia në këtë treg edhe Anglinë ta ketë nga ana e saj e ta dobësojë nga çdo pikëpamje. Kapitalet e Gjermanisë Perëndimore po futen në vende të tjera të botës dhe mallrat e saj rrezikojnë tregjet e shteteve të tjera kapitaliste dhe revizioniste. Kjo është njëra anë e politikës së Bonit. Në sajë të kësaj politike, ajo ka arritur fitore të mëdha dhe vazhdon t'i çojë ato përpara. Të shohim anën tjetër, atë të politikës së Bonit kundrejt Lindjes që i përngjet politikës së Hitlerit në fillim kundrejt Perëndimit, për të arritur në përfundimin logjik: luftë revanshiste kundër komunizmit dhe revolucionit. Boni si objektiv të parë ka qëllitjen e Republikës Demokratike Gjermane, domethënë bashkimin e Gjermanisë nën sundimin e plotë kapitalisto-fashist dhe krijimin e një Rajhu të ri fashist të gatshëm për çdo agresion. Republika Federale e Gjermanisë punon intensivisht në këtë drejtim por nuk ia ka arritur ende qëllimit.

Tradhtia e revizionistëve sovjetikë i ka hapur perspektiva politikës së Bonit për gllabërimin e Republikës Demokratike Gjermane. Taktikat e Bonit në këtë drejtim janë të shumta, të kombinuara dhe të bashkërendi-

tura me ato të Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe, tërthorazi, nëpërmjet amerikanëve me revizionistët sovjetikë, polakë, rumunë, jugosllavë e të tjerë.

Njëra nga këto taktika, pa hequr dorë nga përpjekjet e çdo lloji, të drejtpërdrejta e në forma të ndryshme për të bashkuar me RF të Gjermanisë Republikën Demokratike Gjermane, ka të bëjë me përpjekjet e Bonit për t'ia marrë asaj krahët duke depërtuar thellë në vendet e Evropës ku sundojnë revizionistët. Kështu Republika Federale e Gjermanisë po lë në heshtje doktrinën Halshtain dhe po lidh marrëdhënie diplomatike, konsullore, ekonomike, jep kredi me afat të shkurtër e të gjatë, sot me Rumaninë, nesër me Jugosllavinë, pasnesër me Çekoslovakinë, me Hungarinë dhe me Bullgarinë etj. Makina e saj është vënë mirë në lëvizje dhe ka gjetur myshterinj të gatshëm, të cilët, duke tradhtuar socializmin, kanë tradhtuar edhe çështjen e Republikës Demokratike Gjermane. Përveç Shqipërisë, Republikën Demokratike Gjermane po e tradhtojnë të gjithë. Ajo po izolohet dhe po bëhet një gur shahu e politikës tradhtarë të revizionistëve sovjetikë.

Kjo taktikë e Bonit dhe e amerikanëve jo vetëm që përgatit revanshin, jo vetëm që përgatit hegjemoninë gjermano-amerikane në Evropë, por dobëson pozitat e shtetit revizionist sovjetik, si shtet kapitalist, të cilit i shkëputen «aleatët» satelitë, i ngushtohen tregjet në Evropë dhe në botë. Më kot Brezhnjevët mbledhen në Karlovi-Vari për të përgatitur mbledhjen e ardhshme të Budapestit, më kot lëshojnë alarmin se Gjermania e Bonit po fashistizohet. Në të vërtetë, pavarësisht nga disa forma që ruajnë, ose nga disa gjeste prej sharlatanësh që bëjnë, satelitët e Bashkimit Sovjetik po e lënë vaporin e tij.

Rumania revizioniste po ndjek një politikë të hapët afrimi me Bonin. Ajo vë në dyshim, dhe fjalë janë ha-

pur, se nuk do ta përsëritë Traktatin Sovjeto-Rumun në rast se nuk hiqen shumë klauzola, në mes të të cilave ato që bëjnë fjalë për rrezikun e revanshizmit të Bonit. Kjo do të thotë se Rumania e Jugosllavia nuk shohin të vijë asnjë rrezik nga Republika Federale e Gjermanisë. Rrezik nuk shohin as Polonia e Çekosllovakia revizioniste në rast se Boni nuk thotë një fjalë, qoftë dhe me dy kuptime, për çështjen e kufirit Oder-Najse dhe për Traktatin e Munihut. Por edhe pa e thënë këtë fjalë, këto shtete revizioniste janë duke rënë në prehrin e Bonit. Një mëngjes këta, tok me bullgarët dhe me hungarezët, do ta hedhin edhe hapin e fundit.

Të gjitha këto shkarje në prehrin e armikut, ata do t'i mbulojnë me shumë demagogji, do t'i mbulojnë me «nevojat objektive», «me nevojat historike të zhvillimit», me nevojën e përgatitjes në praktikë të terrenit për arritjen e sigurimit evropian etj., etj. Po të gjitha këto janë blofe dhe hi syve për naivët.

Sigurim evropian në mes kapitalistësh dhe revizionistësh nuk mund të ketë kurrë. Kjo është një parullë e krijuar apostafat për të fshehur përpara popujve tradhtinë e politikës revizioniste, për të mbuluar procesin e degjenerimit, për të përgatitur aleanca të reja në bazë të procesit të ri të degjenerimit shtetëror të vendeve ku sundojnë revizionistët.

Në situatat e krijuara nga kriza që ka shpërthyer në gjirin e botës kapitaliste e që përfshin edhe shtetet revizioniste, do të krijohen koniunktura të reja e do të bëhen kombinime të reja. Unë mund të gabohem, por për shfrytëzimin e situatave të reja, në radhë të parë për forcimin e pozitave të saj në Evropë e gjetkë dhe, nga ana tjetër, për realizimin e synimeve të përbashkëta gjermano-amerikane, Republika Federale e Gjermanisë do të luajë një rol të dorës së parë. Kjo për arsye se është shteti kapitalist më i fuqishëm ekonomikisht

dhe ushtarakisht në Evropë. Shtetet e Bashkuara të Amerikës kërkuar ndihmën e Bonit për mbështetjen e dollarit. Ato i kërkuar «ndihmë» edhe aleatëve të tjerë të tyre, por kuptimi i vërtetë i kërkesës për «ndihmë» ishte paralajmërimi se do t'u pritej koromanja. Italia myflize, për shembull, ia dha «ndihmën» padronit amerikan, duke iu lutur në gjuhë, të ruhet aleanca agresive e Atlantikut, të mos pengohet turizmi amerikan dhe të vazhdohet t'i jepen fondet për investimet industriale të mëdha në Itali dhe veçanërisht në Italinë e Jugut. Kështu do të ndodhë edhe me partnerët e tjerë të Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Këta janë të detyruar të shtrëngojnë rripin dhe të mos bëjnë zë përpara presionit dhe kërcënimeve amerikane. Ne mund të shohim krijimin e hapët të regjimeve fashiste, siç ndodhi në Greqi dhe në vende të tjera kapitaliste e revizioniste. Presioni i popujve dhe i revolucionarëve ndaj klikave në fuqi, të cilat do të godasin dhe do të shtypin edhe ato pseudoliri demokratike që mund të ekzistojnë në disa nga këto vende, do të vijë duke u rritur.

Boni dhe Uashingtoni do të koordinojnë dhe do të intensifikojnë punën e tyre në drejtim të vendeve të Evropës ku sundojnë revizionistët. Këta do të vihen përballë situatave katastrofike. Vështirësitë e panumërta dhe të pakapërcyeshme përballë të cilave ndodhen vendet revizioniste do të shtohen. Në Poloni, në Bullgari e gjetkë po ngrihen çmimet në qiell dhe nuk dihet kur dhe ku do të mbahet vrap. Në këto vende ka pakënaqësi të madhe, bëhen demonstrata dhe arrestime në masë.

Uashingtoni dhe Boni do të përfitojnë shumë nga kjo gjendje për të çuar deri në fund degjenerimin e këtyre vendeve dhe për t'i lidhur më ngushtë pas qerres së tyre.

Ndihmat dhe kreditë amerikane dhe të Bonit, natyrisht do të jenë të shtrënguara, por të atilla që të

uriturit tradhtarë, për të shpëtuar jetën e tyre nga kërcënimi i popullit, do të shesin çdo gjë përpara lëmoshës së armiqve të vendeve të tyre. Shteti kapitalist sovjetik, natyrisht, nuk do të rrijë duarlidhur përpara kësaj drame që po i shkakton tradhtia e tyre. Ato po e lënë një nga një dhe kjo shënon fillimin e një izolimi vdekjeprurës për të. Pra ne do të asistojmë në lindjen dhe në rritjen e kontradiktave të thella dhe të pakapërcyeshme, në ndeshje të ashpra midis tyre, në konflikte, mundet edhe me armë. Ky është ligj i zhvillimit të botës kapitaliste.

Popujt sovjetikë dhe popujt e vendeve të ish-demokracisë popullore të Evropës, si edhe popujt dhe revolucionarët e të gjitha vendeve të botës, në këto momente kaq të vështira për kapitalistët dhe revizionistët duhet të ngrihen, të organizohen, të luftojnë duke shtrënguar radhët e tyre. Duhet të goditen dhe të demaskohen rrënjësisht revizionistët, pse kështu do të luftohet më mirë imperializmi, i cili në këtë krizë do të ndihmohet fuqimisht nga lakenjtë e tij, revizionistët.

E SHTUNË  
6 JANAR 1968

## SITUATA TË VËSHTIRA PËR UDHËHEQJEN BULLGARE

Për udhëheqjen revizioniste bullgare situata vështirësohet çdo ditë. Në popull pakënaqësitë janë të mëdha. Bëhen shumë arrestime. Tash së fundi çmimet e artikujve ushqimorë që nga buka dhe mishi e deri te zarzavatet u ngritën në një përqindje të madhe. Bile këto të fundit shpesh nuk përmenden fare. Si u katandis Bullgaria që nuk vuante kurrë në të kaluarën për prodhime bujqësore? Ku e çoi vendin tradhtia e klikës udhëheqëse? Nga ana tjetër pagat dhe trajtimet mbetën atje ku qenë por, gjoja për të kompensuar këtë ngritje, u ul çmimi i orëve, i radiove dhe i televizorëve. Le të ushqehen bullgarët me radio dhe me televizorë. Kësaj i thonë të tallesh me popullin! Por edhe populli do ta thotë ndonjë ditë fjalën e vet. Tradhtarët i mban në fuqi vetëm ushtria sovjetike që është vendosur në Bullgari.

## PAKËNAQËSITË E DIPLOMATËVE BULLGARË

Shumë diplomatë bullgarë jashtë u flasin diplomatëve tanë për plot pakënaqësi kundër udhëheqjes së tyre revizioniste si edhe të vendeve të tjera; flasin mirë, me simpati e disa herë edhe me admirim të hapët për Partinë tonë. I rekomandova Ministrisë së Jashtme që t'i udhëzojë diplomatët tanë, të vazhdojnë kontaktet me diplomatët bullgarë, t'i sqarojnë, të tatojnë mirë pulsën e tyre dhe të mësojnë akoma më shumë për gjendjen e vërtetë në Bullgari, nëpërmjet tyre edhe në vendet e tjera revizioniste e sidomos në Bashkimin Sovjetik. Diplommatët tanë të mos kërkojnë përnjëherë thelat e mëdha. Kur bullgarët lavdërojnë Stalinin, qoftë edhe për sy e faqe, sepse do të kenë edhe ndonjë rezervë, ata njëkohësisht e tërthorazi shajnë edhe Brezhnjevët, pse haptazi nuk guxojnë të flasin. Tanët duhet të flasin në bazë të vijës së Partisë sonë dhe ta mbrojnë atë, por të kenë durim në bisedat me këta njerëz që gjenden në rrugëkryq dhe përpjekin kokën te ne.

## REVIZIONISTËT ÇEKOSLLOVAKË PËRPIQEN TË FITOJNË «KOHËN E HUMBUR» NË RRUGËN DREJT KAPITALIZMIT

Siç po shohim krahu i djathtë revizionist që erdhi në fuqi para disa ditësh në Çekosllovakë, për të fituar «kohën e humbur» do të ecë më me vrap drejt kapitalizmit. Këtu synonte edhe krahu i majtë revizionist me Novotnin në krye që u përmbys, por ky krah përpigëj të ecte më i maskuar dhe ta hidhte çapin sipas daulles sovjetike. Pra kapitalistët çekosllovakë janë të padurueshëm dhe thonë: «Tash, që i hymë këtij transformimi, procesi duhet shpejtuar dhe s'duhet lejuar që të pengohet».

Këto ditë, në organet qendrore të shtypit çekosllovak po botohen artikujt e parë kundër «konservatorëve e kryeneçëve», që u rezistojnë reformave, që nuk duan të lëshojnë vendet që kanë zënë etj. Siç duket ka rezistencë dhe revizionistët sovjetikë, patjetër intrigojnë dhe bëjnë presione, për të siguruar koncesione dhe për të pasur njerëzit e tyre në udhëheqjen e re, pse ekipi i Novotnit u dogj. Ulbrihti me Gomulkën, më shumë sesa nga «reformat» në të cilat ata janë të zhytur vetë, me siguri nuk duhet të jenë të kënaqur nga ndryshimi i ekipit në Çekosllovakë, sepse ai do t'u sjellë pengesa të mëdha në marrëdhëniet reciproke dhe do të përbëjë një shembull të keq për ta, i cili do të nxitë kuajt e rinj të zëvendësojnë kuajt e vjetër që u kanë rënë dhëmbët.



Ekipi i ri çekoslovak do të synojë të arrijë shumë objektiva: shkëputjen nga Bashkimi Sovjetik, nga KNER-i dhe më në fund edhe nga Traktati i Varshavës dhe forcimin e lidhjeve të shumanshme me vendet kapitaliste. Natyrisht, ata, zemrën do ta kenë te Perëndimi, kurse disa fije lidhjesh sa për sy e faqe do t'i mbajnë edhe me sovjetikët. Në këtë drejtim do të ekzistojnë kurdoherë fërkime. Udhëheqësit e rinj revizionistë çekë do të luftojnë për modernizimin e industrisë dhe në përgjithësi të ekonomisë së tyre, për të zënë «një vend në diellin kapitalist» dhe, që t'ia arrijnë kësaj, do të kërkojnë ndihmën e kapitalistëve perëndimorë. Që këta t'ia japin këtë ndihmë, duhet që çekët të përfundojnë sa më parë ndryshimin e regjimit. Prandaj gjëja më e parë që ekipi i ri do të bëjë, është perfeksionimi i decentralizimit të ekonomisë dhe vendosja e plotë e nocioneve kapitaliste si fitimi, konkurrenca, ligji i ofertës dhe i kërkesës, rentabiliteti kapitalist etj., etj. Në të vërtetë këto gjëra kanë filluar që në kohën e Novotnit, por, që të arrihet sa më parë në stadin e Jugosllavisë titiste, ekipi i ri revizionist çekoslovak, me Dubçekun në krye, do t'i vërë shpatullat kësaj pune. Gjëra të çuditshme do të ngjasin në Çekoslovakë dhe në vendet e tjera revizioniste!

E HËNË  
15 JANAR 1968

## KOSOVARËT JANË SHQIPTARË, JANË VËLLEZËRIT TANË

Sot shkuaam në Krujë për të marrë pjesë në ceremoninë e dorëzimit këtij qyteti të titullit «Qytet Hero», dhënë nga Presidiumi i Kuvendit Popullor. Me këtë rast në Krujë ishte grumbulluar popull i madh dhe kishte shumë entuziazëm. Mbasi shoku Haxhi Lleshi mbajti fjalimin e rastit, i dorëzoi sekretarit të Komitetit të Partisë, shokut Pirro Kondi dekoratën e lartë. Krutanëve, të pranishëm në miting, iu bë shumë qejfi. Gëzimi dhe brohoritjet arritën në kulm. Nga mitingu, i cili u mbajt përpara Monumentit të Gjergj Kastriot — Skënderbeut, vepër e skulptorit Janaq Paço, kaluam në këmbë për në kala, ku inauguruam Muzeun e Skënderbeut. Aty na foli Aleks Buda. Muzeu ishte i ri, i mirë. Sigurisht me kohë ai do të pasurohet. Si godinë, mund dhe duhej të mos bëhej me atë stil modern që është bërë, por t'i jepeshin karakteristikat e stilit tonë popullor dhe t'i përshtatej ambientit të kalasë.

Pamja nga kalaja ishte madhështore, dhe sot këtu nuk frynte si çdo herë, bile, me gjithë borën që kishte rënë, nuk bënte shumë ftohtë.

Duke kaluar për në kala, pamë pazarin e vjetër të qytetit që ishte restauruar, u ndalëm në një kafe ku patëm edhe një bisedë të improvizuar me një grup profesorësh kosovarë, që kanë ardhur për të marrë pjesë në

punimet e Konferencës së Dytë të Studimeve Albanologjike.

Gjatë bisedës vëllezërve kosovarë iu thashë afërsisht këto gjëra:

— Jemi shumë të gëzuar që ju kemi këtu midis nesh, me rastin e jubileut të stërgjyshit tonë të madh të përbashkët, Skënderbeut. Ai është yni dhe juaji. A nuk është kështu?

Ata u përgjigjën: — Po ashtu është.

Unë vazhdova: — Ne ju përshëndesim ju, si përfaqësuesit e inteligjencies kosovare dhe si bij të asaj pjesë heroike të popullit shqiptar të Kosovës që ne e duam shumë. Ju jeni shqiptarë dhe ne jemi shqiptarë, jemi pra një popull. Qiejt mund të rrëzohen, por e vërteta që ju jeni vëllezërit tanë e që ne jemi vëllezërit tuaj, pse kemi një mëmëdhe, një atdhe, nuk lëviz. Furtuna të tmerrshme kanë kaluar mbi popullin shqiptar. Mundet edhe nesër të bëjnë vaki gjëra të tilla, por populli shqiptar nuk do të robërohet tani më nga kurrkush. Nuk ka forcë në botë që ta ndalojë popullin shqiptar të rrojë i bashkuar, i lirë, i pavarur e sovran. Këtë e kanë vërtetuar kohët e lashta dhe kohët e reja. Po ta lypin rrethanat, këtë do ta vërtetojnë edhe kohët e ardhshme.

Ne nuk mund të mos i themi këto të vërteta të mëdha, ndryshe do të bënim një krim. Këto që po jua them tash juve, ia kam thënë edhe Titos, kur u poqa me të për herë të parë më 1946 në Beograd. Ai më dëgjonte dhe, kur mbarova, më pyeti se ç'mendoja unë për Kosovën.

Unë i thashë: — Kosova është shqiptare, i përket Shqipërisë dhe duhet t'i kthehet Shqipërisë.

Ai më tha se «tash për tash serbët nuk mund ta kuptojnë një gjë të tillë».

I thashë: — Ashtu është, por në rast se nuk e kuptojnë sot, duhet ta kuptojnë nesër.

Titoja tha: — Po, kështu jam dakord.

Por në të vërtetë ai nuk ishte dakord, as dje, as sot, dhe as nesër nuk do të jetë. Ai nuk u besonte fjalëve që thosh, por edhe unë nuk e besova atë.

Unë, vëllezër kosovarë, nuk dëshiroj të polemizoj me ju, për këto çështje, pse nuk dëshiroj të prish gëzimin e madh që ju ndieni me rastin e kësaj feste, por përfitoj nga ky rast që më jepet për të sqaruar që t'i kuptoni mirë, ju vëllezërit tanë të Kosovës, disa çështje të cilat ata që nuk na duan të mirën, i shtrembërojnë. Ne nuk kemi për qëllim kurrë të sulmojmë Jugosllavinë, por, në rast se reaksioni dhe revizionizmi jugosllav cenonjë kufijtë tanë dhe do të na sulmojnë, ne do të kundërsulmojmë, do t'i thyejmë dhe do të fitojmë mbi ata.

Kur ne afirmojmë dhe mbrojmë parimet e mëdha për të cilat fola në fillim, armiqtë tanë na akuzojnë se jemi «nacionalistë, shovinistë, irredentistë» e tjera. Natyrisht ne nuk jemi të tillë, ne jemi marksistë-leninistë dhe patriotë revolucionarë shqiptarë, por ata sulmojnë të vërtetat e mëdha që mbrojmë ne, sepse përpiqen të mbrojnë gënjeshtren, krimet që u janë bërë me kohë dhe që vazhdojnë t'u bëhen shqiptarëve.

Ju do të përkujtoni, më duket, Kongresin e Manastirit dhe Lidhjen e Prizrenit. Na keni ftuar edhe ne, apo jo? (ata u përgjigjën: Po). Atëherë ne do të vijmë dhe nuk do të vëmë kondita siç bëri zoti Fadil Hoxha, por, nuk do të mbyllim gojën. Jo, nuk mund të mos themi në konferencat që do të organizoni ju në këto raste, ato të vërteta që kanë të bëjnë me historinë e popullit shqiptar e që numërova më lart; ne nuk mund të mos zbulojmë arsyet e vërteta që janë në bazë të këtyre ngjarjeve historike, gjatë të cilave vëllezërit tanë heroikë të Kosovës luftonin për të drejtat e kombit shqiptar, për mbrojtjen e trojeve të atdheut dhe bashkimin e tij në shtetin e vet kombëtar. I thoni zotit Fadil



Hoxha nga unë, se ai nuk bëri mirë që nuk dërgoi një grup kosovarësh për festën te ne. Arsyet që ai nxjerr për këtë, nuk qëndrojnë në këmbë.

Ka në Kosovë njerëz që thonë: «Shqiptarët e Shqipërisë nuk na kuptojnë». Kjo nuk është e vërtetë. Ne ju kuptojmë ju, por duhet të dini se armiqtë tanë shohin që ne ju kuptojmë dhe prandaj na e kanë frikën edhe neve dhe juve dhe, në këtë situatë, të ndërlikuar për ata, përpiqen «të sugjerojnë», për të mos përdorur termin «urdhërojnë», që disa njerëz në Kosovë të na «bindin ne që t'i kuptojmë ata», siç do armiku ynë i përbashkët. Jo, kësaj ata nuk do t'ia arrijnë kurrë.

Çfarë do armiku ynë që të themi ne?

Ne i duam popujt e Jugosllavisë me frymën e vërtetë internacionaliste, por në asnjë mënyrë në rrugën e «Bashkim vëllazërimit» siç do ai.

Armiqtë tanë duan që ne të pranojmë e të themi se populli shqiptar i Kosovës «rron në lumturi të madhe, se i ka fituar të gjitha të drejtat dhe liritë, se toka dhe fabrikat janë të tijat, se ka në çdo fshat shkollë, se ai është në pushtet, se rron në bollëk, se nuk dëbohet në Turqi» etj., etj. Jo, ne nuk mund t'i pohojmë këto gjëra, ne nuk mund të gënjejmë dhe të bëhemi bashkautorë të kësaj gënjeshtre me rrezikshmëri të madhe për popullin shqiptar të Kosovës.

Përkundrazi për të mbrojtur popullin e Kosovës gati 20 vjet më parë ne i kemi denoncuar këto veprime të egra e të tmerrshme. Tash, në gazetat shqipe të Kosovës, po shohim të flitet për këto padrejtësi. Sigurisht jo plotësisht, por edhe këtë ne e kuptojmë.

Ju keni kërkuar ndihma nga ne në lëmin e kulturës dhe të arsimit. Ne e kemi për detyrë t'ju ndihmojmë. Shqipëria duhet të bëjë sakrifica për kosovarët dhe sa më shumë t'ju ndihmojë, aq do të themi se është pak.

Ju keni kërkuar që djem dhe vajza të Kosovës të

vijnë të mësojnë në Shqipëri, t'u japim dy-tri bursa, ashtu siç u jep Beogradi. Jo. Këtu unë ju them vetëm mendimin tim personal, pse kjo çështje as që është studiuar ende dhe as nuk kemi asnjë kërkesë zyrtare nga udhëheqja e Kosovës. Ne, sipas mendimit tim, duhet t'ju japim juve me qindra bursa. Por në qoftë se bëhet kështu, a do ta pranojë qeveria jugosllave një gjë të tillë? Ç'do të mësojnë të rinjtë dhe të rejat kosovare te ne? Do të mësohen të jenë patriotë revolucionarë shqiptarë, të jenë internacionalistë, të jenë marksistë-leninistë, të duan socializmin dhe komunizmin, të zotërojnë diturinë, shkencën dhe mbasandaj të kthehen në Kosovë për ta vënë atë në shërbim të popullit të tyre. A do ta pranojë Beogradi një gjë të tillë? Me siguri jo. Ai do të nxjerrë pengesa. Ne nga ana tjetër nuk do të lejojmë që ambasada jugosllave në Tiranë, e cila për ne është një qendër spiunazhi dhe diversioni, të bëhet qendra e këtyre të rinjve kosovarë. Ndryshe e gjithë kjo punë, në qoftë se realizohet, për qëllime aq të mira edhe tuajat edhe tonat, do të kthehet në një fatkeqësi për të rinjtë dhe të rejat kosovare që do të mund të përfitonin duke ardhur për të studiuar në vendin tonë. Merreni me mend, se ç'masa të egra do të merren kundër tyre, kur vetëm sepse patën rastin të piqeshin e të shkëmbejnë nga një fjalë me volejbollistët ose futbollistët tanë që luajtën në Beograd, policia jugosllave po merr në pyetje të rinjtë kosovarë.

Ju keni kërkuar prej nesh tekste dhe libra të ndryshëm. Ne patjetër do t'ju japim ato; për veten tonë ne do të pranojmë edhe sakrifica në këtë drejtim, por edhe ju duhet të keni parasysh disa gjëra. Ne e kuptojmë dhe e pranojmë që ju të hiqni, po të doni, nga tekstet tona, ato pjesë që flasin kundër titizmit, kundër Titos. Ju mund të hiqni dhe emrin tim, por ne nuk mund të lejojmë të hiqet asnjë pjesë që flet për Partinë tonë, për vijën dhe luftën e saj, pse është ajo që e çliroi

Shqipërinë dhe e bëri atë socialiste dhe të lulëzuar. Në drejtime të tjera ju mund të bëni ndonjë ndryshim me dijeninë e autorit dhe me pëlqimin e tij. Dëshirojmë, gjithashtu, që me tekstet tona të mos spekulohet nga ana tregtare, në kurriz të nxënësve, të studentëve e të pedagogëve kosovarë.

Jugosllavët bërtasin: «Të hapim kufijtë» dhe të organizojmë «takime masive të popullit». Këto gjëra, ashtu siç i do udhëheqja jugosllave, ne nuk i pranojmë, se e dimë çfarë fshihet prapa këtyre «veprimeve» të tyre. Ne do t'i ruajmë me vigjilencë kufijtë tanë. Kjo është në interesin tonë dhe tuajin. Ne e dimë dhe e ndiejmë mallin që ju keni për Shqipërinë, por për interesat e mëdhenj të kombit e të lirisë sonë, disa herë i duhet vënë një «gur zemrës», siç thotë populli ynë.

«Të zhvillojmë turizmin» thërresin jugosllavët. Turizmi, me përjashtime të vogla, dhe këto ne i mbajmë kurdoherë parasysh, në situatat që po kalojmë, praktikohet nga pasanikët dhe nga spiunët e diversantët. Për vëllezër të ndershëm kosovarë ne do ta lejojmë atë kur të paraqitet rasti, por jemi të sigurt se këtë përjashtim, që ne do të bëjmë, jugosllavët do ta shohin keq dhe në dëm të vëllezërve tanë kosovarë. Prandaj për të mirën tuaj ne do të jemi prudentë.

Unë, vëllezër kosovarë, ju fola hapur dhe sinqerisht. Nuk kam pasë asnjë qëllim t'ju vë në vështirësi. Mundet dhe sigurisht ka çështje që ju mund t'i mendoni dhe t'i arsyetoni ndryshe nga ne, çdo njeri ka mendimet e tij dhe të drejtën t'i mbrojtë ato.

Me këtë rast që keni ardhur këtu, vizitoheni Shqipërinë, shikoni me sytë tuaj, dhe ndieni me zemrat tuaja prej shqiptari, ndryshimet e mëdha cilësore dhe sasiore që ka bërë Partia jonë për popullin shqiptar. Ne nuk pretendojmë se kemi kapur qiejt, se kemi krijuar bollëkun e madh. Jo, ne kemi shumë për të bërë, por ne

ecim në rrugën e vërtetë të socializmit, as kurrkujt dorën nuk ia shtrijmë, kurrizin përpara askujt nuk e përkulim; ne revolucionarizojmë masat, kalitim tek ato virtytet më të larta të popullit tonë, patriotizmin, ndershmërinë, heroizmin, dashurinë e zjarrtë për Partinë, për lirinë, për pavarësinë, për unitetin. Ne e kalitim popullin që, duke ndërtuar socializmin ta dojë atë dhe të men-dojë e të rrojë si komunist, si revolucionar. Kështu si populli, të rrojë dhe të luftojë edhe udhëheqja e tij, e cila duhet të jetojë thjesht, të jetë e para në sakrifica, t'i ketë kokën, ndërgjegjen dhe duart të pastra.

Unë ju uroj suksese të mëdha në punën tuaj, dhe shumë të mira popullit vëlla kosovar!

Pas meje e mori fjalën njëri prej tyre dhe, me fytyrë të çelur, falënderoi për bisedën, falënderoi shokët e universitetit për pritjen dhe për ndihmën që u dhanë dhe tha: «Unë jam një profesor dhe jo një politikan». Unë qesha dhe i thashë se edhe unë kam qenë profesor, por jam edhe politikan.

Nga përshtypja që pata më duket se ata dëgjuan me vërejtje të madhe, disa prej tyre disa herë aprovonin, fytyrat e tyre nuk u vrenjtën asnjëherë, por ishin shumë ekspresive. Në dukje u ndanë si të kënaqur, në brendi nuk mund të dimë. Por një gjë është e sigurt dhe do të ngjasë, këto që thashë unë, ata do t'i përhapin në Kosovë. Kjo do të jetë pozitive.

**E MARTË  
16 JANAR 1968\***

## **PËRSËRI KINA HESHT. RIFILLOI PERIUDHA E SHKËPUTJES**

Me shokët kinezë nuk kemi gati asnjë lidhje dhe nuk dimë zyrtarisht se çfarë ngjet atje që nga vajtja e delegacionit tonë. Rifilloi periudha e shkëputjes. Ambasadorin e tyre në Tiranë e hoqën, sepse doli i implikuar me grupin e Liu-Tenit. Kur do të vijë tjetri për ta zëvendësuar? Nuk ka asnjë shenjë se kur, — mundet pas një viti, mundet pas dy. Por në realitet është njësoj, si me ambasador, si pa ambasador, sepse edhe kur ambasada kineze në Tiranë ka titullar, ai as që dëgjohet, as që takohet, as që kërkon të bëjë ndonjë bisedë me ne. Më tepër ngjan si shef ceremonish. Pret vetëm të japë darkën e zakonshme të festës së republikës dhe të shoqërojë ndonjë delegacion kulturor kinez kur na bën vizitë. Edhe kur qëllon të takohemi, ai nuk shprehet hapur, veçse përsërit disa formula dhe citate stereotipe, pa guxuar të zbërthejë ndonjë prej tyre. Me një fjalë titullari i ambasadës kineze te ne nuk shfaq asnjë shenjë guximi, asnjë shenjë personaliteti.

Si zhvillohet Revolucioni Kulturor, ç'po ngjet e ç'bëhet brenda, ç'mendon Kina për problemet botërore? Asgjë të saktë nuk dimë. Edhe ambasadori ynë në Pekin s'ka asnjë lidhje zyrtare për t'u informuar mbi këto probleme. Mbetet vetëm ç'mëson nga ndonjë dacibao, ose nga ndonjë gazetë e «Gardës së kuqe», e mbushur plot me tha-

shetheme e qëndrime kontradiktore — sot kështu, nesër ashtu.

Ndodhin këto në një kohë kur neve na duhet të jemi në korent për shumë gjëra, pse i duam të mirën Kinës, jemi lidhur ngushtë me të, duam edhe të ndihmojmë njëri-tjetrin me eksperiencë në rrugën e marksizëm-leninizmit.

Si po zhvillohet lufta për marrjen e pushtetit, si po kryhet bashkimi revolucionar, ku synon ky dhe ç'rezultate janë arritur; ç'po bëhet me rikrijimin e partisë dhe të organizatave të masave; ç'politikë kuadri po bëjnë tash; ç'rol luajnë në këto momente ushtria, «Garda e kuqe», klasa punëtore, fshatarësia; si zhvillohet prodhimi; si zhvillohet lufta e klasave, a ka goditje me armë, a organizohet reaksioni, a ndihmohet ky dhe me ç'mënyra nga revizionistët sovjetikë, imperializmi amerikan e botëror etj., etj.? Një mijë çështje të rëndësishme, sa njëra dhe tjetra. Nga të gjitha këto, asgjë nuk mund të mësojmë të saktë, domethënë zyrtarisht.

Të ndjekësh ç'thotë HSINHUA-ja? Është e zorshme të kuptosh gjë prej saj, pse vetë Maoja u tha shokëve tanë se HSINHUA-në e kishin në dorë përgjysmë «armiqtë». Tash thuhet se atë e drejton ushtria, por ushtria atje bën një propagandë plot me thirrje, fraza, alegori, «poezi», zhurmë, nga e cila kurrresi s'mund të nxjerrësh thelbin e problemeve që rreshtova më lart.

Nuk kemi ç'bëjmë, do të përpiqemi të nxjerrim vetë konkluzione dhe, ashtu si deri tash, do ta ndërtojmë vetë propagandën tonë në mbrojtje të Kinës dhe të objektivave të drejtë të Revolucioni Kulturor. Kuptohet, kjo nuk i përjashton edhe supozimet e pasaktësitë; ndryshe është kur je në korent të problemeve.

## HOMAZHE PËRPARA LAPIDARIT TË HEROINËS SHOTE GALICA

Sot, duke u kthyer nga Lezha<sup>1</sup>, u ndala në vendin ku është ngritur lapidari për Heroinën e Popullit, Shote Galica, të kësaj bije të lavdishme të popullit vëlla kosovar, luftëtare e guximshme dhe e vendosur kundër shovinistëve serbomëdhenj. Bëra homazhe dhe vendosa një buqetë me lule.

---

1 Shoku Enver Hoxha kishte shkuar në Lezhë për të marrë pjesë në ceremonitë kushtuar 500-vjetorit të vdekjes së Heroit Kombëtar Gjergj Kastrioti — Skënderbeu dhe për inaugurimin e Përmendores së Kuvendit të Lezhës.

## KËTË RADHË KINEZËVE «U NDRITI» KALEMI

Pas kaq përpjekjesh nga ana jonë kinezët na u përgjigjën pozitivisht për çështjen e Hidrocentralit të Vaut të Dejës. Më në fund ata ranë dakord ta afrojmë një vit më parë ndërtimin e tij. Na thonë se të tëra materialet do të vijnë. Kështu qoftë! Këtë radhë kinezëve «u ndriti» kalemi.

## PËRSE KËTO HEZITIME E LËKUNDJE NË UDHËHEQJEN E PK TË FRANCËS (M-L)

Nga informata të sigurta që kemi, del se marksistë-leninistët francezë, që mbajtën para disa ditësh kongresin e tyre të parë, nuk janë të kënaqur nga vetvetja dhe që e bënë kongresin me porta të mbyllura, sepse, thonë ata, ai «nuk pati bujë dhe nuk çoi në pranim anëtarësh të rinj». Si shpejt po e japin këtë gjykim! Si shpejt po kërkojnë t'u vijnë anëtarë të rinj, të cilët mendojnë se do t'u vijnë më tepër nga «buja» e kongresit sesa nga puna dhe nga vendosmëria për t'u bërë anëtarë të partisë. Ata harrojnë dhe, kjo iu ngjau edhe me Myrinë (i cili, siç thonë ata, mund të jetë i mirë, por pati frikë të merrte pjesë në një kongres ilegal), se kush është trim dhe i vendosur dallohet në çaste të rrezikshme. Në qoftë se marksistë-leninistët francezë duan vetëm numër, atëherë nuk kanë gjë në vijë; në qoftë se në parti duan të kenë njerëz jo të sakrificës, kontingjente të tilla mund t'u japin sa të duan revizionizmi dhe borgjezia. Këtë çështje, më duket mua, ata e shohin gabim. Gabim vepruan ata, gjithashtu, duke e mbajtur kongresin në ilegalitet, sepse nuk u udhëhoqën nga parime të drejta lufte, por nga frika e provokacioneve të revizionistëve dhe të policisë franceze.

Kjo del nga vetë të dhënat e tyre si edhe nga pesimizmi që po tregojnë pas kongresit, i cili nuk zgjo-

dhi as udhëheqjen kryesore të partisë. Pse nuk e zgjodhi atë? Mos vallë mbajnë konspiracion deri në fund edhe për ne? Në qoftë se është kështu, s'është mirë, sepse neve në mos sot, do të na e thonë nesër, por në qoftë se ka mosmarrëveshje në mes tyre, atëherë është shumë keq. Këtë e bazojmë në atë që u tha shokëve tanë Berzheroni: Martia do të jetë administrator; Zhyrkeja propozoi që unë të jem sekretar i përgjithshëm, kurse ai sekretar organizativ, por unë nuk e pranova këtë funksion dhe propozova Zhyrkenë sekretar të përgjithshëm dhe unë të merrem me propagandën.

Nuk merret vesh qartë pse këto hezitime dhe lëkundje në udhëheqjen e tyre?! Le të shohim si do të zhvillohen punët më tutje.

**E PREMTE**  
**19 JANAR 1968**

## **ÇE GUEVARA — VIKTIMË E IDEVE TË TIJ JOEVOLUCIONARE**

Ka disa muaj që Ernesto Çe Guevara u vra në Bolivi nga reparte ushtarake qeveritare të këtij vendi, që janë në shërbim të oligarkisë financiare, të CIA-s, të imperiaлизmit janki e të fashizmit në Amerikën Latine. Por ç'ishte Çe Guevara? Ai ishte një i revoltuar dhe jo siç duan ta paraqitin — një revolucionar i udhëhequr nga parime revolucionare marksiste-leniniste. Çe Guevara ishte një njeri i guximshëm, kundër imperializmit amerikan, deri në njëfarë shkalle ai mund të quhet një njeri i radhës së «kondotierëve» jugamerikanë, që patën luftuar kundër sundimit kolonialist spanjoll e portugez. E shumta Çeja, mund të quhet krah i tyre i majtë në luftën kundër imperializmit janki. Por majtizmi i tij është një «majtizëm» borgjez dhe mikroborgjez, që u përshatatet kohës, rrethanave dhe koniunkturave aktuale. Pra, majtizmi i tij ishte një amalgamë e ideve demokratiko-përparimtare, të gërshetuara dhe të imprenjuara thellë me ide liberale, oportuniste, revizioniste, trockiste, anarkiste, puçiste, por kurrë marksiste-leniniste, siç e hiqte ai veten dhe siç kërkojnë ta tregojnë të tjerët. Sigurisht nuk mund të thuhet se ai nuk kishte lexuar disa çështje të marksizëm-leninizmit por ato ai i kishte parë vetëm nga ana e jashtme. Pra ato nuk ishin bërë botëkuptimi i tij i vërtetë filozofik dhe për veprim. Jo! Por Çeja nuk

mund të ishte dhe të vepronte ashtu siç ishte dhe siç veptoi, pa u trumbetuar si «marksist-leninist». Ndryshe do të demaskohej me kohë. Jomarksistëve ua do puna edhe jashtë dëshirës së tyre, të vetëquhen «marksistë-leninistë». Pra Çeja ishte një Kastro i dytë, më pak llafazan, më pak pseudorevolucionar i krisur e matamor se ai, por me idetë e veta megalomane se personi i tij është kërthiza e revolucionit të vërtetë në Amerikën Latine dhe në botë, prapë atje jemi.

Kastro dhe Guevara trumbetojnë «rrugën e tretë e të vërtetë të marksizëm-leninizmit». Në fakt, në ideologji dhe në praktikë, këta nuk janë veçse borgjezë të vegjël, revizionistë dhe anarkistë.

Çe Guevara dhe Kastro flasin shumë për revolucionin dhe përpiqen t'i bëjnë shumë bujë. Por kur lexon për «revolucionin» kuban të udhëhequr nga Kastroja del qartë se lufta e tyre në fakt ishte një kryengritje kundër Batistës dhe klikës së tij shërbëtore dhe agjente të amerikanëve, që shtypte popullin kuban. Batista dhe klika e tij ishin diskredituar, ishin një hallkë e dobët në zinxhirin imperialist amerikan. Kastroja u ngrit me armë në dorë, luftoi dhe fitoi. Ky është një fakt i pamohueshëm dhe shumë pozitiv. Në «revolucion» Kastroja dhe shokët e tij nuk u nisën nga idetë e marksizëm-leninizmit, por nga pozita revolucionare borgjeze dhe organizimin e luftës, vijën politike, ideologjike dhe organizative të «revolucionit» nuk e shikonin nën prizmin e ideve marksiste-leniniste, sepse ata, në atë kohë dhe më vonë, nuk ishin marksistë. Ata që quheshin marksistë, kur Kastroja të paktën luftonte me armë në dorë në Siera, jo vetëm që nuk luftuan dhe ruanin legalitetin e tyre nën Batistën, por ishin kundër luftës çlirimtare që bënte Kastroja dhe luftuan kundër tij. Të tillë ishin Blas Roka me shokët e vet pseudokomunistë, tash revizionistë të hapët.

Udhëheqja e Kastros në «revolucionin» kuban ishte



sipas traditave të kryengritësve të Amerikës së Jugut, domethënë një udhëheqje politike personale e theksuar, me një orientim politik në përgjithësi çlirimtar, por jo të kristalizuar dhe me perspektiva e me etapa të papërcaktuara. Më vonë, pasi «revolucion» triumfoi, në këtë drejtim u bënë disa tentativa shumë të zbehta. Edhe këto përpjekje vërtetojnë atë që thashë më parë, se asgjë marksiste-leniniste nuk ka pasur dhe nuk ka në mendimet dhe në veprimet e Kastros. Edhe lufta e armatosur që udhëhoqi Kastroja u zhvillua në një formë të hallakatur çetash të shkëputura nga masat e gjera të popullit, por që, si të thuash, për fat të mirë, pati të bëjë me regjimin e kalbur të Batistës dhe me gjykimin e lehtë të imperializmit amerikan. Ky i fundit në fakt, duke menduar se lufta e Kastros nuk dilte nga tradita e puçeve e Amerikës Latine dhe se, me rrëzimin e Batistës, do të binte në ujdë me një Batistë tjetër, që këtë herë quhej Fidel Kastro, duket u gabua. Pra amerikanët u gënjyen, por tashmë që tepër vonë për ta.

Kastroja dhe Çe Guevara, sa ishin në mal, kurrë nuk menduan të formonin një parti politike, të kishin një program të qartë, pale të formonin një parti marksiste-leniniste! Por edhe pas çlirimit, kur ata u vetëquajtën marksistë-leninistë, nuk e organizuan partinë, pale një parti marksiste-leniniste. Shumë vonë, të detyruar nga rrethanat, ata krijuan një parti, që nuk ka asnjë vlerë. Ideja e Kastros dhe e Çe Guevarës ka qenë dhe është se, «nuk duhet parti» as për të udhëhequr luftën dhe kryengritjen dhe as për të ndërtuar shtetin socialist dhe ekonominë socialiste. Tek ata ideja marksiste-leniniste e shtetit, e diktaturës së proletariatit, nuk ekziston fare. Diktatura tek ata vazhdon të jetë diktaturë personale; në vend të shtetit, ekziston një kaos, ekziston një administratë anarkike dhe politika në çdo drejtim ka të qartë vetëm atë që është e turbullt dhe antimarksiste.

Kështu, për të mos thënë më shumë, është e zorshme që në regjimin e Kastros të gjesh diçka të një pune marksiste-leniniste. Me vijën e tyre aventureske ata pengojnë e futin në konfuzion lëvizjet revolucionare në Amerikën e Jugut, në atë Qendrore dhe në Afrikë e gjetkë. Kështu kastrizmi bëhet një rrezik i njëlojtë si revizionizmi. Këto dy rryma antimarksiste duken si në kundërshtim me njëra-tjetrën, pse gjoja njëra është për revolucion dhe luftë të armatosur, tjetra për rrugën paqësore, parlamentare, evolucioniste, por në të vërtetë që të dyja dalin në një qafë; që të dyja përdoren për të shuar revolucionin. E para e fut në konfuzion, në përçarje, e çon në disfata, e dyta e mbyt, nuk e lë as të fillojë. Kështu atje ku revolucion fillon dhe revizionistët nuk e ndalin dot, futet kastrizmi për ta shkatërruar.

Çfarë tregoi veprimi i Çe Guevarës? Tregoi pikërisht këtë. Guevara ra viktimë e ideve të tij jorevolucionare, pavarësisht se në formë duken si revolucionare.

Ai predikonte luftë «guerileros» por të një natyre të re alakastriste, krejt të shkëputur nga masa e popullit, të mbyllur, me çeta të izoluar dhe «të egra» që duhet të ruheshin nga populli, bile të mos kishin besim te populli «pse mos i tradhetojë tek armiku». Qëllimi i këtyre çetave të Çesë, siç duket, ishte vetëm një objekt që «vetëm ata ta goditnin armikun dhe të dëmtonin ushtrinë» dhe e gjithë kjo gjoja për të evituar hakmarrjet në popull!

Por çështja nuk qëndron kështu, çështja qëndron në konceptet e tyre filozofike jomarksiste të organizimit dhe të drejtimit të luftës. Për ta nuk duhet të ekzistojë parti dhe as të udhëheqë ajo. Çetat, ushtria, janë kryesorja. Ajo, domethënë ushtria drejton dhe organizon çdo gjë. Partia duhet të krijohet, në qoftë se krijohet si gjoja u krijua në Kubë, pasi ushtria të ketë çliruar vendin. Pra ideologjia, politika në plan të fundit dhe aventurizmi

në plan të parë. Kjo nuk ka asgjë marksiste, kjo është trockiste, anarkiste.

Po të analizojmë veprën e Rexhis Debrej «Revolucioni në revolucion», vepër që shpreh teoritë e Kastros dhe të Çesë, autori i të cilit ka marrë pëlqimin e tyre përpara se ta botonte, ne do të shohim se kjo është kokë e këmbë një teori antimarksiste, trockiste, revizioniste dhe antirevolucionare. Pikërisht, Guevara ra vetë viktimë e ideve të tij të gabuara.

Si person, Çe Guevara ishte i guximshëm dhe, në jetën e tij, mund të ketë pasur *éclaircies*<sup>1</sup>, por edhe në këto raste, ai nuk ishte marksist-leninist as në mendime, as në veprime. Ai nuk i shikonte veprimet luftarake, traditat dhe eksperiencën e Amerikës Latine nën dritën e vërtetë të marksizëm-leninizmit.

Shokëve të Amerikës Latine dhe neve na bie për detyrë ta thellojmë akoma analizën e këtij fenomeni, të kësaj rryme antimarksiste, kastrizmit, të cilën borgjezia, sido që në dukje e lufton, në fakt i bën një propagandë të madhe, i bën bujë, pse ajo e di se në llogari të fundit nga kastrizmi ka fitime kurse nga komunizmi i vërtetë pret vdekjen e vet të sigurt.

<sup>1</sup> Frëngjisht — faza të qarta.

E PREMTE  
19 JANAR 1968\*

## NJË LAJM I MIRË NGA KINA: PO RIORGANIZOHET PARTIA

Një lajm i mirë nga Kina. Gazetat kryesore flasin dhe botojnë direktivën për riorganizimin e Partisë Komuniste të Kinës si dhe të organizatave të masave. Kjo më gëzoi shumë, sepse **pa një parti të fortë, të organizuar, me një centralizëm demokratik të shëndoshë asgjë nuk mund të realizohet, asgjë nuk mund të ketë sukses.** Vërtetohet, pra, se Partia Komuniste e Kinës gjer tani ishte pezulluar ose shpërndarë dhe Revolucioni Kulturor udhëhiqej nga Maoja dhe «Grupi kryesor i Revolucionit Kulturor». Por një gjendje e tillë nuk duhej të zgjatej, bile gjithë periudha pa partinë në udhëheqje, sido që ta donin situatat e krijuara, ka pasur e do të ketë mjaft pasoja negative për të ardhmen. Por, sidoqoftë, për Revolucionin Kulturor ky është një rezultat pozitiv, pse i dha një goditje të rëndë rrezikut revizionist, për të mos thënë se e likuidoi plotësisht. **Për të likuiduar krejt bazat dhe rrënjët e revizionizmit në Kinë, do të duhet me siguri akoma më shumë luftë brenda dhe jashtë partisë, do të duhet një disiplinë e hekurt, një vigjilencë në kulm revolucionare.**

Riorganizimi i partisë ka, pa dyshim, rëndësi vendimtare, por çështja është se si do të bëhet ky riorganizim, mbi ç'baza e parime. Dihet se të vetmet parime të drejta e shpëtimtare janë parimet marksiste-leniniste. A do të

lejojnë më Maoja me shokë «prova» e «eksperimente» që «të shohim më parë ç'na tregon eksperiencia» etj.?

Shokët kinezë janë të zotë të bëjnë gjëra të tilla dhe e panë vetë ç'fryte korren. Ndaj, në rast se ata nuk lëshojnë direktiva marksiste-leniniste, të qarta dhe të prera, rrezik është që të vazhdojë akoma konfuzioni në këtë problem kapital. Për formimin e një partie komuniste të vërtetë shokët kinezë nuk janë pa eksperiencë. Ata kanë edhe eksperiencën e tyre, por kanë edhe eksperiencën e madhe të Partisë Bolshevike të Lenin-Stalinit, pavarësisht se nuk e përmendim këtë eksperiencë. Mendoj dhe jam i bindur se, në rast se shokët kinezë nuk vënë në bazë të riorganizimit të partisë së tyre eksperiencën leniniste të bolshevikëve për partinë e proletariatit, ata nuk do të nxjerrin në dritë asgjë të shëndoshë dhe partia e tyre do të vuajë edhe më keq nga ç'ka vuajtur më parë. Sigurisht është e drejta e tyre të mësojnë edhe nga eksperiencia e vet, por këtë eksperiencë ta shohin ashtu siç është dhe ta kuptojnë se kjo që u ngjau, ishte një mësim i madh për ta dhe për të gjithë marksistët. Në këtë prizëm Revolucioni Kulturor kinez ishte një gjë e re (pse u rimor pusheti nga duart e revizionizmit), dhe riorganizimi i partisë prapë është një gjë e re (pse nga një parti e cila ishte krimbur nga revizionizmi, shpresojmë të riorganizohet një parti marksiste-leniniste). Pra si Revolucioni Kulturor, si riorganizimi i Partisë Komuniste të Kinës janë dy anë të së njëjtës çështje plot mësim dhe eksperiencë pozitive e negative. Çuarja gjer në fund e fitoreve, arritja e objektivave revolucionarë ne na gëzojnë, prandaj i përshëndesim me gjithë zemër.

E SHTUNË  
20 JANAR 1968\*

### HESHTJES SË KINEZËVE NE NUK DO T'I PËRGJIGJEMI ME HESHTJE

Dhashë orientime dhe teza për të botuar një artikull të «Zëri i popullit» mbi «rëndësinë e udhëzimeve të Maos për riorganizimin e Partisë Komuniste të Kinës dhe të organizatave të masave», ku të trajtohen të tria fazat:

- 1) Faza e Revolucionit Kulturor;
- 2) Faza e riorganizimit të partisë;
- 3) Faza e riorganizimit të strukturave të reja dhe stabilizimi e normalizimi i gjithë gjendjes.

Ne, vërtet, s'kemi të dhëna të sakta e zyrtare mbi zhvillimin e ngjarjeve në Kinë, por heshtjes së kinezëve ne nuk mund e nuk duhet t'i përgjigjemi me heshtje. Do të mbështetemi në ato që dimë dhe, nën pririmin e ideologjisë sonë, do të bëjmë analizat e do të nxjerrim konkluzionet e duhura.

## ÇDO GJË FLET VETË

Revizionistët çekoslovakë po e thonë tash zyrtarisht në shtyp se çfarë janë. Në organin e tyre qendror «Rude pravo» ata deklarojnë tekstualisht: «Te ne tash nuk ekziston më problemi i luftës së klasave, por forcoimi i unitetit çekoslovak». Pra, integrimi i socializmit në kapitalizëm në Çekosllovakë është një gjë e arritur, se socializëm atje në fakt nuk ekziston dhe, pikërisht, pse nuk ekziston, prandaj paraqitet rreziku i dezintegrimit të vendit. Në Çeki dhe në Sllovaki ekziston tendenca e dominimit të një blloku kapitalistësh mbi tjetrin. Këtë «unitet» të veçuar blloqesh kapitaliste, ata duan ta ruajnë dhe ta forcojnë. Çdo gjë flet vetë.

## TRI EKSPERIENCA MBI DIKTATURËN E PROLETARIATIT

### Teza

#### 1) Eksperienca bolshevike.

**Faza e parë:** Revolucioni i Tetorit, marrja e pushtetit, vendosja e diktaturës së proletariatit, ndërtimi i socializmit. E gjithë kjo fazë ishte nën drejtimin e PK (b) të BS, Parti e Lenin-Stalinit.

**Faza e dytë:** Pas vdekjes së Stalinit, revizionistët modernë morën fuqinë, degjeneruan partinë dhe e kthyen Bashkimin Sovjetik në një vend kapitalist.

#### 2) Eksperienca kineze.

Çlirimi i vendit, fillimi i ndërtimit të socializmit<sup>1</sup>. Gjatë kësaj faze elementi revizionist në Partinë Komuniste të Kinës punonte i maskuar; pas ndryshimeve në Bashkimin Sovjetik, ai u aktivizua më shumë dhe organizoi komplotin e madh për marrjen e fuqisë. Ai e kishte krimbur partinë dhe i kishte shtënë në dorë atë dhe administratën shtetërore.

<sup>1</sup> Rruga që ndiqte Kina pas shpalljes së saj Republikë Popullore më 1 Tetor 1949 dukej sikur ishte rrugë socialiste, por, më vonë, sidomos, pas vdekjes së Mao Ce Dunit, u konkretizua qartë se kjo nuk është rruga e socializmit, por rruga e ndërtimit të një shteti të madh borgjez, socialimperialist.

Faza e Revolucionit Kulturor, nevoja e riorganizimit të partisë etj., etj.

Kjo, pavarësisht nga vërejtjet që do të parashtroj më poshtë, mund të quhet një eksperiencë, pse mësohet se si duhet luftuar për të dëbuar nga pushteti revizionistët e veshur me pushtet<sup>1</sup>.

### 3) Eksperienca shqiptare.

Partia e Punës e Shqipërisë u organizua dhe u kalit në luftë, u mbështet në eksperiencën e PK (b) të BS, Parti e tipit Lenin-Stalin; çliroi vendin me armë, vendosi diktaturën e proletariatit, ndërtoi dhe vazhdon të ndërtojë me sukses socializmin në konditat e rrethimit kapitalist. Duke zbatuar me sukses, me konsekuencë dhe me korrektësi parimet marksiste-leniniste për partinë, për revolucionin, për luftën e klasave, për ndërtimin e socializmit në konditat e vendit tonë, duke u bërë ballë me sukses gjithë koniunkturave të jashtme, Partia dhe populli ynë nuk lejuan që në Shqipëri të hynte revizionizmi as si në Bashkimin Sovjetik, as si në Kinë.

Pra eksperienca shqiptare tregon se vija e PPSH ka qenë e drejtë, konsekuente, revolucionare, marksiste-leniniste në të gjitha etapat e revolucionit. Kjo vijë marksiste-leniniste nga e cila mund të përfitojnë edhe

<sup>1</sup> Dy ditë më vonë, më 22 janar 1968, shoku Enver Hoxha shkruante: «Çdo ditë e më tepër po bëhet e qartë se revizionistët modernë kinezë, me në krye Liu Shao Çinë dhe Ten Hsiao Pinin, «ishin veshur me pushtet dhe kishin marrë rrugën kapitaliste», siç shprehen shokët kinezë. Kjo do të thotë se ky fraksion i djathtë, reaksionar, armiqësor, që ekzistonte prej dhjetëra vjetësh në krye të Partisë Komuniste të Kinës, punonte dhe organizonte komplotin e madh për ta shndërruar Kinën në një vend kapitalist, diktaturën e proletariatit në diktaturë të borgjezisë dhe Partinë Komuniste të Kinës në një parti borgjeze revizioniste». (Shih në këtë vëllim f. 61.)

parti të tjera marksiste-leniniste është një shembull. Jeta ka vërtetuar se vija e Partisë së Punës të Shqipërisë ka qenë dhe është e drejtë.

Partia Komuniste e Kinës, pas riorganizimit të saj, duhet të vijë në pozitë marksiste-leniniste të Partisë sonë<sup>1</sup>. Marksistë-leninistëve të vendeve revizioniste, për të rimarrë fuqinë nga revizionistët, do t'u duhet të luftojnë me vendosmëri në bazë të marksizëm-leninizmit, duke ndjekur edhe shembullin e PK (b) të Lenin-Stalinit etj. Pa kombinimin e këtyre eksperiencave, marksistë-leninistët dhe partitë e reja marksiste-leniniste që krijohen në vendet kapitaliste dhe revizioniste, nuk mund të kenë sukses. Kuptohet se këto eksperienca duhet të studiohen thellë e të zbatohen në mënyrë krijuese sipas konditave të secilit vend.

Eksperienca e PK (b) të BS në kohën e Lenin-Stalinit dhe eksperienca e PPSH nuk janë pa rëndësi, siç përpiqet t'i paraqitë propaganda kineze, por kanë rëndësi të madhe. Është fakt se PPSH nuk lejoi asnjëherë e në asnjë kohë t'i merrej pushteti nga armiqët, siç ndodhi në Bashkimin Sovjetik pas vdekjes së Stalinit apo aktualisht në Kinë.

Çështja e marrjes së pushtetit me revolucion nga ana e proletariatit ishte dhe mbetet çështja kryesore e revolucionit, por po kaq kryesore ka qenë dhe mbetet edhe çështja që ky pushtet, pasi të përmbysët e të shkatërrohet pushteti i borgjezisë, të ruhet e të forcohet pa ndërprerje.

<sup>1</sup> Më 22 janar 1968, shoku Enver Hoxha shkruante: «Riorganizimi i partisë është çështje vendimtare dhe këndej varet fitorja ose disfata e Kinës. Çështja është se në ç'baza do të ndërtohet partia: Do të mbahen si duhet parasysh parimet bazë marksiste-leniniste të ndërtimit të një partie me të vërtetë marksiste-leniniste? Në rast se po, në radhë të parë duhet të mos harrohen e të mos shtrembërohen më parimet e Marksit, Engelsit, Leninit dhe Stalinit mbi partinë». (Shih në këtë vëllim f. 65.)



Eksperienca sovjetike vërtetoi se pushteti në Bashkimin Sovjetik u mor, por nuk u mbajt, ndaj u rimor nga borgjezia e re revizioniste moderne.

Eksperienca kineze vërteton se pushteti i popullit kalon përmes zigzagesh të rënda dhe mund të bjerë përsëri në duart e borgjezisë revizioniste, në qoftë se nuk zbatohet me vendosmëri ideologjia marksiste-leniniste.

Eksperienca shqiptare vërtetoi se pushteti në Shqipëri, pasi u mor nga klasa punëtore, me Partinë në krye, nuk u dobësua asnjëherë, përkundrazi u mbajt dhe u forcua vazhdimisht. As imperialistët e jashtëm, as reaksioni i çdo ngjyre, as revizionistët nuk mundën ta rimerrnin te ne pushtetin.

**Çështja e krijimit dhe e kalitjes së një partie të vërtetë marksiste-leniniste**, e shtabit që do të udhëheqë revolucionin dhe ndërtimin e socializmit, është një çështje nga më të rëndësishmet e më vendimtare. Në rast se nuk ndiqen që në fillim me besnikëri e me konsekuencë parimet themelore marksiste-leniniste mbi partinë, në rast se partia nuk kalitet gjatë gjithë etapave të revolucionit dhe të ndërtimit të socializmit, atëherë as revolucionit, as ndërtimi i socializmit nuk do të kenë sukses.

Në themel të këtyre parimeve janë mësimet e Marksit, të Engelsit, të Leninit, të Stalinit dhe të Partisë Bolsheviqe të Bashkimit Sovjetik. Kush nuk i zbaton këto parime me besnikëri, me konsekuencë, kush i harron ose i errëson dhe i zëvendëson me «ide» e me «eksperienca» gjoja të reja, gjoja kombëtare, ai devijon dhe do të devijojë në mos sot, nesër, siç ngjau në Bashkimin Sovjetik, siç ngjau në Kinë e siç mund të ngjasë edhe në parti të tjera, po që se do të ndjekin vijën e gabuar.

Në Partinë e Punës të Shqipërisë nuk ngjau një gjë e tillë dhe gjithë merita për këtë i përket Partisë,

që i ruan si sytë e ballit dhe i zbaton pandërprerë parimet e vërteta marksiste-leniniste mbi partinë e proletariatit.

Pas marrjes së pushtetit dhe pas vendosjes së diktaturës së proletariatit, **çështja e ndërtimit të socializmit, në përshtatje edhe me kushtet konkrete të çdo vendi**, është çështja e tretë nga më të rëndësishmet.

Edhe në këtë çështje, parimet e pavdekshme të marksizëm-leninizmit, eksperienca e Partisë Bolsheviqe të Lenin-Stalinit dhe, në vija të përgjithshme, eksperienca e ndërtimit të socializmit në Bashkimin Sovjetik deri në vdekjen e Stalinit, duhet të jenë në bazë të punës së çdo partie. Them përfitimet në vija të përgjithshme nga eksperienca e mirë e Bashkimit Sovjetik që bazohej në leninizmin, pse këtu s'duhën injoruar edhe gabimet që mund të jenë vërtetuar në këtë eksperiencë dhe ajo që themi «Zbatimi i parimeve të përgjithshme sipas konditave konkrete të çdo vendi».

Kush nuk i zbaton si duhet dhe me konsekuencë parimet themelore të përvojës sovjetike të ndërtimit të socializmit të kohës së Leninit dhe të Stalinit, duke mbajtur parasysh konditat e vendit të vet dhe duke i pasuruar ato me eksperiencën e fituar, ai nuk do të ketë sukses në ndërtimin e socializmit dhe do t'i shkaktojë shumë kokëçarje, qedere dhe rreziqe vendit të tij socialist.

Meqenëse në Bashkimin Sovjetik borgjezia revizioniste rimori fuqinë, ekziston në disa shokë të ndonjë partie e të disa grupeve që quhen marksiste-leniniste një tendencë antimarksiste dhe deviacioniste, e padeklaruar hapur, por shumë e rrezikshme, se «s'kemi çka mësojmë tash nga Partia Bolsheviqe e Lenin-Stalinit», ose «tash është epoka e Mao Ce Dunit», ose «Partia Komuniste e Kinës na ndrit rrugën». Ata që mendojnë kështu, nuk mendojnë drejt. Lenini, Stalini, PK Bol-



shevike, PKK dhe PPSH, çdo parti e çdo personalitet, kanë gjithsecili vendin e vet dhe këtë nuk ua mohon kush, por duhet ditur mirë se vepra e madhe e Marksit, e Engelsit, e Leninit, e Stalinit, nuk mund të zëvendësohen, as të rrumbullakosen me veprën e Mao Ce Dunit. Po ashtu veprimtaria e Partisë Bolshevike në kohën e Leninit dhe të Stalinit, nuk mund të zëvendësohet, as të errësohet nga veprimtaria e PKK ose e PPSH. Kush tenton të bëjë një gjë të tillë, ai devijon nga parimet marksiste-leniniste.

Çdo parti ka meritat dhe gabimet e saj dhe marksizëm-leninizmi na mëson ta njohim e të përfitojmë nga eksperiencia pozitive dhe të nxjerrim mësimë nga eksperiencia negative e të gjitha partive motra, duke e parë çdo gjë në prizmin e teorisë sonë pararojë, e cila nuk të lejon as të përvetësosh apo të fshehësh meritat e partive të tjera dhe as të ngresh e të mbivlerësosh vetëm meritat e partisë tënde.

Marksizëm-leninizmi nuk njeh parti të mëdha apo parti të vogla. Kjo e vërtetë e madhe është thënë e thuhet, por ka nga ata që vetëm e përsëritin si slogan dhe nuk e kuptojnë sa e si duhet, nuk arrijnë ta shohin dhe ta konkretizojnë vërtetësinë e madhe të saj në praktikë.

Përveç tendencës antimarksiste që përmenda më lart (pra prirjes për të nënvleftësuar rolin e madh vendimtar, bazal të Partisë Bolshevike të Lenin-Stalinit), ekziston edhe një tendencë tjetër, natyrisht jo e hapët, sipas së cilës «Vepra e PPSH është e mirë dhe pa gabime, por PPSH është një parti e vogël, e një vendi të vogël» etj., etj. Edhe kjo është fund e krye një tezë antimarksiste.

Pikërisht një Parti e vogël e një vendi të vogël, si Partia jonë, diti të marrë pushtetin nëpërmjet luftës së armatosur, ta ruajë dhe ta kalitë vazhdimisht atë

dhe të ndërtojë me sukses socializmin. Si u bë e mundur një mrekulli e tillë? Mos ra kjo mrekulli nga qielli? Dhe a nuk e sulmuan dhe e sulmojnë Partinë e Punës të Shqipërisë dhe Republikën Popullore të Shqipërisë nga të katër anët armiq nga më dinakët e më të fuqishmit?! Kur në Bashkimin Sovjetik, në Kinë e në vendet e tjera gjithçka u bë rrëmujë e ndodhën gjithë ato që ndodhën, pse nuk u vërtetuan të tilla gjëra edhe në Partinë e Punës të Shqipërisë dhe në Republikën Popullore të Shqipërisë? Kjo nuk është e rastit dhe pikërisht këtu qëndron merita e madhe e Partisë sonë. Në veprimtarinë e Partisë sonë ka eksperiencë pozitive, që mund të studiohet edhe nga të tjerë, jo se kështu na pëlqen neve dhe jo se ne mbivlerësojmë punën tonë nga pozita të shtrembra nacionaliste e egoiste. **Fakti historik është se PPSH, duke ndjekur me besnikëri marksizëm-leninizmin, duke e mbrojtur, duke e zbatuar dhe duke e zhvilluar drejt teorisë tonë udhëheqëse, vërtetoi para gjithë botës, para gjithë komunistëve, se marksizëm-leninizmi është i pamposhtur, se ai del fitimtar mbi çdo armik, se ai kapërcen çdo situatë të rëndë, të tmerrshme, të koklavitur. Shembulli i shkëlqyer i PPSH, që është një Parti e vogël, por e çeliktë, i vërtetoi katërcipërisht të gjitha këto të vërteta të mëdha.**

Çdo marksist-leninist, pra, duhet të përfitojë nga eksperiencia pozitive e çdo partie motër, por duhet të mësojë edhe nga gabimet e të tjerëve, që të mos bjerë vetë në ato gabime.

— Si i merret pushteti nga duart borgjezisë kapitaliste dhe si vendoset diktatura e proletariatit, me të cilën ndërtohet socializmi, marksistë-leninistët dhe masat revolucionare duhet të mësojnë nga bolshevikët, nga Partia e Lenin-Stalinit, pse ajo ka qenë e para dhe baza, por mund të mësojnë edhe nga PPSH dhe nga parti të tjera marksiste-leniniste.

— Si u mbrojt, si u ruajt dhe si u kalit diktatura e proletariatit, si përballoi gjithë armiqtë dhe kreu e kryen me sukses ndërtimin e socializmit, marksistë-leninistët dhe masat revolucionare mund të mësojnë e të marrin eksperiencë të pasur e të gjallë edhe nga PPSH.

— Si borgjezia e re, revizionistët modernë rrëmbyen pushtetin nga duart e proletariatit dhe të partisë së tij, me qëllim që të kryenin transformimin e vendeve të tyre socialiste në vende kapitaliste, marksistë-leninistët dhe masat revolucionare le ta shohin e le ta studiojnë te tradhtia e revizionistëve sovjetikë dhe e revizionistëve të tjerë modernë.

— Si borgjezia e re, revizionistët modernë kinezë, organizuan komplotin e madh e u veshën me pushtet për ta marrë atë plotësisht në dorë, marksistë-leninistët dhe masat revolucionare le ta shohin e le ta studiojnë në veprimtarinë e Partisë Komuniste të Kinës.

Studimi, në tërësi dhe në veçanti, i këtyre tri eksperiencave krijon mundësi për pajisjen e marksistë-leninistëve me eksperiencë revolucionare të bazuar në teorinë tonë, që na udhëheq e na sqaron çdo gjë. Këtij studimi, natyrisht, i shtohet vazhdimisht edhe eksperiencat e fituar nga të gjitha partitë e tjera marksiste-leniniste, që luftojnë, por që nuk e kanë marrë akoma pushtetin.

E HËNË

22 JANAR 1968\*

## DISFATA DHE FITORE TË REVIZIONISTËVE KINEZË

Çdo ditë e më tepër po bëhet e qartë se revizionistët modernë kinezë, me në krye Liu Shao Çinë dhe Ten Hsiao Pinin, «ishin veshur me pushtet dhe kishin marrë rrugën kapitaliste», siç shprehen shokët kinezë. Kjo do të thotë se ky fraksion i djathtë, reaksionar, armiqësor, që ekzistonte prej dhjetëra vjetësh në krye të Partisë Komuniste të Kinës, punonte dhe organizonte komplotin e madh për ta shndërruar Kinën në një vend kapitalist, diktaturën e proletariatit në diktaturë të borgjezisë dhe Partinë Komuniste të Kinës në një parti borgjeze revizioniste.

Në këto drejtime revizionistët kinezë kishin përparuar shumë. Si e përgatitën ata këtë terren, format e punës që përdorën, shfrytëzimin që u bënë gabimeve të vërtetuara, lëshimet e mëdha në vijë, mungesën e vigjilencës nga ana e marksistë-leninistëve e të tjera probleme të mprehta, nuk do t'i trajtoj këtu edhe për arsye se shumë gjëra janë ende të panjohura nga ne, janë çështje të brendshme të Partisë Komuniste të Kinës. Por fakt është se, në vijën e Partisë Komuniste të Kinës, përveç lëshimeve të tjera të njohura dhe publike, Kongresi i tyre i 8-të, i mbajtur më 1956, shënon një datë dhe një etapë të mëtejshme në konsolidimin e pozitave revizioniste. Arritja e këtij suksesi nga ana e revizionistëve kinezë vërteton se rezistenca kundër tyre në

udhëheqjen dhe në gjithë Partinë Komuniste të Kinës ishte e dobët, ishte në minoritet dhe jooperuese si duhet.

Situata në Bashkimin Sovjetik pas vdekjes së Stalinit dhe marrja e fuqisë nga hrushovianët u erdhi në ndihmë dhe u dha zemër revizionistëve kinezë që të forconin pozitën në parti e në shtet dhe të përgatitnin uzurpimin e plotë të pushtetit. Mirëpo lufta që filloi kundër revizionizmit modern, i pengoi ata të vepronin dhe të zbatonin në qetësi planin e tyre djallëzor. Maoja dhe marksistë-leninistët kinezë u zgjuan, si me thënë, morën forcë dhe filluan të reagonin. Lufta kundër hrushovianëve dhe revizionizmit modern bëri që edhe brenda PK të Kinës të fillonte përleshja. Revizionistët kinezë u përpoqën, me një mijë mënyra, ta shuanin ose ta frenonin polemikën kundër revizionizmit modern. Fillimisht, për të ruajtur pozitën e tyre të komprometuar, ata nisën të bënin demagogji, duke mos e penguar haptazi luftën e krahut të Maos kundër hrushovianëve. Është e qartë se deri në këto momente revizionistët kinezë kishin zënë pozitën kyç në parti, në pushtet, në administratë e në sektorët e tjerë. Ata kishin vendosur kuadrot e tyre kudo, gati për veprim, deri edhe shefin e shtatmadhorisë së ushtrisë. Ministria e Brendshme dhe milicia ishin në duart e tyre. Partinë e kishin krimbur dhe e kishin vënë në gjumë, ajo zbatonte vijën që i diktonin revizionistët dhe që quhej «vija e Mao Ce Dunit». Por stuhia po ngrihej dhe fakt është se revizionistët kinezë, me gjithë pozitën e tyre të forta dhe nxitjen e madhe të Hrushovit, u treguan më të dobët dhe më pak të guximshëm se Hrushovi dhe hrushovianët në marrjen e pushtetit. Ata, si duket, menduan të fitonin kohë.

Revizionistët kinezë i bënë llogaritë gabim. Ata duhet të kenë menduar se pozitën që kishin arritur të merrnin, nuk mund t'ua rimerrte dot Maoja, i cili nuk kishte fuqi të vërtetë as në parti, as në shtet, por vetëm

në ushtri. Ata mendonin, gjithashtu, se Maoja nuk do ta hidhte ushtrinë në luftë kundër partisë, kundër pushtetit dhe kundër masave që mund të gënjejeshin. Prandaj ata temporizonin dhe kjo bëri që ta humbitnin davanë. Revizionistët kinezë e nënvleftësuan autoritetin e madh të Maos në popull e në parti dhe nuk e parashikuan kundërgoditjen që do të pësonin.

Maoja, duke i ditur pozitën e dobët që kishte në parti dhe në administratën shtetërore, duke pasur rezervë të sigurt ushtrinë dhe duke u mbështetur në autoritetin e në dashurinë e madhe që ushqenin masat për të dhe për komunizmin e socializmin, ngriti masat e rinisë në **Revolucionin Kulturor**, që emrin kishte kulturor, pse në fakt ishte një revolucion politik e ideologjik për likuidimin e grupit revizionist të Liu Shao Çisë e të Ten Hsiao Pinit. Me miliona të rinj u ngritën në revolucion, që ishte një vepër strategjike dhe taktike e Maos. Këtë veprim revizionistët kinezë nuk e parashikuan. Ai i përngjiste një greve të fuqishme politike, nën regjimin e diktaturës së proletariatit, që kishte si protagonist të parë rininë dhe jo klasën punëtore.

Me sa duket, Maoja ka menduar se, po të ngrinte punëtorinë në revolucion, atëherë mund të ngjisnin përleshje dhe me armë në mes punëtorisë dhe «Gardës së kuqe», gjë që do të kërkonte të ndërhynte ushtria e klasës punëtore dhe e diktaturës së saj e «me të thashtin të digjeshin dhe të njomët».

Ndoshta këto ishin arsyet që edhe urdhrat e ndryshëm që i dha Maoja ushtrisë, ishin që ajo të mos qëllonte, të evitonte provokacionet që mund t'i bëheshin dhe që, në fakt, iu bënë, e të manifestonte praninë e saj të fuqishme në momentet vendimtare. Dhe këtë prani ushtria e manifestoi kur u desh të likuidonte përleshjet me hunveibinët ose të ndërhynte dhe të merrte vetë në dorë pozitën kyç atje ku revizionistët rezistonin. Një

veprimtari e tillë e ushtrisë i linte të kuptonte klasës punëtore se ushtria ishte e saj, e klasës punëtore, e diktaturës së klasës, nën drejtimin e Maos dhe mbronte diktaturën dhe shtetin socialist. Këto qëndrime i bënin klasën punëtore dhe fshatarësinë të ishin të gatshme, vigjilente, të evitonin konfuzionin, kaosin dhe çdo formë tjetër të sabotazhit revizionist. Gjithashtu ato ndihmonin të sqaroheshin punëtorët e fshatarët politikisht për ta zhvilluar Revolucionin Kulturor edhe ata në fabrika, në qendra pune e në kooperativa, por jo me format e hunveibinëve të cilët ana manifestive ishte më e madhe, por edhe e nevojshme të bëhej, për arsyet dhe rolin që u ishte ngarkuar të luanin në Revolucionin Kulturor.

«Garda e kuqe», sipas Maos, do të bënte demaskimin politiko-ideologjik të revizionistëve dhe të tradhtarëve. Ky demaskim do t'i shërbente edhe fshatarësisë. Kjo kundërgoditje i zuri revizionistët kinezë në befasi. Ata mendonin se kundërshtari i tyre ose do të kapitullonte, ose do të përdorte format klasike të revolucionit për marrjen e pushtetit dhe mendonin se, çfarëdo forme rezistence që të përdorej kundër tyre, do ta mbytnin me format e zakonshme legale të partisë, të cilën ata e kishin nën kontroll. Por, kur Maoja shpërtheu Revolucionin Kulturor, ata u hutuan dhe nuk gjetën dot forma të tjera për ta mbytur këtë valë të madhe, përveçse të famshmet «grupe të punës të Komitetit Qendror», të cilat i mori lumi që në ditët e para. Revizionistët kinezë pësuan goditje nga stuhia e hunveibinëve, sepse u paralizua vetë aparati i partisë ose i pushtetit, ku ata kishin pozita të forta e nga ku mund të vepronin. Tepërimet që mund të bënin hunveibinët, Maoja i pranonte si një të keqe të vogël përballë konfuzionit, rrëmujës dhe anarkisë së përgjithshme që do të përdornin revizionistët kinezë si të vetmin mjet të luftës së tyre kundër-revolucionare. Dhe u duk që revizionistët kinezë, qysh

përpara dështimit të veprimit me anën e «grupeve të punës», filluan të mendojnë për forma të tjera të luftës kundër-revolucionare, në përshtatje me situatat e krijuar. Nga këto forma u shquan nxitja e fraksioneve në «Gardën e kuqe», përleshjet, komprometimi i kuadrove që kishin bërë disa gabime, teprimet, ekstremizmat, lëvizjet shumë herë të kota të hunveibinëve, rezistenca e hapët e kuadrove revizionistë, nxitja e punëtorëve kundër «Gardës» dhe kundër kuadrove revolucionarë, zaptimi i stacioneve të radiove, grevat e punëtorëve, ekonomizmi, shpërndarja e armëve dhe, në fund, edhe goditja me armë. Sa më tepër demaskoheshin dhe humbitnin terren, aq më shumë revizionistët kinezë përpiqeshin, përpiqen dhe do të përpiqen të luftojnë, të sabotojnë duke iu adaptuar situatave dhe formave të punës që krijon ose konsolidon revolucionin i udhëhequr nga Maoja.

Por, sidoqoftë, rreziku kryesor u zhduk. Revolucionin, siç deklarojnë kinezët, ka hyrë në fazën e konsolidimit, të marrjes së pushtetit. Kjo fazë, natyrisht, nuk ka mbaruar në të gjitha provincat, sepse rimarrja e pushtetit, domethënë spastrimi i elementëve revizionistë nga pushteti dhe nga aparatet e tij do të jetë një proces i gjatë, i vazhdueshëm. Tash shokët kinezë po punojnë dhe shpallën riorganizimin e partisë dhe të organizatave të masave. Natyrisht kjo është me një rëndësi të veçantë.

**Riorganizimi i partisë është çështje vendimtare dhe këndeje varet fitorja ose disfata e Kinës.** Çështja është se në ç'baza do të ndërtohet partia: Do të mbahen si duhet parasysh parimet bazë marksiste-leniniste të ndërtimit të një partie me të vërtetë marksiste-leniniste? Në rast se po, në radhë të parë duhet të mos harrohen e të mos shtrembërohen më parimet e Marksit, Engelsit, Leninist dhe Stalinit mbi partinë. Unë kam shpresa se **Partia Komuniste e Kinës do të spastrohet nga botëkupa-**



timet e huaja mikroborgjeze e borgjeze, nga çdo gjë e keqe, sektare, oportuniste, revizioniste, në organizim, në ideologji, në politikë, në strategji dhe në taktika.

Përpara Partisë Komuniste të Kinës qëndron një punë kolosale, bazale, pse ajo ka vuajtur shumë nga fraksionet e majta, por sidomos të djathta, dhe mund të vuajë përsëri, në rast se nuk bëhet një analizë e thellë marksiste-leniniste e të gjitha situatave nga ku kanë kaluar partia dhe vendi, në rast se nuk kritikohen me guxim bolshevik gabimet dhe të përcaktohet vija e re, e drejtë, e papërkulshme. Kjo kërkon një kthesë të madhe në organizim, në politikë, në kuptimin e drejtë e të thellë ideologjik të problemeve, të epokave, të ngjarjeve, të situatave, të grupeve dhe të vetë njerëzve që kanë vepruar gjatë gjithë këtyre kohëve dhe kanë qenë aktivë në ngjarjet. **Riorganizimi i partisë do të thotë të qëndrojnë në parti njerëzit më të mirë, më revolucionarët, ata që kanë dhënë prova në luftë e në vështirësi dhe të vijnë po ashtu njerëz të rinj, nga më të mirët, që janë sprovuar për besnikërinë ndaj marksizëm-leninizmit, popullit e Partisë.** Mendoj se në fillim duhet të riorganizohet bërthama e partisë, e cila duhet të jetë shumë e zgjedhur, absolutisht besnike, sepse kësaj bërthame bolshevike do t'i bjerë barra e madhe dhe e lavdishme t'i shoshitë me syrin marksist-leninist të gjithë kuadrot e tjerë që përbëjnë shumicën, ajo do të dallojë, do të kontrollojë, do të verifikojë se cilët kuadro e meritojnë të qëndrojnë në parti dhe cilët jo. Në radhë të parë mendoj se duhet të vihet gishti në më të mirët, të cilët duhet të vijnë në udhëheqje, në komitete, në vendet kyç. Në qoftë se kjo nuk bëhet në mënyrë shken-core dhe revolucionare, është zor të vendosen normat shpëtimtare të jetës së partisë.

**Një parti bolshevike kineze, e rindërtuar në bazë të kriterëve marksiste-leniniste, do të jetë shpëtimi dhe si-**

**guria që në të ardhmen Kina të ecë në rrugën socialiste, marksiste-leniniste.** Një parti të tillë i bie barra të vëre çdo gjë në vend. Detyra e parë e saj është të thërresë Kongresin e 9-të, i cili, duke u zhvilluar në frymë marksiste-leniniste, do të jetë një kongres historik për Kinën. Kjo parti ka për detyrë të madhe ta riorganizojë pushtetin, ta spastrojë, të vendosë kudo norma të reja revolucionare proletare, duke marrë masa të reja, të shëndosha e të rrepta administrativo-organizative dhe duke rishikuar e duke revolucionarizuar edhe pjesë të tëra të superstrukturës që janë infektuar thellë nga ide të antimarksiste, revizioniste etj. Armiq të, gjatë gjithë këtyre proceseve të një rëndësie themelore, natyrisht, nuk do të rrinë me duar kryq. Ata, në pamundësi ta ndalojnë, do të përpiqen ta pengojnë procesin e riorganizimit të partisë dhe të shtetit. Edhe më pas ata do të përpiqen të futen përsëri në parti e në organet e pushtetit dhe, të maskuar, do të luftojnë ta pengojnë, ta ngadalësojnë e ta sabotojnë nga brenda revolucionarizimin e Kinës. Por, në qoftë se nënvleftësohet armiku, siç ka ndodhur deri tash, atëherë Kina është e humbur. Mund të flitet shumë për luftën e klasave, por kjo luftë duhet të zhvillohet e ashpër, e drejtë, nga pozitë e klasës punëtore, të marksizëm-leninizmit. Kina, e dalë nga sëmundja e rëndë, ka shumë nevojë për këtë luftë klasash, e cila kurrësi s'duhet bërë me fushata, me slogane e me parulla të thata, me pika dhe me hënë, por duhet bërë e vazhdueshme, e rreptë, me konsekuencë marksiste-leniniste.

Gjithnjë e më tepër po merr përmasa të papara ajo që ne e quajmë kulti i Maos dhe që me të vërtetë është një kult i fryrë. Po përse Maoja e lejon fryrjen e këtij kulti? Ndoshta momentet kritike që kalonte Kina, fakti që Partia Komuniste e Kinës ishte jo vetëm e çoroditur, por në duart e revizionistëve, e kanë shtyrë Maon që të

lejonte fryrjen e emrit dhe të autoritetit të tij për të mobilizuar energjitë e shëndosha revolucionare të masave që t'i hidhte në revolucion. Ndryshe Kina do të ishte e humbur. Nuk e di sa mund të justifikohet kështu pompimi i madh i kultit të Maos, sidoqoftë, ky kult i fryrë i tij më duket se nuk ka asgjë marksiste.

Periodua e demaskimit të vullshëm politik të Liu Shao Çisë, që u quajt «Hrushovi i Kinës», si dhe të grupit të tij, me sa shihet, mbaroi. Natyrisht, lufta vazhdon edhe më tej, krahas marrjes plotësisht të pushtetit, nëpërmjet bashkimit revolucionar, shoshitjes së kuadrove nëpërmjet Revolucionit Kulturor, hyrjes në rrugën vendimtare të riorganizimit të Partisë Komuniste të Kinës, rinisë komuniste, organizatës së gruas dhe të bashkimeve profesionale të Kinës. Nëse këta sektorë vendimtarë do të forcohen në rrugë marksiste-leniniste dhe do të qëndrojnë në lartësinë e detyrave të tyre, nëse diktatura e proletariatit do të vendoset vërtet në Kinë, atëherë do të arrihet e do të konsolidohet fitorja e vërtetë.

Duke e ndjekur zhvillimin e Revolucionit Kulturor kinez nga jashtë, pa të dhëna të mjaftueshme për gjendjen reale në Partinë Komuniste të Kinës dhe në vetë Kinën, nuk përjashtohet mundësia që ne të formulojmë edhe konkluzione të shpejtuara, të bazuara në faktet e përditshme dhe në të dhënat e shtypit dhe të radios kineze, të cilat, dhe ato vetë, ndodheshin nën ndikimin e thellë të elementëve revizionistë e nuk i jepnin objektivisht situatat. Ndaj ishte dhe është edhe tash e zorshme për ne, nga jashtë, që *a priori* të mos gabojmë në disa vlerësime, kur vetë në Kinë, ka gabime, ka tatonime, ndërrohen njëra pas tjetrës forma e taktika, rrëzohen dhe krijohen idhuj e kulte të reja. Shumë nga format e metodat që u përdorën e po përdoren në Revolucionin Kulturor ne i shohim dhe i ndiejmë se s'kanë

asgjë marksiste dhe revolucionare, por, pavarësisht nga gabimet ose nga lëshimet që kanë ngjarë gjatë zhvillimit të tij, shpresojmë se në Kinë revizionizmi do të shkallmohet dhe partia atje do ta çojë gjer në fund veprën e nisur, pa lejuar më ato shtrembërime, gabime e konfuzione që janë vërejtur gjer tani e që e çuan Kinën në buzë të greminës.



## REVIZIONISTËT RUMUNË E MORËN MENDIMIN TONË PËR MBLEDHJEN KOMLOTUESE TË BUDAPESTIT

Revizionistët rumunë pas shumë llafesh dhe mburrjesh se gjoja nuk do të shkonin në mbledhjen famëkeqe të Budapestit, që kanë organizuar revizionistët sovjetikë, siç po duket, do të marrin pjesë. Për të fituar kapital për veten e tyre, për t'u hequr se shkojnë në mbledhjen revizioniste duke pasur edhe pëlqimin tonë, kërkuan nga Partia jonë, nëpërmjet ambasadës sonë në Bukuresht, të organizonim një takim partie në rang anëtarësh të Byrosë Politike. Këtë takim e deshën «për të na vënë në korent» mbi mendimin e tyre dhe të të tjerëve për mbledhjen e Budapestit, «megjithëse ne e dimë, thoshin ata, qëndrimin e Partisë suaj për këtë problem».

Ne iu përgjigjëm menjëherë këtyre revizionistëve të pacipë dhe u thamë qartë se nuk e pranojmë propozimin e tyre, se nuk e shohim të nevojshëm takimin që kërkojnë të bëjnë me ne për të biseduar për një mbledhje komplotuese të revizionistëve modernë. Në këtë mënyrë ata e morën mendimin tonë edhe për veten e tyre, në rast se shkojnë në Budapest.

## SHËNIM

Eduard Hilli, kryetar i Partisë Komuniste (marksiste-leniniste) të Australisë, na njoftoi nga Londra se do të vijë në Tiranë në datën 30 janar.

## KIM IR SENI NË POZITAT E EKUILIBRISTIT

E kam thënë edhe herë të tjera mendimin tim për qëndrimet e Partisë së Punës të Koresë dhe të Kim Ir Senit. Hapur, për arsye taktike, kundër Partisë së Punës të Koresë ne nuk kemi folur. Por, si në dokumentet tona të brendshme, ashtu dhe indirekt, duke përcaktuar vijën tonë, kemi dënuar edhe devijimet në partitë e ndryshme, pra edhe në atë të Koresë. Koreanët, natyrisht, këtë e kanë kuptuar dhe, duke mbrojtur si të drejta pozicionet e tyre ideologjike dhe politike, e quajnë vijën tonë jo të drejtë dhe, indirekt në materialet e tyre, edhe ata bëjnë ndaj nesh po atë gjë që bëjmë ne ndaj tyre. Veçse koreanët kanë shkuar edhe më tej. Ata gati i kanë çuar në pikën e vdekur marrëdhëniet me PPSH dhe me vendin tonë, sikur ne për ta të mos ekzistonim. Nuk flasim për ne fare në shtyp, kurse për zhvillimin e tregtisë me ne nuk tregojnë asnjë interesim.

Ne jemi të bindur se koreanët kanë devijuar nga rruga marksiste-leniniste. Ata gjoja kanë zënë një pozitë të mesme që e quajnë të drejtë, po që në fakt, nga çdo anë që ta shikosh ajo është një pozitë fund e krye revizioniste.

Qëndrimi i PPK dhe i Kim Ir Senit kundrejt Hrushovit dhe revizionizmit modern në tërësi ka qenë

krejt oportunist. Në parim hiqeshin sikur qenë kundër revizionizmit modern hrushovian, por, kur filloi polemika, PP të Koresë dhe Kim Ir Senit nuk u pëlqeu lufta parimore që zhvillohej nga ana jonë. Ata zunë po ato pozita revizioniste që kishte në PK të Kinës grupi i Liu-Tenit me qëllim që ta frenonin dhe ta shuanin polemikën me revizionistët modernë. Por jeta vërtetoi se as ata, as të tjerët nuk mundën ta pengonin, pale ta ndalonin luftën tonë të drejtë kundër tradhtisë revizioniste.

Grupi i Liu-Tenit, prej rrethanave që dimë, u detyrua të mos e pengonte hapur polemikën me revizionistët hrushovianë, kurse grupi i Kim Ir Senit qëndroi në pozitat e para, sepse s'kishte kush ta pengonte, sepse në Kore nuk kishte marksistë-leninistë të fortë dhe të vendosur. Kështu që Kim Ir Seni u vu në kundërshtim me ne, me marksizëm-leninizmin dhe, indirekt, ra në ujdi me demagogjinë e hrushovianëve. Ai zuri gjoja një pozicion *intermédiaire*<sup>1</sup>, domethënë gjoja as me BS, por as edhe dakord me Kinën, pra «neutral, arbitër i pagabueshëm».

Këtë ekuilibër akrobatik Kim Ir Seni, me pikëpamje nacionaliste e shoviniste të theksuara, e përdori gjoja për të forcuar pavarësinë e partisë dhe të RP të Koresë, por edhe për të marrë kredi e ndihma të bollshme nga të dyja anët, edhe nga e djathta edhe nga e majta.

Mirëpo zhvillimi dialektik i situatave, lufta në mes marksistë-leninistëve dhe hrushovianëve, nuk mund ta lejonin Kim Ir Senin dhe grupin e tij të dansonin qetësisht mbi litar. Brenda në partinë e tij dhe në udhëheqje dolën edhe prohrushovianë të hapët, por

1 Frëngjisht — ndërmjetës.

edhe të tjerë, të cilët ai do t'i quajë prokinezë, pro-maoistë etj.

Rënia e Hrushovit, që ishte vërtetimi i tezave tona të drejta, nuk e lëvizi aspak Kim Ir Senin nga pozitën e tij të gabuara, përkundrazi ai u afrua më shumë me tezat revizioniste të Brezhnjev-it dhe të Kosiginit, duke qenë i sigurt se si atij vetë edhe revizionistëve post-hrushovianë, rënia e Hrushovit do t'u krijonte disa kushte më të favorshme për demagogji, për të gënjyer dhe për të forcuar luftën kundër marksizëm-leninizmit. Zhvillimi i ngjarjeve në Kinë e shtynë më shumë dhe më hapur nacionalistin Kim Ir Senin të anojë nga miqtë e tij ideologjikë sovjetikë. Kim Ir Senin tash ndihmohet fuqimisht në çdo drejtim nga sovjetikët dhe, si nacionalist-revizionist, ai mendon se mbrojtja e indipendencës dhe e sovranitetit të Koresë do të ruhet pikërisht me këtë politikë të tij revizioniste, nacionaliste dhe shoviniste.

E gjithë kjo vijë dredharake e tradhtare paraqitet si një «politikë e madhe» e Kim Ir Senit dhe kulti i tij ka arritur në qiell. Në partinë dhe në popullin korean Republika Popullore e Kinës aktualisht po luftohet me forcë dhe po bëhen spastrime të mëdha në kuadro të akuzuar si prokinezë.

Kjo politikë antimarksiste e Kim Ir Senit nuk do të ngelë pa konsekuencë të rënda. Ajo do të ndikojë në shkarjen e Koresë në prehrin hegjemonist sovjetik, në kthimin e saj në një objekt sulmi nga ana e imperializmit amerikan, do të ndikojë, gjithashtu, në acarimin e gjendjes së brendshme në mes marksistë-leninistëve dhe revizionistëve koreanë si dhe në zigzaget e paprincipit, aktualisht në acarimin e mëtejshëm të marrëdhënieve shtetërore koreano-kineze. Kim Ir Senin, me politikën e tij revizioniste të qëndrimit në dy karrige, nuk e ka e s'do ta ketë për gjë që, sipas koniunkturave

dhe interesave të ngushtë, të hidhet sa nga njëra anë, në anën tjetër.

Efektet e kësaj vije armiqësore të Kim Ir Senit duken edhe në çështjet ekonomike. Ekonomia në Kore nuk ka qenë kurrë e mirë dhe e stabilizuar. Atje janë bërë ndërtime të mëdha, janë zhvilluar industria dhe kooperativat, por, gjithashtu, shohim se vazhdon të ekzistojë, në çdo sektor, sistemi i triskëtimit. Ekonomia shpesh përfshihet nga kriza dhe, nga një përmytje e kohëve të fundit në Honjan, u krijua një panik dhe një mungesë e çdo gjëje, e papapararë dhe e paimagjinuar. Pse ndodh kjo? Po grumbullohen «rezerva shtetërore për kohë të rrezikshme lufte», siç thonë ata? Ka mundësi, por nuk mund të jetë vetëm «grumbullimi i rezervave», shkaku i mungesave të mëdha.

Presioni sovjetik, i koordinuar në mënyrë sekrete me amerikanët, është dhe do të bëhet më i madh mbi Korenë. Sovjetikët nuk mund të kënaqen me çka kanë fituar në këtë vend, ndaj përpiqen që ta kenë atë plotësisht në duart e tyre ose me Kim Ir Senin ose me ndonjë tjetër, më besnik dhe më të bindur ndaj tyre. Stadi i parë i politikës sovjetike është që me anë të Kimit të likuidojnë marksistë-leninistët, pastaj, po t'ua duan interesat, likuidojnë edhe vetë Kim Ir Senin duke e zëvendësuar me një tjetër. Sovjetikët të verbojnë me ngjyrat e «ndihmave», por nën mantel, ata gjithnjë fshehin thikën.

Aktualisht sovjetikët po luftojnë që Koreja të armiqësohet me RP të Kinës dhe të zhduket për shumë kohë, në mos përgjithmonë, çdo mundësi për rrëzimin e revizionistëve koreanë.

Në të njëjtën kohë edhe imperializmi amerikan ka synimet e tij të mëdha ndaj Koresë dhe këto synime ai kërkon t'i realizojë nëpërmjet Koresë së Jugut dhe nëpërmjet sovjetikëve.

Këtu interesat e Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe ata të sovjetikëve edhe puqen, por edhe ndahen. Objekti, pilafi, është Koreja. Sovjetikët kanë interes që Korenë e Veriut ta kenë nën zupin e tyre të plotë dhe ta përdorin si gur shahu, në tratativat e veta me Shtetet e Bashkuara, për të vendosur bashkekzistencën dhe statukuonë në atë zonë.

Në periudhën e parë interesi i amerikanëve është i njëllotë me atë të sovjetikëve, por në etapën e mëvonshme Shtetet e Bashkuara të Amerikës, me rrugët e veta si dhe nëpërmjet Koresë së Jugut, do të përpiqen t'i qërojnë sovjetikët andej dhe të vendosin në gjithë vendin kukullat e Seulit.

Po «shkëlqen» përsëri taktika e njohur e presioneve bilaterale: sovjetikët i japin Koresë «ndihma», i bëjnë lajka Kim Ir Senit për ta kontrolluar më mirë politikën e tij dhe për të ngulur mirë këmbët në Kore. Amerikanët, nga ana e tyre, ndihmojnë politikën sovjetike, duke bërë provokime të panumërta në kufijtë e Koresë së Veriut. Provokacioni më serioz është ai i anijes spiune amerikane «Pueblo» në ujërat territoriale koreane, e cila u kap nga anijet koreano-veriore, u zunë rob 80 veta të ekuipazhit, u vranë dhe u plagosën disa amerikanë. Shtetet e Bashkuara po bëjnë shumë zhurmë, kërcënojnë, kërkojnë anijen, dëmshpërblime, ndërmjetësinë e sovjetikëve, thirrjen e Këshillit të Sigurimit etj. Sovjetikëve kjo u vjen pas oreksit sepse e vënë më mirë nën fre Kim Ir Senin.

Koreja hëpërhë po qëndron dhe nuk u nënshtrohet diktatit, shantazhit dhe kërcënimit amerikan. Kjo është gjë e mirë. Të shohim si do të zhvillohen më tej situatat. Më tepër ka mundësi që incidenti të mos kthehet në konflikt të armatosur, pse në këto koniunktura, konfrontimi ushtarak nuk u intereson as amerikanëve, as sovjetikëve. Por, në rast se konflikti ushtarak shpër-

then, atëherë do të shohim qëndrimin e koreanëve, të kinezëve dhe të sovjetikëve. Në rast se incidenti zgjidhet sipas «mënyrës paqësore» të sovjetikëve, përsëri do të shohim qëndrimin e koreanëve — do të luftojnë këta për të drejtat dhe dinjitetin e tyre, apo do të punojnë dhe do të lëshojnë për të shpëtuar dinjitetin e agresorëve. Deri tash koreanët kanë qëndruar drejt si burra, pa frikë. Por të shohim më vonë se sa kjo është vërtet burrëri.

## SHËNIM

U thashë shokëve të Ministrisë së Jashtme që «të shkundin» ca ambasadorin tonë në RDP të Koresë, se çfarë duhet të mësojë ai nga ngjarjet që po zhvillohen atje dhe të na raportojë rregullisht se deri tash na ka thënë një vërë në ujë. Na lajmëron nga një ndodhi dhe kësaj i shton konkluzionin e... ambasadorit rumun.

## SOVJETIKËT PËRGATITEN NË ETHE PËR MBLEDHJEN E BUDAPESTIT

Po asistojmë në një *chassé-croisé*<sup>1</sup> të paparë ndo-njëherë. Revizionistët sovjetikë janë në hall të madh në lidhje me mbajtjen e mbledhjes së Budapestit, në të cilën gjoja do të diskutohet për «përgatitjen e forumit të ri botëror komunist». Në të vërtetë asnjë grup revizionist nuk dëshiron të mbahet kjo mbledhje, ndërsa sovjetikët përpiqen që ajo të mbahet qoftë edhe formalisht, sa të thuhet që u mbajt dhe kështu të shpëtojnë fytyrën, të evitojnë turpin. Disa që do të shkojnë edhe ky rezultat i kënaq, pse këta janë revizionistë të lidhur me interesa jetikë, me revizionistët sovjetikë, të tjerë, që kanë fituar njëfarë pavarësie nga sovjetikët, shkojnë indiferentë në mbledhje, disa të tjerë shkojnë pse nuk duan të ndahen nga kopeja, të tjerë më në fund, edhe ata revizionistë, nuk do të venë për presion ndaj sovjetikëve dhe për të mos u diskredituar më keq përpara «partive» të tyre. Të gjithë e kuptojnë se për ta kjo mbledhje është komprometuese, disfatë dhe, asgjë nuk do të zgjidhë, përkundrazi do t'i komplikojë situatat, pozitat dhe marrëdhëniet në mes tyre.

1 Frëngjisht — ndërrim reciprok dhe i njëkohshëm i vendeve të të dyja palëve.

Nga ana e revizionizmit sovjetik, qëllimi kryesor i thirrjes së mbledhjes së Budapestit është që t'i vërë në rresht dhe t'i komandojë të tjerët, por nuk po ka sukses. Kopeja është rebeluar. Lufta kundër Partisë Komuniste të Kinës dhe Partisë së Punës të Shqipërisë, që sovjetikët e dëshirojnë me aq zjarr të bëhet objekti kryesor i këtij rreshtimi dhe kënga e parë «e fuqishme» e orkestrës revizioniste filarmonike të Budapestit, e famshme për çardashet e saj, nuk ka sukses. Jo pse nuk e duan, jo se nuk e bëjnë këtë çdo ditë, por sepse nuk dëshirojnë të lidhin duart dhe t'i bëjnë vetes varrin sa më shpejt.

Kështu që mbledhja e Budapestit do t'i bjerë dautës kot, do të lëshojë slogane gjoja kundër imperializmit, për unitetin, një koleksion të plotë të madh parullash të tilla që as ndezin as shuajnë dhe, as lidhin e angazhojnë kërrkënd. Me një fjalë një vërë në ujë. Në mbledhje do të flitet në mbrojtje të Vietnamit, do të lëshohen «mallkime» kundër Shteteve të Bashkuara të Amerikës, të cilat natyrisht të gjitha do të përgënjeshetrohen pastaj nëpër kulisa. Por objekti kryesor i kësaj hosanaje, — Partia e Punonjësve të Vietnamit, nuk u vete në mbledhje.

Në mbledhje do të flitet edhe për Kubën, por as Kastroja nuk po merr pjesë në të.

Atje do të flitet për incidentin e fundit në Kore, do të llomotitin kundër imperializmit amerikan, por Partia e Punës e Koresë, gjithashtu, nuk do t'u vejë në mbledhje. Atëherë do të flasin për «unitetin», por ata për të cilët kërkohet gjoja ky unitet, nuk janë në unitet me revizionistët sovjetikë dhe nuk u venë as në mbledhje. I bukur unitet! E bukur arsye për një mbledhje ndërkombëtare! I bukur sukses i arritur nga revizionistët!

Të gjithë këta objektiva të revizionistëve janë të

humbur, por sovjetikët duhet të shpëtojnë të paktën aparencat. Të marrim për shembull Azinë, ku imperializmi amerikan vepron fuqimisht, por që gjoja do të demaskohet në mbledhjen e Budapestit. Nga ky kontinent asnjë parti nuk u vete përveç asaj të Dange tradhtarit, mundet edhe partia revizioniste e Australisë. Atëherë si dhe kush do ta dënojë imperializmin amerikan? Ç'disfatë për revizionistët modernë, dhe, në radhë të parë, për ata sovjetikë. Ja sa besim kanë edhe revizionistët aziatikë te revizionistët sovjetikë dhe tek ata evropianë!!

Përpara kësaj situate, siç njoftojnë agjencitë e lajmeve, delegacione të rëndësishme të partisë sovjetike dhe të asaj polake do të nisen për në Tokio, për t'i lutur e për t'i bindur revizionistët japonezë që të marrin pjesë të paktën si vëzhgues. Edhe këtë formë pranie, përpara të keqes së madhe, përpara disfatës, e pranuan sovjetikët.

Revizionistët rumunë, nga ana e tyre, po venë te miqtë e vet koreanë, jo vetëm që «t'u arsyetojnë» pjesëmarrjen e tyre të plotë, ose si vëzhgues në mbledhjen e Budapestit, por edhe t'u luten koreanëve që të venë dhe ata të paktën si vëzhgues.

Kastros po i bëjnë presion për ta detyruar që të marrë pjesë. Deri këtu ka ardhur pra puna.

Titoja, që ka vendosur të mos shkojë në mbledhje, pse e di se nga ajo s'do të dalë asgjë e mirë për të, në pamundësi që ta ndalojë me anën e agjentëve të tij, përpiqet ta bëjë një mbledhje krejtësisht balliste, duke kërkuar që në të të marrin pjesë çfarëdolloj partish nga Azia, Afrika etj., pavarësisht se çfarë janë dhe çfarë përfaqësojnë, mjafton që të quhen «progresiste».

Kuptohet se organizatorëve të mbledhjes nuk u pëlqen një manovër e tillë «socialiste» e Titos, pse po të bëhet kështu, asaj i del krejt boja.



Përveç këtyre gjërave, ne shohim se trojka sovjetike shkon në Varshavë e që andej e mban vrapin te Ulbrihti, pa kaluar nga Praga. Pse? Nga halli, e jo nga malli.

Kazani u zien fort dhe rrezikon t'u pëlcasë, prandaj po e mballosin me zor. Të papritura mund të ngjasin në Poloni, atje influencës sovjetike i lëkunden këmbët. Pastaj i vjen radha Republikës Demokratike Gjermane. Kjo do të jetë buketa!

Kështu mbledhja e Budapestit do të synojë të arrijë diçka më tepër nëpër kulisa me intriga, me presione e kundërpresione, me fërkime akoma më të mëdha, me shantazhe e kërcënime dhe rezultati do të jetë jo uniteti revizionist, por e kundërta, një përçarje akoma më e madhe midis tyre. Dhe gjithçka në fund do të mbulohet me komunikatën përfundimtare, ku do të thuhet se «çdo gjë u zhvillua në rregull, në harmoni të plotë, në unitet marksist-leninist, çdo gjë tregoi forcën e partive marksiste-leniniste» etj., etj. Të gjitha të rrema, profka, demagogji.

Kjo është mbledhja e revizionistëve në Budapest.

E SHTUNË  
27 JANAR 1968

## NË LIDHJE ME INCIDENTIN E «PUEBLOS»

Bisedova me shokun Ramiz dhe i dhashë edhe disa mendime për një artikull<sup>1</sup> që do të botohet nesër në gazetën «Zëri i popullit» në mbrojtje të RDP të Koresë, kundër agresionit dhe kërcënimeve amerikane në lidhje me incidentin e «Pueblos».

<sup>1</sup> «Larg duart nga Koreja, provokatorë imperialistë!» Shih: «Zëri i popullit», 28 janar 1968.

**E MARTË**  
**30 JANAR 1968**

## **PROBLEMI MAQEDONAS DHE QËLLIMET E VËRTETA TË TITISTËVE DHE TË REVIZIONISTËVE BULLGARË**

Manóvrat jugosllave në lidhje me Maqedoninë janë bajate. Siç po duket, shtypi bullgar, që ndodhet në një gjendje kaotike shoviniste, ku e ka futur regjimi nacionalist i Zhivkovit, gjen rastin dhe shfryn kundër Jugosllavisë duke rivendikuar Maqedoninë. Natyrisht e gjithë kjo, përveç që shpreh fërkimet serioze që bullgarët kanë me Jugosllavinë, me të cilën, sipas politikës zyrtare të Zhivkovit, Bullgaria është gjoja në harmoni, bëhet edhe për të tërhequr vëmendjen e popullit bullgar nga kriza e madhe e brendshme. Nga ana tjetër duke bërë lojën e padronëve të tyre, revizionistëve sovjetikë, që duan t'i bëjnë presion Titos të vejë në mbledhjen e Budapestit, i vijnë në ndihmë krahut serb të Rankoviçit dhe, duke përfutur nga kaosi separatist nacionalist që ekziston në Jugosllavi, shovinistët bullgarë ngrenë çështjen e përhershme të Maqedonisë.

Natyrisht kjo e frikëson Titon prandaj edhe ai u përgjigjet bullgarëve duke «i qortuar» e duke i akuzuar si «shovinistë». Shtypi dhe radioja jugosllave përmendin me këtë rast pikëpamjet e drejta marksiste-leniniste të Dimitrovit në lidhje me Maqedoninë, por e bukura qëndron në atë, që ato përpiqen të na vënë edhe ne në vallen e tyre për të na nxitur kundër bullgarëve. Për këtë qëllim radioja dhe shtypi titist

nuk i qortojnë bullgarët vetëm se kërkojnë Maqedoninë, por se kërkojnë «edhe një pjesë të Shqipërisë». Titistët thonë se «bullgarët duan të krijojnë perandorinë e shën Stefanit». Manovër e qepur me pe të bardhë, nga të dyja palët.

Kokën të hanë të dy. Nga kjo diçka pozitive do të dalë për revolucionin në këto vende që janë kthyer krejtësisht në rrugën kapitaliste.

**E MARTË**  
**30 JANAR 1968**

### **SHËNIM**

Në lidhje me ardhjen te ne të kryetarit të Partisë Komuniste (marksiste-leniniste) të Australisë, shokut Hill, Ramizi më informoi ca më gjerë për problemet e kësaj partie.

Do ta takoj edhe unë Hillin.

**E ENJTE**  
**1 SHKURT 1968**

### **TAKIM ME EDUARD HILLIN**

Sot paradite prita kryetarin e Partisë Komuniste (marksiste-leniniste) të Australisë, shokun Eduard Hill. Pas bisedës e mbajta për drekë.

E MARTË  
30 JANAR 1968

## SHËNIM

Në lidhje me ardhjen te ne të kryetarit të Partisë Komuniste (marksiste-leniniste) të Australisë, shokut Hill, Ramizi më informoi ca më gjerë për problemet e kësaj partie.

Do ta takoj edhe unë Hillin.

E ENJTE  
1 SHKURT 1968

## TAKIM ME EDUARD HILLIN

Sot paradite prita kryetarin e Partisë Komuniste (marksiste-leniniste) të Australisë, shokun Eduard Hill. Pas bisedës e mbajta për drekë.

## **LAVDI HERONJVE TË VIETNAMIT**

Sot është dita e tretë qëkur partizanët e Vietnamit të Jugut janë hedhur në një sulm të përgjithshëm, heroik. Ata kanë sulmuar Sajgonin dhe të gjitha qytetet kryesore, bazat ajrore, rrugët, urat etj. Hynë bile në ambasadën amerikane në Sajgon dhe po bëjnë kër-dinë. Panik i madh në Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe në botën kapitaliste. Lavdi heronjve të Vietnamit!

## **MENDIME PËR PARTINË KOMUNISTE (M-L) TË AUSTRALISË**

Gjatë bisedës që pata me shokun Hill, kryetar i Partisë Komuniste (m-l) të Australisë, ai më foli ve-  
çanërisht për punën e partisë në sindikatat, trejd junio-  
net. Këtë ai e bëri me kërkesën time, pse, duke  
marrë parasysh gjendjen e Australisë, e merrja me  
mend që, ata atje, në sindikatat e zhvillojnë punën  
kryesore të partisë. Në përgjithësi këtë punë ata e  
bëjnë drejt, por, mendoj unë, me shumë mungesa dhe  
jo me temp revolucionar. Them se veprojnë drejt se-  
pse, siç e vuri theksin vetë Hilli, atje ata «duhet të  
sqarojnë ideologjikisht» masat e punëtorëve. Por Hilli  
nuk theksoi se masat duhet të sqarohen edhe politikisht.  
Edhe anën organizative ai e la krejt në heshtje. Kjo  
është një anë e dobët e punës së tyre. E pyeta për  
format e punës dhe për qëllimet e pikësnyimet krye-  
sore të punës së tyre ideologjike. Ai përcaktoi luftën  
antiparlamentare dhe demaskimin e strukturave aktuale  
të sindikatave kapitaliste, të cilave partia e tyre e  
vjetër revizioniste u ishte adaptuar plotësisht dhe udhë-  
heqësit e saj ishin njëkohësisht edhe udhëheqës të  
sindikatave. Me fjalë të tjera, partia e tyre e vjetër,  
konsistonte në një grup administratorësh formalë të  
inkuadruar në shërbim të socialdemokratëve borgjezë.

Ky shikim i Hillit mendoj se ishte i drejtë, ishte

një analizë e një luftë e drejtë, por nuk na shpjegoi fare se si e organizojnë konkretisht këtë luftë nga ana ideologjike, politike dhe organizative. E meta e madhe e tyre mendoj unë, është se partinë, kryesoren, nuk e kanë të fortë, e kanë të paorganizuar si një repart pararojë revolucionar, nuk ekziston një vijë e qartë, koherente, luftarake. Dyshoj që ata të kenë celula e komitete të organizuara në bazë të normave të njohura marksiste-leniniste. Në qoftë se është kështu, atëherë, ajo është një kështjellë e ndërtuar mbi rërë.

**E PREMTE**  
**2 SHKURT 1968**

## **FORMALIZMI I REVIZIONISTIT ÇAUSHESKU**

Revizionisti Nikolae Çausheku, për formalizëm dhe për t'u treguar se është korrekt ndaj nesh, na fton për një mbledhje të Komitetit Politik Konsultativ të Traktatit të Varshavës, që propozon të bëhet për t'u konsultuar para se «të nënshkruhet» traktati famëkeq i mospërhapjes së armëve bërthamore.

U rekomandova shokëve t'i përgatitin një përgjigje therëse, duke vënë në dukje se kjo ftesë është formale, se, derisa nuk na ka bërë të ditur qëndrimin e saj si pjesëmarrëse e Traktatit të Varshavës, derisa harron kërkesat dhe konditat tona zyrtare, ne e konsiderojmë se Rumania është plotësisht solidare me sovjetikët e me revizionistët e tjerë për rrugën armiqësore e tradhtarake ndaj Shqipërisë socialiste. Është pra qesharake të na bëhet ftesë nga ana e tyre, prandaj ne e hedhim poshtë atë. Njëkohësisht të tregojmë qëndrimin tonë kundër traktatit famëkeq të mospërhapjes së armëve bërthamore etj.



**MBLEDHJA KUNDËRREVOLUCIONARE  
E BUDAPESTIT — NJË HAP I RI TRADHTAR  
I REVIZIONISTËVE HRUSHOVIANË**

Iu dërgua «Zërit të popullit», për ta botuar nesër,  
artikulli: «Mbledhja kundërrevolucionare e Budapestit  
— një hap i ri tradhtar i revizionistëve hrushovianë»<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. Vepra. vëll. 37, f. 280.

**MBLEDHJA E REVIZIONISTËVE E 26 SHKURTIT 1968  
NË BUDAPEST**

**Shënime<sup>1</sup>**

**Karakteristikat kryesore:**

Parapërgatitja e mbledhjes nuk i shërbeu hegje-  
monisë aq shumë të dëshiruar të revizionistëve sovje-  
tikë. Nga partnerët e tyre revizionistë, ata u detyruan  
të bënin, me shpirt në dhëmbë, koncesione oportuniste  
dhe liberale, të deklarorin dhe të afirmorin në parim  
dhe botërisht se Moska nuk është më «qendra udhë-  
heqëse e komunizmit botëror». Uniteti i tyre gjoja ba-  
zohet në «idenë e internacionalizmit proletar», në «luf-  
tën kundër imperializmit amerikan» dhe të «ndërtimit»  
të socializmit në përgjithësi. Të gjitha këto të mbuluara  
me «fletën e fikut», me pretendimin se ata janë bartë-  
sit e vërtetë të marksizëm-leninizmit, të cilin do ta  
zbatojnë sipas interpretimit dhe sipas kushteve «speci-  
fike» të çdo partie revizioniste. Ky grup bile, duke  
shpallur se do të merrte pjesë në mbledhje, paraqiti  
edhe tezat e veta: asnjë parti nuk ka të drejtë «të  
ndërhyjë» në punët e brendshme të partive të tjera,

<sup>1</sup> Një pjesë të këtyre shënimeve autori i ka kthyer në artikull  
(«Karnavalet e Budapestit», «Zëri i popullit» 15 mars 1968). Këtu  
botohen të plota. Shih: Enver Hoxha. Vepra, vëll. 37, f. 368.

asnjë parti nuk ka të drejtë të kritikojë veprimet e partive të tjera, të cilat kanë «plotësisht të drejtë» ta interpretojnë dhe ta zbatojnë si të duan, si t'u vijë për hosh, marksizëm-leninizmin. Në drejtim të këtyre ideve, jo vetëm kapërcehet ideja revizioniste e policen-trizmit të Toliatit, por çdo parti bëhet një qendër në vetvete. Kjo, me fjalë të tjera, do të thotë të lejohen jo më një dhe dy interpretime të teorisë sonë, por me dhjetëra, në mos me qindra dhe kjo ka për qëllim të dukshëm atakimin e marksizëm-leninizmit nga të katër anët, mbjelljen e një konfuzioni të madh ideologjik, çoroditjen e luftës së popujve, atë politike, ideologjike, ushtarake dhe organizative, diskreditimin e shoqërisë socialiste dhe komuniste.

Në parim dhe në praktikë pra, në kulisa, para mbledhjes së Budapestit ishin këto çështje kryesore: të shkohet në luftë kundër parimeve e metodave klasike të marksizëm-leninizmit, nën hegjemoninë e revizionistëve sovjetikë, apo të hidhen poshtë edhe metodat klasike, edhe hegjemonia sovjetike dhe të adoptohen metoda «më të reja, më të ngutshme, më të sigurt», në drejtim të shpartallimit e të shthurjes. Këto teza të fundit përkrahen me forcë nga Titoja, Çaushesku, Longoja dhe nga «autonomë» si Dubçeku me shokë. Të dy këto grupime kanë partizanët e tyre që veprojnë si matrapazë në kulisa edhe në skenën e Budapestit, në këtë javë karnavalesh.

Janosh Kadari që hapi mbledhjen, foli në mënyrën karakteristike të një revizionisti tipik oportunist, që do t'i bëjë qejfin edhe dhisë, edhe lakrës. Sa mund e sa ia lejojnë presionet dhe shantazhet sovjetike teza e rumunëve dhe e Titos atij i pëlqeu fort, por është i kënaqur të ritheksojë ato që u fituan, t'i ligjësojë dhe të predikojë si një prift pajtimin, skartimin e të dyja tendencave, në të cilat ai nuk beson, pse këto dy ten-

denca antagoniste do të thellohen akoma më shumë, do të zhvillohen e do të ashpërsohen. Dhe pikërisht, qëllimi i mbledhjes së Budapestit synon në arritjen e «njëfarë uniteti» në mes revizionistëve për problemet e sipërme. Mbulesa e «luftës kundër imperializmit amerikan», «ndihma për Vietnamin» nuk janë veçse fleta fiku për të mbuluar ose për të mballosur këtë përçarje.

Revizionistët sovjetikë dështuan në atë që mbledhja e Budapestit të merrej me problemin bazë, që i preokupon më shumë se çdo gjë tjetër: me luftën kundër Partisë Komuniste të Kinës, Partisë së Punës të Shqipërisë dhe partive të tjera marksiste-leniniste, por atyre tash në duar iu rëndon thellimi i mëtejshëm i përçarjes në vetë gjirin e tyre. Lufta kundër nesh, sipas sovjetikëve, nuk mund të ketë rezultate pa unitetin e revizionistëve dhe pa hegjemoninë e revizionistëve sovjetikë mbi ta për ta drejtuar këtë luftë. Ata kanë humbur në të dyja tablotë dhe e kanë keq punën. Atëherë ata do të përpiqen që në Budapest të arrijnë të marrin një vendim që të caktohet data e së ashtuquajturës mbledhje të partive komuniste (revizioniste) të botës dhe atje të marrin pastaj vendimet që kanë për zemër. Mirëpo në këtë çështje ata do të hasin në kundërshtime, pse revizionistët e tjerë nuk e duan dhe nuk shpejtohen për një mbledhje të tillë. Vetëm me partinë e Guadalupe dhe Larbi Buhalinë e Kolijanisin sovjetikët nuk mund të venë dot në mbledhjen që dëshirojnë, pse kjo për ta do të jetë një katastrofë e pandreqshme.

Revizionistët, kundërshtarë të tezave sovjetike, kanë objektiva të tjerë: të intensifikojnë luftën kundër Partisë Komuniste të Kinës dhe Partisë së Punës të Shqipërisë me format dhe me metodat e tyre, të forcojnë lidhjet dhe marrëdhëniet me aparatet e shteteve borgjeze kapitaliste të vendeve të tyre dhe të vendeve

të tjera kapitaliste, në marrëveshje me socialdemokratët dhe me parti të tjera borgjeze, të marrin pjesë drejtpërdrejt në qeverisjen e vendit në rrugën e shfrytëzimit kapitalist etj. Prandaj, këta revizionistë nuk janë për mbledhjen ashtu siç e predikojnë sovjetikët, por për mbledhje pa qëllime të caktuara, mbledhje «për të shkëmbyer mendime», për të marrë më mirë vesh ç'mendon njëri dhe tjetri për një problem ose për një tjetër dhe të gjitha këtyre t'u bëhet publicitet i hapët, gjoja në format «më demokratike».

Këto forma «demokratike» dhe të hapëta të debateve për këta revizionistë, kundërshtarë të revizionistëve sovjetikë, janë plane konkrete të punës për synimet e tyre, që thashë më lart. Ata edhe në këto çështje duan të afirmojnë zyrtarisht se demokracia borgjeze dhe «shtypi i lirë» e i «mirinformuar» është edhe stolia e tyre, pse fshehurazi borgjezia dhe reaksioni i merr vesh çdo gjë që bëjnë ose që mendojnë ata.

«Pavarësia» e këtyre partive nuk u pëlqen aspak revizionistëve sovjetikë dhe, pavarësisht nga sa deklarojnë, ata bëjnë çdo gjë, përdorin çdo presion dhe shantazh për të vënë në fre disidentët. Shantazhet dhe presionet ekonomike, krijimi i turbullirave brenda në partitë dhe në vendet disidente, nxitja e rivendikimeve territoriale në mes të atyre vendeve ku këto probleme ekzistojnë etj., janë armët që vë në lëvizje revizionizmi sovjetik. Natyrisht këto nuk janë pa efekt, por rezultatet nuk mund të jenë kudo dhe kurdoherë në favorin e sovjetikëve. Tendenca është që këto të jenë, çdo vit që shkon, në disfavorin e sovjetikëve. Por, me gjithë disfatat që do të pësojnë sovjetikët do të vazhdojnë t'i përdorin kurdoherë këto armë. Në këtë drejtim i favorizon edhe potenciali i tyre ekonomik, edhe lidhjet e zinxhirët që kanë farkëtuar për satelitët e tyre, edhe potenciali ushtarak që frikëson të frikshmit, edhe rrjeti

agjenturor që kanë endur në partitë revizioniste dhe në vendet e tyre.

Siç vepron imperializmi amerikan me satelitët e vet dhe me klientët që mban në zinxhir, ashtu vepron edhe revizionistët sovjetikë me satelitët dhe klientët e tyre. Ashtu siç vepron Shtetet e Bashkuara të Amerikës në OKB, kur vënë në lëvizje mekanizmin e votës, ashtu edhe revizionistët sovjetikë në «OKB»-në e tyre që përpiqen ta quajnë «lëvizja komuniste ndërkombëtare» vënë në lëvizje mekanizmin e votës. Ashtu sikundër shkëputen klika kapitaliste nga diktati amerikan, ashtu sikundër ka nga ata që i hedhin vicka disa herë imperializmit amerikan, ashtu shkëputen edhe klika revizioniste nga revizionistët sovjetikë. Ka edhe nga ata që, në pamundësi të shkëputen, hedhin vicka, disa herë ka edhe nga ata që janë rajá të përhershme.

Përbërja, pra, e konferencës karnavaleske të Budapestit është një shportë karavidhesh ku revizionistët sovjetikë kërkojnë të vënë rregull, atje ku nuk mund të vihet kurrë.

**Rreziqet për revizionistët sovjetikë janë të shumta dhe të gjithanshme.**

1. — Rreziku kryesor vjen nga klikat revizioniste që janë në fuqi. Duhet thënë se asnjë prej tyre nuk e do zgjedhën e revizionistëve sovjetikë. Të gjithë përpiqen ta heqin qafe, duke ruajtur aparenecat e «miqësisë» dhe të «aleancës» sa mund të ruhen, duke pasur sa më shumë përfitime ekonomike dhe politike nga kjo koniunkturë.

Mirëpo, duke qenë se tendenca centrifugale është në ngjijtje, edhe në mes tyre ka diferenca: klika e Titos mbetet ajo më agresivja dhe vepron si gërryese e hapët e hegjemonisë sovjetike në stanin revizionist. Çausheku përpiqet ta imitojë. Kurse klika e Dubçekut ecën edhe ajo në këtë rrugë, por tani bën përpjekje të for-

cojë më parë pozitë. Klani i Gomulkës është antisovjetik në kulm, por ai për interesa imediatë të koniunkturës qëndron më afër tyre, duke ruajtur autoritetin e një partneri «të barabartë». Klika e Ulbrihtit ka kundërshtime të mëdha me sovjetikët dhe me të gjithë, megalomania e revizionistit gjerman është e theksuar, por nuk ka ç'bën. Çështja e Republikës Demokratike Gjermane në kuadrin e Evropës është në mëshirën e revizionistëve sovjetikë dhe të satelitëve të tyre.

Klika e Kadarit është një paravent i borgjezisë hungareze që po riinstalohet këmbëkryq, duke evituar një hyrje të dytë të tankeve sovjetike.

Klika e Zhivkos s'ka asnjë vlerë, ajo është një agjunkturë ordinere e hrushovianëve.

2. — Rreziku i dytë, më i vogël se i pari, janë partitë e mëdha dhe legale revizioniste në vendet kapitaliste. Revizionistët sovjetikë bëjnë të gjitha përpjekjet dhe përdorin të gjitha mjetet për t'i mbajtur në anën e tyre. Por edhe në këto parti nuk ka bindje të njëjta. Partia Komuniste e Francës është më afër revizionistëve sovjetikë, pse ajo subvencionohet shumë prej tyre, kurse ajo italiane është më larg, hedh vicka më tepër, merr më pak rubla nga ajo franceze, por prapë merr shumë. Partia Komuniste Italiane përpiqet të tregohet më «e pavarur», më «independente». Kjo si të thuash është partia titiste në vendet kapitaliste. Rasti i partive revizioniste në legalitet në vendet kapitaliste është i lidhur nga rubla e Moskës, është një pjesë e mirë e «OKB»-së revizioniste.

3. — Partitë e tjera revizioniste ilegale në vendet kapitaliste s'përbëjnë as më të voglin rrezik për revizionistët sovjetikë. Krerët e këtyre partive janë agjunkturë e thjeshtë e revizionistëve sovjetikë, në shërbim të plotë të tyre. Këto janë numri plotësues i bindur i votave të «OKB»-së sovjetike. Këto lloje partish revizi-

oniste në ilegalitet, pika e parë që synojnë është të legalizohen në format legale dhe me mëshirën e kapitalistëve të vendeve të tyre. Këto lloje partish revizioniste, si të gjitha shoqet e tyre, kanë braktisur rrugën revolucionare, luftën e klasave, luftën e armatosur dhe kanë adaptuar rrugën paqësore të bashkekzistencës, prandaj, duke qenë tradhtarë të marksizëm-leninizmit, duke humbur dhe bazën e tyre, ato e kanë shpresën në mbështetjen që mund t'u japë politika revizioniste sovjetike dhe aleanca e këtyre me imperializmin e me kapitalizmin botëror. Prandaj këto janë katandisur rrugaçë të revizionizmit, *la bohème* revizioniste, e gatshme të shitet për një grosh. Me këto parti vendos si të dojë revizionizmi sovjetik, i cili dëshiron ta legalizojë sa më parë në vendet e tyre këtë kontingjent agjentësh. Këtu synonte direktiva e revizionistëve sovjetikë dhe grekë në kohën e Venizelosit dhe të Papandreut, që të gjithë të mërguarit grekë, komunistë ose jo, të shkonin legalisht në Greqi. Një politikë të tillë bën Partia Komuniste e Spanjës, këtë gjë sovjetikët e arritën me sirianin Bagdash.

Kontradiktat e Kastros me revizionistët sovjetikë qëndrojnë pikërisht në atë që Kastroja, i cili subvencionohet fort nga sovjetikët, duhet t'i nënshtrohet kësaj politike sovjetike, të pajtohet me amerikanët dhe me klikat kapitaliste të Amerikës Latine, me të cilat Bashkimi Sovjetik po vendos lidhje miqësie. Me një fjalë Kastroja duhet të bëhet edhe ai një pion i bindur i sovjetikëve dhe Kuba një trampolinë e agjunkturës legale dhe ilegale sovjetike në Amerikën Latine. Kjo do të thotë qetësim i kontinentit amerikan nga revolucion i dhe lehtësim i barrës së xhandarit ndërkombëtar për Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

Kështu paraqitet gjendja në «OKB»-në revizioni-



ste që mbahet në Budapest. Interesa të kundërt revizionistë po luftojnë kush të dominojë.

Në këtë gjendje të turbullt dhe të paqëndrueshme të stanit revizionist, korrenti titist kërkon të fitojë kohë për të konsumuar krejtësisht përçarjen. Ky klan mendon se koha punon për të. Klani sovjetik kërkon të shpëtojë mbytjen e vaporit, koha nuk pret, ai dëshiron të konkludohet diçka sa më parë, pse koha nuk punon për të. Klani sovjetik mendon se me mbledhjet bilaterale në mes partive revizioniste nuk arrihen veçse intriga e pazarllëqe të përkohshme shitblerjeje. Atyre u duhet për konsum të brendshëm dhe të jashtëm, herë pas here dhe, sa më shumë e aq më mirë, nga një mbledhje e gjerë e partive revizioniste *pour faire le point*<sup>1</sup>, dhe për të qepur shqepjet. Prandaj sovjetikët, edhe në kundërshtim me klanin titist, mund të marrin vendim që të mbahet mbledhja e ardhshme e partive revizioniste, ku të diskutohet problemi i vërtetë i «unitetit», domethënë lufta e koordinuar kundër marksizëm-leninizmit, kundër Partisë Komuniste të Kinës dhe Partisë së Punës të Shqipërisë.

Një eventualitet të tillë jo vetëm që e shprehu Suslovi në mënyrë kategorike, duke propozuar edhe datën, por revizionisti polak Klishko e përcaktoi qartë rendin e ditës dhe qëllimet e kësaj mbledhjeje kaq të dëshiruar nga revizionistët sovjetikë. Kurse klani i «rrugaçëve» revizionistë që përbën shumicën e votave të «OKB»-së së Budapestit u shpreh me zell të madh për këtë mbledhje, pse vetëm në këtë mbledhje mund t'u ndihet zëri duke mbajtur nga një nutkë. Të pak-tën të lehin nga një herë për kockat që u hedhin.

Dama rumune kërkon t'i shpëtojë këtij eventualiteti dhe në fjalimin e tij Mizili vuri si kusht që në

<sup>1</sup> Frëngjisht — për t'i përcaktuar gjërat.

atë mbledhje të thirren të gjitha partitë dhe, kur thotë këtë nuk mendon as për Partinë Komuniste të Kinës, as për Partinë e Punës të Shqipërisë, por, në radhë të parë, për partinë titiste, e cila si kusht të parë, përveç të tjerave, vë atë që të hidhen poshtë të gjitha ç'janë thënë për të në dokumentet e Moskës të viteve 1957-1960. Titoja kërkon që jo vetëm sovjetikët të bëjnë autokritikë botërisht, siç bëri Hrushovi kur vajti në Beograd në vitin 1955, por e gjithë mbledhja e revizionistëve. Ai kërkon të riafirmohet lideri i tyre i pagabueshëm. Sovjetikët, në praktikë dhe në parim, e kanë pranuar më vete një gjë të tillë, por a do të pranojnë që kjo të hiqet zyrtarisht dhe me daulle nga dokumentet në fjalë dhe nga mbledhja që do të bëjnë?

Revizionistët italianë vunë barrikada të një natyre tjetër, ata duan që mbledhja e ardhshme të jetë një pazar, ku të ftohen të marrin pjesë me kuç e me maç të gjitha llojet e partive, mjaft që të kenë një tabelë në dorë, që janë «demokratike», «përparimtare» etj. Francezët nuk e kundërshtuan këtë «zbulim gjenial» të italianëve, por kjo farë mbledhjeje të bëhet pas asaj të propozuar nga revizionistët sovjetikë.

Mendoj se mbledhja e Budapestit sovjetikëve nuk do t'u shkojë qetësisht. Korrentit titist i intereson që të ngatërrohen punët, jo vetëm që mbledhja e ardhshme që kërkojnë sovjetikët, të mos bëhet, po edhe kjo e Budapestit të turbullohet. Tito-Çauseshkët në këtë mënyrë luajnë në dy tablo, edhe sovjetikëve u bëjnë presion e shantazh, duke i kërcënuar me një grupim të ri revizionist në gjirin e revizionizmit modern, edhe fitojnë akoma më shumë kredi dhe përkrahje të shumëllojtë nga amerikanët dhe grupimet e tjera kapitaliste.

Duke pasur si usta dhe «*eminence grise*» Titon e demaskuar si agjent të amerikanëve, Çaushesku dhe klika e tij, që luajnë gjoja neutralin konsekuent në

gjirin e «lëvizjes komuniste ndërkombëtare», do të avitet të koordinojë veprimet e tij në radhë të parë me Kastron, me Kim Ir Senin dhe me revizionistët vietnamezë. Fakt është se deri sot, sa kemi lexuar, në konferencën e Budapestit Suslovi dhe disa delegatë të tjerë e sulmuan haptazi Partinë Komuniste të Kinës.

Rumuni që pranoi të marrë pjesë në këtë mbledhje, duke vënë disa kushte, njëri nga të cilët ka qenë të mos sulmohej asnjë parti, çfarë do të bëjë? Do të protestojë, do të ikë nga mbledhja? Çdo gjë mund të ngjasë, por që të jetë konsekuent në gjoja neutralitetin e vijës së tij, duhet të protestojë, ose të largohet fare nga mbledhja. Sidoqoftë, rrethanat ia duan të largohet, në mos sot, nesër. Por ne, që e dimë se ç'janë rumunët s'kemi asnjë iluzion, nëse qëndrojnë ose ikin. Rumunët janë revizionistë, por, po të largohen dhe të çahen bōtërisht, për ne është shumë mirë, pse revizionistët po shkatërrohen, po përçahen ashtu siç e kemi parashikuar. Çarja me rumunët në mënyrë publike, do t'u sjellë telashe të mëdha të mëtejshme sovjetikëve. Këta nuk do të rrinë me duar lidhur. Kokën të hanë qentë! Vija e drejtë marksiste-leniniste e Partisë sonë ka ndihmuar shumë në luftën për shpartallimin e revizionizmit modern, me atë sovjetik në krye. Kinezët nuk duhet të bien në grackën e manovrave rumune, pse me këtë rast mund të krijojnë iluzione për ta dhe do të bëjnë gabime të rënda siç bënë në kohën e Hrushovit e të Liu-Tenit.

**E PREMTE**  
**1 MARS 1968**

### **REVIZIONISTËT RUMUNË LARGOHEN ME BUJË NGA MBLEDHJA E BUDAPESTIT**

Rumunët u larguan me «bujë» nga mbledhja e Budapestit, nën pretekstin se i sulmoi Bagdash siriani (një provokator i vjetër, i cili po këtë punë bëri edhe në Mbledhjen e Moskës të 1960-s kundër nesh) dhe se u sulmua Partia Komuniste e Kinës.

Pra, siç shihet, rumunët po ndjekin vijën e «tretë». Nga prapa si këshilltar kanë Titon dhe do të përpiqen të grumbullojnë rreth tyre koreanët, japonezët, Kastron etj. Tani, me siguri, rumunët do të kenë ndihmë dhe përkrahje më të madhe nga amerikanët dhe nga kapitalistët e tjerë për shërbimet që u bëjnë kundër marksizëm-leninizmit dhe për luftën e përçarjen që po zhvillojnë në kampin revizionist, kundër hegjemonisë sovjetike.

Lufta brendapërbrenda staniit revizionist e, në radhë të parë, kundër sovjetikëve, na intereson edhe neve, pse duam që të demaskohen e të shpartallohen të gjithë revizionistët dhe, tok me ta, edhe rumunët. Në këtë aspekt ikja e revizionistëve rumunë nga mbledhja revizioniste është pozitive për ne.



E SHTUNË  
2 MARS 1968

## MBLEDHJA E REVIZIONISTËVE E 26 SHKURTIT 1968 NË BUDAPEST

Shënime në vazhdim të shënimeve që kam mbajtur  
më 28 shkurt 1968

Mbledhja e Budapestit po kristalizojnë qëllimet e sovjetikëve. Pra, çështja kryesore për ta është t'u imponojnë të tjerëve mbajtjen e mbledhjes së ardhshme në Moskë dhe rendin e ditës, — koordinimi i luftës së revizionistëve modernë nën udhëheqjen e sovjetikëve, kundër marksizëm-leninizmit, Partisë Komuniste të Kinës dhe Partisë së Punës të Shqipërisë (emrin e së cilës evitojnë ta përdorin në debatet e tyre, gjoja se nuk luan ndonjë rol dhe është zëdhënësja ose mikja e Partisë Komuniste të Kinës).

Për arritjen e këtij rezultati, gjoja unanim (koha e përgatitjes do të vërtetojë përçarje akoma më të thella dhe të bujshme), u manovrua në mënyrë të tillë që Partia Komuniste Rumune të largohet nga mbledhja me pretekstin se gjoja sovjetikët nuk mbajtën «premtimin e dhënë» dhe ata e satelitët e tyre sulmuan Partinë Komuniste Rumune, Partinë Komuniste të Kinës dhe Partinë e Punës të Shqipërisë. Kështu që pas largimit të rumunëve çdo gjë hyri në normat e kërkuara nga sovjetikët. Por edhe pas kësaj ikjeje të rumunëve, ideja revizioniste e përgjithshme është se duhen bërë për-

pjekje që «delja» e çoroditur të kthehet në tufë, ose me të mirë me *manu militari*, domethënë me presione të çfarëdollojta që mund të pjellë koha, të shërbejë për përgatitjen e kësaj pseudokonference të «komunizmit ndërkombëtar».

Fakt është tash se rumuni po përfaqëson në lidhje me këtë mbledhje pozitën e tretë titiste, duke ndenjur Titoja prapa krahëve të tij, ose duke ndarë rolet në dy drejtime të veçanta. Titistët nuk bëjnë shumë zhurmë për aktin e rumunëve, pse nuk duan t'i djegin dhe t'i komprometojnë. Rumunët tash, është e qartë, kanë përkrahjen e koreanëve, të japonezëve dhe të kubanezëve, si edhe të revizionistëve të tjerë të fshehtë, për çështjen e «shuarjes së polemikës», për «të mos bërë një mbledhje» ku të ndizen sulmet kundër Kinës dhe Shqipërisë, për «të mos lejuar» që sovjetikët të vendosin drejtimin e tyre në çdo formë. Pra, «që të mos arrihen» këta objektiva, të sovjetikëve e të tjera, rumunët ngrenë me forcë bajrakun e koreanëve, të japonezëve, të Liu-Tenit, që një konferencë të bëhet, por të ketë për qëllim «krijimin e një fronti të gjerë anti-imperialist», me të gjithë revizionistët komunistë, socialistë etj., etj. Titoja nga ana e tij, duke mos pasur kredi të hapët as te koreanët, as te japonezët e as te kubanezët, punon me forcat kapitaliste të ndërmjetme për të vajtur në këtë pazar të madh. Kurse italianët nga ana e tyre duan dhe punojnë që në këtë mbledhje të vijnë edhe demokristianët dhe të gjitha partitë në qeveritë kapitaliste. Italianët duan që kjo mbledhje t'u shërbejë si hapi i parë i sigurt për t'u integruar në kapitalizëm dhe për t'u shërbyer me devocion kapitalistëve të vendit të tyre.

Kurse sovjetikët, francezët e të tjerë janë dakord me këtë ide, por jo të konfundohej me atë të tyren ose ta eliminojnë të parën.

Pra ekzistojnë dy tendenca të përgjithshme, njëra që të bëhet mbledhja që propozojnë sovjetikët, pastaj mund të bëhet edhe tjetra dhe, tendenca e dytë, të mos bëhet ajo e sovjetikëve, të bëhet një tjetër, pa polemikë, pa çështje ideologjike, vetëm formale kundër imperializmit dhe asgjë tjetër. Teza e sovjetikëve mbi-sundon në radhët e revizionistëve dhe në këtë përfundim mund të arrijë panairi i Budapestit.

Rumunët po krekosen dhe po hiqen si «trimat e panairit» dhe me deklarata, me artikuj, me nota dhe me vendime të Komitetit të tyre Qendror duan t'i mbushin mendjen opinionit se «veprimi dhe vija e tyre» qenkan marksiste-leniniste të kulluara.

Ç'viça që janë!, por njëkohësisht edhe lepuj nga më të frikshmit. Qëndrimi dhe vija e tyre, e shuarjes së polemikës kundër armiqve të klasës dhe të partisë, janë nga më antimarksistët, nga më antileninistët. Marksi dhe Engelsi, Lenini dhe Stalini luftuan ashpër kundër deviatorëve, kundër tradhtarëve të kauzës së proletariatit dhe të revolucionit. E gjithë jeta e klasikëve tanë nuk është veçse një luftë, një polemikë nga më të ashprat, nga më parimoret. Pa luftë, pa polemikë, nuk ka revolucion, nuk ka parti marksiste-leniniste, nuk ka socializëm dhe komunizëm. Ja që për zotërinjtë rumunë, që hiqen si leninistë dhe çfarë leninistë nga më «purot», nuk duhet të ketë polemikë, nuk duhet të ketë kritikë. Këtë tezë mbrojti Titoja kur u vu me shpatulla në mur nga Kominterni për tradhtinë e tij dhe natyrisht ai u ngrit gjoja kundër ndërhyrjes në punët e partisë së tij. Kjo donte të thoshte «më lini të qetë të quhem komunist dhe të tradhtoj komunizmin, më lini rehat të bëhem një agjenturë e imperializmit», siç u bë. Këtë rrugë dhe këtë taktikë po ndjekin rumunët. Këtë rrugë u përpoq të ndiqte Hrushovi, por s'mundi dot. Kjo maskë antimarksiste iu

dogj dhe pasardhësit e tij nuk orvaten më ta përdorin. Ata përdorin taktika dhe mjete të tjera, për t'u mbyllur gojën disave, por taktika e vjetër e tyre, që rumunët e heqin si të re, nuk vlen më. Mbi dy karrige nuk mund të rrihet për shumë kohë.

Prandaj revizionistëve rumunë duhet t'u japim një kamxhik të rreptë fytyrës dhe të venë te shokët. Kjo «vijë e rumunëve», në ndryshim me vijën e Titos, ka brenda në bark edhe lepurin. Ata, duke qenë të frikshëm, me vijën e tyre paqësore, bile më paqësore se të papës së Romës, kanë frikë për vdekje nga revizionistët e tjerë dhe duan me çdo kusht të kenë ndihmën dhe përkrahjen e kapitalistëve. Këta do t'i japin këtë përkrahje, pse u shërben shumë «taktika» revizioniste e rumunëve, «vija e mesme në lëvizjen punëtore».

Komunistë marksistë-leninistë që të pushojnë luftën kundër revizionistëve modernë nuk mund të ekzistojnë dhe po ashtu nuk mund të ketë revizionistë që të mos luftojnë kundër marksizëm-leninizmit dhe komunistëve. Prandaj rumunët me shokë duhet t'i çojmë me një luftë të ashpër në stanin e tyre revizionist-titist ku e kanë vendin dhe të mos i lëmë plehtrat të na hiqen për burra të mirë.

Konkluzioni, pra, i mbledhjes së Budapestit do të jetë aprovimi i mbledhjes së Moskës në fund të këtij viti. Revizionistët sovjetikë do ta paraqesin si sukses, por ajo do të jetë një disfatë e madhe për ta. Të shumë nuk e duan mbledhjen, por janë të detyruar ta bëjnë, pse i detyroi lufta jonë, lufta e Partisë Komuniste të Kinës, e Partisë së Punës të Shqipërisë, krijimi i partive të reja marksiste-leniniste, ngritja e revolucionit dhe e luftës nacionalçlirimtare të popujve. Këtyre sukseseve tona ata janë të detyruar t'u vënë përpara një gjoja barrikadë, një perde tymi. Por çdo gjë e tyre do të jetë e kotë, disfata të tjera më të mëdha i presin,

përçarje akoma më e thellë do të vërtetohet. Edhe kjo mbledhje e Moskës do të vejë në shportën e plehrave, si mbledhja e marsit, si mbledhja e Karlovi-Varit, si mbledhja e Budapestit që po merr fund.

Zjarr të rreptë dhe të papushuar kurrë nga ana jonë mbi këta tradhtarë!

Ne duhet të ndjekim këmba-këmbës zhvillimin e ngjarjeve gjatë përgatitjes së konferencës së Moskës dhe të demaskojmë të gjitha manovrat e revizionistëve, se manovra dhe intriga, në kulisa dhe hapur, do të ketë shumë, do të ketë pazarllëqe, koncesione dhe kundërkoncesione, të gjitha këto të lidhura me koniunkturat e brendshme të staniit revizionist dhe ato të jashtme. Ç'intriga në perspektivë. Arritja në përfundimin që të mbahet mbledhja është një, por ç'të shtrohet atje, si të shtrohet, ç'të vendoset, si të vendoset dhe si të komunikohet, pale si të zbatohet, kjo është një histori tjetër e hidhur për revizionistët modernë dhe në radhë të parë për revizionistët sovjetikë. Janë ata që vendosën në Budapest, por janë edhe ata që ikën ose nuk vanë. Në radhë të parë është Titoja, për të cilin sovjetikët kanë nevojë shumë, pse, të rrijë jashtë, u prish punë, t'u vijë brenda, do koncesione. Nga halli sovjetikët janë gati t'i bëjnë lëshime, por jo aq sa do Titoja, pse ky u kërkon edhe çelësat, edhe shtëpinë, nënën e babanë dhe tapinë. Prandaj në perspektivë mbledhje dypalëshe, tripalëshe, shtatë ose nëntë palëshe, allish-verishe, intriga, kërcënime. Nga Titoja varet vajtja e Çausshit. Vete o nuk vete në mbledhje Çaushi, varet nga qejfi i Titos. Titoja mund ta lërë në baltë dhe në mëshirën e presioneve sovjetike, mund ta ruajë si atë për koreanët, japonezët, kubanezët, sikundër që mund ta tërheqë zvarrë në mbledhje. Rumunit mund t'i japin sigurime se kundër tyre nuk do të flasin më, por për Partinë Komuniste të Kinës, për Partinë tonë, asnjë

siguri. Kurse Titoja ka qenë dhe është gati për këtë, në rast se e marrin për të parë dhe i japin koncesionet që kërkon. Por, përveç këtyre, janë miqtë koreanë, japonezë, kastristë, që për eventualitetet e tyre, gjoja nuk duan të marrin pjesë në polemikë. Atëherë do të bëhet edhe pa këta, atëherë do të bëhen dy mbledhje, një e partive dhe një e gjerë. Tek ajo e gjera, merr pjesë derri dhe dosa, bëhen haure dhe, kur shkohet në shtëpi, quhet sikur morën pjesë të tërë veç «dogmatikëve» që jemi ne. Përsëritet këtë herë si komedi 1957-a dhe 1960-a, por jo me një distancë në tre vjet, por brenda një muaji, me diferencë që në këtë mbledhje nuk vijnë Rankoviçi dhe Dezhi, por vijnë përsëri Kardeli dhe Bakariçi, me manarin e tyre Çausheskun. Mund të mos ngjasë tamam kështu si them dhe mendoj unë, por, sidoqoftë, në një mënyrë ose në një tjetër aty afër jam.

## TË PAVDEKSHMIT STALIN

Si sot 15 vjet më parë vdiq i pavdekshmi Stalin.

Po shkruaj, me këtë rast, të vetmen vjershë në  
jetën time:

Pse djal'ulërin Shkumbini?

Oh! nënë, na vdiq Stalini!

Mendjemprehti, zemërtrimi,

Pasardhës e la Lenini

Të forcohej komunizmi.

## PËR PARTINË MARKSISTE-LENINISTE TË AUSTRISË

Bisedova me Ramizin për Partinë marksiste-leniniste të Austrisë dhe për Strobelin që vjen sot.

Strobeli megjithëse duket i mirë, ka të meta në punë dhe po i largohen shokët. Shumë influencohet nga gruaja e tij, bile e ka konsideruar gati si zëvendëse të tij dhe i jep punës karakter familjar. Shokët me të drejtë e kritikojnë. Duhet t'i lëmë të kuptojë rreziqet që sjell kjo punë.

# **NJË MANOVËR E NDYRË ANTISHQIPTARE E TITISTËVE DHE E AGJENTËVE TË TYRE. TA DEMASKOJMË ATË QË NË RRENJË**

Dëgjova në radio se në Kosovë e në Maqedoni titistët kanë organizuar një diskutim gjoja akademik për çështjen se si të quhen këtej e tutje shqiptarët e Kosovës: të vazhdohet të quhen shqiptarë, apo «Albanci», «Albaniec» etj. Dhe pretendohet se ata që e diskutojnë këtë gjë, gjoja intelektualë, janë për të dytën, domethënë të quhen «Albanci».

E gjithë kjo është vetëm një veprim politik, një manovër e ndyrë antishqiptare e titistëve dhe e agjenturës së tyre kosovare. Qëllimi është i qartë, me anën e emrit, të realizohet ndarja përfundimtare në mes nesh dhe shqiptarëve të Kosovës, të luftohen lidhjet tona të gjakut dhe ato kombëtare, të serbëzohen kosovarët dhe të përjetësohet pushtimi i Kosovës nëpërmjet shkombëtarizimit të shqiptarëve dhe të katandisjes së tyre në «arbëreshë» si ata të Italisë. Pikërisht këtë emërtim, gjoja historik, titistët e lidhin edhe me fjalën «arbëresh». Titistët këto intriga për shkombëtarizimin e shqiptarëve, sigurisht i lidhin edhe me premtimet iluzore që u bëjnë kosovarëve, që krahina e Kosovës të kthehet gjoja në një Republikë të Federuar të Jugosllavisë. Por që të bëhet kjo, sipas titistëve, në radhë të parë, duhet të ndërrohet

emërtimi i kosovarëve nga shqiptarë në «albanci», që kështu të realizohet «fokusi» akrobatik titist.

Duhet demaskuar rrënjësisht kjo manovër e titizmit.

Edhe marrëdhëniet kulturore, ekonomike ose ndihmat që udhëheqësit shqiptarë titistë të Kosovës kërkojnë të kenë me ne, kanë vetëm një qëllim: t'i lënë të kuptojë popullit të Kosovës se ja, me Shqipërinë po i përmirësojmë lidhjet dhe, se edhe ne gjoja i aprovojmë ato çka ata kurdisin për qëllimet e tyre të errëta.

Duhet t'ua themi hapur titistëve dhe agjentëve të tyre në Kosovë se shqiptarët janë vetëm shqiptarë, se ata nuk janë as albanci, as albaniec, as arnautë, as albanë, as albanezë dhe as arbëreshë. Dhe në qoftë se ata duan të dinë se ç'janë arbëreshët, ne ua themi: ata kanë qenë shqiptarë që emigruan në një vend të huaj 500 vjet më parë, kurse shqiptarët e Kosovës kanë lindur në vendin e tyre dhe atje do të vdesin, se këtë vend të tyre ua rrëmbyen serbomadhi dhe Kongresi famëkeq i Berlinit dhe se, këtë grabitje të tokave të Shqipërisë nga shovinistët serbë, që e mbështeti dhe e mbrojt i imperializmi botëror, titizmi kërkon ta përjetësojë me çfarëdo mënyre, duke ua ndërruar shqiptarëve edhe emërtimin e tyre.

Prandaj akademizmat, sofizmat e të tjera manovra nuk kalojnë dot në popullin shqiptar të Kosovës dhe as që mund të bëhet kurrë ky serbizim i shqiptarëve, siç është bërë italianizimi i arbëreshëve, të cilët, me gjithë shekujt që kanë kaluar, nuk e kanë harruar origjinën, traditat dhe zakonet e gjuhën e tyre. Ç'mund të themi pastaj për shqiptarët e Kosovës, të Maqedonisë e të Malit të Zi?

## SHËNIM

Sot përfundova shkrimin e disa mendimeve lidhur me rolin që i përket të luajë klasa punëtore e vendeve revizioniste për të shpëtuar diktaturën e proletariatit. Këto mendime do të përbëjnë bazën e një artikulli që do të botojmë në gazetën «Zëri i popullit»<sup>1</sup> me titullin: «Klasa punëtore në vendet revizioniste duhet të zbrësë në fushën e betejës dhe të rivendosë diktaturën e proletariatit».

1 Shih: Enver Hoxha. Vepra, vëll. 37, f. 395.

## KARNAVALET E BUDAPESTIT

Më 26 shkurt 1968 në Budapest u mbajt një mbledhje e krerëve të disa partive revizioniste të Evropës Lindore e të tjerë, të organizuar e të orkestruar nga krerët revizionistë sovjetikë, për të diskutuar «përgatitjen e një forumi të ri ndërkombëtar». Në fletoren e Ditarit tim Politik, datë 28 shkurt 1968 dhe 2 mars 1968, në disa faqe kam shënuar mendimet e mia rreth qëllimit të vërtetë të kësaj mbledhjeje. Këto mendime i përpunova në një artikull demaskues, në fillim me titullin «Mbledhja e revizionistëve e 26 shkurtit 1968 në Budapest». Sot artikulli iu dërgua «Zërit të popullit» për ta botuar nesër me titullin «Karnavalet e Budapestit».



## QËNDRIM I LËKUNDUR I RUMUNËVE

Rumunët deklaruan se do të marrin pjesë në mbledhjen e Budapestit, por për këtë gjoja kanë vënë kondita. Siç po duket, jugosllavët (që nuk do të venë), rumunët dhe italianët, duket të jenë të një mendjeje, të një korrenti, të marrin pjesë në mbledhje, që të luftojnë hegjemoninë sovjetike në kampin revizionist.

Do të shohim ç'korrente të tjera do të dalin dhe si do të kristalizohen ato.

## SHËNIM

Sot, në takimin ditor që pata me shokët sekretarë të Komitetit Qendror, diskutova artikullin: «Klasa punëtore në vendet revizioniste duhet të zbresë në fushën e betejës dhe të rivendosë diktaturën e proletariatit», të cilin këto ditë do ta dërgoj për botim në gazetën «Zëri i popullit».

**E MARTË**  
**19 MARS 1968**

## **GJENDJA NË ÇEKOSLLOVAKI DHE NË POLONI**

Në Çekosllovakia dhe në Poloni, ku revizionistët janë në fuqi, po zhvillohet i njëjti proces i degjenerimit kapitalist, me të njëjtat qëllime, forma dhe metoda, por me rezultate të ndryshme.

Në të dy këto vende, klikat e reja revizioniste, të cilat duan të shpejtojnë procesin e shndërrimit të vendeve të tyre në vende plotësisht kapitaliste, po përpiqen të heqin qafe tërësisht klikat e vjetra revizioniste të Novotnit dhe atë të Gomulkës.

Klikën e re revizioniste çekosllovake të kryesuar nga Dubčeku e frymëzojnë dhe e udhëheqin ndjenjat antiçeke dhe shoviniste sllovake, transformimi rrënjësor i ekonomisë çekosllovake në një ekonomi kapitaliste, transformimi rrënjësor i strukturave dhe i superstrukturës aktuale çekosllovake që t'u përshtatet kthimit në kapitalizëm, lidhjet ekonomike, kulturore dhe politike me shtetet kapitaliste më të gjalla e më të gjera, ndjenjat antisovjetike, prishja ose dobësimi i të gjitha lidhjeve me revizionistët sovjetikë.

Përkrahësit e klikës së vjetër të revizionistit të vjetër Novotni tash janë krejtësisht të izoluar, të shpartalluar. Të gjithë ata po lënë vaporin e mbytur dhe po përqafojnë «rrugën e re». Novotni i kërkohet gjoja sipas procedurës «të japë vetë dorëheqjen» në rast se nuk do që ta rrëzojnë me forcë dhe ta futin në burg. Pra

kundërrevolucionit brenda në parti dhe kundërrevolucionit në pushtet në Çekosllovakia triumfuan plotësisht.

Revizionistët sovjetikë e humbën krejt autoritetin politik në Çekosllovakia dhe influenca e tyre mori fund. Ne i njohim mirë revizionistët sovjetikë, prandaj themi se ata patjetër kanë bërë presione të mëdha për të shpëtuar nga katastrofa në këtë vend, por nuk kanë mundur. Kjo të lë të kuptosh se klika e Dubčekut është e vendosur për shpëputje të plotë nga Bashkimi Sovjetik. Për këtë ajo ka edhe mbështetjen e vendeve përrëndimore. Sigurisht sovjetikët do të shpërthejnë presionet ekonomike dhe do të ndalojnë furnizimin me lëndë të para për të cilat ka nevojë Çekosllovakia. Por me siguri që edhe çekët këtë eventualitet e kanë parashikuar dhe kanë marrë e do të marrin masa të mëtejshme për t'i bërë ballë. Interesat e kapitalizmit botëror janë të dukshme në Evropën Qendrore dhe epiqendra e tyre është Çekosllovakia.

Nga ana tjetër një Çekosllovakia kapitaliste përforcon pozitat kapitaliste të Titos, të Çausheikut, ndihmon në transformimin e plotë të Hungarisë së Kadarit, me të ose pa të në krye, ndihmon procesin e degjenerimit revizionisto-kapitalist në Poloni.

E gjithë kjo situatë, që po krijohet në Evropën Qendrore, do ta shpartallojë Traktatin e Varshavës dhe KNER-in, do të ecet në aleanca dypalëshe dhe shumëpalëshe, me frymë krejt të ndryshme nga aleancat që ekzistojnë sot. KNER-i dhe marrëdhëniet e tanishme ekonomike do të ndryshojnë, do të prishen, do të marrin forma të reja, do të shkrihen me ato kapitalistët, do të krijojnë një amalgamë.

Nga i gjithë ky transformim kapitalist, do t'i vijë koha edhe Gjermanisë Demokratike, e cila, siç kam shkruar edhe më përpara, me forma e me mënyra të ndryshme, do të integrohet në Gjermaninë e Bonit. Ky

integrim tashmë është në proces. Revizionistët sovjetikë janë krejt të paralizuar, arma e vetme që u ka mbetur në dorë janë presionet ekonomike. Por duket qartë se edhe ato nuk kanë efekt. Shembull për këtë janë Rumania dhe Çekosllovakia.

Kapitalizmi ka interesa të mëdha të financojë, me qëllim që këto vende të shkëputen nga Bashkimi Sovjetik. Ai disponon kapitale për investime, kërkon tregje të reja, kërkon koloni të reja dhe satelitë të rinj.

Pra kapitalistët e rinj revizionistë në vendet «aleate» nuk kanë shumë hair nga të ashtuquajturat ndihma internacionaliste të revizionistëve sovjetikë, prandaj po ndërrojnë autobus. Për këtë disfatë të madhe që kanë pësuar sovjetikët i ka mbuluar një hutim i madh. Kaq kohë ka që po ngjasin këto shkëputje, por censura sovjetike asgjë nuk lë të depërtojë në opinionin e brendshëm sovjetik. Kjo nuk tregon tjetër veçse frikën që kanë ata nga populli, nga revolucionarët, nga revizionistët e rinj që, të prekur nga sëmundja çekoslloake, mund të shfryjnë në rrugë kundër klikës brezhnjevine për ta rrëzuar dhe për ta zëvendësuar me një klikë tjetër revizioniste. Për t'i bërë ballë një situatë të tillë Kosigin-Brezhnjevi do të veprojnë ashtu siç vepron tash klani revizionist i Gomulkës në Poloni.

Po i njëjti proces si në Çekosllovakia, filloi edhe në Poloni, por hëpërhë, me rezultate të ndryshme. Klani i Gomulkës e pengoi përkohësisht këtë proces, jo se Gomulka është më i zgjuar se Novotni, për të mos thënë se është akoma më i poshtër, por në Poloni rrethanat janë disi më të ndryshme, prandaj edhe taktikat e Gomulkës janë më të ndryshme dhe duken më «të zgjuara».

Në Çekosllovakia degjenerimi filloi me shkrimtarët dhe me studentët, te të cilët, përveç të tjerave, dominonin edhe ndjenjat proslloake antiçeke dhe edhe ato proçeke antisllloake. Përveç ndjenjës antisovjetike dhe

properëndimore që ishin të përbashkëta, ndjenjat dhe faktorët e tjerë ishin plotësues.

Novotni përdori dhunën e policisë, organizoi puçin ushtarak, por nuk i eci, nuk pati sukses dhe falimentoi.

Në Poloni procesi filloi po kështu, po me ato prirje, ide dhe qëllime si në Çekosllovakia. Edhe klani i Gomulkës përdori dhunën e policisë, por me sukses. Populli polak nuk përbëhet nga dy popuj, si Çekosllovakia, prandaj ai faktor që luajti një rol nxitës në Çekosllovakia nuk luajti këtë rol në Poloni. Gomulka duhej të gjente një kokë turku, objekt të dhunës dhe e gjeti atë të «sionizmi». Pra turbullirat në Poloni i krijon «sionizmi». Gomulka nuk e përmend kishën katolike sepse një gjë e tillë rrezikon që revolta të fryhet dhe të marrë proporcione të mëdha. Ai përpiqet ta mbajë kishën mënjanë dhe kjo, e interesuar, është dakord me një politikë të këtillë, prandaj nuk u fut në arenën e përleshjeve, megjithëse herët e tjera bënte thirrje dhe manifestime «të zjarrta» gjoja kundër Gomulkës. Kjo tregon se të dyja palët kanë rënë dakord sa të kalojë kjo valë.

Nga ana tjetër Gomulka, antisovjetik i tërbuar, u mbrojt në këto momente nga «hija» e revizionistëve sovjetikë, të cilët në fund të fundit, kur të shohin çdo gjë të humbur në Poloni, mund edhe të guxojnë të ndërhyjnë, gjoja për të shpëtuar Poloninë dhe për të mbajtur rrugët e hapëta për t'i ardhur në «ndihmë» Gjermanisë Lindore etj.

Vili Brandi nga ana e tij deklaroi dje, në kongresin e Partisë së tij Socialdemokrate Gjermane, se «është normale të njohim kufirin Oder-Najse». Kjo është një ofertë e hapët që i bëhet Polonisë për t'u shkëputur nga sovjetikët, është një përkrahje që i bëhet «politikës këmbëngulëse» të Gomulkës për «t'u mbështetur në popull» në lidhje me çështjen e kufirit gjermano-polonez dhe,

më në fund, është një tentativë për të mbyllur rrethimin e Gjermanisë Lindore në formën e «kordonit sanitar».

Të gjitha këto rrethana, antisizionizmi, antisovjetizmi dhe mungesa e një Partie Komuniste të Polonisë (m-l) të fortë dhe të organizuar si duhet, bënë që procesi i kapitalizmit në Poloni të vazhdojë sipas vijës së Gomulkës. Por kjo është e përkohshme. Problemi i vendosjes së kapitalizmit të plotë është në rendin e ditës.

Revolucionarët polakë, Partia Komuniste e Polonisë (m-l), populli dhe klasa punëtore polake nuk e kanë thënë akoma fjalën e tyre. Gomulka hodhi në demonstrata edhe një pjesë të klasës punëtore dhe kjo tregon se sa paqartësi ka në të, sa punë e madhe i duhet të bëjë Partisë Komuniste të Polonisë (m-l), për ta sjellë klasën punëtore në binarët e vërtetë të saj, në pozita klasore, antikapitaliste, antirevizioniste, anti-Gomulkë, antikishë katolike, antisizioniste.

**E MËRKURË**

**20 MARS 1968\***

## **ZËRI I KINËS NË ARENËN NDËRKOMBËTARE NUK DËGJOHET**

Me ç'po shohim zëri i Kinës në arenën politike ndërkombëtare është pothuajse i paralizuar, për të mos thënë krejt i paralizuar.

Revolucioni Kulturor mendoj se nuk duhet të paraqitet si shkak për një gjë të tillë. Revolucion i Kulturor është, në radhë të parë, një revolucion politik dhe ideologjik, dhe si objektivat, ashtu edhe veprimet e tij nuk duhet të përqendrohen vetëm brenda në Kinë e të lihet pas dore lufta në arenën ndërkombëtare. Asnjë pretekst nuk mund të vlejë për ta mbuluar këtë mungesë shumë të ndjeshme. Më keq do të jetë në rast se nënvleftësohen dhe përbuzen me mendjemadhësi problemet e politikës ndërkombëtare, duke e arsyetuar këtë qëndrim nga pozitë: **edhe sikur të mos ndërhyj, edhe sikur të mos e them fjalën time, bota ma ka nevojën. Edhe pa folur e pa vepruar, bota ma ka frikën. Asgjë nuk mund të bëhet pa mua.**

Mund të arsyetohet kjo neglizhencë edhe kështu: Nuk jemi në gjendje akoma; Ministria e Punëve të Jashtme është akoma e paorganizuar, po spastrohet, po bën Revolucionin Kulturor. Kjo mund të jetë një arsye, por, të mos gjeshe dhe të mos caktosh njerëz të mirë, nga të cilët ke boll, që këta të marrin në dorë drejtimin e këtyre problemeve, do të thotë të mos mbulosh humbje të më-

dha në arenën ndërkombëtare, ku imperialistët dhe revizionistët modernë po intrigojnë në shkallë të madhe, po organizojnë dhe pleksin kurthe dhe zinxhirë për komunistët dhe popujt. Ky qëndrim që mbahet sot, do të kushtojë shumë nesër.

**Zëri i Kinës praktikisht nuk dëgjohet; kështu ajo nuk po vepron në mënyrë të zgjuar. Herë pas here Kina flet për Vietnamin dhe këtë e konsideron një çështje të madhe (kjo është e drejtë) dhe të vetmen që meriton vëmendjen (kjo nuk është e drejtë).**

Edhe propaganda kundër revizionizmit sovjetik nuk është aktive, por naive, e njëanshme dhe sidomos e kufizuar në demaskimin e vijës së tyre tradhtarë ndaj luftës së Vietnamit, në lidhjet e tyre me Miamoton dhe në ndonjë gjë të kësaj natyre. Kuptohet që kjo luftë është e çalë përballë veprimeve të revizionistëve sovjetikë në arenën ndërkombëtare dhe në lëvizjen komuniste ndërkombëtare. Për t'i luftuar e për t'i demaskuar, ata duhen ndjekur këmba-këmbës në çdo veprim. Por jo vetëm kaq. Për t'ia arritur qëllimit, duhet të parashikosh planet e tyre dhe t'ua bësh pluhur e hi jo duke u kënaqur me ndonjë artikull, po me veprime energjike të çdo natyre. Kina nuk realizon asgjë në këto drejtime.

Ngjarje e fenomene të shumta e të rëndësishme ngjasin në botë; kriza kapitaliste po zhvillohet me furi, po çahen klika, po rrëzohen, po bashkohen, po ndërrojnë struktura dhe superstruktura, shtohen kontradiktat midis shteteve revizioniste etj., etj.; dhe kolosi kinez, që mund dhe duhet të luajë një rol vendimtar në këto momente, rri gati i heshtur. «Çdo gjë le të ndjekë kursin e vet spontan»! Kjo tezë nuk është e drejtë. Ky është një faj i madh.

Popujt, njerëzit, komunistët presin të mësojnë ç'thohet Kina për këtë ose atë problem. Por Kina nuk thotë gjë për arsye se **ose s'ka kokën, ose s'ka kohë, ose nuk**

**bën kabull!** Kjo gjendje nuk mund të jetë e pranueshme dhe duhet të ndryshojë sa më parë.

**Por, kujt t'ia themi këto mendime, me kë t'i diskutojmë? Ka gati motmot që edhe këtu te ne ata nuk kanë ambasador. Mos duhet futur edhe kjo mungesë e ambasadorit në atë se «nuk kemi njeri të mirë»? Apo në pakënaqësinë e heshtur nga se ne nuk ndjekim taktikat e tyre të gabuara të heshtjes dhe nuk i bëjmë hosanara Maos? Jo, ne nuk pranojmë gjëra të tilla. Kjo amulli e politikës kineze në arenën botërore është shumë e rrezikshme për luftën kundër imperializmit dhe revizionizmit modern.**

Ne shohim një qëndrim po ashtu të përciptë të shokëve kinezë ndaj partive të reja dhe grupeve marksiste-leniniste. Ata në fakt kanë kontakte dhe ndihmojnë si këto parti e grupe, edhe ata që qëndrojnë të veçuar ose kundër partive të reja! Këto lidhje të padiferencuara i arsyetojnë me pozitën që ata kanë pasë marrë që në fillim, se «do të ndihmojmë **të gjitha** grupet që luftojnë kundër imperializmit dhe revizionizmit». Por lufta sjell diferencime dhe këto duhen ndjekur me kujdes, në baza parimore.

Në fakt, shokët kinezë bëjnë edhe diferencime, por disa herë, efektivisht, nuk janë në gjendje të ndjekin veprimtarinë e vërtetë revolucionare të të njohurve të tyre, të cilët në disa raste edhe fshihen prapa propagandimit të Revolucionit Kulturor, ose prapa shpërndarjes së materialeve kineze dhe distinktivave të Maos.

Disa nga partitë e reja nuk janë të kënaqura nga këto qëndrime dhe këtë pakënaqësi e shprehin herë hapur, herë me zë të ulët.

Pakënaqësi kanë edhe polakët, edhe shokët e Partisë Komuniste të Italisë (marksiste-leniniste). Këto çështje duhet të zgjidhen, mendoj unë, me gjakftohtësi, realisht dhe në mënyrë shoqërore. Këtu nuk flas për Gripën, i cili e tregoi botërisht që ishte antikinez dhe mbrojti ha-

pur Liu Shao Çinë. Por, megjithatë, Zhak Gripa u kap nga thëniet e njëfarë Ritenbergu, që punonte në radio, në Pekin. Ky, tok me gruan e tij, siç po marrim vesh, na qenka një agjent amerikan dhe na qenka arrestuar në Kinë. Por, pavarësisht nga kjo, Gripa, duke u kapur pas thënieve të këtij, zbuloi fytyrën e vet antimarksiste.

E SHTUNË  
23 MARS 1968

## SHËNIM

I hodha një sy përfundimtar artikullit «Klasa punëtore në vendet revizioniste duhet të zbresë në fushën e betejës dhe të rivendosë diktaturën e proletariatit». Ia dërgua gazetës «Zëri i popullit» për ta botuar nesër.



E SHTUNË  
23 MARS 1968

## LUFTA REVOLUCIONARE PËR UNITETIN E KLASËS PUNËTORE NË ÇDO VEND KAPITALIST

Disa parti të reja, të sapoorganizuara, nuk e kuptojnë si duhet punën që duhet të bëjnë në gjirin e klasës punëtore.

Këto parti synojnë të krijojnë sindikatat e tyre të veçanta. Kjo përpjekje e tyre, natyrisht, ndesh në pengesa serioze, jo vetëm pse sindikatat kapitaliste dhe ato revizioniste e socialdemokrate janë të fuqishme e me tradita, jo vetëm se punëtorët e sindikuar në to kanë vendosur lidhje të ndryshme, që është zor, për të mos thënë e pamundur, t'i shkëputësh, por edhe pse parimisht nuk është e drejtë ta copëtosh klasën punëtore. Përkundrazi duhet luftuar në dy drejtime: ta unifikosh atë dhe ta futësh në luftë kundër patronatit kapitalist, kundër bonzëve sindikalistë.

Çdo parti borgjeze kapitaliste dhe revizionistët kanë sindikatat e tyre, të gjitha nën influencën e padronëve dhe të lakenjve të vet. Të ndjekësh rrugën, format dhe metodat e tyre e sidomos tash në fillim, kur partinë sapo e ke formuar dhe nuk ke hyrë fare ose sapo ke futur majën e gishtit në gjirin e masave dhe veçanërisht në gjirin e klasës punëtore, kjo do të thotë të bësh vetëm pak bujë se gjoja krijon një udhëheqje sindikale, pa ushtarë, pa anëtarë. Përkundrazi, duhet futur në gjirin e klasës punëtore, jo për të bërë vetëm

zhurmë, por, në radhë të parë, për të bërë punë, për të zhvilluar luftë brenda, për të krijuar një përçarje të tillë që të çojë drejt bashkimit politik, ideologjik dhe veprimeve proletare revolucionare.

Shumë shokë, bile udhëheqës, të këtyre partive të reja marksiste-leniniste nuk dinë mirë ç'është kapitalizmi dhe revizionizmi, hiqen sikur i njohin, por janë larg njohjes së vërtetë, përdorin formula, forma lufte dhe organizimi të njëllota me ato të partive të vjetra revizioniste dhe u ambientohen formave dhe metodave që u ka imponuar borgjezia gjoja me platforma demokratike. Kështu, nën pretekstin se duhet të përfitojnë nga këto forma, influencohen edhe në vijën e qëndrimit të tyre dhe padashur, bien në konformizëm të rrezikshëm. Për shembull, shokë të tillë janë kundër parlamentarizmit, por, gjoja të mbështetur në tezat e Leninit, duan të bëjnë debate dhe kjo vetëm për të bërë bujë për të fituar një qoshe në diellin e «demokracisë borgjeze». Asnjë punë ilegale të shëndoshë, me baza nuk bëjnë ata, bile ka disa që paturpësisht kritikojnë ca parti të tjera të reja që kombinojnë punën legale me atë ilegale.

Puna ilegale do sakrifica dhe ka rreziqe dhe në këtë drejtim shumë njerëz, bile udhëheqës të këtyre partive të reja, jo vetëm që nuk bëjnë asnjë sakrificë, por dëshirojnë më parë të caktojnë rrogat, dietat e udhëtimit dhe këto, pikërisht kur e dinë që partitë e tyre nuk kanë asnjë grosh në arkë.

Kjo do të thotë të mos kesh kuptuar ç'është partia, ç'është vija e saj, ç'është revolucioni, lufta. Të tillë njerëz në parti janë për numër, për snobizëm dhe jo për luftë të vërtetë me sakrificë. Kur do të vijë koha për të bërë një luftë serioze, atëherë këta njerëz do të jenë të parët që do të dezertojnë, do të teorizojnë, do të krijojnë fraksione brenda dhe jashtë partisë gjoja për

hir të luftës, për hir të vijës «më të kulluar», për hir «të partisë së vërtetë marksiste-leniniste».

Shumë udhëheqës të këtyre partive, tendenca për t'u mburrur si kaposhët, tendenca për t'u treguar se kanë lidhje, se janë solidarë me një parti të madhe si Partia Komuniste e Kinës, i çon në disa formalizma absurdë, deri atje sa të adoptojnë metodat e leximit të citateve të Mao Ce Dunit sikur lexojnë psalmet e Ungjillit në shën Pjetrin e Romës, derisa t'ua vënë shokëve mbi arkivol, kur vdesin, librin e kuq të citateve të Maos etj. Gazetat e tyre me vend e pa vend janë mbushur me citate të Maos, por as nuk marrin më të voglin mundim të përhapin përvojën, luftën, sakrificat heroike të komunistëve tanë, të klasës sonë punëtore, të rinisë, të gruas për të cilat kanë aq shumë nevojë dhe janë shumë më afër tyre.

Jo, këtë gjë nuk e bëjnë edhe për një arsye tjetër antimarksiste: për megalomaninë e tyre. Ata, pa qenë akoma një parti e madhe, që tash e kanë ndjenjën e neveritshme të partisë së madhe dhe të shtetit të madh. Dhe me gjithë këto bagazhe negative, hiqen si marksistë-leninistë.

Prandaj shokët e partive të tjera duhet të edukohen seriozisht në punë revolucionare, të punojnë fort dhe jo për dukje e mburrje, të mësojnë çështë partia, si duhet të jetë ajo etj.

Në këto situata të sëmura e pa vend, ngjet që disa gjithë prestigjin dhe qenien e partisë së tyre e lidhin me gjoja lidhjet që mbajnë me Partinë Komuniste të Kinës dhe kur, për njëërën arsye ose për një tjetër, ajo nuk u dërgon ndonjë përhëndetje, ose nuk i pranon të shkojnë në Kinë, fillojnë pakënaqësitë, kritikën, fillon përçarja, jo Kina është me ne, jo është kundër nesh, jo ti i këndove citatet me zë të fortë, jo ti me zë të ulët e plot budallallëqe të këtilla.

Të gjitha vërejtjet që kemi për punët e tyre ne, shokëve, ua themi hapur, sinqerisht dhe si internacionalistë dhe ashtu kërkojmë, që dhe ata të bëjnë ndaj nesh. Ndryshe nuk mund të ekzistojë internacionalizëm proletar.

## TAKIM ME KAZHIMIEZH MIJALIN

Sot takova Kazhimiezh Mijalin, i cili më informoi për ngjarjet e kohëve të fundit në udhëheqjen dhe në partinë e tyre, pas arrestimit të Vanekut.

Shfaq mendimin e tij edhe për gjendjen aktuale në Poloni, për demonstratat e studentëve etj. Bëri ca teorizime për grupet në fuqi, por pak tha se ç'duhet bërë. Unë ia thashë mendimin tim dhe ai qe plotësisht dakord.

## VDIQ MBRETI NOVOTNI, RROFTË MBRETI DUBÇEK

Revizionistin Novotni e qëruan. Në mënyrën më servile ai ia «paraqiti dorëheqjen» klikës revizioniste të Dubçekut. Pas tij «dhanë dorëheqjen» me radhë një sërë kuadrosh të tjerë të lartë, jo se nuk janë dakord me klikën e Dubçekut që erdhi në fuqi, por sepse kjo klikë nuk do t'i ketë më afër. Kështu u mbyll me turp edhe një kapitull i kapitullimit të mëtejshëm të klikave revizioniste.

Reaksioni botëror e paraqit punën sikur janë «masat» ato që bënë puçin e Dubçekut, që imponuan disfatën e klikës së Novotnit dhe si pasojë edhe ndikimin sovjetik në Çekosllovaki. Këto «masa» në të vërtetë nuk janë tjetër veçse reaksioni dhe borgjezia çekosllovake dhe jo masat e vërteta të popullit. Masat e popullit, përkundrazi qëndruan shumë indiferente ndaj zhvillimit të ngjarjeve.

Pra ka një avancim. Në Bashkimin Sovjetik Hrushovi pasi u vu në minoritet rrethoi Kremlinin me tanke dhe mori fuqinë. Populli nuk lëvizi fare, ndërsa partia e ndoqi tradhtinë.

Në Çekosllovaki Novotni goditi me dru studentët, thirri tanket për të rrethuar Kremlinin e tij, por dështoi. Dubçeku nga jashtë ngriti në këmbë reaksionin, borgjezinë, u fut brenda dhe mori fuqinë.

E vetmja gjë e përbashkët është se si Hrushovi ashtu

edhe Novotni, dhanë dorëheqjen «sepse u plakën» dhe «për arsye shëndetësore»! I vetmi koncesion që Dubčeku u bëri sovjetikëve ishte ajo se Novotnin nuk e qëruan, por e lanë «të ikte vetë», dhe kjo u jep mundësi revizionistëve sovjetikë të gënjejnë popullin sovjetik. Pra «vdiq mbreti Novotni, rroftë mbreti Dubček» dhe kështu vazhdojnë intrigat, gënjeshttrat, demagogjia, shantazhet dhe shtypja e popullit sovjetik dhe e popujve të tjerë të vendeve revizioniste të ish-demokracisë popullore.

Taktika çekosllovake po përdoret në Poloni, do të përdoret edhe në Republikën Demokratike Gjermane, mundet edhe në Bullgari, sido që këtu ka të ngjarë që të bëhet me më pak bujë, me anën e revizionistëve sovjetikë, nën parullën «vieçnaja družba» qërohet një Zhivko dhe vjen një Zhivko tjetër. Reaksioni çekoslllovak e kisha çeke tash notojnë si në ujërat e tyre dhe shpejt Çekosllovakia do të marrë të gjitha tiparet, strukture dhe superstrukture të një demokracie borgjeze kapitaliste. Vetëm emri do të ruhet «socialiste».

Pasi t'i konsolidojë pozitën borgjezia kapitaliste çekosllovake dhe, siç duket, do t'i forcojë shpejt, atëherë do të asistojmë në numra të tjerë tragjikë për revizionistët sovjetikë, si për sa u përket marrëdhënieve me Çekosllovakinë ashtu edhe me vendet e tjera revizioniste.

Klika revizioniste e Çausheskut erdhi në fuqi me forma, në dukje, më të qeta, gjoja më të rregullta dhe jep përshtypjen e rreme sikur në vend ekziston një unitet mendimi dhe veprimi. Kjo nuk është e vërtetë, sepse stabiliteti që duket është i dyshimtë, atij do t'i dalë tymi më vonë, për arsye se borgjezia kapitaliste rumune është pa eksperiencë, është e korruptuar në kulm. Përveç kësaj ajo në të dy krahët ka revizionistët sovjetikë dhe bullgarë, të cilët, me gjithë rrethanat e megjithëse Titon plotësisht dhe Kadarin pjesërisht nuk do ta kenë në anën e tyre, do të përpiqen t'i bëjnë varrin klikës së

Çausheskut dhe ta zëvendësojnë me ndonjë tjetër më prosovjetike. Revizionistët sovjetikë, përballë gjithë këtyre disfatave që po pësojnë, kërkojnë diku një pseudo-sukses. Hallka më e dobët është Rumania, më frikamania, që, nga frika e nga rryshfetet, është gati të heqë fustanin kur të duash.

E HËNË  
25 MARS 1968

## MBLEDHJA NË DREZDEN

Krerët tradhtarë të partive dhe të qeverive të vendeve revizioniste të Evropës Lindore me në krye ata të Bashkimit Sovjetik, me përjashtim të rumunëve, u mbledhën në Drezden gjoja për të diskutuar një numër problemesh politike, ekonomike e ushtarake të përbashkëta dhe shpejt e shpejt, brenda një dite, «mbaruan punën».

Komunikata që botuan lidhur me këtë mbledhje ishte aq e gjatë sa të linte përshtypjen se kishin punuar 15 ditë rresht. Në të flitej që këta farë burrash kishin marrë në studim të gjitha problemet ndërkombëtare, që nga kriza e arit, e dollarit dhe e sterlinës, dhe deri... te mustaqet e Çelos! Ç'bloferë, ç'karagjozë që janë! Në të vërtetë asgjë nga ato që thuheshin në komunikatë nuk janë diskutuar, por ushtruan vetëm presione dhe shantazhe mbi kolegun e tyre, Dubçekun.

Të ç'natyre ishin këto presione? Ekzaktërisht nuk dimë gjë ende por, me siguri, ato kanë qenë ushtarake (kërcënim për ndërhyrje me tanke, nën pretekstin se çekoslovakët po shkojnë shumë larg dhe shumë shpejt, se po prishin interesin e vendeve «socialiste», se rrezikojnë RD Gjermane etj., etj.), ekonomike e shumë presione të tjera të këtij lloji. Menjëherë, pas përfundimit të punimeve në Drezden dhe kthimit të Dubçekut në Pragë, u përhapën zëra se po bëhen koncentrimet trupash sovjetike rreth kufijve të Çekosllovakisë. Kjo mund të

mos jetë e vërtetë, por mund të jetë edhe e vërtetë sepse «sëmundjen çeke» ata ose janë të detyruar ta frenojnë me tanke, gjë që do të krijonte një skandal të madh në opinion, ose ajo do të përhapet edhe në RD Gjermane. Atëherë ç'do të bëjnë? Do të lidhin duart dhe të lejojnë t'u shkëputet edhe Gjermania? Po të ndodhë kjo, sovjetikëve nuk u mbetet tjetër veçse të futen nën dhe, ose të ndërhyjnë edhe në Gjermani. Prandaj nga zori i madh ndërhyrja është një mundësi. Tash sovjetikët, gjermanët dhe polakët janë të një mendjeje. Por ka të ngjarë që këtë herë t'i jenë kërcënuar Dubçekut duke i kërkuar të mos ecë me vrap, të frenohet ca. Në fazën e dytë do të fillojnë presionet ekonomike sepse në komunikatë vëmë re të thuhet se së shpejti do të mblidhet KNER-i. Do të shohim si do të shkojnë punët.

Një gjë është e qartë. Ashtu siç kemi thënë, kriza e revizionizmit është shumë e madhe dhe do të thellohet edhe më tepër.

**KINEZËT «JANË SHUMË TË ZENË ME  
REVOLUCIONIN», NDAJ NUK I PRESIN DOT SHOKËT  
E PARTIVE MARKSISTE-LENINISTE**

Më thanë se shokut polak Mijal i erdhi lajmi nga Pekini se «nuk mund ta presin dot tash, ngaqë shokët janë shumë të zënë me revolucionin». Ai është zemëruar nga kjo «arsye» që i japin, dhe ia shprehu këtë të ngarkuarit me punë kinez në Shqipëri. «Ka dy vjet — i tha ai — që është formuar partia jonë dhe Kina nuk ka thënë një fjalë për të» etj. Ne kemi të drejtë të themi: Çfarë ndihme do t'u jepet partive të reja, në rast se nuk njihen e nuk flitet për to! Çudira!

**NJË KRIZË E THELLË E GJITHANSHME PO TRONDIS  
BOTËN KAPITALISTE**

I dërguam gazetës «Zëri i popullit» artikullin me titull: «Një krizë e thellë e gjithanshme po trondit botën kapitaliste». Ai do të botohet nesër.

Artikullin, në vija të përgjithshme e pata hedhur në fletoren time të Ditarit Politik që më 4 janar 1968. Këto ditë i bëra atij disa aktualizime.



## NJË FJALIM I DIKTUAR NGA VËSHTIRËSITË E MËDHA TË BRENDSHME E TË JASHTME

Këto ditë lexova fjalimin e mbajtur nga revizionisti Leonid Brezhnjev, javën e fundit të marsit, në konferencën e partisë të qytetit të Moskës. Ai duket si një fjalim i rastit, por në fakt është një fjalim i diktuar nga rrethanat e vështira në të cilat ndodhen revizionistët sovjetikë, qoftë brenda vendit, qoftë jashtë. Duke lexuar këtë fjalim dhe, duke pasur parasysh atë çka del nga nënteksti i tij, më lindi ideja për të shkruar një artikull analitik mbi gjendjen aktuale të revizionizmit modern dhe degjenerimin e tij të mëtejshëm.

Shënimet e mia për këtë artikull i përfundova sot<sup>1</sup> dhe ia dërgova Ramizit për t'i parë.

<sup>1</sup> Artikulli është botuar në gazetën «Zëri i popullit» më 17 maj 1968, me titullin «Le të shpërthejë e fuqishme stuhia e revolucionit». Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 119.

## KUJT I SHËRBEJNË BISEDIMET AMERIKANO-VIETNAMEZE

Duhet thënë hapur se kjo që bëri qeveria vietnameze i shërben imperializmit amerikan. Çdo tentativë arsyetimi tjetër është një gënjeshtër për të fshehur lëshimin tragjik, tradhtinë që po i bëhet popullit heroik vietnamez dhe luftës së tij, në Jug dhe në Veri, nga revizionistët verivietnamezë që dominojnë në Partinë e Punonjësve të Vietnamit dhe në qeverinë e Vietnamit.

Revizionistët verivietnamezë kapitulluan përpara imperializmit amerikan dhe pranuan bisedime. Kërkesa për bisedime, nuk është aspak çudi të jetë bërë nga të dyja palët: edhe amerikanët flitnin shumë për paqe e bisedime, edhe miqtë e tyre sovjetikë, e papa e të gjithë, por edhe verivietnamezët kanë më tepër se një vit që hedhin parulla të hapëta, të maskuara e me dy kuptime, po mbajnë konferenca dhe japin intervista zyrtare, po presin dhe përcjellin në Vietnam lloj-lloj kapitalistësh, dërgojnë në të katër anët e botës delegacione diplomatike. Të gjitha këto i bëjnë që «të sqarojnë opinionin botëror dhe amerikan, të izolojnë Xhonsonin dhe politikën e tij». Ky është lajtmotivi që na shurdhoi veshët i «diplomacisë» verivietnameze, kjo është «politika», ndërsa lufta vazhdon. Na del që kjo «politikë» qenkësh për t'u marrë vesh për bisedime, natyrisht që lufta të mos vazhdojë.

Revizionistët verivietnamezë, kapitullantë të ulët,

përveç politikës së madhe që thamë më lart, «të izolimit» të Xhonsonit, me bisedimet që do të bëjnë menjëherë, dhe këtë na e thanë zyrtarisht, se do ta vënë Xhonsonin në «pozita jashtëzakonisht të vështira». Ata do t'i thonë Xhonsonit «pusho bombardimet në Veri», dhe Xhonsoni si «një çun i urtë» do t'u bindet. Po s'u bind, këta burra të mirë do të vazhdojnë luftën.

Por poshtërsia dhe tradhtia shkojnë më larg, përse **dhe me kë do të bisedosh? Amerikani pa të deklaruar luftë, kur i ka dashur atij qejfi, sa i ka dashur të ka bombarduar, të ka djegur, të ka vrrarë.** Në qoftë se ti ke superioritet në luftë, atëherë vazhdo luftën deri në fund, dërrmoje armikun dhe imponoi konditat e tua si fitues. Në këtë rast ishte amerikani ai që të imponoi konditat e tij, ti shkele të tuat, që ke vënë vetë dhe shkon të bisedosh, të lutesh për të fituar edhe një pjesë *infime*<sup>1</sup> të një kondite që mbetet kurdoherë hipotetike dhe që nuk e zgjidh çështjen në favor të Vietnamit. Atë e zgjidh veç lufta dhe fitorja e luftës mbi amerikanët. Revizionistët vietnamezë, pikërisht këtë perspektivë të fitores e errësuan, e futën në qorrsoak, e komprometuan, e tradhtuan luftën heroike të popullit vietnamez. Bisedimet për paqe që fillojnë më datën 10 maj në Paris në mes imperialistëve amerikanë dhe revizionistëve verivietnamezë, janë fillimi i bisedimeve të gjata kompromisi, që kanë për qëllim të vetëm të shuajnë luftën në Vietnam dhe do t'i arrijnë këtij qëllimi. Qoftë shpejt, qoftë vonë, Vietnami do të humbasë në rast se nuk përmbysset kjo situatë. Por zor të përmbysset, makina e tradhtisë u vu në lëvizje.

Çështja e «arritjes së paqes në Vietnam», domethënë e mundjes së popullit të Vietnamit, nuk do të mbetet më çështje në mes «dy delegacioneve», siç thonë

<sup>1</sup> Frëngjisht — fare e vogël.

emisarët e Ho Shi Minit për të na hedhur hi syve, nuk do të rrihet vetëm problemi «i ndalon bombardimet në Veri apo jo?» dhe, pasi të «prononcohesh» për këtë, «i pranon të 5 dhe të 4 pikat apo jo?».

Jo, kjo çështje do të bëhet një çështje e madhe ndërkombëtare, nën këtë pretekst se gjoja po zgjidhet ky problem, do të hidhen të tjera probleme të mëdha ndërkombëtare në tryeza, do të hartohen plane e komplete të reja. Tradhtarët vietnamezë i hapën rrugën imperializmit amerikan për të kurdisur në Azi, në Afrikë dhe në Evropë, komplete të reja. Në një kohë kur populli vietnamez po kornte fitore, tradhtarët vietnamezë, bash në këto momente, gjoja duke folur nga pozita të forta, po mbulojnë tradhtinë e tyre dhe po fillojnë kompromisin e ndyrë.

Vietnamezët e Veriut hiqen sikur ata po e bëjnë luftën. Luftën e bëjnë të tjerë, por në fakt del se ata të Veriut e drejtojnë. Kur u takova me Çu En Lain i pata thënë që Fronti Nacionalçlirimtar i Jugut duhet të formojë qeverinë e tij provizore dhe Partinë e tij Komuniste e Punëtore të veçantë, kurse Çuja tha: «Nuk janë momentet».

Jo vetëm kaq, por revizionistët verivietnamezë shkojnë dhe më tej. Ata kanë paturpësinë të vijnë, me anë të ambasadorit të tyre në Tiranë, të na propozojnë që ne të mbështetim, me propagandën tonë, një «front të ri» që është krijuar në Vietnamin e Jugut përbri dhe me pëlqimin e Frontit Nacionalçlirimtar. Ç'është ky front i ri? Ky përbëhet nga intelektualë, nga borgjezë, budistë, tregtarë, të pasur dhe të mesëm, që s'kanë hedhur asnjë pushkë kundër amerikanëve, që gjoja janë «kundër amerikanëve», janë «pro francezëve», «pro programit të Frontit Nacionalçlirimtar».

Me një fjalë Balli Kombëtar, Legaliteti që kanë ma-

rrë bekimin në Mukjen vietnameze dhe revizionistët e Hanoit vijnë na thonë neve që t'i ndihmojmë!

Tradhtarët verivietnamezë në Paris po përgatitin një qeveri të re shumëgjyreshe për Vietnamin e martirizuar, që luftoi vite me radhë heroikisht.

Diplomacia kineze nuk po luan as rolin më të vogël. S'ka asnjë qëndrim nga ana e saj për këto probleme të mëdha ndërkombëtare, qoftë për këto që luhen në kufijtë e saj, qoftë më larg. Merret me mend sa dobësohet autoriteti i saj në botë, në popuj, në shtete. Askush aktualisht nuk e llogarit atë, as miqtë, as armiqtë. As për miqtë, as për armiqtë ajo as flet, as vepron. Kjo është e tmerrshme.

Me çështjen e Vietnamit do të thuren veçanërisht intriga të mëdha rreth Kinës. Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Bashkimi Sovjetik, Franca, Japonia, India, Indonezia dhe të gjitha shtetet e tjera kapitaliste në atë pellg do të përpilojnë plane të reja, të cilat i krijon situata e re që hapën revizionistët vietnamezë. Verivietnamezët, që venë në Paris, do të futen në kllapa të mëdha nga revizionistët sovjetikë, nga francezët, në radhë të parë, të cilët do të konsiderohen prej tyre si miqtë më të mirë, dashamirët dhe aleatët më të sigurt të tyre, që gjoja do t'iu bëjnë presione amerikanëve në kulisa dhe që këta gjoja të pranojnë në gjysmën e rrugës «dëshirat» e vietnamezeve.

E gjithë kjo dallavere, e gjithë kjo tradhti do të zhvillohet nën një zhurmë shurdhuese propagandistike. Që tash po njoftohet se lart nga 2 000 gazetarë po mblihen në Paris, për këtë orkestër.

Verivietnamezët, tok me sovjetikët, po përgatitin lëshime të shumëllojta. Ata «do të invokojnë» çdo arsye, deri në akuza se gjoja Kina nuk i furnizon më me ushqime, se bombardimet amerikane u kanë shkaktuar shu-

më dëme, se Bashkimi Sovjetik merr përsipër ndërtimin e një pjese të madhe të vendit, se Banka Ndërkombëtare me ndërhyrjen e U Tanit e të papës me të birin, gjoja merr përsipër një pjesë tjetër. Ç'poshtërsi do të na shohin sytë!

**E PREMTE**  
**5 PRILL 1968**

## **TAKTIKA E XHONSONIT DHE KAPITULLIMI I REVIZIONISTËVE VIETNAMEZË**

Xhandari ndërkombëtar Xhonson, vrasësi i popujve që çon vdekjen kudo, doli me degën e ullirit. Po u «ofron pagën» vietnamezëve të Veriut. Ai deklaroi këtë javë se «do t'i pushojë bombardimet në Veri të Vietnamit, deri në paralelin 20», domethënë që nga paraleli 17 që është kufiri, deri në atë 20, ai i vazhdon bombardimet. Në të njëjtën kohë Xhonsoni lajmëroi se do të shtojë forcat ushtarake amerikane në Vietnamin e Jugut dhe të gjithë këtë manovër e lidhi me faktin që gjoja nuk do të paraqitet si kandidat për president.

Pra gjithë manovra paqësore e Xhonsonit është një propagandë elektorale për të ngritur prestigjin e tij të diskredituar nga lufta në Vietnam.

Por tragjedia është se vietnamezët e Veriut, ose më mirë të themi revizionistët vietnamezë dhe miqtë e tyre, ranë në grackën e Xhonsonit. Në kulisa ata kanë rënë në ujdi me xhelatin për këtë «*marché sui generis*»<sup>1</sup> që do të çojë në një kompromis të poshtër. Vietnamezët pas dy ditësh iu përgjigjën degës së ullirit amerikan, duke pranuar të venë për bisedime, pavarësisht se Shtetet e Bashkuara të Amerikës vazhdojnë të bombardojnë ve-

<sup>1</sup> Frëngjisht — lloj pazarllëku.

ndin e tyre dhe pavarësisht se të 4 e 5 pikat bëhen hipotetike.

Pra politika tradhtare e revizionistëve modernë për zhvillimin e bisedimeve në mes verivietnamezëve dhe agresorëve amerikanë u arrit.

Xhonsoni bëri gjoja një fije lëshimi dhe revizionistët verivietnamezë u vërsulën në takim. Tash e tutje çështja e madhe që i kushtoi dhe po i kushton aq gjak e sakrifica popullit vietnamez do të hyjë në kanalet e ndyra të diplomacisë së dollarit e të rublës, të intrigave, të kompromiseve, të kapitullimeve. Dhe kur po ngjan kjo? Në një kohë kur lufta e popullit vietnamez mori një hov të madh, kur Shtetet e Bashkuara të Amerikës po pësonin disfatë pas disfate.

Revizionistët sovjetikë dhe lakenjtë e tyre po e ndihmojnë me të gjitha forcat imperializmin amerikan si në krizën e përgjithshme të dollarit ashtu edhe në krizën vietnameze.

Tash revizionistët hrushovianë hedhin gurin dhe fshehin dorën. Po tregohen më katolikë se papa, më ekzigjentë se vetë revizionistët vietnamezë ndaj 4 dhe 5 pikave. «O botë, - thërresin komedianët, - shihnani ne, nuk kemi gisht në këto që ndodhin, përkundrazi jemi gati të ndihmojmë: Politika jonë e bashkekzistencës po triumfon dhe jemi ne, sovjetikët, që e bëjmë imperializmin amerikan të dobësohet, të diskreditohet dhe të detyrohet të heqë dorë nga luftërat!».

Mjerë ata që u besojnë një fije këtyre poshtërsive.

Por fakti është se verivietnamezët, me të gjitha lëvizjet diplomatike që po bëjnë në të katër anët e botës gjoja për të izoluar Xhonsonin, kanë pasur për qëllim këto tratativa kapitulluese ku po arrijnë. U zëntë sytë gjaku i derdhur, siç thotë populli!

Tradhtari nuk ka as turp, as nder, as dinjitet. Gjakun ata e kthyen në ujë. Janë aq të paturpshëm saqë

kërkojnë të bëjnë qorra edhe të tjerët, duke na thënë se «do të vemi të takohemi», por «nuk kapitulujmë». Kapitulluan që ç'ke me të!

Kinezët po heshtin për këtë problem kaq të madh për Vietnamin, për ata vetë, për të gjithë.

Pse heshtin? Nuk janë dakord me bisedimet? Po atëherë pse nuk e shprehin kundërshtimin e tyre? Apo mos vallë janë gjendur në befasi? Kjo do të jetë e palejueshme për ta. Jo vetëm që ulja e vietnamezëve në tryezën e turpit nuk duhej të ndodhte, por ata (kinezët), duhej bile të bënin që të mos ngjiste një gjë e tillë. Ata duhej të influencenin te njerëzit e mirë në udhëheqjen vietnameze. Apo mos vallë revizionistët vietnamezë çdo gjë e kanë kurdisur në fshehtësi nga kinezët dhe ua kanë lënë këtyre në derë si një fakt të mbaruar? Edhe kjo ka shumë të ngjarë. Por prapë është e pakuptueshme dhe e palejueshme për shokët kinezë, të cilët, siç na thonë, i ndihmojnë kaq shumë vietnamezët në luftën e tyre, bile, kanë edhe ushtarë të tyre brenda, të mos mundin të marrin vesh se ç'kurdiset në Vietnam! Lëre pastaj nga diplomatët e tyre jashtë, të cilët as që janë fare në krye të detyrës, sepse janë kthyer në Kinë të bëjnë Revolucionin Kulturor. Diplomacia kineze është në gjumë dhe jo vetëm në botë, siç themi me të drejtë ne, por edhe te dera e shtëpisë së saj. Ku janë miqtë e kinezëve në Vietnam? Atëherë ç'mund të themi për miqtë e tyre në Kore, në Japoni, në Mongoli, ose në Indi?!!

Shokët kinezë, siç duket, nuk po interesohen si duhet politikisht për miqtë e tyre. E themi këtë sepse problemi nuk qëndron thjesht te dhënia e disa ndihmave materiale, por, në radhë të parë, te ndihma politike, ideologjike. Politika kineze në këtë drejtim, me ç'shihet konsiston në përkthimin në gjuhë të ndryshme dhe në dërgimin e citateve të Mao Ce Dunit.

Ne do të vazhdojmë të mbështetim **vetëm luftën e armatosur të popullit vietnamez** dhe tash për tash do ta injorojmë manovrën kapitulluese politike të revizionistëve vietnamezë. Më pas, duke parë se si do të zhvillohet dhe ç'forma do të marrë, do ta demaskojmë edhe këtë politikë kapitulluese.

E DIEL  
7 PRILL 1968

## TRANSFORMIMI I REGJIMIT NË ÇEKOSLLOVAKI

Ekipi antimarksist i Dubčekut regjimin socialist në Çekosllovakë po e transformon me shpejtësi dhe pa dorashka në një regjim borgjezo-kapitalist.

Pikësëpari ai po bën spastrimin radikal të novotnistëve revizionistë, të cilët pa hezitim dhe pa turp i quan «konservatorë stalinistë». Me fjalë të tjera, ekipi i Dubčekut nuk mund të tolerojë më pranë vetes, as revizionistët ala Novotni. Merret me mend se sa i djalhtë është ai vetë. Natyrisht me këtë Dubčeku i thotë botës dhe, veçanërisht sovjetikëve, se ne nuk do të qëndrojmë as në normat e tyre, se kemi vendosur të shkojmë haptazi më tej, dhe derisa «lakeun tuaj» Novotni e quajmë «stalinist» edhe ju qëndroni në ato pozita «konservatore» dhe nuk po bëni hapa përpara drejt liberalizmit. Kurse botës kapitaliste, ekipi i Dubčekut, i jep garanci, shpresa dhe besim të plotë.

Ky ekip tradhtarësh natyrisht do të bëjë «reforma» radikale. Pa asnjë dyshim do të fillojë nga federalizimi, domethënë t'i bëjë gjoja të barabarta në të gjitha fushat si Çekinë ashtu dhe Slloveninë. Kjo do të thotë të nxitë nacionalizmin e shovinizmin për të goditur socializmin e për të forcuar kapitalizmin. Sigurisht ekipi, nën pretekstin e vëllait të varfër, do të financojë më shumë zhvillimin e kapitalizmit në Sllovakë, pa lënë mënjanë modernizimin e kapitalizmit çek. Patjetër, në këtë çësh-

tje kapitale nuk do të ketë kurrë stabilitet dhe ne do të asistojmë në një përleshje të vazhdueshme në mes kapitalistëve çekë e atyre sllovakë dhe padronëve kapitalistë të huaj që kanë influenca më shumë, se kanë investuar më shumë, në njërin ose në tjetrën pjesë të kësaj konfederate, ose federate, me emrin Republika Çekosllovakë.

Ekipi revizionist që do të drejtojë, jo vetëm do të balancojë forcat në platformën nacionaliste çeke dhe sllovakë, por edhe në drejtimin e partive politike borgjeze kapitaliste që po rehabilitohen e që po krijohen rishtazi.

Tash për tash, çdo gjë bëhet nën etiketa pseudosocialiste, nën «hegemoninë» e Partisë Komuniste Çekosllovakë, e cila është partia më e madhe. Një punë e tillë është provizore, e përkohshme. Forcimi i regjimit kapitalist në Çekosllovakë do të sjellë edhe diferencimin, do ta zbrësë nga «piedestali» Partinë Komuniste Çekosllovakë revizioniste, do ta bëjë një parti me tipare krejt borgjeze, socialdemokrate ose socialiste. Parti të tjera të borgjezisë do të marrin në dorë epërsinë dhe fuqinë. Më e fuqishme do të bëhet ajo që do të përfaqësojë grupin kapitalist më të fortë, çek apo sllovak.

Pra këtë proces të zhvillimit për të evituar goditjet hegemoniste të sovjetikëve dhe zgjimin dhe goditjet e klasës brenda, ekipi aktual në krye të Partisë Komuniste Çekosllovakë po e përgatit nën maskë. Ndërsa bota kapitaliste e ka të qartë ku shkon Dubčeku.

Në këtë rrugë Dubčeku do të vendosë «lirinë e shtypit» për të gjithë, si në vendet kapitaliste, që të mundet kështu të degjenerojë më shpejt çdo gjë e mirë e së kaluarës. Njëkohësisht në këtë rrugë i janë hapur krejt portat shtypit kapitalist, bile përfaqësuesit e këtij shtypi marrin pjesë edhe në mbledhjet e organizatave-bazë të Partisë Komuniste Çekosllovakë. Pra, ata deklaroj-



në se s'ka asnjë kufizim, asnjë censurë, sigurisht nuk kërkohet asnjë vizë, hyrje ose dalje, në pasaporta. Çekosllovakia është bërë një han me dy porta.

Çekosllovakët «do të deklarojnë» sikur nuk ekzistonin më parë «të drejtat e minoriteteve kombëtare». Këtu çështja është të futen përsëri në Çekosllovakë një milion e ca sudetë gjermanë, me fjalë të tjera, të forcohen lidhjet me kapitalistët e Gjermanisë Perëndimore dhe të vërshojnë investimet e kapitaleve të Bonit.

Në drejtim të politikës së jashtme të Çekosllovakisë, gjendja aktuale është krejt provizore. Politika çekoslovakë do të orientohet shpejt drejt Perëndimit, në të gjitha drejtimet, në të gjithë vijën. Edhe format e lidhjeve aktuale ekzistuese me sovjetikët dhe vendet e tjera revizioniste, janë *caduques*<sup>1</sup>, shpejt do të mbeten formale ose do të ndryshojnë.

Decentralizimi i ekonomisë çekoslovakë do të bëhet, gjithashtu, shpejt dhe do të marrë forma të reja kapitaliste, pse kjo çështje atje është e lidhur me shumë gjëra: decentralizimin në vetvete, rivalitetin çek e sllovak, modernizimin e industrisë, kapitalizimin e bujqësisë, rikrijimin e pronës private, grupimin e kapitalistëve në truste, gjetjen e tregjeve të lëndës së parë, të tregut të eksportimeve etj. Në të gjitha këto drejtime do të ketë përleshje, të gjitha këto do të kenë influencë të ndjeshme në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera revizioniste.

Rumunët nga ana e tyre po krekosen si gjela se gjoja Çekosllovakia po ndjek rrugën e tyre. Në fakt ajo atë rrugë ndjek, por së shpejti Rumania do të detyrohet të ndjekë rrugën e Çekosllovakisë dhe nga ky stabilitet që gjoja ka krijuar, do të futet në një kaos kapitalist aq të madh saqë do t'ia kalojë edhe Jugosllavisë titiste.

Kurse revizionistët sovjetikë e shikojnë me frikë të

madhe gjendjen që po zhvillohet. Ata po goditen nga të katër anët dhe nuk po gjejnë dot rrugëdalje nga kriza. As udhëheqjen ata nuk po e mbledhin për ta vënë në koorent për të gjitha këto ngjarje, pale masat e popullit që i mbajnë krejt në errësirë, ose u flasin për ngjarje tragjike, pamje të zakonshme, normale etj.

Kjo situatë gënjeshtresh nuk mund të zgjatë shumë.

Tash së fundi, revizionistët sovjetikë në fjalime, në artikuj, po flasin shumë për «klasën punëtore», për «vënie në koorent për çdo gjë», për «unitetin në parti», për «disiplinën e hekurt leniniste» etj. Të gjitha këto me siguri bëhen, pse gjendja brenda është kaotike, e shthurur, e rrezikshme për ta.

<sup>1</sup> Frëngjisht — që e kanë humbur vlerën.

E ENJTE  
11 PRILL 1968

## «NJERËZ, JINI VIGJILENTË!»<sup>1</sup>

Julius Fuçik

Shënime mbi një material të agjencisë çekoslllovae të lajmeve Çeteka, me titullin: «Rruga çekoslllovae drejt socializmit», — program veprimi i aprovuar nga Partia Komuniste e Çekoslllovakisë, transmetuar më 9 prill<sup>1</sup>.

Ndryshimi i gjithë sistemit aktual politik, kjo është gjoja garancia e moskthimit në metodat e vjetra subjektiviste.

Kuptimi i ri i «Frontit Kombëtar». Partia Komuniste Çekoslllovae nuk udhëheq, por i konsideron partitë e tjera që bëjnë pjesë në front si «partnere të barabarta» dhe së toku «krijojnë politikën shtetërore».

Shprehja e «vullnetit të klasës punëtore», është një slogan.

Çdo parti në front ka përgjegjësi të pavarur në administrimin e vendit dhe të shoqërisë (domethënë ndarja e pushtetit nga ana e Partisë Komuniste Çekoslllovae me partitë e tjera, të cilat kanë të drejtë të kenë dhe të zbatojnë politikën e tyre). Krijimi i partive, i organizatave të

<sup>1</sup> Një pjesë të këtyre shënimeve autori i ka kthyer në artikull. Këtu botohen të plota. Shih: Enver Hoxha. Vepra, vëll. 37, f. 513.

ndryshme, e drejta e mbledhjeve është e garantuar me ligjin e kushtetutës së re.

Opinionit publik duhet të shprehet lirisht, domethënë liri fjale, liri organizimi, liri veprimi për këdo. Pra zhdukja e krejt censurës.

Udhëtimet e qytetarëve jashtë janë krejt të lira, asnjë pengesë dhe asnjë nuk mund të konsiderohet «emi-grant» kuptohet edhe politik, pse mendimet politike janë të lira.

Të gjenden dhe të vendosen ligje më të mira se «si të mbrohen më së miri dhe me vendosmëri të drejtat dhe prona personale (private) e qytetarëve».

Të formulohet sa më parë ligji për «rehabilitimin e komunistëve dhe jokomunistëve që kanë qenë viktimë të ligjeve të viteve të kaluara».

Aprovimi i ligjit konstitucional për kombësitë çeke, sllovae, ukrainase, hungareze, gjermane, federalizmi çekoslllovak, çështja e rikthimit të Sudetëve.

«Në fazën e tanishme është karakteristike se nuk ekzistojnë më klasa antagonistë».

«Metodat ekzistuese të administrimit dhe të orientimit të ekonomisë kombëtare u vjetruan dhe kërkojnë ndryshime të ngutshme». Pra zhvillimi i teknokracisë dhe i trusteve të mëdha ekonomike (iniciativa, shoqëri).

«Mosmarrëveshjet klasore janë eliminuar».

Flet për formë, për aleancë me Bashkimin Sovjetik, s'flet fare për vendet e tjera revizioniste, flet që do të forcojë bashkëpunimin me shtetet kapitaliste, flet mbytur për Traktatin e Varshavës.

Liri rinisë të shturët, të organizohet si të dojë, «t'i hapen plotësisht dyert e partisë».

Pavarësia e ndërmarrjeve ekonomike dhe grupimi i tyre. Interesi i grupeve shoqërore duhet të mbrohet dhe «interesat e tyre ekonomike duhet të merren parasysh në politikën ekonomike».

Siç mund ta konstatojmë nga këto shënime të shkurtëra, të nxjerra nga agjencia zyrtare Çeteka, për materialin mbi «rrugën çekosllovake të socializmit» që ka përpunuar dhe ka shpallur Partia Komuniste Çekosllovake, në Çekosllovaki po rivendoset plotësisht kapitalizmi. Revizionistët çekoslllovakë me të drejtë e quajnë këtë kthim në kapitalizëm si «rrugë të veçantë të tyre», pse duke qenë në esencë e njëjtë me atë të titistëve, të revizionistëve sovjetikë dhe të revizionistëve të tjerë që janë ose jo në fuqi, ajo ka karakteristikat e veta, ka format e veta specifike.

Titistët kanë një kohë të gjatë që po përpunojnë sistemin e tyre të vetadministrimit punëtor, i cili as sot, por as edhe mot nuk do të gjejë stabilitet, jo vetëm pse është antimarksist, por edhe duke dashur të jetë një përpunim i maskuar dhe «origjinal» i rivendosjes së kapitalizmit në Jugosllavi, ka sjellë një kaos të papërshtatshëm në të gjithë strukturën politiko-ekonomike kapitaliste jugosllave, deri edhe në strukturën shtetërore federative jugosllave. Titistët, duke dashur të futin për pesë grosh edhe klasën punëtore në sistemin e tyre kapitalist, krijuan një sistem të tillë anarkik në kapitalizmin e tyre, saqë e kanë zor ose do t'u duhet kohë dhe masa akoma më drakoniane për të rivendosur tiparet karakteristike të shtypjes dhe të shfrytëzimit kapitalist. Sistemi i tyre nuk përputhet plotësisht me detyrimet që ata kanë ndaj padronëve të tyre kapitalistë dhe as me kërkesat e me detyrimet që i lidhin me partnerët e tyre revizionistë. Sistemi i vetadministrimit punëtor i titistëve, që «punëtor» ka vetëm emrin, po krijon shtresat e kapitalistëve të rinj, po bën koncentrimin dhe polarizimin e trusteve dhe të koncerneve. Por njëkohësisht ai po thellon edhe më shumë kontradiktat e mëdha të sistemit titist, kontradikta midis klasës punëtore dhe padronëve, fshatarëve të varfër dhe kulakëve, midis vetë padronëve, vetë kulakëve,

midis republikave dhe nacionaliteteve të ndryshme etj.

Grupi i Dubčekut siç po duket nga zhvillimi i ngjarjeve përpiqet të evitojë që në Çekosllovaki të ndodhë kaosi jugosllav. Prandaj restaurimi i kapitalizmit në Çekosllovaki synon në kushtet e reja të arrijë duke e kthyer Çekosllovakinë në format, në metodat dhe në brendinë kapitaliste të Çekoslllovakisë borgjeze-kapitaliste të Mazarikut dhe të Beneshit, duke përfituar njëkohësisht nga eksperiencia e vendeve të tjera kapitaliste, nga teoritë e tyre politiko-ekonomike. Kështu që revizionisti Dubček po i bie drejt për të arritur më shpejt atje ku dëshiron dhe për të evituar, siç mendon ai, kontradiktat dhe vështirësitë. Prandaj në këtë të famshme «rrugë të socializmit çekoslllovak» ne shohim të flitet se gjoja regjimi është socialist dhe «mbështetet në klasën punëtore», por nuk flitet gjëkund për vetadministrimin punëtor titist.

Le ta shohim një çikë më mirë këtë çështje, si po veprom e si mund të veprojmë klika e Dubčekut?

Ajo deklaroi që në fillim haptazi se «duhet të bëhet ndryshimi i gjithë sistemit politik aktual të Çekoslllovakisë». S'ka ku të vejë më qartë.

Grupi i ri që mori fuqinë në Çekosllovaki është një grup armik i socializmit, një grup antimarksist, armik i betuar i sistemit politik të diktaturës së proletariatit. Kur ky grup thotë se do të bëjë të gjithë ndryshimin e sistemit politik aktual të Çekoslllovakisë, kjo do të thotë të likuidojë edhe ato forma, gjoja socialiste ose proletare, që ruante grupi prosovjetik i Novotnit. Këtu nuk bëhet fjalë për korrigjime që mund t'i bëhen «regjimit socialist» të grupit revizionist të Novotnit, «gabimeve», «ngurrimeve» të tij. Jo, këtu është fjala për një transformim rrënjësor të regjimit politik në Çekosllovaki.

Në ç'drejtim bëhet ky transformim politik? Në drejtimin e restaurimit të plotë të kapitalizmit. Atje po rivendoset me gjithë tiparet themelore regjimi borgjez ka-

pitalist. Por ky restaurim, për t'u maskuar, cilësohet nga ana e tyre si «rruga çekosllovake drejt socializmit».

Kjo është në thelb teza e njohur oportuniste e Toliatit për «rrugën italiane drejt socializmit», por e marrë nga ana e prapme. Të dyja këto rrugë antimarksiste e reaksionare kanë një qëllim të përbashkët, t'i shërbejnë kapitalizmit. Revizionistët italianë dhe revizionistët çekoslllovakë puqen dhe janë plotësisht dakord me njëri-tjetrin. Revizionistët italianë, të cilët prej kohësh kanë degjeneruar në antimarksistë, reformistë e kundërrevolucionarë, përpiqen nëpërmjet «reformave të strukturës», rrugës paqësore, aleancave me partitë e borgjezisë, të vijnë në fuqi, të marrin pjesë në pushtetin borgjez. Këtë ata e quajnë «rruga italiane drejt socializmit» në të cilën, sipas tyre, do të shkohet jo vetëm me Partinë Komuniste Italiane, por edhe me partitë e tjera të borgjezisë. Ky është një mashtrim i madh për klasën punëtore që ka për qëllim shuarjen e luftës së klasave, mbytjen e revolucionit dhe një ndihmë e posaçme për borgjezinë kapitaliste, e përshtatshme në fazat aktuale të zhvillimit dhe të kalbëzimit të imperializmit. Pra, kjo është me pak fjalë rruga që ndjekin renegatët toliatistë.

Kurse revizionistët çekë, me Dubčekun në krye, nga ana e tyre, po ndjekin të njëjtën rrugë toliatiste, por duke ardhur nga drejtimi i kundërt. Këta e kanë relativisht më të lehtë punën, sepse nuk po gjejnë rezistencë nga marksistë-leninistët revolucionarë çekë, kurse toliatistët gjejnë rezistencë nga borgjezia, e cila hëpërhe në koniunkturën aktuale nuk i pranon në pushtet. Dubčeku dhe shokët e tij ecin pra në rrugën e shkallmimit e të likuidimit të diktaturës së proletariatit dhe të gjitha formave, organizimeve, ligjeve të saj, aq sa kishin ekzistuar. Klasa punëtore çekosllovake ka kohë që nuk është më në fuqi. Ky është fakt. Derisa ishte në fuqi grupi revizionist i Novotnit, po

punohej në thellësi në drejtim të restaurimit kapitalist, po shkohej drejt liberalizmit, por megjithatë ruheshin akoma disa forma të jashtme të sistemit të diktaturës së proletariatit, sa për sy e faqe. Edhe këto forma grupi i Dubčekut i likuidoi, pasi likuidoi plotësisht grupin e Novotnit, spastroi kundërshtarët, duke i zëvendësuar të gjithë me elementë antiproletarë të patentuar. Në vend që të shkrojë në socializëm, duke forcuar pozitat e Partisë Komuniste Çekosllovake, Dubčeku dhe klika e tij po i dobësojnë këto pozita dhe po i ndajnë me partitë e borgjezisë. Kurse Longon borgjezia nuk e pranon në pushtet sepse nuk e ndan pushtetin me të tjerët. Duke e ndarë fuqinë me borgjezinë, kuptohet se do të ndryshohet edhe sistemi politik dhe pikërisht këtë gjë po bën Dubčeku. Kuptohet, gjithashtu, se në ç'drejtim bëhet ky ndryshim i sistemit: po të ishte për të shkruar në ndërtimin e plotë të socializmit apo në komunizëm, patjetër nuk do të ishin as Dubčeku, as Novotni, as shokët e tyre borgjezë kapitalistë që do ta bënin këtë gjë.

Në kuadrin e transformimit rrënjësor të sistemit, grupi i Dubčekut po ndryshon edhe strukturat politike, ekonomike, shtetërore, organizative dhe ushtarake. Të gjitha këto ndryshime që po zhvillohen për të restauruar plotësisht kapitalizmin në Çekosllovaki, aprovohen dhe duartrokiten me entuziazëm nga revizionistët italianë, të cilët me këtë shembull «të gjallë» duan t'i thonë borgjezisë së tyre: «Të tillë gjë duam të bëjmë edhe ne këtu në Itali, të tillë shërbëtorë besnikë tuajt jemi dhe do të jemi ne, prandaj na jepni edhe neve një kockë, në rast se nuk dëshironi të keni mbi shpinë klasën punëtore».

Kurse revizionistët sovjetikë nuk mund të jenë kurrsesi dakord me këtë zhvillim që po merr aktualisht Çekoslllovakia, megjithëse ata vetë ecin, gjithashtu, në

rrugën e restaurimit të kapitalizmit në Bashkimin Sovjetik.

Për çfarë janë ata dakord dhe për çfarë nuk janë? Ata kanë qenë dakord me revizionistët çekoslovakë deri në fazën kur klika e tyre e Novotnit ishte në fuqi dhe Çekoslovakia ishte një «satelit» i bindur i revizionistëve sovjetikë, gjoja një nga demokracitë socialiste «më të lira, më të pavarura ekonomikisht». Çekoslovakia e Novotnit i kishte vënë shkelmin diktaturës së proletariatit, ashtu si edhe revizionistët sovjetikë; Partia Komuniste Çekosllovake gjoja ishte në fuqi, bile si e vetmja parti në fuqi, pra si «parti e gjithë popullit» dhe po degjenerohej po me ato forma dhe po me ato ritme që bënë edhe Partia Komuniste e Bashkimit Sovjetik. Edhe këtu çdo gjë ecte e koordinuar. Ekonomia çekosllovake gjoja e pavarur, gjoja e përpatur ishte bërë shumë e varur nga lëndët e para që i furnizonte udhëheqja sovjetike. Ministria e Punëve të Jashtme Çekosllovake ishte zyrë e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Bashkimit Sovjetik etj. Pra deri këtu kanë qenë dakord.

Por u rrëzua Novotni dhe erdhi në fuqi klika e Dubčekut. Tani çdo gjë ndryshoi nga ato që thamë më lart. Këtu u bë çarja, lindi kontradikta si për çështjen e maskës që duhej përdorur për shkëlqimin e diktaturës së proletariatit, domethënë për çështjen e regjimit politik, si: për çështjen e partisë, për çështjen e ekonomisë, për çështjen e politikës së jashtme dhe për strukturat e tjera. Këto kontradikta patjetër do të thellohen, konflikti do të acarohet.

Reaksioni çekoslllovak, borgjezia çekosllovake, që është pjesë përbërëse dhe e lidhur me shumë fije me reaksionin botëror e me borgjezinë ultrareaksionare evropiane, e dinë mirë ç'është diktatura e proletariatit. Borgjezia ka luftuar vetë me armë dhe me legjione

të tëra kundër pushtetit sovjetik që vendosi Lenini në Bashkimin Sovjetik. Tani ajo nuk e reklamonte këtë luftë kundër diktaturës së proletariatit, por e zbatonte me konsekuencë. Ajo përdori si sfond të përgjithshëm tymin dhe baltën që kanë hedhur hrushovianët kundër diktaturës së proletariatit dhe veprës së saj të lavdishme në Bashkimin Sovjetik, përdori luftën e drejtë e të papërkulur që Partia Bolshevike me Stalinin në krye dhe pushteti sovjetik kanë zhvilluar në mënyrë shembullore kundër të bardhëve, trockistëve, deviatorëve tradhtarë të partisë, të socializmit e të marksizëm-leninizmit, si një gogol për të frikësuar njerëzit dhe për të marrë revanshin.

Tradhtia e hrushovianëve ka ndihmuar e ndihmon borgjezët kapitalistë çekoslovakë për të kryer veprën e tyre kundërrevolucionare, prandaj nuk kanë përse të rënkojnë Brezhnjevët dhe Kosiginët kur Dubčekët sulmojnë periudhën e Gotvaldit, rishikojnë proceset e tradhtarëve, rehabilitojnë borgjezinë, fashistët, hajdutët, kriminelët, klerikët, kur ata spastrojnë tok me elementët e shëndoshë proletarë që, natyrisht, goditen e persekutohen të parët, edhe njerëzit e grupit të Novotnit dhe të revizionistëve sovjetikë. Në Çekosllovaki është krijuar klima e terrorit të bardhë, klima e revanshit borgjez mbi diktaturën e proletariatit. Në krye të Partisë Komuniste Çekosllovake kanë ardhur njerëz të reaksionit më të tërbuar, të kamufluar si komunistë. Në rrugë zotëron hija e demonstratave të studentëve huliganë, të cilave u kanë dhënë etiketën e rreme të «demonstratave të popullit». Ministria e Brendshme Çekosllovake drejtohet tani nga një person që ka dalë drejt e nga burgu, ku ishte i dënuar për veprimtari armiqësor kundër regjimit socialist. Ministrinë e Mbrojtjes po e drejton, gjithashtu, një person i dalë nga burgu politik. Çdo ditë, sipas lajmeve, punëtorë të si-



gurimit çekoslovak po vrasin veten nëpër zyra, të tjerë arrestohen, të tjerë e të tjerë nga të gjithë sektorët me siguri do të arrestohen dhe do të dënohen nga diktatura borgjeze që po vendoset.

I gjithë ky transformim kapitalist, i gjithë ky terror i bardhë i spastrimeve e i revanshit, kryhet nën mantelin gjoja të legalitetit, gjoja se po dilet nga një «epokë e errët dhe e turbullt e vrasjeve, e gjyqeve arbitrare» etj. në një periudhë të «paqes mbi tokë, të drejtësisë së vërtetë shoqërore, të paqes shoqërore, të lirisë së njeriut» etj., etj., slogane të propagandës së njohur kapitaliste, që vepron me thikë zhveshur.

Natyrish, borgjezia çekoslovakë, që po merr pushtetin, së cilës i është përgatitur krevati nga tradhtarët revizionistë, po ecën përpara, duke hedhur në dorë një-rën pas tjetrës të gjitha pozitat kyç, pa bërë gjeste të marra si ato të borgjezisë kapitaliste hungareze në kohën e kundërrevolucionit të vitit 1956, por «urtë e butë e plot tiganin» derisa është shuar çdo kundërshtim, derisa nuk duket në horizont ndonjë rezistencë nga klasa punëtore dhe nga masat punonjëse.

Borgjezia çekoslovakë që po merr fuqinë, natyrisht e përdor pa hezitim termin «socializëm», i cili është bërë i modës e përdoret edhe nga Indira Gandhi e të tjerë për të gënjyer masat. Në këtë drejtim ajo ka marrë diplomën nga hrushovianët dhe titistët. Por këtu ajo ndahet nga sovjetikët, të cilët kanë deklaruar se po «shkojnë në komunizëm» dhe, në një kohë kur në të vërtetë kthehen me vendosmëri në kapitalizëm, përpiqen të ruajnë format dhe aparencat e një rendi socialist, kurse çekoslovakët nuk merren me gjepura të tilla, ata veprojnë hapët për kapitalizmin. Pra, duke bërë «ndryshimin e sistemit politik», që do të thotë shkatërrimi i plotë i diktaturës së proletariatit dhe i ligjeve të saj në Çekoslovakë, borgjezia çekoslovakë që

ka ardhur në fuqi e sheqeros këtë hapje të hidhur me një frazë «mirësjelljeje» ndaj klasës kundërshtare të saj, proletariatit, me atë të «moskthimit në metodat e vjetra subjektiviste». Për revizionistët modernë ligjet e diktaturës së proletariatit janë metoda subjektiviste, kurse ligjet kapitaliste borgjeze «janë të shenjta, janë objektiviste, janë njerëzore».

Borgjezia çekoslovakë që po vjen në fuqi, në pikat e programit «të partisë së saj komuniste» thotë pikërisht se «duhet të gjenden dhe të bëhen ligje më të mira se si të mbrohen më së miri dhe më me vendosmëri të gjitha të drejtat dhe prona private». Këtu s'ka dorashka. Prona personale, prona private! Këtu nuk bëhet fjalë as për furçën e dhëmbëve, as për orën e dorës dhe krevatin e shtëpisë. Këtu bëhet fjalë për diçka të madhe, antiproletare, antisocialiste, kapitaliste, për pronën private kapitaliste që po restaurohet. Për këtë pronë duhet të krijohen dhe të vendosen ligje të reja që i kishte prishur diktatura e proletariatit, dhe këto ligje të reja të mbrojnë me vendosmëri këto të drejta që u rijepen pasanikëve, borgjezisë së qytetit dhe të fshatit.

Si do të procedohet në krijimin e kësaj prone kapitaliste? Në programin e revizionistëve çekoslovakë thuhet shprehimisht se «metodat ekzistuese të administrimit dhe të orientimit të ekonomisë kombëtare u vjetruan dhe kërkojnë ndryshime të ngutshme». Këtu nuk është thjesht çështja e formave të reja të administrimit të ekonomisë, por nëpërmjet këtyre formave të ndryshohet sistemi klasor i ekonomisë. Sigurisht, revizionistët çekoslovakë kanë një eksperiencë të madhe në administrimin dhe në organizimin e një ekonomie kapitaliste, të vogël dhe të madhe dhe tani, që morën plotësisht fuqinë në dorë e i këputën të gjitha fijet e vjetra që i mbanin akoma të lidhur, ata do ta bëjnë trans-



formimin rrënjësor të industrisë dhe të bujqësisë sipas modelit të një shteti borgjez kapitalist të përparuar. Në këtë rrugë ata do të ndihmohen nga kapitalet gjermano-perëndimore dhe amerikane, në radhë të parë, dhe nga rikthimi i kapitaleve dhe i kapitalistëve çekoslovakë nga këto vende e nga vendet e tjera perëndimore. Këto kredi nuk mund të jenë kredi të thjeshta, dhënë një shteti nga një shtet tjetër, me një përqindje të caktuar, por do të kenë karakter ekonomik dhe politik të caktuar. Nëpërmjet këtyre kredive do të konsolidohet godina kapitaliste që po rindërton borgjezia çekosllavake. Kapitalizmi shtetëror që do të restaurohet në Çekoslovakë do të ketë mbështetjen kryesore në industrinë e brendshme që kanë dhe në atë të rene që do t'i japin kapitalistët e jashtëm.

Aktualisht në Çekoslovakë po forcohen pozitat politike të klikave të ndryshme borgjeze kapitaliste në pushtet. Ky do të jetë një proces që do të vazhdojë deri në zgjedhjet e ardhshme, ku klikat e rehabilituara borgjeze, që qenë përmbysur nga revolucioni, shpresojnë të rifitojnë qytetarinë e humbur dhe të rimarrin plotësisht fuqinë në duart e veta. Natyrisht edhe këtë do ta marrin, do ta ndajnë me njëra-tjetrën, jo me dashamirësi për njëri-tjetrin, por me egërsi si ujë. Ligji i xhunglës do të mbretërojë edhe këtu, pavarësisht nga fraza demagogjike e programit të Partisë Komuniste Çekosllavake, e cila thotë paturpësisht: «Në fazën e tanishme është karakteristike se nuk ekzistojnë më klasa antagone».

Pra, në Çekoslovakë jo vetëm që ekzistojnë klasat dhe antagonizmi në mes tyre, i cili do të shkojë duke u ashpërsuar, por aktualisht po rehabilitohen grupet e ndryshme kapitaliste, po organizohen e po sistemohen ato politikisht dhe organizativisht, për të përsosur edhe organizimin e drejtimit të ekonomisë së re kapitaliste.

Partive borgjeze që po vijnë në fuqi, ligji i ri u cakton të drejtën dhe detyrën që, duke qenë «parti të pavarura në front, kanë përgjegjësi në administrimin e vendit dhe të shoqërisë». Ligji i ri i revizionistëve çekoslovakë shpreh hapur se «interesi i grupeve shoqërore duhet të mbrohet dhe interesat e tyre ekonomike duhet të merren parasysh në politikën ekonomike».

Kështu pra, jo vetëm që ekonomia e shtetit do të drejtohet nga grupe të ndryshme kapitalistësh, të inkuadruar në parti të ndryshme, duke përfshirë këtu edhe Partinë Komuniste Çekosllavake, por edhe nga grupe të tjera shoqërore ekonomike që do të mbijnë si këpurdhat pas shiut jashtë sferës së ekonomisë shtetërore. Kjo do të thotë që do të krijohen ndërmarrje industriale private të vogla e të mëdha, do të shpartallohet kolektivizimi dhe do të lindin fermerët e mëdhenj kapitalistë të vendit e të huaj, do të krijohen banka të reja kapitaliste të vendit dhe të huaja që të financojnë këtë ndërmarrje kapitaliste të madhe, e cila po formohet në qendër të Evropës.

Kapitalistët çekoslovakë në fuqi, pa dorashka, do të ndërtojnë një shtet burokratik, teknokratik, një regjim trustesh dhe koncernesh të mëdha ekonomike, që të jenë në nivelin e teknikës moderne të tregut kapitalist botëror. Për t'ia arritur kësaj sa më shpejt, duhet të çlirohen nga gjendja aktuale, duhet të shpëputen nga traditat «socialiste» të krijuara të ekonomisë, duhet të shkatërrojnë lidhjet dhe format e punës dhe të bashkëpunimit aktual që kanë me revizionistët sovjetikë dhe me revizionistët e tjerë modernë, duhet ta integrojnë plotësisht Çekoslovakinë në ingranazhet e ekonomisë kapitaliste botërore.

Planifikimi i ekonomisë së tyre, ashtu edhe decentralizimi i saj, natyrisht, nuk mund të mos marrin forma krejt të reja, të cilat duhet t'u përshtaten kërkesave

të koniunkturave të reja politiko-ekonomike të krijuara. Këto mund të mos jenë dhe nuk ka të ngjarë të jenë të njëjlojta me ato që janë bërë dhe po bëhen në vende të tjera revizioniste. Modernizimi mbi një bazë kapitaliste i industrisë çekoslllovakë, që tani konsiderohet nga më modernet në kampin revizionist, do të sjellë pa dyshim ndryshime në forma, qoftë të strukturave, qoftë të metodave të drejtimit. Në këtë do të mbahen natyrisht parasysh edhe shumë çështje specifike: jo vetëm tregu i jashtëm, jo vetëm interesat e investitorëve kapitalistë të huaj, por edhe interesat e veçantë të çekëve dhe të sllovakëve dhe interesat e grupeve kapitaliste të brendshme, të formuara ose në formim.

Me një fjalë, ekipi antimarksist i Dubčekut, që u vendos në krye të Çekoslllovakisë, po e ndryshon me ritme më të shpejta regjimin socialist në një regjim kapitalist. Ai po bën spastrime radikale të kundërshtarëve, të cilët herë i quan novotnistë, herë revizionistë, herë stalinistë dhe nuk do të tolerojë në vende drejtuese kyç asnjë person të kohës së Gotvaldit ose të Novotnit. Në fuqi dhe rreth tij ai sjell elementët më të dyshimtë, më të zjarrtë, antimarksistë, revizionistë me damkë, klerikalë, njerëz të dalë rishtas nga burgu në bazë të ligjit të ri që shpallën «për rehabilitimin e plotë të komunistëve dhe të jokomunistëve që kanë qenë viktimë të viteve të kaluara».

Me këto veprime, klika e Dubčekut, duke forcuar haptazi pozitën e kapitalizmit në Çekoslllovakë, që ta marrë vesh tërë bota, u thotë revizionistëve sovjetikë: as në normat tuaja hrushoviane ne nuk do të ndalemi, dhe kemi vendosur të shkojmë hapur më tej edhe kundër vullnetit tuaj, por bile edhe t'ju akuzojmë e t'ju demaskojmë në sy të revizionistëve të tjerë si revizionistë konservatorë e të demoduar, që s'bëni hapa përpara drejt «demokratizimit dhe liberalizimit» të predikuar.

Kurse për botën kapitaliste ekipi i Dubčekut jep garanci të mëdha, shpresa dhe besim të plotë.

Ky ekip tradhtarësh, natyrisht, do të bëjë reforma rrënjësore, politike, kushtetuese, ekonomike. Pa asnjë dyshim do të vijnë të gjitha me radhë, por, siç thotë një fjalë popullore, çdo pemë piqet në kohën e vet. Aktualisht e shohim të ulë rolin udhëheqës të Partisë Komuniste Çekoslllovakë, ta dobësojë atë ideologjikisht e politikisht, ta shproletarizojë e ta borgjezizojë plotësisht, të ngrejë rolin e frontit kombëtar në një pozitë të paparë, të sigurojë me ligj krijimin, të drejtat dhe funksionet e partive të tjera borgjeze, me të cilat po ndan pushtetin dhe po bashkëvepron për konsolidimin e kapitalizmit. Nga ana tjetër ky ekip po përgatit federalizmin, domethënë t'i bëjë gjoja të barabartë në të gjitha të drejtat si çekët, ashtu edhe sllovakët. Duke pasur parasysh kursin që ka marrë klika revizioniste e Dubčekut, kjo në fakt do të thotë se ajo nxit dhe do të mbajë ngritur armën e nacionalizmit e të shovinizmit për të goditur socializmin, çdo lëvizje revolucionare, për të shpejtuar vendosjen e kapitalizmit, për të favorizuar në këto koniunktura nacionalizmin sllovak dhe për ta pasur për çdo kohë një armë balancimi.

Sigurisht, ekipi i Dubčekut, nën pretekstin se çekët e Novotnit e kishin lënë pas dore «motrën e varfër» Sllovakinë, do ta financojnë atë më shumë në zhvillimin kapitalist të saj, sa të arrijë nivelin e «motrës së përparuar e të favorizuar», por pa lënë mënjanë modernizimin e industrisë çeke.

Pa dyshim, në këtë çështje themelore do të ketë kontradiktë të vazhdueshme, do të ketë mungesë stabiliteti dhe ne do të asistojmë në një përleshje të pandërprerë në mes kapitalistëve çekë dhe sllovakë, në mes këtyre dhe padronëve kapitalistë të huaj që kanë influencë më shumë, pse kanë investuar kapitale më shumë

në njërën ose në tjetrën pjesë të kësaj federate, ose konfederate me emrin fals «Republika Socialiste Çekoslovake».

Ekipi revizionist çekoslovak, që do të drejtojë, jo vetëm duhet të balancojë forcat në platformën nacionaliste çeke dhe sllovake, por është i detyruar t'i balancojë edhe në drejtimin e partive politike borgjeze kapitaliste që rehabilitohen dhe atyre që do të krijohen. Të gjitha këto parti po organizohen, po organizojnë shtypin e tyre, organizatat e tyre të bashkimeve profesionale, të rinisë, po përpunojnë gjithsecila opinionin e vet në masa.

Tani për tani çdo gjë bëhet nën etiketën pseudo-socialiste dhe gjoja tradicionaliste të «hegjemonisë demokratike të vërtetë të Partisë Komuniste Çekoslovake», e cila aktualisht është partia më e madhe në numër. Por një situatë e tillë është e përkohshme. Forcimi i kapitalizmit në Çekoslovaki do të bëjë dhe diferencimin e partive, ai mund të zbresë nga «piedestali» Partinë Komuniste Çekoslovake revizioniste, ta katan-disë këtë në një parti me tipare krejt socialdemokrate ose socialiste perëndimore. Parti të tjera do të marrin supremacinë dhe fuqinë, mund të bëhet më e fuqishme ajo parti që nuk ka as gjurmën më të vogël socialiste dhe që do të përfaqësojë grupin kapitalist çek apo sllovak më të fortë, të lidhur ngushtë me grupimet kapitaliste të huaja më të fuqishme.

Ekipi aktual revizionist në krye të Partisë Komuniste Çekoslovake dhe të shtetit çekoslovak përgatit këtë proces të zhvillimit kapitalist nën maskën e «socializmit», për të evituar goditjet hegjemoniste të revizionistëve sovjetikë, për të mbajtur në gjumë klasën punëtore, për të evituar dhe për të shtypur goditjet dhe turbullirat eventuale të brendshme. Kurse bota kapitaliste e ka fare të qartë ku shkon klika e Dubçekut.

Revizionistët e Dubçekut reklamojnë se s'ka asnjë kufizim, asnjë censurë, asnjë vizë hyrjeje dhe daljeje në pasaportat çekoslovake dhe të vendeve perëndimore, se asnjë çekoslovak nuk mund të quhet i arratisur politik ose emigrant politik, në rast se del dhe qëndron jashtë. Me një fjalë klika e Dubçekut e ka kthyer vendin në një han, ku hyjnë e dalin lirisht nga Çekoslovakia në Perëndim e anasjelltas njerëzit, mallrat dhe idetë.

Çekoslovakët po bëjnë bujë për vënien në dukje të të drejtave të minoriteteve kombëtare, sikur këto nuk ekzistonin më parë. Kështu me sa duket, po përgatitet terreni për rifutjen në Çekoslovaki të një milion e ca sudetëve gjermanë, me fjalë të tjera për forcimin e lidhjeve me kapitalistët e Bonit dhe për vërshimin e kapitaleve investuese të Gjermanisë Perëndimore. Kjo do të sjellë patjetër një ndryshim rrënjësor në politikën e jashtme çekoslovake, në qëndrimet politike të saj ndaj Republikës Demokratike Gjermane, Traktatit të Varshavës dhe në përgjithësi ndaj politikës aktuale të shteteve të pellgut të Evropës Qendrore.

Në Çekoslovaki po predikohet tani me zell mendimi se ajo, nga vetë pozita e saj gjeografike, është e destinuar që të shërbejë si «urë midis Lindjes dhe Perëndimit» dhe po flitet çdo ditë «për ndjekjen e një politike evropiane aktive», për një politikë më aktive për «bashkimin e Evropës» etj. Klika e tanishme sunduese në Çekoslovaki nuk e fsheh aspak dëshirën e saj të zjarhtë për të normalizuar marrëdhëniet e gjithanshme me Bonin. «Sigurimet» e saj se gjoja do të përkrahë e do të mbrojë interesat e Republikës Demokratike Gjermane janë false, siç janë false edhe deklaratat se në politikën e saj të jashtme guri themeltar do të mbetet gjoja miqësia me Bashkimin Sovjetik.

Në drejtimin e politikës së jashtme, vija aktuale

e Çekosllovakisë është krejt provizore, ajo do të konkretizohet shpejt në të ardhmen, drejt Perëndimit. Emisarët e saj janë çuar me kohë në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, në Angli e gjetkë. Edhe përmbajtja, edhe format aktuale të politikës me revizionistët sovjetikë dhe me revizionistët e tjerë nuk mund të jenë të qëndrueshme, ato do të pësojnë ndryshime, ndoshta dhe dramatike.

Të gjitha këto ndryshime që po ngjasin dhe do të vazhdojnë në Çekosllovakia, decentralizimi dhe transformimi i ekonomisë, i sistemit politik, i sistemit konstitucional, i aleancave të brendshme dhe të jashtme, rivaliteti nacionalist çek e sllovak, modernizimi dhe lidhja e industrisë me trustet kapitaliste të huaja, kthimi i bujqësisë në rrugën e kapitalizmit, rikrijimi i pronës private, grupimi i kapitalistëve në truste e në koncerne, gjetja e tregjeve të reja të lëndëve të para dhe e tregjeve për eksportimet, të gjitha këto e të tjera nuk do të shkojnë pa përlëshje, të brendshme dhe të jashtme, të gjitha këto nuk do të mos influencojnë brenda në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera revizioniste të Evropës dhe të mos hasin në rezistencën e tyre.

Imperialistët e ndryshëm do t'i vënë një rëndësi të veçantë dhe do t'i japin një ndihmë të madhe borgjezisë kapitaliste çekosllovake për restaurimin e plotë të kapitalizmit, duke u nisur nga arsye, interesa, synime e përfitime ekonomike, politike, ideologjike dhe strategjike. Çekosllovakia bëhet për ta një gur rrotullues në Evropën Qendrore dhe Juglindore, ku ndeshen interesat e imperialistëve perëndimorë, ku ndeshen rreziqet e një kthese në luftën revolucionare, në luftën e klasave në mes proletariatit dhe masave punonjëse, nga njëra anë dhe, klikave revizioniste që kanë uzurpuar fuqinë në parti dhe në shtet, nga ana tjetër.

Me restaurimin e kapitalizmit në Çekosllovakia imperializmi do të evitojë edhe shembullin e keq të kaosit titist, të realizojë sa më shpejt likuidimin e varësisë ekonomike dhe politike të Çekosllovakisë nga Bashkimi Sovjetik, të arrijë njëkohësisht borgjezimin e arsimit dhe të kulturës, kështu që Çekosllovakia të bëhet një mbështetje dhe një vend tipik revizionist tërheqës për Hungarinë, Bullgarinë, Poloninë, Gjermaninë Lindore, Jugosllavinë dhe Rumaninë.

Nuk janë më lidhjet ideologjike që i mbajnë të bashkuara shtetet revizioniste me revizionistët sovjetikë, sesa çështjet ekonomike dhe Traktati i Varshavës i mbrojtjes reciproke. Po u zgjidhën këto nyje, u zgjidhën të gjithë nga diktati i udhëheqjes sovjetike. Në qoftë se imperializmi amerikan dhe shtetet e tjera imperialiste arrijnë t'i këputin edhe këto nyje, Bashkimi Sovjetik revizionist u izolua, u la në baltë nga aleatët e tij revizionistë.

Për të mos folur për Jugosllavinë titiste, Rumania edhe ndonjë vend tjetër revizionist mban lidhje formale politike dhe mbrojtjeje (nga frika) me Bashkimin Sovjetik. Këto lidhje kufizohen vetëm në shkëmbime tregtare reciproke dhe çdo gjë është e acaruar. Tani varet se ç'rugë do të marrin punët në Çekosllovakia dhe ato s'ka si marrin ndryshe, veçse ashtu si u tha më lart, prandaj kjo që po ndodh atje është një disfatë e madhe për klikën udhëheqëse sovjetike, sepse rrezikon fund e krye politikën e saj kundrejt satelitëve revizionistë. Në shembullin e Çekosllovakisë, mund të marrë këtë rrugë të hapët (pse situata atje është pjekur) edhe Hungaria apo Polonia dhe atëherë Traktati i Varshavës, lidhjet politike, lidhjet gjoja ideologjike, të gjitha u mbytnë. KNER-i po ashtu. Dhe atëherë Bashkimi Sovjetik revizionist do të pësojë një tronditje të madhe politike dhe ekonomike. Sidoqoftë një proces



i tillë do të bëhet, ai është në vazhdim. Të gjitha këto ndryshime politike dhe ideologjike të bujshme që bëhen në Çekosllovakë kanë dhe do të kenë reperkusione të mëdha në Bashkimin Sovjetik, pavarësisht se revizionistët sovjetikë përpiqen që ato që po ndodhin në Çekosllovakë t'i maskojnë, t'i fshehin, t'i zvogëlojnë, t'i shtrembërojnë për të ndihmuar kauzën e tyre, për të ulur efektin dhe për të evituar pasojat. Por çdo gjë mësohet ose do të mësohet nesër, ky është një reaksion zinxhir. Dhe atëherë në Bashkimin Sovjetik në kushtet kur atje prej kohësh zien kriza e gjithanshme e regjimit revizionist hrushovian, do të vështirësohet më tej pozita e lëkundur e klikës sunduese, do të acarohen kontradiktat midis udhëheqjes aktuale sovjetike, që është e zemëruar në kulm kundër klikës ekstremiste çekosllovake (por që akoma në pamundësi të ndërhyjë haptazi përpiqet të kurdisë mjete dhe mënyra për ta hedhur në erë, duke e minuar nga brenda ose me anë presionesh e shantazhesh të shumëllojshme), dhe elementëve sovjetikë proçekosllovakë, të cilët gjithashtu kërkojnë liri veprimi, «demokratizimi» e ndryshime. Nga ana tjetër e mbi të gjitha, udhëheqja revizioniste sovjetike ka shumë frikë nga ngritja e valës së revolucionit, sepse të gjitha këto disfata vërtetojnë përpara masave dhe klasës punëtore sovjetike tradhtinë e krejtë revizionistë. Në këto situata të rënda për ta, revizionistët sovjetikë, të përçarë në mes tyre, përpiqen të ruajnë aparenat e unitetit në udhëheqje, përpiqen të nënvleftësojnë disfatat e tyre jashtë, përpiqen të ruajnë brenda statukuonë dhe amullinë ideopolitike, përpiqen të nanurisin partinë dhe klasën me parulla gjoja të majta e revolucionare, për të dhënë përshtypjen se «liberalizmi nuk hyn në shoqërinë sovjetike». Mirëpo të gjitha këto përpjekje nuk zgjidhin shumë

gjëra dhe ç'mendon se rregullon sot të prishet nesër. Kjo është dialektika e gjërave.

Jo vetëm brenda në Bashkimin Sovjetik janë ngritur valët, por valë po e godasin revizionizmin sovjetik nga të katër anët nga jashtë. Në radhë të parë nga Partia e Punës e Shqipërisë, pastaj nga Partia Komuniste e Kinës dhe nga të gjithë revolucionarët në botë, të cilët shohin, gjykojnë dhe luftojnë. Për përveç luftës së marksistë-leninistëve ne shohim dhe do të shohim edhe më hapur më vonë se si «partnerët revizionistë» të revizionistëve sovjetikë në vendet kapitaliste do t'u lënë pendët. Tani këta partnerë kanë dy dashnore, një të zemrës dhe një për t'i marrë para. Për revizionistët italianë, ata francezë dhe revizionistët e tjerë të vendeve kapitaliste, revizionizmi çekosllovak do të bëhet dashnori i parë, i zemrës, sepse është ai që shpejtoi dhe realizoi ëndrrën e tyre, sepse me atë ata do të mburren përpara kapitalistëve të tyre dhe në shembullin e tij do të lypin një krodhë në sofrën e kapitalizmit. Kurse revizionizmi sovjetik është dashnori plak, që duhet të japë subvencionet. Revizionistët italianë, deputetë dhe senatorë, në mitingje dhe në emisionet televizive, thonë hapur: «Ne nuk jemi që këtu në Itali të vendoset një regjim socialist si në Bashkimin Sovjetik, por një regjim socialist, siç u vendos aktualisht në Çekosllovakë».

Grupi i Dubçekut në rrugën e rivendosjes së kapitalizmit aktualisht u ka dhënë liri veprimi të gjithëve, me përjashtim të proletarëve, të revolucionarëve, të marksistë-leninistëve. Për të gjithë reaksionin është shpallur «liria e shtypit» dhe në fakt ka liri shtypi, në kuptimin që s'ka censurë për reaksionin më të zi. Një gjendje e tillë nuk ekziston në vendet kapitaliste ku është në fuqi reaksioni, ku megjithëkëtë marksistë-leninistët kanë të drejtën të organizohen, të manifes-

tojnë, të bëjnë grevë dhe të kenë shtypin e tyre. Ekipi i Dubçekut, pra, shkon hapur e pa dorashka akoma më tej; i gjithë reaksioni, të gjithë fashistët, mund të flasin si të duan, ku të duan, vetëm revolucionarët burgosen.

Me këtë lloj «dirie» ekipi revizionist çekoslovak është konsekuent në rrugën e tij, ai kërkon dhe punon që të shpejtojë dhe të aktivizojë degjenerimin e çdo gjëje të së kaluarës. Në këtë rrugë atij i vjen në ndihmë dhe shtypi borgjez i vendeve kapitaliste, të cilit i janë hapur portat e Çekosllovakisë kaq sa përfaqësuesit e tij mund të asistojnë edhe në mbledhjet e organizatave-bazë të Partisë Komuniste Çekoslovakë.

Zhvillimi i mëtejshëm i situatave do të na sqarojë akoma shumë gjëra, do të na plotësojë mendimet tona. Faktet objektive, koha dhe arsyetimi marksist-leninist, dialektik-materialist, janë të pagabueshëm.

E MARTË  
16 PRILL 1968

## TERRORIZIMI I POPULLSISË SHQIPTARE — POLITIKË E PËRHERSHME E KLIKËS TITISTE

Klika titiste vazhdon të ushtrojë një politikë terrori të tërbuar mbi popullsinë shqiptare në Jugosllavi. Ditët e fundit të muajit mars, kjo klikë organizoi në Manastir një «proces gjyqësor» kundër një grupi fshatarësh që ishin gjoja në shërbim të Republikës Popullore të Shqipërisë. Edhe herë tjetër kam shkruar për demaskimin e kësaj politike të urryer të titistëve kundër vëllezërve tanë shqiptarë në Jugosllavi. Këto ditë përgatita përsëri një artikull me titullin: «Terrorizimi i popullsisë shqiptare — politikë e përherëshme e klikës titiste»<sup>1</sup>. Ia dërguam gazetës «Zëri i popullit» për ta botuar nesër.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. Vepra, vëll. 37, f. 508.



E SHTUNË  
20 PRILL 1968

## KU PO SHKON ÇEKOSLLOVAKIA

I dhashë dorën e fundit artikullit me titull: «Ku po shkon Çekosllovakia». Titullit i shtova thënien e Fuçikut: «Njerëz, jini vigjilentë!». Ia dërguam «Zërit të popullit» për ta botuar nesër.

E MARTË  
23 PRILL 1968

## DELEGACIONIT VIETNAMEZ QË DO TË VIJË NË EVROPE «NUK DO T'I NGELE KOHË» TË VIJË NË TIRANË

Kryeministri (revizionist) Fan Van Dong, i Vietnamit të Veriut, si çdo vit edhe sivjet na drejtoi një telegram ku kërkon ndihmën e zakonshme për luftën — plot 3 milionë rubla. Bashkëngjitur vë dhe listën e kërkesave. Ne asgjë nuk kemi kursyer e nuk do të kursejmë për të ndihmuar luftën e popullit vietnamez, sido që vetë po e ndërtojmë dhe po e mbrojmë vendin përmes luftës, bllokadës e vështirësive të mëdha. Edhe këtë kërkesë do t'ua plotësojmë, bile më tepër nga ç'kërkojnë ata.

Në të njëjtën kohë, vietnamezët kërkuar edhe diçka tjetër nga ne: t'i mbështetim në vendimin e tyre për të biseduar me amerikanët. Jo, këtë «ndihmë» ne nuk do t'ua japim kurrë revizionistëve vietnamezë, sepse ne nuk ndihmojmë rrugën e tradhtisë e të kapitullimit, por ndihmojmë vetëm luftën e popullit vietnamez për çlirim, për përparim, për socializëm. Ndaj mendimin tonë, për «paqen» që ata kërkojnë ta arrijnë me amerikanët, ua thamë troç: «Jemi krejtësisht kundër, nuk e aprovojmë dhe nuk do ta aprovojmë kurrë vendimin tuaj. Gjëja më e vogël që mund të thuhet tash për tash për të është se vendimi juaj për të biseduar me agresorët është një turp i madh, një gabim i madh».

Këto deklarata përfaqësuesi i Ministrisë së Jashtme ia bëri ambasadorit të Vietnamit në Tiranë, kur ky i fundit erdhi e kërkoi që ne të mbështetnim «kërkesën e Vietnamit për bisedime me amerikanët».

Por poshtërsia e revizionistëve nuk ka fund. Për të nënshkruar marrëveshjet për këto ndihma që marrin vietnamezët, në të gjitha vendet revizioniste të Evropës dërgojnë ose një nënkryeministër ose një ministër. Kurse te ne, që u japim ndihmë të menjëhershme dhe më shumë se ç'kërkojnë, asnjë nga këta «nuk ka gabuar» asnjëherë të vijë. Bile këtë herë jo vetëm që kërkojnë ndihmë për vitin 1969, por dëshirojnë që Qeveria jonë të dërgojë një delegacion në Hanoi për ta nënshkruar, sepse delegacionit vietnamez që do të vijë në Evropë «nuk do t'i ngelë kohë» të vijë në Tiranë! Ç'revizionistë të ulët! Por ne nuk do ta pranojmë manovrën e tyre.

**E ENJTE**

**25 PRILL 1968\***

## **SHOKËT KINEZË PO VAZHDOJNË TË RRINË MBYLLUR NË GUASKËN E TYRE**

Shokët kinezë, nën maskën e Revolucionit Kulturor, janë mbyllur krejt në guaskën e tyre. Ata duan t'i japin këtij pamjen e një «revolucionit botëror», por praktikisht asgjë nuk ndërmarrin që ai të paktën të quhet «botëror». Vetëm po botohen në qindra miliona kopje dhe në shumë gjuhë citatet e Maos, bëhen me miliona e me miliarda distinktiva me fytyrën e tij dhe përhapen mburrje për të në formë parullash. Asgjë tjetër, absolutisht asgjë tjetër.

Të gjitha lidhjet e Kinës me botën e jashtme janë krejtësisht të ngrira, për të mos thënë fare të prera. Të gjithë ambasadorët kinezë janë tërhequr nga vendet ku ishin. As gazetatat e tyre, as HSINHUA-ja, as Radio Pekini nuk trajtojnë asnjë problem ndërkombëtar. Edhe shumë probleme të brendshme gati nuk i trajtojnë fare. Çfarë bëhet brenda? Si venë punët? Nuk dimë gjë.

Edhe me ne, miqtë e tyre më të ngushtë, të gjitha lidhjet janë të ngrira. Gati një vit që në Tiranë ata nuk kanë ambasador dhe, të tjerët që punojnë në ambasadën e tyre te ne, nuk ndihen gjëkund. Ambasadorit tonë në Pekin s'i japin asnjë takim, ai është i izoluar. Situatë e çuditshme! Me marrëdhëniet tregtare, me furnizimet janë shumë në rregull, shumë korrekte. Dhe kjo është e çuditshme!

Nuk pranojnë të dërgojnë delegacion për festën e 1 Majit si zakonisht, se gjoja janë të zënë me Revolucionin Kulturor! «Na kuptoni, shokë shqiptarë!», thonë ata, por ne nuk po i kuptojmë aspak qëndrimet e tyre. Në rast se Republika Popullore e Kinës vazhdon kështu, atëherë vaj halli! Ata as nga ana jonë nuk ftuan ndonjë delegacion. Shtet proletar! Festa e proletarëve! Bën Revolucionin Kulturor Proletar!, bile «të madh», dhe nuk e feston, nuk fton njeri, pikërisht sepse është i zënë me këtë «revolucion». Edhe kjo e çuditshme! Atëherë përse deklaroi se e ke marrë pushtetin kudo dhe situata brenda «është e mrekullueshme»? Kështu qoftë! Kështu na e do zemra, por si marksistë, këto situata nuk i kemi të qarta.

E PREMTE  
26 PRILL 1968

## NË EKSPOZITËN E SKULPTURËS KINEZE «OBORRI I VJELJES SË TAKSAVE»

Vizitova ekspozitën e skulpturës kineze, «Oborri i vjeljes së taksave», që është hapur në sallën e Pallatit të Madh të Kulturës. Ishte interesante.

## AGJENTËT E RINJ TË AMERIKANËVE NË RUMANI PO REHABILITOJNË SHOKËT E TYRE TË VJETËR

Udhëheqja revizioniste rumune shpalli dje se në mbledhjen plenare të Komitetit Qendror u rehabilituan dy agjentë të anglo-amerikanëve, të pushkatuar në vitet 1944-1954. Më duket se akuzuan drejtpërsëdrejti se kjo gjë ishte e montuar nga vetë Georgi Dezhi! Agjentët e rinj të amerikanëve po rehabilitojnë shokët e tyre të vjetër! Kjo është e qartë, është e njëjtë me rehabilitimin e tradhtarëve në Bashkimin Sovjetik, në Çekoslovakë, në Poloni e gjetkë. Një vijë e tërë tradhtie!

## TEZA TË REJA PËR ARTIKULLIN MBI DEGJENERIMIN E MËTEJSHËM TË REVIZIONIZMIT MODERN

Edhe këto teza duhet t'i kem parasysh për artikullin që po përgatis mbi degjenerimin e mëtejshëm të revizionizmit modern.

— Socialdemokracia, oportunistët dhe revizionistët modernë, në shërbim të kapitalit dhe të imperializmit botëror, luftojnë për të mbajtur të përcarë klasën punëtore ndërkombëtare dhe kombëtare, për ta mbajtur të përcarë politikisht dhe ideologjikisht, për ta futur, gjithashtu, në antagonizma e në luftë të armatosur në interes të borgjezisë së tyre, si në planin kombëtar ashtu edhe ndërkombëtar.

Pra, ata janë kundër parullës së Marksit «Proletarë të të gjitha vendeve bashkohuni!», në luftë kundër Internacionales I, luftë kundër Kominternit, në luftë kundër Kominformit.

— Bashkimi Sovjetik u bë atdheu dhe mburoja e proletariatit ndërkombëtar, u bë epiqendra e internacionalizmit ndërkombëtar, i pari vend socialist në botë, ndihmësi i popujve të shtypur, fari i revolucionit botëror. U zbatuan, u zhvilluan dhe u pasuruan parimet e Marksit dhe të Engelsit, Marksizmi. Doktrina jonë u pasurua me mësimet e Leninit, me Leninizmin, dhe u formua Marksizëm-Leninizmi.

Lufta kryesore e kapitalistëve, e borgjezisë dhe e

ideologëve të saj u koncentrua kundër Bashkimit Sovjetik dhe marksizëm-leninizmit, luftë politike, ideologjike dhe më në fund luftë botërore me armë.

— Pas fitores mbi fashizmin hitlerian dhe pas krijimit të vendeve të demokracisë popullore, lufta në mes dy kampeve, kampit imperialist dhe kampit socialist vazhdoi dhe vazhdon e rreptë.

— Imperializmi botëror korri fitoren e parë mbi kampin socialist, me shkëputjen e Jugosllavisë, në sajë të tradhtisë së grupit titist, agjenturë e vjetër e tij.

Fitorja e dytë e madhe e tij është ardhja e hrushovianëve revizionistë në krye të partisë dhe të shtetit sovjetik, pas vdekjes së Stalinit.

Fitore tjetër e tij është degjenerimi i gati të gjitha udhëheqjeve të partive komuniste e punëtore të vendeve socialiste dhe të vendeve kapitaliste.

— Politika tradhtarë e revizionistëve modernë vuri në epiqendrën e politikës së saj bashkëpunimin ideologjik, politik, ushtarak, ekonomik me imperializmin amerikan, likuidimin e diktaturës së proletariatit dhe ligjeve të saj në Bashkimin Sovjetik, shndërrimin e partisë nga leniniste në socialborgjeze dhe transformimin e ekonomisë nga socialiste në kapitaliste. Kjo u bë një rrymë, një vijë.

— Bashkimi Sovjetik filloi të humbiste kredinë e tij në botë, stimën në popujt, nuk ishte më atdheu i socializmit dhe as epiqendra e internacionalizmit proletar. Demagogjia nuk mund të mbulonte dot tradhtinë, veprimet tradhtarë ndiqnin njëra-tjetrën.

Me ardhjen e hrushovianëve në fuqi dhe gjatë konsolidimit të tyre u duk sikur Bashkimi Sovjetik po bëhej epiqendra e revizionizmit modern, në kuptimin që Ba-

shkimi Sovjetik do të mund të mbante në fre revizionistët e tjerë. Partia jonë e parashikoi që kjo nuk do të ngjiste. Në fakt filluan kontradiktat në mes revizionistëve, kontradikta deri në shkëputje.

Rumania i qëroi hesapet me ta dhe doli një shtet revizionist matanë.

Çekosllovakia këtë muaj mori dhe ajo këtë rrugë. Polonia është në këtë rrugë.

Hungaria dhe ajo është kokë e këmbë në këto ujëra e kështu me radhë.

— Tash pra, është e qartë, imperializmi manovron, po punon me sukses për t'u siguruar «lirinë» nga revizionistët sovjetikë agjenturave të tij rreth e rrotull Bashkimit Sovjetik. Pra jo vetëm një «qendër» revizioniste, por as edhe «policentrizëm» në Evropë, por çdo shtet revizionist në Evropë të jetë qendër më vete, natyrisht nën varësinë e kapitalit. Pse kjo kështu?

— Për të izoluar Bashkimin Sovjetik, për të evituar ndërhyrjen e tij, për me e zënë atë në fjalët e «lirisë», të «pavarësisë», të «sovranitetit», të «mosndërhyrjes».

Por çështja tjetër më e madhe, **çarja e Bashkimit Sovjetik**, nuk është arritur nga kapitali botëror. Kjo është kryesorja për të. Ai ka shpresa t'ia arrijë kësaj duke punuar nga jashtë dhe nga brenda.

Revizionizmi modern është përçarja.

**Leninizmi-Stalinizmi janë uniteti. Ky e zgjidhi drejt çështjen e kombësive dhe krijoi BRSS; revizionizmi modern do ta shkallmojë dhe do ta prishë BRSS. Do të acarohen shumë kontradiktat brenda.**

## **U BOTUA «KAPITALI» I MARKSIT**

Sot, me rastin e 150-vjetorit të lindjes së K. Marksit, doli në qarkullim vepra e tij gjeniale «Kapitali». Botimi i këtij libri, për herë të parë në gjuhën shqipe, u bë me vendim të posaçëm të Komitetit Qendror të Partisë.

## **KONFUZION I MADH NË KAMPIN REVIZIONIST**

Gjatë këtij muaji po bëhen udhëtime të shpeshta të udhëheqësve të vendeve e të partive të ndryshme revizioniste të njëri-tjetri. Këto lëvizje flasin për një gjendje nervozizmi dhe paniku të madh tek ata. Revizionistët çekë, që duan të shpejtojnë procesin e degjenerimit të plotë të vendit të tyre, janë nën një presion të fortë prej revizionistëve sovjetikë, polakë dhe atyre të Gjermanisë Lindore. Çekët, në këto kushte, kanë filluar disi të frikësohen e ta ulin ca tonin dhe reklamën e tyre të bujshme, por megjithatë vazhdojnë punën e nisur.

Procesi i degjenerimit të hapët dhe të shpejtë në Çekoslovaki rrezikon të nxitë të zhvillohet e njëjta gjë dhe me po këto ritme edhe në Republikën Demokratike Gjermane, në Bashkimin Sovjetik dhe në Poloni. Në këtë të fundit ky proces, siç dihet, filloi me demonstratat e studentëve kundër të cilëve autoritetet polake u detyruan të merrnin masa represive. Hungaria është dhe qëndron një terren i parapërgatitur mirë për një kthesë të tillë.

Siç po duket mbledhja e krerëve revizionistë të Drezdenit nuk pati asnjë efekt mbi revizionistët çekoslovakë, ndaj iu desh sovjetikëve t'i thërritnin udhëheqësit e Pragës në Moskë, në një mbledhje rrufe, për t'i kërcënuar dhe për t'u vënë atyre kushte shtrënguese dhe fre. Udhëheqësit revizionistë çekoslovakë u përpoqën



që këtij udhëtimi të detyruar në Moskë, t'i japin ngjyrë ekonomike e të përgjithshme dhe pas largimit të delegacionit të tyre nga Moska, dërguan atje menjëherë një ambasador të ri si edhe ministrin e tyre të jashtëm për vizitë «miqësore» dhe, më në fund, me rastin e 9 majit propozuan të shkëmbenin edhe delegacione të miqësisë. Kështu, çekët dërguan në Moskë të famshmin Firlinger, kurse sovjetikët dërguan në Pragë një marshall.

Dubçeku patjetër që në Moskë dha «premtime besnikërie ndaj aleancës» dhe u përpoq të zbuste fraksionet që sigurisht ekzistojnë në gjirin e udhëheqjes sovjetike ndaj Çekosllovakisë, domethënë partizanë të veprimit me «forma diplomatike» dhe partizanë të veprimit me forma «të forta» e «të ndërhyrjes». Kuptohet që ky qetësim në gjirin e fraksioneve të kësaj udhëheqjeje është i për-kohshëm. Në fakt me të ikur Dubçeku prej andej, sovjetikët thirrën shpejt e shpejt në Moskë Gomulkën, Ulbrihtin, Zhivkovin dhe Kadarin dhe morën vendimet përkatëse. Çfarë vendosën nuk dihet, por derisa flitet se Kadari në këtë takim ka mbrojtur qëndrimet e çekosllovakëve dhe është caktuar si ndërmjetës në mes atyre dhe sovjetikëve, kjo të lë të gjykosësh e të nxjerrësh konkluzione se revizionistët sovjetikë e kanë vënë Dubçekun para presionesh politike dhe kërcënimit për ndërhyrje me forcë në Çekosllovaki.

Nga ana tjetër, vëmë re se po në këtë kohë ministri jugosllav i Punëve të Jashtme shkon në Pragë. Pse shkoi ai atje? Sigurisht t'u thotë çekëve të rezistojnë ndaj presioneve sovjetike dhe se po ta bëjnë këtë gjë, do të kenë përkrahjen e plotë të Titos dhe të Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Titoja, nga ana e tij, priti sot në Beograd ish-shefin e shtatmadhorisë amerikane, kurse po në këtë kohë, domethënë dje, Dë Goli u prit si perëndi në Rumani dhe ambasadori rumun në Tiranë, Bodnarash, u deklaroi njerëzve tanë se «me vajtjen e Dë Golit në

Rumani ne u tregojmë sovjetikëve se kemi miq të fortë dhe të mëdhenj»!

Pra degjenerimi sjell degjenerimin, dezintegrimi sjell dezintegrimin. Përpara rrezikut të ndërhyrjes sovjetike, po nxjerr kokë Antanta e vogël e vjetër. Fakt është se sot Evropa zien! Ajo është e mbarsur me luftëra dhe me revolucion.

## LE TË SHPËRTHEJË E FUQISHME STUHIA E REVOLUCIONIT

Iu dërgua gazetës «Zëri i popullit» artikulli që përgatita mbi gjendjen aktuale të revizionizmit modern dhe degjenerimin e tij të mëtejshëm. Do të botohet nesër me titullin: «Le të shpërthejë e fuqishme stuhia e revolucionit». Artikulli më doli i gjatë.

## PËR GREVAT NË FRANCË

Mendoj të shkruaj një artikull për grevat e mëdha që po zhvillohen në Francë, sipas skemës dhe tezave të përgjithshme që vijnë:

1. — Historiku i shkurtër i demonstratave të studentëve në *Quartier latin*, qëllimi dhe objektivi politik jo i qartë i tyre, por sidoqoftë me rëndësi janë përleshjet dhe goditjet me policinë e pushtetit të monopoleve në fuqi.

2. — Fillimi i grevave të klasës punëtore të Parisit, me pushtimin e fabrikave dhe me përhapjen e grevave në të gjithë Francën. Grevat e fuqishme që kanë vënë në vështirësi të madhe regjimin e kapitalit francez me në krye Dë Golin. Socialdemokracia dhe partia revizioniste franceze nëpërmjet sindikatave dhe krerëve të tyre përpiqen t'i shfrytëzojnë këto greva punëtorësh, për të arritur një kompromis të ri me borgjezinë kapitaliste franceze.

Në këto koniunktura, duhet të vëmë në dukje forcën e madhe të klasës punëtore, e cila duhet të vazhdojë luftën që ka filluar, si në lëmin politik ashtu edhe në atë ekonomik. Klasa punëtore franceze në grevë të shtrëngojë radhët e saj në bazë, në formacione lufte kundër borgjezisë kapitaliste e cila, po ta shohë pisk, patjetër dhe pa asnjë hezitim do të përdorë dhunë. Klasa punëtore duhet të përgatitet për një eventualitet të tillë.

të mundshëm, prandaj që ta përballojë këtë duhet të zhvillojë një luftë të madhe politike kundër pushtetit golist dhe kundër lakenjve të kapitalit, socialdemokracisë dhe revizionistëve, partive të tyre dhe krerëve sindikalistë të shitur.

Këta do të jenë njerëzit e përhershëm të kompromisit, grevëthyesit.

Në këto luftëra greviste, klasa punëtore franceze, të zgjedhë njerëz të rinj besnikë në udhëheqjen e saj.

Klasa punëtore të organizojë nën drejtimin e saj lëvizjen e studentëve dhe t'u bëjë thirrje punonjësve të gjithë Francës dhe proletariatit të të gjitha vendeve.

Në artikullin, që do të shkruaj për këto çështje, të përdor edhe disa nga idetë kryesore të artikujve të fundit që kam shkruar në «Zërin e popullit» për luftën e klasës punëtore.

E ENJTE  
23 MAJ 1968

## KLASA PUNËTORE FRANCEZE NË LUFTË PËR TË DREJTAT E SAJ

Nesër në «Zërin e popullit» do të botohet artikulli që kam përgatitur për grevat e fuqishme të punëtorëve francezë. Ai do të ketë titullin: «Klasa punëtore franceze në luftë për të drejtat e saj».

## ZHVILLIMI I SITUATËS NË ÇEKOSLLLOVAKI

Sikurse kam shkruar edhe më përpara, presioni i sovjetikëve dhe i aleatëve të tyre, sidomos i atyre gjermanolindorë dhe polakë, është i madh dhe i vazhdueshëm mbi Çekoslllovakinë. Ky presion është ekonomik por edhe ushtarak (sido që ky i fundit nuk mund të realizohet shumë lehtë). Revizionistët sovjetikë, siç duket, nga e keqja përpiqen të fitojnë kohë, për të rimëkëmbur forcat e tyre brenda në Çekoslllovakë, të bëjnë që të shtyhet për një kohë sa më të gjatë kongresi i Partisë Komuniste Çekoslllovakë, i shpallur me aq bujë, dhe të vihet në surdinë e të ngadalësohet zbatimi në jetë i të gjithë hapave të mëtejshëm të shpallur gjithashtu me bujë për «demokratizimin e socializmit» etj. Sigurisht revizionistët sovjetikë, përveç kërcënimeve, ashtu siç e kanë zakon, u premtojnë edhe kredi.

Me sa del sovjetikët mbështeten por jo hapur të «konservatorët» domethënë të Novotni me shokë. Hapur dhe zyrtarisht ata duan të bëjnë të tyrin grupin revizionist të Dubčekut, i cili hiqet si centrist. Këtë grup përpiqen ta sjellin në «islla» e ta pajtojnë me Novotnin dhe të stabilizojnë pak a shumë gjendjen. Grupi tjetër, kundërshtar, i vendosur të ecë me vrap drejt Perëndimit, siç duket udhëhiqet nga Çizar, Smërkovski, Oto Shik, Černík, Krigel e të tjerë. Ky grup ka mbështetjen e hapët e të plotë të reaksionit çekoslllovak dhe të huaj. Ko-

sigini ka shtruar postin në Karlovi-Vari gjoja për kurime, por në të vërtetë ai është atje për të kontrolluar punimet dhe vendimet e Komitetit Qendror të Partisë Komuniste Çekoslllovakë që do të mbledhet më 29 maj 1968. Kosigini kurdis intrigat dhe prapaskenat që do të kenë rëndësi në zhvillimin e mëtejshëm të ngjarjeve në Çekoslllovakë.

Ka mundësi që hëpërhë revizionistët çekoslllovakë të ulin ca pendët, t'u japin disa «satisfaksione» sovjetikëve, të cilat nesër nuk do t'i mbajnë dhe do të vazhdojnë rrugën e tyre me më pak bujë e reklamë, derisa të konsolidojnë pozitat e veta. Koniunkturat aktuale në Evropë dhe veçanërisht grevat e fuqishme të punëtorëve e të studentëve në Francë nuk i lejojnë as reaksionit çekoslllovak, as revizionistëve sovjetikë e të tjerëve të luajnë me zjarrin.

Të dyja palët kanë interes të punojnë nën rrogos dhe të mos marrë zjarr fusha, se po mori zjarr nuk dihet ku mbaron për të dyja palët. Fakt është se grevat e studentëve dhe të punëtorëve i gjetën në befasi edhe revizionistët francezë.

Grevat në Francë kanë krijuar një pastabilitet në koniunkturat politike, ushtarake dhe ekonomike në Evropën Perëndimore kapitaliste dhe këto kanë pasojë të mëdha në botë e në veçanti në botën revizioniste ku zien pakënaqësia dhe revolta.

Çekët në rrugën që kanë filluar, kanë mbështetjen e plotë të revizionistëve jugosllavë dhe rumunë, sido që këta të fundit i ka zënë frika dhe janë në hall të madh, sepse padroni i ri që zgjodhën dhe që e pritën me trëndafila, Dë Goli, po kalon ditë nga më të zezat të jetës së tij.

Sidoqoftë, prapa vajtjes së Kosiginit e të Greçkos dhe të mareshalëve të tjerë në Çekoslllovakë, nën parullat e rreme të «miqësisë», fshihen thikat e zhveshura kundër njëri-tjetrit. Asgjë nuk do ta ndreqë këtë çarje. Ajo do të thellohet. Çekoslllovakia po kalon matanë.

**E PREMTE**

**31 MAJ 1968**

## **GJENDJA NË FRANCË DHE PASOJAT E SAJ NË EVROPE**

Në Francë gjendja zien, është revolucionare dhe kjo i detyrohet klasës punëtore dhe studentëve francezë. Edhe këtë herë lëvizja nuk bëri përjashtim. Ajo filloi në Paris nga studentët, u vazhdua, u fuqizua dhe arriti kulmin e saj me pjesëmarrjen e klasës punëtore të Parisit dhe pastaj të qyteteve të tjera. 10 milionë punëtorë u hodhën në grevë kundër pushtetit të kapitalit monopolist, kundër diktaturës së tij goliste. Qeveria e Dë Golit, pushteti i tij, u lëkund nga themelet. Çdo gjë u paralizua. Kjo tregoi forcën e madhe të proletariatit dhe kalbëzimin e imperializmit botëror.

Franca u ndodh dhe është akoma në pragun e një lufte civile. Krerët e socialdemokracisë, ato të revizionistëve francezë dhe tok me ta qeveritarët golistë, u gjetën në befasi. Të tria palët që natyrisht duan t'i ndajnë fitimet në mes tyre «urtë e butë» pa kryengritje, në kurriz dhe prapa krahëve të klasës punëtore dhe të masave punonjëse, nuk e pritnin një ngritje të tillë të rrezikshme për ta.

Kështu që qeveritarët dhe krerët revizionistë e socialdemokratë, në fillim u përpoqën që të pushonte e të shuhej fare lëvizja greviste. Duke qenë se nuk ia arritën kësaj qeveritarët e alarmuar bënë kërcënime e premtime, ndërsa krerët revizionistë dhe ata socialdemokratë

në sindikata, në pamundësi që ta ndalonin grevën, u bashkuan midis tyre për ta drejtuar e për ta udhëhequr atë me qëllim që ta shuanin frymën revolucionare me fjalë bombastike, dhe njëkohësisht u futën në pazarllëqe edhe me kapitalistët.

Dë Goli u detyrua të merrte masat e fundit. Ai urdhëroi ushtrinë të vihej në gatishmëri dhe kërcënoi haptazi me goditje ushtarake. Nga ana tjetër Dë Goli shpërndau asamblenë dhe vendosi të bëheshin zgjedhje të parakohshme. Kjo për të rimarrë fuqi të reja, për të mbledhur veten nga tronditja, për të fituar kohë, për të përçarë udhëheqësit e grevave, për t'i blerë e për t'i arrestuar ata.

Diktatura fashiste ushtarake u vu në veprim në Francë. Partia Komuniste revizioniste Franceze shpalli tërheqjen e saj. Kështu veproi edhe ajo socialdemokrate. Klasa punëtore edhe një herë u tradhtua nga krerët tradhtarë. Por në të njëjtën kohë klasa punëtore franceze, dhe jo vetëm ajo, pa forcën e saj të madhe, pa se mund të bëjë mrekulli, se mund ta çojë përpara revolucionin. Ajo pa, gjithashtu, në krye e në udhëheqje të saj mungesën e madhe të një partie të vërtetë marksiste-leniniste revolucionare, pa se krerët sindikalistë janë të shitur te padronët dhe se ata janë grevëthyes. Klasa punëtore franceze dhe, jo vetëm ajo, pa se studentët dhe rinia bëjnë kauzë të përbashkët me të dhe se fshatarësia, kur sheh se klasa punëtore pushton fabrika, del në rrugë dhe lufton edhe ajo, lëviz dhe bashkohet me të kundër pushtetit të kapitalit.

Por unë mendoj se kjo grevë madhështore e punëtorëve francezë nuk do të kalojë pa efekte të mira për vetë atë dhe për lëvizjen revolucionare në përgjithësi. Në Francë, pavarësisht se borgjezia ose golizmi do të riveandosin me forcë ligjin e dhunës, akulli u ça dhe mësimet e mëdha do të nxjerrin të gjithë nga kjo lëvizje e ma-

dhe. Shokët tanë marksistë-leninistë në Francë duhet të përfitojnë nga këto situata, të futen në masën e punëtorëve, në gjirin e sindikatave, të organizojnë dhe të fuqizojnë partinë e tyre të re, të demaskojnë revizionistët dhe borgjezinë kapitaliste që kanë bërë kauzë të përbashkët. Ne do t'i ndihmojmë me sa mundim shokët tanë francezë.

Grevat e Francës u kanë kallur frikën të gjitha vendeve kapitaliste, bile edhe atyre që nuk janë në «harmonin» me Dë Golin. Këto nuk e duan Dë Golin, por kanë tmerr nga revolucioni dhe përpara këtij bashkohen me të. Dë Goli nuk tha kot se rreziku që kërcënon Francën vjen nga Partia Komuniste Franceze. Me këtë ai do të thotë komunizmi, klasa punëtore, populli punëtor, pse e di që partia revizioniste franceze është një shërbëtore e kapitalit. Pra një rrezik i ngjitjes së frymës revolucionare në vendet kapitaliste dhe revizioniste i tmerron klikat në fuqi në këto vende. Grevat e studentëve janë bërë një sëmundje në të gjitha këto vende dhe klikat kanë frikë se mos këto u japin zjarr grevave të punëtorëve. Një situatë e tillë është në zhvillim dhe zor të ndalet, ajo do të ecë përpara në forma të ndryshme, prandaj duhet që marksistë-leninistët të punojnë, të organizojnë, të luftojnë.

Revizionistët janë të tmerruar nga këto greva në vendet kapitaliste, aleate të tyre, pse këto do t'i japin shkas shpërthimit më me forcë të lëvizjeve revolucionare në vendet e tyre. Njëkohësisht, këto greva demaskojnë rëndë orientimet e politikës së tyre tradhtarë, që kanë bërë aleancë me kapitalistët kundër të cilëve po ngrihet e po lufton populli dhe klasa punëtore e këtyre vendeve.

Prandaj që nga revizionistët sovjetikë e deri tek ata rumunë janë në hall të madh, i ka gjetur e keqja me grevat e punëtorëve francezë.

## DEGJENERIMI I MËTEJSHËM I VERIVIETNAMEZËVE

Pranimi i bisedimeve me agresorët amerikanë dhe fillimi i bisedimeve në Paris ishin dy lëshime të mëdha që revizionistët vietnamezë u bënë amerikanëve. Lëshime të tjera do të vijnë më pas. Verivietnamezët zgjatën dorën, tash amerikanët do t'u kapin kokën. Ata s'pushojnë së shoqëruari lëshimet me propagandën bajate se gjoja «bëjnë politikë, për të demaskuar Xhonsonin»<sup>1</sup>, se këtë e paskan vënë «me shpatulla në mur» etj. Por e vërteta është krejt e kundërt.

Revizionistët vietnamezë, duan nuk duan, me pranimin e bisedimeve, përpara opinionit pranojnë se «duke ndaluar pjesërisht bombardimet mbi Vietnamin e Veriut» Xhonsoni qenka bërë «dashamirës», «paqësor». Janë pra verivietnamezët që lëvizin nga pozitat e mëparshme dhe i dolën përpara propozimit për bisedime që u bëri Xhonsoni, i cili nga hiçi, fitoi një notë të favorshme për të. Këtë notë që ai fitoi, nuk do ta lërë t'i shkojë kot. Në radhë të parë kjo do t'i shërbejë për t'u përgatitur politikisht dhe ushtarakisht për sulme të reja dhe, në këto drejtime, Xhonsoni po merr masa. E dyta, ai nuk do t'i presë kurrë bisedimet e filluara, derisa të arrijë «paqen amerikane». Shkurt: udhëheqja

<sup>1</sup> Lindon Bejnz Xhonson (1908-1973), përfaqësues i Partisë Demokratike, president i SHBA-së nga viti 1963 deri në vitin 1969.



verivietnameze u fut në kurthin imperialisto-revizionist.

«Propozimet e paqes amerikane» janë të shumta, «propozimi» verivietnamez është vetëm një: «pushoni bombardimet!». Shtetet e Bashkuara të Amerikës, natyrisht, bombardimet nuk i pushojnë, por tani për tani kanë filluar «bombardimin diplomatik» në prapaskenën e takimeve të Parisit.

Kështu revizionistët vietnamezë, që u futën në llogarë, veç kryetarit të delegacionit të tyre në Paris, dërguan një mbikryetar të ri dhe këtë herë anëtarin e Byrosë Politike dhe sekretar i KQ të partisë Ksan Thui. Pra bisedimet e vietnamezëve me agresorët amerikanë në Paris, në fakt, po shndërrohen nga bisedime qeverie, në bisedime qeverie-partie.

Ky përfaqësues i Byrosë Politike u nis për në Paris, pasi tradhtarët e Moskës bënë bisedime për Vietnamin me ministrin e Jashtëm anglez të dërguar sigurisht me propozime konkrete nga amerikanët. Rezultatet e këtyre bisedimeve në Uashington i çoi ndihmësi i parë i Harrimanit<sup>1</sup>, kurse Kosigini i transmetoi vetë në Hanoi.

Rezultati i prapaskenës është që, anëtari i Byrosë Politike të Partisë së Punonjësve të Vietnamit u nis për Paris ku mbërriti edhe ndihmësi i Harrimanit. Kjo është diplomacia e re e revizionizmit modern.

Nesër në Paris mbledhet barku i shën Mërisë dhe vazhdojnë bisedimet në kulisa, duke mos harruar edhe ndonjë «seancë» për publikun, sa për të thënë.

Udhëheqja revizioniste vietnameze ra kështu në kurthin e revizionizmit sovjetik dhe të reaksionit botëror, të cilët po bëjnë çmos ta përçajnë, ta shuajnë luftën çlirimtare të popullit vietnamez dhe të arrijnë ndonjë kompromis të turpshëm në kurriz të tij.

<sup>1</sup> Averell Harriman, ish-kryetar i delegacionit amerikan në bisedimet e Parisit.

## E DIEL

2 QERSHOR 1968\*

### POZITA KINEZE E AVANCUAR MBI LUFTËN NË VIETNAM

Pozitë e drejtë kundër amerikanëve dhe demaskuese për revizionistët sovjetikë. Në një artikull të «Zhenminzhibaos» kinezët u thonë amerikanëve: «...as që duhet të habiteni dhe të bëni zhurmë pse Vietnami i Veriut ndihmon vëllezërit e tij të Jugut, as duhet të habiteni dhe të bëni zhurmë që kinezët ndihmojnë vëllezërit e tyre vietnamezë. Edhe ai kufi formal që ishte nuk ekziston, ju prishët paralelin e 17-të dhe luftoni të gjithë vietnamezët. Ju keni ardhur që përtej oqeanit e po na luftoni, kurse ne, kinezët, nuk paskemi të drejtë të mbrojmë vëllezërit tanë, vendet tona, lirinë dhe pavarësinë tonë? Ne, kinezët dhe vietnamezët, jemi të bashkuar dhe do të luftojmë deri në fund e do t'ju thyejmë». Ky është me pak fjalë qëndrimi kinez, qëndrim me pasoja të rënda për agresorët amerikanë dhe tradhtarët revizionistë.

Shtetet e Bashkuara të Amerikës tash duhet të zgjedhin: ose të vazhdojnë luftën, të hyjnë më thellë dhe të futen në varr, ose të marrin «bishtin në shalë» si Franca dhe të shporren nga Vietnami. Shantazhi amerikan nuk pi më ujë. Iniciativa tash nuk është më në duart e amerikanëve. Asnjë demagogji e tyre s'mund të kalojë, as edhe për miqtë e tyre. Lufta grabitqare mbetet luftë grabitqare. Ajo do të kthehet në një luftë

të dytë koreane, me ndryshim që shumë aleatë të tyre, të cilët i ndihmuan Shtetet e Bashkuara të Amerikës në Kore, në Vietnam nuk do të jenë prezent. Fundi i amerikanëve do të jetë më i shpejtë.

Revizionistët sovjetikë janë vënë tash në hall të madh, ata janë përpara demaskimit të bujshëm. Ky qëndrim i kinezëve, në qoftë se nuk do të lëkundet, u pret atyre rrugën e tratativave të fshehta tradhtare, u shkatërron demagogjinë, u demaskon atyre pozat e «shpëtimtarëve» të Vietnamit dhe u bën pluhur e hi qëllimet e «marrëveshjeve paqësore», domethënë qëllimet e vërteta kapitulluese.

Në gjithë Vietnamin dhe në gjithë Indokinën duhet të përhapet i fuqishëm zjarri i luftës çlirimtare dhe amerikanët të hidhen sa më parë në det. Kjo është e vetmja rrugë e shpëtimit, luftë deri në fund dhe sa më e ashpër, që Shtetet e Bashkuara të Amerikës të mos lejohen të bombardojnë më lirisht Republikën Demokratike të Vietnamit, që Shtetet e Bashkuara të Amerikës të mos lejohen të forcojnë pozitat e tyre të dobëta në Vietnam, që Shtetet e Bashkuara të Amerikës të mos guxojnë të krijojnë luftëra lokale gjetkë, që Shtetet e Bashkuara të Amerikës të hanë sa më parë një shuplakë kolosale ushtarake dhe politike.

E HËNË  
3 QERSHOR 1968

## ÇAUSHESKU NË BRIONI

Lepuri i Rumanisë u largua nga Beogradi, «i rregulluar» prej ujkut Tito.

Në të gjithë tablonë, natyrisht, fitoi Titoja dhe Çaushesku u bë një çauash i bindur i ustait. Frikamani revizionist rumun, i kërcënuar në pozitat e tij personale të lëkundura nga sovjetikët, bullgarët dhe hungarezët, gjeti te Titoja të vetmin shpëtimtar për vete dhe për klikën e tij. Prandaj, deshi s'deshi, ai do të shkonte dhe shkoi në Jugosllavi si cjapi të kasapi.

Titoja i dha zemër rumunkës duke i thënë: «Mos ki frikë, se më ke mua pranë dhe, bashkë me mua, ke pranë të gjithë ata që janë me mua». Pastaj, natyrisht, i dha edhe mësimë çirakut revizionist: «Së pari, i tha, duhet të ndjekësh rrugën time, së dyti, duhet të ndihmosh Jugosllavinë ekonomikisht (pse je vend i pasur), vazhdimisht duhet të jesh në sulm kundër komunizmit, të mos bësh asgjë pa u konsultuar me mua, së toku të ndihmojmë titizmin të vendoset në Çekoslovaki e më vonë edhe në Bullgari».

Këto, në një mënyrë a në një tjetër, i tha sigurisht Titoja në Brioni dhe Çaushesku: «Amin, o Tito»! Titoja, gjatë instruksioneve, nuk harroi t'i premtojë shërbëtorit të tij të ri se nuk do të mungojë t'u çuquritë një fjalë të mirë për të (Çausheskun) edhe amerikanëve.

Sa për Dezhin, u hapën krejt vokabularët dhe Çau-

shesku mori aprovimin e plotë të Titos për aktin «heroik» që kreu, duke marrë frenat e Rumanisë në dorë.

Poshtërsia e këtyre të poshtëurve nuk ka fund. As ujët e Danubit nuk e lan!

E PREMTE  
5 KORRIK 1968

## PASQYRIM I DEGJENERIMIT DHE I FALIMENTIMIT TË VETADMINISTRIMIT TITIST

Klika titiste ka propaganduar me të madhe sistemin e saj të vetadministrimit si të vetmin sistem të përshatshëm për atë që ajo e quan «socializëm specifik». Por në një fjalim që Titoja mbajti këto ditë, në kongresin e 6-të të sindikatave të Jugosllavisë, u detyrua të fliste për «shfaqje negative» dhe të bënte bile edhe njëfarë «autokritike» rreth këtij vetadministrimi. Lidhur me pasojat shkatërrimtare të këtij sistemi kapitalist në Jugosllavi, kam shkruar një artikull me titullin: «Pasqyrim i degjenerimit dhe i falimentimit të vetadministrimit titist». Ia dërguam gazetës «Zëri i popullit» për ta botuar në numrin e saj të nesërm.

## RUMANIA PO SHITET NË ANKAND

Në Rumani ka ardhur në fuqi një nga klikat më të ndyra kapitalisto-borgjeze, e korruptuar kokë e këmbë sa mund të konkurrojë edhe me klikat më të korruptuara të borgjezisë. Kjo klikë udhëhiqet nga njëfarë Çaushesku, njeri pa pikë cipe dhe parimi, i shitur e aventurier, njeri i koniunkturave, matrapaz i vogël pa moral. E me gjithë këto ai vret shumë lart dhe vetëquhet komunist e marksist-leninist, por në fakt, nuk është veçse një çaus i sjellë në fuqi nga klikat kapitaliste rumune për të shitur republikën dhe popullin rumun te kapitalistët e Perëndimit.

Ky krimb revizionist rronte nën hijen e Dezhit dhe, kur Dezhi vdiq, i zuri vendin, sigurisht, i sjellë në fuqi nga grindjet e të tjerëve. Klika e Çausheskut bëri një manovër orale me ne, gjoja një autokritikë, të cilën, natyrisht ne, jo vetëm që nuk e besuam, por këshilluam dhe kinezët ta ftohnin zellin e madh të tyre ndaj vickave të borgjezit të vogël Çaushesk. Për ne që e qartë se ky nuk ishte asgjë tjetër veçse një revizionist, një nacionalist dhe pikërisht nga këto pozita dhe vetëm nga këto ai ishte kundër revizionistëve sovjetikë.

Pra Çaushesku, një revizionist i kulluar, ishte më parë një antisovjetik.

Ai ndoqi gjoja një vijë të mesme, të cilën e quajti «vijë e vërtetë marksiste-leniniste». Natyrisht, ashtu siç

e parashikuam, kjo vijë bëri që klika e Çausheskut të shkonte te Titoja. Por Titoja ishte një mik fukara që do të shërbente për Rumaninë vetëm si një kundërpe-shë për sovjetikët dhe si një urë për te klientët e pa-sur amerikanë.

Klika e Çausheskut me rrugët që kishte marrë, do të shitej gjetiu. Në fillim u shit te Boni, nga i cili mori kredi të mëdha. Meqë nuk i mjaftoi Boni fjeti pastaj me Dë Golin, nga i cili mori kredi dhe dha koncesione. Më në fund klika e Çausheskut u shit te Shtetet e Bashkuara të Amerikës, me të cilat, tash së fundi përfundoi një sërë marrëveshesh. U shit kokë e këmbë.

Çaushesku, në një fjalim të tij, të gjitha këto i quan «suksese të mëdha» të një politike të zgjuar e tejpmëse dhe mbi të gjitha «marksiste-leniniste». Deri këtu po shkon poshtërsia e këtij «burrë shteti».

I gjithë orientimi aktual politiko-ekonomik i Rumanisë është drejtuar nga Perëndimi kapitalist, i cili ka hedhur në dorë pozita të forta politike dhe ekonomike. Po kryhet transformimi kapitalist i vendit dhe korrupsioni politik e moral ka arritur kulmin. Rumania është mbushur me spekulatorë e grabitës, vendës dhe të huaj, ndërsa ligjet në fuqi, që herë pas here proklamohen me bujë nga klika e Çausheskut, janë sa për sy e faqe.

Me revizionistët sovjetikë lidhjet janë vetëm formale. Si të thuash ato janë krejt të këputura dhe, me siguri, sovjetikët veprojnë me punë diversioni për të fituar pozitën e tyre të humbura në Rumani ku tash epërsinë e kanë kapitalistët perëndimorë. Çaushesku me shokë dridhen nga frika se mos u ngjasë gjë dhe, nga frika e madhe që kanë, po shesin edhe këmishën e fundit.

Për t'u dhënë satisfaksion Titos e borgjezisë rumune dhe për të fituar akoma më tepër besimin e agjenturës amerikane e të Intelixhens Servisit, udhë-

Sot fillova të shkruaj një artikull për ditët e vështira nëpër të cilat po kalon populli çekoslllovak si rezultat i tradhtisë së revizionistëve hrushovianë, i revizionistëve e i reaksionit të brendshëm çekoslllovak, i koalicionit revizionist të jashtëm dhe i koalicionit imperialisto-kapitalist botëror. Fillimisht atij i kam vënë titullin: «Çekoslllovakia në rrugëkryq».

Sot fillova të shkruaj një artikull për ditët e vështira nëpër të cilat po kalon populli çekoslovak si rezultat i tradhtisë së revizionistëve hrushovianë, i revizionistëve e i reaksionit të brendshëm çekoslovak, i koalicionit revizionist të jashtëm dhe i koalicionit imperialisto-kapitalist botëror. Fillimisht atij i kam vënë titullin: «Çekoslovakia në rrugëkryq».

15 KORRIK 1968

E HËNË  
22 KORRIK 1968

## Ç'RRUGË DO TË MARRË KONFLIKTI SOVJETO-ÇEKOSLLOVAK

Unë parashikoj se konflikti midis Bashkimit Sovjetik e Çekosllovakisë do të mbarojë me disfatën e plotë të revizionistëve sovjetikë. Ata i dogjën të gjithë fishekët: të shantazhit, të kërcënimit, të gënjeshtërs, të demagogjisë, bënë presione ushtarake, kurdisën edhe provokacione se gjoja zbuluan armë dhe plane amerikane kundër Çekosllovakisë etj. Por të gjitha këto nuk u shërbyen për asgjë veçse për t'i diskredituar akoma më tej. Çdo gjë dhe, tash së fundi, edhe shfrytëzimi skandaloz në shtypin e tyre vetëm i disa frazave të letërpërgjigjes së çekëve, vërtetoi se sovjetikët kanë shumë frikë nga opinioni i brendshëm sovjetik, duan ta qetësojnë atë për çfarë u ngjau, pra ta mbajnë në errësirë dhe më në fund ta gënjejnë. Gënjeshtër është kolosale! Për sa i përket letrës së të pesëve të Varshavës, e cila nuk pati asnjë efekt mbi çekët, u përpoqën me mashtrim t'ia paraqitnin popullit sovjetik si një veprim që ishte «shumë i nevojshëm» e që u vërtetua nga vetë çekët, të cilët në letërpërgjigjen e tyre e «aprovojnë atë».

Tash pas kësaj disfate të turpshme, fillon faza e dytë: «Kanosa». Me siguri sovjetikët do të venë t'u falen çekëve, të piqen me ta atje ku duan çekët, jo në Bashkimin Sovjetik, po në Çekosllovakia dhe me konditë që «të

mos mbetet asnjë këmbë ushtari sovjetik në territorin çekosllovak» e të tjera!

Këtij veprimi do t'i bëhet reklama e përshtatshme nga ana e sovjetikëve dhe epilogu i tragjikomedisë do të jetë një komunikatë *ronflante*<sup>1</sup> e «ekzaltimit» të miqësisë së madhe shekullore, të singertë, që s'ka shembull në historinë e popujve të botës, në rrugën marksiste-leniniste, në mes Bashkimit Sovjetik dhe Çekosllovakisë, në mes Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik dhe Partisë Komuniste të Çekosllovakisë etj., etj.

Të tëra këto janë profka, demagogji, asgjë e vërtetë, hi syve. Ato nuk gënjejnë asnjëri.

Sovjetikët do të kthehen në atdhe në aparençë si gjela, por në realitet të zgjebosur dhe do t'i thonë popullit të tyre nëpërmjet propagandës: «Letra e Varshavës bëri efektin e vet, Çekosllovakia shpëtoi nga kthetrat e imperializmit dhe të reaksionit të brendshëm». *In petto*, ata me ankth presin kush do të shkëputet prej tyre pas Çekosllovakisë: Polonia, Hungaria apo Bullgaria?

Sa për Çekosllovakinë, ajo e mori divorcin zyrtarisht dhe u martua me të tjerë.

1 Frëngjisht — e bujshme.



E HËNË

22 KORRIK 1968

## REVIZIONISTËVE SOVJETIKË PO U DEL BOJA NË ÇËSHTJEN ÇEKOSLLOVAKE

Revizionistët sovjetikë po futen thellë e më thellë në çështjen çekosllovake dhe nuk dalin dot. Blofi i tyre në mbledhjen e të pesëve në Varshavë dhe letra pa asnjë bazë politike e morale që i dërguan Çekosllovakisë për ta kërcënuar, u kthye kundër tyre. Ajo pra bëri efektin e kundërt. Revizionistët çekoslllovakë nuk u alarmuan shumë, u bënë atyre kundërpërgjigjen dhe ua hodhën poshtë akuzat. Kështu që revizionistët sovjetikë, pësuan disfatë pasi çekët nuk denjuan t'u venin në mbledhje, nuk u pranuan as aktakuzën dhe i detyruan ata që letrën e Varshavës ta punonin në opinionin e tyre, të organizonin, siç e kanë zakon, tamtamin e mbështetjes me artikuj të fryrë, plot «trimëri dhe kërcënime» dhe me peticione nga punonjësit. E gjithë kjo për të fshehur dështimin e madh që pësuan dhe në të njëjtën kohë për të krijuar tek opinionin sovjetik mendimin se teza e tyre është e drejtë, edhe vendimet po ashtu, dhe se këto vendime «të drejta» u shkaktuan nga vetë Çekosllovakia ku «reaksioni ka marrë fuqinë në dorë». Për ta bërë edhe më «të gjallë e më tërheqës» veprimin e tyre, gazeta «Pravda», botoi një dokument «sensacional», që sovjetikët ua zunë gjoja agentëve të CIA-s, ku përshkruhej plani se si agjencia amerikane po përgatiste përçarjen dhe largimin e vendeve të ish-demokracisë popullore

e veçanërisht të Çekosllovakisë nga Bashkimi Sovjetik.

Më vonë, «Pravda» lëshoi dhe një balon tjetër «sensacional» sipas të cilit në një vend afër Karlovi-Varit, policia çekosllovake zbuloi gjoja disa armë të lehta amerikane të futura nga Gjermania Federale. Por policia çekosllovake e përgënjeshtroi këtë gjë, duke njoftuar se nuk kishte bërë ndonjë deklaratë të tillë, para se ta bënë atë sovjetikët dhe, më vonë, deklaroi se fakti që Moska foli për to më parë se të flitnim ne, vërteton se ishin vënë nga vetë agjencia sovjetike.

Kështu tabloja e blofit bëhet komplet, revizionistët sovjetikë veprojnë si hitlerianët dhe kurdisin çdo gjë, çdo komplot. Megjithatë, asgjë s'u vlen, vetëm zhurmë bëjnë dhe disfata korrin. Popullin sovjetik e mbajnë nën saçin e gënjeshtres së tyre dhe as përgjigjen e çekëve nuk marrin mundimin ta botojnë në shenjë reciprociteti.

Sovjetikët në këtë rrugë pa krye ku janë futur kërkuan nga çekët një takim dypalësh, duke ardhur kështu te propozimi i vetë çekëve. Ata kërkuan që në këtë takim të marrin pjesë të dy presidiumet e partive të tyre ose një delegacion shumë i gjerë dhe mbledhja të bëhet në Bashkimin Sovjetik.

Sigurisht çekët do t'u përgjigjen pozitivisht, por duke mos pranuar gjithçka e duke vënë dhe ata konditat e tyre. Çekët e shohin dobësinë e pozitave të krerëve revizionistë sovjetikë dhe manovrojnë në favorin e vet. E gjithë kjo ndodhi ka diskredituar më tej udhëheqjen revizioniste sovjetike në sy të opinionit të brendshëm, të opinionit ndërkombëtar dhe të opinionit revizionist.

Brenda në Bashkimin Sovjetik pa dyshim zien dhe jemi përpara një krize të rëndë. Revizionistët mbahen në fuqi me shpirt në dhëmbë, me gënjeshtër dhe me forcë. Por, si zor është që një situatë e tillë të durojë

gjatë. Kjo udhëheqje aktuale sovjetike u komprometua shumë dhe nuk mund të dalë nga qorrrokaku ku është futur. Ose duhet të përulet, gjë që është katastrofë për të, dhe, në një rast të tillë blofi, tradhtia, pazotësia në intrigë dalin sheshit, ose duhet të ndërhyjë me ushtri në Çekosllovakë, por edhe kjo për ta është një katastrofë tjetër shumë e madhe. Prandaj ka mundësi për «ndërrim të rojes» në Bashkimin Sovjetik. Kjo natyrisht nuk ndryshon shumë gjëra, por pozitën e revizionizmit sovjetik do të dobësohen më shumë dhe forcat revolucionare do të forcohen.

Prestigji i Bashkimit Sovjetik në arenën ndërkombëtare ka rënë përtokë. Revizionistët sovjetikë u diskredituan nga çdo pikëpamje dhe po e humbasin kredinë edhe në sytë e revizionistëve të tjerë.

Vetëm Ulbrihti dhe Gomulka me klikat e tyre i mbështetnin ata për arsye se janë objekti kryesor i çështjes. Të tjerët janë kundër. Partitë revizioniste të Evropës e të botës me radhë zunë anën e revizionistëve çekosllovakë kundër atyre sovjetikë. Dhe ato parti revizioniste që nuk e kanë zënë ende këtë pozicion e bëjnë për interesa materiale dhe të oportunitetit të rastit, sepse në të vërtetë ata nuk i aprovojnë veprimet e rusëve.

I falimentuari Valdek Roshe, që shkatërroi partinë e vet, shkoi në Moskë dhe në Pragë që të puthej me «vëllezërit» armiq dhe propozoi një konferencë të partive revizioniste të Evropës.

Sigurisht kjo «ide gjeniale» e këtij njeriu të falimentuar, ishte sugjeruar dhe u pranua nga Moska dhe mori edhe aprovimin e shumë partive të tjera. Por, kur Moska pa se në një konferencë të tillë këto parti do të mbështetnin Çekosllovakinë, i dha përsëri urdhër shërbëtorit të vet, Roshesë, që të hiqte dorë nga ky propozim dhe ky farë burri hoqi dorë publikisht prej tij.

Sigurisht Moska nuk dëshironte të provonte që tash

disfatën që do të pësojë më vonë me mbledhjen e nëntorit të revizionizmit modern.

Perspektiva të zymta për ta dhe perspektiva të shkëlqyera për ne.

## REVIZIONISTËT SOVJETIKË DHE ÇEKOSLLOVAKIA

Këto ditë e përfundova artikullin që fillova ta shkruaj më 15 korrik mbi gjendjen e vështirë në të cilën ndodhet populli çekoslovak. Artikullit sot i shtova edhe tri pjesë të tjera, i bëra disa rregullime dhe aktualizime. Ia dërguam gazetës «Zëri i popullit» për ta botuar nesër me titullin: «Revizionistët sovjetikë dhe Çekosllovakia».

## QEVERIA BULLGARE PREU DE FACTO MARRËDHËNIET DIPLOMATIKE ME REPUBLIKËN POPULLORE TË SHQIPËRISË

Sateliti më i ndyrë dhe më sahanlëpirës i revizionistëve hrushovianë, Teodor Zhivkovi preu dhe pothuaj krejt marrëdhëniet diplomatike me vendin tonë.

Shumë u vonua bile! Shërbëtori ndoqi edhe në këtë çështje padronin dhe arsyeja kryesore, përveç të tjerave që përmend, është artikulli i 24 marsit 1968 i gazetës «Zëri i popullit», ku analizohen tradhtia dhe degjenerimi i Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik. Zhivkovi e zbatoi urdhrin e Kremlinit dhe as që çau kokën për interesat e miqësisë në mes popullit bullgar dhe atij shqiptar.

Tradhtarët revizionistë të Sofjes akuzojnë ambasadorin tonë dhe personelin e ambasadës se marrin kontakte me qytetarë bullgarë dhe propagandojnë për rrëzimin e qeverisë së tyre.

Përse ka vajtur ambasadori ynë në Bullgari, për të mos u pjekur me miqtë dhe me popullin bullgar, për të mos u dhënë këtyre materialet zyrtare të shtypit tonë dhe për të mos ua komentuar atyre që dëshirojnë? Këtë kështu e kupton dhe kështu e dëshiron tradhtari Zhivko. Ai ka menduar, ka dëshiruar dhe ka vepruar tërë kohën me anën e sigurimit, deri në provokacione të hapëta, që njerëzit tanë në Sofje, të lidhnin duart, të mbyllnin gojën dhe të brohoritnin për të.

Por e gjithë kjo ndodhi nuk është e papritur për ne. Tradhtarët këtë rrugë do të vazhdojnë. Në Bullgari me qindra patriotë revolucionarë po burgosen. Atje mbretëron terrori i bardhë i revizionistit sovjetik Andropov.

Situata në Bullgari është shumë e rëndë për revizionistët dhe revolucionarë për popullin. Këto situata i detyruan sovjetikët dhe Zhivkon të dëbojnë ambasadorin tonë dhe të gjithë personelin, me përjashtim të një personi teknik, për të thënë që nuk i vënë çelsin ambasadës. Ata kanë frikë nga ambasada jonë, pse parashikojnë se gjendja do të ashpërsohet më shumë në mes popullit bullgar dhe klikës që e sundon e padronit të saj në Moskë.

Në Sofje tash do të zhvillohet po ashtu festivali botëror i rinisë. Bullgarët dhe sovjetikët i ka kapur një panik i madh dhe kanë frikë nga turbullirat. Rinia jonë nuk shkon, por bullgarët morën masa duke dëbuar ambasadorin tonë që ambasada jonë të mos bëhet qendra e rinisë së huaj dhe bullgare, të mos bëhet shpërndarëse e propagandës sonë zyrtare në të rinjtë.

Sot si kundërveprim të ligjshëm ne marrim kundër Bullgarisë të njëjtat masa. Funkionarët «diplomatikë» bullgarë në Tiranë, të cilët ne nuk i kemi penguar të shpërndajnë gazetatat e tyre dhe të piquen me kë të duan, jo vetëm nuk janë diplomatë, por të gjithë njerëz të sigurimit të shtetit e të ushtrisë.

Masa që morën bullgarët, nuk do t'u shërbejë aspak atyre në opinionin e brendshëm dhe atë të jashtëm, kurse në popullin bullgar dashuria për vendin tonë do të shtohet.

**E PREMTE**  
**26 KORRIK 1968**

## **PRESIONI REVIZIONIST SOVJETIK VAZHDON MBI ÇEKOSLLOVAKINË**

Përse vallë i gjithë Presidiumi i Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik shkon në takimin me udhëheqësit revizionistë të Çekosllovakisë dhe bile në tokën çekosllovake? Siç e thashë dhe në shkrimin që i dërgova «Zërit të popullit», kjo është një «Kanosa», një përlulje, një poshtërim i ri i revizionistëve sovjetikë, përpara opinionit të tyre të brendshëm, opinionit të jashtëm dhe vetë kundërshtarëve të tyre çekosllovakë. Këtu nuk është fjala për «bujari» e për «kavalierllëk». Kjo ekskludohet absolutisht. Një vajtje e tillë ul çdo prestigj të Bashkimit Sovjetik dhe të udhëheqjes së saj dhe i diskrediton në sy të partnerëve të tyre polakë, gjermanolindorë e të tjerë. Jo, në asnjë mënyrë një përlulje e tillë e turpshme dhe që do të bëhet akoma më e turpshme kur të kthehen me duar bosh nga Çekosllovakia, nuk mund të jetë vendosur nga arrogantët dhe nga imperialistët revizionistë sovjetikë, pa bërë disa llogari, të cilat duhet t'i fitojnë ose t'i humbasin.

Cilat mund të jenë këto llogari që kanë bërë ata? Ata mund të kenë vendosur se duhet ta ndryshojnë gjendjen që u iku nga dora në Çekosllovakia, në favorin e tyre, dhe atje të sjellin në fuqi njerëz të bindur ndaj tyre. Por kjo është e zorshme të bëhet me fjalë, duhet presioni ushtarak, me anë të të cilit të rivendoset gje-

ndja ashtu siç e duan sovjetikët. Pra në Çekosllovakë duhet të futen trupat sovjetike, ose trupa të Traktatit të Varshavës, nën pretekstin se Republika Federale e Gjermanisë po rrezikon kufijtë e Çekosllovakisë dhe të vendeve të tjera që janë anëtare të Traktatit të Varshavës. Kështu dy gjëra janë bërë të qarta në propagandën sovjetike: e para se brenda në Çekosllovakë reaksioni po merr fuqinë dhe rrezikon «socializmin» dhe e dyta, ky reaksion po afrohet me Bonin dhe kështu po rrezikon kufijtë e Çekosllovakisë. Duhet pra të sigurohen kufijtë e Çekosllovakisë. Por ata nuk mund t'i sigurojë dot vetëm ushtria çekosllovake, prandaj duhet ta ndihmojnë «vëllaçkot» dhe, në të njëjtën kohë, duhet vënë në vend reaksioni çek, domethënë duhet spastruar udhëheqja e tanishme me Dubçekun në krye.

Për këtë është bërë mbledhja e Varshavës ku, me siguri, «vëllaçkot» banditë kështu duhet ta kenë shtruar çështjen, por letra natyrisht nuk flet për futjen e trupave të «vëllaçkove» në Çekosllovakë. Ky do të jetë një vendim i brendshëm i mbledhjes. Duhet të jetë thënë dhe vendosur se në rast se pas letrës dhe bisedimeve me revizionistët çekë ata nuk i pranojnë këto kondita, atëherë japin urdhër dhe marshojnë ushtritë «për të çliruar Jeruzalemin».

Fillon kështu kryqëzata e dytë nën papën Brezhnjev, se e para u bë në Hungari nën papën Hrushov.

Për këtë vendim a mund të kenë qenë dakord të gjithë? Nga zori ata hapin rrugën për kryqëzata të tjera, kundër të tjerë heretikëve që tash hiqen si katolikë «ortodoksë». Flitet se Kadari, kandidati heretik i afërt, e nënshkroi me zor deklaratën e të pesëve. Mundet që në vendimin e brendshëm që supozova unë, ai të mos ketë aderuar.

Tash, pasi u dërgua letra dhe Dubçeku nuk lëvizi,

do të fillojnë takimet dypalëshe të cilat po i nisin sovjetikët ashtu siç e karakterizova më lart.

Me një fjalë, presidiumi i partisë sovjetike do t'i thotë presidiumit të partisë çekosllovake prano ultimatumin që po të shtrojmë përpara.

O do të pranosh konditat tona, o do të ndërhyjmë ushtarakisht «për të mbrojtur» Çekosllovakinë, «socializmin» e profka të tjera.

Në rast se revizionistët çekë tremben dhe e bëjnë në brekë, atëherë fillojnë brohoritjet, fishekzjarret e «fitores»; në rast të kundërt ose ndërhyhet *manu militari*, me të ikur delegacioni sovjetik, ose vazhdon presioni i tmerrshëm i propagandës dhe gjatë kësaj kohe, shkojnë me radhë në Pragë delegacionet e Polonisë, të Gjermanisë Lindore, të Bullgarisë, të Hungarisë «për të tentuar» shansin, «për të bindur», për të kërcënuar, me një fjalë i tërë muaji gusht mund të jetë një luftë nervash për Dubçekun aq sa t'ia kalojë situatës që u krijua për presidentin Hasha. Në rast se revizionistët çekë më në fund nuk tremben dhe, në rast se revizionistët sovjetikë nuk e organizojnë dot diversionin për ta marrë fuqinë nga brenda, atëherë do të marshojnë ushtritë e Traktatit të Varshavës mbi Çekosllovakinë dhe sovjetikët do të thonë: «I bëme të gjitha përpjekjet, hodhëm në këmbë edhe nderin tonë, vajti atje i gjithë presidiumi ynë por udhëheqja çekosllovake është armike» etj., etj. Kjo mendoj unë duhet të jetë arsyeja që i gjithë presidiumi i Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik vete atje. Pra:

1) Për të arsyetuar ndërhyrjen e mëvonshme, siç thashë më lart, sepse ndërhyrja ushtarake do t'u shkaktojë humbje të mëdha politike revizionistëve sovjetikë.

2) Mundet i gjithë presidiumi (ky mund të jetë një variant tjetër) të ketë thikën pas krahëve nga ushtria sovjetike e cila i ka vënë në dorë ultimatumin për

Çekosllovakinë dhe i ka thënë: «Përpara, ky ultimatum të pranohet në Varshavë dhe pastaj të shkoni dhe të detyroni çekët ta pranojnë. Ndryshe ju s'jeni më në fuqi dhe ne marshuam mbi Çekosllovakinë dhe, meqë jemi e jemi, edhe mbi Rumaninë. Njëkohësisht u japim nga një mësim të mirë edhe Gomulkës e Kadarit».

Prandaj do të shohim ç'do të na sjellë vapa e gushtit. Sigurisht disfata të mëdha për revizionistët modernë dhe në radhë të parë për ata sovjetikë.

**E HËNË**  
**5 GUSHT 1968**

## **EDHE NJË DISFATË TJETËR E TURPSHME**

### **Shënime**

Revizionistët sovjetikë po koleksionojnë disfatat dhe çfarë disfatash!! Por ata janë pa cipë dhe të krijohet përshtypja sikur veprohet apostafat kështu që të diskreditohet sa më shumë Bashkimi Sovjetik e natyrisht edhe «komunizmi», kjo sepse ata vazhdojnë të propagandojnë se janë komunistë. Matamorët revizionistë u mblodhën në Varshavë dhe u hoqën për një moment sikur flitnin dhe lëshonin... rrufetë nga Olimpi kundër Çekosllovakisë. Kush nuk i njeh këta, mund të tmerrrohet.

Merret me mend sa e madhe është disfata e tyre saqë edhe çekët, të paktën tani për tani, nuk u tutën dhe i turpëruan. Të gërthiturat e tyre u ngecën në grykë, zhurma e rreme e armëve frikësoi miqtë e tyre, të cilët u thanë të hiqnin dorë se i lanë në llucë edhe në ndihmën formale që u japin. Matamorët revizionistë, të pesë kalanderët mbetën vetëm në Evropë. Të gjitha partitë e tjera revizioniste u deklaruan pro revizionistëve çekosllovakë.

Atëherë filloi tërheqja e turpshme e qenit të zgjebosur me bisht ndër shalë.

Revizionistët sovjetikë erdhën në konditat që u vunë revizionistët çekosllovakë, erdhën në tokën çe-



Çekosllovakinë dhe i ka thënë: «Përpara, ky ultimatum të pranohet në Varshavë dhe pastaj të shkoni dhe të detyroni çekët ta pranojnë. Ndryshe ju s'jeni më në fuqi dhe ne marshuam mbi Çekosllovakinë dhe, meqë jemi e jemi, edhe mbi Rumaninë. Njëkohësisht u japim nga një mësim të mirë edhe Gomulkës e Kadarit».

Prandaj do të shohim ç'do të na sjellë vapa e gushtit. Sigurisht disfata të mëdha për revizionistët modernë dhe në radhë të parë për ata sovjetikë.

**E HËNË**  
**5 GUSHT 1968**

## **EDHE NJË DISFATË TJETËR E TURESHME**

### **Shënime**

Revizionistët sovjetikë po koleksionojnë disfatat dhe çfarë disfatash!! Por ata janë pa cipë dhe të krijohet përshtypja sikur veprohet apostafat kështu që të diskreditohet sa më shumë Bashkimi Sovjetik e natyrisht edhe «komunizmi», kjo sepse ata vazhdojnë të propagandojnë se janë komunistë. Matamorët revizionistë u mblodhën në Varshavë dhe u hoqën për një moment sikur flitnin dhe lëshonin... rrufetë nga Olimpi kundër Çekosllovakisë. Kush nuk i njeh këta, mund të tmerrrohet.

Merret me mend sa e madhe është disfata e tyre saqë edhe çekët, të paktën tani për tani, nuk u tutën dhe i turpëruan. Të gërthiturat e tyre u ngecën në grykë, zhurma e rreme e armëve frikësoi miqtë e tyre, të cilët u thanë të hiqnin dorë se i lanë në llucë edhe në ndihmën formale që u japin. Matamorët revizionistë, të pesë kalanderët mbetën vetëm në Evropë. Të gjitha partitë e tjera revizioniste u deklaruan pro revizionistëve çekosllovakë.

Atëherë filloi tërheqja e turpshme e qenit të zgjebosur me bisht ndër shalë.

Revizionistët sovjetikë erdhën në konditat që u vunë revizionistët çekosllovakë, erdhën në tokën çe-

koslllovakë, në Çerna mbi Tisu, në një fshat mu buzë kufirit për të bërë mbledhjen dypalëshe që propozuan çekët.

I gjithë presidiumi i Bashkimit Sovjetik erdhi në «Kanosë»; të bënte «kërcënimin» e fundit. Kurrë s'ka ngjarë një gjë e tillë, që e gjithë byroja të vejë në poshtërim, por vanë tamam si matamorë; në Ukrainë zhvilloheshin manovra të mëdha ushtarake që gjoja kërcënonin Çekinë dhe mbronin trimat që erdhën me tren, hanin në tren, bënë mbledhjen dhe iknin në mbrëmje me tren, flinin në territorin sovjetik dhe ktheheshin në mëngjes në territorin çek. Dhe këto ecejake të turpshme për katër ditë rresht!

Ç'doli këndej nga këto katër ditë mbledhjesh që filluan me një dhënie dore të ftohtë dhe mbaruan me të puthura e përqaftime? Mali polli një mi! Doli një komunikatë e shkurtër që thoshte se «u ra dakord në mënyrë vëllazërore» etj., etj., dhe se pas dy ditësh, më 3 gusht u vendos që në Bratislavë do të mbledheshin të pesë kalanderët e Varshavës dhe çekoslllovakët gjashtë dhe atje do të «çelikosnin për shekuj miqësinë». Dhe kështu u bë! Brenda ditës erdhën myteberët, u puthën, u përqaftuan, hëngrën, pinë, biseduan, lexuan deklaratën e parapërgatitur, e firmosën, kënduan internacionalen, dolën në ballkonin e bashkisë, u duartrokitën dhe u fërshëllyen nga populli, u përqaftuan më në fund dhe në mbrëmje mori fund kjo «datë historike» dhe birçet morën trenat e u kthyen në vendet e tyre.

Më parë, në shekullin e 19-të Napoleoni firmosi përfundimin e një fitoreje të tij në Presburg, kurse më 3 gusht 1968 Brezhnëvi dhe katër kalanderët e tjerë, aleatët e tij, firmosën po në Presburg, që tash quhet Bratislavë, një disfatë të re. Dubčeku që s'është Napoleoni megjithatë doli fitues.

Ç'fitoi Dubčeku! Ai s'humbi gjë, ai qëndroi në po-

zitat e tij, ushtria e revizionistëve u spastrua nga Çekoslovakia dhe ai firmosi një deklaratë që i përngjet nuskave të hoxhallarëve.

E famshmja deklaratë e Bratislavës është një përmbledhje fjalësh dhe frazash që kanë me vite që po përdoren në çdo supë nga revizionistët, fraza të përgjithshme, bajate, boshe. Në këtë deklaratë as që flitet, as që bëhet aluzioni më i vogël, për të gjitha këto që ngjanë dhe që shkaktuan mbledhjen, as që përmendet fare letra e Varshavës, mbledhja në Çerna. Jo. Të gjitha këto sikur nuk u bënë kurrë, sikur nuk ekzistonte as më e vogla arsye që ato u bënë. Këto hynë në prehistori, nga të qena u bënë të paqena. U mbledhën në Bratislavë se i kishte marrë malli për njëri-tjetrin!

Deklarata e Bratislavës si me shkopin magjik e ktheu Çekoslllovakinë nga një vend që akuzohej aq rëndë nga letra e Varshavës, në një vend socialist nga më të vërtetët. Ç'komedi! Ç'tallje me opinionin sovjetik, polak, gjerman, hungarez, bullgar! Ç'gëzim i madh për revizionistët çekë, ç'triumf për Titon dhe për imperializmin amerikan.

Revizionistët çekë morën çekun e sigurisë të punës së tyre tradhtarë nga tradhtarët në Bratislava dhe do të vazhdojnë rrugën duke mos harruar të thonë se «janë marksistë-leninistë», se «ndërtojnë socializmin», se «janë miq të ngushtë të Bashkimit Sovjetik» e të tjera rrena me bisht. Zaten për të tilla rrena kanë nevojë revizionistët sovjetikë, pse ata po rendin më me vrap se çekët drejt kapitalizmit.

Gjithë çështja qëndronte, qëndron dhe do të qëndrojë për të bërë demagogji dhe për të fshehur nga opinioni tradhtitë e tyre.

Prandaj tash siç e kemi parashikuar, do të fillojë tamtami shurdhues dhe i neveritshëm i propagandës revizioniste sovjetike dhe i miqve të tyre, se «karta»

e Bratislavës është një dokument «me rëndësi të pa-llogaritshme ndërkombëtare», «është një rrugërrëfyes i sigurt i socializmit», është «konsolidimi i miqësisë socialiste dhe i Traktatit të Varshavës» etj., etj. E çfarë nuk është derisa çekoslovakët të bëjnë kongresin e tyre, derisa polakët të tyrin dhe derisa sovjetikët të shpëtojnë se mos u mbytet mbledhja e nëntorit në Moskë. Revizionistët kudo po rrojnë mbi zjarre të ndezura që i për-vëlojnë.

Si pranon populli sovjetik të gënjejhet nga këta tradhtarë të ndyrë? Si vazhdon t'i durojë dhe t'i mbajë në kurriz të tillë njerëz e klika që kanë koleksionuar kaq disfata dhe qëndrojnë në fuqi? Kjo tregon shka-llën deri ku ka depërtuar degjenerimi në parti dhe në shoqërinë sovjetike.

Reaksioni revizionist çekoslovak, titizmi, revizio-nistët rumunë, imperialistët amerikanë dhe gjermanët e Bonit tani do të manovrojnë dhe do të punojnë për konsolidimin e pozitave të Çekoslovakisë jashtë sferës së influencës sovjetike. Kjo ka për to rëndësi të madhe. Titoja do të bëhet «arkitekti i talentuar» i kësaj ndër-marrjeje. Ai do të shkojë në Çekoslovakë për të for-cuar pozitën e Dubčekut, për t'i dhënë mësimet e nevoj-shme dhe për t'u bërë ndërmjetësi i kualifikuar pranë amerikanëve.

Nën hijen dhe me ndihmën e Titos, Çekoslovakisë revizioniste do t'i vejë përkrahja e fortë e Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe e Bonit derisa të jenë krijuar kushtet plotësisht të përshtatshme që të vepro-het edhe pa ndërmjetësinë e Titos. Megjithatë, pas kthi-mit nga Çekoslovakia, ku do t'i bëhet sigurisht një pritje madhështore. Titoja si zakonisht do të marrë qe-kun nga Uashingtoni për shërbimin e lartë që bëri. Konsolidimi i reaksionit në Çekoslovakë ka një rën-dësi të madhe për Shtetet e Bashkuara të Amerikës,

për Bonin dhe Titon, pse, sa më parë dhe sa më mirë të arrihet kjo, aq më shpejt mund t'i vijë radha dhe të përfundohet me sukses edhe çështja e Hungarisë. Pran-daj krahas këtij konsolidimi, Titoja, Çausheku dhe Dubčeku me miqtë e tjerë italianë që u radhitën në çështjen çekoslovakë do të luftojnë që mbledhja e Moskës të dështojë me turp. E mira për ta do të jetë të mos bëhet fare dhe kjo do ta ulë fare përtokë prestigjin inekzistues të revizionistëve sovjetikë, por edhe në rast se nuk ia arrijnë dot kësaj, të bëjnë që kjo mbledhje të dështojë nga numri i pjesëmarrësve dhe të karakterizohet nga një përçarje më e thellë në mes revizionistëve, të karakterizohet nga një shkëputje e madhe partish nga revizionistët sovjetikë. Triumf i plotë i policentrizmit, i «pavarësisë», i «sovrانيتetit». Kështu që revizionistët e tjerë duke punuar për dë-shtimin e konferencës së Moskës, punojnë për triumfin e shkëputjes së Hungarisë dhe më në fund të Polonisë e të Bullgarisë. Republika Demokratike Gjermane mbe-tet, pra, si një fik i pjekur për t'u gëlltitur.

Kësaj perspektive të afërt i tmerrohen revizionis-tët sovjetikë. Ata menduan ta zbutin me Çekoslova-kinë për të shpëtuar këtë situatë, por nënshkruan ka-tastrofën. Përpara kësaj disfate revizionistët sovjetikë do të përpiqen me anën e propagandës së montuar të tregojnë se e ashtuquajtura kartë e Bratislavës është një sukses, bile në këtë drejtim ata do të përpiqen të përfitojnë deri edhe nga ndonjë komentim më i fundit «pesimist» i shtypit reaksionar. U duhet shumë një gjë e tillë për opinionin e brendshëm, i cili, i mësuar me suksese «megalomane», pret rezultatet e fushatës së bujshme e kërcënuese kundër Çekoslovakisë. Por opinioni i brendshëm i tyre mund të presë për shu-më kohë.

Revizionistët modernë e kanë në gjak gënjeshtren

dhe e kanë ngritur në sistem mashtrimin. Revizionisti Dubček pas mbledhjes së Bratislavës i deklaroi popullit me televizion se në marrëveshjen e arritur nuk ka asnjë klauzolë sekrete në mes tyre dhe sovjetikëve. Sigurisht në të famshmet procesverbale të mbajtura e të regjistruara të Černës mbi Tisu ka premtime, o gjysmëpremtime, përcaktime të paqarta, ose me dy kup-time dhe këto janë përdorur nga revizionistët sovjetikë për të sjellë në Bratislavë kalanderët e tjerë, do të përdoren, gjithashtu, më vonë për kërcënime dhe për shantazhe të reja. Çështja sigurisht qëndron në atë, dhe ky është i vetmi shans i sovjetikëve, të afrojnë të paktën Dubčekun pranë pozitave të tyre, ta komprometojnë, po të ketë mundësi dhe të sjellin në udhëheqjen e re çekoslllovakë që do të dalë nga Kongresi i 14-të një numër më të madh partizanësh të tyre. Në qoftë se ia arrijnë kësaj dhe, në këtë do të konsistojë lufta e tmerrshme e nëndheshme dhe e hapët që do të zhvillohet brenda këtij muaji që i ndan nga kongresi, atëherë formulat e përgjithshme të «kartës» së Bratislavës do të fillojnë diçka të lëvizin, ndryshe i mori lumi i Danubit.

Armët që revizionistët sovjetikë do të vënë në lëvizje janë, sidomos, armët ekonomike, shantazhi ekonomik, presioni ekonomik. Sovjetikët do të bëjnë çmos që Çekoslovakisë edhe t'i japin, edhe t'i marrin, por lufta hëpërhë në këto pozita të dobëta të sovjetikëve është t'i japin dhe ta mbajnë të lidhur me këtë kapistër. Ata do të përpiqen që çekoslllovakët të mos çlirohen nga nevoja e furnizimit me lëndë të para nga Bashkimi Sovjetik, të mos marrin si duhet dhe sa duan kredi nga Perëndimi, pse që t'i pengojnë nuk i pengojnë dot.

Kapitalistët çekë këtu do të manovrojnë në mes tregtisë dhe politikës, zemrën nga kapitalizmi, duart

nga të gjitha anët, derisa të krijojnë ekuilibrin dhe stabilitetin politik të brendshëm, të konsoliduar mirë dhe pa rreziqe, pa raprezalje nga ana e revizionistëve sovjetikë.

Qëndrimet e Titos ndaj klikës së Dubčekut do të na orientojnë në disa gjëra. Vajtja ose mosvajtja e Titos në Çekoslovaki do të jetë karakteristike për të gjykuar nëse kanë fituar ose kanë humbur sovjetikët. Do të shohim nga ana tjetër, në rast se shkon Titoja, në ç'drejtime do të manovrohet për konsolidimin e shkëputjes së Çekoslovakisë nga Bashkimi Sovjetik. Do të shohim po ashtu diçka më të qartë në lidhje me mbledhjen e nëntorit të revizionistëve në Moskë.

Në këto situata disfate për revizionistët e Kremlinit, që Titoja lufton t'i ketë sa më mirë nën këmbë, të diskredituar dhe më në zap te padroni i përbashkët amerikan, ai do t'i japë jo vetëm mësimë Dubčekut, por do t'i kërkojë edhe shërbime për mbrojtjen që i dha kundër sovjetikëve. Titoja nuk jep po s'i dhe. Pra ai do të kërkojë nga Dubčeku që vajtjen në mbledhjen e Moskës ta kondicionojë rëndë për sovjetikët. Titos i ka ardhur gjahu në grykën e pushkës. Po të mos përfitojë këtë herë, atëherë mund të themi se ai u matufeps.

Sovjetikët kanë lidhur edhe atë pak honor delegatësh që iu ka ngelur me këtë mbledhje. Të bëhet si të bëhet, por të bëhet për sovjetikët. Le të jenë të gjithë të përçarë, por të japin të paktën përshtypjen se janë të bashkuar. Të nxjerrin një komunikatë me bajate se ajo e Bratislavës, por të dalë, se përndryshe u shfry edhe flluska e Bratislavës.

Ku ka rast më të mirë për Titon të vërë kondita të rënda për sovjetikët?

Po asistojmë në vallen e thikave, pse thikat nuk janë futur në këllëf.

A do t'i pranojnë revizionistët sovjetikë këto dis-fata të bujshme, apo do të shkojnë më tej me marrë-zitë dhe me zullumet e tyre? Pas të gjithave që ngjanë kjo duket e zorshme, por asgjë nuk është e pamundur nga ana e këtyre, që nuk janë veçse fashistë në po-zita shumë të dëshpëruara. Në qoftë se këto gjeste të dëshpëruara fashiste vërtetohen, atëherë të gjitha ve-primet e revizionistëve sovjetikë, pas kërcënimit me anën e letrës së Varshavës, janë manovra për të fshe-hur planet e tyre të errëta ndaj Çekoslovakisë. Do-methënë vajtja në Çerna, Bratislava dhe tërheqja e trupave, s'kanë qenë veçse blof, veprime të taktikës për të vënë në gjumë dhe për t'i pasur si justifikim që kur t'i rikthehen çështjes çekosllovake me akte lufte, të thonë, për opinionin, se «nuk kishim ç'të bënim më! Të gjitha përpjekjet i bëmë, por çekoslovakët s'na dë-gjuan». Askush nuk do t'i hajë këto arsyeime. Në qoftë se revizionistët sovjetikë do të futen përsëri me forca dhe këtë herë jo më me pretekstin e manovrave ushtarake të Traktatit të Varshavës, ata do të firmosin vetëvrasjen e tyre.

Çdo gjë bën vaki me fashistët dhe sidomos me fashistët që kanë humbur kontrollin, siç po ngjet me revizionistët sovjetikë. Koha do të na tregojë ç'do të ngjasë në të vërtetë. Është e zorshme të parashikojmë çdo gjë.

Këto shënime i formulova si bazë për një artikull.

**E MARTË**  
**6 GUSHT 1968**

## **DETYRAT E PROPAGANDËS SONË NË LIDHJE ME ÇEKOSLLOVAKINË**

Duhet të bëjmë përpjekje për t'i ndihmuar më shumë shokët revolucionarë çekoslllovakë me anën e propagandës sonë. Deri tash askush tjetër nuk po e bën një gjë të tillë. Mundet që ndihma jonë nuk është pa të meta dhe e përsosur, por aq sa mundim ne duhet të kujdesemi që ajo të ketë sa më pak të meta, sidomos, e në mënyrë të veçantë, të mos ketë gabime parimore dhe parimet marksiste-leniniste që propagandohen t'i përshtaten realitetit objektiv çekoslllovak.

Me këtë dua të them se ne duhet të bëjmë më shumë përpjekje për të pasur disa analiza më të plota marksiste-leniniste mbi zhvillimin e ngjarjeve në Çe-kosllovaki, në mënyrë që kur të japim eksperiencën e Partisë sonë, të kemi kurdoherë parasysh realitetin objektiv çekoslllovak mbi problemin për të cilin flasim.

E gjithë kjo, mendoj unë, mund t'u shërbejë diçka shokëve revolucionarë çekë, në vend që të lidhim duart e të mbyllim gojën, siç bëjnë disa të tjerë. Mjeti më i mirë i propagandës sonë është emisioni i Radio Tiranës në gjuhën çeke, i cili dëgjohet mirë atje, pëlqehet dhe ndiqet me kujdes.

Pra, përveç artikujve të rëndësishëm, herë pas here, unë mendoj se çështjet që po rreshtoj më poshtë duhet të zhvillohen si komente ideopolitike të Radio



Tiranës. Natyrisht, nuk duhet lejuar që ato të kenë ngjyrën e një propagande banale, sa për të shkuar radhën, por, që t'ia arrijnë objektivit që mendojmë, ato të kenë një brendi me të vërtetë të thellë politike dhe ideologjike, në mënyrë që të tërheqim vëmendjen e dëgjuesve që interesohen, të edukojmë dhe mundësisht të ndihmojmë që të futen në veprime të drejta revolucionare edhe masa, edhe kuadrot çekoslovakë.

1. — **Anët revolucionare të popullit çekoslovak.** Si çdo popull tjetër, edhe populli çekoslovak ka historinë e tij me anët e veta revolucionare, të cilat duhet të vihen në dukje. Por vlerësimet tona për këtë nuk duhet të mbështeten në konkluzionet historike të bëra nga borgjezia çekoslovakë dhe ndërkombëtare, ose edhe nga ndonjë historian «marksist» me tendenca nacionaliste. Për ne, si në çdo gjë, ka pasur dhe duhet të ketë tendenciozitet edhe për këtë.

Prandaj ato momente revolucionare, nga më karakteristiket, të popullit çekoslovak, qoftë në kohën e kaluar, qoftë në kohën e sotme, duhet t'i gjykojmë në prizmin marksist-leninist dhe të na shërbejnë për qëllimin aktual që synon të vërtetojë se populli çekoslovak nuk është pa tradita revolucionare. Fshatarët, zejtarët, proletarët dhe më vonë punëtorët e këtij populli shumë herë kanë shpërthyer në kryengritje e në revolta kundër feudalëve, mbretërve, papëve, padronëve, pushtuesve të huaj. Ky historik i shkurtër i shpirtit revolucionar të popullit çekoslovak, ashtu siç është paraqitur në momente të ndryshme të historisë së tij, nuk duhet të ketë për qëllim të bëjë panegjirikon e tij, t'i bëjë atij lëvdata të tepërta. Kjo për shkak se nuk duhet të harrojmë për asnjë moment se çdo lëvizje revolucionare dhe, veçanërisht këto të popullit çekoslovak, kanë shumë anë të dobëta, prandaj në punën që ndërmarrim, nuk marrim përsipër t'i anali-

zojmë ato fund e krye. Ne nuk duhet të nisemi nga parimi i gabuar «oburra t'i mburrim që të lëvizin ca». Jo. Me një analizë të thjeshtë, të drejtë, me tendencë, ne duam t'u themi shokëve çekoslovakë se ju keni ku mbështeteni për të zhvilluar hovin revolucionar të popullit tuaj. Unë mendoj se kjo duhet të jetë si njëfarë hyrje për temat që do të zhvillohen pas kësaj.

2. — **Republika çekoslovakë, shtet borgjez kapitalist.** Me çlirimin nga perandoria e Habsburgëve dhe me krijimin e saj si shtet dhe si republikë, pas Luftës së Parë Botërore, Çekosllovakia u ndërtua si strukturë organizative shtetërore njëlojë si shtetet e tjera borgjeze kapitaliste dhe gati identike, me pak ndryshime në disa forma me Republikën borgjeze Franceze, nga e cila u ndihmua në krijimin, në mëkëmbjen dhe në forcimin e saj.

a) **Ekonomia e Republikës Çekoslovakë** u ndërtua si një ekonomi kapitaliste me të gjitha tiparet dhe karakteristikat e saj dhe borgjezia kapitaliste, industriale e tregtare çekoslovakë u bë ortake e mirë, e varur dhe e talentuar, në radhë të parë, e borgjezisë kapitaliste franceze. Industria çekoslovakë u fuqizua në Evropën Qendrore dhe nuk njohu shumë kriza, për arsye të prapambetjes së theksuar industriale të shteteve të tjera që u shkëputën nga Perandoria Austro-Hungareze. U krijua në Çekosllovakë një klasë punëtore, një proletariati i kualifikuar, një aristokraci punëtore që mahej, një teknokraci me eksperiencë, një shpirt tregtari shumë i zhvilluar, një shpirt i madh kozmopolitizmi.

Borgjezia kapitaliste çeke u bë industrialistja më e kualifikuar e Evropës Qendrore dhe më tej kufijve të saj, u bë tregtarja botërore e mallrave të fabrikuara, u bë akaparuesja e lëndëve të para të nevojshme për industrinë e saj të madhe, bile edhe për sendet ushqimore të popullit dhe braktisi zhvillimin e bujqë-



sisë, ose nuk i vuri kësaj rëndësinë e duhur. Niveli i jetesës në Çekoslllovakinë kapitaliste të pasluftës së Parë Botërore ishte nga më të mirët.

b) **Organizimi shtetëror** ishte nga më burokratikët, një burokraci jo e ngjashme me atë të trashëguar nga Habsburgët por me atë franceze, bile që shkonte edhe më shpejt se ajo vetë drejt rafinimit dhe teknokratizmit.

c) **Arsimi dhe kultura** në Çekoslllovakinë borgjeze kapitaliste u zhvilluan dhe u kontrolluan imtësisht e me sukses që t'i përgjigjeshin dhe të mbështetnin këtë strukturë, të krijonin kuadro të shumtë dhe të zotë për zhvillimin dhe për administrimin e industrisë së saj moderne, të krijonin aristokracinë punëtore në shërbim të saj, për shfrytëzimin e plotë të klasës punëtore, për zhvillimin e thellë të punëtorët të mentalitetit mikroborgjez, për largimin e tyre nga idetë revolucionare e për të rendur pas komoditeteve, pas jetës së qetë dhe kënaqësisë me thërrimet që u hidheshin dhe me shpresën për një jetë më të mirë për ta, që «do të krijonte» zhvillimi borgjez kapitalist.

ç) **Politika e jashtme** e Çekoslllovakisë kapitaliste ishte një apendiks i politikës së jashtme franceze, e cila kishte të Çekoslllovakia kështjellën më kryesore dhe më besnike në Evropën Qendrore dhe të Mazariku e të Beneshi, dy agjentë të regjur të saj.

Të gjitha këto që përmenda unë e shumë të tjera, duhet të shërbejnë jo për të bërë një histori të thjeshtë e banale, por një analizë nga të nxjerrim tema të tjera me anë të të cilave të shpjegojmë se regjimi kapitalist në Çekoslllovakia ka lënë gjurmë të rënda organizative, politike, ideologjike, të cilat janë bërë mënyrë jetese, botëkuptim për popullin çekoslllovak dhe, çka është më e rëndë, edhe për klasën punëtore çekosllloake, edhe për vetë shumë komunistë që quhen

të mirë. Këto rreziqe të mëdha, që u ka rrënjësuar kapitalizmi, ideologjia, politika dhe organizimi i tij, janë pikërisht ato që unë mendoj të vëmë në dukje sa të mundim, t'ua sqarojmë teorikisht pse pikërisht këto ata nuk i kuptojnë.

3. — **Partia Komuniste e Çekoslllovakisë**, që ndërmoi luftën kundër borgjezisë çekosllloake, nuk mund të formohej veçse nga ky brumë që ishte populli i saj, baza e saj, e në radhë të parë klasa punëtore. Partia Komuniste e Çekoslllovakisë ndoqi rrugën e Leninit, u bë anëtare e Kominternit. Anëtarët e saj, nuk ka asnjë dyshim, luftuan në ilegalitet, por kalitja e tyre revolucionare, kalitja në aksion dhe kalitja ideologjike linte shumë për të dëshëruar. Të dyja këto anë duhej të thelloheshin shumë në këtë parti, në qoftë se mbahej parasysh forca dhe organizimi politik i borgjezisë çekosllloake, në qoftë se mbahej parasysh si duhej se në parti dhe me partinë duhet të ndërmerrej kjo luftë ideologjike dhe politike intensive për të çrrënjësuar pikëpamjet e huaja borgjeze e mikroborgjeze që depërtonin në parti nëpërmjet anëtarëve të saj, për të ndërmarrë me durim edukimin klasor të proletariaut çekoslllovak të mikroborgjezuar. Një punë e tillë e madhe revolucionare me siguri nuk është bërë as në kohën e ilegalitetit të rëndë, as në kohën e pushtimit nazist, por gjithashtu as edhe pas çlirimit.

Në kohën e «legalitetit borgjez», në gjirin e Partisë Komuniste Çekosllloake ilegale vepronin rryma të ndryshme, fraksione, gjë që tregon se marksizëm-leninizmi e normat leniniste atje nuk kishin atë forcë që i duhej një partie të vërtetë. Elementë të tillë fraksionistë qëndruan mbi ujë, bile arritën deri në udhëheqjen kryesore të partisë e të shtetit socialist çekoslllovak dhe qëndruan në udhëheqje derisa vdiqën. Mund të thuhet se ata ishin «korrigjuar» etj., etj., por mund të merret

me mend sa thellë mund të ishte bërë «korrigjimi» i tyre nga një parti e cila vetë duhej të korrigjohej në shumë drejtime. Pse po të ishte ndryshe, nën pushtimin gjerman, ne do të shihnim një Parti Komuniste Çekoslovakë të fortë, luftarake, që me armë në dorë të ngrihej vetë dhe të ngrinte e të mobilizonte edhe popullin e klasën punëtore çekoslovakë në luftën për çlirim. Këtë gjë ne nuk e pamë. Kjo u bë shumë e zbehtë. «Trimëritë» u treguan vetëm atëherë kur kufirit iu afrua ushtria e Stalinit.

Çlirimi i Çekoslovakisë u bë nga Ushtria e Kuqe, por edhe pas çlirimit Partia Komuniste Çekoslovakë nuk u dallua si një parti me të vërtetë marksiste-leniniste revolucionare në marrjen e pushtetit plotësisht në duart e veta, në shkatërrimin nga themelet të pushtetit të vietër të borgjezisë kapitaliste çekoslovakë dhe në vendosjen e pushtetit të ri revolucionar të klasës, të diktaturës së proletariatit. Një gjë e tillë nuk u bë. Burokracia çekoslovakë me administratën e vet mbytëse dhe me njerëzit e saj, deri te partitë e borgjezisë dhe te vetë kryetari i republikës, Beneshi, qëndroi gati e paprekur.

E gjithë kjo vërteton atë që thashë më lart se Partia Komuniste Çekoslovakë nuk ishte një parti e kalitur si duhet dhe e mbrujtur me idetë e marksizëm-leninizmit.

Marrja e pushtetit më 1948 nga duart e borgjezisë dhe zbritja në rrugë e proletariatit të armatosur çekoslovak ishte një «revolucion» që nuk u përngjet revolucioneve të vërteta. U qëndrua në atë çka kishte përmbysur Ushtria e Kuqe më parë. Partia Komuniste Çekoslovakë për oportunizëm politik dhe ideologjik, i toleronte dhe e lejonte veprimtarinë e borgjezisë kapitaliste, të partive të saj dhe reaksionin, bile deri aty

sa të kishin fuqinë dhe të rrezikonin edhe socializmin në Çekoslovaki.

Është e vërtetë se proletariati çekoslovak doli i armatosur në rrugë për të marrë fuqinë nga duart e borgjezisë dhe kjo duhet të konsiderohet një gjë pozitive, por kjo ishte edhe shprehje e «demonstrimit të forcës», që nuk bëri asnjë spastrim ashtu siç duhej të bënte e që ta mbanin mend përjetë borgjezia dhe reaksioni çekoslovak. Kjo i ngjiste një transferimi fuqie nga një qeveri, në një qeveri tjetër në «legalitetin» borgjez. Borgjezia çekoslovakë nuk u lëndua fare, nuk iu turbulluan aspak as gjaku, as ujërat; u tha se jemi në socializëm, në krye është partia dhe mbi atë administratë, mbi atë burokraci, me ata njerëz të krimbur që duheshin përmbysur, filloi puna si me thënë e vjetër me mentalitete të vjetra, të lustruara.

Është e vërtetë se u krijuan këshillat e pushtetit si kudo te ne, por ato sidomos nga origjina dhe nga përbërja nuk ishin si tonat.

Në të tilla rrethana, pra, partia e mori fuqinë dhe nuk gjykoi si duhej se, duke e marrë fuqinë në rrethana jorevolucionare, duhej të punonte pa humbur kohë, këtë herë në mënyrë të thellë revolucionare, për të bërë riedukimin rrënjësor klasor të klasës, të masës e në radhë të parë të vetë partisë. Partia Komuniste Çekoslovakë këtë detyrë nuk e kreu veçse përciptazi. Burokracia e re u shartua me burokracinë e vjetër, administrata e vjetër mori formalisht emra të rinj dhe Çekoslovakia gjoja socialiste vazhdoi rrugën e pasurimit, të ngritjes së nivelit të jetesës, të borgjezimit të mëtejshëm të njerëzve, te të cilët jo vetëm nuk luftoheshin ndjenjat idealiste, borgjeze, mikroborgjeze, kapitaliste, individualiste, por zhvilloheshin çdo ditë e më shumë, bile edhe duke u mburrur dhe duke përçmuar popuj të tjerë të vendeve socialiste që kishin

luftuar, derdhur gjak, që ishin djegur e ishin përvëlur. Ndjenjat megalomane, spekulimet nga më të ulëtat të tregtisë borgjeze, tendencat kolonialiste ndaj vendeve më të dobëta ekonomikisht vazhdonin. Ky vend socialist piquej për revizionizmin modern. Dhe kështu ngjau.

Çekosllovakia e Novotnit u bë mbështetja kryesore e hrushovianëve. Revizionizmi në Çekosllovakë kishte rrënjët e thella dhe po i forconte edhe më shumë. Rrëzimi i Novotnit dhe ardhja në fuqi e klikës së Dubčekut është një fenomen dialektik. Klika e Dubčekut do ta përsosë formimin e kapitalizmit në Çekosllovakë. Reaksioni çek mendon se ka ardhur koha, se janë pjekur situatat për të zhdukur edhe ato forma tranzitore periodike që e penguan sadopak zhvillimin e kapitalizmit në Çekosllovakë, domethënë çdo gjë që hyri në strukturën çekosllovaqe që nga viti 1948 me emrin «ndërtimi i socializmit».

Reaksioni çekosllovak, duke e ruajtur maskën e «socializmit», po ndërmerr ndërtimin e një kapitalizmi modern në Çekosllovakë, jo më me tiparet e Çekosllovakisë së vjetër kapitaliste, por me tiparet e kapitalizmit amerikan dhe të atij gjermanoperëndimor.

Përsëri, në të gjitha këto ndryshime që ngjanë, populli çekosllovak, klasa punëtore çekosllovaqe dhe Partia Komuniste Çekosllovaqe nuk lëvizën asnjë grimë. Kjo vërteton atë që thashë më lart, se Partia Komuniste Çekosllovaqe qëndron në pozita të kalbura, komuniste ajo ka vetëm emrin, kurse në fakt ajo është një parti socialdemokrate e përshtatshme për borgjezinë çekosllovaqe në këto kohë.

Përse në këto rrethana borgjezia çekosllovaqe ka nevojë akoma për një parti të tillë? Për t'u shpëtuar darës shovinisto-kapitaliste sovjetike dhe revolucionit brenda në Çekosllovakë. Sovjetikët e kërcënuan Çekosllovakinë, por nuk mundën të ndërhyjnë me armë. Ata

do të vazhdojnë presione të tjera të shumëllojta për ta mbajtur në varësinë e tyre. Mund që të mos ua arrijnë dot këtyre qëllimeve, dhe klika e Dubčekut të shpëtojë situatën.

Borgjezia çekosllovaqe dhe ajo ndërkombëtare meritat për rezistencën e deritanishme ua atribuojnë klikës së Dubčekut dhe «rezistencës» së popullit çekosllovak. Këtu është fjala për një bluf. Është e vërtetë se çekosllovakët nuk duan të sundohen nga të tjerët, por populli as që reagoi, as që lëvizi. Ai nënshkroi vetëm deklaratën e shkrimtarëve. Ai mbështeti borgjezinë e tij dhe prandaj kjo nuk mungon ta ngrejë rolin e kësaj udhëheqjeje revizioniste. Populli çekosllovak nuk lëvizi, jo pse ishte pro sovjetikëve, kjo nuk duhet pranuar në asnjë mënyrë, ashtu siç nuk duhet pranuar se sovjetikët nuk ndërhyjnë me armë në Çekosllovakë nga frika që kishin nga klika e Dubčekut, ose nga rezistenca e çekosllovakëve, por ata nuk i lejuan rrethanat ndërkombëtare, komplikacionet ndërkombëtare, diskreditimi i madh që do të pësonin e të tjera. Vetëm po t'i marrin parasysh këto, ata do ta invadojnë Çekosllovakinë.

Pra, edhe në këto momente kthese tragjike për Çekosllovakinë, ne konstatojmë se fenomenet dhe ndodhitë vërtetojnë atë që thamë më lart.

Por si dilet nga kjo situatë, cila është rruga e daljes?

#### 4. — Riedukimi i Partisë Komuniste Çekosllovaqe.

A mund ta bëjë këtë riedukim klasor marksist-leninist kjo parti që ekziston aktualisht? Në asnjë mënyrë jo. Kjo është një parti revizioniste, me parime revizioniste, me udhëheqje revizioniste, me një fjalë e degjeneruar. Pra, të mendohet se në «rrugë paqësore» mund të bëhen reforma si të thuash në këtë parti dhe të arrihet në marrjen e saj në dorë nga marksistë-leninistët e

vërtetë, duke u bazuar edhe në përbërjen shoqërore në përgjithësi të partisë dhe të vendit, ky për mendimin tim është një iluzion reformist.

Megjithatë duhet të mos harrojmë kurrë se në Çekosllovakë puna duhet të ringjallet, të rilindë, të gjallërohet nga vetë çekosllovakët dhe vetëm nga çekosllovakët. Në gjirin e popullit çekosllovak, në gjirin e klasës punëtore dhe të partisë aktuale çekoslloake ka njerëz të mirë, ka njerëz të klasës, ka marksistë-leninistë, të cilët duhet të grupohen dhe të përcaktojnë planin e luftës që do të jetë e gjatë dhe e vështirë. Por, po nuk u fillua, asgjë e mirë nuk do të bëhet.

**Vetëm një parti e re, e fortë, e shëndoshë, e tipit Lenin-Stalin, mund ta shpëtojë situatën.** Grupimi i ri duhet të jetë ilegal dhe udhëheqja e saj duhet të jetë nga më proletaret, nga më të pakorruptueshmet prej revizionizmit dhe gjithë frymës e mentalitetit mikroborgjez të popullit dhe proletariatit çekosllovak.

Organizimi i saj, parimet e këtij organizimi, duhet të jenë rreptësisht leniniste-staliniane. Prandaj atyre u vihet si detyrë t'i ristudiojnë këto dhe këtë herë drejt e jo së prapi, siç kanë bërë deri tash në partinë e tyre të vjetër. Duhet të ruhet shumë partia e re nga adaptimi i formave dhe i metodës së punës të partisë së vjetër, e cila ia kishte përpunuar, façonuar e përshtatur situatave jorevolucionare.

Pra, pa e krijuar, pa e edukuar, pa e kalitur në mënyrë të tillë këtë instrument të mrekullueshëm që është partia, revolucionarët çekosllovakë asgjë të mirë nuk do të nxjerrin në shesh, për arsye se atje puna revolucionare për ta paraqitet e vështirë, vendi është borgjezuar, mendjet, jeta, pikëpamjet janë borgjezuar dhe duhet një punë e madhe, e shtrënguar, e zgjuar, ideologjike dhe politike për ta çarë këtë mur dhe pastaj për ta shkallmuar atë.

Në radhë të parë, atyre, ushqim kryesor duhet t'u bëhet ideologjia marksiste-leniniste dhe të dinë të dallojnë e të analizojnë drejt, pa mendjemadhësi, pa sentimentalizëm, pa hatër e pa *parti pris*, gjendjen e popullit dhe të klasës së tyre, anët e mira dhe anët e këqija, anët e mira t'i mbrojnë, anët e këqija t'i dërrmojnë, se ndryshe kështjella ndërtohet mbi rrëzë, qëndrohet në vend, domethënë «jemi kundër klikës në fuqi, fundi i fundit në disa rrethana e ndryshuam edhe atë», por fondi i partisë së re është po ai i së vjetrës, janë po ato mentalitete mikroborgjeze, po ato tendenca individualiste borgjeze, në ideologji dhe në politikë.

Një parti e tillë duhet të luftojë klikat në fuqi dhe këtë duhet ta bëjë me sukses, jo duke nxjerrë një gazetë ilegale ose duke hedhur një trakt, por duke u futur në masat, duke i edukuar masat, duke i revolucionarizuar ato, kështu i riedukon dhe i fut ato në luftë. Po nuk pati këtë për objektiv kryesor, atëherë asgjë të mirë nuk do të bëjë kjo parti e re. Masat në Çekosllovakë janë me nivel të ngritur, prandaj edhe puna revolucionare duhet t'i përgjigjet këtij niveli. Kjo nuk do të thotë aspak se në partinë e re duhen grumbulluar intelektualët, se këta mund ta përmbushin mirë këtë detyrë dhe të të lënë në llucë e të të krimbin kur të duash e sidomos në Çekosllovakë.

Njerëzit revolucionarë që do të formojnë këtë parti duhet jo vetëm të jenë të ngritur, ose të bëjnë përpjekje kolosale për t'u ngritur mbi masën, por, në radhë të parë, të jenë njerëz të klasës dhe të kenë të zhvilluara në kulm tiparet e karakterit të revolucionarit proletar, sepse vetëm kështu mund të ribëhet edukimi i masës dhe i klasës që borgjezia e ka infektuar. Dhe të mos harrojnë ata se sa i madh është presioni i ambientit dhe sa negativ është ai në rastin e Çekosllovakisë.

Revolucionarët çekosllovakë mund të përdorin të



dyja rrugët, legalen dhe ilegalen, por gjithnjë duke pasur për bazë kryesoren e vendimtarën, rrugën ilegale. Mund të përdorin rrugën legale për t'i edukuar komunistët e partisë së vjetër, nëpërmjet propagandistëve të zotë, me teorinë e Leninit, e cila lejohet nga revizionistët dhe të insistohet në të gjitha ato çështje, në të gjitha ato probleme e parime që revizionistët i kanë shkelur, i kanë shtrembëruar, i kanë revizionuar. E gjithë kjo të ketë për qëllim të caktuar sqarimin e vërtetë teorik, marksist-leninist, të komunistëve që militojnë në partinë revizioniste çekoslllovaqe dhe krijimin brenda saj të fraksioneve, të luftës fraksioniste, me qëllim për ta shkatërruar nga brenda. Pra luftë nga jashtë dhe nga brenda revizionizmit dhe borgjezisë.

Në qoftë se marksistë-leninistët revolucionarë çekoslllovakë e kuptojnë luftën e tyre, formimin e një partie të re si një gjë formale, si snobizëm, atëherë asgjë e mirë nuk do të dalë. Në radhë të parë, në rast se ata mendojnë se çdo gjë e dinë dhe s'kanë nevojë të mësojnë, se mund të jenë edhe revolucionarë, edhe të ruajnë postet, komoditetet, rehatllëqet e fituara në shtetin revizionist, borgjez, kapitalist, ata s'do të jenë veçse llafazanë të këqij. Revolucionarët e vërtetë armiku do t'i ndjekë, do t'i burgosë, do t'i persekutojë. Të gjitha këtyre u duhet bërë ballë dhe duhen mposhtur. Si të gjithë revolucionarët e botës edhe ata çekoslllovakë, kanë detyra të mëdha, të rënda, të vështira.

Prandaj është, gjithashtu, një eksperiencë e madhe e përbashkët që duhet shkëmbyer, që duhet studiuar e përfutur reciprokisht.

Eksperiencia e partive tona të vogla nuk duhet nënvlehtësuar, siç bëjnë disa të sëmurë megalomanë që hiqen si marksistë, por që nuk janë të tillë. Këtë sëmundje e kanë pothuaj të gjithë ata që kanë braktisur partitë revizioniste të Evropës. Jo se këta e për-

gmojnë eksperiencën e Partisë sonë, bile ata edhe e mburrin, por nuk marrin si duhet mundimin ta studiojnë, të studiojnë sidomos disa aspekte të saj që janë aktuale dhe mund t'u shërbejnë. Cilat janë këto aspekte të eksperiencës sonë që nëpërmjet disa artikujve karakteristikë të transmetuar me anën e radios, mund t'u shërbejnë deri në një farë pike çekoslllovakëve?

1. — Parimet organizative të Partisë sonë, jo nga ana strukturore, por sidomos nga pikëpamja e kuptimit të tyre marksist-leninist. Zbatimi në jetë i këtyre parimeve dhe lufta kundër devijimeve.

2. — Problemi i Frontit dhe i partive në Front.

3. — Diktatura e proletariatit të ne dhe zhvillimi i demokracisë proletare (eksperiencia konkrete dhe karakteristike e vendit tonë).

4. — Lufta kundër titizmit. (Temë shumë e pasur dhe shumë e nevojshme e aktuale për çekoslllovakët, ku Titoja u shpall si orientuesi i rrugës çekoslllovaqe drejt kapitalizmit.)

5. — Lufta kundër revizionistëve sovjetikë. (Temë gjithashtu e gjerë dhe e pasur me eksperiencën e madhe të Partisë sonë.)

Përveç këtyre mund dhe duhet të përgatiten një sërë temash për problemet që ka ngritur me forcë Partia jonë, siç janë lufta kundër burokratizmit, kundër fesë, kundër zakoneve prapanike etj., probleme që janë shumë aktuale në Çekoslllovakë, pavarësisht se paraqiten në stadi dhe në forma të tjera. Prandaj në hartimin e këtyre artikujve për radion duhet pasur parasysh jo sikur i flitet publikut tonë, por të mendohet se eksperiencia praktike u jepet çekut e sllovakut, të cilëve u shpjegohen parimet e drejta marksiste-leniniste që e udhëheqin partinë në rrugën e revolucionarizimit të mëtejshëm.

Kur çekët e sllovakët t'i dëgjojnë këto biseda të

mos thonë: «Këto gjëra janë karakteristike për Shqipërinë dhe s'janë për ne», por t'i bëjmë të mendojnë dhe të reflektojnë për to. Po të kemi arritur sadopak këtë qëllim, ne do të kemi bërë një punë të dobishme.

E PREMTE

9 GUSHT 1968

## DISFATA E REVIZIONISTËVE SOVJETIKË NË BRATISLAVË

I dhashë dorën e fundit artikullit «Disfata e revizionistëve sovjetikë në Bratislavë» dhe iu dërgua «Zërit të popullit» për ta botuar nesër.



**E HËNË**  
**12 GUSHT 1968**

## **SHËNIME PËR UDHËTIMIN E TITOS NË ÇEKOSLLOVAKI**

Titoja bëri në Çekosllovakë një vizitë dyditore ku u prit me pompë të madhe nga revizionistët çekosllovakë. Çështja shkoi deri atje saqë presidenti i Çekosllovakisë Svoboda, «heroi i Bashkimit Sovjetik», njeriu që në Çerna mbi Tisu u puth e u përqaftua nga renegati tjetër Brezhnev, në fjalimin e tij t'i thoshte këtij gjeli revizionist tekstualisht: «I gjithë populli i Pragës është nën këmbët e tua». Dhe Titoja iu përgjigj: «Jam shumë i lumtur dhe i emocionuar»!

Në këtë shkallë ka arritur servilizmi i revizionistëve çekosllovakë përpara imperializmit amerikan dhe agjentit të tij të regjur. Natyrisht për Titon këto dy ditë, ishin ditë «triumfi» si në një vend që i është nënshtruar diktatit të tij. Ai u hoq si «shpëtimtari i Çekosllovakisë socialiste» nga darta e Kremlinit. Titoja, nuk mungoi të bënte edhe këtë herë politikën e tij të madhe, duke lënë të kuptohet se ajo çka ai po bën, është «për të mirën e socializmit botëror dhe të komunizmit»!

Akoma asgjë nuk pipëtin nga bisedat dypalëshe. Komunikata që u botua pas vizitës, ishte e ujdishur që të mos thoshte gjë dhe të linte të kuptoheshin të gjitha ato që dimë dhe që i marrim me mend se ç'kanë biseduar dy palët, konspiratorë revizionistë.

Titoja ua ka prerë mirë rrobat çekëve. Më vonë do

të shohim si janë qepur dhe ç'bojë kanë ato. Vetë jeta do ta tregojë këtë shpejt. Këto ujdi prapaskene, në kështjellën e Pragës, reaksionit nuk i leverdis t'i zbulojë, ashtu siç bën ai për çështje të tjera që nuk i interesojnë, por revizionistët sovjetikë që kaluan dy ditë «zije» e, që pësuan edhe një disfatë, në një formë ose në një tjetër do të reagojnë pa dyshim. Lufta Tito-Brezhnev do të zhvillohet e hapur dhe e fshehtë, kontradiktat do të thellohen.

Titoja në konferencën e tij të shtypit, në mënyrë diplomatike, për këtë ai është qen i madh, aprovoi deklaratën e Bratislavës, duke thënë se ajo ishte pozitive. Me këtë ai desh t'u thoshte sovjetikëve: ju pësua një disfatë, ngopuni me formulat e komunikatës dhe lëreni tash të qetë Çekosllovakinë të ndërtojë socializmin e saj specifik, domethënë të ndjekë rrugën time dhe jo tuajën. Prandaj, vazhdoi t'u thosh Titoja revizionistëve sovjetikë, kuptohet, jo hapur, ju vulosët për Çekosllovakinë atë që kam thënë disa muaj më parë në publik, se që të gjithë ju do të vini në rrugën time. Titoja, gjithashtu, në këtë konferencë shtypi u la disa «shpresa» sovjetikëve për mbledhjen e afërt të Moskës. Me fjalë të maskuara, ai konkretisht i paralajmëroi sovjetikët të lënë të qetë çekosllovakët të bëjnë Kongresin e tyre të 14-të, të mos u ndërhyjnë në punët e brendshme, t'i lënë të konsolidojnë pozitat. Këtu kishte edhe kërcënime, se po të ndërhyjnë, atëherë jo vetëm do të humbasin, por konferenca e Moskës do të hidhet në erë.

Tok me kërcënimin dhe shpresën hipotetike, pasi të kalojë lumin (Kongresi i 14-të çekosllovak), Titoja do t'u thotë fjalë të tjera. Edhe Titoja e di këtë, edhe sovjetikët e kanë të qartë. Tash luftohet që kongresi i çekëve të dalë mirë edhe për njërin edhe për tjetrën palë. Ujqit janë në garë, kush të fitojë delen.

E MARTË

13 GUSHT 1968

## ÇAUSHESKU SHKON NË PRAGË SI «SHPËTIMTAR» I ÇEKOSLLOVAKISË

Titon po e ndjek në Çekosllovakia Ulbrihti, i fërshëlyer në Bratislavë dhe i nxjerrë në pankarta në Pragë e rrethuar me tela me gjemba. I inatosur, por i detyruar të vejë, mjekra gjermane nuk shkoi në Pragë, pse vajtja e tij nuk është zyrtare, ndaj shkoi në Karlovi-Vari, sigurisht për t'u kujtuar çekëve që Karlovi-Vari qendra e Sudetëve gjermanë dhe «unë si gjerman vij në këtë territor e piqem me ju, sido që e mbuloj këtë edhe me marrjen e disa banjave».

Vajtja e Ulbrihtit në këto momente në Çekosllovakia, qoftë edhe nga dera e vogël, do t'u thotë çekëve (që nuk çajnë fare kokën), të mos entuziazmohen fort me vajtjen e Titos, pse «ne të Varshavës dhe të Bratislavës jemi prezent!» Sidoqoftë kërcënimet e Ulbrihtit nuk po pinë ujë. Natyrisht vajtja e tij në Çekosllovakia ka edhe qëllime të tjera e, ndër to, duhet të ketë edhe qëllime ekonomike «për të kundërbalancuar» influencën e Bonit të klika e Dubçekut. Ulbrihti e di se influenca ekonomike e Bonit, për të cilën që të gjithë zagarët revizionistë po lëpijnë buzët, nuk mund të përballohet nga Republika Demokratike Gjermane. Por patjetër Ulbrihti bën presione mbi sovjetikët dhe këta janë të detyruar që, nëpërmjet Ulbrihtit, t'i japin kredi Dubçekut për ta mbajtur

të lidhur si pas qerres sovjetike ashtu edhe pas asaj të Ulbrihtit.

Klika e Dubçekut, pas fitores që korri dhe mbështetjes që ka nga reaksioni ndërkombëtar, po bën *le difficile*<sup>1</sup>. Ajo po merr dhe do të marrë me të dyja duart nga të dyja anët, do të përpiqet njëkohësisht që të mos i lidhë këmbët, por t'i hedhë vicka dhe shkelme kujtdo nga revizionistët që do të tentojë t'i vërë frena. Mësuesin për këto gjëra e ka të mbaruar. Titoja e ka dhaskalepsur Dubçekun si duhet. Të shohim se sa çiraku do të jetë i denjë për ustain.

«Rumunka», Çaushesku do të ndjekë Ulbrihtin. Në Pragë tani po luhen «variete» dhe ajo hiqet sikur është kërthiza e botës, kur në realitet s'është veçse një bordell. Dhe, tashmë dihet, ku hapet një bordell, s'mund të mungojë rumunka.

Çaushesku duke shikuar prapa në drejtim të sovjetikëve se mos këta i bëjnë gjëmën, shkon në Pragë si një primadonë kabareje, kryelartë dhe me një bagazh teorik «plotësisht marksist-leninist», që nuk është veçse një valixhe plot me ndotësi: ai shkon si «mbrojtës» i Çekosllovakisë, bile dhe si «shpëtimtar» i saj.

«Ç'është Titoja para meje? Një mizë e diskredituar», — mendon Çaushesku. Kurse për vete mendon se është epigoni i marksizmit. Prandaj si «shpëtimtar» i Çekosllovakisë ai natyrisht vete t'i përgëzojë çekët (duke u lënë të kuptojnë se fituan në sajë të tij). Këtu do të ketë rastin të shfaqë edhe «zemërimin parimor» që nuk e ftuan as në Varshavë, as në Bratislavë, ku t'i jepej mundësia «të luftonte nga brenda» dhe, pasi t'i bëjë për këtë çekët disi fajtorë, do të fillojë t'u japë mësimet e duhura, siç bëri edhe Titoja.

Çaushesku, si «më i zgjuar nga Titoja» (të cilit i

1 Frëngjisht — tregohet shumë kërkuës.

detyron çdo gjë edhe qenien e tij në fuqi), do t'i këshillojë çekët të ndjekin vijën rumune, të shiten tek amerikanët dhe te perëndimorët, «të kundërshtojnë» diktatet sovjetike, por të qëndrojnë në Traktatin e Varshavës e në KNER, pa qenë në to, domethënë të japin përshtypjen sikur janë dhe të vazhdojnë punët e tyre pse «asnjeri nuk i sheh dhe asnjëri nuk i kupton».

Rumunka ka arritur të besojë se vija e tij tradhtare është e maskuar aq bukur sa asnjëri nuk e kupton dhe veprimet e tij në arenën ndërkombëtare janë aq «të zgjuara» dhe aq «heroike», sa askush nuk mund të mendojë të kundërtën.

Prandaj Çaushesku, ky politikan akrobat, shkon në Pragë duke menduar se Dubčekun e ka në xhep dhe të dy tok «do t'u bëjnë ballë edhe sovjetikëve», edhe «mësimëve të Titos», i cili, sidoqoftë, mendojnë ata, ua errëson famën dhe ua ul kredinë përpara amerikanëve.

Çaushesku ëndërron që përpara amerikanëve të bëhet Titulesku i ri dhe Dubčeku të bëhet Beneshi i ri, pa qenë nevoja të kalojnë më nëpërmjet Titos, i cili, fundi i fundit, u plak, nesër do të vdesë dhe duhet të zëvendësohet me «dinjitet».

«Ndërrojnë kohët, ndërrojnë njerëzit, ndërrojnë padronët, ndërrojnë edhe parimet e marksizëm-leninizmit», — mendojnë këta tradhtarë të shitur.

**E MËRKURË**  
**21 GUSHT 1968**

## **REVIZIONISTËT SOVJETIKË INVADOJNË USHTARAKISHT ÇEKOSLLOVAKINË**

Revizionistët sovjetikë, të mbuluar me mantelin e Traktatit të Varshavës, bënë agresion ushtarak kundër Republikës Çekoslllovakë dhe popullit të saj. Sot në mëngjes e gjithë Çekoslovakia u gjend e robëruar, nën zinxhirët e tankeve sovjetike. Agresion tipik fashist pa asnjë arsye, duke shkelur ligjet dhe normat ndërkombëtare si dhe vetë nenet e Traktatit të Varshavës.

Pushtimi i Çekoslllovakisë as nuk mund të barazohet me ndërhyrjen e tankeve të Hrushovit në Hungari dhe as të invokohen arsyet e ndërhyrjes atje. Tjetër gjendje paraqitej në Hungari, tjetër në Çekoslllovakë.

Pushtuesit revizionistë sovjetikë dhe aleatët e tyre të Traktatit të Varshavës u futën në Çekoslllovakë si kusarët natën dhe pasi ishin ngalatur e puthur në Bratislavë, deklaratën e së cilës e shpallën «*urbi et orbi*» si një «dokument historik» që «rregulloi çdo gjë, që çelikosi unitetin, miqësinë në mes tyre» etj. Vetëm ne e demaskuam këtë si një blufë të madh dhe kështu doli. Bratislava ishte një perde tymi për këtë agresion.

Siç e kam thënë dhe në një shkrim të mëparshëm ajo mund të ishte edhe një shans i fundit, i pashpresë që i jepej krahut liberal revizionist, i cili mendonte se mund të ujdisej me revizionistët çekë. Por fakt është se në mbledhjen e Bratislavës dhe në dokumentin që u

botua pas saj, as që bëhej fjalë fare për Çekoslovakinë, as për letrën e Varshavës, as për çka kishte ngjarë e do të ngjiste pak ditë më vonë. Ajo ishte një kartë, një gjellë kreyt pa kripë, që sigurisht përveç çekëve as nuk kënaqi, as nuk gënjeu njeri.

Pas mbledhjes së Bratislavës çekët pritën triumfalisht edhe Titon i cili u kurdis si gjel shpëtimtar i Çekoslovakisë dhe ky u largua nga Praga plot besim, plot mburrje, me kokën lart, me gjoksin përpara dhe, për shërbimet që bëri, mori një çek prej 13 milionë dollarësh nga qeveria çekoslovakë dhe një tjetër prej 16 milionë dollarësh nga amerikanët. Pak ditë më vonë çekoslovakët pritën rumunkën Çausheku, tjetër pulë kjo e zgjebosur, por me sqep përpjetë e që u hoq si «trim me fletë». Ky nënshkroi dhe traktatin e ndihmës reciproke, ku theksohet në mënyrë të veçantë se të «dy shtetet do të mbrojnë njëri-tjetrin nga ndonjë ose nga shumë shtete agresore»! Çaushi nuk u mjaftua me mbrojtjen nga «një agresor», por ia hante syri për mbrojtje edhe «nga një grup» agresorësh.

Revizionistët sovjetikë, polakë, gjermanë, hungarezë dhe bullgarë hynë nga të katër anët e kufijve të Çekoslovakisë dhe, për tërë natën, deri në mëngjes, pushuan Pragën, kapën radion, rrethuan godinën e qeverisë, të Komitetit Qendror, të Parlamentit, të presidentit dhe nuk u dëgjua asnjë pushkë. Jo vetëm kaq po krerët revizionistë çekoslovakë dhanë urdhër që ushtri e popull «të rrinë urtë dhe qetë», sipas «traditës së karakterit të tyre».

Sa për ndihmën e Rumanisë, në bazë të traktatit, nuk është nevoja të zgjatemi. Revizionistët rumunë e kanë bërë në brekë dhe shpejt do të qelbet dynjaja.

Natyrisht jemi akoma në momentet e para dhe patjetër ngjarjet do të zhvillohen.

Revizionistët sovjetikë bënë një akt të dëshpëruar,

vdekjeprurës për ta. Ata u diskredituan nga të katër anët, edhe te miqtë e tyre revizionistë, pse shumica e tyre nuk janë dakord me këtë akt brutal me pasoja të rënda për ta. Por revizionistët sovjetikë këtë veprim të dëshpëruar nuk e bënë nga malli, por nga halli, u erdhi thika në grykë. Sigurisht në gjirin e udhëheqjes revizioniste sovjetike do të ketë ndryshime, do të ketë kurbanë. Kush janë ata? Do të shohim. Kush do të mbetet? Prapë të këqij, por sidoqoftë krizat, veçanërisht kriza të tilla, që vënë mirë në dukje kalbëzimin e oportunitetit revizionist, nuk janë në favorin e tyre, por të revolucionit. Usharakët duhet të kenë gisht në këto ngjarje dhe ka mbisunduar pikëpamja e tyre.

I tërë ky zhvillim do të acarojë gjendjen ndërkombëtare dhe ka mundësi që të alarmohet opinioni revizionisto-kapitalist. Do të thellohen kontradiktat, do të turbullohen ujërat në kënetën e qelbur të bashkekzistencës paqësore dhe aleanca ruso-amerikane në mos të çara, do të pësojë të gërvishtura serioze. Opinioni botëror, frika, dyshimet do të luajnë rolin e tyre.

Revizionistët nga janë e nga s'janë, do të bëhen fërtele me njëri-tjetrin, lesh e li, më keq se ç'janë bërë. Forcat revolucionare duhet të ngrihen dhe të përfitojnë nga këto situata që janë shumë të favorshme për ne.

Ne nga ana jonë duhet të vazhdojmë luftën dhe propagandën tonë kundër imperializmit dhe revizionizmit me intensitet më të madh.

Ne duhet të mbajmë qëndrim menjëherë për të dënuar agresionin, për të mbrojtur Republikën Popullore të Çekoslovakisë dhe popullin çekoslovak, të demaskojmë revizionistët sovjetikë dhe revizionistët kapitullantë çekë, të demaskojmë imperializmin dhe titizmin. Popullit çekoslovak dhe marksistë-leninistëve revolucionarë çekoslovakë t'u themi se e vetmja rrugë e shpëtimit, në rast se duan të rrojnë të lirë dhe të ndërtojnë me të

vërtetë një vend socialist, është revolucioni me armë kundër invadorëve revizionistë të brendshëm dhe të jashtëm dhe kundër çdo ndërhyrjeje të imperialistëve e të titistëve. Rrugë tjetër nuk ka.

Lufta e armatosur kërkon krijimin e një partie të re marksiste-leniniste çekosllovake të tipit Lenin-Stalin. Parti tjetër me arna nuk hyn në punë dhe nuk të nxjerr në rrugë të drejtë.

E ENJTE

22 GUSHT 1968

## DËNOJME AGRESIONIN USHTARAK SOVJETIK KUNDËR ÇEKOSLLOVAKISË

Sot, me anë të një deklarate zyrtare të Komitetit Qendror të Partisë dhe të Këshillit të Ministrave të RPSH, ne dënojmë agresionin ushtarak barbar të revizionistëve sovjetikë dhe të satelitëve të tyre në Traktatin e Varshavës kundër Republikës Socialiste të Çekosllovakisë dhe popullit çekoslovak. Deklarata do të botohet nesër në shtyp.

U dhanë udhëzime që të mbahen mbledhje në të gjithë vendin ku masat tona punonjëse të shprehin indignjtën dhe dënimin e tyre për këtë agresion.

**E PREMTE**  
**23 GUSHT 1968**

**AGRESIONI IMPERIALIST I REVIZIONISTËVE  
SOVJETIKË KUNDËR POPULLIT ÇEKOSLLOVAK**  
**— NJË KRIM I SHËMTUAR NDAJ LIRISË SË  
POPUJVE DHE SOCIALIZMIT**

Në Ditarin tim Politik kam shkruar lidhur me agresionin fashist ushtarak të 21 gushtit nga ana e revizionistëve sovjetikë dhe e satelitëve të tyre në Traktatin e Varshavës, kundër Çekosllovakisë. Sot në shtypin tonë u botua Deklarata e KQ të Partisë dhe e Këshillit të Ministrave që dënon këtë agresion barbar. Nesër gazeta «Zëri i popullit», do të botojë artikullin me titull: «Agresioni imperialist i revizionistëve sovjetikë kundër popullit çekosllovak — një krim i shëmtuar ndaj lirisë së popujve dhe socializmit».

**E MËRKURË**  
**28 GUSHT 1968**

**EPILOGU I DRAMËS ÇEKOSLLOVAKE**

Dje u kthyen në Pragë nga Moska udhëheqësit tradhtarë, revizionistë e kapitullantë të popullit çekosllovak. U bënë deklarata, u botua dhe «proklamata» e Moskës, komunikata e nënshkruar nga agresorët dhe shërbëtorët e tyre të pushtuar, për bisedimet që u bënë midis tyre.

«Marrëveshja» e Moskës sanksionon diktatin e udhëheqjes fashiste sovjetike për të vazhduar pushtimin dhe për të shtypur popullin çekosllovak.

Populli sovjetik që lejon të shtypet një popull tjetër, nuk është vetë i lirë. Derisa ai nuk reagon me forcë dhe me armë kundër kësaj tradhtie të udhëheqësve të tij revizionistë, kjo është kështu dhe asgjë nuk e ndryshon; nuk e ndryshojnë sloganet e rreme të «Pravdës» së tyre, që tash më mirë duhet të quhet jo «Pravda» por «Llozh»<sup>1</sup>. Populli sovjetik është përgjegjës për krimet që kryhen në emër të tij. Është turp i madh për të, që në kohën kur tanket sovjetike po shtypnin një popull të lirë, u ngritën në Moskë vetëm disa zëra, në mes tyre zëri i një gruaje, burri i së cilës është agjent i amerikanëve dhe të tjerët ultrarevizionistë.

Moska u mbulua me turp, ajo për shkak të tradhtarëve u mbulua me vellon e Berghovit kur presidenti i ri «Hasha» i Çekosllovakisë, Svoboda, nënshkroi robë-

<sup>1</sup> Rusisht — rrena (e gënjeshtërtë).



rimin e popullit të vet, ashtu siç bëri edhe Hasha në kohën e tij.

Diktati i Moskës është diktati i një klike borgjeze fashiste që mbyt çdo liri të popullit çekoslovak.

Revizionistët çekë me tradhtarët Svoboda, Dubček, Smérkovski etj., vërtetuan atë që ne kishim thënë, se janë tradhtarë të popullit çekoslovak. Ata u treguan njerëzit më të frikshëm, më kapitullantët që mund të ketë borgjezia. Ata jo vetëm e lanë ushtrinë sovjetike të pushtonte vendin e tyre, jo vetëm u bënë thirrje popullit dhe ushtrisë të qëndronin të qetë nën tanket e pushuesve, por edhe pas kthimit nga Moska, fjala e parë që i thanë popullit të tyre ishte po ajo, «rri i qetë, mos kundërshto, mos reago», që shqip do të thotë nënshtroju pushtimit.

Ushtria fashiste sovjetike nuk do të largohet kurrë nga Çekosllovakia. Ata që ndërmorën aktin barbar të agresionit dhe u diskredituan përjetë, nuk hynë në Çekosllovakë për të dalë, por për të qëndruar aty. Këtej e tutje çdo gjë në Çekosllovakë, çdo qeveri kolaboracioniste, kuislinge, do të diktohet nga Moska. Qëndrimi i trupave sovjetike në Çekosllovakë ka tjetër karakter nga qëndrimi i trupave sovjetike në Poloni e gjetkë, pse të ndryshme janë rrethanat që i sollën në këto vende.

Disfata e revizionistëve sovjetikë edhe në diktatin që i imponuan udhëheqësve revizionistë çekoslovakë është e pariparueshme. Kjo disfatë do të zmadhohet, disfata të tjera do të pasojnë njëra-tjetrën. Ata e dinë edhe vetë se asgjë nuk zgjidhën, përkundrazi çështjet për ta u komplikuan më keq dhe u rënduan si brenda në Bashkimin Sovjetik ashtu edhe në arenën ndërkombëtare.

Në të gjithë këtë tragjedi u duk qartë se aleanca sovjeta-amerikane e kreu plotësisht detyrën. As më i vogli «qeder» për Shtetet e Bashkuara të Amerikës për atë që ndodhte në Çekosllovakë. As Gjermania e Bonit

nuk u alarmua. Çështja arriti deri atje sa pas «marrëveshjes» së Moskës zëdhënësi i Departamentit të Shtetit të Shteteve të Bashkuara të Amerikës deklaroi gëzimin e tij që Dubčeku qëndron në fuqi dhe që mund «të rregullohen punët» në mes Çekosllovakisë dhe Bashkimit Sovjetik. Është e qartë se sovjetikët kishin dorë të lirë, ashtu siç u kanë lënë dhe do t'u lënë edhe këta dorë të lirë imperialistëve amerikanë në agresionet e tyre kundër popujve të tjerë. Zaten sovjetikët e dhanë provën, në mes qindra të tjerëve, në agresionin izraelit kundër Republikës Arabe të Bashkuar (Egjiptit) dhe popujve arabë.

Populli çekoslovak nuk është i kënaqur dhe nuk do të jetë i kënaqur. Ai e kupton dhe do ta kuptojë akoma më mirë tradhtinë e madhe që iu bë. Ai nuk do të pranojë pushtimin dhe do të luftojë në mënyra të ndryshme. Fakt është se me gjithë tradhtinë e udhëheqjes së vet, ai po bën një rezistencë pasive të organizuar kundër pushtuesve. Sovjetikët nuk e pritnin një gjë të tillë dhe kjo i hutoi dhe ua prishi planet e tyre demagogjike. Ka rëndësi të madhe për Çekosllovakinë dhe për socializmin që kjo rezistencë të vazhdohet, të forcohet dhe nga pasive të kalojë në aktive, me armë.

Në Çekosllovakë u krijua një bërthamë revolucionare që nuk ekzistonte deri tash dhe rezistenca e armatosur po merr një kuptim të madh, atë të «luftës çlirimtare» kundër pushtuesve. Motivi dhe momenti nacional janë të mëdhenj. Revolucionarët çekoslovakë duhet t'i shfrytëzojnë deri në fund.

Çështja çekoslovakë, rezistenca çekoslovakë do të shkaktojnë shpejtimin e procesit të shkatërrimit të revizionistëve në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera revizioniste.

Diktati i Moskës mbi udhëheqjen kapitullante çekoslovakë është një disfatë e tmerrshme edhe për la-

kenjtë revizionistë në të katër anët e botës. Ata «dënuan» agresionin sovjetik, por tash sovjetikët do të kërkojnë prej tyre t'i lëpijnë ato që thanë. Ç'ndytësi!! Por ata janë të paturpshëm, Prandaj e gjithë kjo është një fitore për marksizëm-leninizmin.

Ne duhet të ndihmojmë rezistencën e popullit çekoslovak. Revolucionarët çekoslovakë kanë dashuri dhe admirim për vijën e drejtë të Partisë sonë. Ata dëgjojnë me kujdesin më të madh Radio Tiranën. Ne duhet të forcojmë dhe të perfeksionojmë propagandën tonë në drejtim të Çekoslovakisë. I kemi të gjitha mundësitë që ta bëjmë një gjë të tillë dhe do të vazhdojmë ta bëjmë në interesin e marksizëm-leninizmit dhe të revolucionit proletar.

**E ENJTE**

**29 GUSHT 1968**

## **PERSËRI PËR DETYRAT E PROPAGANDËS SONË NË LIDHJE ME ÇEKOSLLOVAKINË**

Pushtimi i Çekoslovakisë nga ushtritë e revizionistëve sovjetikë dhe të satelitëve të tyre, e bën akoma më urgjente dhe shumë të domosdoshme punën e propagandës sonë në drejtim të popullit çekoslovak, ashtu siç kam shkruar disa ditë më përpara, nga fillimi i këtij muaji. Asgjë nuk ndryshon nga ato çfarë kam shkruar në ato ditë, kur agresioni ushtarak sovjetik nuk ishte bërë ende. Por pas këtij agresioni u krijua një gjendje e re, një moment i ri, që në përpunimin e këtyre tezave duhet ta kemi vazhdimisht parasysh dhe ky është një moment nacional i ri për popullin dhe për revolucionarët çekoslovakë.

Faktorët kryesorë që duhen trajtuar, gjithashtu, janë:

1. — Udhëheqja revizioniste çekoslovake, përpara agresionit sovjetik kapitulloi, hapi kufijtë, u bëri thirrje popullit dhe ushtrisë të mos lëviznin. Ajo e tradhtoi popullin.

2. — Rëndësi ka, dhe kjo është një çështje e madhe, që populli megjithëse nuk rroku armët, nuk e pranoi pushtimin e huaj dhe që në minutat e parë filloi rezistencën pasive, por aktivisht dhe në mënyrë shumë interesante.

3. — Pasi e pushtuan Çekoslovakinë, revizionistët

sovjetikë u përpoqën të vendosnin një qeveri kuislinge, plotësisht të bindur dhe në duart e tyre. Rezistenca e popullit bëri të dështojnë përpjekjet e tyre.

4. — Marrëveshjet e Moskës, — diktat fashist dhe kapitullim i dytë i udhëheqjes revizioniste çekoslllovae. Marrëveshja i vështirëson akoma edhe më shumë situatat, si për pushtuesit, ashtu edhe për udhëheqjen revizioniste çekoslllovae. Populli e hodhi poshtë marrëveshjen kapitulluese dhe kjo ka rëndësi të madhe. Frymë revolucionare konsekuente deri tash e popullit çekoslllovak.

5. — Për ta thyer këtë rezistencë, pushtuesit sovjetikë u detyruan të mbajnë në fuqi, përkohësisht, klikën e Dubçekut, të cilën disa ditë më parë e quajtën tradhtarë. Kjo është taktikë nga ana e tyre dhe synon të diskreditojë në sytë e masave Dubçekun, të çajë rezistencën dhe të sjellë në fuqi njerëz të tjerë, më të bindur, pse ka mundësi që klika e Dubçekut të përpiqet të ruajë lidhjet, si gjoja më kundërshtarja ndaj sovjetikëve, nën konditat e pushtimit të tyre. E gjithë kjo taktikë djallëzore duhet demaskuar, duke pasur kurdoherë parasysh se faktori vendimtar i fitores është populli çekoslllovak, i cili duhet të organizohet nga marksistë-leninistët revolucionarë.

Tash duhet të kihet parasysh se armiku kryesor është pushtuesi, pastaj vijnë tradhtarët kolaboracionistë.

Historia e Partisë sonë është mbushur me eksperiencë të madhe për këtë luftë, e cila duhet të përdoret me mend dhe me vend që t'u shërbejë shokëve çekoslllovakë në situatat që u janë krijuar. Duhet të kemi parasysh se borgjezia nacionale çekoslllovae do të organizohet dhe do të rezistojë deri diku. Në ç'forma, këtë do ta shohim. Mbrojtësit e vijës së klikës së Dubçekut do të organizohen edhe ata dhe do të rezistojnë. Fashistët çekoslllovakë gjithashtu. Prandaj problemit të

luftës kundër pushtuesve, fashistëve vendës, reaksionit të jashtëm dhe të brendshëm, duhet t'i kushtojmë kujdes të veçantë në shkrimet tona.

Nga ana tjetër për marksistë-leninistët revolucionarë çekoslllovakë që duhet të organizohen dhe të luftojnë në shumë fronte, çështja e aleancave, e frontit ka rëndësi të madhe. Ata duhet të ndihmohen nga ne, në mënyrë që të mos bëjnë gabime në analiza konkrete e të mira, që vetëm ata janë në gjendje t'i bëjnë. Ne duhet të ndjekim me një kujdes shumë të madh zhvillimin e gjendjes në Çekoslllovakë dhe të jemi të matur në mendimet tona, se ato mund të qëllojnë të jenë sektare për një situatë të caktuar dhe të gjera për një situatë tjetër.

Në konditat e rezistencës së përgjithshme të komunistëve çekoslllovakë kundër pushtuesve, ka mundësi që nga marksistë-leninistët revolucionarë të errësohet nevoja e formimit në ilegalitet të një partie të vërtetë komuniste (marksiste-leniniste). Momenti është shumë i përshtatshëm për krijimin e një bërthame të fortë në ilegalitet, e cila të dijë të frymëzojë për aksione e për luftë deri me armë, partinë e vjetër komuniste çekoslllovae, në luftë të bëjë edukimin e saj, të bëjë spastrimin, por jo ta lërë këtë punë në dorë të udhëheqësve revizionistë që do të zëvendësojnë njëri-tjetrin në Partinë Komuniste Çekoslllovae sipas zhvillimit të situatave të ndryshme.

Gjendja e krijuar në Çekoslllovakë e pushtuar nga revizionistët sovjetikë është dhe do të jetë shumë e pasur me evenimente dhe me eksperiencë. Këtë eksperiencë nuk duhet ta nënvleftësojmë dhe ta trajtojmë me mendjelehtësi, ose me mendjemadhësi. Shumë forca në gjirin e popullit dhe të klasës punëtore çekoslllovae, duke mos qenë dakord me njëra-tjetrën, do të luftojnë me forma dhe me mënyra të ndryshme kundër

pushtesve. Do të ketë nga këto forca që do të zhvillojnë një luftë, rezistencë në dukje, por pro sovjetikëve në esencë. Do të ketë të tjera që do të luftojnë duke u mbështetur në borgjezinë reaksionare të jashtme. Por në një gjë duhet të influencojmë ne te shokët çekoslovakë, që ata të lidhen me klasën, me masën, të organizohen dhe momentet janë shumë të favorshme për organizimin klandestin.

Formimi i Partisë Komuniste Çekosllovake (marksiste-leniniste) në ilegalitet dhe udhëheqja e saj në këto momente aktuale dhe në ato që do të vijnë, bëhet e domosdoshme.

Edhe një herë e përsëris, propaganda jonë në drejtim të Çekoslllovakisë duhet të qëndrojë në lartësinë e duhur dhe jo të bjerë në banalitete, në frazeologji dhe sidomos në sharje. Sharjet dhe frazat nuk vërtetojnë gjë, përkundrazi tregojnë shterpësi. Propaganda, domethënë shkrimet tona duhet të jenë koncize, me logjikë të fortë marksiste-leniniste, të thjeshta, po të thella në kuptime dhe në mendime dhe jo të rendim pas frazave e t'i mbytim këto mendime në një oqean fjalësh. Ne duhet të synojmë që ata të cilët do të na dëgjojnë, të nxjerrin disa konkluzione dhe mundësisht mësim për veprim. Ne duhet të synojmë që masat e gjera të popullit çekoslllovak të na dëgjojnë me etje, pa u lodhur dhe pa u mërzhitur kurrë. Ne duhet të synojmë që çdo gjë që themi ta mbështetim në fakte të padiskutueshme, të njohura e të panjohura nga opinioni çekoslllovak dhe sidomos në fakte të sakta nga jeta e brendshme në Çekosllovaki. Kjo ka rëndësi të madhe.

**E MARTË**  
**3 SHTATOR 1968**

## **DO TË RISHIKOJMË QËNDRIMIN TONË NDAJ TRAKTATIT TË VARSHAVËS**

Sot bëmë mbledhjen e Byrosë Politike lidhur me qëndrimin që mendojmë të mbajmë ndaj Traktatit të Varshavës pas ngjarjeve të kohëve të fundit në Çekosllovaki.

Në mbledhje folam për qëllimet e mira fillestare të krijimit të Traktatit, për qëndrimet e padrejta, të paligjshme e diskriminuese që janë mbajtur nga anëtarët e tij revizionistë ndaj vendit tonë, për nevojën e denoncimit të tij pas sulmit ushtarak kundër pavarësisë së Çekoslllovakisë, sulm i cili tregoi në mënyrë definitive se ai ka humbur karakterin mbrojtës për të cilin u krijua dhe se ka degjeneruar në armë në duart e revizionistëve sovjetikë dhe të qëllimeve të tyre komplotuese e agresive të rrezikshme.

Shokët e Byrosë u solidarizuan me analizën që bëra unë dhe aprovuan njëzëri propozimin për denoncimin e tij. Byroja vendosi që ky propozim, pasi të shqyrtohet e të aprovohet nga Këshilli i Ministrave, të aprovohet edhe nga Plenumi i Komitetit Qendror dhe të marrë forcë ligjore në Kuvendin Popullor.

U vendos që Plenumi i KQ të mbledhet më 5 shtator, ndërsa Kuvendi Popullor, pas largimit nga vendi ynë të delegacionit parlamentar turk, domethënë, më 12 shtator 1968.

**PLENUMI I KQ TË PARTISË SHQYRTON QËNDRIMIN  
E VENDIT TONË NDAJ TRAKTATIT  
TË VARSHAVËS**

Sot u mbledh Plenumi i 5-të i KQ lidhur me qëndrimin që do të mbajë vendi ynë ndaj Traktatit të Varshavës. Mbajta raportin mbi gjendjen aktuale ndër-kombëtare dhe veçanërisht për ngjarjet në Çekosllovakë. Në Plenum u mbajt pastaj raporti mbi qëndrimin e RP të Shqipërisë ndaj Traktatit të Varshavës.

Pas diskutimeve, Plenumi aprovoi njëzëri raportet që u mbajtën si dhe propozimin e Byrosë Politike dhe të Këshillit të Ministrave për denoncimin e Traktatit të Varshavës. Plenumi i rekomandoi Presidiumit të Kuvendit Popullor të thërrisë sesionin e Kuvendit për të aprovuar projektligjin për denoncimin e Traktatit të Varshavës.

**KUVENDI POPULLOR DISKUTON QËNDRIMIN  
E VENDIT TONË NDAJ TRAKTATIT  
TË VARSHAVËS**

Sot pasdite u hap sesioni i Kuvendit Popullor<sup>1</sup> në të cilin u paraqit nga Këshilli i Ministrave raporti «Mbi qëndrimin e Republikës Popullore të Shqipërisë ndaj Traktatit të Varshavës», ku (siç vendosi Plenumi i Komitetit Qendror) Këshilli i Ministrave i propozoi Kuvendit Popullor të diskutonte denoncimin e Traktatit të Varshavës dhe daljen e Republikës Popullore të Shqipërisë nga ky Traktat.

Raporti u dëgjua me vëmendje të madhe dhe u ndërpre shpesh me duartrokitje e me aprovim për vijën marksiste-leniniste të Partisë sonë.

Diskutimet fillojnë nesër.

---

<sup>1</sup> Sesioni i 6-të i legjislaturës së 6-të.

## **KUVENDI POPULLOR APROVOI PROJEKTLIGJIN PËR DENONCIMIN E TRAKTATIT TË VARSHAVËS**

Sot në Kuvendin Popullor deputetët diskutuan rreth raportit që u paraqit dje «Mbi qëndrimin e RPSH ndaj Traktatit të Varshavës» dhe mbështetën propozimin për denoncimin e këtij. Në fund Kuvendi aprovoi njëzëri projektligjin e paraqitur për denoncimin nga Republika Popullore e Shqipërisë të Traktatit të Varshavës.

Denoncimi i këtij Traktati dhe largimi i vendit tonë prej tij, janë një masë me rëndësi shumë të madhe dhe kanë të bëjnë, në radhë të parë, me mbrojtjen e pavarësisë së atdheut tonë.

## **DY GRUSHTE TË TJERA POLITIKE DEMASKUESE PËR REVIZIONISTËT SOVJETIKË**

Përveç denoncimit të Traktatit agresiv të Varshavës ne duhet t'u përgatitim dhe dy grushte të tjera të rënda demaskuese politike revizionistëve agresorë sovjetikë.

1) Duke marrë shkas nga ekzistenca e Traktatit të Miqësisë të vitit 1947 në mes Republikës Popullore të Shqipërisë dhe Republikës Popullore të Bullgarisë, ne t'i drejtojmë një notë të hapët qeveritare qeverisë bullgare, ku t'i kërkojmë në bazë të neneve dhe të frymës së këtij traktati, të japë menjëherë urdhër që të tërhiqen nga territori bullgar forcat agresive ushtarake sovjetike. T'i themi qeverisë bullgare, se këto forca nuk kanë karakter mbrojtës por agresiv, janë kundër paqes, kundër lirisë, kundër pavarësisë dhe sovranitetit të popujve të Ballkanit. T'i themi qeverisë bullgare se ka lejuar që territori i saj të transformohet në një plasdarm agresiv dhe se mban një përgjegjësi të rëndë, në rast se nuk merr masat për zhdukjen e kësaj vatre agresioni dhe tensioni. T'i themi se Qeveria e Republikës Popullore të Shqipërisë do të dënojë rreptësisht çdo agresion që mund t'u bëhet popujve të Ballkanit etj.

2) Duke marrë shkas nga bazat që i janë dhënë flotës sovjetike në portet egjiptiane t'i dërgohet një letër presidentit Naser nga Haxhi Lleshi, ku të dema-



skohet agresiviteti i kësaj flote njësoj si ai i Flotës së 6-të Amerikane, dhe të kërkojmë, me terma miqësorë, që për hir të miqësisë së popujve tanë, arabë e shqiptarë, të pengohet veprimi agresiv i flotës sovjetike dhe të mos lejohet në asnjë mënyrë që vendi mik i RAB-it të bëhet bazë nisjeje e një agresioni eventual kundër bregdetit shqiptar.

E HËNË  
16 SHTATOR 1968

**ME DENONCIMIN E TRAKTATIT TË VARSHAVËS NE  
KRYEM NJË DETYRË TË LARTË KOMBËTARE  
E NDERKOMBËTARE**

Përgatita dhe iu dërgua redaksisë së gazetës «Zëri i popullit» për ta botuar nesër artikullin me titull: «Me denoncimin e Traktatit të Varshavës ne kryem një detyrë të lartë kombëtare dhe ndërkombëtare».

**TAKIM ME KRYETARIN E MISIONIT TË FRONTIT  
KOMBËTAR TË ÇLIRIMIT TË VIETNAMIT  
TË JUGUT**

Prita kryetarin e Misionit të Përhershëm të Frontit  
Kombëtar të Çlirimit të Vietnamit të Jugut në Tiranë,  
Nguyen Ksuan Long.

**SHËNIME PËR FJALIMIN NË AMBASADËN KINEZE**

Ambasadori kinez na ka ftuar të marrim pjesë në  
pritjen që do të japë më 30 shtator me rastin e 19-vje-  
torit të themelimit të Republikës Popullore të Kinës.  
Po hedh këto shënime paraprake për fjalimin që ndo-  
shta do të mbaj në këtë pritje.

Degjenerimi i mëtejshëm i revizionistëve sovjetikë,  
natyrisht, do të zhvillohej, në drejtimin e shovinizmit të  
theksuar të shtetit të madh, për t'u imponuar me forcën  
e armëve vullnetin e tyre partnerëve të tyre në ideologji,  
por të pabindur në urdhrat dhe në diktatet e tyre. Slo-  
ganet dhe frazeologjia pseudomarksiste që janë tjerrur  
për disa vjet me radhë, nuk mund të shërbenin më, jo  
vetëm për të zbutur divergjencat e mëdha që po thello-  
heshin, por as për t'i fshehur ato.

Demagogjia revizioniste në politikë, në ideologji, në  
marrëdhënie ekonomike, kulturore dhe në «aleancat» ush-  
tarake s'kishte më fuqi vepruese. Dolën sheshit dhëmbët  
e ujkut. Revizionizmi sovjetik kaloi në militarizmin e  
tipit fashist. Tani për zgjidhjen e kontradiktave ai kër-  
cënon me agresion të armatosur dhe pushton ato shtete  
«aleate» të pabindura ndaj diktatit të tij. Ai sulmoi dhe  
pushtoi Çekoslovakinë. Askush nuk mund të gënjehet se  
revizionistët sovjetikë, po aq, bile edhe më shumë të  
degjeneruar se klika revizioniste çekosllovake e Dubçe-  
kut, kanë pasë të drejtën morale, politike dhe ideologjike

të ndërhyjnë me armë dhe të vinin rregull në Partinë Komuniste Çekoslovake dhe në Republikën Socialiste Çekoslovake në një kohë kur ata vetë janë iniciatorët dhe përkrahësit e këtij degjenerimi kapitalist, kur ata vetë e kanë shndërruar partinë e tyre komuniste në një parti revizioniste dhe Bashkimin Sovjetik në një vend kapitalist.

Askush nuk mund t'i besojë legjendës se gjoja Bashkimi Sovjetik u detyrua të pushtojë me armë Republikën Socialiste Çekoslovake, sepse rrezikohej të sulmohej nga imperialistët, kur revizionistët sovjetikë ishin marrë vesh dhe ishin plotësisht dakord që më parë me aleatin e tyre, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, për këtë agresion kundër të cilit jo vetëm amerikanët nuk morën mundimin të ngrinin majën e gishtit, por as Gjermania e Bonit nuk tregoi nervozizëm, megjithëse edhe në kufijtë e jugut të territorit të saj i erdhën forca të shumta sovjetike. Situata të çuditshme për legjendën sovjetike «të komplotit» që nuk qëndron në këmbë, por që po bëhen sforco ta trumbetojnë.

Atëherë ç'i detyroi revizionistët sovjetikë të kalonin në agresion të hapët kundër Çekoslovakisë, aleates së tyre të Paktit të Varshavës?

Qëllimi i revizionizmit modern është likuidimi i marksizëm-leninizmit, likuidimi i regjimeve socialiste dhe restaurimi i kapitalizmit. Në veçanti qëllimi i revizionizmit sovjetik është vendosja e hegjemonisë së tij botërore në aleancë me Shtetet e Bashkuara të Amerikës me të cilat, nën pretekstin e të qenit superfuqi botërore, të sundojnë botën duke ndarë zonat e influencës.

Kuptohet se vendet ku sundojnë revizionistët modernë janë zona jo vetëm të influencës sovjetike, por ato konsiderohen *de facto*, në mos *de jure*, nën sundimin direkt të saj.

Megjithëkëtë, ndarja aktuale e zonave të influencës në mes të dyja të ashtuquajturave superfuqi botëro-

re nuk ka tiparet e jashtme apo juridike të kolonializmit të vjetër klasik, por ato të kolonializmit të ri. Transformimi dhe degjenerimi kapitalist i Bashkimit Sovjetik dhe i vendeve të tjera revizioniste, krijon në çdo vend revizionist të veçantë, borgjezinë e re, e cila aspirojnë dhe lufton të krijojë dominimin e saj në popull, të krijojë diktaturën e vet, të ketë politikën e vet, të krijojë aleanca të reja me atë borgjezi kapitaliste, ose superfuqi imperialiste me të cilën e lidhin traditat, afinitetet dhe interesat.

Vetë revizionizmi modern, si ideologji borgjeze kapitaliste, e ka lajtmotiv të tij kryesor këtë proces, në luftën që i bën internacionalizmit proletar, rendit socialist dhe marksizëm-leninizmit.

Në këtë proces transformimi drejt kapitalizmit, në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera ku janë në fuqi revizionistët, merr pjesë aktivisht dhe ndihmon me të gjitha forcat imperializmi amerikan, borgjezia kapitaliste evropiane dhe reaksioni botëror në bazë të politikës së «bashkekzistencës paqësore» dhe të aleancës amerikano-sovjetike, të pranuar me zell të madh dhe të shpallura si të vetmet rrugë të drejta nga revizionistët hrushovianë dhe satelitët e tyre.

Kjo ishte periudha e muajit të mjaltit, e akordimit të kredive nga kapitalizmi botëror, e hedhjes së urave, e vizitave të bujshme të burrave të shteteve kapitaliste dhe revizioniste, ishte vërshimi në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet revizioniste i turistëve, i literaturës, i filmave, i artistëve perëndimorë, ishte periudha e përndërprerë asnjë minutë e shpifjeve dhe e sulmeve kundër Partisë Komuniste të Kinës, Partisë së Punës të Shqipërisë, Republikës Popullore të Kinës dhe Republikës Popullore të Shqipërisë dhe gjithë partive marksiste-leniniste të botës.

Renegatët hrushovianë, që tradhtuan marksizëm-leninizmin, popujt e Bashkimit Sovjetik, Leninin, Stalinin dhe revolucionin botëror, menduan me megalomanië e tyre shoviniste të shtetit të madh se jo vetëm satelitët e tyre revizionistë do t'i kishin në zap, por me demagogji, me shantazhe dhe me rubla e dollarë do të mashtronin gjithë botën. Por as njërin, as tjetrën ata nuk e arritën dot. Lufta heroike parimore, e zjarrtë, e pashuar kurrë dhe kurdoherë në ngjitje e partive tona marksiste-leniniste, e të gjitha partive marksiste-leniniste revolucionare të botës ua çorën maskën, ua prishën planet. Revizionistët sovjetikë nuk qenë në gjendje të ndalnin procesin e dezintegritetit politik, ideologjik dhe ekonomik të kampit revizionist. Ata i mbuloi kriza politike e degjenerimi ideologjik, u zhvillua policentrizmi ndërsa kriza ekonomike kudo, në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet ku në fuqi janë revizionistët, mbretëron dhe është shumë e thellë.

Një situatë e tillë nuk është vetëm në Çekosllovakë, ku shpërtheu kriza, por ajo ka filluar në Rumani, ajo është në Bullgari, në Poloni, në Gjermaninë Lindore dhe në Hungari. Mbi të gjitha ajo është e tillë brenda në Bashkimin Sovjetik.

Pra përçarja e perandorisë revizioniste sovjetike kërcënohet nga brenda më parë, sesa nga një komplot ushtarak «immediat» imperialist nga jashtë, siç pretendojnë sovjetikët me rastin e agresionit të tyre mbi Çekosllovakinë dhe «për të argumentuar» atë.

Situata, pra, paraqitet kështu: harmonia gjoja e vendosur në kampin revizionist, është prishur, sundimi i revizionistëve sovjetikë është në rrezik dhe nuk mund të ristabilizohet më me anë formulash e sloganesh, as me premtime e me shantazhe, por me forcën e armëve. Revizionizmi sovjetik dhe revizionizmi në vendet sate-

lite të tij kanë kaluar në një fazë tjetër të re, në fazën e një diktature militariste fashiste.

Gjendja në Bashkimin Sovjetik duhet të jetë aq e vështirë, dhe këtë e vërtetojnë shtypja, terrori, censura, deportimet — saqë revizionistët në fuqi u detyruan të vendosin diktaturën ushtarake fashiste për të shtypur revolucionin brenda në Bashkimin Sovjetik e në vendet ku sundojnë revizionistët dhe njëkohësisht nën pretekstin e Traktatit të Varshavës, nën pretekstin e «mbrojtjes së vendeve socialiste» të marrin në dorë *manu militari* gjendjen kudo në këto vende. Këtu ata vendosin forca sovjetike dhe klikat në fuqi o do të jenë plotësisht të bindura te sovjetikët, ose do të qërohen dhe, në vend të tyre, do të sjellin kuislingë të hapët.

Ky proces zhvillohet sot jo vetëm në Çekosllovakë, por edhe në vendet e tjera revizioniste.

Natyrisht, veprimet e revizionistëve sovjetikë nuk mund të ndalnin evolucionin e procesit të dezintegritetit e të krizës së revizionizmit dhe ca më pak hovin e revolucionit. Revolucionit, rezistenca në Bashkimin Sovjetik, në Çekosllovakë, në vendet ku sundojnë revizionistët dhe në të gjithë botën do të marrë një hov të madh, do të kristalizohet më shumë, do të konsolidohet dhe do të hyjë në një stad të ri cilësor akoma më aktiv dhe luftarak.

Revolucionarëve, popujve, patriotëve do t'u çelen akoma më mirë sytë dhe do të ndjekin pa frikë rrugën e luftës, rrugën e revolucionit, ku i udhëheq marksizëm-leninizmi, flamurin e të cilit mbajnë lart partitë tona marksiste-leniniste dhe të gjitha partitë e tjera revolucionare.

Por veprimet agresive sovjetike nuk do të pengojnë dot, gjithashtu, as rezistencën e asaj pjese të borgjezisë së re revizioniste që aspironte të çlirohej nga

zgjedha e borgjezisë sovjetike për të vendosur diktaturën e vet fashiste. Ajo do të vazhdojë luftën e saj në formë të ndryshme dhe të koordinuar me luftën gjithnjë në ngjitje që do t'i bëjnë imperializmi dhe kapitalizmi botëror kësaj force agresive sovjetike, që në mos sot nesër, natyrisht do ta kërcënojë edhe atë.

Kompleksi i gjerë i kontradiktave midis klikave revizioniste, midis partive të ndryshme revizioniste dhe midis imperialistëve e revizionistëve do të zgjerohet e do të thellohet në dëm të tyre e në favor të revolucionit.

Prandaj revolucionarët duhet të organizojnë luftën në dy fronte, kundër imperializmit dhe kundër revizionizmit. Rezistenca kundër klikave revizioniste në fuqi ka filluar dhe po rritet. Në Çekosllovakë këtë rezistencë nuk e përfaqëson as borgjezia çekosllovake, as klika revizioniste e Dubček-Svobodës, që kapitulloi përpara pushtuesve, por klasa punëtore dhe masat punonjëse të popullit çekosllovak. Marksistë-leninistët e vërtetë duhet të dalin në krye të rezistencës, të kuptojnë mirë dhe të mos konfundojnë kurrë në Çekosllovakë ose gjetkë «rezistencën» e klikave të tipit të Dubčekut, ose të ndonjë tjetri si ai, me rezistencën dhe me luftën e vërtetë të popullit, të klasës punëtore që duhet të organizohen e të udhëhiqen nga komunistët revolucionarë kundër imperialistëve, kapitalistëve të jashtëm dhe të brendshëm, revizionistëve sovjetikë, pushtuesve e klikave revizioniste satelite dhe kuislingëve të tyre.

— Me pushtimin e Çekosllovakisë, mund të themi se tash edhe Polonia, Republika Demokratike Gjermane, Hungaria dhe Bullgaria janë, gjithashtu, të pushtuara ushtarakisht nga imperialisto-revizionistët sovjetikë. Tani në këto vende ushtron pushtet të plotë ushtarak-politik-ideologjik mareshali Jakubovski, përfaqësuesi ushtarak i juntës së Moskës, i cili shetit kryeqy-

tet më kryeqytet, u jep direktiva forcave të tij pushtuese dhe mban nën terror klikat në udhëheqje.

— Divergjencat midis revizionistëve do të degjenerojnë në përleshje në mbledhjen e Budapestit, ku do të vendoset mbi fatin e konferencës së Moskës, që revizionistët duan ta mbajnë në nëntor. Partia e Punës me kohë ka parashikuar falimentimin e turpshëm të kësaj mbledhjeje. Që të vihet pak rregull në debatet e Budapestit dhe të çojnë në Moskë bohemën revizioniste, udhëheqësit sovjetikë nuk do të bënin keq të dërgonin në Budapest mareshalin Jakubovski dhe, për çdo eventualitet, edhe drejtorin e Gosbankës.

— Tradhtari Nikita Hrushov, kur Partia e Punës e Shqipërisë i çori maskën, nuk gjeti argument tjetër kundër saj veçse të trillonte se «udhëheqja shqiptare është shitur për 30 aspra tek imperialistët». Edhe tani kur Partia e Punës e Shqipërisë dhe Qeveria e Republikës Popullore të Shqipërisë denoncuan Traktatin e Varshavës si një Traktat agresiv, tradhtarët hrushovianë, Brezhnëvi, Kosigini dhe shërbëtorët e tyre, s'gjetën argument tjetër veçse të shpifin se «udhëheqja shqiptare e shiti Shqipërinë tek imperializmi».

Në Bashkimin Sovjetik tani ndyrësirat po mbytin kanalet e Radio Moskës, shtypin revizionist sovjetik të Gomulkës, të Zhivkos e të tjerëve. TASS-i dhe Radio Moska, të cilat ushqejnë edhe radiot e satelitëve, zbuluan një mëngjes në një gazetë bulevardi fashiste italiane, të quajtur «Hëna», se gjoja udhëheqja shqiptare paska hyrë në tratativa të fshehta me vendet perëndimore dhe me fashistët e Athinës. Qentë lehin në hënë, dhe është e natyrshme që ata ta kuptojnë gjuhën e njëri-tjetrit.

Nga ana e saj, gazeta lëvere e Gomulkës na zbuloi se «ekonomia shqiptare është vënë nën varësinë e Italisë».

Trillime e shpifje të tilla nuk e njollosin dot Shqi-

përinë socialiste, as udhëheqjen e saj. Gjithë bota e kupton se këto u duhen klikës hrushoviane sovjetike dhe klikave të tjera revizioniste në fuqi për të hedhur hije mbi politikën e drejtë të Partisë së Punës të Shqipërisë, e cila shkëlqen si drita e diellit, gëzon simpatinë e popujve dhe përkrahet me zjarr nga ana e tyre.

— Militaristët fashistë sovjetikë që kanë përqendruar trupat e tyre agresivë në Republikën Popullore të Bullgarisë dhe klika e Teodor Zhivkovit, e cila ka lejuar që toka bullgare të kthehet në një bazë agresive kundër popujve të Ballkanit, në mënyrë të veçantë kundër Shqipërisë, nuk gënjejnë kurrë kur thonë se gjoja ne shpifim për praninë e këtyre trupave në territorin bullgar; as qëllimet agresive të revizionistëve sovjetikë për të prishur paqen në Ballkan nuk fshihen dot me një deklaratë leckë të agjencisë së lajmeve bullgare, e cila nën diktatin sovjetik, mund të bëjë njëzet të tilla në ditë. Bota e ka të freskët deklaratën e Bratislavës, deklaratë «solemne», bile me firma e me vula, mbi të cilën, pa u tharë akoma boja, kaluan tanket sovjetike dhe pushtuan Çekoslovakinë.

Ne i drejtohem popullit vëlla bullgar që të jetë shumë vigjilent dhe të marrë masa të rrepta dhe imediate kundër pushtuesve të rinj të vendit të tij, që quhen revizionistë sovjetikë dhe kundër shërbëtorëve të tyre, kuislingëve bullgarë, Teodor Zhivkov e kompani. Si miq të vërtetë dhe besnikë që jemi me popullin vëlla bullgar, e kemi për detyrë të flasim hapur dhe ta paralajmërojmë se çdo orvatje agresioni që mund t'i vijë Shqipërisë socialiste nga territori bullgar, nga agresorët revizionistë sovjetikë dhe shërbëtorët e tyre, do të asgjësohet menjëherë dhe fitorja do të jetë e popullit shqiptar.

**E HËNË**  
**30 SHTATOR 1968**

## **NË PRITJEN E DHËNË NË AMBASADËN E RP TË KINËS**

Mora pjesë në pritjen e dhënë nga ambasada kineze me rastin e 19-vjetorit të themelimit të Republikës Popullore të Kinës, festa e tyre kombëtare. Pas fjalimit që mbajti i ngarkuari me punë Li Tin Ciuan, mbajta edhe unë një fjalim.



## DËSHTIMI SKANDALOZ I KONFERENCËS SË PËRGJITHSHME REVIZIONISTE

Para disa ditësh, në Budapest u mbledhën një grup delegatësh të partive e të grupeve të ndryshme revizioniste për të diskutuar përsëri rreth çështjes së mbledhjes së partive të tyre. Përpjekjeve të tyre të dështuara për të arritur në një emërues të përbashkët lidhur me këtë mbledhje, i kam kushtuar artikullin me titull: «Dështimi skandaloz i konferencës së përgjithshme revizioniste». Ia dërguam «Zërit të popullit» që ta botojë nesër.

## SHËNIME PËR FJALIMIN QË DO TË MBAJË PËRFAQËSUESI YNË NË SESIONIN E SIVJETËM TË OKB-SË

Në botë situata zhvillohet gjithnjë në favorin e çlirimit të popujve, në favorin e revolucionit. Bota imperialiste, me imperializmin amerikan në krye, dhe revizionizmi modern, me revizionizmin sovjetik në krye, ky imperializëm i ri, janë në një krizë të thellë politike, ekonomike, ushtarake. Ata hiqen si superfuqi botërore, ata përpiqen të trembin botën dhe popujt me armët e tyre, me forcën ekonomike dhe me intrigat e tyre. Por ata janë të krimbur, pasi forca vendimtare në botë janë popujt të cilët i kanë kundër. Këta janë ngritur, ngrihen dhe do të ngrihen e do të godasin çdo ditë e më ashpër mbi këtë grusht gjakpirësish, piratësh, shantazhierësh. Këtë e dëshmojnë luftërat çlirimtare në të gjitha kontinentet, të cilat nuk shuhen dhe nuk do të shuhen kurrë. Disa prej këtyre luftërave duken sikur shtypen, por ndizen përsëri edhe më të furishme. Këtë e dëshmojnë greva dhe lufta e punëtorëve dhe e fshatarëve në çdo vend kapitalist, këtë e vërteton nga të katër anët vala e pandërprerë e rinisë dhe e studentëve që, pa frikë, po rrahin pa pushim e kudo kalanë e krimbur kapitaliste, këtë e vërtetojnë revoltat e të zezve revolucionarë brenda në kalanë e imperializmit amerikan.

Revolucioni ecën përpara, atë s'ka forcë që ta nda-

lojë. As bisedimet dhe ujdite e Glasboros, as takimet dhe ujdite e ardhshme të krerëve imperialisto-revizionistë, as planet e fshehta dhe të hapëta të tyre nuk do ta ndryshojnë punën në favorin e tyre. Çdo gjë do të ecë kundër dëshirës dhe veprimeve të tyre dhe në favorin e popujve, të lirisë dhe të indipendencës së vërtetë të tyre. Imperialistët dhe revizionistët i presin disfata të reja, të mëdha, të bujshme, përfundimtare.

Ju, zotërinj imperialistë amerikanë dhe revizionistë sovjetikë, e dini mirë se fjalët e përfaqësuesit të një populli të vogël, nuk i merr era as këtu në Asamble dhe ca më pak jashtë Asamblesë në popujt e botës, pasi atë që themi ne këtu, e thonë me qindra e qindra milionë të tjerë, me të cilët në të gjitha kontinentet jemi solidarë deri në fund kundër jush. Por edhe këtu në Asamble, zotërinj imperialistë amerikanë dhe revizionistë sovjetikë, në shumicën e delegatëve ju keni vetëm aparencat, fasadat e tyre, ne kemi zemrat e të gjithë atyre patriotëve demokratë të vendeve të tyre që u dhimbset çështja e madhe e popullit. Ne luftojmë për zemrat e gjalla, kufomat i mbani ju.

Sekretari i Përgjithshëm, U Tan në hyrjen e raportit të tij vjetor, bëri propozimin për mbledhjen e të katër të ashtuquajturve të mëdhenj për të rregulluar pagën etj. Çdo njeri ka të drejtë të bëjë propozime dhe këtë s'ia mohojmë as zotit sekretar të përgjithshëm. Por ne e kundërshtojmë këtë propozim të papërshtatshëm të sekretarit të përgjithshëm, i bërë pikërisht në pragun e hapjes së Asamblesë së Përgjithshme.

Pyesim zotin sekretar të përgjithshëm: a ka më shumë vlerë mbledhja e Asamblesë, apo ajo e katër anëtarëve të saj?

Pyesim zotin sekretar të përgjithshëm: përse po mblidhet kjo Asamble, a nuk mblidhet për shqyrtimin dhe zgjidhjen e problemeve më të rëndësishme ndërko-

mbëtare dhe a nuk është kjo Asamble e fuqishme t'i vërë në zap dy o tri fuqi që e kanë marrë nëpër këmbë Asamblenë dhe të drejtat e popujve?

Përse, zoti sekretar, duhesh që përpara hapjes së Asamblesë, me propozimin që bëtë, dhatë tonin se çdo gjë varet nga të katër dhe jo nga të njëqind e njëzete pesët? A mendoni ju, zoti sekretar i përgjithshëm, se ato që po bëjnë dy fuqitë e mëdha në Asamble, në Këshillin e Sigurimit, në kulisa, në Kemp Dejvid, në Glasboro, janë të pakta në kurriz të Asamblesë e të popujve?

Ne do të ishim dakord me ju, në qoftë se nga kjo tribunë këtu do të dilnit dhe të flitnit hapur, duke u thënë amerikanëve të qërohen nga Vietnami, sovjetikëve të qërohen nga Çekosllovakia, agresorëve izraelitë jashtë nga tokat e pushtuara arabe, si dhe imperialistëve amerikanë dhe sovjetikë jashtë nga bazat e tyre agresive tokësore e detare në territoret e huaja. Ju mund të thoni se kështu nuk mund të flasin diplomatët. Por pushka, avioni dhe tanku amerikan dhe sovjetik nuk flasin me diplomaci. Por unë jam i bindur për një gjë se populli vëlla birman, të cilin ne e duam dhe e respektojmë, flet edhe ai si ne për këtë çështje.

Ne që jemi mbledhur këtu, si përfaqësues të shteteve tona, e quajmë veten «Kombet e Bashkuara». Në fakt ne nuk jemi të bashkuar, por të përçarë.

«Kombet e Bashkuara» konsiderohen universale. Kjo nuk është aspak e vërtetë. Çdo vit bëhet çmos nga fuqitë imperialiste dhe nga presionet e turpshme të tyre që kombe dhe shtete të mëdha në botë të mbahen në mënyrë skandaloze jashtë saj.

Të gjithë ne që jemi këtu, në bazë të Kartës, kemi të drejtë të flasim sa të duam, si të duam dhe kur të duam. Kjo është aparenca, se shumë delegatëve demokratë dhe patriotë të vendeve të tyre, ndryshe ju flet zemra dhe ndryshe ju flet goja, jo për fajin e tyre, jo

për mungesë të guximit dhe të besimeve të tyre të vendosura demokratike dhe antiimperialiste, por nga presionet e turpshme të imperialistëve dhe të revizionistëve.

Imperialistët e Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe imperialistët revizionistë sovjetikë sundojnë «Kombet e Bashkuara», sundojnë skenën dhe kulisat e saj, jo vetëm në këtë sallë, por deri në katin e fundit të pallatit të xhamtë dhe kudo ku kjo po vepron.

Përfaqësues të popujve dhe të shteteve flasin këtu, sugjerojnë, kritikojnë, dënojnë agresorë popujsh, ngrenë probleme jetike për njerëzimin, por dy fuqitë imperialiste dhe ata që i ndjekin në veprat e tyre kriminale, bëjnë ligjin këtu dhe përpiqen, por më kot, të vendosin, edhe jashtë organizatës, mbi popujt e botës, ligjet e tyre barbare.

Këtu dëgjuam fjalimin e Din Raskut, përfaqësuesit të imperializmit gjakatar amerikan. Askënd nuk mund të gënjejë ai fjalim. Ai mbron pushtetin e imperializmit amerikan në botë, ai mbron skllavërimin e popujve, ai mbron luftërat mizore grabitqare imperialiste, ai përfaqëson politikën e shantazhit e të kërcënimit me një luftë të tretë botërore, ai ka parasysh vetëm veprimet e për-bashkëta me revizionistët sovjetikë për ndarjen e zonave të influencës në botë, për përgatitjen e luftës së tretë botërore të ndërmarrë së bashku me Bashkimin Sovjetik kundër Republikës Popullore të Kinës dhe popujve të tjerë liridashës dhe sovranë. Ai zuri në gojë Çekosllovakinë, sa për të thënë se e zuri, për të cilën as denjoi t'i përgjigjej ortakut i tij në veprime të errëta, ministri i Jashtëm i Bashkimit Sovjetik, Gromiko.

Po ky i fundit çfarë tha? «Fjalim shumë i mode-ruar» e cilësoi shtypi imperialist amerikan, «Fjalim paj-tues» e cilësoi shtypi kapitalist botëror.

Natyrisht, të dy duhej të qëllonin në një pikë: të kon-solidonin aleancën e tyre dhe të qetësonin njëri partne-

rët e NATO-s, tjetri partnerët e Traktatit të Varshavës. Duhet të krijojnë atmosferën në klikat partnere të tyre se aleanca sovjeta-amerikane është e fortë; të krijojnë tek ata ndjenjën se shpëtimi i tyre varet vetëm nga nën-shtrimi sa më i madh të Shtetet e Bashkuara të Ameri-kës dhe të Bashkimi Sovjetik, t'i bindin ata se rreziku që i kërcënon është revolucioni, janë luftërat nacionalçlirim-tare të popujve, janë masat e gjera popullore demokra-tike, është proletariati i fuqishëm botëror.

Gromikoja para se të fliste dhe pasi foli, u poq, bi-sedoi e hëngri si mik e vëlla me Raskun. Me paturpë-sinë më të madhe të një kundërrevolucionari ai na tha neve këtu në Asamble, me fjalë të tjera: «Ju mund të mbani fjalime në sallë, ne të dy me Raskun vendosim gjetkë». Dhe ne u themi këndej nga salla Raskut dhe Gromikos se fjalëve të tyre shumë pak janë ata që u zë-në besë dhe ju mund të vendosni matanë, por popujt re-volucionarë të botës do t'ua shkatërrojnë planet. Popujt do të fitojnë, socializmi do të fitojë, imperializmi dhe re-vizionizmi do të thyhen.

Imperialistët dhe revizionistët thonë shumë fjalë bo-mbastike për paqen, për demokracinë, për lirinë, për bo-tën pa armë e pa luftëra.

E kemi për detyrë të ngremë zërin në qiell dhe të bëjmë të ndërgjegjshëm çdo njeri të ndershëm në botë se imperializmi amerikan dhe revizionizmi sovjetik po përgatiten për luftën e tretë botërore dhe për të arritur atje bëjnë e do të bëjnë luftëra të pjesshme, lokale.

Popuj, duhet të jemi vigilentë! O duhet të pranojmë robërinë e rëndë të fashistëve të rinj, ose duhet të përgatitemi për luftë kundër tyre. Populli shqiptar e ka luftuar në shekuj robërinë politike dhe shoqërore. Ai është i gatshëm dhe i armatosur t'i përgjigjet zjarr për zjarr çdo agresioni dhe të fitojë mbi çdo agresor.

Çdo popull e di vetë detyrën e tij dhe masat që

duhet të marrë në këto situata kërcënuese, por ne jemi të bindur se popujt nuk mund të gënjejnë nga imperialistët dhe revizionistët, që janë të armatosur deri në dhëmbë dhe vazhdojnë të armatosen, kur u thonë «çarmatosuni ju, pasi ju mbrojmë ne». Me fjalë të tjera, «bëhuni skllëvërit tanë, se sa për lirinë, pavarësinë dhe sovranitetin tuaj ua mbrojmë ne». Kësaj i thonë të varësh mëlçinë në qafën e ujkut.

Tipik është fjalimi i përfaqësuesit të Çekosllovakisë, të këtij populli të talentuar demokrat e përparimtar, por të martirizuar rishtas nga pushtues të rinj, të cilët në mënyrë të turpshme dhe pa përdorur të paktën as gante bëjnë ligjin jo vetëm atje, por deri edhe këtu në këtë sallë. Përfaqësuesi çekoslovak hipi në këtë tribunë, fshehu ndjenjat e tij të zemrës dhe foli me gjuhën e pushtuesit dhe u orvat të na bindë ne të mos flasim për të drejtat, për lirinë, për pavarësinë, për sovranitetin dhe socializmin e Çekosllovakisë, pasi ashtu ia dashka interesi i pushtuesit Jakubovski. Jo! S'na i mbyllin dot gojën neve, shqiptarëve, as Jakubovski, as topat, as raketat e tij atomike. Dhe populli shqiptar do t'i mbrojë me zjarr lirinë e të drejtat e veta si dhe të drejtat e popujve të botës.

Dy fuqitë imperialiste, Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimi Sovjetik revizionist, jo vetëm kanë ndarë zonat e influencës së tyre në botë, por kanë bashkërenduar strategjinë dhe taktikat e tyre. Të dyja veprojnë intensivisht ku mundin dhe sa mundin për të shtënë në duart e tyre tregjet botërore, për të shfrytëzuar barbarisht popujt, për t'i vënë nën thundrën e tyre ekonomike dhe për t'i rrjepur e për t'i shfrytëzuar deri në palcë. Ky është kolonializmi i ri. Çdo gjoja ndihmë e tyre, çdo gjoja kredi e tyre, ka njëkohësisht karakter politik dhe varësi ekonomike. Çdo rezistencë nga populli ose nga udhëheqjet e tyre nacionale demokrate, o goditet

me armë, o shtypet me puçe të kurdisura nga kolonizatorët e rinj.

Të tilla veprime të kombinuara në mes Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimit Sovjetik revizionist nuk bëhen vetëm të izoluara e gjithkush për vete, por edhe në shkallë kontinenti. Për të goditur lëvizjen e madhe revolucionare arabe, goditja u bë e kombinuar, me armë nga amerikano-izraelitët ndërsa sovjetikët lidhën duart.

Tani gjoja sovjetikët ndihmojnë popujt arabë me armë, për të çliruar tokat e tyre. Ky është një bluf. Qëllimi i revizionistëve sovjetikë në marrëveshje me imperialistët amerikanë është të mbajnë në zap hovin përparimtar e revolucionar të popujve arabë. Bashkimi Sovjetik nuk është mik i popujve arabë, por një qen roje i interesave të imperialistëve amerikanë në Lindjen e Afërt dhe i vendosjes së influencës së tij në këto vende. Kur popujt arabë do të vendosin të ecin përpara për të fituar të drejtat e tyre legjitime, të jenë të sigurt se do të gjejnë përballë, përveç armiqve të tyre shekullorë, edhe revizionistët sovjetikë.

Revizionistët sovjetikë janë edhe ata imperialistë. Ata janë kundër unitetit të popujve arabë. Ata kanë po atë devizë si të tjerët: «përçaj e sundo». Ne i duam popujt arabë, ne i njohim mirë revizionistët sovjetikë dhe qëllimet e tyre, ne, si edhe udhëheqësit arabë, i njohim mirë kërcënimet që u ka bërë atyre Nikita Hrushovi. Le të mos u zënë kurrë besë nxënësve të tij, që nën petkun e «ndihmës» fshehin thikën.

Në kontinentin amerikan të jugut revizionistët sovjetikë dhe shërbëtorët e tyre vendës predikojnë bashkëzistencën me klikat në fuqi, kurse imperializmi amerikan godit me armë revolucionin që zien kudo. Njëri çarmatos ideologjikisht, tjetri godit ushtarakisht revolucionin.

Në Vietnam revizionistët sovjetikë predikojnë kapitullimin e turpshëm, amerikanët ditë e natë bombardojnë dhe zgjerojnë luftën etj.

**E PREMTE**  
**11 TETOR 1968**

### **MBLEDHJE E BYROSË POLITIKE**

Sot bëmë mbledhjen e Byrosë Politike. Dëgjuaam raportin mbi përfundimin e vizitës së delegacionit tonë në RP të Kinës dhe punën që bëri ai atje.

E MARTË  
15 TETËR 1968\*

## PIKËPAMJE JO TË DREJTA TË ÇU EN LAIT MBI REVIZIONIZMIN

Edhe pas gjithë kësaj lufte kundër titizmit dhe hrushovianëve, edhe pas Revolucionit Kulturor, Çu En Lai vazhdon të bëjë gabime.

Është i njohur fakti kur ai, në mënyrë arrogante, na ftoi të venim në Moskë pas rënies së Hrushovit. Çështja ishte të pajtoheshim me grupin revizionist Brezhnjev-Kosigin, tek i cili kinezët kishin shpresa të mëdha.

Është, gjithashtu, e njohur përgjigjja jonë për propozimin e tij, e denjë si nga përmbajtja, ashtu edhe nga toni. Çu En Lai shkoi në Moskë pa ne dhe atje pësoi disfatën e turpshme, për të cilën kam shkruar më parë. Më vonë na u tha se: «Bëmë gabim që vajtëm në Moskë, që ju propozuam edhe juve» etj., etj. Mirëpo ato ishin vetëm fjalë, sepse Çuja po përsërit po atë gabim.

Çu En Lai, duke biseduar me Beqir Ballukun për situatën ndërkombëtare dhe veçanërisht mbi situatën e krijuar në Ballkan pas invadimit të Çekosllovakisë, propozoi që të hynim në tratativa me titistët dhe të nënshkruanim me ta një traktat miqësie dhe ndihme reciproke!

Si arritën të mendojnë kaq gabim këta shokë kinezë dhe të ecin në rrugën e Liut, i cili predikonte se «për të luftuar imperializmin amerikan, duhet të bashkohemi edhe me revizionistët modernë»?!

Si arritën të mendojnë këta shokë kinezë se, për të

luftuar revizionistët sovjetikë, mund të bashkohemi edhe me Titon, agjentin e regjur e të hapët të imperialistëve amerikanë, armikun e tërbuar të marksizëm-leninizmit, mjaft që ai në një moment të ndodhet në kontradikta të përkohshme me miqtë e tij ideologjikë, revizionistët sovjetikë?!

Jo, Çu En Lai që i shpreh këto mendime, nuk është në rrugë parimore. Vija tradhtarë revizioniste e Liu Shao Çisë po mbahet gjallë nga Çu En Lai, që nuk i ka spastruar trurin dhe zemrën e tij. Them se nuk është spastruar, pse Çu En Lai është njeri i zgjuar, qëndrimi i tij nuk mund të jetë refleks i një mendimi të papjekur, ose të lëshuar pa u thelluar shumë nga ana e vet. Në qoftë se këtë qëndrim e kanë miratuar edhe shokët e tjerë kinezë, këta kanë bërë një gabim të madh.

Po, përse të arrijnë ta bëjnë këtë gabim?

E para, te shokët kinezë ekziston paqartësi ideologjike. Ata nuk e kanë shumë të qartë ç'është revizionizmi modern, ai titist dhe ai hrushovian, dhe ku qëndron rrezikshmëria e tij e madhe. Sa për Çunë, ai është i pari dhe kryesori që nuk i ka të qarta, se po vepron shumë gabim në këto çështje.

E dyta, ata ruajnë për Titon dhe titizmin pikëpamjen se «Titoja nuk ka gabuar, po ka gabuar Stalini kundër tij». Dhe kur koniunkturat bëjnë që Titoja të ketë kontradikta me sovjetikët, shokët kinezë zbuten ndaj tij, mendimi i tyre i vjetër në drejtim të Titos dhe kundër Stalinit mbizotëron dhe i çon ata në rrugën e gabuar oportuniste. (Këtu del vija e Liu Shao Çisë: aleancë me revizionistët, por këtë herë jo kundër amerikanëve, pse Titoja është agjent i tyre, po vetëm kundër sovjetikëve.)

E treta, nga këto fakte dhe nga të tjera del se shokët kinezë luftën kundër revizionistëve hrushovianë nuk e mbështetin plotësisht në baza parimore marksiste-leniniste që, duke u udhëhequr nga këto baza, të luftojnë kun-



dër tyre në çdo kohë dhe në çdo lëmë me konsekuencë, por në luftën e tyre kanë disa prirje të shovinizmit kundër Bashkimit Sovjetik, pretendime territoriale dhe gjy-kime jo të bazuara mbi gjoja gabimet e Stalinit në lëvizjen komuniste ndërkombëtare. Këto gabime i bëjnë shokët kinezë që të mos i analizojnë drejt problemet, evenimentet dhe të mos vendosin drejt për disa probleme themelore.

E katërta, për shokët kinezë, kushdo që paraqitet kundër sovjetikëve, është aleat i mundshëm i tyre, pa marrë parasysh se kush është ky pseudoaleat, qoftë edhe i përkohshëm. Një vijë e tillë strategjike dhe taktike që nuk udhëhiqet nga parimet marksiste-leniniste, është e dënueshme.

Në fakt çfarë na propozojnë ata neve? Të pajtohemi e të puthemi me titizmin, me armikun më të egër të marksizëm-leninizmit, të socializmit dhe të komunizmit, me armikun më të egër të Partisë sonë marksiste-leniniste, të atdheut tonë socialist; të puthemi, të pajtohemi me Titon që për 25 vjet me radhë, me të gjitha forcat e tij, u përpoq ta shtypte, ta shkatërronte, ta robëronte, ta bënte atdheun tonë republikën e shtatë të Jugosllavisë! Çu En Lai, pra, na thotë neve të tradhetojmë çdo gjë të shenjtë tonën, luftën tonë të lavdishme, popullin dhe marksizëm-leninizmin.

T'i këshillosh një partie motër dhe një shteti vëlla një aleancë të tillë me titizmin, për arsye se ky në koniunkturat aktuale ka disa mosmarrëveshje me sovjetikët, që nesër fare lehtë edhe i sheshon, ose të shpresosh se titizmi mund të jetë një «kalë Troje» për t'u futur «në botën e tretë», të gjitha këto janë strategji dhe taktika të një politike borgjeze.

Shqipëria socialiste, natyrisht, kurrë nuk mund të lejojë kurrkënd që të mendojë se mund ta përdorin atë si gur shahu. Shqipëria është e singertë, i do miqtë dhe

u qëndron atyre besnike në rrugën marksiste-leniniste. Por, me këtë rast, ne duhet të nxjerrim disa konkluzione të një karakteri të përgjithshëm strategjik. Natyrisht, mund që edhe të gabohem në këto vlerësime, pse shumë prej tyre bazohen në koniunkturat ndërkombëtare.

Shokët kinezë në vijën e tyre të përgjithshme të luftës luftojnë në dy fronte: kundër imperializmit amerikan dhe kundër revizionizmit sovjetik. Kina mund të sulmohet nga të dyja palët njëkohësisht, mund të sulmohet nga njëra palë në fillim dhe më vonë nga tjetra, ose të mos sulmohet nga asnjë anë, për arsye se marrëdhëniet në mes këtyre dy shteteve imperialiste, Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimit Sovjetik, acarohen, kontradiktat në mes tyre thellohen dhe lufta e tretë botërore mund të fillojë si një luftë në mes imperialistëve. Këtu kemi parasysh tezën e Stalinit mbi karakterin e luftërave.

Detyra jonë dhe e Kinës është që të përgatitemi për mbrojtje, për rast lufte, dhe të demaskojmë me të gjitha mjetet si imperializmin amerikan dhe aleatët e tij, ashtu edhe revizionistët sovjetikë dhe aleatët e tyre.

Lufta jonë duhet të ketë për qëllim që t'i dobësojë të dyja fuqitë imperialiste, duke nxitur acarimet dhe kontradiktat në mes tyre dhe brendapërbrenda shteteve të tyre, duke dobësuar lidhjet e aleatëve të tyre me ta dhe duke luftuar që të dobësojmë influencën e tyre në vendet dhe në popujt që nuk janë të lidhur me aleanca ushtarake. Këto vende, ose t'i ngremë kundër imperialistëve amerikanë dhe revizionistëve sovjetikë që të bëhen një pengesë serioze për planet agresive të tyre, ose, të paktën, t'i neutralizojmë. Prandaj, krahas përgatitjes sonë për mbrojtjen, ne duhet të zhvillojmë një politikë shumë aktive në arenën ndërkombëtare, por një politikë të bazuar në analiza të shëndosha dhe në bazë të marksizëm-leninizmit. Në politikën tonë nuk duhet të ketë as aventurizma, as gjumë të rëndë.

Përgatitja e Kinës dhe politika e saj, natyrisht, janë me rëndësi të madhe. A vepron Kina me të gjitha mjetet për të luftuar në të dy frontet? Në parim po, në praktikë jo sa duhet dhe si duhet. Në strategjinë e Kinës, revizionistët sovjetikë konsiderohen si armiq të kryesorë dhe më të fuqishëm, armiq që kanë mundësi ta sulmojnë dhe ta dëmtojnë më shumë. Amerikanët konsiderohen, gjithashtu, armiq të egër, por që kanë mundësi më të pakta se sovjetikët për t'i sulmuar dhe për t'i dëmtuar. Kjo për arsye se sovjetikët kanë kufij tokësorë me Kinën, kurse amerikanët kanë kryesisht detin, nga ku duhet të zbarkojnë. Nuk është punë e lehtë. Këtë, thonë kinezët, e vërteton edhe Lufta e Parë Botërore, edhe Lufta e Dytë Botërore, e veçanërisht lufta e amerikanëve në oqeanin Paqësor kundër japonezëve. (Bombat atomike i kanë që të dy, si amerikanët, ashtu edhe sovjetikët.)

Ky arsyetim deri këtu mund të vlejë. Mirëpo nuk duhet harruar se Shtetet e Bashkuara të Amerikës bëhen shumë të rrezikshme në rast se ato kanë arritur të përdorin si bajonetë Japoninë militariste dhe baza e mish për top vendet dhe popujt e tjerë të atij pellgu, që nga Indonezia, Australia etj.

Nga ana tjetër, revizionistët sovjetikë kanë disa pika shumë të dobëta, në rast se sulmojnë Kinën. Ata jo vetëm duhet të përgatiten për një luftë të gjatë në Azi, por më parë për një luftë të tillë, duhet të përgatitin opinionin, gjë që nuk është aq lehtë.

Dobësia tjetër e revizionistëve sovjetikë është Evropa. Ata duhet të sigurojnë krahët, pa të hyjnë në një luftë kundër Kinës. E para, ata duhet të mbajnë në zap revizionistët evropianë, domethënë aleatët e tyre të Traktatit të Varshavës, të cilët, për të ruajtur gjoja frontin evropian, nuk do të marrin pjesë aktive në aventurën kundër Kinës. Mirëpo rreziku gjermano-amerikan është i

madh për sovjetikët në Evropë dhe nuk ka se si të mos bëhet kërcënues për ta, në qoftë se i futen aventurës kundër Kinës. Sa më thellë të futen sovjetikët në luftë me Kinën, aq më shumë ata do të rrezikojnë çdo gjë.

Asnjë «aleancë» sovjeto-amerikane nuk mund të pengojë realizimin e qëllimeve agresive ekspansioniste gjermane në Evropë, as edhe të Shteteve të Bashkuara të Amerikës në kurriz të Bashkimit Sovjetik dhe të sateliteve të tij, të cilët, në momentin më të volitshëm, mund ta braktisin. NATO-ja nuk mund të lejojë zotërimin e botës nga revizionistët sovjetikë. Këtë e aspirojnë si Bashkimi Sovjetik edhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Prandaj është e pamundur që njëri të punojë për tjetrin, po do të punojnë kush t'ia nxjerrë sytë tjetrit.

**E shikuar çështja në këtë prizëm, del se Bashkimi Sovjetik nuk është më i forti, po më i dobëti nga të dyja fuqitë imperialiste, me një kufi shumë të madh për të mbrojtur, me aleatë shumë të lëkundshëm dhe me një partner imperialist, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, që synojnë t'i marrin fuqinë dhe dominimin botëror.** Por edhe partnerët e Shteteve të Bashkuara të Amerikës kanë kontradikta të mëdha dhe këto do të shtohen. Qoftë Japonia, qoftë Gjermania Federale, kanë planet dhe synimet e veta (për të mos folur për anëtarët e tjerë të grupit të NATO-s). Ato do të luajnë rolin e tyre, qoftë në përgatitjen e konflagracionit botëror, qoftë në pjesëmarrjen në luftë.

Ne shohim që tash se revizionistët sovjetikë po konsolidojnë frontin evropian, kordonin Republikë Demokratike Gjermane, Hungari, Çekosllovakia, Rumani, Bullgari. Dalja e flotës sovjetike në Mesdhe është pjesë e një plani strategjik në parashikim të acarimeve të mëtejshme me NATO-n dhe, në radhë të parë, me Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe me Gjermaninë Perëndimore. Me këtë plan sovjetikët forcojnë frontin e luftës kundër Bo-

nit, rrethojnë Turqinë e Greqinë, synojnë të sulmojnë Shqipërinë, të hedhin baza në Afrikë, nga ku aleatët anglo-amerikanë sulmuan Italinë e Gjermaninë naziste gjatë Luftës së Dytë Botërore etj.

A mos vallë këto veprime janë në interesin e NATO-s dhe të amerikanëve? A mos vallë këto veprime dhe zgjerimi i tyre ndiqen me serenitet nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës? Jo, kjo do t'i thellojë kontradiktat në mes këtyre dy grupeve imperialiste dhe kjo mund të çojë edhe në luftë në mes tyre.

Pra, ne shohim se po bëhen përgatitje në Evropë, përgatitje të tilla që çuan në shpërthime në Çekosllovakë, nesër mund të çojnë në ngjarje të njëjta në Rumani, pasnesër te ne, ku sovjetikët synojnë të kenë bazat detare për t'u ngulur mirë në Mesdhe. Si haraç të këtyre përgatitjeve, sovjetikët përpiqen t'i shpëtojnë amerikanët në Vietnam. Aktualisht, pra, jemi në fazën e konsolidimit të pozitive ushtarake sovjetike në Evropë, në Mesdhe dhe në Afrikë. Deri ku do të shtrijnë këmbët e tyre, këtë ne nuk e dimë, prandaj duhet të jemi të zgjuar, vigjilentë, dhe jo vetëm ne, por edhe kinezët.

Mirëpo, kur themi se duhet bërë lufta në të dy frontet, le të shohim pak si po e zhvillojnë sot këtë luftë shokët kinezë. Në drejtim të Japonisë, aleat i mundshëm i Shteteve të Bashkuara të Amerikës kundër Kinës, nuk po shohim të bëhet gjë për ta demaskuar ose për t'i thelluar kontradiktat e saj me Amerikën. Kina është fuqi e madhe. Ç'po bën me Indinë? Asgjë. Dhe Çu En Lai na këshillon të bëjmë aleancë me Titon! Ne nuk shohim asnjë goditje të ashpër politike botërore kundër shteteve kapitaliste, miq të amerikanëve, që nga indonezianët e deri tek australianët.

Ne nuk shohim asnjë politikë konkrete aktive me «vendet e paangazhuara» në pakte të Afrikës dhe të Azisë, ku bëjnë ligjin Shtetet e Bashkuara të Amerikës

dhe sovjetikët. Shpresa e Çu En Lai që t'i sjellë këto shtete në vathën kineze, mbetet Titoja, ky agjent i amerikanëve dhe mik i revizionistëve sovjetikë. Një politikë e tillë nuk është e drejtë. **Një politikë e tillë e fjetur, pa perspektivë, është jashtëzakonisht e rrezikshme për ne.**

Shokët kinezë akoma nuk kanë të organizuar as shtypin, as Ministrinë e Jashtme, as diplomacinë. Si mund të shkohet kështu, kur armiq të ecin me vrap dhe organizohen për luftë kundër nesh dhe kundër popujve?

**Neve, pra, na bie një detyrë e madhe të vazhdojmë luftën politike dhe ideologjike në të gjitha frontet, edhe në ato drejtime ku Kina nuk e bën. Asnjë anë e problemit ndërkombëtar nga ana jonë nuk duhet lënë zbuluar.** Do të na quajnë «megalomanë» për shumë çështje, kur ne do të flasim për Indinë ose për Japoninë. Por ne duhet të shkojmë nga parimi që, qoftë edhe pak, për disa çështje duhet të influencojmë. Shokët kinezë duhet të preokupohen ose të prononcohen për një varg problemesh që janë jetësore për botën dhe socializmin. Me thjeshtësi, por ne duhet të qëndrojmë në ballë të luftës.

## **SHËNIM**

U takova<sup>1</sup> me Sekretarin e Përgjithshëm të Partisë Komuniste (m-l) të Ekuadorit<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 233.

<sup>2</sup> Rafael Eçeveria.

## **AKT QË LEGALIZON KTHIMIN E ÇEKOSLLLOVAKISË NË NJË KOLONI TË REVIZIONISTËVE SOVJETIKË**

Këto ditë hyri në fuqi i ashtuquajturit Traktat Sovjeto-Çekoslllovak, i cili në fakt legalizon robërimin e Çekoslllovakisë nga trupat pushtuese sovjetike. Tani sovjetikët u shtruan këmbëkryq në Çekosllvaki. Lidhur me këtë ngjarje, shkrova një artikull me titull: «Akt që legalizon kthimin e Çekoslllovakisë në një koloni të revizionistëve sovjetikë»<sup>1</sup>. Do të botohet nesër në gazetën «Zëri i popullit».

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 250.

## PROPOZIMI I ÇU EN LAIT PËR NJË «ALEANCË MBROJTJEJE» JUGOSLLAVI-SHQIPËRI

Sipas të dhënave të sigurta që kemi, del se në kohën e acarimit të situatave në mes Jugosllavisë dhe Bashkimit Sovjetik, si edhe Bashkimit Sovjetik e Shqipërisë (në muajt shtator-tetor të vitit 1968), udhëheqja e lartë jugosllave diskutoi mundësinë e një lidhjeje në aleancë mbrojtjeje Jugosllavi-Shqipëri. U fol që ky propozim të vinte nga ana jugosllave. Mirëpo, pas shumë diskutimesh, dhe duke qenë të bindur se do t'u hidhej poshtë nga ana shqiptare, kjo çështje u la në heshtje.

E çuditshme është se mendimi i jugosllavëve koincidon me propozimin e Çu En Lait. Me siguri jugosllavët ua kanë sugjeruar kinezëve të paktën, në mos e kanë diskutuar në mënyrë sekrete së toku.

Edhe kjo e fundit ka mundësi, se propozimi në fjalë i Çu En Lait u shoqërua me kundërshtimin e parimeve strategjike dhe taktike të mbrojtjes sonë. Një gjë e tillë na u bë e qartë, sepse Çuja nuk u tregua i gatshëm të na jepte armë të rënda; na sugjeroi që qysh në sulmin e parë të armikut të cedonim para tij dhe të hidheshim në male për të bërë luftë partizane; na sugjeroi që të bashkëpunonim me Titon dhe, më në fund, për të na frikësuar, ai i vuri kapakun kësaj, duke thënë se «pas zgjedhjeve të presidentit në Shtetet e Bashkuara të Ame-

rikës, nga pranvera ose nga vera e vitit 1969, mund të rrezikoheni».

Me fjalë të tjera, Çu En Lai na tha neve: Shpejtohu-ni, lidhuni me Titon, bëni bashkimin dhe aleancën, se atje e keni shpëtimin.

**E PREMTE**  
**1 NENTOR 1968**

## **SHTREMBËRIMET NUK MUND TA FSHIJNË TRADHTINË TITISTE**

### **Shënime**

Pashë sot një artikull<sup>1</sup> për demaskimin e tradhtarëve titistë. I sugjerova Ramizit që në përpunimin e tij përfundimtar të kihet parasysh edhe këto shënime e vërejtje të miat:

— Renegati Tito dhe grupi i tij e filluan dhe e zhvilluan veprimtarinë e vet antimarksiste nga pozitën nacionaliste e shoviniste për likuidimin e fitoreve të luftës çlirimtare dhe të marksizëm-leninizmit në Jugosllavi, për degjenerimin e Partisë Komuniste Jugosllave në një parti revizioniste dhe shkallmimin e bazave të socializmit në Jugosllavi, që sapo ishin filluar të hidhen.

### **Antisovjetizëm në themel.**

— Likuidimi i socializmit në vendet e demokracisë popullore, shkëputja e këtyre nga miqësia dhe aleanca me Bashkimin Sovjetik dhe lidhja e tyre me fuqitë imperia-liste. Titoja dhe banda e tij ishin agentë provokatorë dhe aktivistë të dalluar të këtyre fuqive.

— Demaskimi dhe izolimi i titizmit. Rruga tradhtarë prokapitaliste e Titos.

<sup>1</sup> «Mohimet e fakteve dhe shtrembërimet e historisë nuk mund ta fshijnë tradhtinë titiste». Shih: «Zëri i popullit», 5 nëntor 1968.

### **Revizionistët sovjetikë.**

— Ndjekin po këtë rrugë të Titos në ideologji, në politikë, pra janë dakord me të.

— Baza — antimarksizmi, shovinizmi, restaurimi kapitalist duke degjeneruar më parë Partinë Komuniste të Bashkimit Sovjetik dhe socializmin në Bashkimin Sovjetik e pastaj në vendet e tjera socialiste.

— Aleanca kundërrevolucionare sovjetiko-amerikane për ndarjen e zonave të influencës dhe për sundimin e botës.

— Tani si klika e Titos ashtu edhe revizionistët sovjetikë akuzojnë njëri-tjetrin për shovinizëm, për sfera influence, për robërim të të tjerëve etj. Të dyja palët përpiqen të maskohen në punët e tyre të ndyra.

— Titoja punon në shërbim të kapitalit amerikanopërendimor, revizionistët sovjetikë punojnë në interes të imperializmit e të kapitalizmit të ri sovjetik.

Kontradiktat midis tyre për Çekoslovakinë e kanë bazën vetëm këtu dhe acarimi i përkohshëm i mareshalit Tito me Brezhnëvin qëndron vetëm këtu dhe jo gjoja në baza ideologjike marksiste-leniniste, këto baza janë krejt të huaja për të dyja palët, përdoren vetëm për t'u maskuar.

Të zgjerohet pjesa e artikullit në lidhje me luftën e Partisë sonë kundër diversionit titist ndaj Partisë dhe vendit tonë socialist me qëllim që të dalë në dukje mirë lufta parimore e Partisë sonë, demaskimi i tezave antimarksiste të revizionistëve jugosllavë dhe të mbrohet vijja e drejtë e Stalinit dhe e Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik në kohën e Stalinit.

Artikulli të marrë formën e një demaskimi total të vijës titiste deri sot dhe jo sikur bëhet vetëm me rastin e përvjetorit të Informbyrosë ose të shkëputjes së Jugosllavisë nga kampi i socializmit. Artikulli të ruajë tonin që ka pasur kurdoherë lufta jonë kundër titizmit.



## **LUFTE FRAKSIONISTE REVIZIONISTE NË GJIRIN E PK TË ÇEKOSLLOVAKISË**

Po shkruaj paraprakisht skemën dhe shënime për një artikull për luftën fraksioniste revizioniste në gjirin e Partisë Komuniste Çekoslllovakë që ndodhet në darën e okupatorëve revizionistë sovjetikë.

1. — Diktati i revizionistëve sovjetikë imponuar Republikës Socialiste Çekoslllovakë me anën e pushtimit ushtarak.

2. — I gjithë vendi, ekonomia, politika e jashtme dhe e brendshme, ushtria çekoslllovakë, veprimet e qeverisë çekoslllovakë, tregtia e saj e jashtme dhe e brendshme dhe Partia Komuniste Çekoslllovakë në gjithë veprimtarinë e saj, janë nën kontrollin revizionist sovjetik.

3. — Lufta brenda Partisë Komuniste Çekoslllovakë në mes revizionistëve çekoslllovakë me A. Dubčekun në krye dhe krahut revizionist çekoslllovak, vegla direkte të revizionistëve sovjetikë.

a) Aspektet e ndryshme të kësaj lufte nga ana e grupit revizionist të Dubčekut dhe nga ana e të ashtuquajturit grup të veteranëve, prorevizionistë sovjetikë.

b) Synimet e luftës fraksioniste.

c) Metodatat dhe format që përdorin këto grupe gjoja ilegale, presionet e okupatorit mbi njërin grup dhe mbështetja e fshehtë dhe e hapët e grupit tjetër.

d) Aspekte të luftës brenda në parti dhe jashtë saj.

Si maskohen veprimet antimarksiste si të njërës palë, ashtu edhe të tjetrës. Ku mbështetet njëra dhe ku mbështetet tjetra dhe format e gënjeshtër që përdorin edhe njëra edhe tjetra palë për të ruajtur pozitat në Partinë Komuniste Çekoslllovakë e në pushtet dhe për të fituar masat e popullit.

4. — Si duhet ta organizojnë luftën e tyre marksistë-leninistët revolucionarë çekë dhe si duhet të hidhen ata në veprim, pa humbur kohë.

a) Pa organizimin e Partisë Komuniste të Çekoslllovakisë (marksiste-leniniste) nuk mund të ketë luftë në veprim, në këtë situatë edhe të komplikuar, edhe të përshtatshme.

b) Lufta kundër okupatorëve revizionistë sovjetikë, strumbullari, pse është moment nacional me rëndësi rreth të cilit mobilizohen masat e Çekoslllovakisë.

c) Ky moment nacional gërshetohet me luftën politike dhe ideologjike kundër revizionizmit sovjetik dhe çekoslllovak.

ç) Ky moment nacional gërshetohet me luftën politike dhe ideologjike kundër imperializmit dhe borgjezisë e revizionistëve çekoslllovakë.

d) Ky moment nacional gërshetohet me unitetin internacionalist të Partisë së Punës të Shqipërisë, Partisë Komuniste të Kinës dhe të gjitha partive komuniste e punëtore, marksiste-leniniste dhe me revolucionin botëror.

dh) Ky moment nacional siguron formimin e Partisë Komuniste të Çekoslllovakisë (marksiste-leniniste), lejon luftën e saj ilegale dhe legale, organizimin e kësaj lufte kundër okupatorëve dhe veprimeve të tij dhe kundër të dyja rrymave revizioniste që po shqyhen brenda dhe jashtë Partisë Komuniste revizioniste të Çekoslllovakisë.

e) Partia Komuniste e Çekoslllovakisë (marksiste-leniniste) duhet të zhvillojë luftë të ashpër parimore për

të demaskuar deri në fund veprimet konkrete dhe politiken e ideologjinë që zhvillojnë të dy këto grupe dhe okupatorët sovjetikë dhe në bazë të kësaj lufte të organizojë dhe të kalitë partinë, të sqarojë dhe të grumbullojë masat rreth tyre. Grupi i Dubčekut mbështetet në momentin nacional kundër pushtimit për të forcuar pozitën e tij tradhtarë. Kjo i duhet hequr nga duart. Kjo do të jetë baza e madhe e fitores së parë të Partisë Komuniste të Çekosllovakisë (marksiste-leniniste).

ë) Partia Komuniste e Çekosllovakisë (marksiste-leniniste) duhet të ketë mbështetjen kryesore në klasën punëtore. Ajo duhet të luftojë gjallërisht për të fituar rininë, të fitojë medoemos pozita politike dhe ideologjike në ushtrinë aktuale çekosllovake (momenti i përshtatshëm nacional), por nuk duhet të ketë iluzion të kjo ushtri e borgjezuar.

Rëndësia që ka puna revolucionare marksiste-leniniste në Çekosllovaki për vendet e tjera ku sundojnë revizionistët modernë sovjetikë nëpërmjet klikave tradhtarë revizioniste. Në Çekosllovaki është krijuar momenti nacional që thamë, kurse gjetkë ai zien, por është në heshtje. Duhet, pra, edhe këtu të krijohet ky moment nacional dhe të zbulohen kontradiktat e mëdha antagonistë që ekzistojnë nën një mbulesë hiri.

Ngritja revolucionare në Çekosllovaki do të lehtësojë dhe do të shpejtojë kontazhionin<sup>1</sup> revolucionar në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera revizioniste, do të lehtësojë kontaktet dhe lidhjet me marksistë-leninistët revolucionarë të këtyre vendeve, do të ndihmojë të organizohen dhe të koordinohen veprimet, do të dobësojë në gjerësi e në thellësi kalanë e krimbur revizioniste.

<sup>1</sup> Nga frëngjishtja — ngjitjen e sëmundjes.

E HËNË  
11 NËNTOR 1968

## PËRSËRI MBI LUFTËN FRAKSIONISTE NË GJIRIN E PK TË ÇEKOSLLOVAKISË

Në vazhdim të punimit të artikullit për luftën fraksioniste në gjirin e Partisë Komuniste të Çekosllovakisë, shkrova sot edhe këto teza:

I. Synimet e okupatorëve revizionistë sovjetikë në Çekosllovaki.

— Të stabilizojnë pushtimin dhe të krijojnë në popull iluzionin se Çekosllovakia është «e lirë» dhe «e barabartë midis të barabartëve», se ushtria pushtuese është ushtri «mike», «socialiste», se ajo erdhi «për të shpëtuar socializmin dhe Çekosllovakinë nga rreziku që i kërcënonte» etj., dhe qëndrimi i saj është i përkohshëm.

II. Ç'do të thotë të stabilizohet gjendja?

Kuptimi i vërtetë për sovjetikët: të vendosin dhe të forcojnë pozitën e tyre ushtarake jo vetëm me karakter strategjik, por për të pasur në dorën e sigurt të ushtrisë së tyre të gjitha pozitën kyç në Çekosllovaki, në mënyrë që kjo të jetë një provincë e nënshtruar e Bashkimit Sovjetik, nën etiketën e rreme «Republika Socialiste Çekosllovake».

1) Ushtria çekosllovake të jetë një apendiks, e çarmatosur dhe e bindur nën urdhrat e sovjetikëve, e paaftë të luajë ndonjë rol në kryengritje kundër okupatorit. Spastrimi nga ana e saj i kuadrove kundërshtarë, organizimi i sigurimit sovjetik brenda në ushtrinë çekosllovake nën petkun e këshilltarëve të shumtë sovjetikë. Kthi-

mi i saj në një armë kundër popullit çekoslovak në shërbim të sovjetikëve.

2) E gjithë ekonomia çekoslovakë të hyjë në varësinë e ekonomisë sovjetike (gjoja në formën e bashkëpunimit socialist dhe të organizimit të KNER-it). Të kontrollohen investimet dhe këto t'u përgjigjen në radhë të parë nevojave sovjetike. Tregtia e jashtme çekoslovakë të vihet nën kontrollin e rreptë sovjetik.

Zhvillimi i industrisë çekoslovakë të varet, në radhë të parë, nga furnizimi me lëndë të parë kryesisht nga Bashkimi Sovjetik, kështu që të kontrollohet shpërndarja dhe korona të jetë e varur nga rubla. Pra, çdo degë e ekonomisë çekoslovakë do të kontrollohet nga sovjetikët, nën maskën e këshilltarëve të panumërt.

3) Arsimi dhe kultura do të pësojnë ndryshime, gjoja duke theksuar frymën e vërtetë internacionaliste dhe socialiste, që me fjalë të tjera do të thotë shuarje të frymës patriotike dhe të rezistencës kundër okupatorit, sidomos në rininë çekoslovakë, rezistencë që do të ziejë, do të jetë e madhe dhe me kokëçarje për okupatorët.

4) Të hidhet në dorë udhëheqja e partisë dhe e shtetit.

Kjo është copa e madhe, pse nën maskën e kësaj do të përpigjen të stabilizojnë sundimin.

Këtu qëndron lufta e madhe e okupatorëve, por nuk kanë arritur akoma sukses.

Revizionistët sovjetikë qëndrojnë të zbuluar si okupatorë. Lufta bëhet për t'u mbuluar.

a) Okupacioni u arrit pa goditje, pse klika revizioniste e Dubček-Svobodës kapitulloi.

b) Klika Dubček-Svoboda iu nënshtrua në vija të trasha diktatit sovjetik, por në kushtet e krijuara ajo tenton të rezistojë për t'u shkëputur koncesione sovjetikëve.

c) Sovjetikët janë gati të bëjnë diçka, në rast se këta u nënshtrohen planeve të tyre dhe, në radhë të parë,

në rast se këta njohin publikisht se sovjetikët «erdhën si miq, si çlirimtarë» etj., etj.

ç) Klika e Dubček-Svobodës që përfaqëson interesat e borgjezisë çeke, nuk e bën këtë hëpërhe, pse çjerr maskën për të gënjyer masat. Duke u mbështetur në këtë demagogji, kjo klikë çekoslovakë bën rezistencë ndaj sovjetikëve dhe kërkon të ngjitë korrentin.

d) Sovjetikët këtë moment kapital, strumbullar, nacional, duan ta kapërcejnë, prandaj janë kthyer nga klika e Novotni, klikë e të ashtuquajturve veteranë. Kanë filluar, pra, luftën fraksioniste në Partinë Komuniste revizioniste Çekoslovakë. Kjo luftë do të zhvillohet, do të thellohet, do të dalë jashtë partisë.

dh) Lufta brenda dhe jashtë partisë, nga një duel ideopolitik për pushtet, do të kalojë në luftë civile midis klanesh revizioniste.

e) Të dy klanet revizioniste, njëri i mbështetur nga okupatori, tjetri nga borgjezia vendëse dhe reaksioni i jashtëm, mund të kalojnë duke i bërë koncesione të përkohshme njëri-tjetrit për të evituar revolucionin, ashtu sikundër mund edhe të goditen.

Të dy klanet revizioniste, për t'u maskuar, do të përpigjen të shfrytëzojnë anët pozitive të Partisë Komuniste Çekoslovakë të vjetër.

III. Në këto situata të krijuara u dalin detyra imperative marksistë-leninistëve revolucionarë çekoslovakë dhe roli që ata duhet të luajnë është i madh.

a) Formimi i partisë së re marksiste-leniniste dhe përcaktimi i qartë i vijës së tyre të luftës.

b) Luftë në tri fronte të brendshme: kundër revizionistëve sovjetikë, kundër klanit të «veteranëve» dhe kundër klanit Dubček-Svoboda.

Në planin e jashtëm kundër revizionistëve sovjetikë, kundër Traktatit të Varshavës, kundër imperializmit amerikan dhe borgjezisë reaksionare botërore.

Duhet të përcaktohen drejt taktikat e luftës revolucionare, duke pasur kurdoherë parasysh luftën kundër okupatorit dhe momentin e rëndësishëm nacional.

Duhet të përcaktohen mirë aleancat e përkohshme dhe të ruhen nga deviacionet sektare dhe oportuniste.

Mund të parashikohet që klika e Dubček-Svobodës, për të qëndruar në fuqi dhe për të evituar goditjet e drejtpërdrejta të okupatorit, t'i bëjë këtij lëshime të shumta. Klika e Dubček-Svobodës ka frikë të madhe nga përleshjet civile, pse këto do të shkaktojnë ndërhyrjen sovjetike, mbasi përleshjet kanë për qëllim kryesor goditjen e okupatorit.

Prandaj klika e Dubček-Svobodës pati frikë t'i rezistonte me armë pushtimit të vendit. Ajo do të vazhdojë kështu të ketë gjithmonë frikë për t'u rezistuar presionit, kërcënimeve dhe shantazheve të okupatorit. Pra, klika e Dubček-Svobodës do të marrë masa kundër rezistencës, ndryshe nuk e ka jetën të gjatë. Marrja e masave represive kundër rezistencës, natyrisht do ta diskreditojë atë dhe prej sovjetikëve ndiqet kjo rrugë për të hedhur frenat e partisë dhe të pushtetit në duart e klikës së «veteranëve» kuislingë të vërtetë.

Kjo bandë revizioniste e rikthyer në fuqi do të përpiqet të rikrijojë statukuonë e kohës së Novotnit, por këtë herë me njerëz të rinj, besnikë të kursit sovjetik. Kjo bandë, në ujdi me okupatorët, do të deklarojë gjoja një politikë të re të pavarur, në unitet socialist me Bashkimin Sovjetik etj.

E gjithë kjo do të jetë demagogji. Kjo bandë, në emrin «e socializmit dhe të diktaturës së proletariatit», do të godasë ashpër rezistencën revolucionare të popullit dhe të proletariatit të cilën do ta quajë «kundërrevolucion».

Revolucionarët marksistë-leninistë duhet të përfitojnë nga koniunkturat, pse për ta koniunktura akoma më të rënda përgatitin okupatori dhe kuislingët.

**E SHTUNË**

**16 NENTOR 1968**

## **REVIZIONISTËT MODERNË PËRPIQEN TË NDALOJNË PËRÇARJEN E TYRE**

Ndërhyrja e armatosur e revizionistëve sovjetikë në Çekosllovakë, është një veprim i dëshpëruar për të penguar çarjen e mëtejshme të vendeve ku sundojnë revizionistët dhe, në përgjithësi, çarjen e mëtejshme në frontin ndërkombëtar revizionist.

Agresioni në Çekosllovakë flet për dështimin e politikës hegjemoniste sovjetike mbi partnerët e tij të Traktatit të Varshavës dhe të KNER-it, pra, për dështimin e politikës dhe të ideologjisë së tyre antimarksiste.

Siç e kam theksuar edhe herë të tjera, antimarksizmi i tyre përçan dhe nuk bashkon. Ai nuk do të bashkojë kurrë.

Liberalizimi i pushtetit, me fjalë të tjera, teoria e tyre revizioniste se diktatura e proletariatit u kapërcye, se në vendet e tyre nuk ekziston më lufta e klasave, se Bashkimi Sovjetik hyri në fazën e «ndërtimit të komunizmit», të gjitha këto së toku, u hapën rrugën degjenerimit të partive ish-komuniste dhe restaurimit të kapitalizmit në ish-vendet e tyre socialiste.

Një orientim i tillë, antimarksist, zhduku ndjenjat e solidaritetit dhe të miqësisë në mes vendeve revizioniste dhe shoi solidaritetin internacionalist proletar. Këndeje rrjedhin mosmarrëveshjet politiko-ideologjike në qëndrimet e tyre, mosmarrëveshjet në çështjet ushtarake

dhe përlshjet në lëmin ekonomik. Të gjitha lidhjet ekzistuese midis tyre, nuk mund të mos ndryshohen dhe të mos marrin rrugën e lidhjeve e të marrëdhënieve kapitaliste, të mos acarohen dhe të mos kthehen në lidhje e në marrëdhënie antagoniste të pazgjidhshme. Ky proces mund të pengohet veçse me imponimin e armëve, të forcës. Këtë gjë e vërtetoi agresioni ushtarak sovjetik në Çekosllovakë. Por ky agresion nuk zgjidhi asgjë në drejtimin e «unitetit» midis vendeve revizioniste, përkundrazi e dobësoi atë dhe krijoi një acarim të mëtejshëm, bile këndeje e tutje acarimi do të ketë si bazë goditjet midis tyre, pra, asgjë gjoja paqësore. Revizionistët sovjetikë do t'ua shtrëngojnë rripin vazhdimisht «aleatëve» të vet. Sovjetikët e gjykojnë rrezikshmërinë e momenteve nga ku kalojnë dhe për të ndaluar procesin e dezintegritimit, ndërhyrjet me armë, presionet dhe shantazhet përpiqen t'i kamuflonjë me gjoja një kthesë në normat e vjetra të vijës së Partisë Komuniste (b) të Bashkimit Sovjetik, pra, blofojnë. Kështu ata kanë filluar të flasin për «unitetin marksist-leninist në parti, për centralizmin, për disiplinën marksiste-leniniste, për nevojën e vazhdueshme të diktaturës së proletarietit, për nevojën e luftës së klasave si në platformën kombëtare, ashtu edhe në atë ndërkombëtare» e profka të tjera. Propaganda e tyre e vogël sa nuk thotë hapur se «po kthehemi në kohën e Stalinit», vetëm që këtë nuk e përdorin dot, pse do të jetë një armë kundër tyre.

E gjithë kjo manovër demagogjike përdoret për të frenuar dhe për të riparuar të çarat e mëdha. Sovjetikët e dinë se kjo nuk do të ketë sukses, dhe nuk ka as tash, prandaj përpiqen të ligjërojnë hegjemoninë e vet mbi satelitët e tyre, duke u përpjekur ta kthejnë në një «parim teorik marksist-leninist» ndërhyrjen edhe me armë në një vend socialist kur shohin se gjoja rrezikohet socializmi, qoftë nga brenda, qoftë nga jashtë.

Një vijë të tillë ka pasë edhe Musolini ndaj Ahmet Zogut të cilit, me anën e traktatit që kishte nënshkruar me të, gjoja i garantonte pozitën e tij si mbret, nga një kryengritje e brendshme, por më në fund e sulmoi vetë Shqipërinë, ia ngriti këmbët Zogut dhe në vend të tij vuri mëkëmbësin e Viktor Emanuelit III, Jakomonin.

Kështu edhe revizionistët sovjetikë në këtë vijë, rreth tyre kanë grumbulluar tre satelitë: Gomulkën, Ulbrihtin dhe Zhivkon. Që të tre këta jo se e duan një gjendje të tillë marrëdhëniesh me Bashkimin Sovjetik, por janë të detyruar ta pranojnë për shkak të vetë pozitave të tyre të lëkundshme dhe kanë frikë për kokën e tyre se mos sovjetikët i zëvendësojnë një ditë me Viktor Emanuelë siç bëri Musolini me Zogun.

Por edhe një nënshtrim i tillë s'ka asgjë të qëndrueshme, ai është koniunktural.

Kurse në Çekosllovakë pushtimi ka krijuar një situatë shumë të vështirë për sovjetikët. Rumunët përpiqen t'i shpëtojnë darës, po ashtu edhe hungarezët të cilët nuk tregohen aq entuziastë si polakët, gjermanolindorët dhe bullgarët për veprimet e sovjetikëve.

Pra, në vetë kampin revizionist, po të futim dhe Titon, ne do të shohim të vijëzohen qartë katër klane të ndryshme që luftojnë me forma dhe me intensitet të ndryshëm kundër njëri-tjetrit.

Por veprimi i sovjetikëve në Çekosllovakë, i hodhi akoma më shumë benzinë përçarjes së thellë që ekzistonte që më parë në klanin revizionist në shkallë ndërkombëtare. Partitë komuniste të Francës e të Italisë, për të mos folur për partitë e tjera revizioniste, janë vënë në kundërshtime më të hapëta dhe flagrante me sovjetikët, me polakët e të tjerë. Kjo u ka nxjerrë shumë telashe dhe kokëçarje të gjithë revizionistëve.

Këtë krizë, këtë përçarje të gjithanshme, revizionistët sovjetikë në fillim u përpoqën ta shpjegojnë me luftën



që u bënë Partia e Punës e Shqipërisë dhe Partia Komuniste e Kinës. Kjo është e vërtetë, por ata lënë në errësirë tradhtinë e tyre ndaj marksizëm-leninizmit. Pikërisht kjo tradhti u bë shkak i përçarjes dhe si pasojë objekt i luftës sonë të madhe.

Sa më shumë kohë kalon dhe sa më shumë thellohet çarja, aq më tepër del në dukje tradhtia e revizionistëve.

Revizionistët modernë tash theksojnë se lufta jonë gjoja dobëson luftën kundër imperializmit amerikan. Ky, gjithashtu, është një blof nëpërmjet të cilit ata përpiqen më kot të fshehin aleancën e tyre me imperializmin amerikan dhe me borgjezinë reaksionare botërore. Edhe ky blof demaskohet çdo ditë e më shumë nga lufta jonë e vendosur si dhe nga përpjekjet e vazhdueshme të tyre për t'u lidhur me imperializmin dhe me borgjezinë.

Prandaj asgjë, asnjë manovër, nuk do t'i shpëtojë revizionistët modernë nga katastrofa, ata nuk do ta ndalojnë dot as përçarjen, as shkatërrimin e tyre.

**E HËNË**  
**18 NËNTOR 1968**

**REPUBLIKA SOCIALISTE ÇEKOSLLOVAKE E**  
**MBËRTHYER NË DARËN E PUSHTUESVE**  
**REVIZIONISTË SOVJETIKË**

Iu dërgua gazetës «Zëri i popullit» artikulli për luftën fraksioniste në gjirin e Partisë Komuniste Çekosllovake dhe ndërlikimit të tyre me pushtuesit sovjetikë, skemën dhe tezat e të cilit i kisha shkruar që më parë<sup>1</sup>. Artikulli do të botohet nesër, me titull: «Republika Socialiste Çekosllovake e mbërthyer në darën e pushtuesve revizionistë sovjetikë».

<sup>1</sup> Shih në këtë vëllim f. 306, 309.



E MARTË  
19 NËNTOR 1968

## TRADHTIA KUNDËR MARKSIZËM-LENINIZMIT NUK MUND TË MASKOHET

### Shënime për artikull<sup>1</sup>

Të akuzosh Stalinin për politikën e tij të drejtë marksiste-leniniste në të gjitha drejtimet: partie, ekonomike, shtetërore, ushtarake, të politikës së jashtme dhe të brendshme të Bashkimit Sovjetik, të marrëdhënieve miqësore në mes Bashkimit Sovjetik dhe vendeve të demokracisë popullore, të marrëdhënieve në bazë të internacionalizmit proletar në mes Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik dhe partive komuniste dhe punëtore motra, sikundër bënë revizionistët modernë hrushovianë dhe tash, përpara disfatës së plotë në të gjitha drejtimet që përmenden më lart, të tentosh të fshihesh prapa emrit të Stalinit, duke pretenduar ku haptazi dhe ku tërthorazi se gjoja revizionistët hrushovianë po kthehen në politikën e drejtë të Stalinit etj., ky është mashtrimi më i madh, hipokrizia më e paturpshme, demagogjia më e ulët dhe më e dëshpëruar e revizionistëve sovjetikë.

Kjo tentativë mashtruese e revizionistëve sovjetikë

<sup>1</sup> «Demagogjia e revizionistëve sovjetikë nuk mbulon dot fytyrën e tyre tradhtarë». Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 285.

duhet demaskuar katërcipërisht dhe kjo armë duhet hequr nga duart e tyre.

Për këtë gjë duhet:

1. — Të përcaktojmë parimet marksiste-leniniste që udhëhiqnin politikën dhe qëndrimet e Stalinit në të gjitha çështjet që përmenden më sipër, një nga një, duke nxjerrë për gjithsecilën konkluzione si dhe konkluzionin e përgjithshëm në zhvillimin e Bashkimit Sovjetik si një vend i madh socialist dhe në forcimin e influencës e të konsolidimit të lëvizjes komuniste në botë, në formimin e kampit të socializmit dhe të revolucionit botëror.

2. — Revizionistët modernë hrushovianë u mbështetën në rezultatet e mëdha të epokës staliniane dhe sulmuan frontalisht të gjitha parimet marksiste-leniniste që udhëhiqnin politikën e Stalinit dhe që ishin në bazë dhe krijuese të forcës së Bashkimit Sovjetik që revizionistët hrushovianë uzurpuan, përvetësuan.

Prandaj në këtë kapitull dhe si korolare e pikës së mëparshme të tregojmë dhe të demonstrojmë një për një ku e atakuan revizionistët vijën marksiste-leniniste dhe me ç'vijë e zëvendësuan atë.

3. — Nga parashtrimi i këtyre dy pikave ne duhet të konkludojmë: E para, ku synonin Hrushovi dhe grupi i tij në revizionimin e marksizëm-leninizmit në ideologji, në politikë, në çështjet shtetërore, në çështjet ushtarake etj., si brenda Bashkimit Sovjetik, ashtu edhe në arenën ndërkombëtare, si në marrëdhëniet me shtetet kapitaliste, ashtu edhe në marrëdhëniet me shtetet socialiste dhe me lëvizjen komuniste ndërkombëtare e me partitë politike të borgjezisë.

E dyta, ç'rezultate dhe devijimi antimarksist i hrushovianëve në politikë, në ideologji dhe në drejtime të tjera, duke i vënë në dukje disfatat dhe fiaskon e madhe në drejtimet kryesore.

Këndeji duhet të nxjerrim dobësimin e tradhtarëve,

dobësim që s'mund ta ndalte dot as potenciali i Bashkimit Sovjetik mbi të cilin bazohej tradhtia.

4. — Për të zbutur, për të maskuar ose për të penguar disfatat e njëpasnjëshme të tyre, çfarë formash, metodash dhe veprimesh ndërmorën njëren pas tjetrës revizionistët hrushovianë dhe çfarë u rezultoi nga kjo?

Deri këtu ne duhet të vëmë në dukje se hrushovizmi kaloi nga tri faza:

a) Faza e mëkëmbjes dhe e vendosjes së tradhtisë me një tamtam të madh skandaloz, me një «optimizëm» të rremë dhe të frikshëm në vetvete.

b) Faza e përpjekjes për fuqizimin dhe për stabilizimin e tradhtisë në politikë, në ideologji, në marrëdhëniet brenda dhe jashtë.

c) Faza kur tradhtia zhvillohet, por nuk paguan, ajo korr disfata në favor të revizionizmit.

5. — Metodatat dhe veprimet e reja të përdorura nga revizionistët hrushovianë për të ruajtur dhe për të forcuar hegjemoninë e tyre kapitaliste, për t'i zgjatur jetën tradhtisë dhe për të shtypur revolucionet në botë.

Diktatura fashisto-ushtarake revizioniste restaurohet në Bashkimin Sovjetik dhe godet, duke filluar nga aleatët e vet, për të kaluar më tej. Kjo do të dalë nga analiza reale e fakteve që zhvilluam në mënyrë të gjerë më sipër, duke futur brenda edhe pushtimin me armë të Çekosllovakisë.

Përpara disfatave të pariparueshme si brenda dhe jashtë, përpara rezistencës dhe luftës revolucionare që u bëhet si jashtë dhe brenda nga Partia e Punës e Shqipërisë dhe nga revolucionarët marksistë-leninistë në të gjithë botën, revizionistët hrushovianë duan të shpëtojnë tradhtinë e tyre me anën e diktaturës fashiste ushtarake dhe ta maskojnë pikërisht këtë diktaturë fashiste.

Për t'ia arritur kësaj:

a) Ata bëjnë përpjekje demagogjike që të paraqi-

tin dhe të konfundojnë diktaturën e proletariatit me diktaturën e tyre fashiste ushtarake.

b) Ashtu siç bënë në fazën kur zhvilluan dhe përhapën tradhtinë e tyre që u mbështetën në potencialin e Bashkimit Sovjetik të krijuar në sajë të politikës së drejtë të Stalinit dhe të Partisë Bolshevice, edhe tash në këto koniunktura, përpiqen të maskojnë diktaturën e egër fashiste, gjoja me normat, me rregullat dhe me ligjet e Partisë Bolshevice. Këtu qëndron gjoja kthesa në kohën e Stalinit që revizionistët modernë pëshpëritin me zë të ulët. Duhet demaskuar fuqimisht dhe katërcipërisht ky bluf i madh, kjo demagogji e poshtër. Vendosja e normave të vërteta marksiste-leniniste të partisë, vendosja e ligjeve të diktaturës së proletariatit, janë të papajtueshme dhe në luftë të ashpër me revizionizmin modern, me oportunizmin, me diktaturën fashiste ushtarake, e cila me këtë manovër demagogjike, duke përdorur vetëm në llafe terminologjinë e partisë, ia vesh këto vetes së saj për të shtypur revolucionin dhe kryengritjen brenda në parti dhe në popull, për të dhënë iluzione në parti se gjoja ruhen normat e saj dhe pra ajo «forcohet», për të shtypur më mirë luftën e klasave dhe për t'i lejuar klasës së re sunduese kapitaliste të vazhdojë transformimin kapitalist në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera satelite të saj.

Me këtë demagogji revizionistët modernë përpiqen të arrijnë dhe të vendosin në Bashkimin Sovjetik diktaturën ushtarake të kapitalit revizionist për të shtypur revolucionin, kryengritjen, rezistencën, demokracinë proletare dhe njëkohësisht ta maskojnë këtë diktaturë fashiste. Ata shpresojnë shumë t'ia arrijnë këtij sukcesi brenda në Bashkimin Sovjetik ku ka shtypje të madhe, ku ka censurë të tmerrshme, ku komunistët dhe njerëzit janë edukuar të përsëritin dhe jo të thellojnë përmbajtjen e formulave dhe të sloganeve dhe ku më në fund vazh-

dohet me të madhe të zhvillohet kulti i megalomanisë i shtetit të madh e të fuqishëm «socialist». Tash i shtojnë kësaj, me gjuhë të vogël edhe «kthesën në kohën e Stalinit» «për të kënaqur», dhe për të gënjyer në fakt naivët apolitikë, sentimentalët.

Këtë manovër djallëzore duhet ta demaskojmë fund e krye dhe veçanërisht veprimin e saj brenda në Bashkimin Sovjetik.

Duhet të demaskohet kjo manovër edhe përjashta Bashkimit Sovjetik, pse mund të zërë vend dhe mund të përdoret nga revizionistët, sido që kjo është me dy presa për ta.

**Jashtë Bashkimit Sovjetik kjo do të përçajë partitë komuniste e punëtores revizioniste në prsosovjetike dhe antisovjetike.** Shembull në Çekosllovakë: novotnistët, pro-revizionistë sovjetikë, i quajnë «të fortë», «stalinistë». Shembull në Francë: Vermershin dhe torezistët fillojnë t'i quajnë «të fortë», «stalinistë» pse janë përkrahësit e zellshëm të revizionistëve sovjetikë.

**Në vendet e tjera ku sundojnë revizionistët dhe ku revizionistët sovjetikë atje bëjnë ligjin me anën e forcave ushtarake që i kanë pushtuar,** kjo manovër nuk zë vend, nuk i duan sovjetikët, as kuislingët revizionistë, të cilët u binden nga halli, se pozitat e tyre në fuqi qëndrojnë mbi rërë, as që u pëlqen të ndërmerret kjo manovër, qoftë edhe si bluf nën parullën e «kthesës në kohën e Stalinit». Nënshtrimi i kuislingëve revizionistë ndaj diktaturës ushtarake fashiste sovjetike është i përkohshëm. Atje do të lindin grindje dhe goditje të ashpra.

**Konkluzion:** Nga kjo analizë duhet të përcaktojmë akoma më me forcë metodat e luftës së marksistë-leninistëve revolucionarë, unitetin tonë parimor, internacionalist dhe koordinimin e luftës së pamëshirshme deri në luftën me armë kundër tradhtarëve revizionistë modernë, me ata sovjetikë në krye.

**Të ritheksojmë vijën e lavdishme marksiste-leniniste të Partisë së Punës të Shqipërisë dhe të theksojmë se** Partia e Punës e Shqipërisë nuk do të lejojë kurrë që vepra e lavdishme marksiste-leniniste e Josif Stalinit të njolloset nga revizionistët hrushovianë dhe as të përdoret si demagogji nga ana e tyre për të mbuluar tradhtinë e këtyre.

6. — Stalini u përket marksistë-leninistëve, ai i përket revolucionit proletar botëror.

## TAKIM ME MIQ KINEZË

Sot, në selinë e Komitetit Qendror të Partisë, prita delegacionin e partisë, të qeverisë e të ushtrisë kineze që ka ardhur në vendin tonë për festat e nëntorit<sup>1</sup>.

Po sot pasdite dhamë një darkë për miqtë kinezë.

<sup>1</sup> Delegacioni kryesohej nga anëtari i Komitetit Qendror të Partisë Komuniste të Kinës dhe shëf i shtabit të përgjithshëm të Ushtrisë Popullore çlirimtare kineze, Huan Jun Shen.

## DEMONSTRATAT E SHQIPTARËVE NË KOSOVË

Më 27 nëntor, në Prishtinë dhe në shumë qytete të tjera të Kosovës rinia studenteske zhvilloi demonstrata. Pati një të vrarë dhe shumë të plagosur, nga njerëzit e UDB-së që sulmuan demonstruesit dhe nga demonstruesit që u mbrojtën. Siç njoftojnë organet jugosllave të shtypit demonstruesit ishin të rinj shqiptarë, të cilët ata i cilësojnë «armiç» dhe «të frymëzuar nga jashtë». Kuptohet të frymëzuar nga ne. Titoja, Nikeziçi dhe agentët e tyre shqiptarë në Kosovë, nuk e thonë këtë hapur, por e lënë të kuptohet hapur. Natyrisht ne nuk kemi as gishtin më të vogël në këto demonstrata, ne nuk zhvillojmë asnjë punë agjenturore dhe subversive as në Jugosllavi, as në Kosovë. Titistët e dinë këtë, por ua do puna të shpifin e të thonë të kundërtën.

Siç po flet propaganda titiste, demonstruesit kishin dalë në manifestim me flamurin kombëtar të Shqipërisë (regjimi titist këta muajt e fundit i la të lirë ta mbajnë), dhe këndonin këngë kombëtare (që për titistët janë subversive). Titistët thonë se u hodhën edhe parulla si: «Rroftë Partia e Punës e Shqipërisë», «Rroftë Republika Popullore e Shqipërisë», «Rroftë Enver Hoxha» etj. Ka mundësi që kjo të ketë ngjarë, kur u ndezën gjakrat, por nuk përjashtohet që midis turmave të ketë pasur edhe provokatorë titistë, të cilët dëshironin t'u jepnin ngjyra të tjera demonstratave.

Mendimet tona për shqiptarët e Kosovës ne i kemi thënë vazhdimisht hapur dhe botërisht. Këto mendime i njohin titistët si edhe shqiptarët e Kosovës. Këta të fundit gëzohen për këto dhe për mbrojtjen e drejtë e të natyrshme, marksiste-leniniste që ne u bëjmë të drejtave të tyre kombëtare. Por duket haptazi se kjo nuk u pëlqen dhe i egjëson titistët. Një gjë e tillë neve aq na bën. Titoja deklaroi se është e drejta e tyre të mbrojnë maqedonasit e Greqisë, kurse të drejtën tonë për të mbrojtur shqiptarët kosovarë e quan krim. Asgjë nuk na çudit nga ky qëndrim i këtij renegati dhe serbomadhi të tërbuar.

Por është fakt se shqiptarët e Kosovës nuk i përulën robërisë titiste dhe serbomadhe, që është njëlloj. Ata kanë luftuar, luftojnë dhe do të luftojnë vazhdimisht për lirinë e për të drejtat e tyre. Dhe çdo ditë kjo luftë bëhet më e ashpër, kontradiktat thellohen në mes shqiptarëve dhe regjimit titist, duan apo nuk duan titistët. Ky është një proces që po ashpërsohet dhe do të ashpërsohet gjithnjë e më shumë nën regjimin kapitalist, reaksionar titist.

Klika Tito-Ranković nuk ia doli dot me terror dhe me shtypje në Kosovë. Pas eliminimit të Rankovićit nga skena politike, duhej që Titoja të lëshonte diçka edhe në Kosovë, siç thuhet, nga halli jo nga malli, për të kundërbalancuar rrezikun serb-rankovićian, dhe për të fshehur krimet e tij shoviniste ndaj shqiptarëve; këto t'ia hidhte Rankos dhe vetë të merrte flamurin e liberalizimit. Me një fjalë t'u hidhte hi syve kosovarëve, për t'i qetësuar ca, për t'i mbajtur nën zgjedhë etj. Tash në fund Titoja gjoja u njohu atyre «të drejtën të ngrenë flamurin kombëtar të Shqipërisë». Mirëpo shqiptarët, duke u nisur nga kjo «diçka» që fituan, po kërkojnë të zgjerohen të drejtat e tyre të mëdha që vazhdojnë të merren nëpër këmbë nga titistët. Prandaj Titoja

mendoj ta shuante zjarrin, po zjarri u ndez edhe më shumë. Tash ai nuk do të shuhet kurrë. Demonstratat që u bënë janë preludi i simfonisë patriotike të shqiptarëve të Kosovës. Më kot titistët bërtasin se po ndërhyjmë ne. Jo, ky zjarr vatrën e ka brenda në vetë Kosovën. Zjarrin e ndezin patriotizmi i kosovarëve dhe kërkesat legjitime të tyre, zjarrin e nxitin shtypja dhe robëria titiste. Fari i ndritur i Republikës Popullore të Shqipërisë nuk ka se si të mos bëhet shembull dhe udhërrëfyes, jo vetëm për shqiptarët e Kosovës, të Maqedonisë e të Malit të Zi, por për të gjithë popujt e Jugosllavisë që luftojnë për çlirim. Dashka nuk dashka Titoja, shqiptarët e Kosovës i kanë sytë dhe zemrën te Republika Popullore e Shqipërisë, te Partia e Punës e Shqipërisë.

Përpara këtij realiteti të madh dhe të pamohueshëm, Titoja dhe titizmi janë të pafuqishëm. Ata janë të detyruar të përdorin dhe po përdorin dy mjete: demagogjinë dhe terrorin. Kjo duket në qëndrimet e tyre përpara ngjarjeve të Prishtinës.

Titoja në intervistën e tij të fundit, këshilloi duke thënë se «nuk duhet të dramatizohen demonstratat e Prishtinës», ndërsa kuislingët shqiptarë në Kosovë, po tregojnë zell, po bërtasin, po ulërijnë, po përgatitin gjyqe dhe terror kundër rinisë.

Ndërkaq në fjalimin e tij të fundit, Nikeziçi tregohet më diplomat dhe më dinak. Ai i dënon demonstruesit shqiptarë, por thotë ndonjë fjalë edhe për shovinistët serbomëdhenj. Ai deklaroi se ajo çka po ngjet në Kosovë, infekton gjithë Jugosllavinë, prandaj këshillon gjakftohësi. Nikeziçi duke pasur parasysh atë çka thuhet në artikullin tonë të fundit: «Shqiptarët e Kosovës dhe flamuri kombëtar» botuar nga «Zëri i popullit» më 24 nëntor, sa e përmend thelbin e çështjes duke thënë se «fati i Kosovës u caktua 50 vjet më parë, se lufta nacionalçlirimtare e zgjidhi atë drejt» etj., etj. Të gjitha këto

profka; dhe më në fund shton se liberalizimet e tyre ndaj kosovarëve duhet t'u heqin iluzionet atyre që mendojnë se mund të prishet integriteti i Republikës Federative të Jugosllavisë. Është e kuptueshme se kjo thuhet në adresën tonë, të shqiptarëve të Kosovës, por edhe në adresën e serbomëdhenjve, të cilët përpiqen t'i qetësojnë duke u thënë se «Kosovën ne nuk e lëmë të na dalë nga duart».

Ne si kurdoherë duhet t'i mbrojmë të drejtat legjitime të vëllezërve tanë kosovarë. Ne do të presim se si do të zhvillohen këto situata dhe duhet të demaskojmë terrorin që përgatitin titistët në Kosovë.

Titistët do të dështojnë në veprimet e tyre antimarksisiste dhe antishqiptare.

**E DIEL**  
**22 DHJETOR 1968**

## **DISA MENDIME**

Borgjezia liberale çekosllovake, nën maskën revizioniste për t'i shpëtuar zinxhirëve skllavërues të imperialistëve revizionistë sovjetikë, tentoi të hidhej në zinxhirët e imperializmit gjerman të Bonit, të atyre gjermanëve që shekuj me radhë e kanë skllavëruar dhe e kanë gjakosur popullin çek e atë sllovak.

Kjo gjë i dha shkas revizionizmit sovjetik të shtrëngojë vidhat e zinxhirëve të vet dhe të forcojë sundimin dhe skllavërimin e popullit çekoslllovak, i cili nuk reagoi aspak kundër të dyja rrymave reaksionare.

Klasës punëtore që ka marrë fuqinë nëpërmjet revolucionit të armatosur duhet t'i mësojmë principet elementare të ekonomisë politike, sepse njohja e raporteve ekonomike mbi të cilat mbështetej dominimi i borgjezisë dhe skllavërimi i proletariatit, do t'i bëjnë gjithashtu të qarta raportet ekonomike që janë në bazë të shoqërisë sonë socialiste.

Në qoftë se revolucioni proletar, triumfues mbi reaksionin dhe borgjezinë, vazhdon pa lëkundje luftën kundër mbeturinave borgjeze dhe mikroborgjeze, atëherë evitohet rreziku i kundërrevolucionit, i restaurimit të ka-



pitalizmit dhe ndërtohet kështu me sukses socializmi dhe komunizmi, kalohet në fazën e fundit të socializmit, në komunizëm, në shoqërinë pa klasa.

«Për të kontrolluar duhet të kesh pushtetin».

1969

pitalizmit dhe ndërtohet kështu me sukses socializmi dhe komunizmi, kalohet në fazën e fundit të socializmit, në komunizëm, në shoqërinë pa klasa.

«Për të kontrolluar duhet të kesh pushtetin».

1969

## PËRÇARJA NË PARTINË KOMUNISTE TË ITALISË (M-L)

Nuk është për t'u çuditur që në Partinë Komuniste të Italisë (m-l) ngjau një përçarje. E mira do të ishte që të mos kishte ngjarë, por përçarja nuk mund të ngjasë vetëm atëherë kur partia është e kalitur, ka një vijë politike, ideologjike dhe organizative të drejtë, marksiste-leniniste, kur është e lidhur ngushtë me klasën punëtore dhe me masat punonjëse etj. Këto cilësi, Partia e re Komuniste e Italisë është larg t'i ketë. Nga gjiri i çdo partie, qoftë dhe e kalitur, do të dalin dhe dalin deviatorë, të cilët pasi përpiqen për një kohë, duke u maskuar të sabotojnë vijën e drejtë nga brenda, më në fund vetëdemaskohen dhe hidhen jashtë radhëve të partisë. Por Partia Komuniste e Italisë (m-l) u formua nga bashkimi i grupeve të ndryshme komuniste të dala nga partia toliatiste dhe shumica me origjinë intelektuale. Dëshira e bashkimit dhe e formimit të partisë së re komuniste, ishte e mirë, ishte e drejtë dhe pozitive. Që me formimin e saj u përcaktua një vijë politike dhe organizative, në përgjithësi e drejtë, por në praktikë, në luftë për zbatimin e vijës, për zhvillimin e luftës, u konstatua se bashkimi i grupeve të ndryshme, ishte socialdemokrat, dhe, në punën e udhëheqjes së saj, u shfaqën tendenca të theksuara të punës së vjetër të partisë toliatiste, nga ku ata kishin dalë, u shfaqën

tendenca të sëmura karrieriste, mendjemadhësie etj. Duke marrë parasysh se e fillonin punën nga e para ata duhet të kishin një metodë pune e lufte që t'i përshtatej kësaj gjendjeje. Ata duhej t'u vinin rëndësi të dorës së parë organizimit të shëndoshë marksist-leninist të partisë, edukimit politik-ideologjik të anëtarëve të partisë, lidhjeve të shëndosha nëpërmjet punës dhe luftës së përditshme dhe konkrete me punëtorët, me fshatarët dhe me masat punonjëse, por përkundrazi e gjithë kjo u bë shumë e sipërfaqshme, u bë në baza njohjeje personale, miqësore të njerëzve e të grupeve dhe u mbajtën lidhje të dobëta e të shthurura personale. U kënaqën me bujën që bënin, mburreshin me lugë të zbrazët, u kënaqën duke nxjerrë organin «Nuova unita» dhe menduan se mjaftonte që njerëzit që u zgjodhën në udhëheqje i caktuan vetes një rrogë mujore, mjaftonte që të shkruanin nga një artikull në gazetë, të bënin nga ndonjë xhiro në ndonjë qytet dhe çdo gjë do të ecte përpara. Mirëpo e gjithë kjo punë e dobët i dha frytet e saj të dobëta. Pavarësisht se me sa dimë ne grupi i Dinuçi-Peshes që përfaqëson partinë, është ai më i miri, prapëseprapë ka gabime të rënda, që duhet t'i rishikojë thellësisht dhe t'i ndreqë. Grupi i Sartori-Gracit që u shkëput duket jo i mirë. Por do të duhet një kohë që të kuptojmë si duhet pikëpamjet e tij. Edhe ky grup quhet se përfaqëson «partinë», edhe ky po shtyp të njëjtën gazetë me titull «Nuova unita» (m-l). Të dy grupet kanë përjashtuar njëri-tjetrin nga «partia» dhe tani luftojnë kush t'ia marrë njerëzit njëri-tjetrit. Situata, pra, është e vështirë për Partinë e re Komuniste të Italisë (m-l). Të dy grupet mbajnë qëndrim pro Partisë Komuniste të Kinës dhe Partisë së Punës të Shqipërisë, të dy përpiqen të sigurojnë përkrahjen tonë, vetëm ne dimë se si i siguron të ardhurat financiare grupi i Dinuçit, po grupi tjetër nga i merr? Nga anëtarët e

grupit? Nuk besoj. Kush i financon dhe kush i frymëzon? Grupi i Sartorit po atakon grupin e Dinuçit në çështje vije. Deri tash akoma tezat e tyre nuk janë shumë të qarta, por dhe shumë të qarta, për të njëjtat çështje, nuk janë as ato të grupit të Dinuçit. Gjoja në teori, grupi i Dinuçit, hiqet si më «ortodoks» në organizimin e partisë, në vijën e masave, në çështjen e luftës parlamentare, por në praktikë e në realitet ecet në frymën e metodave të punës që kanë mësuar nga partia revizioniste toliatiste. Kurse grupi i Sartorit për disa probleme vije paraqitet më afër toliatistëve edhe në teori, pse praktika akoma nuk duket.

Çarja, natyrisht, ka arsye politike dhe ideologjike, por edhe «format e punës dhe të drejtimit», në qoftë se mund t'i quajmë të tilla, të grupit të Dinuçit ishin për lumë dhe dhanë shkak që të grindeshin, të zhvilloheshin pasionet e sëmura, tarafet, prepotencat, zgjidhjet oportuniste etj. Dinuçi, mund të jetë më i mirë nga ata, por është dhe i butë, dhe oportunist, dhe mendjemadh dhe, jo shumë i hedhur në punë e i sakrificës. Duket sikur «luftën» e bën për snobizëm. Kurse Peshe, si na thonë, është një mendjemadh i shfrenuar dhe partinë e konsideron taraf të tijin. S'guxon njeri ta kritikojë, se ngrihet nga mbledhja dhe ikën jashtë tok me «shokët e tij». Një nga arsyet konkrete të përçarjes ishte dhe kjo. Kjo mund që i dha shkak, por largimi i Dinuçit, i Peshes dhe i «shokëve» nga mbledhja ishte një gabim i dënueshëm. Pasi dolën u kthyen prapë. Sa punë të papjekura!

Ne nuk kemi tjetër t'u këshillojmë shoqërisht Dinuçit, Peshes dhe shokëve të tjerë veçse të rishikojnë thellë punën e tyre, t'i ndreqin si marksistë gabimet që sigurisht kanë, të bëjnë autokritikë serioze përpara partisë dhe partinë ta organizojnë në bazë të parimeve të drejta revolucionare, të caktojnë një vijë të drejtë

dhe ta zbatojnë atë në jetë, duke qenë të thjeshtë dhe të sakrificës. Lufta do qartësi, djersë dhe sakrifica. Ne do t'i ndihmojmë në këtë rrugë, por mendojmë se po nuk bënë ata vetë kthesë serioze, partia e tyre do të vuajë dhe s'do të gjejë kurrë stabilitet, do të degjenerojë në grupazhe që grinden, që shahen me njëri-tjetrin. Këtë do armiku i klasës. Ai aktualisht nuk i peshon fare ata pse puna e tyre s'ka baza.

**E PREMTE**

**3 JANAR 1969**

## **ZHVILLIMI I NGJARJEVE NË ÇEKOSLLOVAKI**

Gjendja në Çekosllovakia vazhdon të qëndrojë e turbullt. Rezistenca e popullit kundër okupatorëve sovjetikë vazhdon të jetë e ndezur dhe manifestohet kudo, por jo aktive dhe me rezultate të dukshme revolucionare. Sovjetikët bëjnë shumë përpjekje që ta largojnë zjarrin e zemërimit popullor nga vetja e tyre dhe konfliktin ta çojnë në platformën nacionale çekë e sllovake, në platformën e klikave revizionisto-nacionaliste që janë në fuqi. Synimi sovjetik dhe gjithë përpjekjet e tij përqendrohen në atë që në udhëheqjen çekosllovake, në udhëheqjen federative dhe në të dyja republikat e veçanta, të ketë njerëzit e bindur të tij, të ketë, pra, në urdhrat e tij udhëheqjen dhe nëpërmjet saj të realizojë programin e tij sundues kolonialist. Pasi t'ia arrijë plotësisht kësaj, vetëm atëherë, revizionizmi sovjetik, mund të tërheqë një pjesë të ushtrisë pushtuese, për t'i dhënë forcë propagandës demagogjike të saj, se pushtimi i Çekosllovakisë ishte diçka provizore dhe u bë «për të shpëtuar socializmin në Çekosllovakia».

Këtij qëllimi, revizionistët sovjetikë përpiqen t'ia arrijnë dhe kjo i ndihmon shumë, nëpërmjet krijimit, këto ditët e fundit, të dy republikave të veçuara, asaj çeke dhe asaj sllovake, të bashkuara në një federatë. Pra aktualisht ka tri qeveri, tri komitete qendrore. Përçaj e sundo. Ky ndryshim konstitucional në Çekosllovakia,

i propaganduar gjoja si i drejtë e marksist-leninist, nuk është veçse një ndryshim i frymëzuar, i dashur dhe i realizuar nga revizionistët çekoslovakë, nga kapitalistët e rinj çekoslovakë. Veçanërisht borgjezia e re sllovaqe, ishte në krye të këtij veprimi, për të luftuar hegjemoninë çeke. Pra, baza e këtij ndryshimi, nuk ka asgjë marksiste, por ajo qëndron në kontradiktat në mes borgjezisë çeke dhe sllovaqe. Një ndryshim i tillë konstitucional, me këtë bazë politike, ideologjike dhe me tendenca të hapëta të një zhvillimi kapitalist të ekonomisë, bëhet akoma më reaksionar, përpara pushtimit të vendit nga revizionistët sovjetikë. Në vend që Çekosllovakia të jetë e bashkuar konstitucionalisht, politikisht dhe ideologjikisht, për t'u bërë ballë pushtimit dhe shtypjes që e kanë pllakosur, ajo sot ndodhet në fakt e përçarë në formë dhe në brendi. Fushë ideale për revizionistët sovjetikë për të vepruar dhe për të intriguar!

Husaku sllovak është shërbëtori i sovjetikëve dhe këta do të bëjnë çmos t'i forcojnë pozitat në Sllovaki, për të bërë presion e shantazh mbi çekët rekalcitrantë<sup>1</sup> dhe mbi qeverinë e Komitetin Qendror federal. Pra sovjetikët, veprojnë aktivisht, në të dy ose më mirë në të tri tablotë. Po luftohet për të zënë postet kyç në këto tri tablo. Sovjetikët mbështetin agjentët e tyre, klika e Dubček-Smërkovskit, duke shkarë çdo ditë e më shumë në kurthin sovjetik, përpiqet të rezistojë dhe Svoboda, njeri i sovjetikëve, luan rolin e manekinit, asnjans dhe rregullator, natyrisht në favorin e revizionistëve sovjetikë. Klika e Dubček-Smërkovskit përpiqet që rezistencën për të ruajtur pozitat ta bëjë nëpërmjet masave popullore, të cilat gjejnë të vetmen fushë veprimi për të treguar urrejtjen kundër okupatorit të vendit të tyre. Por, ndërsa nga njëra anë klika e Dub-

čekut e kërkon këtë mbështetje, nga ana tjetër detyrohet ta frenojë, pse ia imponon padroni sovjetik, dhe pse ka frikë se një protestë e repte dhe e vazhdueshme popullore mund të sjellë rrjedhime të rrezikshme për të dhe për padronët dominues të tij.

Këtu qëndron karakteristika e kësaj situatë, që klika tradhtarë revizioniste vendëse, në armiqësi me njëra-tjetrën, në miqësi dhe në armiqësi me okupatorin e tyre dhe të gjithë së toku në armiqësi me popullin çekoslovak, manovrojnë në mënyrë oportuniste, duke ruajtur format e rrema të «demokracisë, të aleancës e të miqësisë», për të goditur njëra-tjetrën, për të forcuar pozitat e tyre, për të rrëzuar dhe për të shkatërruar pushtetin e njëri-tjetrit.

Kuptohet sa e rrezikshme bëhet kjo për lëvizjen e popullit kundër okupatorëve, kuislingëve dhe reaksionit të brendshëm. Okupatori dhe fraksionet e ndryshme po bëjnë një propagandë të madhe për të ngatërruar mendjen e njerëzve, për të shpartalluar koncentrimin e mendimeve të shëndosha në politikë dhe në veprim. Këtu del sa rëndësi ka, aktualisht, një udhëheqje e vërtetë revolucionare marksiste-leniniste, e cila të dalë në krye të masave punonjëse dhe të popullit çekoslovak, për t'i sqaruar ato dhe për t'i futur në aksione revolucionare. Kemi shpresa të mëdha, se koha, lufta, përpjekjet dhe shtypja, do ta krijojnë një forcë të tillë. Një forcë e tillë, është shumë e nevojshme dhe e domosdoshme, aktualisht, kur kontradiktat antagonistë janë kaq të mëdha dhe pikërisht nga këto kontradikta të acaruar, të përfitojë revolucioni dhe jo të manipulojnë revizionistët çekë dhe sovjetikë. Por fakt është se këto kontradikta janë të acaruar dhe do të acarohen akoma më shumë. Revizionistët sovjetikë kanë hyrë në një rrugë të rrezikshme dhe pa krye. Çdo zgjidhje e çfarëdo problemi do të ketë vulën e egër antimarksiste dhe im-

<sup>1</sup> Nga frëngjishtja — të panënshtueshëm.



ponuese të një shteti të madh kapitalisto-imperialist, pse e tillë është ideologjia dhe praktika që udhëheq Bashkimi i sotëm Sovjetik me klikën revizioniste në krye. Në stanin e tyre dominon ushtarakisht Traktati i Varshavës, domethënë forca ushtarake sovjetike. Flitet për integrim të fortë ekonomik në KNER, me fjalë të tjera, dominim absolut nga ana e revizionistëve sovjetikë. Të gjitha këto dhe të tjera nuk do të bëjnë gjë tjetër veçse ta acarojnë akoma më shumë situatën dhe t'i ashpërsojnë akoma më shumë kontradiktat në mes tyre. Viti 1969 parasheh luftëra dhe beteja të rrepta në mes nesh dhe revizionistëve modernë. Të qëndrojmë ngritur, vigjilentë dhe të godasim e të shpartallojmë pa pushim armiqtë tanë të egër dhe dinakë.

E HËNË  
6 JANAR 1969

## KRIZA E LINDJES SË MESME

Lindja e Mesme është e populluar me popuj e me fise të ndryshme arabe. Të gjithë quhen arabë, por origjina e tyre nuk është e njëlojtë. Feja që i nanuris e i gënjen dhe gjoja i bashkon është myslimanizmi, por një myslimanizëm i ndarë në sekte të ndryshme, të vjetra që gjatë shekujve janë grirë me njëra-tjetrën, kanë shkaktuar gjakderdhje popujsh dhe bënë bajrakun e udhëheqësve të ndryshëm të mesjetës dhe të kohëve moderne, bile dhe të kohës sonë. Aktualisht, feja në Lindjen e Mesme, megjithëse është akoma akute dhe i frymëzon këta popuj, nuk paraqitet e përçarë nga sektet, sido që këto ekzistojnë dhe praktikohen. Në mes tyre ekziston si me thënë njëfarë bashkekzistence nën mbulesën e përgjithshme të fesë myslimane. Por zhvillimi modern, përhapja e ideve materialiste dhe e shkencës e kanë dobësuar shumë ndikimin e fesë dhe e kanë detyruar atë të predikojë ide të përgjithshme dhe të ruajë formalisht zbatimin e praktikave të saj tradicionale. Megjithatë jemi larg asaj që të themi se popujt arabë të Lindjes së Mesme, u kanë shpëtuar zinxhirëve të besimit fetar.

Në gjirin e këtyre popujve rrojnë edhe njerëz me besime ortodokse (koptët) dhe sionistët. Këta të fundit me ndihmën e imperialistëve amerikano-anglezë kanë krijuar shtetin e tyre të Izraelit, pjellë e manovrave të

kapitalit ndërkombëtar e të sionizmit. Feja myslimane ka qenë toleruese dhe liberale karshi besimeve të tjera, dhe gjatë historisë nuk ka pasur probleme akute dhe të zjarrita në mes tyre, e kam fjalën për kohët moderne dhe jo për kohët e kryqëzatave. Tash konflikti arabo-izraelit është bërë një problem akut në Lindjen e Mesme.

Sipas mendimit tim shkaku kryesor i krizës në Lindjen e Mesme nuk është shteti i Izraelit. Shteti i Izraelit ishte një nga arsytet, pse si një shtet kapitalist agresiv, dinamik, ai është rreshtuar në mënyrë aktive në planet skllavëruese të imperializmit botëror, dhe veçanërisht të atij amerikan për ta mbajtur Lindjen e Mesme nën skllavërimin e imperializmit amerikan. Në këtë prizëm, shteti i Izraelit, dhe ky nuk është i vetmi, është bërë «maja e shigjetës» e imperializmit amerikan. Izraeli, ka qenë një satelit plotësisht i bindur i amerikanëve, ai është i detyruar të ndjekë dhe të zbatojë në vija të përgjithshme strategjinë amerikane, por kjo nuk ekskludon të ketë disa herë edhe taktikat e veta që ia imponojnë rrethanat dhe konditat tokësore të veta.

Arsyeja kryesore e krizës në Lindjen e Mesme është përpjekja për dominim e imperializmit amerikan dhe e forcave të tjera kolonialiste të cilat luftojnë të ruajnë dominimin e tyre të vjetër në këto zona, dominimin kolonialist ekonomik, politik, ushtarak etj. Këto fuqi imperialiste, përpara e kishin më lehtë të bënin ligjin në këto vende, pse jo vetëm kishin plotësisht në zap ekonominë e këtyre vendeve, por, politikisht, ato kishin plotësisht të tyret mbretërit, feudalët, kishin, gjithashtu, ushtritë e veta të pushtimit. Të ashtuquajturat ushtri vendëse ishin në shërbim të plotë, të inkudruara dhe të stërvitura apostafat për t'u shërbyer urdhrave të padronit të vërtetë të jashtëm.

Aktualisht, imperialistët e kanë më të vështirë dominimin në këto vende, prandaj manovrimet e tyre janë

më të ndryshme, më të stërholluara. Tash shtetet që formojnë zonën që quhet Lindja e Mesme, janë organizativisht më të forta se më parë, kanë kufij më të përcaktuar, kanë një pushtet, një ushtri dhe një ekonomi më të organizuar. Këto shtete, në sipërfaqe, kanë një politikë të brendshme dhe të jashtme, të veçantë për çdo shtet, të cilën e quajnë «independente, demokratike dhe sovrane». Pikërisht mbi këto të dhëna, mbi këto transformime, mbi këtë gjendje faktike të re, manovrojnë, manipulojnë, intrigojnë imperializmi dhe revizionizmi modern. Këto manovrimet dhe intriga në mes fuqive të mëdha kolonialiste, në mes tyre dhe me shtetet e zonës janë të thella, janë antagonistë; po luftohet për konsolidimin e borgjezisë në çdo shtet të zonës, luftohet për të konservuar feudalizmin dhe përfaqësuesit e vjetër të tij, luftohet kundër zgjimit të popujve arabë, kundër revolucionit dhe kryengritjes së masave, luftohet për konsolidimin e zonave të influencës nga shtetet e mëdha imperialisto-revizioniste, luftohet për pozita strategjike ushtarake, në shikim të një lufte të re botërore kapitaliste për të rindarë botën, që dhe kjo transformohet.

Ky kompleks i tërë problemesh shkakton krizën në Lindjen e Mesme, që nuk është veçse një zonë e zjarrtë, e acaruar e krizës së madhe nga ku kalojnë bota kapitaliste dhe revizionizmi modern me atë sovjetik në krye.

Lindja e Mesme në krizën aktuale, i përngjet krizës ballkanike me një ndryshim se në këtë të fundit, duke qenë e nxitur dhe e shkakuar nga fuqitë e mëdha imperialiste evropiane, pra, duke qenë preludi i krizës së madhe evropiane që pati si përfundim logjik luftën 1914-1918, kufijtë e shteteve ballkanike nuk ishin edhe të përcaktuar mirë relativisht siç janë ata të shteteve aktuale të Lindjes së Mesme.

Popujt ballkanikë të robëruar dhe të inkuadruar në perandoritë turke dhe austro-hungareze, shpërthyen kryengritjet dhe luftërat e tyre edhe kundër zgjedhës së okupatorëve të mëdhenj, por edhe kundër synimeve shovinisto-imperialiste të klikave shoviniste vendëse që përpiqeshin të rrëmbenin sa më shumë koncesione territoriale në kurriz të njëri-tjetrit. Imperialistët evropianë e kishin kthyer Ballkanin në një fushë intrigash dhe prandaj Ballkani s'kishte si të mos ishte një «fuçi baruti», siç e quanin. Fuçia ishte Ballkani, por pishtari më i madh që i vinte zjarrin barutit mbahej në dorë nga imperializmi botëror dhe, veçanërisht, nga fuqitë e mëdha kapitaliste të Evropës. Këtë çështje kryesore nuk e shohin, nuk duan ta shohin, ose nuk janë në gjendje ta shohin udhëheqësit aktualë të shteteve arabe të Lindjes së Mesme dhe të Afrikës Veriore. Ata nuk shohin dhe nuk mund ta shohin qartë se armiku kryesor i tyre është imperializmi dhe revizionizmi modern, imperializmi amerikan dhe socialimperializmi sovjetik, imperializmi anglez dhe francez. Këtë nuk mund ta shohin dhe nuk mund ta luftojnë si duhet, pse udhëheqjet e tyre janë përfaqësuese të feudalizmit dhe të borgjezisë së madhe kompradore vendëse, janë udhëheqje antipopullore, antidemokratike, pavarësisht nga maskat dhe etiketat që përdorin.

Udhëheqësit e këtyre shteteve kanë frikë në radhë të parë nga popujt e tyre, ata mbrojnë interesat jo të popujve të tyre, por të shtresave të tyre. Interesat e këtyre shtresave, puqen me interesat e kapitalizmit botëror, ose më mirë janë të skllavëruar në interesat e kapitalizmit botëror; këto shtresa antipopullore, rrojnë nën hijen e interesave të imperialistëve të ndryshëm, bëjnë një politikë klase, sipas rrethanave dhe koniunkturave, lidhen me njërin ose me tjetrin imperializëm, deri në varësi të plotë edhe në format e jashtme. Poli-

tika e tyre gjoja e pavarur ishte një valle në litar të nderur, një kërcim akrobatik, që, kur bie ose e rrëzojnë, zëvendësohet menjëherë nga shtresa ose nga padroni i jashtëm me një akrobat tjetër.

Në Lindjen e Mesme, pra, problemi vihet që të luftohet imperializmi amerikan, ai anglez, francez dhe veglat e tyre, një nga të cilat është dhe shteti i Izraelit; të luftohet imperializmi revizionist sovjetik, që, nën maskën e socializmit, kërkon vendin e tij nën diellin e Lindjes së Mesme dhe në kontinentin afrikan. Popujt e shteteve të ndryshme arabe nuk mund të dalin me sukses nga kjo luftë, në rast se nuk dallojnë armikun kryesor të tyre dhe në rast se me luftën e tyre çlirimtare kundër armikut kryesor nuk llogaritin gjërat brendapërbrenda vendeve të tyre, domethënë në rast se udhëheqja e tyre nuk spastrohet nga ata aventurierë të shitur të të huajt, ose përfaqësues të shtresave kapitaliste antinacionale, antidemokratike dhe antisociale. Që të arrihet në këtë gjendje në vendet arabe, duhet një luftë e gjatë nga popujt e këtij rajoni, i cili aktualisht është në konfuzion të madh politiko-ideologjik.

Uniteti arab, domethënë uniteti i klikave në fuqi në shtetet arabe, u vërtetua se nuk ekzistonte dhe kjo ishte e natyrshme, pse klikat e ndryshme janë antagoste dhe ato manipulohen nga imperializmi i huaj. Uniteti arab kundër shtetit të Izraelit u vërtetua se nuk vazhdoi veç 5-6 ditë dhe u shemb tok me të ashtuquajturin unitet ushtarak. Kjo vërtetoi dhe atë që organizimi i brendshëm i vetë shteteve arabe, ishte jashtëzakonisht i dobët dhe mjaftoi një forcë e vogël ushtarake, si ajo e Izraelit, por forcë e organizuar në mënyrë të përsosur si ushtarakisht ashtu edhe politikisht që ta shpartallonte kryesisht brenda 6 ditëve koalicionin e shteteve arabe.

Pra fitorja e Izraelit, «maja e shigjetës» imperia-

liste, i dha një goditje të rëndë fasadës së krimbur, plot llaflollogji të unitetit arab, por jo vetëm unitetit, por edhe gjendjes së brendshme politike, ekonomike dhe ushtarake të çdo shteti në veçanti. Kjo i duhej imperia-lizmit botëror, atij amerikan dhe atij sovjetik, për të riorforcuar pozitat kolonialiste në këtë rajon, për të rin-darë zonat e influencës, për të shpartalluar unitetin e mundshëm arab, për të goditur revolucionin, për ta larguar atë etj.

Tani trumbetohet nga të gjithë se rreziku kryesor për popujt arabë është Izraeli dhe, nën këtë moto po përgatitet gjoja revanshi. Në këto parulla përgatiten zinxhirë të rinj më të fortë për popujt arabë. Për të përgatitur «revanshin», Naseri mbështetet te revizionistët sovjetikë, të cilët zunë vendin e tyre nën diellin e Egjiptit, të Sirisë dhe të Algjerisë. Politika, gjoja e pa-varur, e Naserit kontrollohet nga Moska, e cila i jep disa armë por që s'mund t'i përdorë dot as si do ai, as kur do ai. Politika e RAB-it është e varur në qafën e sovjetikut, si mëlçia në qafën e ujkut. Izraeli është i siguruar nga kjo anë, pse është më i fortë ushtarakisht, më kompakt, pse bazohet fuqimisht mbi fitoren që arriti, pse mbështetet nga imperializmi amerikan dhe nga socialimperializmi sovjetik. Izraeli e di se derisa Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimi Sovjetik, të cilët vendosin mbi çdo gjë në Lindjen e Mesme, nuk kanë vendosur të goditen me njëri-tjetrin, çështja e tij është e fituar. Çdo zgjidhje në Lindjen e Mesme, në këto situata, do të bëhet nga sovjeta-amerikanët në interesin e tyre në radhë të parë, në interesin e Izraelit në radhë të dytë, dhe në dëmin e shteteve dhe të po-pujve arabë.

Këtë kompleks gjërash vetëm lufta popullore e ndryshon. Natyrisht as mbreti Hysejn, agjent i angle-zëve, as mbreti i Arabisë Saudite, as presidentët pseudo-

demokratë të Sirisë, të Egjiptit, të Libanit dhe të Ira-kut nuk mund ta udhëheqin këtë luftë çlirimtare të dyfishtë. Këtu nuk është vetëm çështje personash, por është çështje lufte klasash e rreptë që duhet të fillo-het, të organizohet, të zgjerohet dhe të kalitet. Kjo gjë do të bëhet, por natyrisht, do të dojë kohë, do të dojë përpjekje, gjak dhe sakrifica, por do të bëhet. Popujt arabë janë trima, janë të zgjuar, të vendosur dhe për-parimtarë, janë, gjithashtu, të vuajtur, vetëm duhet të sqarohen. Nga gjiri i popullit arab do të dalin udhë-heqës të vërtetë të tij, që do ta sqarojnë dhe do ta fry-mëzojnë në revolucion.

Të gjithë aktualisht paraqitin plane për zgjidhjen e problemit të Lindjes së Mesme. Këto plane mbajnë emrin e zgjidhjes të gjendjes së luftës në mes Izraelit e RAB-it dhe vendeve të tjera. Diplomacia revizio-niste sovjetike është në lëvizje. Vetë Gromikoja shkoi te Naseri për t'i imponuar planin sovjetik, sigurisht, të koordinuar me amerikanët. Plani, në fund të fundit, do të jetë në favorin e Izraelit, ai do të fitojë të drejta dhe koncesione. Nëse krerët arabë do të gjunjzohen, kjo va-ret nga kërkesa e Izraelit. Edhe kërkesat e Izraelit janë të koordinuara me interesat imediatë dhe të perspektivës të imperializmit amerikan. Sovjetikët përpiqen të kon-kludohet shpejt pse kanë frikë nga komplikacionet e mundshme, nga sulmet e izraelitëve dhe në një rast komplikacioni revizionistët sovjetikë do të demaskohen për të dytën herë në sy të arabëve, pse ata do t'i lënë medoemos si zakonisht në baltë. Nga ana tjetër sovje-tikët duan të konsolidojnë pozitat e fituara në RAB e gjetkë, t'i konsolidojnë këto më mirë në «paqe e në qetësi» sesa në një terren me mina. Mirëpo, në bren-dinë e vet, Naseri e të tjerë si ai, janë njerëz që lëvizin sa andej-këndej dhe mund t'ua kthejnë sovjetikëve dhe të afrohen me Uashingtonin. Naseri me shokë, derisa

do të bëjnë koncesione karshi Izraelit, do të preferonin të kishin sigurime më mirë nga padroni i Izraelit, domethënë nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Revizionistët e shohin këtë rrezik prandaj Gromikojë shkoi me vrap në Kajro, sigurisht mund ta ndjekin të tjerë dhe më të mëdhenj nga ai.

Naseri që e kishte ftohur me Titon, ka filluar tash të afrohet. Shenjë e keqe për sovjetikët. Agjenti jugosllav i amerikanëve, nuk hyn në veprim pa qëllime dhe pa objektiva të caktuar nga padroni i tij. Për Shtetet e Bashkuara të Amerikës çështja nuk vihet vetëm që Izraeli të fitojë të drejta, por të sigurojnë dhe të forcojnë pozitën e tyre, bile dhe të pastrojnë terrenin në Afrikë nga sovjetikët.

Këtë lëshim tragjik që bëjnë Shtetet e Bashkuara të Amerikës kërkojnë ta riparojnë. Këtu qëndron lufta. Në këtë luftë, klikat arabe dhe izraelite janë gurët e shahut në lojën tragjike të imperializmit amerikan dhe të socialimperializmit sovjetik në kurriz të popujve arabë.

**E MARTË  
7 JANAR 1969**

## **DEMAGOGJIA E REVIZIONISTËVE SOVJETIKË NUK MBULON DOT FYTYRËN E TYRE TRADHTARE**

Lexova variantin përfundimtar të artikullit për demagogjinë e re të revizionistëve sovjetikë për vlerësimin e Stalinit dhe të epokës së tij. Tezat e artikullit i pata shkruar dhe ia pata dhënë Ramizit që nga mesi i muajit nëntor 1968. Artikullit i bëra disa plotësime e korrigjime. Po ia dërgojmë «Zërit të popullit» që ta botojë më 9 janar, me titullin: «Demagogjia e revizionistëve sovjetikë nuk mbulon dot fytyrën e tyre tradhtare»<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 285.

## TAKIM ME SHOKUN VASIL NATHANAILI

Takim me shokun Vasil Nathanaili<sup>1</sup>, që u kthye nga Kina. Më vuri në dijeni për gjendjen në Kinë.

---

<sup>1</sup> Ish-ambasador i jashtëzakonshëm dhe fuqiplotë i RPSH në RP të Kinës.

## TAKIM ME AMBASADORIN E PAKISTANIT

Prita sot ambasadorin e Republikës së Pakistanit në Tiranë<sup>1</sup> i cili largohet për në atdheun e tij. Ai bëri një vizitë nëpër vendin tonë dhe kishte ngelur i kënaqur. Foli me simpati për Shqipërinë. Edhe unë i fola për marrëdhëniet e mira në mes dy vendeve tona, i fola edhe për historinë, për literaturën dhe për filozofët e vendit të tij. Kur unë i flitja për këto gjëra ai hapte sytë dhe me siguri thoshte me vete: «Ku i di ky këto». Natyrisht ato unë i kam lexuar.

---

<sup>1</sup> Navabzada Agha Mohamad Raza. Procesverbali i takimit ndodhet në AQP.



**E SHTUNË**  
**25 JANAR 1969**

## **SITUATAT PO KEQËSOHEN PËR ARMIQËTË**

Situata për revizionistët sovjetikë është shumë e rëndë si brenda ashtu edhe jashtë. Për ta kallajisur pak bakrin, po hedhin sputnikë, po përpiqen të bëjnë zhurmë me ta, por më kot. Disa ditë më parë në Moskë, mu në të hyrë të Kremlinit dhe, pikërisht, kur po pritnin me pompozitet kozmonautët e fundit, një i panjohur që-lloi veturën e dytë të korteut zyrtar, duke menduar me siguri se në të ndodheshin udhëheqësit kryesorë sovjetikë. Pra atentat politik, sido që TASS-i, duke e konfirmuar zyrtarisht, thotë se atë e bëri një «skizofren» për provokacion. Por «skizofreni» nuk bën provokacion të përcaktuar, ai mund të kishte qëlluar, fare mirë, makinën e parë e cila ishte e hapur dhe në të ishin kozmonautët. Sigurisht kjo po bën bujë si brenda dhe jashtë. Pavarësisht kush e bëri (gjë që mbahet e fshehtë) dhe sa vlerë ka, por krisma ka alarmuar kudo revizionistët dhe sidomos krerët e Kremlinit. Popullin sovjetik e zgjon nga gjumi i rëndë, revizionistëve të tjerë u këllet frikën dhe do të bëjë të shtohen masat represive. Opinioni jashtë në botë po bën zhurmë për këtë, po bën presion mbi sovjetikët, që të flasin më shumë për ngjarjen, se në rast se nuk flasin do të fillojnë të thonë se Bashkimi Sovjetik «u kthye në kohën e Stalinit». Reakcioni botëror me këtë ngjarje i ka vënë në darë partitë revizioniste në vendet kapitaliste. Momente të vështira

këto për revizionistët sovjetikë. Ato pasqyrojnë gjendjen e tyre të brendshme. Tok me këtë borgjezia botërore po ngre çështjen e Kosiginit. Ajo pyet me insistim, ku ndodhet Kosigini? Pse nuk duket? Apo ka rënë në disgrasë<sup>1</sup>? Kështu që Kremlini është në hall dhe detyrohet të japë llogari zyrtarisht që «ai është disi i sëmurë dhe është me pushime». Mund të jetë dhe kështu, por fakti që duhet të japë llogari, gjë që nuk ka ngjarë kurrë, tregon se nën rrogos ka diçka që zien prej kohësh.

Perëndimi shqetësohet për Kosiginin pse atë e konsiderojnë si «pëllumb». Por çështja e Çekoslllovakisë është thela më e madhe. Revizionistët sovjetikë hyjnë në batat dhe s'dalin dot. Ata po mbyten në detin e urrejtjes popullore. Udhëheqja revizioniste çekosllovake është bërë qeveri kuislinge dhe Svoboda, një Peten çekoslllovak në shërbim të Hitlerit Brezhnjev. Ata po i bëjnë thirrje dhe kërcënojnë popullin çekoslllovak t'u bindet okupatorëve. Ata, pra, demaskojnë veten dhe padronët e tyre.

Populli çekoslllovak po reziston egërsisht në mënyrë pasive. Jan Palahu, një student i ri në Pragë, u dogj si pishë në shesh në shenjë proteste, të tjerë e ndoqën në këtë sakrificë. E gjithë Çekoslllovakia është në këmbë e indinjuar, e zemëruar. Sot bëhet varrimi i Palahut. Gjysmëmilion e më shumë veta kanë ardhur në këmbë në Pragë nga e gjithë Çekoslllovakia. Qeveria çekosllovake dhe okupatorët, me tërë kuptimin e fjalës dridhen se mos u ngjasë gjë, se i mori lumi. Në këtë gjendje kanë mbërritur. Por s'do të ngjasë gjë, demonstrata do të jetë e heshtur, do të qëndrojë në kuadrin e rezistencës pasive. Mungon udhëheqja e re revolucionare marksist-leniniste. Sigurisht koha do të piqet. Revizionistët po demaskohen keqas. Zyrtarë polakë fillojnë të na thonë se nuk e aprovojnë pushtimin e Çekoslllovakisë, se u bë

<sup>1</sup> Nga frëngjishtja — i rënë nga fuqia.

gabim i madh etj., pra, po përgatitin terrenin t'ia he-  
dhin fajin vetëm sovjetikëve, që në fakt ata janë krye-  
sorët. Kuptohet që kapitalizmi po i bën zhurmë të madhe  
çështjes çekoslovake, të cilën e do ta nxitë por ia ka dhe  
frikën.

Kapitalizmi ia ka frikën revolucionit në shtëpinë e  
tij. Regjimi i Dë Golit kalon ditë të vështira prandaj  
këto javët e fundit Dë Goli dhe Brezhnjevi i kanë vënë  
supin njëri-tjetrit. Në Paris dje filluan trazirat. Në  
*Quartier latin* filluan demonstratat dhe përleshjet e stu-  
dentëve me policinë.

Frankoja vendosi shtetrrethimin në të gjithë Spa-  
njën për tre muaj rresht. Çdo gjë nën kontroll të rreptë  
të policisë dhe të ushtrisë. Atje diktaturë fashiste ka  
qenë, por tani hoqi edhe atë cipë të hollë që gjoja ki-  
shte mbuluar satërin e lyer me gjak. Revolta, pra, është  
e rrezikshme, prandaj nxori ligjin e sëpatës.

Në Itali u mballoi kriza qeveritare, por në realitet  
qeveria dhe vendi janë në krizë të madhe. Mezi u for-  
mua një «unitet» fals i «centro sinistrës», që hiqet zva-  
rrë prej partive të borgjezisë, të gjitha të përçara ke-  
qas brendapërbrenda tyre. Greva të përditshme në të  
gjithë sektorët. Partia revizioniste italiane është në kri-  
zë të madhe edhe ajo, e përçarë si motrat kapitaliste në  
shumë korrente, që nuk dinë nga t'ia mbajnë. Edhe  
Italia po përgatit terrenin për diktaturë fashiste si në  
Greqi, në Spanjë e gjetkë.

Partia Komuniste revizioniste e Francës ndodhet po në  
të njëjtën situatë si ajo e Italisë. Tërhiqet zvarrë, e rras-  
kapitur, e vjetruar, e përçarë, e lidhur pas qerres së bor-  
gjezisë franceze së cilës i lyp, në mënyrën e saj, lëmoshë.

Problemi i Lindjes së Mesme vazhdon pa zgjidhje.  
Sovjetikët po ndjekin taktikën e tyre të gënjeshtres e të  
dominimit, por kjo i demaskon keqas. Prestigji i tyre në  
botë është përtokë dhe veçanërisht në vendet arabe.

E gjithë kjo situatë, pra, tregon se kapitalizmi dhe  
revizionizmi modern janë në kriza shumë të rënda.  
Evenimente të reja na presin, të jemi vigjilentë, të gat-  
shëm dhe të sulmojmë, se revolucioni po ngrihet, se  
revolucioni do të ngrihet çdo ditë e më shumë.

## **TAKIM ME AMBASADORIN TONË TË RI NË PEKIN**

Prita shokun Xhoxhi Robo që shkon nesër në krye të detyrës së re, si ambasador në Pekin.

## **INTEGRIM I REVIZIONISTËVE ITALIANË ME BORGJEZINË KOMBËTARE**

Revizionistët italianë mbajtën para pak ditësh Kongresin e tyre të 12-të. Ai ishte kongresi i integritit të tyre të plotë me borgjezinë kombëtare. Demaskimit të këtij kongresi i kushtojmë artikullin me titull: «Integrimi me borgjezinë — kurs i ri i Kongresit të 12-të të revizionistëve italianë»<sup>1</sup>, që do të botohet nesër në gazetën «Zëri i popullit».

---

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 323.

## BISEDE ME REXHEP DURAKUN

Prita patriotin kosovar Rexhep Duraku, babain e dëshmorit Emin Duraku. U përshëndeta me të dhe me këtë rast i thashë ç'mendonim ne për popullin vëlla të Kosovës, të cilin e kemi mbrojtur dhe do ta mbrojmë deri në fund për të fituar të drejtat e tij të ligjshme.

Ndihma që ne u kemi dhënë vëllezërve kosovarë ka qenë e hapët, publike, marksiste-leniniste. Ne i kemi këshilluar dhe i këshillojmë ata të mos e braktisin tokën amtare, të mbrojnë gjuhën dhe zakonet, qenien e tyre shqiptare; të luftojnë për shkollat shqip dhe për të gjitha të drejtat e tyre; të ruhen nga provokacionet dhe provokatorët titistë, serbomëdhenj e shovinistë; të shfrytëzojnë drejt të gjitha momentet e volitshme që u krijohen nga gjendja e përgjithshme ose nga një punë e tyre e pjekur dhe e matur politikisht, pa u hedhur në aventura.

Shqipëria do t'i mbrojë me guxim të drejtat e kosovarëve.

I thashë po ashtu që, po të gjejë rast të volitshëm, t'i thotë Fadil Hoxhës të ketë kurdoherë parasysh interesin e madh të popullit kosovar dhe të Republikës Popullore të Shqipërisë, të reflektojë më thellë për këto çështje, të bëjë thellime në rrugë marksiste-leniniste dhe jo titiste, të mos ketë besim aspak në dredhitë e tradhtarit dhe të renegatit Tito, antishqiptarit të tërbuar.

## GOGOLI JAKUBOVSKI

### Mendime e teza

— Revizionistët sovjetikë nëpërmjet mareshalit Jakubovski veprojnë sot siç vepronte Dallesi në kohën e vet.

— Dallesi të paktën ishte ministër i Jashtëm i Amerikës dhe i fshihte planet e tij agresive ushtarake në valixhen diplomatike, kurse Jakubovski i ka afishuar ato në kapelën, në spaletat, në dekoratat që i mbushin gjoksin. Ky komandant i Traktatit të Varshavës është bërë një *foudre de guerre*<sup>1</sup> shëtitës që po i del boja, është bërë një «gogol» që shkon andej-këndeje në vendet ku sundon thundra e revizionistëve sovjetikë për të kërcënuar ushtarakisht, për të pushtuar, për të përgatitur puçe ushtarako-politike, për të bërë presione ekonomike, për të marrë koncesione për klikën sunduese të Kremlinit.

Karakteristike është, sidomos këto vitet e fundit dhe veçanërisht para dhe pas pushtimit të Çekosllovakisë, se në politikën e jashtme sovjetike ushtarakët luajnë një rol vendimtar dhe këta nuk mund të veprojnë veçse ushtarakisht, me metoda ushtarake. Në bazë të veprimtarisë së udhëheqjes revizioniste sovjetike qëndron shan-

1 Frëngjisht — në këtë rast: kapidan i madh.

tazhi ushtarak; arsyetimi dhe zgjidhja e çdo problemi të tyre qëndrojnë në deduksione dhe në veprime agresive ushtarake. Marrëdhëniet politike, ideologjike, ekonomike të revizionistëve sovjetikë me aleatët satelitë të tyre bazohen të gjitha në Traktatin e Varshavës, i cili është bërë arma kryesore e shantazhit të tyre. «Në qoftë se nuk më binde me të mirë, o të rrëzoj me intriga nga brenda, ose vë në lëvizje ushtrinë sovjetike, të maskuar nën etiketën e Traktatit të Varshavës dhe të pushtoj». Ky është i tërë koncepti politik i kësaj bande militariste fashiste që sundon në Bashkimin Sovjetik. Të gjithë satelitët i tremben këtij kërcënimi dhe asnjë nuk e dëshiron, por janë vënë nën darën e hekurt të krerëve sovjetikë.

Jakubovski është pikërisht misioneri ushtarak shëtitës i sovjetikëve, që shkon nga Polonia në Hungari, nga Hungaria në Bullgari, nga Bullgaria në Çekosllovakia, nga Çekosllovakia në Rumani dhe anasjelltas, që inspekton forcat sovjetike pushtuese, organizon agjenturën sovjetike në radhët e oficerëve të ushtrive «aleate», kontrollon situatën politike në çdo vend satelit dhe merr masa presioni. Thuhet se ai merret gjoja me organizimin e «manovrave të përbashkëta», por, në realitet, shkon në këto vende për të demonstruar forcën shtypëse sovjetike kundër popujve «aleatë».

Krerët sovjetikë për një kohë të gjatë, në mënyrë të hapët dhe skandaloze, po i vërtiten si bisha të egra Rumanisë. Presionet e sovjetikëve tanimë janë të hapëta. «Rumania duhet të pushtohet si Çekosllovakia» — ky është qëllimi i gangsterëve revizionistë sovjetikë. Për sovjetikët si në çdo vend tjetër «aleat», edhe në Rumani duhet të jenë ushtritë e Varshavës dhe, natyrisht, ushtri e Varshavës nuk mund të quhet ajo rumune, por çizmjia muzhike. Mirëpo Rumania, në rrugën e saj revizionistotitiste, reziston. Sovjetikët kjo i ka vënë në sëlldi. Ata

edhe duan, edhe s'duan të përsëritin lodrën bajatë çekosllovake që u plasi në duar dhe u solli kaq shumë vësh-tirësi, diskreditim dhe disfatë.

Për pushtimin e Rumanisë, revizionistët sovjetikë nuk mund të ndërtojnë atë legjendë që kurdisën për Çekosllovakinë sikur gjoja kjo kërcënohej nga RF e Gjermanisë dhe nga reaksioni i brendshëm. «Arsyeja» e parë nuk ekziston sepse Rumania nuk ka kufij të përbashkët me RF të Gjermanisë. Edhe arsyeja e dytë, gjithashtu, nuk mund të përdoret, sepse rumunët po e maskojnë tradhtinë e tyre me mirë se revizionistët çekosllovakë Dubçek-Svoboda. Si argument për invadimin e Rumanisë, sovjetikëve u mbetet Jugosllavia titiste, e cila gjoja kërcënon Rumaninë, por halli është se Jugosllavia nuk e ka peshën e RF të Gjermanisë dhe Titoja, jo vetëm që nuk tregohet «agresor dhe okupator» karshi Rumanisë, por përkundrazi, tregohet aleat i saj në rezistencën kundër sovjetikëve. Prandaj sovjetikët kërcënojnë dhe shantazhojnë Titon që i pengon në realizimin sa më shpejt dhe urtë e butë të «planit rumun».

Revizionistët sovjetikë duan ta pushtojnë Rumaninë, por jo në format që përdorën në Çekosllovakia. Ata duan që kjo të bëhet me dashjen e rumunëve, në «kuadrin e rregullt» të Traktatit të Varshavës. Ata e kanë pushtuar ushtarakisht Bullgarinë, ky është fakt i kryer për arsye të tradhtisë të klikës së Zhivkovit. Ky pushtim është bërë pa zhurmë. Kështu dëshirojnë të bëjnë edhe me Rumaninë, por që t'ia arrijnë këtij qëllimi, duhet të kenë në dorë udhëheqjen rumune, që nuk u bindet. Këtë përpigjen ta hedhin në dorë me lajka, me puçe, me komplete, me kërcënime të çfarëdollojta. Deri tash nuk kanë arritur asgjë, por po punojnë intensivisht.

Njëkohësisht revizionistët sovjetikë përdorin kartën e Traktatit të Varshavës. Qëllimi përse ngulin këmbë të zhvillojnë në tokën rumune manovra ushtarake është i

qartë. Ata duan të gjejnë shkakun e «shpërthimit» të kufijve rumunë «legalisht», për të mos dalë kurrë prej andej, dhe kështu, të kryejnë plotësisht pushtimin e vendeve «aleate» dhe të mbyllin rrethimin e «gardhit» të kampit të përqendrimit të «Varshavës».

Por fakti është se te rumunët po gjejnë rezistencë. Deri ku këta do t'i rezistojnë darës që kërkon të mbyllet, këtë do ta shohim.

Për realizimin e «planit rumun» koniunkturat ndërkombëtare nuk janë të favorshme për revizionistët sovjetikë, sidomos pas pushtimit të Çekosllovakisë, prandaj i kanë vënë vetes detyrë ta shtyjnë Rumaninë të afrojmë se është anëtare e Traktatit të Varshavës me të gjitha të «drejtat» dhe detyrimet dhe, pra, të marrë pjesë në të gjitha manovrat që bëjnë «ushtritë» e Traktatit të Varshavës në çdo vend aleat. **Këtej del «detyra» tjetër kaq shumë e dëshiruar prej renegatëve sovjetikë për të bërë manovra edhe në tokën rumune.**

Për këtë qëllim vete e vjen gogoli Jakubovski në Bukuresht, i shoqëruar edhe nga mëkëmbësi, gjoja politik, i mbretërve të Kremlinit, Kuznjecovi. Në këto platforma po luhen lojërat e shahut.

Sovjetikët kohët e fundit kurdisën lojërat qesharake ushtarake të Berlinit, gjoja për të ndaluar vizitën e presidentit të RF të Gjermanisë në sektorin perëndimor të Berlinit. Këto manovra bllof ata tentuan t'i bënin në kuadrin e «Varshavës», por rumunët refuzuan. Atëherë sovjetikët i kthyen dhe i bënë vetëm me «cjapin»<sup>1</sup>.

Në gjithë këtë komplot revizionistët sovjetikë kanë te klika e Zhivkos një provokator të dorës së parë, i cili po zhvillon presione mbi Titon nëpërmjet së ashtuquajturës çështje e Maqedonisë. Mirëpo Titoja nuk është as Dubçeku dhe as Çausheku. Atij me të hedhura nuk

<sup>1</sup> Është fjala për V. Ulbrihtin.

ia dalin dot, veçse në kanë vendosur ta sulmojnë ushtarakisht. Titoja nuk u dorëzohet sovjetikëve pa luftë dhe lufta me Jugosllavinë është e zorshme për të mos thënë e pamundur për sovjetikët, ndaj të paktën hëpërhë, ata nuk mund t'i hyjnë kësaj valleje. Kështu që grindjet me Titon nuk bëjnë gjë tjetër veçse i demaskojnë dhe i dobësojnë më keq të dyja palët.

Politika e shantazhit ushtarak nga ana e revizionistëve sovjetikë nuk zhvillohet vetëm në gjirin e «Varshavës» dhe nuk është vetëm gogoli Jakubovski që vërtitet sa andej-këndej në Evropë. Është edhe gogoli Greçko, i cili, si ministër i Mbrojtjes së Bashkimit Sovjetik, udhëton me plane ushtarake në çantë, në Kajro, në Bejrut, në Algjer, në Damask, në Irak, në Pakistan dhe tani së fundi në Indi. Të gjitha këto lëvizje të tij pasqyrojnë synimet agresive ushtarake të revizionistëve të Kremlinit, lidhjen e këtyre vendeve me planet e tyre, moshgjidhjen e problemeve të mprehta të këtyre zonave veçse në interesin sovjeto-amerikan dhe të përgatitjes së agresionit kundër Republikës Popullore të Kinës.

Në këtë kuadër u kurdis edhe provokacioni në kufirin kinez, lumi Usuri, provokacion që u arrit i koordinuar me vajtjen e Greçkos në Indi.

Por e gjithë kjo politikë tradhtare fashiste, për sovjetikët s'ka dhe s'do të ketë tjetër fund veç disfatës së turpshme. Durimi i popujve kundër okupatorëve dhe klikave vendëse të shitura te sovjetikët nuk mund të zgjatë. Lëvizja e rezistencës dhe e kundërshtimit ka filluar me kohë, ajo do të shtohet, do të fryhet, do të shpërthejë e furishme edhe në sipërfaqe.



## S H Ë N I M E

### Teza për artikull

Skema e artikullit<sup>1</sup> kundër mbledhjes së Komitetit Politik Konsultativ të Traktatit të Varshavës në Budapest.

- 1) Bisedimet, një fiasko për revizionistët sovjetikë.
- 2) Qëllimi kryesor, përgatitja e takimit me Niksonin. Ashtu siç bëri Niksoni, kur erdhi në Evropë, ashtu bënë edhe revizionistët sovjetikë me satelitët e tyre. Në komunikatë s'përmendin asnjë problem.
- 3) Nuk vendosën dot kundër Kinës.
- 4) Presion mbi Jugosllavinë.
- 5) Presion mbi Rumaninë.
- 6) Të krijojnë përshtypjen se me Çekoslovakinë u rregullua puna etj.

---

1 «Bashkëpunimi sovjeto-amerikan sundoi mbledhjen e Budapestit të Traktatit të Varshavës».

## BASHKËPUNIMI SOVJETO-AMERIKAN SUNDOI MBLEDHJEN E BUDAPESTIT TË TRAKTATIT TË VARSHAVËS

Përfundova artikullin «Bashkëpunimi sovjeto-amerikan sundoi mbledhjen e Budapestit të Traktatit të Varshavës»<sup>1</sup>. Iu dërgua «Zërit të popullit» që ta botojë nesër.

---

1 Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 335.

## PAZARLLËQE IMPERIALISTO-REVIZIONISTE NË PRAPASKENË KUNDËR POPUJVE ARABË

Popujt arabë, përveç agresionit ushtarak të Izraelit, duhet t'u bëjnë ballë edhe kompleteve të njëpasnjëshme e të rënda të Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe të Bashkimit Sovjetik e të veglave të tyre. Iu dërgua «Zërit të popullit», për ta botuar nesër, një artikull që e kisha përgatitur këto ditë me titullin: «Pazarllëqe imperialisto-revizioniste në prapaskenë kundër popujve arabë»<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha, «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 344.

## PRESIONET USHTARAKE — BAZË E DIKTATIT DHE E SHANTAZHIT POLITIK TË UDHËHEQËSVE REVIZIONISTË SOVJETIKË

Pashë variantin përfundimtar të artikullit mbi presionet ushtarake të revizionistëve sovjetikë ndaj vendeve vasale. Mendimet dhe tezat për këtë artikull i kisha shkruar që më 5 mars 1969. Artikulli do të botohet nesër në «Zërin e popullit» me titullin: «Presionet ushtarake — bazë e diktatit dhe e shantazhit politik të udhëheqësve revizionistë sovjetikë»<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha, «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 349.

E MARTË  
29 PRILL 1969\*

## KINEZËT HESHTIN NDAJ NGJARJEVE NË ÇEKOSLLOVAKI DHE NË EVROPË

Shokët kinezë nuk pipëtojnë fare mbi ç'po ngjet në Çekosllovakë, në Poloni dhe në Evropë. Ata asnjë shenjë s'japin, asnjë presje nuk vënë në gazetatat e asgjë nuk thonë në radiot e tyre për çka shkruajmë dhe themi ne kundër revizionistëve. Çudi!!

Nga Praga njoftohemi se rreth e rrotull ambasadës kineze është hequr survejimi i rreptë nga çekosllovakët, ata që hyjnë në ambasadën kineze, nuk kontrollohen, kinezët vetëm i dëgjojnë ç'thonë dhe asgjë tjetër. Çudi!!

Punonjësit e ambasadës kineze u kanë thënë shokëve tanë: Qëndrimi ynë ndaj çekëve varet nga qëndrimi i tyre ndaj sovjetikëve, domethënë, sikur edhe fashistë të jenë çekët e Dubçekut, mjaft që të jenë antisovjetikë, dhe «ata janë të mirë». Çudi!!

Çfarë njerëzish janë vallë këta që punojnë në ambasadën kineze? Mos janë pasuesit e Liu-Tenit dhe bërtasin «Rroftë Maoja»?! Çdo gjë ngjet. Apo mos vallë çekët «në dashamirësi» i vënë zyrtarisht në korent kinezët se: «Sovjetikët na bëjnë këtë dhe atë, dhe ne rezistojmë; ne kemi gabuar ndaj jush, por aktualisht nuk mund të flasim; ne duam t'i përmirësojmë marrëdhëniet me ju» etj., etj.?

Taktika e kinezëve është si ajo e rumunëve që, për «oportunitet», «sa të sqarohet situata», nuk flasin. Ose

nisen nga parimi i gabuar: «Mjaft që të jenë antisovjetikë, pa, nëse i shërbejnë kundërrevolucionit, kjo s'na prish shumë punë, pse ata janë në Evropë» dhe fakt është se politika kineze nuk interesohet fare për Evropën. Çudi!!

**E SHTUNË  
17 MAJ 1969**

### **TAKIM ME SEKRETARIN E PËRGJITHSHËM TË PARTISË KOMUNISTE TË CEJLONIT**

Sot paradite prita Sekretarin e Përgjithshëm të Partisë Komuniste të Cejlonit, N. Sanmugathasan së bashku me të shoqen. Ata ndodhen në vendin tonë për vizitë miqësore<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 363.

**VLORE, E ENJTE  
22 MAJ 1969**

### **TAKIM ME AMBASADORIN E RI TË KINËS**

Prita sot ambasadorin e ri kinez në vendin tonë, Gën Biao. Pas takimit e mbajta për drekë.

## ALEANCA SOVJETO-AMERIKANE NË VEPRIM KUNDËR POPULLIT ÇEKOSLLOVAK

I dërguam gazetës «Zëri i popullit», për ta botuar nesër, artikullin me titull: «Aleanca sovjeto-amerikane në veprim kundër popullit çekoslovak»<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 383.

## NË PRAG TË FARSËS REVIZIONISTE TË MOSKËS

Më në fund, më 5 qershor, siç thuhet, do të mbli-dhet në Moskë konferenca e partive revizioniste. Lidhur me këtë kam shkruar një artikull me titullin: «Në prag të farsës revizioniste të Moskës»<sup>1</sup>. Artikulli do të botohet nesër në gazetën «Zëri i popullit».

---

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 394.

## ZJARR KUNDËR TRADHTISË REVIZIONISTE

«Zjarr kundër tradhtisë revizioniste»<sup>1</sup> do të ketë titullin artikulli që do të botohet nesër në gazetën «Zëri i popullit».

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 406.

## QEVERIA PROVIZORE E FRONTIT TË ÇLIRIMIT TË VIETNAMIT — PJELLË E INTRIGAVE SOVJETO-AMERIKANE

Si Vietnami i Veriut ashtu edhe Fronti i Çlirimit i Vietnamit të Jugut janë plotësisht nën influencën e revizionistëve sovjetikë dhe, në gjithë veprimtarinë e tyre, drejtohen prej hrushovianëve. Ata janë futur në rrugën e kompromisit dhe të tradhtisë, janë futur në ingrancin sovjeto-amerikan. Tradhtia filloi në Veri dhe Veriu tërhoqi në këtë moçal edhe Jugun. Çdo tentativë nga ana e tyre për ta maskuar këtë tradhti me parullën se gjoja «ne do ta vazhdojmë luftën deri në fund» dhe se «bisedimet e filluara me amerikanët janë pjesë e luftës me anë të politikës, për të demaskuar dhe për të vënë me shpatulla në mur amerikanët», nuk mund të gënjejnë veçse ata oportunistë që rrojnë nën hijen dhe në shërbim të imperialistëve amerikanë e sovjetikë.

Zhvillimi i ngjarjeve tregon se, pas kaq heroizmesh, pak kaq djegiesh e sakrificash në njerëz dhe në materiale dhe duke lënë t'u ikin nga duart superioriteti në betejë, vietnamezët nuk janë më zot të fatit të tyre. Janë të tjerë ata që do të vendosin, tash e tutje, në disfavorin e popullit vietnamez. Vendimet tash nuk merren më as nga Hanoi, as nga udhëheqja e Frontit të Çlirimit të Vietnamit të Jugut, por nga Moska dhe Uashingtoni. Çdo gjë përpunohet këtu më parë, përgatiten variantet dhe dër-



gohen në Hanoi e në Vietnamin e Jugut ku «vendosen» formalisht.

Pra tash kursin e ngjarjeve e kanë të tjerë në dorë, vietnamezët kanë, si me thënë, hapëset e kashtës. Ata nuk rrinë pa diskutuar si mulliri pa kokrra, por kompromisi u arrit, tradhtia është në vazhdim dhe do të konkludohet me shuarjen e luftës dhe në humbjen e fitores.

Krijimi i qeverisë provizore në Jug është një etapë e këtij kompromisi të ndyrë. Krijimi i kësaj qeverie në dukje është një akt i rregullt «revolucionar», një etapë e luftës çlirimtare dhe në pamje duket si një *aboutissement*<sup>1</sup> i përpjekjeve, si një veprim politik i drejtë, pjesë e luftës çlirimtare «triumfuese». Por në realitet nuk është kështu. Në rast se një veprim i tillë do të bëhej para tradhtisë dhe kompromisit, si rezultat i rrethanave objektive të krijuara nga lufta heroike e popullit, që i shkaktoi disfata të mëdha imperializmit amerikan dhe, rrethana të tilla u krijuan, atëherë qeveria provizore do të përfaqësonte me të vërtetë qëllime politike revolucionare. Formimin e një qeverie të tillë, siç kam thënë edhe më përpara, ia sugjeroja Çu En Lait vite më parë, ua sugjeroja dhe vietnamezëve. I pari nuk e gjeti të kohës, të dytët as që u përgjigjën fare.

Kurse qeveria aktuale provizore, e krijuar në situatat e tradhtisë e të kompromisit ka tjetër karakter dhe të tjera qëllime. Kjo qeveri nuk do të çojë në fitore por në disfatë, në kompromis, sepse për këtë edhe u krijua. Ajo nuk është pjellë e luftës nacionalçlirimtare, por pjellë e intrigave sovjeto-amerikane.

Konferenca e Parisit, që u hap, vazhdon dhe do të vazhdojë derisa të arrihet kompromisi. Ajo është një konferencë formale, për të stisur disa formula të nevojshme e të domosdoshme për të mashtruar opinionin, kurse bi-

1 Frëngjisht — përfundim.

sedimet e vërteta bëhen të fshehta, në mes padronëve dhe lakenjve.

Konferenca e Parisit duhej të arrinte që, nga ana formale, të ulëshin në një tryezë të katër palët, ndryshe nuk mund të arsyetoheshin kontaktet dhe bisedimet e fshehta. Duhej pra të krijohej përshtypja (dhe kjo u krijua) sikur të katër palët ishin të barabarta. Kukullat e Sajgonit, në fillim sikur bënë naze, pastaj u tërhoqën, ata të Frontit Çlirimtar sikur insistuan dhe «fituan» të drejtën e «lugës në sofër».

Kjo ishte fitorja e parë e Pirros për vietnamezët. Nga përpunimi i mëtejshëm i këtij rezultati në kryeqytetet e dy superfuqive u arrit dhe u diktua veprimi i dytë i Moskës dhe i Uashingtonit: krijimi i qeverisë provizore në Jug, bisedimet e Niksonit<sup>1</sup> me Van Thieun<sup>2</sup> në Miduej<sup>3</sup> dhe deklarata e tij se «do të tërhiqte 25 mijë ushtarë nga Vietnam». Pra 10 pikat e kompromisit vietnamez dhe 8 pikat e kompromisit niksonian (2 pika më pak për të treguar shpirtin «modest» amerikan), tash janë duke u përpunuar në kulisa. Të gjitha këto intriga të sovjetikëve u mbuluan me batanien e rreckosur: «Deklarata për Vietnamin» e konferencës revizioniste të Moskës.

Pas krijimit të qeverisë provizore do të bëhen ca zhurmë dhe debate për galerinë: «Jo e pranojmë, jo s'e pranojmë këtë qeveri, kush e njeh, kush nuk e njeh» etj. E gjithë kjo do të inskenohet për të vazhduar bisedimet e fshehta dhe pastaj do të arrihet që në bankën e Konferencës së Parisit, të ulet edhe qeveria provizore, në paritet të plotë me qeverinë e Sajgonit.

1 Riçard Nikson, përfaqësues i Partisë Republikane, president i SHBA-së nga viti 1969 deri më 1974, i njohur për politikën e vietnamizimit të luftës.

2 President kukull i Vietnamit të Jugut.

3 Ishull në Pacifik ku u takuan Niksoni me Thieun më 9 qershor 1969.

Pas kësaj do të fillojë «Mukja» dhe më në fund «Varkiza». Kapaku — dorëzimi i armëve nga ana e luftëtarëve vietnamezë. Gjithë kjo tradhti do të trumbetohet si «fitorja e politikës gjeniale sovjetike», e «politikës humaniste» të imperializmit amerikan, si rezultat i «bashkëkzistencës hrushoviane» dhe shuarje e një vatre lufte «të rrezikshme për paqen botërore».

E gjithë kjo komedi tragjike luhet në kurriz të popullit heroik vietnamez që u vra dhe u dogj, luhet për të shuar luftërat çlirimtare të popujve, për të përgatitur një luftë tjetër botërore nga imperialistët amerikanë dhe sovjetikë.

Vietnamezët do të kërkojnë që ne ta njohim këtë qeveri provizore. Ne duhet ta njohim, nuk mund të bëjmë ndryshe, megjithëse i dimë qëllimet e saj. Por ne, nuk do të rrimë pa ua thënë vietnamezëve pikëpamjet tona, siç ua kemi thënë ngahera, pavarësisht se nga kjo atyre nuk u vjen aspak mirë. Ne mbrojmë kurdoherë popullin vietnamez, luftën e tij heroike dhe veprimet e drejta marksiste-leniniste. Të kundërtat e kësaj vije ne do t'i luftojmë deri në fund, pa druajtje dhe pa frikë nga kurrkush.

**E PREMTE**  
**13 QERSHOR 1969**

### **PSE REVIZIONISTËT SOVJETIKË KANË FRIKË TË FLITET PËR ÇEKOSLLOVAKINË NË MBLEDHJEN E MOSKËS?**

Iu dërgua gazetës «Zëri i popullit» artikulli me titull: «Pse revizionistët sovjetikë kanë frikë të flitet për Çekosllovakinë në mbledhjen e Moskës?»<sup>1</sup>. Do të botohet nesër.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970». f. 415.

## TERROR NË MAQEDONI KUNDËR SHQIPTARËVE

### Teza për artikull<sup>1</sup>

Që nga fillimi i vitit në Maqedoninë titiste ka filluar vala e terrorit kundër shqiptarëve. Gjyqet kundër tyre vazhdojnë me muaj dhe s'kanë të mbaruar. Terroristët titistë maqedonas i akuzojnë shqiptarët se ngritën flamurin e Shqipërisë, se gjoja në demonstrata kanë thënë: «Duam të bashkohemi me Kosovën dhe pastaj me Shqipërinë». Të dënuarit prej gjyqeve janë me dhjetëra, të burgosurit që presin të dalin në gjyqe me qindra. Shumica e këtyre janë mësues, profesorë dhe studentë.

I gjithë ky terror ka për qëllim mbylljen e shkollave shqipe, frikësimin e shqiptarëve dhe synon shkombëtarizimin dhe largimin nga tokat e tyre. Ata i detyrojnë të largohen në mërgim në Turqi, në Australi dhe në Amerikë.

Qelbësirat frikamane maqedonase mbështeten në këto veprime barbare edhe nga disa tradhtarë shqiptarë, renegatë të popullit të vet, që veprojnë tok me titistët.

Ky terror është vazhdimi i terrorit Tito-Rankoviç që me dekada ka bërë dhe bën kërdinë mbi shqiptarët e Kosovës e të krahinave të tjera shqiptare në Jugosllavi.

<sup>1</sup> «Terrori rankoviçian maqedonas». «Zëri i popullit», 28 qershor 1969.

Punët paraqiten sikur në ngjarjet e Maqedonisë, Beogradi, domethënë Federata, nuk ka gisht, maqedonasit gjoja bëjnë me kokën e tyre. Këto nuk i ha kush.

Bisedova me Ramizin dhe e porosita që në bazë të të dhënave të bëhet një demaskim i këtij terrori rankoviçian maqedonas, të kërkohet që të ndalohet sa më parë ky persekutim i egër i vëllezërve tanë. Maqedonasit dhe titistët e kanë kot, shqiptarët që jetojnë në tokat e tyre në Jugosllavi, as u tremben, as u nënshtrohen atyre. Përkërisht pse ngjet kështu titistët përdorin alternativisht terror-demagogji-terror.

Titoja, për t'i gënjer, gjoja u dha disa të drejta kosovarëve, por shpejt do t'ua heqë, njëren pas tjetrës, duke u qitur një mijë e një pengesa.

Kosovarët, duhet të luftojnë me këmbëngulje dhe me guxim për të drejtat e tyre, ata duhet të ndihmojnë me luftën dhe me rezistencën e tyre edhe vëllezërit shqiptarë të Maqedonisë e të Malit të Zi.

## SHËNIM

Sonte japim darkë në Pallatin e Brigadave për ambasadorin e ri kinez Gën Biao.

## KONFERENCA REVIZIONISTE E MOSKËS

«Mali polli një mi». Kjo thënie e popullit tonë përkufizon më së miri konkluzionet e konferencës famëkeqe, revizioniste të Moskës, e cila arriti më në fund të mbli-dhej pas shumë pazarllëqesh e presionesh, duke çaluar në çdo hap, duke e hequr këmbën zvarrë dhe pas ndarjes së shumave të mëdha rublash nga ana e organizatorëve sovjetikë. Merret me mend çfarë «unitet» pikëpamjesh ekziston në këtë stan, merret po ashtu me mend sa «vlerë» teorike kanë të gjitha ato çka u thanë dhe u shkruan në atë mbledhje. Më në fund merret me mend ç'fat i pret në jetë të gjitha ato që janë thënë në atë paçavure që nxorën dhe që quhet «deklarata e mbledhjes së Moskës».

Revizionistët sovjetikë donin medoemos ta mbanin atë mbledhje për të dhënë përshtypjen se ata «përfaqësojnë leninizmin» (në deklaratë ka vetëm një citat prej 23 fjalësh të Leninit) dhe janë në gjendje «të mbledhin dhe të drejtojnë «lëvizjen komuniste ndërkombëtare»». Për t'ia arritur këtij iluzioni ata pranuan edhe përçarjet që ekzistonin në gjirin e tyre e që u manifestuan në formë të ndryshme dhe me intensitet të ndryshëm.

Në sipërfaqe, pse në brendi në qëllimet asgjë nuk u arrit, ranë dakord «të kritikohet dhe të luftohet imperia-lizmi amerikan».

Ky është një fokus dhe asgjë tjetër, është një maskë, «për të shpëtuar» fytyrën, pse asnjëri nga ata nuk i beson këtij slogani dhe asnjëri nuk e zbaton dhe nuk do ta zbatojë.

Shtetet e Bashkuara të Amerikës, natyrisht, nuk shqetësohen aspak nga këto gjëra. Populli ynë thotë një fjalë, që pavarësisht se është skatologjike, u përshtatet të gjitha këtyre veprimeve: «Nevojtorja, nuk ka frikë nga pordhët». Shtetet e Bashkuara të Amerikës u thonë aleatëve të tyre revizionistë «të sharat tuaja nuk më prishin shumë punë, ato duhet të bëhen, por mjaft që së bashku të arrijmë qëllimin e njëjtë kundër revolucionit dhe komunizmit që na kërcënojnë për vdekje».

Shtetet e Bashkuara të Amerikës u thonë revizionistëve «pështymat që ju më hidhni bien në fytyrën tuaj, pse ju jeni kopja e gjallë imja, bile jeni në mëshirën time».

Ky slogan antiimperialist i «trimave» revizionistë që u grumbulluan në Moskë, u duhet edhe për të rifituar kredinë e humbur, dobësimin sadopak të demaskimit të tyre, por edhe për të fshehur veprimtarinë e ardhshme, për të maskuar zhvillimin në shkallë të gjerë të aleancës dhe të bashkëpunimit sovjet-amerikan. Pra gjëra të qelbura do të kundërmojnë botën pas kësaj mbledhjeje famëkeqe.

Rumunët nuk munguan të çelin ballon me çiftin spektakular Nikson-Çausheku; kjo mund të vazhdojë me polkën e kërcyer nga çifti Brand-Gomulka, i bekuar nga papa i Romës, i cili ka shfaqur dëshirën të vejë të vizitojë «bijën e tij të dashur e martire, Poloninë».

Luixhi Longo, në sajë të qëndrimeve të tij në Moskë, po manovron në ethe, të hyjë në qeverinë italiane, e kështu me radhë. Kjo është vallja e madhe e ferrit që heqin revizionistët sovjetikë të cilët me tradhtinë e tyre liruan djajtë nga zinxhiri dhe tok, së bashku, sulmojnë marksizëm-leninizmin dhe socializmin. Djajve të mëdhenj, revizionistëve sovjetikë, nuk u dolën llogaritë. Ata mbojnë erën dhe korrën furtunën. «Perandoria e tyre», që kërkonin të ndërtonin, po kërcet nga të katër anët derisa të mbytet në dallgët e revolucionit proletar.

Tema antikineze aq shumë e dëshiruar nga revizionistët sovjetikë, u ngrit prej tyre dhe u përkrah nga një numër lakenjsh të paguar. Si me thënë ajo është «kripa e çorbës» për ta. Ajo ishte arsyeja kryesore e konferencës, ishte një nga garancitë e aleancës imperialisto-revizioniste. Natyrisht revizionistët sovjetikë dështuan në qëllimet e tyre. Ata do të donin që ta dënonin Kinën edhe zyrtarisht, nga e gjithë mbledhja, sepse kjo do të ishte një garanci më e madhe për amerikanët. Hija e Kinës i kishte zënë në grykë revizionistët.

Qëllimi tjetër ishte të bënin dhe të bëjnë zhurmë «për paqen» dhe që ta mbajnë gjallë këtë slogan hrushovian ata mendojnë të organizojnë edhe mbledhje të tjera llogjesh të kota e pa fryt, me qëllim që të torësin opinionin, ta gënjejnë atë dhe të fshehin veprimet e tyre të ndyra, të përgatitin aleanca lufte dhe agresione kundër Kinës, kundër nesh dhe popujve që luftojnë për t'u çliruar. Konferenca e Moskës sa lindi vdiq. Na mbetet neve ta varrosim që të mos i mbetet as nam as nishan asaj dhe të gjithë atyre që e kurdisen këtë pjellë të dështuar.

## RUMUNËT NË MBLEDHJEN E MOSKËS

Qëndrimi i Partisë Komuniste Rumune dhe i udhëheqësit të saj, Çausheikut, në mbledhjen e Moskës ishte revizionist, oportunist, frikacak, nga më të ultët.

Muaj të tërë para mbledhjes, revizionistët rumunë propagandonin me zhurmë të madhe për ata naivë që i besonin se, «në mbledhjen e Moskës do të tregoheshin «luanë», do të luftonin kundër revizionistëve sovjetikë, nuk do të lejonin, bile do të largoheshin nga mbledhja, në rast se sulmohej ndonjë parti që nuk merrte pjesë (dhe këtu ishte fjala për PKK dhe PPSH)», e një tok mburrjesh të tilla. Por «mali polli një mi». Rumunët u treguan minj të vërtetë. Brezhnëvi e të gjithë me radhë e sulmuan Kinen dhe Çausheiku e lau gojën duke thënë vetëm se «nuk duhej të sulmohej një parti e tretë». Vetëm kaq ishte kundërshtimi i «luanit», sepse të tjerat ai i vulosi si gjithë armiqtë revizionistë, bile më mirë se shumë të tjerë, pse kishte edhe nga ata që u treguan më kurajozë se minjtë rumunë në divergjencat e tyre me sovjetikët.

Tani rumunët pretendojnë se bënë amendamente, por çfarë amendamentesh? Kur shikon deklaratën e mbledhjes revizioniste, që e firmosi me kënaqësi e me bindje edhe Çaushi, kuptohet natyra e amendamenteve të tyre.

Por rumunët, siç e kanë zakon «pipinot», mburren shumë për të fshehur frikën dhe, frikën ndaj revizionistëve sovjetikë, ata e kanë në palcë. Në këto kushte e gjejnë të udhës të luajnë në litar: u buzëqeshin «miqve

sovjetikë» dhe lidhen me «miqtë amerikanë». Pas largimit nga Moska Çaushi i bëri nga bordi i avionit një telegram aq të zjarrtë Brezhnëvit, sa Zhivkoja, lakeu nr. 1, e ka zili.

Rrufe dhe vetëtimat kundër imperializmit amerikan u lëshuan nga mbledhja e Moskës. Por e gjithë kjo, natyrisht, nuk ishte veçse një maskë demagogjike nga ana e revizionistëve sovjetikë dhe e lakenjve të tyre. Fakt është se pas këtij «sulmi të rreptë» kundër imperializmit amerikan, ky i fundit, në vend që të zemërohej, u kënaq dhe, tok me sovjetikët, po vazhdojnë më mirë se më parë rrugën e miqësisë dhe të aleancës në mes tyre. Rëndësi për të dyja këto forca imperialiste ka mashtrimi i forcave revolucionare dhe, për këtë, roli u është ngarkuar revizionistëve.

Nuk është tharë akoma firma e Çaushit në deklaratën e mbledhjes revizioniste të Moskës, bile akoma po dëgjohet ekoja e gjëmimeve të «sulmit të tërbuar rumun» kundër imperializmit amerikan, dhe ja ku u deklarua zyrtarisht se «antiimperialisti» Çausi ka ftuar kreun e imperializmit amerikan Niksonin për një vizitë miqësore në Rumani. Niksoni, nga ana e tij, e ka pranuar me kënaqësi ftesën dhe do të vejë te Çaushi ku do të pritët me lule e me brohoritje, pikërisht para kongresit që do të mbajë këtë gusht e ashtuquajtura Parti Komuniste Rumune. Çdo koment është i tepërt. Vetëm mund të themi se këtë gjest «kaq spektakular» të Çaushit, ia kanë zili Kadari, Gomulka, Husaku e të tjerë. Por rruga është e hapur edhe për ta, edhe për Niksonin, dhe çasti kur do të presin njëri-tjetrin, është vetëm çështje kohe dhe manovrimi. Çausi nuk i duhet ngrënë haku: duhet njohur se rumunka ka treguar aftësi të veçanta në tundjen e belit.



## TAKIM ME SHOKUN RAMIZ

Erdhi Ramizi dhe më raportoi për bisedimet që pati me Fosko Dinuçin, Sekretarin e Përgjithshëm të Partisë Komuniste të Italisë (marksiste-leniniste).

I dhashë Ramizit tezat për një artikull<sup>1</sup> lidhur me vizitën e presidentit amerikan Nikson, në Rumani. U duhet hequr maska këtyre revizionistëve që na hiqen si marksistë të vendosur dhe miq.

1 «Vizita e Niksonit në Rumani». «Zëri i popullit», 11 korrik 1969.

## TAKIM ME TË HUAJ

Sot prita këtu Sekretarin e Përgjithshëm të Partisë Komuniste të Italisë (marksiste-leniniste), Fosko Dinuçi<sup>1</sup> dhe Sekretarin e Përgjithshëm të Partisë Komuniste Peruane<sup>2</sup>.

1 Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 424.

2 Saturnino Paredes Macedo. Shih: Po aty, f. 440.

**ANTIIMPERIALIZMI FALS — MASKË  
KUNDËRREVOLUCIONARE E REVIZIONIZMIT  
HRUSHOVIAN**

Revizionistët sovjetikë përdorin shumë maska për të kamufluar veprimtarinë e tyre kundërrevolucionare. Një nga këto maska është edhe qëndrimi i tyre gjoja antiimperialist. Kam shkruar një artikull për t'ua grisur atyre këtë maskë. Artikulli titullohet: «Antiimperializmi fals — maskë kundërrevolucionare e revizionizmit hrushovian»<sup>1</sup>. Po ia dërgojmë gazetës «Zëri i popullit» për ta botuar nesër.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 451.

**SHËNIM**

Me Ramizin bisedova për hartimin e letërpërgjigjes që do t'i dërgohet Partisë Komuniste Rumune, për t'i thënë se nuk do të vemi në kongresin e tyre.

## NJË SUKSES KOLOSAL I SHKENCËS

Moment emocionues. Është ora 21.17 minuta. Kabina hënore (LEM) e anijes kozmike amerikane në Apolo-11 me dy kozmonautë brenda zbriti në hënë për herë të parë. Uljen e saj po e shikojmë në televizor. Është një sukses kolosal për shkencën botërore. Fatkeqësi që janë imperialistët amerikanë ata që po e shfrytëzojnë këtë fitore të madhe të njerëzimit.

Po presim të shohim daljen e parë të njeriut në hënë. Kjo do të bëhet nesër në mëngjes në orën 3.10 minuta me orën tonë.

## NJERIU I PARË SHKELI NË HËNË

Erdhi ora 3.10, presim me padurim, po televizioni nuk jep gjë, sepse, siç thotë spikeri, kanali i Hjustonit<sup>1</sup> u pre. Duhet të presim, thonë, se presioni i kabinës nuk funksionoi mirë etj. Me të vërtetë ishte emocionuese për fatin e heronjve të hënës. **Më në fund, në orën 4.3 minuta, amerikani Armstrong vuri këmbën e djathtë mbi sipërfaqen e hënës.** Ishte diçka fantastike. Ai filloi të ecë me kujdes, «si kalama» në errësirë dhe në dritë. «Vendi, thoshte, është me gurë, me pluhur, poroz, ndryshe nga toka». Pas tij zbriti shoku i tij, ngulën flamurin amerikan dhe filluan të mblidhnin materiale nga të hënës. Kthimin në kabinë nuk e pashë, se shkova fjeta, ishte ora 5.30 minuta.

<sup>1</sup> Baza e komandimit dhe e kontrollit të anijeve kozmike amerikane.

E PREMTE  
25 KORRIK 1969

## RUMANIA DHE NE

Rumania me revizionistin Çaushesku në krye po luan një manovër «të thellë» dhe të rrezikshme. Ajo tenton të bëjë «një politikë të madhe» akrobatike dhe kërkon t'ua kalojë në akrobaci edhe revizionistëve sovjetikë, edhe imperializmit amerikan.

Çaushesku, ky nxënës i vogël i Titos, po e shet Rumaninë tek imperializmi amerikan. Vajtja së shpejti e presidentit amerikan në Bukuresht ka pikërisht këtë qëllim. Shtetet e Bashkuara të Amerikës do ta financojnë Rumaninë me kredi të majme me qëllim që të sigurojnë një bazë politike të vetën për të zgjeruar influencën e tyre në vendet e tjera satelite të Bashkimit Sovjetik. Në këto rrethana do të lindë një konflikt i ri në mes Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe revizionistëve sovjetikë, të cilët tek afrimi amerikan-rumun shohin një rrezik që u kërcënon politikën e tyre socialimperialiste. Në vathën revizioniste po futet një ujë i madh të cilit shumë satelitë të Bashkimit Sovjetik, që nga Bullgaria deri te Polonia, po i bëjnë korte e po i buzëqeshin. Këta satelitë e kanë zili Çausheskun për «zotësinë e tij akrobatike», bile shkohet deri atje sa shtypi polak e aprovon zyrtarisht politikën prej lavireje të Rumanisë dhe e quan si një «eksperiencë», e cila duhet parë se «çfarë rezultate do të japë»!

Por «rezultatet e eksperiencës rumune» i njeh fare

mirë Polonia e Gomulkës, e cila, shumë më parë se Rumania është quajtur *de jure* dhe *de facto* shtet i preferuar për imperializmin amerikan. E vërteta është se «eksperiencia» që duhet pritur nga revizionistët në këtë drejtim ka lidhje me tjetër gjë: «Ç'do të bëjë në këto situata Bashkimi Sovjetik? A do ta lërë Moska Çausheskun të livadhisë lirisht? A do ta rrëzojë dot nga brenda, apo do t'i vërvitet me ushtri, siç ia bëri Çekoslovakisë?». Rumania e Çausheskut aktualisht po vepron më hapur se Çekoslovakia e Dubçekut, vetëm se Bashkimi Sovjetik ka në duar, të pazgjidhura akoma, disfatën që pësoi në Çekoslovakia.

Gomulka dhe Kadari do të dëshironin dhe do të manovrojnë që sovjetikët të mos nxehen, ta pinë urtë e butë «pilulën rumune», pse vetëm kështu do t'u vijë radha edhe atyre të kapërcejnë «Rubikonin».

Në rast se Çaushesku dhe politika e tij proamerikane dhe antisovjetike stabilizohen, atëherë në parkun e sovjetikëve krijohen si një pykë dy shtetet revizioniste proamerikane: Jugosllavia e Titos dhe Rumania e Çausheskut. Kjo gjë e izolon Bullgarinë nga gjiri i «mëmës Rusi» dhe u shton oreksin revizionistëve bullgarë t'i thohet me lezet dhe me «eskalejshën», «bai-bai» klikës së Brezhnjev-Kosiginit. Natyrisht kjo do të jetë katastrofë për sovjetikët, prandaj «eksperimenti Çaushesku» akoma nuk e ka kënduar «këngën e fundit».

Çaushesku mendon që, në këtë furtunë revizioniste, ta shpëtojë varkën e tij që po mbytet me ndihmën ekonomike dhe politike skllavëruese të imperializmit amerikan.

E zgjodhi bukur Çaushi shpëtimtarin e socializmit në Rumani!

Natyrisht në rast se revizionistët sovjetikë ia «hipin» Rumanisë, nën pretekstin se «po cenohen interesat e vendeve të Traktatit të Varshavës», Shtetet e Bashkuara të

Amerikës nuk do të hyjnë në luftë me Bashkimin Sovjetik. Ata do të hyjnë në konflikt me Bashkimin Sovjetik aq sa hynë edhe për çështjen çekoslovake. Në këtë drejtim, edhe për vetë Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Rumania është një eksperiment. Në Çekoslovakia imperializmi amerikan dërgoi agjentin e tij Tito. Rezultatet u dukën. Këtë herë në Rumani, për «provën e përgjithshme», shkon vetë kreu i imperializmit amerikan, Niksoni. Të shohim ç'rezultat do të japë kjo provë. Po të kalohet pa turbullira, atëherë u vjen radha deleve të tjera të zgjebosura të ndërrojnë stan e çoban.

Primadona rumune po luan ballon e madhe me të gjitha veglat muzikore.

Ajo trumbeton në kor se ndërton socializmin dhe çfarë socializmi se?! Më të mirin, më të drejtin, më të pagabueshmin!

Ajo trumbeton se mbron me vetëmohim marksizëm-leninizmin dhe ... çfarë mbrojtje se?! Kundër të gjithëve, «kundër erërave dhe furtunës»! Sipas orkestrës së tyre, rumunët mendojnë se janë të vetmit marksistë-leninistë të pastër e të kulluar!

Ata trumbetojnë me hipokrizi se janë miqtë më besnikë të Bashkimit Sovjetik, të Traktatit të Varshavës, të KNER-it dhe, si të tillë, ata qenkan «më të vendosurit» e «më të zgjuarit» për zbatimin e politikës së bashkekzistencës paqësore «leniniste»!

Ata, pra, trumbetojnë se nuk kanë asnjë mosmarrëveshje me SHBA-në, prandaj e forcojnë miqësinë me imperializmin me qëllim që «të forcojnë socializmin»!

Po me Kinën e me Shqipërinë?

Rumania trumbeton (për ata që duan ta dëgjojnë), se me ne ata janë «miq të vërtetë, miq besnikë», se «asgjë nuk i ndan politikisht dhe ideologjikisht nga ne». Bile ata hiqen se pozitat e tyre në këtë drejtim janë nga «më të drejtat» dhe «dominojnë në lëvizjen komuniste ndërko-

mbëtare», pse kanë lidhje dhe me ne dhe me sovjetikët, dhe me «dogmatikët» dhe me revizionistët. Prandaj lënë të kuptojnë se ata janë «komunistët e vërtetë», «jashtë batakut». Ata shkojnë akoma më tej dhe përpiqen të hiqen e të tregohen se janë ura e vetme që ka mbetur drejt një puthjeje ala rumunçe në mes nesh dhe sovjetikëve.

Vajtjen e Niksonit në Rumani e kanë në merak të tria palët — si sovjetikët si rumunët ashtu edhe vetë imperializmi botëror dhe të gjithë përpiqen ta mbulojnë me një mjegull. Revizionistët sovjetikë dhe qehallarët e tyre flasin se «Rumania në afrimin e saj me Shtetet e Bashkuara të Amerikës do të rregullojë marrëdhëniet kinno-amerikane», pra «Kina po lidhet me Amerikën». Kështu ata mendojnë se kanë gjetur «ilaçin» për të justifikuar disfatën e tyre në politikën ndaj Kinës. Rumanisë i pëlqejnë këta zëra të aleatëve armiq dhe kjo pulë e lagur fryhet si gjel. Bile ajo shkon edhe më tej: deklaron se me Niksonin do të bisedojë dhe do të rregullojë të gjitha problemet e botës, që nga problemi i Vietnamit e deri te lufta arabo-izraelite!

Ishim ne të vetmit që u dhamë një grusht të rëndë dhe demaskues kësaj tradhtie të revizionistëve rumunë, kësaj politike prej putane, këtyre dredhive dhe akrobacive prej klouni. Artikulli që bëmë për këtë çështje ishte dërrmues dhe pati kudo një jehonë të madhe e pozitive. Por a reagues rumunët? Jo, aspak. Ka turp putana pse i thua putanë! Përkundrazi, ata lëshuan diplomatët e tyre të na thoshin se «ju na kritikoni, por ne, si miq e si shoqë, nuk do t'ju përgjigjemi».

Por edhe ky qëndrim i tyre është një manovër që ne nuk e hamë. Ata na ftuan për të vajtur në kongresin e partisë së tyre, që mbahet menjëherë pas ikjes së Niksonit nga Bukureshti. Me këtë ftesë rumunët kishin shpresë që ne të shkonim në kongresin e tyre dhe kështu, me vajtjen tonë, «të lanim me flori» kallajin rumun. U dha-

më edhe një shuplakë të dytë: Ua refuzuam ftesën dhe u thamë se nuk mund të marrim pjesë në kongresin e tyre. Kjo ishte një shuplakë e rëndë për ta, që ua demaskoi e ua grisi të gjitha manovrat dhe demagogjitë e tyre. Ç'sukses do të ishte sikur edhe Partia Komuniste e Kinës ta refuzonte ftesën për në kongresin rumun!

Një muaj më parë ambasadori kinez më pyeti se ç'do të bënim ne shqiptarët në lidhje me atë kongres. I thashë «ne nuk do të vemi» dhe i tregova arsyet. Sigurisht mendimin tim ai e ka raportuar në Pekin.

Kjo është një politikë e drejtë dhe solide marksiste-leniniste e Partisë sonë. Ky është një kontribut i madh në lëvizjen komuniste ndërkombëtare.

E SHTUNË  
26 KORRIK 1969

## SHËNIM

Mora vesh se Partia Komuniste e Kinës e refuzoi ftesën e rumunëve për të marrë pjesë në kongresin e partisë së tyre.



## DISA ASPEKTE TË GJENDJES NDËRKOMBËTARE

Po afrohet përvjetori i pushtimit të Çekosllovakisë nga ushtria sovjetike. Gjatë gjithë këtij viti revizionistët sovjetikë përdorën çdo mjet për ta nënshtruar plotësisht popullin çekosllovak. Ata nuk ia arritën dot qëllimit. Është fakt se ata e likuiduan revizionistin Dubček nga fuqia dhe sollën në vend të tij Husakun, një tjetër kuisling, gjoja më me personalitet se Dubčeku, por më i bindur e më servil ndaj urdhrave të okupatorit.

I gjithë ky vit solli vetëm atë që trupat e okupacionit fituan banesa më të ngrohta dhe urrejtjen më të madhe të popullit. Shtypit, radios dhe mjeteve të tjera të propagandës u vunë shaminë në gojë, por rezistenca pasive e popullit u shtua.

Gjendja ekonomike në Çekosllovaki është katastrofike, tregtia është përtokë, dyqanet po boshatisen nga «Ivani», i cili ngre çdo gjë që gjen dhe ia dërgon «Marruskës» në Rusi.

Çekosllovakia e ka humbur krejtësisht dinjitetin, personalitetin dhe veprimtarinë e saj në arenën ndërkombëtare si shtet sovran dhe i pavarur. Ajo është një vend krejtësisht i nënshtruar me forcën e armëve nga sovjetikët. Sovjetikët janë diskredituar në kulm, jo vetëm brenda në Çekosllovaki, por edhe në arenën ndërkombëtare. Është e zorshme «të ndritë» gënjeshtër, edhe me veprimet e kuislingëve, edhe me presionet e sovjetikëve.

Situata në Çekosllovaki do të ashpësohet akoma më shumë. Flitet për greva të heshtura me rastin e përvjetorit të okupacionit; trakte, shkrime ilegale po qarkullojnë me shumicë në Çekosllovaki kundër sovjetikëve. Në çdo familje çekosllovake zien urrejtja kundër okupatorëve. Ka shumë tentativa organizimi, nga të mirët dhe nga të ligjtë. Rëndësi ka krijimi i një partie marksiste-leniniste që të galvanizojë rezistencën dhe energjitë e popullit dhe t'i drejtojë në një aksion të rreptë, të drejtojë rezistencën e armatosur.

Momenti nacional është shumë i përshtatshëm. Problemi çekosllovak është një gangrenë për revizionizmin sovjetik dhe për revizionistët e tjerë. Çekosllovakia do të mbetet si një truall ku do të ziejë pakënaqësia, rezistenca dhe më në fund edhe goditjet, sido që çekët s'para janë të pushkës. Por asgjë nuk dihet, dëshpërim nuk duhet të ketë, populli çekosllovak do të gjejë forca të shëndosha e revolucionare që të ngrihet.

Kampi revizionist përpiket me zor të japë përshtypjen se në gjirin e tij ekziston qetësi, harmoni. Çdo gjë tingëllon fals, asnjë e keqe nuk mund të mbulohet me fjalë.

Grindjet dhe mosmarrëveshjet në mes tyre janë trashur dhe po thellohen.

Sovjetikët nuk buzëqeshin më me «aleatët e tyre».

Polakëve u bëjnë presione ekonomike, nuk i furnizojnë me çelik dhe naftë për të cilët ata kanë nevojë. Por kjo ngjet edhe me të tjerët. Sigurisht kjo vjen ngase planet sovjetike nuk realizohen, se aleanca sovjeto-amerikane kërkon sakrifica politike dhe ekonomike, se ekspansioni imperialist sovjetik lyp disponibilitete investimesh, kështu që të gjitha këto të marra së bashku dhe synimi i presioneve mbi ta, i bëjnë vendet satelite të pakënaqura karshi padronit të tyre. Natyrisht pakënaqësia e tyre nuk ka ardhur në atë stad cilësor që të kalojë në revoltë të

hapët, por kjo manifestohet në qëndrime të ndryshme, në problemet politike, në marrëdhëniet «gjysmëlegale» me Bonin, me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, me Francën dhe me vendet e tjera kapitaliste. Por një gjë është e sigurt: krerët revizionistë janë «me thika të hapura» me njëri-tjetrin; ata në fakt urrehen me njëri-tjetrin, por situata ua do që këto mosmarrëveshje të thella t'i mbulojnë, sido që me zor.

Lufta e tyre kundër revanshistëve të Bonit, kundër imperializmit amerikan është një bluf. Asnjëri nuk i beson asaj. Edhe ata e dinë që kjo demagogji nuk zë vend, prandaj, përpjekjet për t'u lidhur me një mijë fije me Perëndimin kapitalist, janë të mëdha nga të gjithë. Këtu është një garë e madhe. Revizionistët sovjetikë forcojnë lidhjet me perëndimorët dhe përpiqen të dobësojnë, të ngatërrojnë ose t'i presin me gërshërë lidhjet që kërkojnë të vendosin «aleatët» satelitë të tyre.

Veprimet e Bonit, të Shteteve të Bashkuara të Amerikës, të Anglisë etj., janë në zhvillim e sipër me të gjitha format. Vajtja e Niksonit në Rumani, është një veprim i madh, një provë e madhe në këtë drejtim. Për këtë gjë kam shkruar në një shkrim të mëparshëm.

Perandoria revizioniste sovjetike e shikon shumë të vështirë pozitën e saj në Evropë. Satelitët evropianë, i mban me zor në fre dhe vë pyetjen deri kur ky fre do të mbajë. Një ditë do të këputet. Prandaj përpjekjet e sovjetikëve synojnë t'i zbutin punët me Bonin, të krijojnë kondita përkëdhelëse për ta, natyrisht edhe koncesione do të japin në kurriz të «aleatëve», por vetëm të sigurojnë për çdo rast qenien e «aleatëve» në Traktatin e Varshavës. Këtu sovjetikët do të insistojnë, pse ju duhet «mish për top» për të ruajtur kufijtë e tyre perëndimorë. Sovjetikët parashikojnë që do të vijë ajo ditë, që «aleatët» e tyre nuk do të mund t'i mbajnë dot si duan ata në zap. Kërcënimet, shantazhet politike dhe ekonomike nuk do ta

bëjnë si më parë efektin e tyre. Në këtë drejtim ndihmojnë fuqimisht Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Konkurrenca «paqësore» amerikano-gjermanoperëndimore në këtë sektor po jep fryte të dukshme në dezintegrimin e perandorisë sovjetike në Perëndim.

Prandaj sovjetikët i kthyen sytë nga Lindja, vende të «përshtatshme për kolonizim».

Pra, pa i lënë pas dore kujdesin dhe politikën e vet properëndimore, Bashkimi Sovjetik duke ruajtur dhe duke forcuar miqësinë me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, të cilat i konsideron përsëri një konkurrent të madh të tij, e ka hedhur vështrimin dhe aktivitetin më të madh në Lindjen e Mesme, në Lindjen e Largme dhe në oqeanin Paqësor.

Bashkimi Sovjetik revizionist predikon idenë e një aleance të sigurimit me popujt e Azisë dhe ka filluar aktivisht të veprojë në këtë drejtim. Socialimperializmi sovjetik synon të arrijë përgatitjen e luftës kundër Kinës, izolimin dhe frenimin e saj dhe kolonializimin e vendeve aziatike. Revizionistët sovjetikë mendojnë se investimet në armatime e të tjera, për Indinë, Pakistanin, Indonezinë etj., do t'i sjellin fitime ekonomike, politike dhe ushtarake, kurse koncesionet e mëdha që revizionistët sovjetikë i japin Japonisë do ta bëjnë këtë të jetë mike me Bashkimin Sovjetik dhe t'u shërbejë këtyre në synimin për izolimin e Kinës dhe për të marrë pjesë në një kryqëzatë kundër Kinës. E gjithë kjo strategji e revizionistëve sovjetikë bazohet dhe trumbetohet nën prizmin e sulmit të madh kundër Kinës, sulm me propagandë dhe me provokacione të armatosura.

Kjo strategji revizioniste synon të frikësojë Kinën, të pengojë përparimin e saj, të nxitë reaksionin brenda në Kinë, të ëmbëlsojë shtetet e Azisë kapitaliste, t'u heqë frikën dhe t'i kënaqë Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Japoninë.

Lufta që përgatit Bashkimi Sovjetik kundër Kinës,

i kënaq shumë Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe Japoninë të cilat e inkurajojnë në këtë drejtim, por nuk u pëlqen manovra e aleancave e projektuar prej sovjetikëve në drejtim të shteteve ku Shtetet e Bashkuara të Amerikës kanë hedhur grepat që më parë dhe, nga grabitja e pasurive të tyre, varet shumë ekzistenca e vetë kapitalizmit amerikan.

Prandaj si kundërveprim i këtij plani sovjetik, duhet parë udhëtimi aktual i Niksonit, i cili jo vetëm ka për qëllim të forcojë pozitën e Shteteve të Bashkuara të Amerikës në Indi e gjetkë, por të futet edhe në Rumani, në strofken e sovjetikëve. Me këtë Niksoni u thotë sovjetikëve: Ju futeni në vathën e deleve të mia, por edhe unë futem në vathën e deleve tuaja. Sigurisht një veprimtari e tillë nuk është pa rreziqe, pa konflikte. Dhe konfliktet e armatosura nuk janë shuar, as në Lindjen e Mesme, as në Vietnam dhe as në mjaft vende të tjera të Afrikës dhe të Amerikës Latine.

Këto konflikte do të vazhdojnë, pse ato janë pasqyra e konflikteve të të dyja fuqive të mëdha imperialiste, të cilat duke qenë aleate, janë dhe rivale, duke qenë në paqe me njëra-tjetrën luftojnë me mjetet e të tjerëve, shfrytëzojnë gjakun e popujve të tjerë për të rregulluar interesat e tyre të ndyrë, zonat e tyre të influencës.

Naseri është një birbo politik në shërbim të sovjetikëve. Të tillë u bënë dhe revizionistët vietnamezë, të cilët me gjakun dhe me sakrificat e popullit të tyre, bëjnë lodrën e ndyrë të sovjetikëve. Shtetet e Bashkuara të Amerikës nuk tërhiqen nga Azia pa luftë, sovjetikët bëjnë përpjekje të mëdha të futen. Izraeli është koburja e amerikanëve të cilët nesër, në koniunktura të tjera, nxjerrin kobure të reja si Suharton ose ndonjë tjetër.

Vietnamezët siç po duket janë të lodhur nga lufta. Ata kanë hyrë në një rrugë plot rreziqe për atdheun e tyre. Ata përpiqen të tregohen asnjans në lidhje me

Bashkimin Sovjetik dhe me Kinën, të tregohen gjoja të pavarur dhe independentë, por në fakt ata manipulohen nga revizionistët sovjetikë. Ata janë kokë e këmbë në rrugën e një kompromisi që u shërben jo interesave çlirimtarë të tyre, por interesave sovjeto-amerikanë.

Sovjetikët bëjnë përpjekje të mëdha të kenë influencë në Indi dhe ta bëjnë këtë një aleat të tyre, kundër Kinës. Ata i japin kredi dhe armë Indisë, bëjnë investime të shumta për të nxjerrë andej fitime të mëdha ekonomike dhe politike. Mirëpo në Indi ballafaqohen tre imperializma, të cilët kanë në atë vend influencë të madhe. India është pjesë e Komonuelthit të falimentuar, por megjithatë influenca e kapitalit anglez ndihet dhe luan një rol të konsiderueshëm në këtë zonë të sterlinës, ku ka depërtuar thellë sidomos dollari. Përveç asaj Bashkimi Sovjetik ka të bëjë në Indi me një borgjezi feudalo-kapitaliste jo pa eksperiencë të gëlltitë pasuri, të lidhë gjoja miqësi dhe të të kthejë krahët kur të duash.

India më në fund është një botë e tërë në mjerim të madh që ka nevojë për kapitale të mëdha, që Bashkimi Sovjetik nuk mund të jetë kurrë në gjendje t'ia plotësojë, në mënyrë që ajo të veprojë si të dojë. India është një kontinent në lëvizje, e mbarsur me revolucion. Borgjezia kapitaliste indiane është antikineze, por është, gjithashtu, realiste, për sa i përket fuqisë së madhe të Kinës. Ajo do të jetë prudente në planet sovjeto-amerikane, jo nga malli por nga halli.

Kurse Pakistani, në armiqësi me Indinë për çështjen e Kashmirit, nuk u beson shumë as amerikanëve, as sovjetikëve, të cilët nuk mund të mbajnë anën e tij përpara «bakllavasë» indiane. «Buzëqeshjet» dhe avancat e tyre karshi Pakistanit kanë me vete kërcënimet dhe presionet.

Pakistani mban marrëdhënie të mira me Kinën dhe e shikon shumë më realisht gjendjen dhe të ardhmen e saj. Në këtë kohë kur sovjeto-amerikanët po ndërmarrin

këto përpjekje në Azi, Pakistani i forcon lidhjet e miqësisë me Kinën. Kjo është shumë pozitive.

Imperializmi nipon ka gjetur rrugën e hapët në Lindjen e Largme sovjetike. Me investimet japoneze në territoret e Bashkimit Sovjetik udhëheqja revizioniste sovjetike përpiqet të kompensojë investimet e veta në vendet e tjera që mendon të kolonizojë dhe Japoninë ta bëjë në mos aleat lufte kundër Kinës, të paktën një aleat neutral, në rast konflikti të armatosur me Kinën. Bashkimi Sovjetik në marrëdhëniet me Japoninë synon, po ashtu, të bllokojë tregtinë e Japonisë me Kinën, me shpresë të mbytë tregun e madh kinez.

Lindja e Mesme është dhe do të vazhdojë të jetë një zonë e influencës, e intrigave dhe e dominimit sovjetiko-amerikan. Kukullat që janë në fuqi në vendet arabe, janë të shitura kokë e këmbë. Vetëm organizimi i rezistencës dhe i luftës popullore do ta nxjerrë Lindjen e Mesme nga moçali. Rezistenca e palestinezëve është fillimi. Këtë rezistencë nuk e duan as kukullat arabe në fuqi, as padronët e tyre respektivë. Këtë e mbështetin popujt arabë. Kjo është një shpresë, por derisa nuk udhëhiqet nga komunistë rreziqet janë të mëdha.

Italia fqinje është një vend i krimbur, plot me kusarë, me fashistë, me njerëz të shitur tek amerikanët, të sovjetikët e të tjerë, një vend në krizë kronike.

Qeverinë s'po e formojnë dot; fashistët, puçet ushtarake të përgatitura nga amerikanët, janë gati në prapaskenë. Këto puçe kolonelësh fashistë, në perspektivë, u kanë kallur frikën revizionistëve italianë, të cilët bëjnë çmos të bëjnë kauzë të përbashkët me reaksionin. Ata janë vënë në ankand, por nuk i blen njeri.

Franca e pas Dë Golit, po përpëlitet dhe ajo në krizë, përpiqet të gjejë një *modus vivendi*, në mes të dy të mëdhenjve dhe një Gjermanie Federale solide që në Evropën Perëndimore ka krijuar pozitën më të fortë domi-

nuese si: ekonomike, monetare, politike dhe ushtarake.

Amerika e Jugut është një kontinent në lëvizje. Kastroja është një antimarksist i lidhur me zinxhirët sovjetikë. Pozitive është se në Amerikën Latine ka një frymë të theksuar kundër Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Partitë marksiste-leniniste të vërteta janë atje, të krijuara relativisht mirë, të organizuara dhe në luftë.

Ne duhet të jemi vigjilentë, më shumë se kurdoherë përpara kësaj situatë plot rreziqe. Kujdes e vigjilencë të madhe ndaj revizionistëve sovjetikë, imperialistëve amerikanë dhe fqinjëve titistë, ndaj kolonelëve të zinj të Athinës dhe neofashistëve të Romës. Barutin ta mbajmë kurdoherë të thatë, unitetin të çeliktë, popullin në këmbë dhe Partinë të pamposhtur. Këto janë kushtet e fitoreve tona në çdo kohë dhe në çdo situatë.

## KU ISHTE MASKUAR GJITHË KY LLUM?!

Në televizionin italian po shohim lakuriq paturpësitë e revizionistëve rumunë. Vajtja e Niksonit në Bukuresht e kapërceu çdo parashikim. Pa asnjë maskë Çausheku mend sa s'qante nga gëzimi kur i dha të dy duart kryebanditit imperialist Nikson dhe bëri gjestin kuptimplotë që ta përqafonte. Dy sekonda më vonë, Niksoni, përpara kamerave televizive dhe përpara popullit, i hodhi damës rumune dorën në qafë dhe Çausheku meqë ishte më i shkurtër, e mbërtheu Niksonin nga beli. U ngjithnin dy «dashnorëve» bordeli.

Disa agjenci të lajmeve thanë se gjysmëmilion, disa të tjera thanë se një milion veta kishin dalë në rrugët e Bukureshtit për të pritur kreun e imperializmit amerikan. Gjithë këtë ceremoni skandaloze e transmetoi me pompozitet televizioni rumun e ai ndërkombëtar. Niksoni ishte «mbreti» i ditës në Rumani. Hipur në një veturë të hapur, ai u dërgonte turmave «të puthura», ngrinte të dy duart përplotë, zbriste nga makina, u afrohej turmave (të përgatitura apostafat), që t'u shtrëngonte dorën. Në gjithë këto gjeste teatrale e imitonte edhe miu i vogël rumun. Ishte mbushur Bukureshti me portrete të Niksonit dhe me flamuj amerikanë.

Krerëve të imperializmit amerikan kurrë dhe në asnjë vend kapitalist nuk u është bërë ndonjë pritje e tillë, siç iu bë në Rumani. Niksonit, kur u zgjodh president dhe

mori investiturën, as në Shtetet e Bashkuara të Amerikës nuk i rezervuan një përshëndetje të tillë. Por, natyrisht, tradhtarët e popullit rumun qenë të përvëlur për ta shitur Rumaninë tek amerikanët në një mënyrë të tillë. Ishte dita e dasmës së tyre, u martuan publikisht.

Kuptohet se çfarë ka bërë e bën «çifti» i martuar brenda në dhomë. Këto nuk do t'i tregojë televizioni, por do t'i tregojnë jeta dhe ngjarjet që nuk do të mungojnë të shfaqen, bile shumë shpejt sepse as rumunët as amerikanët nuk do t'i lënë të ftohen.

Çdo gjë ishte e parapërgatitur që më parë. Matrapazët amerikanë, nën petkun e «profesorëve» e të «shkenctëtarëve», e paraprinë Niksonin në Rumani, studiuin ç'mund të mirrinin e ç'mund të linin, nga t'ia fillonin dhe ku do të mbaronin. Këta mjeshtër i priti edhe vetë Çaushi i Rumanisë dhe, me përgjigjet që u dha, u tha atyre se Rumania është një bordel i hapur për amerikanët. Dikush, po t'i lexojë këto cilësime që u bëj tradhtarëve rumunë, mund të thotë se janë fjalë banale. Banale janë vërtet, por edhe fjalë të tilla janë krijuar për të shprehur e për të pasqyruar një ide, një gjendje, një situatë reale. Janë vetë idetë e Çaushtit, gjendja dhe situata në Rumani që s'mund të shprehen ndryshe veçse përmes këtyre shprehjeve. Ç'ndyrësi! Ku ishte maskuar gjithë ky llum?!

Tash në Rumani do të vërshojnë «turistët» amerikanë «për të forcuar» situatat. Për këtë, qysh më parë, janë formuar shoqëritë rumuno-amerikane të ndërtimit të pallateve me qëllim që këto lloj kafshësh të mbulojnë Rumaninë «për të fuqizuar racën». Niksoni fillon «epopenë» e Trajanit. Por kjo «epope» e re, s'do të dojë shumë kohë që të bëjë ndryshimin racor, sepse terrenin në Rumani e gjen të përgatitur. I vetmi shqetësim i tyre është që imperialistët sovjetikë të mos ua turbulojnë muajin e mjaltit. Por turizmi, bibliotekat amerikane,



mënyra e jetesës amerikane, janë preludi i tragjedisë së madhe që revizionistët rumunë i kanë gatuar popullit të tyre.

Këtë tragjedi do ta pasojnë akte të tjera që do ta bëjnë Rumaninë një Jugosllavi të dytë. Bile më keq se një Jugosllavi të dytë, sepse për Jugosllavinë të paktën ekziston një shpresë për të shpëtuar nga katastrofa tiste dhe nga zgjedha amerikane: revolta e popujve të Jugosllavisë. Kjo shpresë nuk ekziston në Rumani. Kjo që them nuk është antimarksiste, por kam bindjen se në rast se popullit jugosllav i duhet një kalitje, popullit rumun i duhen njëqind kalitje për t'u hedhur në revolucion. Faktet janë kryeneçe. Kjo nuk do të thotë se në Rumani nuk ka njerëz të mirë, patriotë ose revolucionarë. Të tillë ka pasur e ka, por si ata, si masat e gjera duhet të kaliten në luftën me armë dhe në luftën ideologjike.

Fundi i Rumanisë do të duket pas disa vjetësh. Tash klika në fuqi po përpaket të mbulohet me slogane «marksiste», po i bie gjoksit se po ndërton «socializmin»! Dhe çfarë socializmi!

Më vonë do të bien tamburet se Rumania «po ndërton gjigantë modernë të industrisë», se bujqësia «socialiste» rumune po bën «hapa kolosalë» përpara. Një «socializëm i vërtetë» ala amerikane do të ndërtohet në Rumani, ashtu si në Jugosllavi. Çdo gjë do ta hedhë në dorë imperializmi amerikan. Gjatë kësaj kohe të shiturit rumunë duhet t'i adaptojnë kësaj strukture të re «socialiste ultramoderne» edhe superstrukturën «socialiste ultramoderne». Këtë superstrukturë rumunët e kanë filluar ta ndërtojnë, do ta vazhdojnë me kongresin që bëjnë këto ditë dhe do t'ua perfeksionojnë më tej amerikanët. Do të dëgjojmë «të reja» për ndërtimin e socializmit; ky do të jetë «socializmi rumun» i vaditur me «ujin e Dumbovicës». Më vonë do të na dëgjojnë veshët ndërtimin

e «socializmit hungarez», atë polak, mundet edhe mongol, në rast se Mongolia nuk fshihet fare nga harta edhe *de jure*, pse *de facto* ajo tash është gubernë sovjetike.

Ky proces i kolonializimit dhe i degjenerimit të Rumanisë do të bëhet edhe më shpejt nga ai i Jugosllavisë. Imperializmi amerikan dhe tradhtarët e popujve kanë tash më shumë eksperiencë për të tilla transformime.

Të gjitha këto situata i kemi parashikuar. Por kemi parashikuar dhe revolucionin. Dhe situatat për të me siguri do të pihen.

Hrushovianët shpërthyen sulmin kundër marksizëm-leninizmit dhe socializmit, por tash perandoria që ata kërkonin të ndërtonin, po kërcet nga të katër anët. «Djajtë dolën nga shishja». Më kot klika renegate e Brezhnjevrit përpaket t'i vërë tapën kësaj shisheje si në Çekoslovaki! Në stanin revizionist kanë lindur kontradikta të mëdha, kontradikta në mes sovjetikëve dhe satelitëve të Traktatit të Varshavës. Ato nuk mund të zgjidhen, veçse me luftë.

Diku kam shënuar se plani i Çerçillit dhe i agjentit të tij Tito, ishte të likuidonin socializmin në vendet e demokracisë popullore. Tash këtë vepër po e kryejnë së toku revizionistët hrushovianë, Gomulka, Kadari, Ulbrihti, Çausheku, Zhivkovi, Novotni, Dubçeku, Husaku dhe Titoja. Ky i fundit, nga agjent i anglezëve, është bërë agjent i amerikanëve. Tek amerikanët po mbështeten të gjithë që nga hrushovianët deri te Nikolai i Rumanisë.

Ç'do të bëjnë sovjetikët me rumunët? Ose duhet të ndërhyjnë si në Çekoslovaki dhe kjo do të qe katastrofë politike për ta (sa për «luftë dhe rezistencë» nga ana e rumunëve, kjo nuk ngjet), ose t'ia ngrenë këmbët klikës aktuale rumune proamerikane dhe ta zëvendësojnë me klikën e tyre. Ky është varianti që u leverdis më shumë sovjetikëve, por ky komplot duhet vënë në jetë, gjë që



s'është aq e lehtë. Çausi ka kërkuar ndihmën e CIA-s dhe të Titos për t'i bërë ballë çdo eventualiteti ose sovjetikët do ta hanë nga zori «pilulën rumune». Por edhe kjo është katastrofë për brezhnjevianët dhe sëmundje ngjitëse për gjithë satelitët e tjerë gjoja të bindur ndaj sovjetikëve. Ethja amerikane do të ngjitet në të gjithë lakenjtë. Zjarr ka në perspektivë. Edhe në zjarr të parështur duhet të bëjmë kundër të gjithë këtyre tradhtarëve të popujve, të marksizëm-leninizmit, të socializmit.

**VLORE, E SHTUNË**

**16 GUSHT 1969**

## **NJË AEROPLAN GREK ULET NË RINAS**

Më njoftuan se afër drekës, në Aerodromin e Rinasit zbriti një aeroplan «Dakota» i linjave ajrore civile greke, me shumë pasagjerë grekë, i kthyer nga rruga me zor e me kobure nga një doktor «demokrat» i ushtrisë greke. Ai ishte tok me gruan dhe me djalën dhe kërkoi strehim politik te ne. Radioja jonë lajmëroi uljen e aeroplanit dhe nesër e lëmë të lirë të kthehet përsëri nga erdhi, pa doktorin dhe familjen e tij. Organet përkatëse do ta marrin doktorin në pyetje, pastaj ta degdisin jashtë kudo që të dëshirojë. Ç'ta mbajmë këtu!

VLORE, E HËNE

18 GUSHT 1969

## **PSE PUSHTUESIT SOVJETIKË DHE UDHËHEQJA REVIZIONISTE ÇEKOSLLOVAKE JANË TË SHQETËSUAR**

Këtë javë nga shtypi perëndimor e nga shtypi dhe radioja çekoslllovakë del një shqetësim i jashtëzakonshëm. Kuislingët çekoslllovakë, me Svobodën dhe me Husakun në krye, si edhe revizionistët e Moskës, janë aq shumë të alarmuar dhe të frikësuar nga grevat e demonstratat e popullit çekoslllovak me rastin e 21 gushtit (përvjetori i parë i pushtimit të Çekoslllovakisë nga trupat sovjetike), sa s'ka ku të vejë më. Forcat sovjetike po bëjnë manovra në Çekoslllovakë me njësitë e tyre ushtarake, po bëjnë, me një fjalë demonstrime forcash për të frikësuar çekoslllovakët. Jëpishevi «i famshëm»<sup>1</sup>, që po i «zë» vendin gogolit Jakubovski, me një grup të madh oficerësh, prej kohësh ndodhet në Çekoslllovakë, mban fjalime, jep udhëzime, «puthet» në televizion me kuislingët, shkon te Svoboda, te Husaku dhe te ministri i Brendshëm çek. Dhe ky «farë burri» pa kripë dhe pa asnjë zotësi (pse unë e njoh mirë), i vë çekët me radhë të flasin në radio, në televizion, në mitingje, të kërcënojnë popullin dhe punëtorët dhe të arrestojnë. Janë bërë arrestime në masë, pse u ka hyrë frika në palcë, se mos u ngjasë ndonjë gjë më 21 gusht. Ndonjë gjë e madhe

1 Në atë kohë drejtor i drejtorisë politike të ushtrisë sovjetike.

nuk do të ngjasë, por grevë e heshtur ka mundësi, ka mundësi të hidhen trakte, që kanë kohë që vazhdojnë të hidhen e veprime të tjera si këto. Por mendoj se edhe këto nuk janë pak dhe nuk janë keq për një fillim. Çështja qëndron në atë, dhe kjo ka rëndësi, që urrejtja e popullit është e madhe dhe gati unanime kundër okupatorit dhe kolaboracionistëve.

Të shohim ç'do të bëhet më tej. Sovjetikëve u ka ngelur «hala» çeke në grykë dhe po i mbyt. Kjo i bën të harrojnë edhe shuplakat rumune dhe, për të tërhequr vëmendjen e opinionit botëror nga kjo «çorbë e thar-tuar», revizionistët sovjetikë po provokojnë në kufijtë e Sinkiangut. Kinezët zbrapsin armiqtë, bëjnë protesta, por revizionistët sovjetikë s'bëjnë zhurmë, sepse këtë zhurmë s'e duan, sa të kalojë 21 gushti.

**VLORE, E HËNË**  
**25 GUSHT 1969**

## **S H Ë N I M**

Nesër dhe pasnesër, shokët Ramiz dhe Hysni do të bisedojnë me shokët komunistë francezë Zhyrke, Marti dhe Zhulkin kurse më 28 do t'i pres unë.

**VLORE, E MËRKURË**  
**27 GUSHT 1969**

## **POLITIKË TIPIKE CARISTE E REVIZIONISTËVE SOVJETIKË**

Krerët revizionistë të Bashkimit Sovjetik zbatojnë një politikë tipike cariste — atë të aleancës e të bashkëpunimit me forcat reaksionare e imperialiste dhe të luftës kundër popujve e revolucionit. Këtë politikë kohët e fundit ata po e zbatojnë në marrëdhëniet e tyre me revanshistët e Gjermanisë Perëndimore. Po i dërgojmë gazetës «Zëri i popullit» artikullin me titull: «Forcimi i lidhjeve midis Moskës e Bonit — pjesë përbërëse e strategjisë globale kundërrevolucionare amerikano-sovjetike»<sup>1</sup> që ta botojë nesër.

---

1 Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 470.

## BISEDE ME SHOKUN HYSNI

Në mbrëmje vonë, të datës së sotme, erdhi shoku Hysni dhe më raportoi për bisedimet që ka pasur me shokët komunistë francezë. Bisedimet kanë vazhduar 2 ditë (16 orë). Ata kishin mbetur të kënaqur.

## TAKIM ME SHOKË FRANCEZË

Sot, në orën 11<sup>00</sup>, pritëm miqtë francezë<sup>1</sup>. Ishin shumë të gëzuar. Biseduam ne burrat deri afër orës 14<sup>00</sup>. Edhe gratë biseduan për punët e tyre, pse edhe gratë e shokëve francezë janë militante komuniste. Bisedimet kaluan shumë mirë. Partia e tyre, sido që e re, po forcohet dhe kalitet.

I mbajtëm për drekë, e cila kaloi e gëzuar, deri nga ora 16.30'. Shokët francezë, pasi u ndanë me ne, u nisën për një vizitë në kooperativën bujqësore të Nartës.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 477.

## DËSHIMI I KONFERENCËS SË MOSKËS

Konferenca revizioniste e Moskës, që me zor e me dhimbje të madhe u mblodh sivjet, sa lindi u varros. Tri qëllimet kryesore, për të cilat synonin sovjetikët, dështuan me turp.

1. — «Formula e unitetit» që u propagandua me të madhe, rezultoi me një fiasko të bujshme. As nuk mund të arrihej dhe as u arrit një gjë e tillë. Nën maskën e unitetit, revizionistët sovjetikë donin të realizonin hegjemoninë e tyre mbi partitë e tjera, për ta pasur si «kapital demagogjik» kundër marksizëm-leninizmit, për ta pasur si mjet karshillëku në tratativat e turpshme që zhvillojnë me amerikanët dhe së fundi për të maskuar ekspansionin e tyre kolonialisto-imperialist.

E gjithë kjo përpjekje sovjetikëve u dështoi. Mbledhja ishte një pasqyrë «historike» klikash që kacafyten, që i buzëqeshin njëra-tjetrës me zor, që bëjnë përpjekje të gjejnë terma për t'u shprehur, me qëllim që të mos thonë asgjë dhe sidomos të mos bëjnë asgjë, të mos angazhohen në asgjë. «Të bindurit», në qoftë se mund të përdorim një term të tillë, ishin nga më të pabindurit, për arsye se mbi ta rëndon grushti i hekurt i regjimit diktatorial sovjetik. Kjo «bindje» mund të shprehet më qartë me «bindem pse jam në pozita të dobëta, se më ke hedhur thonjtë në grykë, por do të përpiqem me të gjitha mënyrat t'i këput zinxhirët». Kurse «diaspora» vagabonde, ajo si kurdoherë, bënte «shumicën» dhe i

jepte tonin falsitetit të «unitetit» «të kalitur» me rubla. Ky unitet fals u trumbetua ca në fillim me të vetmin fakt se «u mblodhën» me gjithë divergjencat e grindjet që kishin dhe mungesën e unitetit e maskuan me frazën «debatet u karakterizuan nga një frymë demokratike e thellë dhe nga një liri e plotë e shprehjes së mendimeve».

Pra revizionistët sovjetikë nuk ia arritën dot qëllimit që partitë e tjera revizioniste, në fuqi ose jo, t'i kthenin në vegla plotësisht të bindura tek ata, bile dhe uniteti shtetëror i Bashkimit Sovjetik me satelitët e tij u duk jashtëzakonisht i lëkundur, sido që bëheshin be e rrufe për «miqësinë dhe unitetin». Rumania u iku nga duart, Çekosllovakia ishte pa zë, pse u gangrenizua, të tjerët i binin ziles së «akordit», e cila tingëllonte si kambanat e vdekjes. Revizionistët sovjetikë nuk e ndaluan dot as shthurjen, as korrentin e madh centrifugal. Përkundrazi, mosmarrëveshjet u shtuan, u shtua dhe oreksi edhe kuraja për t'u shpëputur nga «i madhi» dhe për të livadhisur i lirë në llumin revizionisto-kapitalist. Konferenca e Moskës ishte, pra, një disfatë e madhe dhe kjo u duk që në mbylljen e saj.

2. — Qëllimi i revizionistëve sovjetikë, që luftën imperialiste kundër Kinës ta kthenin në strumbullarin ideologjik të konferencës, ta vishnin këtë luftë socialimperialiste me petkun pseudomarksist, të merrnin *de facto* e *de jure* aprovimin unanim të konferencës kundër Kinës, edhe kjo manovër u dështoi me turp. Ç'nuk vunë në skenë revizionistët sovjetikë për t'ia arritur qëllimit të mësipërm! Deri edhe provokacionet e përgjakshme në Usuri! Ata vunë në lëvizje gënjeshtërën karshi delegatëve të konferencës, të cilëve u kishin premtuar se «nuk do të flitnin kundër asnjë partie». Por duke parë se vaporit i tyre po merrte ujë nga të gjitha anët, se dokumentet e përgatitura nga ofiqinat revizioniste të Kremlinit po sulmoheshin nga qindra «amendamente», edhe këta për-

gatitën «amendamentin e Usurit» «për të gjallëruar» mbledhjen, për të trembur mbledhjen, për të fshehur ose për të arsyetuar gënjeshtren.

Por çdo gjë u dështoi. Brezhnjevini e ndoqën edhe të tjerë në sulmet kundër Kinës, por ky ishte tamtami i daulleve të çjerra, që ndjekin daullen e madhe të shpuar.

3. — «Lufta kundër imperializmit amerikan» ishte «britma e bashkimit». Për këtë «të gjithë bërtitën në kor», por të gjithë falsonin, të gjithë e dinin se kjo ishte sa për sy e faqe, as vetë nuk i besonin asnjë grimë, pavarësisht se hapur bërtitnin: «Shtetet e Bashkuara të Amerikës janë rreziku i madh», brenda në zemrën e tyre Shtetet e Bashkuara të Amerikës ishin daj Sami, shpëtimtari i tyre, mbështetja imediate e së nesërme. Ata nuk kishin frikë se «Shtetet e Bashkuara të Amerikës ishin rreziku», ata kishin frikë se mos Amerika i kuptonte ters dhe zemërohej me ta. Por Shtetet e Bashkuara të Amerikës e dinin se me kë kishin të bënin.

Prandaj dhe ky qëllim nuk gënjeu njeri jo vetëm brenda konferencës, por as edhe jashtë saj. Por një slogan i tillë nuk i shërbeu revizionizmit sovjetik as për t'i lidhur satelitët e tij të mos bënin dashuri të veçantë, pa lejen e tij, me Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Parulla: «Çdo lidhje me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, çdo rrugë që të çon te Shtetet e Bashkuara të Amerikës duhet të kalojë nga Moska» nuk u arrit. Shtetet e Bashkuara të Amerikës vazhdojnë të ndërtojnë ura pa kaluar nga Moska.

E gjithë kjo fiasko u duk me t'u mbyllur konferenca. Ajo i përngjau një flake prej kashte. U shkrua nga një artikull, u bënë «plenomet e zakonshme» të KQ për «raportim dhe aprovim» dhe çdo gjë hyri në «prehistori». Më kot Brezhnjevini mban ndonjë fjalim, shkruan ndonjë artikull në «Pravda»! Këto thirrje të dëshpëruara kanë

dy qëllime: kërcënime, kërkime llogarie dhe mëshirë se «u diskredituam».

Brezhnjevini dhe «Pravda» sa nuk u thonë haptazi partnerëve të tyre të pabindur: «Kujtojeni të paktën me ndonjë fjalë, herë pas here të vdekurin: konferencën e shkretë, e bekoftë të paktën i madhi zot»!

Më kot! Çdo gjë konkurron në atë që Konferenca e Moskës të demaskohet. Sarabanda<sup>1</sup> e tradhtisë, ndjek kursin e vet drejt varrit. Çdo grup revizionist mendon të ujdisë kokën e vet nën plehra, çdo grup revizionist komploton kush me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, kush me sovjetikët, kush me borgjezinë nacionale. Revizionistët «ilegalë» përpiqen të legalizohen, revizionistët legalë përpiqen të bëjnë pjesë në qeveritë borgjeze të vendeve të tyre. Revizionistët si Husaku po heqin zvarrë kryqin ku janë kryqëzuar. Revizionistët rumunë po e hedhin çapin dhe horon<sup>2</sup> haptazi me Niksonin, në sheshet e Bukureshtit, revizionisti Ulbriht pret që t'ia ngrenë këmbët. Gomulka me Kadarin manovrojnë intensivisht dhe përgatitin momentin e puthjes hapur me dajon amerikan.

Varri i revizionistëve sovjetikë po bëhet çdo ditë e më i thellë. Ata do të bien brenda si një kufomë plot krimba.

1 Nga frëngjishtja — vallja.

2 Nga greqishtja — vallja.



E MARTË  
2 SHTATOR 1969

## PSIKOZA E LUFTËS E ZHVILLUAR NGA REVIZIONISTËT SOVJETIKË

### Shënime

Revizionistët modernë sovjetikë, me demagogji të madhe, pretendojnë se gjoja janë «garantët e vërtetë të pastërtisë së leninizmit», por të paktë janë ata që i besojnë. Në fakt fjalët i merr era, veprat qëndrojnë dhe këto të fundit vërtetojnë çdo ditë tradhtinë e plotë nga ana e revizionistëve sovjetikë, të marksizëm-leninizmit.

Për konsum të brendshëm, për të gënjyer masat, për të nxitur urrejtjen kundër partive marksiste-leniniste të vërteta, që i luftojnë dhe, në radhë të parë, kundër Partisë së Punës të Shqipërisë dhe Partisë Komuniste të Kinës, për të nxitur shovinizmin e shtetit të madh kundër popujve dhe veçanërisht kundër popujve shqiptarë dhe kinezë, ata shpifin ditë e natë, se jo vetëm gjoja ne kemi tradhtuar marksizëm-leninizmin, por çdo gjë që kemi fituar, çdo gjë që kemi ndërtuar e krijuar, na i ka dhënë Bashkimi Sovjetik, se asgjë s'kemi bërë vetë. Kjo është një këngë aq bajate dhe e neveritshme sa besoj s'këndohet as nga kolonistët më të egër, as këta nuk kanë bërë një propagandë të tillë. Sidoqoftë faktet, jeta në vendet tona i demaskojnë keqas tradhtarët revizionistë, të cilët duke kujtuar se me këtë propagandë shpifëse të shfrenuar, që nuk na

prish ndonjë punë, do të gjejnë audiencë në popujt tanë, gjejnë urrejtje. Radioja revizioniste e Moskës nuk dëgjohet fare nga njerëzit tanë. Kjo radio shumë herë ka bile biseda aq flagrante shpifëse saqë meritojnë t'ia transmetosh popullit, duke i thënë «dëgjo sa poshtë ka rënë Moska revizioniste»!

Tradhtia e revizionistëve solli në vendet e tyre kaosin politik, ideologjik, ekonomik, solli përçarjen në mes tyre, ngjalli nacionalizmin, restauroi kapitalizmin dhe vendosi diktaturën fashiste ushtarake në çdo shtet revizionist dhe mbi të gjithë diktaturën fashiste ushtarake sovjetike. Traktati i Varshavës u shndërrua nga sovjetikët në një mjet legal për të mbajtur nën zgjedhë *manu militari* satelitët e tyre të pabindur. Vendet revizioniste në asgjë dhe për asgjë nuk i përshkon fryma e «interesit të përbashkët», pale fryma e unitetit, i cili nuk ekziston as në kuptimin, në frymën borgjezo-kapitaliste. Politikisht, ekonomikisht dhe ushtarakisht sundojnë me forcë sovjetikët. Çdo traktat i çdo natyre qoftë, çdo marrëveshje e çdo natyre qoftë, pavarësisht nga termetat që figurojnë në to, janë të njëanshme, zbatohen në mënyrë të njëanshme, në interesin hegjemonist të revizionizmit sovjetik. Tentativa e «çlirimit» revizionist çekoslovak, përfundoi me pushtimin ushtarak sovjetik të Çekosllovakisë; «kryengritja» revizioniste e Çausheikut po përpëlitet në vështirësi nën kërcënimin e tankeve sovjetike, revizionisti Ulbriht, që është në kontradikta me revizionistët sovjetikë dhe me ata polakë të cilët përgatitin me Bonin kapitullimin e RD Gjermane, po përgatit valixhet «të dalë me nderime» në pension, se «u plak». Revizionisti Kadar, rri i strukur, si një mi i frikshëm, pret kohë më të përshtatshme për të përsëritur aksionin e klubit «Petëf», pse aktualisht ai ka mbi zverk divizionet sovjetike, që i janë shtruar në vatrën e tij. Kurse tradhtari antisovjetik Gomulka është «ale-

ati» kokosh më besnik i sovjetikëve, në koniunkturat aktuale, ndërsa zhazhka Zhivkov është aleati pulë i sovjetikëve.

Në këto situata tragjike për sovjetikët dhe për satelitët e tij dominojnë forca dhe frika e ushtrisë sovjetike. Ajo bën ligjin, ajo vendos në politikë, në ideologji, në ekonomi, në të gjitha marrëdhëniet në mes tyre. Bashkimi Sovjetik ka arritur në një shkallë të atillë që kudo, për çdo gjë dhe në çdo kohë, flet me gojën e topave, të tankeve, të raketave, të flotës, të atomit. Ajo zhvillon në kulm histerinë e luftës, të shantazhit luftarak, të shantazhit të invadimit dhe të okupimit. Ndryshe nuk mund të dominojnë dot forcat centrifugale të satelitëve revizionistë. Gati, dy vjet me radhë, pa pushim, dimër e verë, në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera revizioniste, po zhvillohen manovra ushtarake të çdo lloji, të çdo grade. Demonstrim i madh forcash sovjetike kundër kujt?

Asnjëherë marrëdhëniet e revizionistëve sovjetikë nuk kanë qenë aq të mira, aq të përzemërta, aq miqësore sesa sot me Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe me Bonin dhe, këto marrëdhënie, shkojnë çdo ditë duke u përmirësuar. Kjo miqësi zhvillohet pavarësisht nga demagogjia që bëjnë herë pas here sovjetikët se gjoja këto manovra ushtarake i bëjnë për të qenë «të përgatitur kundër Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Bonit». Populli ynë thotë: «Mos i shiko gunën po shikoj punën».

Revizionistët sovjetikë përgatiten për luftë imperia-liste kundër Republikës Popullore të Kinës dhe Republikës Popullore të Shqipërisë; revizionistët sovjetikë përgatiten për luftë për të krijuar perandorinë e tyre koloniale; revizionistët sovjetikë përgatiten ushtarakisht për të mbajtur nën zgjedhë satelitët e tjerë revizionistë, për të ndërhyrë me armë në Rumani, siç ndërhyjnë në Çe-

koslovaki, ose për të shtypur revolucionin dhe kryengritjet e vërteta që mund të pëlçasin në Bashkimin Sovjetik dhe në vendet e tjera ku sundojnë revizionistët. Duhet të vazhdojmë ta demaskojmë këtë histeri lufte të revizionistëve sovjetikë.

Objektivi i afërt i sovjetikëve është Rumania, e cila është ajo që është dhe që dimë. Vazhdimisht ajo po mbahet nën presion ushtarak. Bullgaria është bërë provokatori numër dy, i pari është Bashkimi Sovjetik revizionist. Çausheku luan një lojë tipike oportuniste, revizioniste të rrezikshme, ai shpreson më shumë te Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe te koniunkturat. Ai po merr masa që nga ana e jashtme duken me frymë «rezistence» por ç'ka brenda? Edhe me këtë rast është për të thënë: «Mos i shiko gunën, po shikoj punën». Sovjetikët, do t'i zbrazin gjithë «fishekët» me Rumaninë dhe ka shumë rrezik që në një mënyrë ose në një tjetër, ta gëlltitin.

Sigurisht Gromikojë shkon sot te Tito trockisti, ta bindë atë për «ndjenjat dashamire të sovjetikëve ndaj tij» dhe ta sigurojë Titon «që nuk i vjen asnjë e keqe Jugosllavisë në rast se i bëjnë dasmën Rumanisë». Prandaj Gromikojë do të këshillojë Titon të heqë dorë nga mbështetja që i bën Rumanisë, pse nuk do të dalë asgjë e mirë për ta, ashtu si «nuk doli asgjë e mirë, për ju, — do t'i thotë Gromikojë Titos, — kur mbështetët Dubçekun» etj.

Titoja është një ujk revizionist i vjetër, i dubluar edhe me dredhitë e dhelprës dhe i kupton të gjitha këto.

Titoja, jo më larg se tri-katër ditë më parë, e pohoi vetë se regjimi i tij ka falimentuar, se partia e tij revizioniste ka degjeneruar, se në Jugosllavi janë ngjallur armiqësitë e vjetra nacional-shoviniste, se degjenerimi i ekonomisë jugosllave është në kulm, se atje mbretëron

korupsioni dhe anarkia<sup>1</sup>. Titoja e di se pas Rumanisë, në këto situata, i vjen radha Jugosllavisë. Sovjetikët punojnë brenda me rankoviçistët dhe indirekt do t'i lënë të kuptojë Titos: «O me ne, o ne do të të ngremë këmbët». Titoja nuk do t'u dorëzohet sovjetikëve, pse atëherë mbaroi si «Tito» dhe si politikë titiste. Sovjetikët, sipas informatave që kemi, po organizojnë brenda «Partinë m-l jugosllave — Informbyroiste» natyrisht anti-Tito dhe gjoja anti-Rankoviç (kjo për të humbur gjurmët). Titoja duhet t'u bëjë ballë këtyre situatave. Ai armatoset, ai përforcon miqësinë me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, ai po spastron terrenin nga kundërshtarët, bën demagogji e po bën një kthesë rrënjësore në parti derisa thotë vetë se «do të më quajnë dogmatik për këto spastrime që do të bëj në parti».

Titoja me këtë manovër kërkon të çarmatosë dhe të dekurajojë diversionin sovjetik duke u treguar më «stalinist» se Brezhnjevi, i cili po luan në surdinë me emrin e Stalinit. Qelbësirën e tyre revizioniste, politikën imperialiste, grabitqare, revizionistët sovjetikë këto kohët e fundit po përpiqen në mënyrë diskrete ta mbulojnë me famën e Stalinit. Ata kanë vënë disa mareshalë të falimentuar të shkruajnë kujtimet dhe në to e famshmja CK u ka sugjeruar si të shkruajnë dhe sa të shkruajnë për Stalinin. Kjo tregon presionin e madh të masave brenda dhe falimentimin e politikës së tyre tradhtare.

Duhet ta ndjekim me kujdes vajtjen e Gromikos në Beograd, bisedimet, qëndrimin e Titos dhe të jugosllavëve pse këto kanë rëndësi.

<sup>1</sup> Për këto çështje Titoja ka folur më 29 gusht 1969 në Zadar.

E MËRKURË  
3 SHTATOR 1969

## POPUJT NUK MPOSHTEN AS NGA TANKET, AS NGA DIPLOMACIA E REVIZIONISTËVE SOVJETIKË

Nesër në gazetën «Zëri i popullit» do të botohet artikulli me titull: «Popujt nuk mposhten as nga tanket, as nga diplomacia e revizionistëve sovjetikë»<sup>1</sup>. Artikulli përmban ide edhe nga shënimet që kam mbajtur dje.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 497.

**BISEDË ME SHOKUN RITA MARKO**

Bisedova me shokun Rita Marko, të cilin e nisim në krye të një delegacioni për në Hanoi, për të marrë pjesë në varrimin e presidentit Ho Shi Min.

**NGUSHËLLIME PËR HO SHI MININ**

Shkuam në ambasadën e RD të Vietnamit dhe ngushëlluam për xha Honë. Pritnin ngushëllime të dy ambasadorët, ai i RD të Vietnamit dhe ai i Republikës së Vietnamit të Jugut.

## **NJË FJALIM QË DUHET RIPUNUAR**

Lexova projektfjalimin që Ministria e Punëve të Jashtme ka përgatitur për në sesionin e sivjetëm plenar të OKB-së. Nuk ishte gjë.

U dhashë udhëzime dhe i këshillova shokët ta lënë atë mënjane edhe si strukturë, pse, po të fillojnë «të presin e të qepin» mbi të, do të bëhet një «çorbë derri»! Të ndërtojnë një fjalim të ri më të shkurtër, më të qartë, jo me fraza bombastike, por diçka politike të nivelit të lartë.

## **NË FESTË NA FTOJNË, POR S'KA KUSH TË NA PRESE**

Ambasadori ynë në Pekin na njoftoi për ftesën që na bën RP e Kinës për të marrë pjesë në festën e 20-vjetorit të themelimit të republikës. Edhe na ftojnë, edhe shtojnë, gjithashtu, se «shokët në Pekin janë shumë të zënë me punë, po përgatitemi për luftë», se «nuk do të festojmë me madhështi, por ju ju ftojmë, se ju kemi vëllezër» etj., etj.

Gjëra të çuditshme! Me një fjalë, ata duan të thonë: «Dërgoni një delegacion të dorës së dytë». Ambasadori kinez, që sapo ka ardhur te ne dhe ende nuk jemi parë me të, «do të shkojë në Pekin që të presë delegacionin tonë», se atje nuk paska kush ta presë! Kurse këtu, në Ambasadën e RP të Kinës, thonë se do të japin një pritje të madhe, ku do të ftojnë tërë udhëheqjen tonë, por vetë ambasadori nuk do të jetë. Ka tre vjet që ambasada e tyre nuk ka ambasador. Dy që ishin para këtij janë arres-tuar dhe ky, që sapo erdhi, në vend që të rrijë në krye të detyrës, «do të vejë në Pekin të presë delegacionin tonë». Shumë gjëra të çuditshme po bëjnë!!

Ne duhet të dërgojmë një delegacion me një anëtar të Byrosë Politike në krye, si, për shembull, shokun Haki Toska.

## NJË QËNDRIM TJETËR I LËKUNDSHËM I SHOKËVE KINEZË

Ambasadori kinez i tha ambasadorit tonë në Pekin se «ne (kinezët) në fjalimin e festës (për 20-vjetorin e themelimit të Republikës Popullore të Kinës) në Pekin nuk do t'i zëmë në gojë revizionistët sovjetikë, por do të themi «socialimperialistët», që ata të mos largohen nga salla»!!

Bëni edhe ju si ne, donte të thoshte ambasadori.

Rita [Marko] na lajmëroi nga Hanoi, ku ka shkuar për të marrë pjesë në ceremoninë e varrimit të Ho Shi Minit, se Li Hsien Nieni i ka thënë: «Po të na japë dorën Kosigini, ne do t'ia japim, sepse kemi marrëdhënie diplomatike»!! Rita ia hodhi poshtë këtë mendim dhe Li Hsien Nieni u detyrua t'ia linte dorën në hava Kosiginit, i cili ia nderi. Çudira! Çudira!!

## KOSIGINI NË PEKIN

Të gjitha «çudirat» e djeshme i nxorën qartë veshët, ku fshihej lepuri. Kosigini u kthye dje nga Irkutsku dhe shkoi në Pekin. Atje e pritën Çuja me Li Hsien Nienin dhe, siç thoshte mbrëmë TASS-i, biseduan «për gjëra të dobishme për të dyja palët». Çdo gjë ka qenë e përgatitur me kohë në mënyrë të fshehtë. Poshtërsia e tyre s'paska fund!



## ÇU EN LAI U TAKUA ME KOSIGININ

Dyshonim se Çu En Lai mund të takohej me Kosiginin në Hanoi me rastin e varrimit të Ho Shi Minit. Çu En Lai është i zoti për pirueta të tilla politike. Ky dyshim ka qenë i bazuar, megjithëse shumë ujë ka kaluar nën urë, që nga fillimi i Revolucionit të Madh Kulturor Proletar e këtej.

Revizionistët tradhtarë sovjetikë dhe aleatët e tyre kinezë, me Liu Shao Çinë e kompani, u demaskuan. Mirëpo, me gjithë fitoret e arritura, duhet punuar akoma shumë që të konsolidohen këto fitore dhe, në radhë të parë, të riorganizohet dhe të konsolidohet Partia Komuniste e Kinës në rrugën marksiste-leniniste.

Është arritur kjo? Na vjen keq, por dyshojmë. Dimë se gjendja është forcuar, se ecet kudo drejt stabilitetit, por derisa partia nuk e ka marrë fort punën dhe drejtimin në duart e veta, ka rreziqe lëkundjeje në vijë dhe më shumë nga e djathta sesa nga e majta. Shumë mund të heshtin, mund të paraqiten «të penduar», «të bindur» ose «të riedukar» derisa të kalojë vala «e rëndë» e Revolucionit Kulturor dhe pastaj të ringjallen, të rifillojnë punën me forma të reja, me parulla të reja, në situata «të reja», me «flamurin e ideve të Mao Ce Dunit», duke tundur librin e kuq dhe duke afishuar në gjoks pafkën e kuqe me portretin e artë të Mao Ce Dunit!

Një nga këta mund të jetë Çu En Lai, prandaj ne dyshonim se mos bënte ndonjë takim në Hanoi me kryerevizionistin Kosigin. Kur Çuja u largua nga Hanoi, para se të mbërrinte atje Kosigini, ne u gëzuam e thamë: «Qëndrim i vendosur, kinezët tash as me sy nuk duan ta shohin Kosiginin», pale t'i jepnin dorën, qoftë edhe formalisht, dhe të bisedonin me të.

Më vonë, për varrimin e Ho Shi Minit, shkoi në Hanoi Li Hsien Nieni, i cili kishte dëshirë «t'i jepte dorën Kosiginit», por e ndaloi, si të thuash, shoku Rita.

Kaloi edhe kjo dhe ne menduam se u mbyll çështja ashtu siç duhej. Por dardha e ka bishtin prapa. Kinezët e sovjetikët po punonin me kohë në fshehtësi për një takim Çu En Lai-Kosigin.

Pas varrimit të Ho Shi Minit, Rita u ftua nga Li Hsien Nieni dhe shkoi për vizitë në Pekin. Asgjë nuk i thanë Ritës dhe as neve këtu në Tiranë. Ditën e takimit të Çu En Lait me Kosiginin në Pekin, më 11 shtator 1969, u bë edhe takimi i Ritës me Kan Shenin e të tjerë. Në të ikur Kan Sheni i tha Ritës: «Mundet që Kosigini, që kthehet nga Hanoi, të ndalet në aerodromin e Pekinit, bile ka mundësi që tash, që ne jemi këtu, të bisedojë edhe Çu En Lai me Kosiginin në aerodrom». Rita, i habitur, i thotë: «Si është e mundur një gjë e tillë? Po për se do të bisedohet?!». Kan Sheni, me paturpësinë më të madhe, iu përgjigj: «Nuk dimë asgjë». Meqenëse ky muhabet me qëllim u bë në fund të takimit, me kaq ata u ndanë me njëri-tjetrin.

Miqve dhe shokëve të tyre «më të ngushtë» jo vetëm nuk u thanë gjë më parë lidhur me këtë takim, por edhe në orën e fundit, kur bisedimet kishin marrë fund me revizionistin, neve na u fsheh kjo dhe na u tha pas dy ditësh nga Çu En Lai në praninë e Kan Shenit. Një gjë e tillë vërtetonte qartë se për këto bisedime në rang kryeministrash ishin bërë tratativa shumë kohë më parë,

bile ishin vënë edhe «kushte» nga kinezët. Ky qëndrim nga ana e kinezëve është një qëndrim i gabuar, jo i sigurtë dhe i keq ndaj nesh.

Nga radiogrami i parë që na dërgoi Rita, del se Çu En Lai e njoftoi se me Kosiginin kishte biseduar këto gjëra:

1 — Të zgjidhen problemet kufitare dhe derisa të zgjidhen këto:

- a) Të ruhet statukuaja;
- b) Të ndalohen goditjet;
- c) Të tërhiqen trupat e të dyja palëve nga zonat e kontestuara;
- ç) Barinjtë e të dy vendeve të venë e të vijnë lirisht në verë si më parë për të kullotur bagëtinë.

2 — Të zgjidhen problemet hekurudhore, lumore, detare dhe ajrore.

3 — Të zgjidhen disa probleme të tregtisë.

4 — Të shkëmbehen ambasadorë.

Kushtet paraprake të kinezëve për këto bisedime:

1 — Të mos ndalohet polemika ideologjike.

2 — Të mos sulmohen nga sovjetikët bazat atomike kineze, sepse atëherë do të ketë luftë deri në fund.

Sipas radiogramit të Ritës, Çu En Lai shtoi: «Kosigini në përgjithësi i pranoi këto që iu thanë dhe ai do t'ia parashtrojë udhëheqjes. Këto bisedime u bënë me porositë e Mao Ce Dunit dhe të Lin Biaos. Sovjetikët kërkojnë bisedime, sepse gjendja e tyre e brendshme është në krizë të madhe; Kosigini është «pëllumb», ai ka dhënë tri herë dorëheqjen. Me anë të këtyre bisedimeve këta duan t'u bëjnë presion Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Do të ketë ulje tensioni për një kohë, pa ditur sa do të vazhdojë, por ne (kinezët) nuk do t'u bëjmë asnjë lëshim sovjetikëve».

Këto thotë shkurt radiogrami i parë dhe i vetëm që morëm nga Rita. Ky nisur nga Shangai për këtu më 16

shtator. Rita ua tha atyre «mendimin e tij të parë personal», se ata nuk bënë mirë që u takuan në këtë nivel të lartë, ky është gabim dhe në favor të revizionistëve sovjetikë, të cilët do të spekulojnë. Më shumë hollësi do të mësojmë kur të na raportojë vetë Rita. Por edhe nga këto që kemi mësuar, mund të gjykojmë. Derisa shokët kinezë nuk na informojnë, ne duhet të arsyetojmë mbi të dhënat që disponojmë.

Amerikanët shpërndanë një lajm «sensacional»: **Bashkimi Sovjetik do të sulmojë Kinën dhe veçanërisht bazat atomike kineze.** Këtë lajm e frynë dhe vazhdojnë ta fryjnë shtypi borgjez dhe kancelaritë. Këtë lajm e mbështetin provokacionet e përgjakshme sovjetike në kufijtë kinezë dhe grumbullimi i disa qindra mijëra forcave (!!) sovjetike në gjithë atë kufi të gjerë kino-sovjetik.

Mund ta kenë marrë ndonjë vendim të tillë revizionistët sovjetikë?! Çdo gjë mundet, por unë mendoj se ky është një bluf sovjeto-amerikan për të frikësuar Kinën. Vetëm po të mbështetemi mbi gjykimet e vetë Çu En Lai, Bashkimi Sovjetik nuk mund të jetë i përgatitur t'i hapë luftë Kinës, kur brenda në vendin e tij ka krizë, kur ka përçarje në udhëheqjen sovjetike, kur me Shtetet e Bashkuara të Amerikës «ka aq kontradikta», saqë kërkon «ta zbutë me Kinën» që «t'u bëjë presione»; pale po të bëjmë një analizë më të thellë të gjendjes ndërkombëtare. Me fjalë të tjera Bashkimi Sovjetik revizionist përgatitet për luftë, por në një kohë kur nuk ka në rregull gjendjen brenda vendit, prapavijat, krahët dhe ka kontradikta me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, nuk është akoma gati ta bëjë këtë, veçanërisht me Kinën.

**Kinezët, sipas mendimit tim, u trembën, u lëkundën nga ky montazh shantazhi kolosal.** Këtu i ka sjellë analiza jo e shëndoshë e gjendjes ndërkombëtare, interpretimi joreal i fakteve që disponojnë. Faktet që kanë

s'duhet të jenë të besueshme, ata i interpretojnë si «të besueshme».

Shokët kinezë janë frikësuar, sepse kanë mbivlerësuar fuqinë e revizionistëve sovjetikë dhe të imperializmit amerikan.

Ata (dhe këtë e dinë shokët kinezë) vetë nuk janë akoma të sigurt brenda për sa i përket konsolidimit të partisë dhe të pushtetit. Pikërisht kjo gjë ata i ka trembur dhe kërkojnë të fitojnë kohë.

Shokët kinezë i bënë të lëkundën ringjallja e vijës oportuniste-liberale-revizioniste, të cilën, siç duket, Revolucionit Kulturor është larg akoma ta ketë luftuar si duhet dhe ta ketë zhdukur.

**Çu En Lai ka qenë kurdoherë për pazarllëqe dhe për kompromise nga e djathta.** Ai na thotë neve se për këto bisedime me Kosiginin «i ka udhëzuar Maoja dhe Lin Biaoja». Kjo mund të jetë e vërtetë, po unë mendoj se frymëzuesi kryesor është ai vetë.

Të pranosh që të bëhet ulje tensioni në bazë të një shantazhi, kjo gjë i shërben armikut. Ti mund të thuash se «unë i paralajmërova aventurierët që kishin plane të sulmonin bazat tona atomike, se, po e bënë një gjë të tillë, atëherë do të kenë luftë deri në fund. Dhe ata u zmbrapsën. Ne ndihmuam «pëllumbin» Kosigin, i cili nuk është për aventura» etj., etj.

Së pari, një gjë e tillë mund të arrihej edhe pa takimin e Çu En Lait me revizionistin Kosigin dhe do të kishte një efekt akoma më të madh, sepse zhdukej supozimi i «frikës» dhe lihej të kuptohej se «unë nuk e hëngra këtë bluf të kurdisur», se merrej shkas nga lajmet që përhapën amerikanët.

Së dyti, përse duhet të ndihmohet «pëllumb» Kosigini — një car revizionist si gjithë të tjerët?! Pse duhet të ndihmohet balancimi i forcave në udhëheqjen sovjetike? Pse duhet që «zbutja me Kinën» t'u shërbejë si

kapital revizionistëve sovjetikë, qoftë brenda, qoftë jashtë?! Pse «zbutja dhe ulja e tensionit» me Bashkimin Sovjetik dhe me carët e Kremlinit, me renegatët, me banditët, siç janë quajtur dhe sikurse janë në realitet, të frenojë konsolidimin e fitoreve të Revolucionit Kulturor?!

Pikërisht në këto gjëra qëndron gabimi i rëndë i shokëve kinezë në një veprim të tillë me përgjegjësi dhe me pasoja. Që duheshin biseduar çështjet e kufijve etj., dakord, por jo në rangun e Çu En Lait. Këto bisedime mund të bëheshin në një rang shumë më të ulët dhe le të vazhdonin ato për vite me radhë, po të donin. Kinëzët vetë thonë se «s'kemi frikë nga koha, koha punon për ne». Atëherë përse nguten?

**Tre vjet të tërë diplomacia kineze bëri gjumë të rëndë, tash sapo u zgjua dhe gjëja e parë dhe sensacionale që bëri, i dha dorën carit rus, Kosiginin. Sido që ta vërtitësh këtë, o shoku Çu En Lai, neve nuk na e mbush dot mendjen. S'i hamë ne gorrica-ficat për dardha me aromë të këndshme.**

Ne do të vazhdojmë të mbajmë qëndrime të drejta parimore, miqësore, vëllazërore dhe dashamirëse ndaj Republikës Popullore të Kinës dhe Partisë Komuniste të Kinës, si dhe ndaj shokut Mao Ce Dun. Vërejtjet tona do të jenë kurdoherë parimore dhe të bazuara në fakte. Shokëve kinezë, që i duam dhe i respektojmë, do të vazhdojmë t'ua themi mendimet tona hapur, ashtu sikurse ua kemi thënë. T'i diskutojmë dhe t'i sqarojmë ato, si shokë që jemi. **Por as ne nuk u imponojmë atyre ndonjë mendim tonin që ata mund ta konsiderojnë të gabuar, as ata nuk duhet të kenë asnjë iluzion se mund të na imponojnë neve ndonjë prej mendimeve të tyre të gabuara.**

Ne do të ndjekim me vigjilencë rrjedhimet e mëtejshme të kësaj «vije të re të uljes së tensionit me sovjetikët, pa u bërë asnjë lëshim atyre» siç ka predikuar

Çu En Lai. Nga vija jonë nuk lëvizim asnjë grimë për sa i përket qëndrimit ndaj revizionizmit modern, të udhëhequr nga revizionistët sovjetikë dhe ndaj imperializmit të udhëhequr nga imperializmi i Shteteve të Bashkuara të Amerikës.

E MARTË  
16 SHTATOR 1969

### BISEDE ME SHOKË TË MINISTRISË SË JASHTME

Sot u takova me delegacionin e Ministrisë së Jashtme, që do të shkojë në OKB. U bëra disa vërejtje për fjalimin që do të mbahet në OKB e veçanërisht për denoncimin nga ana jonë të Traktatit të Varshavës dhe për qëndrimin tonë kundër vendosjes së bazave të huaja ushtarake në vendet bregdetare të Mesdheut.

Bisedova edhe për informimin e ambasadorëve tanë lidhur me takimin Kosigin—Çu En Lai.

## SHËNIME

Më njoftuan për takimin që një shoku ynë kishte pasur pardje me ambasadorin kinez. Çudi me këta njerëz! U ka hipur një frikë e madhe nga një sulm sovjetik me «250 000 veta»!!! Kjo është e habitshme!

Me shokët e delegacioneve tona të rinisë që shkojnë në Jordani, për të marrë pjesë në kongresin e rinisë palestineze dhe në Kongo (Brazavil), bisedova se çfarë duhet të kenë parasysh në punën e tyre për çështjet kineze.

Gjatë ditës së sotme u takova edhe me Halim Budon që niset nesër për në Nju-Jork, për të marrë pjesë në punimet e sesionit plenar të sivjetëm të OKB-së. I bëra disa sugjerime të reja në lidhje me çështjen arabe dhe si të trajtojë, veçanërisht, luftën e partizanëve palestinezë.

## TË JEMI TË SHTRËNGUAR NË PËRDORIMIN E DOLLARËVE

U rekomandova shokëve të Qeverisë të jenë të shtrënguar në përdorimin e dollarëve për import. Veçanërisht udhëheqësit dhe funksionarët e Ministrisë së Tregtisë duhet të mësojnë të bëjnë tregti më mirë me firmat e jashtme kapitaliste, të cilat, pa asnjë përjashtim janë spekuluere të patentuara.

## TË KËRKOJMË SHPEJTIMIN E ARDHJES SË MAKINERIVE PËR UZINËN «TRAKTORI»

E këshillova Pilo Peristerin që të gjejë rastin dhe t'u kërkojë shokëve kinezë shpejtimin e ardhjes së makinerive për fuqizimin e uzinës «Traktori». Makineritë që janë në plan, të vijnë, se ne nga ana jonë jemi të përgatitur për vendet ku do të instalohen dhe me montatorët e kuadrot që do të merren me to.

## JEHONA E TAKIMIT ÇU EN LAI—KOSIGIN

Pak ditë kanë kaluar nga ky takim, që, natyrisht, ka shkaktuar habi të madhe, pse në këtë situatë ku kanë arritur marrëdhëniet në mes Kinës dhe Bashkimit Sovjetik, nuk pritej një takim i tillë i nivelit të lartë. Pra, takimi bëri sensacion dhe, si i tillë, është më shumë në favor të sharlatanëve sesa të kinezëve.

Kinezët mund të pretendojnë se «ne fituam prestigj, pse ishte Kosigini ai që erdhi në Pekin dhe s'vajtëm ne në Moskë». Kjo është një fitore «ala Pirro», sepse vetëm avantazhet propagandistike që nxjerrin sovjetikët dhe miqtë e tyre, e mbulojnë këtë të ashtuquajtur prestigj kinez. Sovjetikët, për të komprometuar të tjerët, janë gati të venë edhe në djall ose kudo që mund të nxjerrin qoftë edhe një fitim të vogël. Në këtë rast fitimi i tyre është i madh, edhe sikur të qëndrohet me kaq ose edhe sikur ky takim të bjerë në ujë. Sovjetikët për këtë do të bëjnë fajtorë kinezët, duke thënë se «Ne morëm mundimin dhe dërguam vetë kryeministrin në Pekin. Kinezëve u mungon vullneti i mirë, në mos më shumë».

Kinezët mund të pretendojnë se «takimi pati rezultat dhe aventurierët e Kremlinit u tërhoqën nga një sulm kundër Kinës, sepse takimi kishte si kusht paraprak të



mos sulmoheshin bazat atomike kineze, pse Kina atëherë do të hynte në luftë me Bashkimin Sovjetik».

Fashistët shkelin traktatet e jo më fjalët. Sovjetikët ose do të sulmonin, ose do të blofonin. Varet si gjykohej gjendja reale. Ne mendojmë se sot, në këto situata, në këto koniunktura, sovjetikët blofojnë. Kinezët, siç duket, e kanë vlerësuar gjendjen ndryshe nga ne. Por në rast se sovjetikët kanë vendosur të sulmojnë Kinën, ata do të sulmojnë që nesër, nëse kinezët nuk lëshojnë shumë ndaj tyre. Në qoftë se ata blofuan, pavarësisht ç'u thanë kinezët, sovjetikët kuptuan qartë se kinezët e morën seriozisht shantazhin, u frikësuan, erdhën në bisedime, u ç'a akulli.

Sa u ç'a akulli, do ta shohim në vazhdim, por pas habisë së parë opinioni botëror filloi komentet. Natyrisht, marksistë-leninistëve nuk u pëlqeu ky takim, të cilin nuk e gjejnë të drejtë dhe oportun. Revizionistët hidhen përpjetë nga gëzimi se «filluan bisedimet me Kinën. Javash-javash do të merremi vesh; bisedimet janë të mira, duhet durim; politika e Bashkimit Sovjetik është e drejtë» dhe vazhdojnë me këtë ton. Natyrisht, kjo demagogji do të fryhet akoma më shumë, duke ndjekur edhe rrjedhimet e këtij takimi në Pekin.

Revizionistët sovjetikë ndihmojnë në këtë drejtim. Moska ka pushuar sulmet kundër Kinës, kurse Kina i spërkat me gjylap të rëndë. Televizioni sovjetik transmeton takimin e Kosiginit me Çu En Lain. E pashë me sytë e mi këtë emision. Sidomos, kur i lanë lamtumirën njëri-tjetrit, gati sa nuk u puthën, i kishin shtrënguar të dy duart njëri-tjetrit dhe nuk shqiteshin dot si dy miq të dashur që kishin katër vjet pa u parë dhe i kishte marrë një mall i madh. Skandaloze!!

Shtypi reaksionar botëror e komenton këtë ngjarje gjerësisht në favor të Bashkimit Sovjetik. Komentet fla-

sin, bile, se kjo «që një ndihmë që Kina i dha Bashkimit Sovjetik në arenën ndërkombëtare dhe Gromikoja mund të manovrojë me shpatulla më të ngrohta në tratativat me amerikanët në Nju-Jork».

Një politikë «e degjenerimit të Kinës» nga ana strategjike i intereson shumë imperializmit amerikan, por, sigurisht, kjo të zhvillohet në interesin e tij dhe jo në interesin e socialimperializmit sovjetik. S'ka dyshim se imperializmi amerikan do t'i ndjekë me vigjilencë këto rrjedhime dhe sovjetikët, nga ana e tyre, do të vazhdojnë t'u japin sigurime të mëdha amerikanëve duke u bërë atyre koncesione. Kjo është njëra anë. Ana tjetër është se revizionistët sovjetikë do të bëjnë të gjitha përpjekjet që këtë vrimë që çanë në kalanë kineze, ta thellojnë më tej, sepse kjo u duhet: për të konsoliduar pozitat e klipes brenda në Bashkimin Sovjetik, për të forcuar pozitat dominuese të Bashkimit Sovjetik mbi satelitët e tij. Gjithashtu një punë e tillë u intereson atyre që të shuajnë rezistencën dhe luftën revolucionare të popujve, t'i drejtojnë këta sipas ideologjisë së tyre skllavëruese socialimperialiste dhe të arrijnë të rimëkëmbin frontin famëkeq «antiimperialist edhe me revizionistët». Ky është plani i vjetër i Hrushovit, i Liu Shao Çisë, por edhe i Çu En Lait, i cili na e ka mbrojtur neve këtu në Tiranë me forcë të madhe, por edhe ne po me aq forcë ia kemi kundërshtuar dhe luftuar.

Ne duhet të luftojmë me vendosmëri dhe me vigjilencë kundër një kthese të tillë të rrezikshme, në rast se kjo ngjet në Kinë. Me qëndrimet tona parimore dhe të hapëta duhet t'u themi mendimin tonë shokëve kinezë, të diskutojmë me ta, pse kjo është një vijë e përgjithshme e njëjtë për të gjithë marksistë-leninistët, kështu që shokët kinezë nuk mund ta konsiderojnë këtë si një problem thjesht kinez.

Mundet që takimi i zhvilluar të mos ketë rrjedhime

të këqija, pse Maoja dhe shokët e tij tash, pas Revolucionit Kulturor, që dërrmoi klikën revizioniste të Liu Shao Çisë, i kanë pozitën më të fortë.

Le të urojmë që ky takim të ketë qenë vetëm një taktikë e pamenduar mirë dhe pa i vlerësuar realisht të dhënat mbi të cilat u ndërtua kjo taktikë.

E PREMTE

19 SHTATOR 1969

## KINEZËVE T'U THUHET HAPUR MENDIMI YNË

Me Hysniun dhe me Ramizin diskutuam rreth varianteve të ndryshme për t'ua komunikuar shokëve kinezë pikëpamjet e udhëheqjes sonë për bisedën e Çu En Lait me Kosiginin. Kinezëve duhet t'u thuhet hapur mendimi, por të ruhet miqësia, të influencojmë për të mirë, që të mos shkojnë më tej ose në acarim me ne.

## SHËNIME

I rekomandova shokut Adil që të organizojë një takim me ambasadorin kinez, të cilit t'i parashtrojë kërkesën për ardhjen jashtë planit dhe sa më shpejt që të jetë e mundur të një ekipi shpuesish për kërkime gazi metan në det. Kjo, meqenëse kinezët tash kanë fituar eksperiencë të madhe me shpimet e puseve të naftës në det të hapur. Ta çojë ambasadorin edhe në Durrës, që të shohë me sy se si gurgullon gazi në ujë. Po të fillojmë këto shpime, do të na hapet një perspektivë kolosale për industrinë kimike, elektrike dhe për ngrohje.

Bisedova me Ramizin në lidhje me parullat e «20-vjetorit të çlirimit të Kinës», që ka transmetuar agjencia kineze e lajmeve HSINHUA.

## KINEZËT I KA ZËNË FRIKA NGA NJË SHANTAZH SOVJETIK

Sot erdhi nga Pekini shoku Rita dhe na raportoi konkretisht. **Çu En Lai**, ashtu si në periudhën e parë të **Revolucionit Kulturor**, si në kohën e **Liu Shao Çisë**, edhe tash ia kishte hipur kalit revizionisto-oportunist dhe e ngiste, i entuziazmuar, me të katra përpara. Bile palla i priste nga të dyja anët. Shokët e tij, duke filluar që nga Kan Shen, rrinin e dëgjonin dhe nuk ndërhynin asnjëherë. Kjo do të thotë se të gjithë ishin dakord me çka grinte Çu En Lai.

Kur Rita i tha mendimin e tij, se takimi me Kosigin ishte një veprim i gabuar, Çu En Lai iu përgjigj këtij me nervozizëm dhe në mënyrë joshqërORE «**Ju jeni ekstremistë**». S'ka asnjë dyshim se ky përcaktim revizionist i Çu En Lait drejtohej kundër gjithë udhëheqjes sonë.

**Çu En Lai** në ekspozenë e tij nuk mori as masën më të vogël paraprake për të fshehur pikëpamjet e tij oportuniste dhe plot kontradikta, të rreshtuara posaçërisht në këtë mënyrë për të na lënë të kuptojmë se duhet ta ulim tensionin me Bashkimin Sovjetik.

Ja arsyetimet e tij:

- 1 — Bashkimi Sovjetik do të na sulmojë, ka grumbulluar ushtri, por tash nuk është në gjendje të veprojë.
- 2 — Udhëheqësit sovjetikë janë budallenj. Këtë e ka thënë edhe Niksoni.

3 — Gjeneralët dhe mareshalët sovjetikë nuk janë të zotë. Këtë e ka thënë edhe Niksoni.

4 — Udhëheqja sovjetike është e përçarë në «skifterë» dhe në «pëllumba». Bashkimi Sovjetik është për paqen, ne duhet të ulim tensionin, të ndihmojmë «pëllumbat», të fitojë korrenti i paqes atje, dhe ne (kinezët) të fitojmë kohë dhe të armatosemi, kurse Bashkimi Sovjetik të çarmatohet (strategji gjeniale!).

5 — Bashkimi Sovjetik ka humbur autoritetin dhe kontrollin mbi satelitët e tij. (Pra Kina duhet ta ndihmojë që t'i fitojë.)

6 — Bashkimi Sovjetik në Mbledhjen e Moskës u diskreditua. (Pra Kina duhet ta ndihmojë që të rimëkëmbet.)

7 — Bashkimi Sovjetik duhet t'u bëjë presione Shteteve të Bashkuara të Amerikës. (Pra Kina duhet ta ndihmojë që t'ua bëjë.)

Pasi i numëroi të gjitha këto, Çu En Lai konkludoi se ulja e tensionit është e dobishme.

Bëhet pyetja: Për kë është e dobishme? Sipas Çu En Lait, për Kinën. Sipas nesh, për Bashkimin Sovjetik dhe për fraksionin revizionist në Kinë, si dhe për revizionizmin modern në botë. Edhe kalamanët e kuptojnë këtë, jo më njerëzit politikë. Për pozita të tilla kanë luftuar, luftojnë dhe do të luftojnë imperializmi dhe agjentura e tij, revizionizmi modern.

Çu En Lai është përpjekur që këtë rrugë të qelbur ta fshehë me fraza, me slogane ose me ngjarje historike të së kaluarës, por kjo rrugë e tij nuk ka të bëjë aspak as me taktikën, as me strategjinë revolucionare marksiste-leniniste dhe as që mund të krahasohet me ndodhitë e së kaluarës.

Dy gjëra janë të qarta:

1 — Kinezët i ka kapur frika dhe bëjnë lëshime parimore.

2 — Kinezët i ka kapur frika nga një shantazh sovjetik dhe krahu revizionist kinez, i maskuar me Revolucionin Kulturor, është në dijeni të këtij blofi, është në dijeni edhe të gjendjes së pakonsoliduar brenda. Prandaj ky krah revizionist përfiton nga situatat për të forcuar pozitat e tij në shtet dhe në parti, nën flamurin e Maos, dhe njëkohësisht ndihmon miqtë e tij revizionistë sovjetikë, që ndodhen në vështirësi të mëdha si brenda në Bashkimin Sovjetik, ashtu dhe në arenën ndërkombëtare.

Në Kinë flitet shumë për masat e përgatitjes për luftë, si dhe për mpresjen e vigjilencës. Kjo është shumë e mirë. Këtë e thoshte edhe Çu En Lai. Po ç'vigjilencë i thua asaj, kur, në radhë të parë, ke humbur krejt vigjilencën politiko-ideologjike?

Çu En Lai ishte aq i acaruar gjatë bisedës me shokun Rita dhe i mbronte mendimet e tij me aq zjarr (sigurisht edhe sepse ishte zemëruar me Ritën, kuptohet, me udhëheqjen tonë, që ia kundërshtoi pikëpamjet e tij), sa që, megjithëse e kishte ftuar Ritën në banket, nuk ngriti asnjë doli për udhëheqjen tonë. Vallë harresë të ishte kjo? Nuk e besoj. Ishte presion. Kur ky «harroi», përse nuk ia kujtoi Kan Sheni?! Kishte shumë mënyra.

Të nesërmen në mëngjes edhe Kan Sheni, edhe Li Hsien Nieni, që të dy veç e veç, zunë shokun Rita në aerodrom, kur do të ikte, dhe i kërkuan ndjesë nga ana e Çu En Lait që «kishte harruar» të ngrinte mbrëmë në banket doli për shëndetin e shokut Enver etj. Të tilla hile bëjnë ata.

Por avazi i hilesë vazhdon. Kjo, që thashë më lart, me shokun Rita ngjau më 12 shtator. Më 18 shtator, ambasadori i Kinës këtu dha një drekë për Kryesinë e Shoqatës së Miqësisë Kinë-Shqipëri dhe, për çudi, as ambasadori kinez nuk ngriti doli për udhëheqjen tonë, megjithëse i takonte ta bënte një gjë të tillë. Kjo na na habiti, sepse nuk e dinim akoma që po e njëjta gjë

kishte ndodhur me shokun Rita në Pekin. Por tash kup-tohet montazhi: ambasadori kinez veproi kështu që edhe të ftuarit e tij të mos ngrinin dolli për Mao Ce Dunin dhe, duke përfutuar nga ky rast, të raportoje që shqiptarët nuk ngritën dolli për Maon. Çu En Lai do ta japë këtë lajm në udhëheqje, por duke thënë: «Shqiptarët janë hakmarrës, pra jemi një me një; unë, Çu En Lai, e bëra këtë pa dashje, kurse shqiptarët e bënë me dashje». Ç'intriga!! Nuk ka si shpjegohen ndryshe këto gjëra, që s'duhet të bëjnë vaki.

Me pak fjalë, nga biseda e shokut Rita këto gjëra kryesore dalin, pse ka edhe hollësi të tjera të shumta që figurojnë në procesverbalin e mbledhjes së Byrosë sonë Politike, që kanë, gjithashtu, rëndësinë e tyre.

Ne duhet të gjejmë mënyrën për t'ua thënë shokëve kinezë pikëpamjen tonë të qartë dhe të hapët për këtë çështje, që ka një rëndësi të madhe për Kinën, por edhe për ne, edhe për qëndrimet e përgjithshme e të përbashkëta. Këto do t'ua themi shoqërisht dhe qëllimi ynë është t'i ndihmojmë që të pengohet ky kurs i sëmurë që mund të ketë rrjedhime të rënda brenda në Kinë dhe në botë. Ne shpresojmë që shokët kinezë, dhe veçanërisht shoku Mao, do t'i kuptojnë drejt e shoqërisht vërejtjet dhe qëllimet tona.

E DIEL

21 SHTATOR 1969\*

## PROPAGANDA KINEZE NUK PO GJEN KARAR

Ambasadorët kinezë (duke përfshirë edhe ambasadorin kinez në Tiranë, i cili nuk e hap këtë muhabet), kudo që takohen me njerëzit tanë, tregohen si të pa-informuar nga qendra e tyre në Pekin për takimin midis Çu En Lait dhe Kosiginit. Besoj se një gjë e tillë është e pamundur. Ndonjë ambasador kinez, si ai i Parisit, i thotë ambasadorit tonë: «Këto janë hipokrizitë e sovjetikëve». Por, vihet pyetja: Pse u bë takimi? Dhe ai vetë jep një përgjigje vulgare: «Një kryeministër, kur zbret në aerodrom, pritet nga kryeministri!»! Kurse në një vend tjetër ambasadori kinez pyet ambasadorin tonë: «Ç'thuhet në qarqet diplomatike për këtë ngjarje?». Shtypi dhe radioja kineze ngurrojnë në propagandën kundër revizionistëve sovjetikë. Ata herë e vazhdojnë këtë propagandë, herë e ndërpresin; herë e ulin, herë e ngrenë; nuk po gjejnë karar. Të shohim më tej.

## MË PAK KONTAKTE ME GAZETARËT E BORGJEZISË

Duhet të këshillohet ambasadori ynë në Paris, që të ketë më shumë kontakte me qarqet përparimtare e me marksistë-leninistët dhe të mos kufizohet vetëm me gazetarët e borgjezisë. Prirjet e theksuara gazetareske e shtynë atë të harrojë rolin e vërtetë të tij. Asgjë e shëndoshë nuk del nga këto kontakte, veç llafe dhe artikuluj të këqij si të «Lë Mondit», redaktorët e të cilit na i rekomandon t'u japim intervista.

## GJENDJA NË JUGOSLLAVI DHE FJALIMET E FUNDIT TË TITOS

«Kënga e fundit e nositit» tregon se titizmi po falimenton katërcipërisht, varka titiste po mbytet dhe Titoja po lëshon SOS-e të dëshpëruara<sup>1</sup>.

Partia është degjeneruar, thotë Titoja. Këtë ai e pohoi nga halli, pse dëshiron të rimarrë në dorë situatën. Ai tha se «partia ka dalë nga binarët, është mbushur me njerëz oportunistë, aventurierë, karrieristë, me njerëz që qenien në parti e shikojnë si mjet spekulimi, ose ka anëtarë partie të vjetër që pretendojnë privilegje të mëdha, që thonë mjaft kemi punuar, tash do të çlodhemi, le të punojnë të tjerë për ne e kështu me radhë». Titoja vë në dukje të gjithë gamën e të këqijave që kanë mbulluar dhe kanë krimbur krejtësisht këtë «parti komuniste» të degjeneruar.

Titoja zbulon dhe gjoja kritikon edhe ato që dje, kur i vendosi, i quajti «parime nga më të drejtat marksiste-leniniste», si, për shembull, kur e zhveshi pseudo-partinë e tij edhe nga ato të drejta e prerogativa që ajo ruante goftë edhe formalisht. Titoja tash e sheh pisk nga të katër anët, nga ana politike, ideologjike, organizative, ekonomike. Shitja e vendit dhe e ekonomisë të

<sup>1</sup> Është fjala për fjalimin e Titos më 21 shtator 1969, mbajtur në Gjerdap. Në material preken edhe çështje që ai i ka trajtuar në fjalimet e tij të datave 27, 28, 29 gusht 1969 në Split e në Zadar.



kapitalistët e huaj, borxhet e mëdha që e kanë zënë prej gryke ekonomiksht dhe politikisht, reformat në shtet e në ekonomi, që kishin për qëllim të likuidonin plotësisht edhe atë pak erë që kishte ngelur «socialiste» për të vendosur plotësisht kapitalizmin, nën etiketën e një «socializmi specifik» (për të fshehur gjoja fasadën, si struci), që ktheheshin në çorganizime të mëdha, në vjedhje kolosale të organizuara, në papunësi, në mungesë disipline, në emigrim, në rivalitete nacionale dhe republikash dhe të gjitha këto mbuloreshin me reformën e famshme, «gjeniale titiste» të vetadministrimit, me reforma në parti, me spastrime kundërshtarësh, me «qarkullimin e kuadrove» e një mijë e një poshtërsi të tjera, të cilat sollën Titon, titizmin dhe Jugosllavinë në buzë të varrit ku gjenden sot.

Tash Titoja thërret i dëshpëruar «të shpëtojmë Jugosllavinë»! Por si? Ai ka nostalgjinë e së kaluarës, flet për kohën e luftës nacionalçlirimtare, për disiplinën, për «normat marksiste-leniniste të partisë», për heroizmin e njerëzve etj., etj.

Ai i bën thirrje rinisë, duke i thënë se «heronjtë u lodhën». Por kush e beson këtë gjel të ngjirur e pa pendë, që është i pari dhe kryesori ai që i solli Jugosllavinë dhe partinë jugosllave në këtë gjendje?! Le që Titoja nuk ndërron kurrë, ai qimen mund të përpiqet ta ndërrojë, por edhe këtë për demagogji se nuk i ka ngelur as kohë dhe thika është futur thellë, deri në kockë. Duhet operacion i madh dhe këtë mund ta bëjë tjetërkush, jo Titoja.

Por Titoja tenton. Ai po ndjek taktikën: duke mos mundur dot të gënjejë më për situatën e vështirë që është krijuar, thotë «disa të vërteta»:

1) «Turizmi do ta shpëtojë Jugosllavinë». Ky është baza e korrupsionit masiv të popullit. Këtë Titoja e inkurajon, pse ka nevojë të madhe për devizë.

2) Inkurajon emigracionin jashtë, sa më shumë e aq më mirë, pra të evitojë numrin e të papunëve brenda dhe grevat që janë bërë dhe do të bëhen kronike.

3) Do të ndalojë investimet. Titoja tha s'ka më investime, domethënë ekonomia do të numërojë në vend, punëtorët nuk marrin rrogat. I bukur vetadministrim, i bukur zhvillim i forcave prodhuese!!

Por edhe këtë situatë e zgjidhje «gjeniale» të Titos vallë do ta pranojnë huadhënësit kapitalistë?!

4) Titoja thotë se ka njerëz që duan të prishin Federatën dhe ta kthejnë atë në konfederatë. «Unë dhe popujt e Jugosllavisë këtë nuk e lejojmë; sa të jem unë president, kjo s'do të bëhet», — thotë Titoja.

5) Nacionalitetet po përleshën me njëra-tjetrën, disa duan të shpëputen, disa të kthehen në konfederatë, disa të ngelin në Federatë, disa të «quhen të gjithë jugosllavë» dhe të zhduken si nacionalitete!!!

Ç'kaos reaksionar tipik — «socializmi specifik» titist.

Ujqit titistë po grihen me njëri-tjetrin, fuqitë e mëdha kapitalisto-revizioniste po intrigojnë, bëjnë subversion, mbështetin fraksionet e tyre, bëjnë presione. Duhet njohur se Titoja aktualisht është i vetmi në gjendje që mund ta mbajë ekuilibrin dhe po e mban atë me shpirt në dhëmbë. Kur të vdesë ai, në mos më parë, atje do të kërcasë, atje do të jetë rrëmuja e madhe. Duhet të ndjekim me shumë vigjilencë gjendjen në Jugosllavi.

Titoja që ka shitur lëkurën edhe shpirtin të kapitalistët dhe veçanërisht tek imperialistët amerikanë, mund të manovrojë dhe do të vazhdojë të manovrojë me revizionistët sovjetikë, por unë mendoj se ai nuk do t'u nënshtrohet këtyre.

Revizionistët një dorë që nuk e kafshojnë dot e puthin. Ata do të manovrojnë me Titon derisa ky të vdesë, për arsye se acarimi me të jo vetëm egjëson nacionalizmin jugosllav, por qit edhe komplikacione me

Shtetet e Bashkuara të Amerikës, të cilët kanë në Jugosllavi interesa të mëdhenj strategjikë, ushtarakë, politikë dhe ekonomikë.

Gjatë kësaj periudhe të tranzicionit «hiq e mos e këput» me Titon, revizionistët sovjetikë do të përpiqen të bëjnë me vete faktorin serbomadh duke invokuar traditat e carëve. Por unë mendoj se edhe në atë kohë revizionistët sovjetikë nuk do ta kenë aq lehtë, punët nuk do t'u shkojnë si në gjalpë me shovinistët serbë, që s'janë si shovinistët e bindur bullgarë. Gjithë këto përpjekje të Titos, si të dashit që i ka hyrë thika në grykë, a do t'i japin këtij mundësinë të rimarrë në dorë situatën, të stabilizojë disi gjendjen kaotike, demoralizimin, degjenerimin? Kjo punë ka marrë fund. Titoja dhe titizmi falimentuan brenda në një qelbësirë të madhe. Duhet të derdhet shumë gjak që të spastrohet llumi.

Prandaj unë mendoj se Titoja, o do të godasë brenda me forcë kundërshtarët e tij, ose do të vazhdojë të llapë, se s'ka ç'bën tjetër derisa të mbytet vapor i dhe regjimi i tij të kalojë në fazën finale të katastrofës.

Prandaj duhet të jemi shumë vigjilentë tash, por të parashikojmë edhe të nesërmen.

E MARTË  
23 SHTATOR 1969

## SHËNIM

Bisedova përsëri me shokët Haki Toska dhe Xhafer Spahiu, që shkojnë në Kinë për të marrë pjesë në festën e 20-vjetorit të shpalljes së RP të Kinës, për kujdesin dhe taktin e madh që duhet të tregojnë në rast se eventualisht trajtojnë me shokët kinezë çështjen e takimit Kosigin—Çu En Lai. Meqë këtë çështje do ta trajtoj dhe unë këtu, këta mund edhe të mos flasin, në rast se ata nuk i prekin.

## SHTYPI DUHET TË TRAJTOJË FALIMENTIMIN EKONOMIK, POLITIK E IDEOLOGJIK TË JUGOSLLAVISË

I rekomandova përsëri Ramizit të orientojë shtypin tonë që herë pas here të vërë në dukje falimentimin ekonomik, politik dhe ideologjik të revizionizmit jugosllav. Shtypi jugosllav është i mbushur çdo ditë me të dhëna që flasin për këtë. Titoja qan e ulërin në çdo fjalim të tij. Shtypi ynë nuk ka veçse t'i shfrytëzojë këto dhe jo të lidhë duart, siç po bën dhe që bën shumë gabim. Ai nuk di të interpretojë vijën koniunkturale aktuale. Kjo vijë aktuale koniunkturale nuk do të thotë të mos flasim për falimentimin e revizionizmit jugosllav.

## SI POMPOHET SHANTAZHI SOVJETIK NDAJ KINËS?

Takimi në Pekin në mes Çu En Lait dhe Kosiginit është në rendin e ditës të opinionit publik ndërkombëtar. Agjencitë kapitaliste të lajmeve dhe shtypi imperialist amerikan e perëndimor vazhdojnë të bëjnë çfarëdolloj spekulimesh, lloj-lloj sugjerimesh, bëjnë sikur nuk dinë gjë mbi brendinë e takimeve, por lënë të kuptohet se edhe dinë, edhe gjoja i marrin me mend, edhe bëjnë shpifje, japin këshilla tërthorazi e propozojnë masa e kundërmasa.

Shtypi sovjetik, pas takimit, e «pushoi polemikën» për një kohë kundër Kinës. Këtë agjencitë perëndimore e vunë në «majë të gjilpërës» për të treguar «dashamirësinë dhe ndjenjat paqësore të Bashkimit Sovjetik». Kurse shtypi kinez nuk e pushoi polemikën, por kjo kishte nuanca: u nda Kosigini nga Brezhnjevi, atakohej vetëm ky i fundit dhe klika renegate e Kremlinit, ose disa herë bëhej një polemikë në platformë më shumë ekonomike sesa politike. Rrallë ose asnjëherë sovjetikët kanë atakuar Çu En Lain. Ataket e tyre janë drejtuar kundër Maos dhe Lin Biaos.

Domethënë mund të arrihet në konkluzionin para-prak se ky kompromis nxori një rezultat të parë: «Kosigini është njeri i arsyeshëm, ekonomist, paqësor dhe mund të fillohen bisedimet me të». Prandaj duhen pushuar sulmet kundër tij nga pala kineze. Kurse nga

sovjetikët në drejtim të Çu En Lait nuk ka pasur sulme. Pra u krijuan protagonistët e «bisedimeve», të cilët, natyrisht, «nuk e kanë punën të lehtë», pse sipas kinezëve: «Kosigini ndodhet përballë një opozite të tërbuar të Brezhnjev-it dhe të ushtarakëve aventurierë», dhe, sipas sovjetikëve, «Çu En Lai ka përballë një opozitë të tërbuar të Maos dhe Lin Biaos dhe të ushtarakëve aventurierë». Kështu që, sipas tyre, duhet mbështetur në këto të dhëna dhe të fillojë shkrirja e akullit.

Kinezët e bënë hapin e parë, ata nuk e sulmojnë Kosiginin, por sulmojnë klikën e Kremlinit, ndërsa sovjetikët e pushuan për dy javë polemikën kundër «klikës së Maos». Megjithëkëtë, siç duket, duke parë se po qëndrohet në vend me tratativat e mëtejshme, Moska filloi të shkruajë nga një artikull kundër «klikës së Maos».

Ç'bëhet në kulisat diplomatike në mes Bashkimit Sovjetik dhe Kinës për ato probleme për të cilat vetë Çu En Lai i tha Ritës se do të bisedojë dhe do të ulëj tensioni? Ne nuk dimë as edhe një gjë. Shokët kinezë nuk lënë të kuptohet as gjëja më e vogël dhe çështja shkon deri atje sa të gjithë ambasadorët kinezë, kudo që janë, u thonë tanëve se «nuk dinë gjë, qendra e tyre nuk i ka informuar». Natyrisht, kjo nuk është e vërtetë.

A do të ketë vazhdimësi takimi i Pekinit? Këtë nuk mund ta themi me siguri. Po të jetë puna plotësisht në dorë të Çu En Lait, do të ketë, dhe ajo do të jetë në favor të afrimit të Kinës me Bashkimin Sovjetik në vijë të sëmurë, antimarksiste. Mund edhe të mos ketë dhe e gjithë kjo ngjarje të mbarojë «si bisht peshku». Do të kuptohen blofi dhe shantazhi sovjetik, do të kuptohet rrezikshmëria e këtij veprimi oportunist, që frenon Revolucionin Kulturor dhe forcon pozitat e revizionistëve kinezë brenda dhe të atyre jashtë. Për rrjedhim, do t'u jepet fund këtyre veprimeve të rrezikshme, duke i mbytur që në vezë.

Në këto situata të panjohura nga ne, diplomatët e vendeve revizioniste zënë diplomatët tanë dhe u flasin të gjithë njëllë, sikur të kishin marrë një direktivë nga një qendër e njëjtë, me entuziazëm për takimin e Pekinit, se «kjo gjë hap perspektiva të mira për unitetin, për luftën kundër imperializmit»; se «ju, shqiptarët, duhet të ndiqni shembullin e Kinës» etj., etj.

Të gjitha këto profka ata ua thonë edhe ambasadorëve kinezë, sigurisht ua thonë të lyera edhe «me më shumë sheqer e lëvdata» dhe këta (ambasadorët kinezë) ia komunikojnë Çu En Lait, i cili i merr si kapital, domethënë «satelitët e Bashkimit Sovjetik janë gati të braktisin klikën e Brezhnjev-it, prandaj takimi ka anë pozitive, prandaj...» etj., etj.

Nga ana tjetër sovjetikët aktualisht bëjnë manovra shumë të mëdha ushtarake në Poloni. Ç'duan të thonë këto manovra? — Të frikësojnë satelitët, t'i thonë Kinës: Të vazhdojmë dialogun, se rreziku për ne është në Evropë. Ose t'u thonë Shteteve të Bashkuara të Amerikës: «Ne do t'i lëshojmë Kinës, prandaj lëshoni edhe ju». Ose t'i lënë të kuptojë Kinës: Ne jemi në gjendje të të godasim edhe ty, edhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës, prandaj hajde të vazhdojmë dialogun që nisëm. Me një fjalë revizionistët sovjetikë pompojnë shantazhin dhe frikën.

Kurse shtypi kapitalist këndon tjetër këngë, ai e bën *fait accompli* dhe shfaq dëshira: «Maoja ka vdekur, ose është duke vdekur, Lin Biaoja është sëmurë, Çu En Lai po merr fuqinë në Kinë dhe kthesa ka filluar drejt shkrirjes së akullit, siç ngjau në Bashkimin Sovjetik pas vdekjes së Stalinit». Dhe lule Çu En Lai!

Reaksioni shfrytëzon çdo gjë. Do të shohim çfarë do të ngjasë. Radio Londra thoshte dje se për festën e 20-vjetorit të themelimit të Republikës Popullore të Kinës përfaqësuesi kinez «ka ftuar katër ministra të qeverisë britanike, të cilët nuk do të venë, pse edhe kinezët nuk vajtën

kur u ftuan për datëlindjen e mbretëreshës Elizabeta».

Dimë vetëm një gjë: që vetë Çu En Lai tha se «me sovjetikët kemi marrëdhënie diplomatike dhe do të shkëmbejmë ambasadorë, do të ulim tensionin; me Shtetet e Bashkuara të Amerikës kemi 15 vjet që po bisedojmë; pse të mos bëhen këto gjëra edhe me Anglinë, me Indinë, Indonezinë?» etj.

Do të shohim si do të zhvillohen ngjarjet dhe punët, në ç'baza, në ç'parime, dhe atëherë ne do të prononcohemi në bazë të të dhënave. Deri tash çdo gjë ne e bazojmë në gjykimin e fakteve. Kështu do të veprojmë kurdoherë.

**Takimi Çu En Lai-Kosigin, nga ana e kinezëve ka po ato karakteristika të gabuara politiko-ideologjike dhe po atë ngutje në veprim, sikurse pati edhe vajtja rrufe e Çu En Lait në Moskë, pas heqjes së Hrushovit nga udhëheqja.** Edhe atëherë Çu En Lai u shpreh përpara ambasadorit tonë me një arrogancë e padurim të papërshtatshëm, duke shfaqur haptazi mendimin se «erdhi koha të përmirësojmë marrëdhëniet me sovjetikët».

Edhe këtë herë Çu En Lai po me atë arrogancë të paparë e cilësoi shokun Rita si «ekstremist» dhe shprehu haptazi mendimin se «do të ecim duke ulur tensionin me sovjetikët dhe kjo gjë është e dobishme». Si herën e parë, ashtu edhe herën e dytë, Çu En Lai u fsheh pas Maos, pa harruar të thotë se «këto veprime ne i bëjmë me urdhër të shokut Mao Ce Dun».

Megjithatë, ne, si marksistë-leninistë, e kemi thënë dhe do ta themi kurdoherë mendimin tonë, qoftë ky edhe në kundërshtim me mendimin e cilitdo. Vetëm një diskutim i hapët, parimor dhe i bazuar në fakte, i arsyetuar në rrugën marksiste-leniniste, mund të na bindë e të na bëjë të ndryshojmë mendimin, në qoftë se ne kemi gabuar, përndryshe, as demagogjia, as kërcënimet, as shantazhet nuk kalojnë te ne.

E PREMTE  
26 SHTATOR 1969

## KINEZËT KËRKOJNË NJË NDRYSHIM NË MARRËVESHJEN EKONOMIKE ME NE

I kërkova Adilit shpjegime për kërkesën që bëjnë kinezët që, në marrëveshjet ekonomike që kemi bërë, neni 4 të ndërrohet nga llogaritja në rubla, në llogaritje në juanë, sipas çmimeve të brendshme të Kinës (!!!). Të mos veprohet pa e studiuar dhe pa marrë aprovimin tonë.

## NE ARTIKUJT TANË NUK KA NEVOJË PËR SHARJE

Lexova projektin e një artikulli për marrëdhëniet çekosllovako-sovjetike që ma kishin dërguar për ta parë. Nuk ishte gjë. Përmbante vetëm sharje. E ktheva.

## SHTYPI PERËNDIMOR PËR GJENDJEN SHËNDETËSORE TË MAOS

Agjencitë e lajmeve dhe shtypi kapitalist perëndimor, duke marrë shkas nga takimi Çu En Lai-Kosigin, kanë më tepër se një javë që me të gjitha mënyrat dhe format tjerrin lajme sipas të cilave Maoja «është shumë sëmurë, i ka rënë hemorragji cerebrale, është duke vdekur, ka vdekur me kohë dhe në rast se del më 1 Tetor në Tien An Men, ai s'do të jetë Maoja i vërtetë, por sozia e tij» etj., etj.

Lajmet për këtë çështje jepen nga Moska, prandaj Ministria e Punëve të Jashtme e BS, gjoja për të larë duart, bëri një përgënjeshttrim, duke i cilësuar «provokacione».

Me këtë fushatë reaksioni shpejtohet të shfaqë «dëshirat e tij», që «fuqinë e mori Çu En Lai». «Çu En Lai është njeri i arsyeshëm, i moderuar, ai do të çajë akullin si Malenkovi pas vdekjes së Stalinit» etj.

Mendoj të pranojmë kërkesën e kryeministrit të Kongo (Brazavilit) për të ardhur në Shqipëri për vizitë miqësore zyrtare.



## PROBLEMET LIDHUR ME METALURGJINË DHE RAFINERINË E NAFTËS TË ZGJIDHEN SIPAS VARIANTIT TONË

Duhet të ngulim këmbë pranë kinezëve që problemet në lidhje me Metalurgjinë e Elbasanit dhe me Rafinerinë e Naftës së Ballshit, të zgjidhen sipas variantit që kemi paraqitur ne dhe jo të variantit që paraqiti ekipi i specialistëve të tyre, që ka ardhur për këtë punë.

Kërkesat tona, me përjashtim të ndonjërës, si kërkesa e projektit për Hekurudhën Fier-Ballsh, që mund ta bëjmë vetë, janë të drejta. Ato për metalurgjinë duhet të jenë të atilla, që më vonë kur ta zmadhojmë atë të bëjmë shtesa mbi objektet dhe jo rikonstruksionin e këtyre që bëjmë tash pse atëherë do të na kushtojnë shtrenjtë, pavarësisht se tash, me këtë sasi minerali plotësojmë disa nevoja. Nevojat më pas do të rriten edhe në sasi, në lloje dhe në cilësi.

## PRITJE NGA AMBASADA KINEZE

Sonte do të vemi në pritjen që jep ambasadori kinez, Gën Biao, me rastin e 20-vjetorit të shpalljes së Republikës Popullore të Kinës. Pritja do të jepet në Shtëpinë Qendrore të Ushtrisë Popullore.

## KINEZËT NUK FLASIN PËR REVIZIONIZMIN SOVJETIK

Në Pekin, në fjalimet dhe në *toasts*<sup>1</sup>, nuk zihet në gojë as revizionizmi sovjetik, as klika Brezhnev-Kosigin, por flitet vetëm për socialimperializmin. Kurse ambasadori kinez në Tiranë flet kundër revizionizmit sovjetik, pa përmendur emra. Këto janë pasojat e takimit Kosigin-Çu En Lai. Qëndrimi që mbajnë te ne, mund të konsiderohet «sekondar», jo shumë i rëndësishëm, «qëndrim lokal», i cili, sipas diplomacisë kineze, do të thotë «jozemërues për sovjetikët» dhe «i kënaqshëm për shqiptarët».

<sup>1</sup> Anglisht — dolli.

## NJË NDRYSHIM NË QËNDRIMIN ZYRTAR KINEZ KUNDREJT SOVJETIKËVE

Pritja që dha mbrëmë ambasadori kinez kaloi shumë ngrohtë. Ambasadori kinez në fjalimin e tij kishte hequr fjalën «sovjetike» dhe kishte lënë shprehjen «socialimperializmi». Ç'do të bëjmë! Ky, si duket, është një qëndrim zyrtar që kanë adoptuar ata aktualisht pas takimit të Pekinit<sup>1</sup>, për të cilin unë gjeta mënyrat më shoqërore dhe ua thashë pikëpamjen tonë.

Pasi ambasadori mbajti fjalimin dhe ngriti dollinë e festës për 20-vjetorin e themelimit të Republikës Popullore të Kinës, ia çela bisedën për këtë takim. Ai, siç duket, e priste këtë gjë, se vura re që përkthyesi i tij, i cili pak më parë kur i flitja unë, çdo gjë ia përkthente drejt, pa mbajtur shënime, kur fillova të flitja për këtë çështje, nxori stilografin dhe defterin. Ca më mirë, por varet se sa besnikërisht i përktheheshin fjalët e mia.

Natyrisht, unë i bëra një parathënie, pastaj hyra në temë. I thashë afërsisht: Shoku Rita na raportoi mbi bisedën që pati me shokun Çu En Lai në Pekin. **Jua themi singërisht, si shokë, ne nuk e gjetëm të drejtë dhe as oportun takimin e papritur që bëri Çu En Lai me Kosiginin në Pekin.** Neve na duket i gabuar ky takim në këtë nivel kaq të lartë, në këto rrethana e koniunktura

<sup>1</sup> Takimi Çu En Lai-Kosigin.

## KINEZËT NUK FLASIN PËR REVIZIONIZMIN SOVJETIK

Në Pekin, në fjalimet dhe në *toasts*<sup>1</sup>, nuk zihet në gojë as revizionizmi sovjetik, as klika Brezhnev-Kosigin, por flitet vetëm për socialimperializmin. Kurse ambasadori kinez në Tiranë flet kundër revizionizmit sovjetik, pa përmendur emra. Këto janë pasojat e takimit Kosigin-Çu En Lai. Qëndrimi që mbajnë te ne, mund të konsiderohet «sekondar», jo shumë i rëndësishëm, «qëndrim lokal», i cili, sipas diplomacisë kineze, do të thotë «jozemërues për sovjetikët» dhe «i kënaqshëm për shqiptarët».

<sup>1</sup> Anglisht — dollari.

## NJË NDRYSHIM NË QËNDRIMIN ZYRTAR KINEZ KUNDREJT SOVJETIKËVE

Pritja që dha mbrëmë ambasadori kinez kaloi shumë ngrohtë. Ambasadori kinez në fjalimin e tij kishte hequr fjalën «sovjetike» dhe kishte lënë shprehjen «socialimperializmi». Ç'do të bëjmë! Ky, si duket, është një qëndrim zyrtar që kanë adoptuar ata aktualisht pas takimit të Pekinit<sup>1</sup>, për të cilin unë gjeta mënyrat më shoqërore dhe ua thashë pikëpamjen tonë.

Pasi ambasadori mbajti fjalimin dhe ngriti dollinë e festës për 20-vjetorin e themelimit të Republikës Popullore të Kinës, ia çela bisedën për këtë takim. Ai, siç duket, e priste këtë gjë, se vura re që përkthyesi i tij, i cili pak më parë kur i flitja unë, çdo gjë ia përkthente drejt, pa mbajtur shënime, kur fillova të flitja për këtë çështje, nxori stilografin dhe defterin. Ca më mirë, por varet se sa besnikërisht i përktheheshin fjalët e mia.

Natyrisht, unë i bëra një parathënie, pastaj hyra në temë. I thashë afërsisht: Shoku Rita na raportoi mbi bisedën që pati me shokun Çu En Lai në Pekin. **Jua themi singerisht, si shokë, ne nuk e gjetëm të drejtë dhe as oportun takimin e papritur që bëri Çu En Lai me Kosiginia në Pekin.** Neve na duket i gabuar ky takim në këtë nivel kaq të lartë, në këto rrethana e koniunktura

<sup>1</sup> Takimi Çu En Lai-Kosigin.

të favorshme për Kinën dhe të disfavorshme për revizionistët sovjetikë. Duke e quajtur të gabuar këtë takim, për arsyet e mësipërme, ne nuk mendojmë se nuk duhet të bisedohet në mes jush dhe sovjetikëve për problemet që i ngriti shoku Çu En Lai shokut Rita, por bisedat të mos bëheshin kështu të nxituara dhe të ishin të një niveli shumë më të ulët. Në të gjithë këtë ndodhi dhe në përgjithësi në çdo ngjarje, avantazhin ta kemi ne, marksistë-leninistët, të përfitojmë ne dhe jo armiqtë tanë.

Ne gjykojmë se revizionistët sovjetikë, që janë në hall të madh, si brenda ashtu edhe në arenën ndërkombëtare, ky veprim i shpejtuar dhe jooportun i udhëheqjes kineze sikur i ndihmoi dhe, ata edhe reaksioni ndërkombëtar po e pompojnë shumë ndodhinë, natyrisht, në favor të «politikës së urtë, tej pamëse e të durueshme të Bashkimit Sovjetik».

Këto konkluzione ne i nxjerrim nga shtypi i tyre, nga agjencitë perëndimore të lajmeve dhe nga kontaktet e diplomatëve të vendeve të ndryshme, e sidomos të atyre revizioniste, me diplomatët tanë. Diplomatët revizionistë po notojnë në një eufori të madhe, për ta «çdo gjë u rregullua me Kinën», tash «kanë ngelur të rregullohen punët vetëm me Shqipërinë».

**Por, ne dimë se Kina e Mao Ce Dunit nuk i ka rregulluar punët as me revizionistët sovjetikë e të tjerë dhe, siç deklaroi ajo, as që do të ketë kurrë pajtim me ta. Do të ketë luftë të paprerë parimore ideologjike deri në shkatërrimin definitiv të revizionistëve sovjetikë dhe të revizionizmit modern.**

Pastaj ambasadorit kinez i foli gjatë për unitetin e mendimeve të të dyja partive tona në bazë të marksizëm-leninizmit. I vura në dukje se edhe diskutimi i hapët, i çiltër, i problemeve që ne kemi bërë si marksistë me Maon, me Çu En Lain, me Kan Shenin e të tjerë, ka kalitur unitetin tonë. I foli, gjithashtu, për vijën e

drejtë të Maos dhe të Partisë Komuniste të Kinës, për Revolucionin Kulturor, për sukseset e mëdha që janë arritur në Kinë, për ecjen tonë krah për krah e të pandarë, në kohë të mira e në fatuna.

I thashë se ne duhet të jemi vigjilentë ndaj armiqve revizionistë sovjetikë dhe imperializmit amerikan, se duhet të jemi të armatosur, që çdo e keqe të na gjejë të armatosur mirë dhe së bashku, pse kështu ne do të fitojmë.

Po ashtu i shpreha ambasadorit mendimin tonë se në këto situata, në këto koniunktura, sovjetikët nuk janë hala të përgatitur për një luftë kundër Kinës. Ata sot në këtë drejtim blofojnë, do të bëjnë shantazhe.

Ambasadori më dëgjonte dhe në përgjigje më falënderoi. Ai nuk diti ç'të thoshte tjetër vetëm se «unë (ambasadori) në fillim nuk e kuptova mirë Revolucionin Kulturor. Më vonë u binda dhe kam besim te shokët Mao, Lin Biao dhe Çu En Lai. Ne kinezët mësojmë shumë nga ju, shoku Enver. Miqësia jonë...» etj., etj.

Darka vazhdoi shumë mirë e shumë ngrohtë.

## NJË TAKIM QË U LEVERDIS VIETNAMEZËVE

Shefi i delegacionit të Vietnamit të Veriut në Paris Nian Van Bo, duke u hequr sikur nuk kishte dijeni për çfarë ishte biseduar në Pekin në mes Çu En Lait dhe Kosiginit, i tha ambasadorit tonë se «artikujt e Pekinit dhe të Moskës që vazhdojnë të shajnë njëri-tjetrin nuk kanë rëndësi. Rëndësi ka takimi që u bë në Pekin». Sigurisht për Nian Van Bonë ky takim legalizon bisedimet e tyre me agresorët amerikanë.

## KINEZËT KANË BËRË DY SHPËRTHIME ATOMIKE

Hakui na lajmëron nga Pekini se shokët kinezë i kanë thënë se këto javët e fundit ata bënë dy shpërthime atomike, njëra nga të cilat ishte shumë e fuqishme.

Të vihet mirë në dukje, nga shtypi ynë, ulja e çmimeve të ilaçeve e të disa mallrave të tjera nga qeveria kineze në pragun e 20-vjetorit të shpalljes së RP të Kinës.

## SHËNIM

Bisedova me Ritën për të saktësuar më mirë disa çështje të bisedës së tij me Çu En Lain. Rita thotë se Çu En Lai nuk i foli për propozimet e Kosiginit, por ato çka i tha ishin propozimet që bëri pala kineze.

## PRITJE E MIRË E DELEGACIONIT TONË NË KINË

Sipas radiogrameve që po na dërgon Hakiu, pritja e shokëve të delegacionit tonë në Kinë ka qenë shumë e ngrohtë dhe takimet me të gjithë, që nga Maoja, Lin Biaoja e të tjerë ishin shumë të përzemërta. Tash ata po vizitojnë objekte të ndryshme në Kinë.



## REZULTATET E PARA TË TAKIMIT ÇU EN LAI—KOSIGIN

Lajmet, që na japin të gjitha përfaqësitë tona jashtë, na konfirmojnë se me rastin e 1 Tetorit, 20-vjetorit të shpalljes së Republikës Popullore të Kinës, kinezët kishin ftuar gjithë personelin e ambasadave, të çdo lloj ambasade, në çdo vend ku kanë përfaqësi. Ambasadat revizioniste sovjetike, me ambasadorët dhe atashetë ushtarakë kishin shkuar komplet siç kishte shkuar edhe gjithë personeli i ambasadave të tjera revizioniste. U ça akulli, sovjetikët nuk po sulmohen më me emër nga shokët kinezë. Ka filluar kështu «ulja e tensionit», siç e paralajmëruan dhe siç e duan Çu En Lai me Kosiginin.

## NJË PROPOZIM NGA ANA E QEVERISË GREKE, TË CILIT MUND T'I PËRGJIGJEMI POZITIVISHT

Propozimit që përfaqësuesi i Greqisë në OKB i bëri Halim Budos, për të zhvilluar tregti, mund t'i përgjigjemi pozitivisht. Por t'i vihet në dukje se e rëndësishme është që qeveria greke të heqë vendimin absurd të «gjen-djes së luftës me Shqipërinë» dhe të lidhë marrëdhënie diplomatike me Republikën Popullore të Shqipërisë.

## CARËT E KREMLINIT PËR KINEZËT U BËNË «BURRA TË MIRË»!

Kinezët lëshuan dje një komunikatë, me anën e së cilës njoftojnë se janë gati të fillojnë në Pekin bisedimet me sovjetikët, në rang zëvendësministrash. Komunikata thekson se «kinezët nuk kanë pasur ndonjëherë pretendime territoriale ndaj Bashkimit Sovjetik». Në të bëhet fjalë për «bisedime tregtie dhe për probleme të tjera».

Takimi i Çu En Lait me Kosiginin po jep frytet e dëshiruara prej tyre. Marrëdhëniet, natyrisht, do të zgjerohen në frymën e së famshmes «bashkekzistencë paqësore», e cila bëri që carët e Kremlinit, renegatët, na u bënë «burra të mirë» brenda një nate, nga mbrëmja deri në mëngjes. Siç e tregon fotografia e takimit Çu-Kosigin kinezët i shtrëngojnë pëllëmbën Kosiginit jo me një dorë, por me të dyja duart, duke mos ia lëshuar nga zjarri e nga malli!

Mendoj që shtypi dhe radioja jonë ta injorojnë komunikatën kineze mbi fillimin e bisedimeve me sovjetikët, ashtu siç injoruan takimin Çu En Lai-Kosigin. Kjo për arsye se, po e vumë atë, do të na duhet të vëmë gjithë ç'do të vijë pas dhe të tilla nuk do të jenë pak. Nga ana tjetër, duke vazhduar si kurdoherë e më fort sulmet nga ana jonë kundër revizionistëve sovjetikë, do të dalë më në dukje kontradikta në qëndrimet tona me Kinën. Ose varianti tjetër, të vëmë një lajm shumë shumë të shkurtër. Po kemi kohë të mendohemi për këtë.

## UDHËZIME PËR SHTYPIN

Këshillova shokët e sektorit të propagandës që të botojnë «Dokumentin e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Republikës Popullore të Kinës» të datës 7 tetor, lidhur me problemin kufitar kino-sovjetik, pse është demaskues për revizionistët sovjetikë. Menjëherë pas botimit të këtij dokumenti, «Zëri i popullit» të botojë artikullin tonë<sup>1</sup>, që është përgatitur me rastin e pesëvjetorit të rrëzimit të Hrushovit. Kështu, ky artikull do të plotësojë mungesat e dokumentit kinez.

<sup>1</sup> «Pesë vjet të hrushovizmit pa Hrushovin», «Zëri i popullit», 12 tetor 1969.

## TË MOS HARROJMË LUFTËRAT PËR PAVARËSI TË POPULLIT KOSOVAR

Bisedova me Ramizin që, me rastin e festave të nëntorit, të kihen parasysh emisionet e radios, të cilat i dëgjojnë edhe shqiptarët që jetojnë në Jugosllavi. Në të gjitha ato emisione ku do të flitet për luftërat për pavarësi, të mos harrohet të flitet edhe për luftën patriotike për pavarësi, për liri, për vetëvendosje, për gjuhën etj., të popullit e të patriotëve kosovarë. Lufta e tyre të shkrihet në një të vetme me tërë luftërat e popullit shqiptar.

## PESE VJET TË HRUSHOVIZMIT PA HRUSHOVIN

Po mbushen 5 vjet nga koha kur banditin Hrushov shokët e krimeve të tij e hodhën në koshin e plehrave. Po ia kushtojmë kësaj ngjarjeje artikullin me titull: «Pesë vjet të hrushovizmit pa Hrushovin», të cilin ia dërguam gazetës «Zëri i popullit» që ta botojë nesër.

## ÇEN PO TAJA U TREGUA I NGROHTË ME DELEGACIONIN TONË

Shoku Haki Toska na raportoi se në përgjithësi është pritur mirë, veçanërisht në popull dhe në provinca është pritur shumë mirë, jashtëzakonisht ngrohtë, me dashuri si ngaherë. Çen Po Taja, i cili e shoqëroi deri në Nankin, u tregua shumë i afërt, shumë i dashur, shumë i ngrohtë.

Në Pekin, në festë, binte ca erë «protokolli të ri» të vendosur. Maon dhe Lin Biaon i takoi në këmbë në tribunën Tien An Men, sepse ata «ishin shumë të zënë me punë».

Delegacioni ynë pati bisedime me Çu En Lain dhe me Kan Shenin. Çu En Lai mbrojti pikëpamjet e tij dhe Hakiu mbrojti tonat. Qëndruam gjithsecili në pozitën e veta për sa i përket takimit Çu-Kosigin. Për të tjerat të dyja palët ishin dakord.

U ndanë si ngaherë «me dashuri të singërtë shoqërore», sido që në mes mund të ketë edhe nga ndonjë kontradiktë. Hakiu na raportoi për zhvillimet ekonomike të Kinës dhe të Revolucionit Kulturor.

## DIÇKA QË NUK BESOHEJ

Dje ishte ditë pushimi për mua, pse kisha datë-lindjen, mbusha 61 vjeç.

Erdhi më uroi edhe ambasadori i Kinës. Më solli dhe një shportë me lule.

Si në konfidencë, ai më tha se në bisedimin që kishte pasur me shokun Lin Biao, ky i kishte thënë se gjatë Revolucionit të Madh Kulturor Kina ka arritur suksese të mëdha, veçanërisht në fushat e ekonomisë, aq sa «brenda dy vjetëve të ardhshëm, ne do të arrijmë në të gjitha degët nivelet më të larta botërore». (!) Dhe këtë e thoshte me seriozitet. (!) Të jenë kaq naivë?! Apo na marrin për leshko?!

## KINEZËT BËHEN AVOKATË TË TITOS

Ambasadori kinez dhe këshilltari i tij, në një darkë që dhanë për disa punonjës të shtypit dhe të radios sonë me rastin e inaugurimit të ndërtesës së agjencisë HSINHUA në Tiranë, u thanë këtyre se «çështja që Titoja është një agjent i imperializmit, nuk është një çështje e kohës»; kurse një personalitet i Ministrisë së Punëve të Jashtme në Pekin, i kishte thënë Hakiut se «Titoja ka qenë viktimë», kuptohet se e kujt. Shokët u dhanë përgjigjen e merituar, por interesante janë këto tendenca të shokëve kinezë. **Të jemi vigjilentë!**

## KUZNJECOVË NË PEKIN

Kuznjecovi<sup>1</sup> i shoqëruar nga 30-40 ekspertë mbërriti në Pekin për bisedime mbi çështjet kufitare midis dy vendeve, ku u prit nga një «tufë» zyrtarësh kinezë të Ministrisë së Punëve të Jashtme. Nisjen e Kuznjecovit për në Pekin e shoqëronte një artikull i Suslovit në «Komunist» dhe i ribotuar nga «Pravda», ku sulmohehin ashpër, hapur e me emër «renegatët e Pekinit» kurse këta na nxorën termin «socialimperializmi» duke mos zënë në gojë emrat e tyre. Pse të mos u japë dru të mirë Suslovi, kur kinezëve ua duron kurrizi!

1 Në atë kohë zëvendësministër i Punëve të Jashtme të BS.

## **SHTYPI DUHET T'I KUPTOJË DREJT KONIUNKTURAT**

U tërhoqa vëmendjen shokëve që merren me shtypin pse radioja dhe gazetat tona nuk japin lajme për takimet zyrtare të Çu En Lait me Fan Van Dongun dhe me delegacione të tjera të huaja. Edhe sikur takimet të mos jenë të rëndësishme, në këto koniunktura nuk duhet të lihen pa u vënë në dukje. Shokët e organeve të shtypit e bëjnë politikën jo me kokë, po me këmbë.

## **TAKIMI ÇU EN LAI—KOSIGIN KA SHKAKTUAR SHQETËSIM TE REVOLUCIONARËT ÇEKOSLLOVAKE**

Nga Çekosllovakia na lajmërojnë se miqtë çekosllovakë dhe në përgjithësi gjithë revolucionarët, nuk e kanë pritur mirë takimin Çu En Lai—Kosigin. Ata thonë se ky takim «na tremb, na dëmton, ndihmon okupatorët sovjetikë dhe kuislingët çekosllovakë», të cilët po i bëjnë reklamë këtij takimi. Edhe ambasadori kinez në Çekosllovaki i tha ambasadorit tonë se është i shqetësuar nga kjo gjendje e krijuar.



## VËREJTJE PËR PUNËN E DISA DIPLOMATËVE TANË

Nga radiogramet që lexoj del se disa nga ambasadorët tanë po bëjnë pallë dhe pak shqetësohen për këtë nga Ministria e Jashtme.

Sovjetikët dje filluan provokimet e drejtpërdrejta në një pritje në Beograd, duke kapur një person të ambasadës sonë dhe duke i thënë se qeveria sovjetike dëshiron të hyjë në bisedime me Qeverinë Shqiptare, siç bëri me atë kineze etj. Yni nuk diti t'i përgjigjej si duhej, prandaj u thashë shokëve të Ministrisë së Jashtme t'u shkruajnë ambasadave jashtë, që kushdo nga tanët që do të provokohet nga ndonjë sovjetik, kudo që të ndodhet, t'i thotë me zë të fortë, që të dëgjojnë të gjithë:

«Ne do t'ju luftojmë pa mëshirë deri në fund, se jeni revizionistë dhe aleatë besnikë të imperializmit amerikan».

## VAZHDON PERSEKUTIMI I SHQIPTARËVE NË KOSOVË

Sipas informatave që kemi, titistët jugosllavë, UDB-ja dhe shërbëtorët e tyre shqiptarë në Kosovë vazhdojnë të persekutojnë dhe të marrin masa kundër shqiptarëve, duke përdorur pretekste të ndryshme, por qëllimet janë vetëm politike. Ata goditin, gjoja si shovinistë e nacionalistë, elementin aktual në pararojë, arsimtarët dhe studentët, pse këta flasin dhe veprojnë më me guxim për të drejtat e tyre demokratike dhe kombëtare. S'mungojnë të ndërhyjnë dhe të marrin masa edhe në ndodhi shoqërore, si në dasma, të cilave populli u jep ngjyrë kombëtare me flamur e me këngë folklorike. Me siguri rezistenca e ligjshme e popullit shqiptar trim të Kosovës do të shtohet dhe nuk do të pakësohet nga masat shtypëse të UDB-së.

## **TË DEMASKOJMË VAZHDIMISHT VEPRIMTARINË ARMIQËSORE TË REVIZIONISTËVE SOVJETIKË**

Drejtuesve të organeve të shtypit duhet t'ua kujtojmë orientimet, se i harrojnë. Ka disa javë që nuk po kujtohen të shkruajnë për veprimtarinë e bollshme armiqësore të revizionistëve sovjetikë. Dhe sidomos tash në këto rrethana, kur propaganda kineze gati ka pushuar, ne duhet të flasim, të vazhdojmë t'i demaskojmë këta armiq. Po të heshtim, do të jetë gabim i madh dhe opinioni këtë do ta marrë sikur ne heshtim, pse heshti Kina. Kina le të bëjë ç'të dojë. Partia jonë ka vijën e saj kurdoherë të qartë, të pavarur, marksiste-leniniste. Kina, kur ia ka dashur puna, ka ndjekur vijën tonë dhe jo ne të sajën.

## **TAKTIKA E VJETËR NË POLEMIKË**

Kinezët filluan taktikën e vjetër. Vetë, që kur delegacioni i Bashkimit Sovjetik i kryesuar nga Kuznjecovi ndodhet në Pekin, e kanë pushuar polemikën kundër revizionistëve sovjetikë. Por, para disa ditësh, si «kofini pas të vjeli», botuan atë pjesë të fjalimit të Halim Budos në OKB, ku demaskohen sovjetikët. Sipas informatave që na jep ambasadori ynë në Pekin, sovjetikëve dhe revizionistëve të tjerë të akredituar atje nuk u ka ardhur mirë «kjo manovër kineze» dhe patjetër ata «janë qarë». Të shohim, «qarja» e tyre i «ka prekur zemrat» kineze? Do ta vazhdojnë ata manovrën?

E ENJTE  
30 TETOR 1969\*

## MBLEDHJE PAS MBLEDHJESH NË PEKIN

Ka dhjetë ditë që kinezët dhe sovjetikët po bëjnë mbledhje pas mbledhjesh në Pekin. Ne, «aleatët më të ngushtë të Kinës», as që vihemi, qoftë edhe një grimë, në korent për çfarë po bisedohet me armiqtë tanë të përbashkët. Siç po duket, Çu En Lai na qenka zemëruar që nuk ishim dakord me pikëpamjen e tij për takimin me Kosiginin dhe i ka mbetur qejfi që nuk i bëmë reklamë këtij takimi. Megjithëkëtë, neve nuk na prishet ndonjë punë, por, edhe sikur të jetë ky fillimi i prishjes së punës, për ato çështje parimore që kinezët nuk i kanë drejt, Çu En Lai nuk na ka dhe as do të na ketë kurrë në rrugën e tij. Çështja që thonë «na bëni vërejtje», tingëllon bosh, se, në fakt, po t'u bësh, ata zemërohen.

Nga tribuna e Kremlinit, në një miting, renegati Brezhnjev foli me një ton të ekzaltuar «për miqësinë e përjetshme sovjeto-çekoslllovake» dhe u hodhi lule lakenjve të tij, kuislingëve çekë Husak, Svoboda e të tjerë, të cilët nënshtruan Çekoslllovakinë nën thundrën e okupatorëve sovjetikë. Nga kjo tribunë Brezhnjevi nuk mungoi të fliste me butësi, me ëmbëlsi dhe me dashamirësi edhe për miqësinë sovjeto-kineze, për gatishmërinë e përhershme të sovjetikëve «që kjo miqësi të

lulëzojë dhe të kalitet për të mirën e të dy popujve dhe të socializmit» dhe shpreson «se kështu do të ngjasë pas takimit të shokut Kosigin me shokun Çu En Lai». Takimi i shokut me shokun!!

## KUISLINGËT E RINJ ÇEKOSLLOVAKE

Kuislingët e kohës së Luftës së Dytë Botërore janë gjallë dhe veprojnë po njësoj edhe sot pas lufte, të maskuar me petkun e «komunistit». Renegati dhe kuislingu Husak dhe shoku i tij Svoboda, të dy nacionalistë të tërbuar, njëri çek, tjetri sllovak, të dy fashistë, të dy armiq të betuar të leninizmit, ua shitën Çekosllovakinë okupatorëve revizionistë fashistë sovjetikë. Ata drejtojnë dhe shtypin popullin e tyre me ligjet dhe me vullnetin e okupatorëve dhe as skuqen nga turpi, përkundrazi mburren që ligjërojnë tradhtinë, shtypjen nacionale.

## AVANCA TË VILI BRANDIT NDAJ POLONISË

Vili Brandi, kancelari i ri i lëkundshëm social-demokrat i Bonit, u bëri avanca pozitive Polonisë dhe Gomulkës dhe me siguri do të arrijë rezultate në këtë drejtim, pse Gomulka ka nevojë për kredi, për ripërtëritjen dhe për modernizimin e industrisë (Krupi është miku i Cirankieviçit) dhe do t'i shpëtojë zgjedhës së rëndë sovjetike. Brandi, po ashtu, pa e njohur zyrtarisht Republikën Demokratike Gjermane, njohu faktin që ka dy shtete gjermane dhe Boni dëshiron të vazhdojë tratativat ekonomike me RD Gjermane. Po konsolidohen urat. Boni po fillon një politikë më të avancuar. Sigurisht kjo shqetëson (por s'e bëjnë veten hapur) si sovjetikët, si Shtetet e Bashkuara të Amerikës, si Francën, si Anglinë. Kazani zien brenda, të gjithë buzëqeshin, por çfarë buzëqeshje?! Buzëqeshje e verdhë!

**TË REFUZOJMË FTESËN PËR NË MBLEDHJEN  
E HELSINKIT**

Siç kemi mësuar, qeveria finlandeze do të na dërgojë ftesë për të marrë pjesë në mbledhjen e Helsinkit për «Sigurimin evropian». Do ta refuzojmë atë, ne nuk marrim pjesë në mbledhje të tilla pa bukë e që manipulojnë nga superfuqitë imperialiste.

**S H E N I M**

Lajmërova shokun Ramiz që shokët tanë në Pekin të mos u japin asnjë premtim për të ardhur në Shqipëri elementëve gjoja marksistë-leninistë brazilianë (jashtë Partisë Komuniste të Brazilit), derisa ata nuk janë në parti dhe nuk i njohim ç'janë. Ne njohim vetëm Partinë Komuniste të Brazilit të shokut Amazonas. Kinezët kanë taktikat e tyre.

## MISTER RRETH BISEDIMEVE KINO-SOVJETIKE NË PEKIN

Në një drekë që kishte dhënë ambasadori kinez këtu në Tiranë për disa nga shokët tanë, nuk u kishte thënë asnjë fjalë se si venë bisedimet që po zhvillojnë në Pekin me sovjetikët. Mister! Vetëm u kishte thënë në konfidencë se «në drekën që kishin shtruar kinezët për sovjetikët, Kuznjecovi dhe të tjerët i hëngrën të gjitha ç'ishin mbi tryezë». Hajde ambasador, hajde! Borgjezia sovjetike na qenka aq e uritur, sa priti drekën kineze të shuante urinë!

A kanë vend të tilla budallallëqe? Nga ana tjetër mbështetin tezën se «rreziku i sulmit sovjetik mbi Kinën është shumë kërcënues, bile imediat». Ndoshta me këtë duan të arsyetojnë bisedimet dhe afrimet.

## KINEZËT E HOQËN EDHE EPITETIN «SOCIALIMPERIALIZËM»

Sie Fu Xhi, anëtar i Byrosë Politike të Partisë Komuniste të Kinës, kur foli në festën kombëtare të Algjerisë, e hoqi fare edhe epitetin «socialimperializëm». Siç duket, po trashen punët e tyre me sovjetikët. Festën e Beratit dhe fjalimin që u mbajt atje as HSINHUA-ja, as «Zhenminzhibaoja» nuk e dhanë, të paktën si lajm. Kjo është shenjë e rrugës së keqe që po marrin kinezët. Të vërejmë!



## NUK PRANOJMË ASNJË FTESE TË REVIZIONISTËVE SOVJETIKË

Shokët e ambasadave tona jashtë na njoftojnë se të gjitha ambasadat sovjetike po u dërgojnë ftesa për të marrë pjesë në pritjen që do të japin me rastin e festës së tyre. Ftesat u kthehen mbrapsht revizionistëve sovjetikë.

## NË NJË DARKË TË SHTRUAR PËR AMBASADËN TONË NË PEKIN

Byroja Politike e Komitetit Qendror të Partisë Komuniste të Kinës, Çu En Lai, Kan Shen, Çen Po Taja, Çian Çini etj., shtroi një darkë për personelin e ambasadës sonë në Pekin me rastin e festës së Revolucionit Socialist të Tetorit dhe të themelimit të Partisë së Punës të Shqipërisë. Gjithë muhabetin e bënte Çian Çini. Ngandongëherë fliste edhe Çu En Lai, fare pak Kan Shen, ndërsa aspak Çen Po Taja. Çështja kryesore e bisedës ishte se çfarë titulli duhej t'i vihej Maos: «Mësues i lavdishëm», «mësues i madh», apo thjesht «mësues». Natyrisht, «nuk u vendos gjë». Për bisedimet sovjeto-kineze nuk u tha asgjë. Për Bashkimin Sovjetik u fol keq. Kjo ishte gjë e mirë.

### **AGJENCITË E LAJMEVE HESHTIN**

Nga shtypi, radioja dhe nga ç'më thonë e më bëjnë të ditur shokët, del se vendimi i KQ dhe i Qeverisë për uljen e çmimeve të shitjes me pakicë të disa mallrave të përdorimit të gjerë, për disa masa të tjera favorizuese për kooperativat bujqësore, si dhe për heqjen krejtësisht të sistemit të taksave, ka gëzuar pa masë popullin e qyteteve dhe të fshatrave. Urime dhe fjalë të zjarra të gjohehen kudo për Partinë dhe për pushtetin. Dyqanet janë plot. Kooperativistët e zonave malore dhe të kodrinave janë të gëzuar në kulm. Ata u favorizuan në çdo gjë.

Radiot dhe agjencitë e lajmeve heshtin. Heshtje prej varri! Është e kuptueshme. Si mund të thonë ata në mes të të tjerave që i vetmi shtet në botë ku populli nuk paguan taksa, është Shqipëria socialiste?!

### **S H Ë N I M**

Shoku Ramiz më foli sot shkurt për udhëtimin në Kinë të shokut polak Mijal, i cili u kthye sot.

## KONTRADIKTA TË THEKSUARA NË GJIRIN E VENDEVE REVIZIONISTE

Kontradikta të theksuara, por ende të nëndheshme duken në mes Bashkimit Sovjetik dhe Polonisë nga njëra anë dhe Republikës Demokratike Gjermane nga ana tjetër. Polonia përgatit afrimin me Gjermaninë e Bonit. Këtë gjë Bashkimi Sovjetik edhe e do edhe s'e do, po më shumë e do, se s'bën dot ndryshe, se dëshiron t'i kontrollojë veprimet polake dhe mundësisht t'i influencojë sipas interesit të vet, prandaj anon më tepër nga polakët, sesa nga interesat e Republikës Demokratike Gjermane. Bashkimi Sovjetik i buzëqesh me gojë të madhe Bonit e në të njëjtën kohë përpiqet të arrijë diçka në mbledhjen për «Sigurimin evropian» për të krijuar një statukuo të favorshme për vete në Evropë si kundërpeshë ndaj ndikimit amerikan dhe për të pasur duart më të lira të veprojë kundër Kinës dhe vendeve të tjera të Azisë dhe të Afrikës, sidomos. Greçkoja shkoi në Kubë, shantazh bajat ky për Shtetet e Bashkuara të Amerikës pas fjalimit të Niksonit të «ndihmës për përparim».

## AMERIKANËT NISIN PËR NË HËNË NJË ANIJE KOZMIKE ME TRE NJERËZ BRENDA

Sot në orën 17.22' amerikanët lëshuan në drejtim të Hënës anijen kozmike Apolo-12 me tre kozmonautë brenda. Ata do të arrijnë në Hënë të martën, më 18 nëntor dhe do të qëndrojnë atje 32 orë.

## SHENJA TË AFRIMIT MIDIS REVIZIONISTËVE RUMUNË E SOVJETIKË

Ambasadorët rumunë në vende të ndryshme tregohen më të rezervuar me diplomatët tanë. Kjo tregon se po afrohen me sovjetikët. Këtë gjë e tregojnë dhe disa veprime provokuese nga ana e tyre në favor të sovjetikëve, ose, me fjalë të tjera, ata u përpoqën të na transmetonin indirekt dëshirat e sovjetikëve për të përmirësuar marrëdhëniet me ne, për të na ftuar në festën e 7 Nëntorit. Këtë, derisa të përgatitin takime «të papritura» të ndonjë diplomati tonë me diplomatë sovjetikë. Revizionisti mbetet derisa të vdesë revizionist, oportunist, i frikshëm, lake. Bëjmë mirë ne që politikisht dhe ideologjikisht u tregojmë revizionistëve rumunë sa u vlen lëkura!

## TË DEMASKOJMË PARULLËN PSEUDOPACIFISTE TË «SIGURIMIT EVROPIAN»

«Sigurimi evropian», që predikojnë revizionistët sovjetikë dhe që mund ta pranojë të diskutohet edhe vetë borgjezia evropiane, por të mos realizohet kurrë, me kusht që të marrin pjesë edhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës, është një parullë pseudopacifiste. Ajo synon të ruajë statukuonë e armatosur kapitalisto-revizioniste, të shtypë lëvizjen punëtore në Evropë dhe në botë, të shtypë revolucionet në vende të ndryshme, duke bërë pazarllëqe të dyja fuqitë e mëdha: Bashkimi Sovjetik dhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës në kurriz të të tjerëve, për të ndarë zonat e influencës. Kjo, në qoftë se arrihet ndonjëherë, do t'i ngjajë Traktatit Briand-Kellog<sup>1</sup>, që fshihte përgatitjen e kasaphanës botërore imperialiste, pra, që nuk shërben për asgjë, veçse për diskure dhe blofime. Kështu do të përfundojë dhe fluska e sapunit «Sigurimi evropian» që nuk siguron veçse përgatitjen e një kasaphane tjetër.

Prandaj ne, jo vetëm që nuk do të marrim pjesë në të, por duhet të zhvillojmë një propagandë të qartë dhe t'i demaskojmë demagogjinë, rrezikshmërinë dhe qëllimet e vërteta të këtij plani imperialisto-revizionist.

<sup>1</sup> Nënshkruar në Paris në vitin 1928 gjoja për të denoncuar luftën.

Me propagandën tonë, me aq sa kemi mundësi, ne duhet t'u tregojmë klasës punëtore dhe popujve të botës të mos gënjehen nga ky hashash, të mos vihen në gjumë, se gjoja «Sigurimi evropian» «siguron» sigurinë e tyre. Asgjë nuk do të sigurojë veçse do të forcojë më tej hallkat e zinxhirëve të robërisë dhe kërbacin në kurrizin e tyre. Popujt duhet të mpresin vigjilencën dhe armët njëkohësisht, me të cilat të godasin pa pushim, ndryshe ndryshken.

**E MARTË**  
**18 NËNTOR 1969**

## **KINEZËT FILLOJNË TË BËJNË HAPUR PUNËN E INFORMATORËVE**

Shokët kinezë këtu, në mënyrë jo të rregullt dhe të dyshimtë, pyesin punëtorët e Kombinatit të Tekstileve në Berat se ku i eksportojmë ne tekstilet, kurse në Paris i pyesin shokët tanë sa blejmë dhe ku i blejmë lopët. Të gjitha këto kanë karakter informativ-kontrolli, në vend që të pyesin drejtpërsëdrejti ministritë përkatëse.

## SHËNIM

Vendosëm që Vietnamit të Jugut, për vitin 1970, t'i japim një milion rubla ndihmë. Qëndrojmë në nivelin e sivjetëm.

## KOZMONAUTËT AMERIKANË ZBRITËN NË HËNË

Sot në mëngjes, në orën 8 pa tre minuta, dy kozmonautë amerikanë zbritën në Hënë me kabinën hënore të anijes kozmike Apolo-12. Vetë anija kozmike, me kozmonautin e tretë qëndroi në orbitë rreth Hënës.



## AVAZ I NJOHUR

Ambasadori kinez në Tiranë, Gën Biao, gjoja vuri në korent Ministrin tonë të Jashtëm mbi bisedimet e Pekinit midis kinezëve dhe sovjetikëve. Ai tha: «Bisedimet nuk po japin gjë, megjithëse ne dëshirojmë të konkludojmë diçka, por sovjetikët nuk duan. Nuk bisedohet përveçse për çështjen e kufijve dhe asgjë tjetër». Kaq tha, pastaj foli një gjysmë ore për nevojën e bisedimeve dhe e tori çështjen duke thënë se: «Kështu kanë bërë edhe polakët, kështu ka vepruar edhe Stalini me Hitlerin për të fituar kohë. Edhe ne duam të fitojmë kohë, të armatosemi, se do të na sulmojnë sovjetikët». Avaz i njohur!

## SHPREHJE E FORCËS SË PUSHTETIT POPULLOR

Morën fund së ndërtuari të gjitha shtëpitë e rrëzuara dhe të dëmtuara nga tërmeti në prillin e sivjetëm në Jug të vendit tonë. Fshatra të tëra u ndërtuan të reja që nga themelitet, dy nga të cilat, Rabia dhe Izvori në Tepelenë, u inauguruan sot. Ky është një sukses tjetër i madh, që tregon forcën e pushtetit tonë popullor dhe të ekonomisë socialiste. Në Jugosllavi, jo vetëm banorët e Novi-Sadit, janë jashtë, po akoma vuajnë ata të Shkupit, për të mos folur për Dibrën e Madhe, ku familjet e dëmtuara nga tërmeti janë në ditë të zezë.

## VETËM LI HSIEN NIENI QENKA AI QË DUHET TË VIJË NË SHQIPËRI?

Sot Pekini lajmëroi se delegacionin kinez që do të vijë për të marrë pjesë në festën tonë të 25-vjetorit të Çlirimit të Atdheut, do ta kryesojë Li Hsien Nieni. Është e katërta ose e pesta herë që Li Hsien Nieni dërgohet në krye të delegacioneve kineze që vijnë te ne, sikur Kina kaq e madhe nuk paska shokë të tjerë, të cilët duhet të vijnë edhe ata të shohin Shqipërinë. Kjo është, të paktën, e çuditshme. Për ne nuk ka rëndësi, por fjala është në atë që vetëm Li Hsien Nieni qenka ai që duhet të vijë në Shqipëri? Ai do të rrijë këtu vetëm një javë dhe në fakt vetëm një ditë i mbetet e lirë që të shëtitë nëpër Shqipëri. Le të vejë të shohë Vaun e Dejës, që nuk e ka parë!

## SHPRESA TË HUMBURA TË REVIZIONISTËVE SOVJETIKË

Revizionistët sovjetikë vunë titistët për t'i thënë një diplomati tonë se gjoja do të mblidhen krerët e vendeve revizioniste dhe në mes të tjerash do të bisedojnë që t'i akordojnë ndihma ekonomike Shqipërisë, se gjoja Kina nuk u jep sa duhet. Ç'qelbësira! Mendojnë të na mbyllin gojën me ndihma! Kujtojnë se jemi si ata! Do t'ua tre-gojmë ne më 28 Nëntor.

**E MARTË**  
**25 NËNTOR 1969**

## **VIJNË MIQ TË SHUMTË PËR FESTËN E ÇLIRIMIT**

Sot erdhën një numër tjetër delegacionesh të partive komuniste marksiste-leniniste si dhe grupe nga shqiptarë të mërgimit e miq të huaj që do të marrin pjesë në festimet e 25-vjetorit të Çlirimit të vendit tonë.

**E MËRKURË**  
**26 NËNTOR 1969**

## **ARRITËN DELEGACIONI ZYRTAR KINEZ DHE AI VIETNAMEZ**

Sot erdhi me avion nga Kina delegacioni zyrtar kinez, me Li Hsien Nienin në krye, për të marrë pjesë në festën e 25-vjetorit të Çlirimit të Shqipërisë. Tok me të erdhi edhe delegacioni zyrtar i RD të Vietnamit<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> I kryesuar nga Hoang Van Hoan, në atë kohë anëtar i Byrosë Politike të Partisë së Punonjësve të Vietnamit dhe nënkryetar i Komitetit të Përhershëm të Asamblesë Kombëtare të Vietnamit.

## TAKIM ME DELEGACIONET E HUAJA

I tërë mëngjesi kaloi në pritje të miqve e të mysafirëve të huaj që kanë ardhur për festën e 25-vjetorit të Çlirimit.

Të parin prita delegacionin e partisë e të qeverisë së RP të Kinës, me Li Hsien Nienin në krye. Shkëmbyem përshëndetje, bëmë bisedime, ngritëm dolli. Ishte një takim i përzemërt dhe miqësor.

Pas tyre prita delegacionin e partisë e të qeverisë së RD të Vietnamit. Biseduam ngrohtësisht me njëri-tjetrin dhe ngritëm dolli për miqësinë.

Më në fund i prita të gjithë, së toku, delegacionet e partive marksiste-leniniste dhe miq të tjerë. I falënderova në emër të Partisë sonë, u urova shumë sukses në luftën e tyre revolucionare. Ngritëm dolli.

## PARADË USHTARAKE E PËRSOSUR. MANIFESTIM I SHKËLQYER POPULLOR

Në orën 10<sup>00</sup> u bënë parada ushtarake dhe parakalimi popullor i punonjësve të Tiranës me rastin e 25-vjetorit të Çlirimit.

Koha na mbajti për mrekulli. Ishte një diell i ndritur e i gëzuar si zemrat e popullit tonë. Ushtria parakaloi në mënyrë të përsosur. Çdo gjë, forca, disiplina, stërvitja e lartë, bënë përshtypje të mirë. Partizanët e vjetër në ballë të paradës ishin impresionantë. Parakalimi i popullit ishte madhështor, entuziazmi i tij në kulm. U habitën miqtë e huaj që mbushnin tribunën. Populli tregoi, edhe me këtë rast të gëzueshëm, se sa i lidhur ngushtë e përjetë është me Partinë dhe me pushtetin popullor.

Pasdite në sheshin «Skënderbej» u hodhën fishek-zjarrë. Ishte gjë e bukur, zgjati plot gjysmë ore. Gjithë Tirana ishte jashtë, pse koha ishte për mrekulli.

## TAKIM ME DELEGACIONIN E VIETNAMIT TË JUGUT

Prita, në Komitetin Qendror, delegacionin e Frontit Kombëtar të Çlirimit dhe të Qeverisë së Përkohshme Revolucionare të Vietnamit të Jugut<sup>1</sup>. Me kryetaren e këtij delegacioni, Nguyen Thi Bin, që është ministre e Jashtme e Qeverisë së Përkohshme dhe kryetare e delegacionit të Vietnamit në Konferencën e Parisit, patëm një bisedë të hapët dhe të përzemërt.

1 Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 523.

## MIQTË DHE SHQIPTARËT E ARDHUR NGA JASHTË MBETËN SHUMË TË KËNAQUR NGA MANIFESTIMET PËR FESTËN E ÇLIRIMIT

Për të marrë pjesë në festimet e 25-vjetorit të Çlirimit kishin ardhur shumë delegacione të huaja, përfaqësues të partive komuniste marksiste-leniniste, shqiptarë emigrantë ekonomikë nga shumë vende kapitaliste si dhe miq të huaj të Shqipërisë, të ftuar nga Bashkimet Profesionale dhe Komiteti Shqiptar për Marrëdhënie Kulturore e Miqësore me Botën e Jashtme. Të gjithë ishin të gëzuar, të entuziazmuar, të emocionuar.

Pritëm në sallat e Komitetit Qendror para dhe pas festës përfaqësuesit e partive komuniste marksiste-leniniste, biseduam përzemërsisht me ta. Disa prej tyre kishin ardhur dhe herë të tjera, disa për herë të parë, por që të gjithë shprehnin dashurinë e tyre të madhe dhe admirimin për popullin dhe për Partinë tonë. Ata kënaqeshin dhe habiteshin me sukseset e mëdha të arritura, sidomos aprovonin njëzëri dhe me besim të patundur vijën marksiste-leniniste të Partisë sonë. Kjo është kryesorja. Të gjithë e çmonin shumë fjalimin që mbajta në mbledhjen solemne më 28 Nëntor. Ata e kishin të përkthyer fjalimin që më parë në katër-pesë gjuhë.

Dje paradite u bënë parada ushtarake dhe parakalimi popullor i punonjësve të Tiranës. Pasdite në sheshin

«Skënderbej» u hodhën fishekzjarrë. Në mbrëmje u dha darka zyrtare në Pallatin e Brigadave. Ajo kaloi shumë gëzueshëm. Edhe miqtë e shokët e huaj ishin të gëzuar në kulm. Afër kisha Li Hsien Nienin. Ngritëm dolli. Pastaj, me një grup shokësh shkova sallë më sallë dhe ngrita gotën e urimit me shokët, me miqtë e shumtë të huaj dhe me shqiptarë që kishin ardhur për festë nga të gjitha anët e botës. Entuziazmi i të gjithëve ishte i madh. Emocionues ishte takimi me kosovarët, me shqiptarët e ardhur nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës, nga Argjentina, nga Turqia, nga Bullgaria, nga Rumania dhe nga Franca. Më përqaфонin dhe më puthnin fort. Qanin nga gëzimi dhe mallëngjimi. Edhe ne u mallëngjyem. Kishte të njohur nga Gjirokastra, që s'i kisha parë veçse para 50 vjetëve.

Dëgjuam, gjithashtu, një koncert të bukur dhe në orën 10.30' u larguam me Nexhmijen.

E HËNË  
1 DHJETOR 1969

## NË EKSPOZITËN KINEZE

Shkuam për të vizituar ekspozitën për sukseset e ndërtimit socialist në RP të Kinës, që u hap sot. Në të tregoheshin përparimet e mëdha që janë bërë në Kinë në industri, në bujqësi, në arsim e në kulturë. Makineritë e prodhuara në Kinë e që ekspozoheshin aty thanë se ishin nga më modernet, të standardit botëror. Organizimi i ekspozitës ishte diçka e përsosur. Njerëzit tanë duhet të mësojnë në këtë drejtim.



## DELEGACIONI KINEZ NISËT SOT PËR NË FIER

Sot delegacioni zyrtar kinez me në krye Li Hsien Nienin do të shkojë për një vizitë në rrethin e Fierit.

## SEKTARIZMI NË ÇËSHTJET ORGANIZATIVE TË PARTISË SHPIE NË GABIME POLITIKE

Bisedova me Ramizin dhe i thashë të takohet me shokun Strobel, Sekretar i Parë i KQ të Partisë marksiste-leniniste të Austrisë, që ndodhet këtu, për ta këshilluar shoqërisht dhe për ta bindë se pikëpamjet e tij sektare në çështjet organizative të partisë, qëndrimet jokorrekte ndaj shokëve të tij, e çojnë, gjithashtu, në pikëpamje politike të gabuara dhe në qëndrime të shpejtuara, jo të drejta dhe jokorrekte ndaj partive të tjera marksiste-leniniste dhe më vonë do ta çojnë në kundërshtim edhe me Partinë tonë. T'i thotë se ne e dënojmë takimin që ai ka pasur me korrespondentin e agjencisë sovjetike të lajmeve TASS në Vjenë dhe e këshillojmë ta braktisë këtë rrugë sa më parë, ndryshe ne do të presim marrëdhëniet me të. Ta këshillojë që të mos shkasë në rrugën tradhtarë të Zhak Gripës, të mos bjerë në grackën e revizionistëve. T'i thotë, gjithashtu, se në çështjen e miqve të Shqipërisë në Austri, nuk mund të pajtohemi me pikëpamjet e tij sektare.

## PRITJE PËR DELEGACIONIN KINEZ

Sonte në Pallatin e Brigadave dhamë një pritje zyrtare për delegacionin e partisë e të qeverisë së RP të Kinës.

Gjatë pritjes u shkëmbyen fjalime. Unë ngrita një dolli.

## LI HSIEN NIENI NUK BËRI ASNJË BISEDË POLITIKE ME SHOKËT TANË

Li Hsien Nieni erdhi dhe do të largohet i heshtur si peshk. Me asnjë nga shokët tanë nuk hapi as më të voglën bisedë politike, fare, fare. Menduam se diçka do të thoshte në takimin që pati me mua, por asgjë nuk tha, megjithëse bisedës sime unë i dhashë karakter politik dhe shumë miqësor. Me paturpësinë më të madhe, ai më paraqiti anëtarët e delegacionit një nga një, pavarësisht se i njihja, dhe në fund tha: «Kur shkova në Rumani, në aerodrom më pyetën: Si venë bisedimet me sovjetikët? Dhe unë u thashë se ata nuk duan që këto bisedime të merren vesh». Pasi tha këtë, dhe kaq e asgjë më shumë, Li Hsien Nieni shikoi orën dhe kërkoi të falur që të ngrihej, me justifikimin se «ju jeni shumë i zënë me punë». E njëjta gjë ndodhi në të gjitha manifestimet, deri edhe në ekspozitën e tyre ku, si kompetent që është, ai mund të fliste për ekonominë e Kinës. Dy gjëra ka këtu: ose ai është i këshilluar të mbajë këtë qëndrim, ose ka frikë të flasë, pse ka ngrënë dru në Revolucionin Kulturor. Po të jetë kjo e fundit, atëherë përse na e dërguan këtë mumje?! Ne kërkuam që të bënim bisedime, por edhe këto ai i refuzoi duke thënë: «Ne, nga ana jonë, nuk kemi ndonjë gjë të re». Duke e parë punën kështu, edhe ne e lamë. Po në çdo gjë, ne jemi kaluar. Ata mbetën të turpëruar dhe ekuivokë.

Sonte dhamë darkën e lamtumirës për Li Hsien Nienin, i cili foli me formulat e zakonshme. Asnjë ide nuk u dha, asnjë problem nuk u ngrit nga ana e tij.

E ENJTE  
4 DHJETOR 1969

## DELEGACIONI KINEZ U LARGUA

Li Hsien Nien si bashku me anëtarët e tjerë të delegacionit largohet sot për në Pekin. Në aeroport e për-collëm si zakonisht me popull. E për-collën edhe shokë të udhëheqjes.

## MENDIME QË NUK JANË VETËM TË LI HSIEN NIENTIT

Në bisedimin që bëri me shokët tanë që e shoqëronin gjatë rrugës për në Fier, Li Hsien Nieni la të kuptohet se ata po përgatiten për luftë, pra industria e luftës zë vendin kryesor në Kinë, se kinezët ndihmojnë Vietnamin e Jugut dhe atë të Veriut, i cili është dëmtuar shumë, dhe se ata (kënga e vjetër) i preokupon krahu i punës te ne, se mos po varfërojmë fshatin! Të gjitha këto «arsyetime» u bënë nga ana e tij për të na thënë: «Mos na kërkon më ndihma». Këto që thoshte, i theksonte se «ishin mendimet e tij», mendime që ka shumë, por që deri tash nuk ka shfaqur asnjë. Ne e dimë se këto nuk janë vetëm të tijat. Shokët tanë ia dhanë përgjigjen.

## SHQETËSIMET E ULBRIHTIT

Avancat që kancelari i Bonit, Vili Brandi, u ka bërë Polonisë, Bashkimit Sovjetik dhe vendeve të tjera revizioniste i kanë shqetësuar shumë Ulbrihtin dhe shokët e tij, të cilët çdo ditë e më shumë po shohin izolimin sistematik të tyre. Ulbrihtit i bëhet presion i dyfishtë për kapitullim nga sovjeta-polakët dhe nga Boni. Si duket, ai reziston dhe ka kërkuar të bëhet një mbledhje në Moskë, e cila do të mbahet sot. Davanë e ka të humbur që më parë dhe ka mundësi që të dalë në pension, duke u zëvendësuar nga një Husak i vërtetë gjerman. Polonia ka falimentuar dhe kërkon kredi nga Boni, prandaj e lë Republikën Demokratike Gjermane në llucë, derisa Boni i «njuh kufirin Oder-Najse». Bashkimi Sovjetik «do të sigurojë krahët në Evropë», të kundërbalancojë Shtetet e Bashkuara të Amerikës në këtë kontinent, të forcojë shtypjen brenda vendit dhe në shtetet satelite, «të hedhë mjegull në NATO» dhe të ëndërrojë për hegjemoni në Evropë. Këndeje të përgatitet më lehtë për luftë kundër Kinës dhe për dominim në Afrikë dhe në botë. Ëndërr e madhe imperialiste, por do ta pësojë si bretkosa në fabul. Kurse kulishi bullgar lëpin buzët se mos marrë ndonjë kockë nga ish-aleati i car Borisit; Rumania dëshiron të konsolidojë varësinë e saj ekonomike nga Boni, duke menduar se kështu i shpëton pushimit sovjetik. Më në fund Çekosllovakia e Husakut ndodhet e gjunjëzuar, hëpërhë nuk ka zë në kapitull.

## SHËNIM

Ramizi më raportoi për bisedimet që ka pasur me delegacionet e partive komuniste marksiste-leniniste. Janë të kënaqur.

## QËLLIME TË KËQIJA DHE PROVOKUESE

Në Fier, zëvendëskryetari i delegacionit kinez (ush-taraku) bëri një provokacion të ulët. Me paturpësinë më të madhe ai i tha Hakiut: «Ju visheni mirë dhe hani mirë, kurse ne, shiko, vishemi me rroba doku». Ama, edhe Hakiu iu përgjigj ashtu siç e kishte hak: «Këto rroba që kam veshur unë, i tha Hakiu, nuk janë lesh, as pambuk, por janë sintetike. Doku i rrobave tuaja është pambuk dhe, në qoftë se më lejon (dhe ia përveshi ca këmbën e pantallonave), këto që ke veshur ti (bene-vrekët) dhe ajo fanella që ke nën këmishë janë prej leshi, kurse unë (Hakiu ngriti pantallonat e tij) nuk kam nga këto. Unë nën këmishë — (dhe zërtheu një kopsë të këmishës së vet), — siç e sheh, kam vetëm një ka-notierë pambuku pa mëngë. As pulovër të leshtë nuk kam. Pra veshja juaj është më e shtrenjtë se jona. Sa për të ngrënë, i tha, në qoftë se nxjerr konkluzione nga darka që u shtrojmë miqve si ju, mund të them se, kur kam shkuar në Kinë, shokët kinezë nuk dinin çfarë të më bënin që të haja dhe sofrat ishin dëng. Por ju gaboheni në të dyja çështjet që ngrini, sepse ne, le që jemi kundër luksit, këtë po e po, por jemi edhe tepër ekonome e racionalë në përdorimin e gjërave».

Li Hsien Nieni, nga ana tjetër, në të kaluar e sipër, u përpoq t'ia linte përsipër udhëheqjes sonë çështjen se

gjoja refuzuam ne të bëhen bisedime, kurse ishte vetë ai që i refuzoi bashkëbisedimet.

Ky delegacion kinez ka qenë më negativ, më i keqi, me qëllime të këqija dhe provokuese. Por ne nuk e humbëm gjakftohtësinë.

E SHTUNË  
6 DHJETOR 1969\*

## LI HSIEN NIENI DHE DELEGACIONI I TIJ

Ne pritnim që, nga aleati ynë «i madh, i dashur e marksist-leninist», për festën tonë të madhe, 25-vjetorin e Çlirimit, të na vinte një delegacion i denjë për ndjenjat e thella, të pastra, të singerta, për dashurinë e madhe që kemi për Kinën Popullore, për Partinë e saj Komuniste dhe për kryetarin Mao.

Ç'na dërguan? Kush na erdhi në krye të delegacionit? Një njeri i zyrtë, një njeri që u kritikua aq rëndë nga Revolucioni Kulturor, që ne çuditemi se si qëndron atje ku është (vetëm në Kinë ngjasin këto «mrekulli», edhe kur bëhen «revolucionet»), një njeri që asnjëherë nuk është treguar i singertë e dashamirës ndaj Republikës Popullore të Shqipërisë dhe vijës marksiste-leniniste të Partisë sonë. Ky njeri ishte Li Hsien Nieni, miku dhe dora e djathtë e Çu En Lait, i cili, me siguri, jo vetëm e shpëtoi nga spastrimet, por e mbajti atje ku ishte edhe më parë, bile ia ngriti akoma më shumë «rytbenë» dhe fuqinë.

Li Hsien Nieni erdhi, pra, në Shqipëri më tepër si i dërguar i Çu En Lait sesa i dërguari i Partisë Komuniste të Kinës. Ai veçoi e u soll te ne ashtu sikurse e kishte porositur e udhëzuar Çu En Lai. Ai u soll aq keq ndaj nesh, saqë as vetë Çu En Lai kurrë nuk do të sillej kështu, sepse ai është shumë i zgjuar, shumë diplomat. Kurse Li Hsien Nieni ç'kishte në zemër dhe në mendje



i shprehu qartë jo vetëm në fytyrë, por dhe në fjalë, në veprime, në qëndrime, në gjeste. Misioni i tij ishte shumë i mbrapshtë, i lig, provokues, jomiqësor.

Pra, delegacioni kinez nga çdo pikëpamje ishte negativ. Vetëm në sajë të punës dhe të organizimit të mirë nga ana jonë nuk u la të kuptohej gjë jashtë, në publik. Këtij qëndrimi, që ne e pikasëm, i vumë përballë një qëndrim të lartë, miqësor mbi çdo gjë e në çdo shfaqje. Megjithatë, pjesëtarët e delegacionit e gjetën mënyrën dhe e krijuan rastin (pa rast) të provokonin.

Natyrisht, këto shfaqje ne i kuptojmë, ato nuk janë të rastit, ato janë shfaqje të nëndheshme të kontradiktave parimore që mund të ekzistojnë brenda në Kinë dhe në Partinë Komuniste të Kinës, janë shfaqjet e luftës së ashpër midis grupeve që jo vetëm nuk janë zhdukur në Kinë, por po zhvillohen e po acarohen dhe kanë reperkusione edhe te ne, edhe në qëndrimet ndaj nesh.

Në Kinë, ka njerëz revizionistë të maskuar, që nuk janë dakord me vijën e drejtë, konsekuente, revolucionare, marksiste-leniniste të Partisë sonë, që nuk janë dakord me prestigjin dhe autoritetin që ka fituar dhe fiton çdo ditë Partia jonë në lëvizjen komuniste ndërkombëtare. Ata tentojnë më kot që ne të pranojmë disa parime e qëndrime politikisht dhe ideologjikisht të gabuara, si në planin e tyre të brendshëm, ashtu edhe në atë ndërkombëtar, për të dhënë përshtypjen dhe për ta bërë *de facto* Partinë tonë një bisht të partisë së tyre.

Natyrisht, ne nuk biem kollaj në gracka të tilla. Ne jo vetëm që ruajmë pavarësinë dhe personalitetin e Partisë sonë, jo vetëm mbrojmë vijën tonë dhe e zhvillojmë atë në rrugën marksiste-leniniste, por një zhvillim i tillë vë vetvetiu në dukje kontradiktat tona me ta për shumë çështje.

Ne nuk kemi munguar t'ua vëmë shoqërisht në du-

kje pikëpamjet tona për shumë gjëra. Ata i kanë pranuar ato, nuk i kanë kundërshtuar, për arsye se kanë qenë të bazuara, parimore, por, në thelb, të kënaqur nuk kanë qenë. Të thjeshtë duken, por shumë të thjeshtë s'janë, sidomos disa udhëheqës të Partisë Komuniste të Kinës. Ata kërkojnë t'u bësh vërejtje, por në të vërtetë thartohen shumë nga kritikata, sidomos disa prej tyre të mbajnë edhe mëri, edhe hakmerren, po t'u bjerë gjë në dorë.

Por është fakt se të gjitha këto kontradikta nuk kanë qenë objekt acarimi të hapët, përveç kundërshtimeve të hapëta që ne kemi pasur, kur ata u orvatën për dy herë me radhë që të merreshim vesh me sovjetikët. Ne kundërshtuam në mënyrë rigorozë. Në të dy rastet ata vepruan si mendonin vetë dhe, më në fund, u kthyen në rrugën tonë. Kjo, natyrisht, ka shkaktuar zemërim kundër nesh te disa udhëheqës kinezë, sepse nuk i ndoqëm dhe e kanë marrë si ofezë në krenarinë e tyre që si «udhëheqës të mëdhenj të një partie të madhe» të vijnë në rrugën dhe në mendimet e një «partie të vogël», por «të pabindur».

Shokëve kinezë nuk u erdhi mirë dhe u zemëruan saqë Çu En Lai na quajti edhe «sektarë» për faktin që ne nuk ishim dakord dhe nuk e pëlqyem takimin e tij në Pekin me Kosiginin, kurse, nga ana tjetër, ne u shprehëm se «për rregullimin e çështjeve kufitare duhen bërë bisedime, por në nivele të ulëta». Kinezët u ofenduan dhe pretendonin me të madhe se «ky ishte vendim i Mao Ce Dunit». Por, ne mund të jemi në kundërshtim edhe me këtë vendim të Mao Ce Dunit. Ata nuk mund ta konceptojnë një gjë të tillë, megjithëse, tërë jetën dhe në mënyrë konspirative e të hapët, mjaft herë kanë qenë dhe janë kundër gjithë vijës së Mao Ce Dunit. Këtë vendim Maoja mund ta kishte marrë, por sugjerimi dhe dëshira për t'u takuar me sovjetikët ishin të të tjerëve.

Megjithatë, ne nuk e bëmë tragjike këtë çështje, ua thamë atyre me gjakftohtësi, shoqërisht, ngrohtë, unë vetë, si dhe shoku Rita e shoku Haki që ishin në Pekin. Ata bënë të tyren, ne bëmë tonën dhe e injoruam këtë problem; ata e shuan polemikën me sovjetikët. Por, pas një muaj heshtjeje, erdhën në rrugën tonë, filluan polemikën. Takimi, siç duket, s'dha gjë.

Ne mendojmë se disa udhëheqës kinezë nuk e harrojnë këtë qëndrim tonin, por nuk kishin arsye që ta shprehnin atë kaq hapur, nëpërmjet delegacionit që dërguan në festë. Megjithatë, asgjë te ne s'mund ta ndryshonte dashurinë e madhe që kemi për Kinën, dashuri që bazohet në parimet e internacionalizmit proletar. Kushdo që të vinte këtu për festë, për ne ishte njëlloj, vetëm se duke e njohur Li Hsien Nienin dhe meqë ishte e pesta herë që vinte në vendin tonë ne kishim të drejtë të dyshonim dhe të thoshim: «S'paska Kina një shok tjetër të na e dërgojë për këtë ditë të madhe?! Mbeti Kina vetëm me Li Hsien Nienin?!». Ne e kishim për detyrë ta pritnim mirë, por edhe të ishim të kujdesshëm.

Si u soll Li Hsien Nieni përpara entuziazmit të madh të popullit, të kuadrove, të shokëve tanë udhëheqës? I ftohtë si akulli, mezi përshëndeste, i vrenjtur; nuk fliste, në qoftë se nuk i flisje; kur i hapje muhabet, përgjigjej me «po», «jo» dhe me formula bajate. Ai s'u fut asnjëherë në popull, s'i dha dorën asnjë njeriu nga populli; refuzoi bashkëbisedimet dhe provokoi, sikur ishim ne që refuzuam; bëri çdo gjë që të linte të kuptoje se ata nuk mund të na ndihmojnë. Shoku i tij provokoi duke i thënë Hakiut se «ju visheni mirë dhe hani mirë, kurse ne vishemi me dok». Hakiun nuk e kishin vënë në listën për të vizituar ekspozitën e tyre, gjithashtu Hakiut Li Hsien Nieni nuk ia dha dorën kur u largua nga Tirana e shumë qëndrime të tjera të poshtra si këto.

Po përse ky qëndrim jomiqësor për të mos thënë

më shumë?! Ky ishte një qëndrim i paramenduar, i papërgatitur. Pse? Kujt i shërben? Dhe për çfarë arsye?!

Pa asnjë dyshim, ky qëndrim është i diktuar nga Çu En Lai, mendojmë ne, pse Li Hsien Nieni është njeriu i tij. Me Çu En Lain ne kemi pasur kurdoherë fërkime në vijë. Maoja e shpëtoi Çunë nga Revolucioni Kulturor. Ai vetë thotë se ka bërë gabime të mëdha. Këto i thotë me zë, por jo me zemër. Këtu është çështja dhe këtu qëndron kundërshtimi me ne, kundërshtim vije. Kjo është baza. Atëherë vijnë njëra pas tjetres ngjarjet që na japin të drejtë neve dhe jo atij dhe kjo gjë e ka egërsuar atë me ne.

Mos është vallë kundërshtimi ynë për takimin Çu En Lai-Kosigin që diktoi këtë qëndrim të Li Hsien Nienit?! Pjesërisht po, por jo i tëri. Diçka më e madhe mund të fshihet dhe që duhet ta ketë burimin në një luftë të brendshme që duhet të zhvillohet në udhëheqjen e tyre.

Nga i nxjerrim ne këto deduksione? Përveç çështjeve të tjera të mëdha, me rëndësi parimore, të qëndrojmë në disa sinjalizime që, në vështrim të parë, nuk të bien në sy, por, kur reflekton mbi to, atëherë ato marrin një kuptim tjetër.

Ç'janë këto gjëra?

Në listën që ambasada kineze dha për ftesa për në ekspozitën kineze, Hakiu ishte lënë jashtë. Thamë: «Kjo është harresë». Hakiut iu bë veçanërisht provokacioni nga zëvendëskryetari i delegacionit, për të cilin fola më lart. Kur u përcoll Li Hsien Nieni, në aerodrom ishte rreshtuar e gjithë Byroja jonë Politike. Li Hsien Nieni u dha dorën të gjithëve, Hakiut nuk ia dha dorën. Atëherë këto nuk ishin më të rastit.

Përse ky qëndrim ndaj Hakiut? Ç'kishte ngjarë me Hakiun në Kinë? Hakiu atje ishte sjellë si marksist-leninist i shquar, kishte shprehur dashurinë për Kinën, për Maon, për Revolucionin Kulturor etj. Në bisedime

Hakiu është shumë i matur, korrekt, i zgjuar, xhentil. Në qoftë se u ashpërsuan ca bisedimet, dhe këto në rrugë të drejtë nga ana jonë, kjo ndodhi kur shoku Rita bisedoi me Çu En Lain, i cili u soll arrogant në kulm. Po hajde të themi, në qoftë se kishte ngelur diçka, pse s'mbajtën qëndrim ndaj Ritës, po ndaj Hakiut?

Atëherë përse ndaj Hakiut? E gjithë çështja duhet të qëndrojë këtu: Në takimin e parë me Hakiun, edhe Kan Sheni, edhe Çu En Lai thanë se «i vetmi shok që s'ka ardhur në Shqipëri është Çen Po Taja». Në këtë moment Çen Po Taja tha me entuziazëm të madh: «Do të jetë një lumturi për mua të vij në Shqipëri» dhe Hakiu e ftoi për festë. Për herë të parë Çen Po Taja shoqëron një delegacion të huaj gjatë vizitave në Kinë dhe ky është delegacioni ynë i kryesuar nga Hakiu. Çen Po Taja, që zakonisht nuk flet, me Hakiun u bë bilbil. Ai fliste me një dashuri jashtëzakonisht të zjarrtë për Partinë tonë dhe për ne, kritikonte ashpër punën e tyre, rrinte vetëm me Hakiun dhe me përkthyesin tonë.

Të gjitha këto qëndrime kaq të ngrohta, kaq të drejta, shoqërore, marksiste-leniniste të Çen Po Tasë ndaj nesh, me siguri do t'i jenë raportuar Çu En Lait, i cili nuk i ka pritur mirë, dhe këtë e tregoi haptazi menjëherë në mbledhjen e përbashkët, kur Çen Po Taja la mbledhjen në mes të bisedës së Çu En Lait «se i dhimbte barku».

Me të zbritur Li Hsien Nieni në Tiranë, siç e kanë zakon që i numërojnë një nga një e me radhë udhëheqësit e tyre, pa harruar edhe presjet, për dy-tri herë rresht ai «harroi» Çen Po Tanë. Shokët tanë e vunë re, por thanë «harresë», mirëpo, në dritën e këtij arsytimi, që bëra pak më parë, këto lidhen.

Pra, mendoj se qëndrimi jomiqësor i Li Hsien Nienit, i diktuar nga grupi i Çu En Lait, donte të na jepte të

kuptonim se ata «nuk janë dakord me veprimtarinë e Çen Po Tasë e të Hakiut».

E çfarë bëri Hakiu me Çen Po Tanë, veçse çimentuan dashurinë e zjarrtë marksiste-leniniste në mes Shqipërisë dhe Kinës, në mes Partisë Komuniste të Kinës dhe Partisë së Punës të Shqipërisë, në mes popullit tonë dhe popullit kinez dhe Mao Ce Dunit? Por këta njerëz kanë frikë nga drita e diellit.

Sigurisht Çen Po Taja ka dashur të vijë te ne, po Çu En Lai ka gjetur mënyrat e tij për të dërguar Li Hsien Nienin, pse ky di t'i transmetojë mirë direktivat e Çusë. Këtë gjë do ta bëjë Li Hsien Nieni, edhe kur të kthehet në Kinë. Gjithë këtë dashuri, sinqeritet dhe entuziazëm të popullit, të Partisë dhe tonin për Kinën dhe për Maon, Li Hsien Nieni do t'i shtrembërojë, do t'i bëjë të zymtë.

Ne do të fitojmë kurdoherë, pse jemi në rrugë të drejtë e plot dritë. Intrigës do t'i thyejmë këmbët. Le të raportojë si të dojë Li Hsien Nieni, gënjeshtria dhe intriga i kanë këmbët të shkurtra.

## **KINA NUK DUHET TË MERRET ME CIKËRRIMA NË ARENËN NDËRKOMBËTARE**

Lufta revolucionare e Kinës në arenën ndërkombëtare duhet të synojë objektiva të mëdhenj dhe jo të merret me cikërrima, se si të shkëmbejë ambasadorë me Jugosllavinë. Të ketë Republika Popullore e Kinës ambasador në Jugosllavi apo jo, kjo nuk ka asnjë peshë. Kontradiktat duhet të shfrytëzohen, por nuk duhet marrë me të voglat, për të harruar të mëdhatë. Kinës i bie të atakojë problemet e mëdha në dy drejtime:

1) Në drejtim të shfrytëzimit të kontradiktave ndërmjet amerikanëve dhe sovjetikëve. Kontradiktat ndërmjet tyre janë për kundërshtimin e Kinës, për sundimin e botës dhe për ndarjen e sferave të influencës. Të atakohet, pra, sundimi i tyre në botë dhe ndarja e sferave të influencës. Duke e bërë këtë, ne kemi prishur kështu planet e tyre të luftës dhe të agresionit.

2) Të atakojë pikat nevralgjike dhe më të ndjeshme të perandorive koloniale, Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Bashkimit Sovjetik. Ku janë pikat e tyre nevralgjike? Natyrisht, kryesoret në Evropë nuk janë as Jugosllavia, as Rumania, po Gjermania Federale dhe Franca. Pjesët e tjera nevralgjike të botës, ku ndeshen interesat e dy superfuqive, janë Lindja e Afërt dhe e Mesme (popujt arabë), kontinenti afrikan, India, Indokina, Indonezia dhe Japonia. Në të gjitha këto drejtime

Kina duhet të sulmojë në rrugë marksiste-leniniste dhe të mos i lërë rehat të dyja fuqitë imperialiste që të veprojnë në qetësi. Ajo duhet t'ua prishë planet atyre. Popujt e botës është e nevojshme ta shohin konkretisht politikën çlirimtare të Republikës Popullore të Kinës.

Të bëhet vetëm tregti me shtetet kapitaliste, kjo nuk mjafton. Tregtia duhet t'i shërbejë politikës. Kina, deri tash, ka humbur shumë kohë në këtë drejtim dhe vazhdon të humbasë. Prestigji i saj i madh, mund të themi, vepron në mënyrë inerte. Po të vepronte Kina në mënyrë të gjallë dhe luftarake në arenën ndërkombëtare, rezultatet do të ishin kolosale. Mendoj se nga ana e saj duhet vepruar në dy drejtime: në drejtimin e ndihmës revolucionare që u duhet dhënë popujve dhe partive marksiste-leniniste revolucionare, dhe në drejtimin për të vëzhguar dhe për të vepruar aktivisht për sabotimin e politikës së shteteve imperialiste borgjeze.

Sovjeto-amerikanët përpiqen të konsolidojnë pozitat e tyre respektive në Evropë, të ruajnë statukuonë, duke u orvatur të zgjidhë secili kontradiktat brendapërbrenda kampit të vet. Natyrisht, në këto kontradikta duhen gjetur cilat janë më kryesoret dhe duhen parë si zhvillohen ato, në dinamizmin e tyre.

Në stanin revizionist ka kontradikta midis sovjetikëve, polakëve, gjermanëve dhe çekëve. Aktualisht duhen vëzhguar kontradiktat e sovjetikëve me Republikën Demokratike Gjermane, pse mund të acarohen. Më vonë këto mund të acarohen edhe me Poloninë.

Në kampin imperialist, me rëndësi të madhe është ndjekja e zhvillimit të politikës së Bonit dhe të Parisit. Boni po buzëqesh nga të dyja anët, por po depërton në Lindje për të çarë, për të rrethuar Republikën Demokratike Gjermane dhe për ta gllabëruar këtë. Atëherë «buzëqeshja» do të kthehet në kërcënim dhëmbësh.

Franca, tash në mbledhjen e Hagës, po jep shenja të

zbutjes ndaj Anglisë, aleates së përhershme të Shteteve të Bashkuara të Amerikës. Italia, po në këtë mbledhje, bashkohet me Bonin për t'i bërë presione Francës. Këto çështje janë në zhvillim. Duhet të jemi vigjilentë, të vëzhgojmë dhe të veprojmë.

Kina ka mundësi dhe duhet të bëjë shumë në këtë drejtim. Më duket se ka pak rëndësi fakti që ajo këmbëu ambasador me Beogradin. Ne nuk dimë se çfarë bën dhe si vepron Kina, sepse ajo nuk na jep mundësinë të bëjmë bisedime me të. Edhe Li Hsien Nieni, i cili erdhi në vendin tonë, na tha se «nuk kishin gjë për të biseduar». Sidoqoftë, në darkën e lamtumirës, munda t'ia them disa nga këto ide, që t'ia transmetojë Maos.

**E HËNË**  
**8 DHJETOR 1969**

## SHËNIM

Deri më sot shtypi dhe radioja kineze po mbajnë heshtje të plotë për fjalimin tim të 25-vjetorit të Çlirimit. Skandaloze!

### TAKIM ME E. HILLIN

Prita Eduard Hillin, kryetarin e Partisë Komuniste (marksiste-leniniste) të Australisë, tok me shokun e tij, që erdhën te ne për festën e 25-vjetorit të Çlirimit. Ata largohen nesër. Pritja kaloi shumë e përzemërt, shkëmbyem mendime për gjendjen në botë dhe në lëvizjen komuniste ndërkombëtare.

### TAKIM ME SHQIPTARËT E MËRGIMIT

Prita sot përfaqësuesit e kolonive shqiptare në vende të huaja<sup>1</sup>, që kanë ardhur për festën e 25-vjetorit të Çlirimit. Ishin shumë të kënaqur dhe të entuziazmuar.

<sup>1</sup> Shih: Enver Hoxha. «Kundër revizionizmit modern» (Përmbledhje veprash) 1968-1970», f. 533.



## TË MBROJMË REPUBLIKËN DEMOKRATIKE GJERMANE

I dhashë Ramizit tezat për një artikull<sup>1</sup> në mbrojtje të Republikës Demokratike Gjermane nga komploti revizionist sovjeto-polak dhe gjermanoperëndimor, të cilët kanë hyrë në tratativa të hapëta dhe të fshehta në dëm dhe në kurriz të pavarësisë dhe të sovranitetit të Republikës Demokratike Gjermane. Këtë demaskim duhet ta vazhdojmë me një sërë artikujsh, pse është një problem me shumë rëndësi politike dhe ideologjike.

<sup>1</sup> «Të mbrohen me vendosmëri interesat sovranë të Republikës Demokratike Gjermane». «Zëri i popullit», 14 dhjetor 1969.

## MË NË FUND

Më në fund, pasi u menduan mirë e gjatë, gazeta «Zhenminzhibao» dje në katër faqet e saj botoi tekstin e plotë të fjalimit që mbajta me rastin e 25-vjetorit të Çlirimit. Kjo ka rëndësi për çështjen e unitetit të pikëpamjeve tona në problemet kardinale politike dhe ideologjike.

## DIELLI NUK MBULOHEK ME SHOSHË

Të gjithë miqtë e shokët e huaj të ardhur për festë u larguan. Siç më raportojnë shokët tanë, ata kanë nge-lur të tërë shumë të kënaqur dhe entuziastë nga gjendja dhe nga pritja dhe largohen me përshtypje shumë të mira e të thella. Në përgjithësi, po ashtu, shtypi botëror ka folur shumë, me këtë rast, dhe pozitivisht. Është e zorshme për të që për 25 vjet me radhë të mund «të mbulojë diellin me shoshë», kur ky shkëlqen.

## SHËNIM

Valter Ulbrihti, sido që tregohet solidar me vendi-met e mbledhjes së Moskës, që u mbajt në lidhje me politikën e Bonit, ka kontradikta me ta dhe pardje doli me një fjalim kundër politikës së jashtme të Vili Brandit, të Shilerit e të tjerëve. Të shohim ç'shenja do të japin në lidhje me artikullin e «Zërit të popullit», që u botua dje me titullin: «Të mbrohen me vendosmëri interesat sovranë të Republikës Demokratike Gjermane».

## TË PUNOJMË PËR TË THELLUAR MË TEJ KONTRADIKTAT MIDIS VENDEVE REVIZIONISTE

Pas artikullit të «Zërit të popullit», në mbrojtje të interesave të sovranitetit të Republikës Demokratike Gjermane kundër komplotit revizionist sovjeto-polak dhe Bonit, shefi i protokollit i Ministrisë së Punëve të Jashtme të RD Gjermane kapi përfaqësuesin tonë në Berlin dhe i tha: «Si duhet të veprojmë që t'ju kërkojmë pardon për të dërguar përsëri ambasadorin tonë në Tiranë?».

Ne duhet të mendojmë dhe të vendosim për këtë me qëllim që të thellojmë akoma kontradiktat që ekzistojnë në mes sovjeto-polakëve nga njëra anë dhe Republikës Demokratike Gjermane nga ana tjetër.

## JUBILE I LAVDISHËM

Nesër ka 90-vjetorin e lindjes Stalini. Partia jonë po e përkujton kudo këtë jubile të Stalinit të madh, të Stalinit të dashur, i cili i dha një kontribut të konsiderueshëm marksizëm-leninizmit, të cilit bota dhe veçanërisht vendi ynë do t'i jenë mirënjohës për ndërtimin e socializmit. Unë, personalisht, përveç mësimëve të tij të mëdha, ruaj në zemrën dhe në kujtimet e mia çaste të paharruara, që kam kaluar afër tij në Kremlin dhe në shtëpinë e tij të thjeshtë dhe intime në bregun e Detit të Zi. Sa i madh që ishte, aq i dashur, i thjeshtë ishte dhe sillej me respekt me të tjerët.

**E HËNË**  
**22 DHJETOR 1969**

### **A THUA REJA KINEZE KALOI BASHKË ME LI HSIEN NIENIN?**

Sipas informatave që kemi nga Pekini, kinezët jo vetëm që e botuan në «Zhenminzhibao» fjalimin tim të 25-vjetorit, por edhe po e punojnë me kuadrot. Gjithashtu shihet një ndryshim i madh në qëndrimet e ambasadorit kinez këtu. Ai tregohet i afruar, i zjarrtë, entuziast. Reja kaloi si duket tok me Li Hsien Nienin. I kanë ardhur udhëzime të reja. Qëndrime të çuditshme!

**E MARTË**  
**23 DHJETOR 1969**

### **KTHESE E AMBASADORIT KINEZ**

Ambasadori kinez, në biseda me shokët tanë, u flet këtyre për politikën e Kinës me shtetet e ndryshme të Evropës, të Afrikës, me Japoninë etj. Siç po duket, Li Hsien Nien ka raportuar bisedën që i bëra unë dhe po përgjigjen në mënyrë indirekte, duke treguar unitet në mendime. Ata mbajnë po atë qëndrim që mbajtëm ne me Republikën Demokratike Gjermane, nëpërmjet një artikulli që publikuam disa ditë më parë.

## S H E N I M

Taktika e vërtetë revolucionare duhet të bazohet kurdoherë në situatat objektive dhe jo të ndërtohet mbi situatat subjektive. Ajo duhet të ketë kurdoherë parasysh situatat reale të gjendjes, të maten forcat dhe qëllimet e kundërshtarit dhe të formulohet taktika e kërkuar, e përshtatshme me këtë gjendje reale, duke mos harruar caqet që kërkohet të arrihen.

## TREGUESI TEMATIK I LËNDËS

## A

*Aleanca, bashkëpunimi dhe kontradiktat sovjeto-amerikane*

22-23, 258-259, 274, 284, 286-289, 305, 365, 366, 372, 402, 403-404, 422, 426, 439, 448-449, 513, 548, 549

*Ambasadat e huaja në RPSH*

— e Kinës. Takim me ambasadorin kinez

38, 273, 281, 368, 371, 398, 434, 444, 452, 455-456, 473, 475-477, 489, 490, 504, 518, 561

— e RD të Vietnamit  
143, 178, 431

— e Jugosllavisë  
35

— e Rumanisë  
188-189

— e Bullgarisë  
218

— takim me ambasadorin e Pakistanit  
351

*Anglia, imperializmi anglez*

7, 9, 19-20, 342, 402, 467-468

*Armamenti, armët bërthamore*

91, 283, 288-289, 296, 428, 479

## B

*Ballkani — probleme të marrëdhënieve midis shteteve ballkanike dhe të sigurimit të paqes në Ballkan*

269, 280, 292, 343-344

*«Bashkekzistenca paqësore» imperialisto-revizioniste*

275, 289-290

*Bashkimi Sovjetik i periudhës së Leninit dhe Stalinit*

53, 161, 183-184, 236, 319, 321

*Bashkimi Sovjetik, revizionizmi sovjetik*

— degjenerimi i partisë, i shtetit dhe i jetës politiko-shoqërore në BS

57-58, 59, 62, 133, 184-185, 213-214, 277, 305, 315, 319-323, 359-360, 424-425

— revizionistët sovjetikë, tra-

## S H Ë N I M

Taktika e vërtetë revolucionare duhet të bazohet kurdoherë në situatat objektive dhe jo të ndërtohet mbi situatat subjektive. Ajo duhet të ketë kurdoherë parasysh situatat reale të gjendjes, të maten forcat dhe qëllimet e kundërshtarit dhe të formulohet taktika e kërkuar, e përshtatshme me këtë gjendje reale, duke mos harruar caqet që kërkohet të arrihen.

## TREGUESI TEMATIK I LËNDËS

## A

*Aleanca, bashkëpunimi dhe kontradiktat sovjeto-amerikane*

22-23, 258-259, 274, 284, 286-289, 305, 365, 366, 372, 402, 403-404, 422, 426, 439, 448-449, 513, 548, 549

*Ambasadat e huaja në RPSH*

— e Kinës. Takim me ambasadorin kinez

38, 273, 281, 368, 371, 398, 434, 444, 452, 455-456, 473, 475-477, 489, 490, 504, 518, 561

— e RD të Vietnamit  
143, 178, 431

— e Jugosllavisë  
35

— e Rumanisë  
188-189

— e Bullgarisë  
218

— takim me ambasadorin e Pakistanit  
351

*Anglia, imperializmi anglez*

7, 9, 19-20, 342, 402, 467-468

*Armamenti, armët bërthamore*

91, 283, 288-289, 296, 428, 479

## B

*Ballkani — probleme të marrëdhënieve midis shteteve ballkanike dhe të sigurimit të paqes në Ballkan*

269, 280, 292, 343-344

*«Bashkekzistenca paqësore» imperialisto-revizioniste*

275, 289-290

*Bashkimi Sovjetik i periudhës së Leninit dhe Stalinit*

53, 161, 183-184, 236, 319, 321

*Bashkimi Sovjetik, revizionizmi sovjetik*

— degjenerimi i partisë, i shtetit dhe i jetës politiko-shoqërore në BS

57-58, 59, 62, 133, 184-185, 213-214, 277, 305, 315, 319-323, 359-360, 424-425

— revizionistët sovjetikë, tra-



dhtarë të parimeve marksiste-leniniste; veprimtaria përçarëse dhe minuese e tyre në lëvizjen komuniste, atë punëtore, nacionalçlirimtare e revolucionare në botë

21-22, 79-82, 276, 318-319, 347, 378, 417, 424-428, 448

— përpjekjet e revizionistëve sovjetikë për t'u imponuar vijën e tyre partive të tjera revizioniste

22-24, 95-99, 135, 184-185, 251-253, 276-279, 297-298, 383-385, 411-412, 420-423, 510

— politika demagogjike dhe agresive në marrëdhëniet me vendet e tjera. Afrimi dhe bashkëpunimi me imperializmin e reaksionin

75-77, 144, 147, 202, 209-210, 286, 288, 297-298, 302, 321-322, 359-364, 402, 403-405, 417, 466, 501, 537

— kriza, disfatat e revizionistëve sovjetikë

5, 9-10, 11-12, 95-96, 119-120, 171-173, 283-284, 352-354, 401

— marrëdhëniet, kontradiktat me Kinën

80, 275-276, 296-297, 403-404, 422, 436-442, 447-450, 465-468, 482, 491, 498

— presionet, ndërhyrjet dhe pushtimi ushtarak i Çekoslovakisë

16-17, 29-30, 152-153, 174, 210-211, 212-215, 216, 219-222, 223-225, 228-230, 251-260, 261-264, 273-279, 288-299, 301, 306, 309, 329, 337-340, 400-401, 414-415, 421, 498

— qëndrimet armiqësore ndaj RPSH

80, 275, 279-280, 424, 426, 494, 521

— lufta e popujve, marksistë-leninistëve dhe e revolucionarëve kundër revizionistëve sovjetikë

173, 284, 315-316, 401

#### Borgjezia

60, 95-96, 128-129, 160-163, 197-198, 233-234, 237, 239, 275, 329, 338, 347, 353, 405, 513

#### Bullgaria

— gjendja e brendshme dhe politika e jashtme e Bullgarisë. Nënshtrimi i saj nga revizionistët sovjetikë

25, 27, 28, 84, 98, 134, 171, 218, 269, 276, 278, 280, 360, 427

— qëndrimi armiqësor i udhëheqjes revizioniste bullgare ndaj RPSH

217-218, 280

#### C

*Centrizmi, vija «e tretë», «e mesme» dhe lufta e PPSH kundër tyre*

103, 105, 108-109, 152, 194, 206-207, 249-250

#### Ç

##### Çekoslovakia

— aspekte të zhvillimit historik të Çekoslovakisë

231-244

— gjendja e brendshme, grindjet dhe lufta për pushtet në Çekoslovakë

16-17, 29-30, 52, 118-121, 133-134, 150-152, 154-174, 185, 187, 188, 194-195, 209, 239, 306-308, 309-311, 329, 337-340, 400

— pushtimi ushtarak i Çekoslovakisë nga socialimperialistët sovjetikë dhe kapitullimi i udhëheqjes çekoslovakë

29-30, 97-98, 210-211, 219-222, 251-253, 257-260, 273-279, 353-354, 400-401, 414-415, 498

— rezistenca e popullit çekoslovak kundër pushtimit ushtarak sovjetik. Domoshmëria e krijimit të një partie m-l revolucionare

277-278, 339-340, 353-354, 400-401, 414-415

#### D

*Demokracia borgjezo-revizioniste*

95-96, 154-155

*Diktatura e proletariatit*  
53-60

#### E

*Egjipti (Republika Arabe e Bashkuar)*

270, 289, 346, 404

*Evropa, «Evropa e bashkuar», «Sigurimi evropian»*

9-10, 24-26, 119, 136-137, 143, 165, 169-170, 177, 185, 194, 223, 296-297, 363, 368-369, 402, 406-407, 467, 502, 510, 513-514, 561

#### F

*Fashizmi, neofashizmi, diktatura fashiste në vende borgjezo-revizioniste; lufta kundër tyre*

6-7, 19-21, 25, 197, 262-263, 279-280, 320, 354, 406, 448, 501

*Feja, karakteri reaksionar i saj*

121, 341-342

*Franca, imperializmi francez*

— gjendja e brendshme në Francë

191-192, 195, 196-198

— politika e jashtme e imperializmit francez

7, 9, 19-20, 144, 406-407, 549-550

#### G

*Greqia*

— gjendja e brendshme, diktatura ushtarake në Greqi

9, 25, 354, 407, 413

- përpjekjet për shkëmbime tregtare me RPSH 483

*Grevat dhe demonstratat në vende kapitaliste dhe revizioniste*  
191-192, 195, 196-198, 354, 401

## GJ

### Gjermania

- para dhe gjatë Luftës II Botërore 19-20, 22
- Republika Federale Gjermane, politika e jashtme e saj 19-25, 120, 121-122, 152, 226, 259-260, 274, 297-298, 402, 501, 537, 549-550
- Republika Demokratike Gjermane. Revizionistët gjermanë 98, 134, 136, 187, 248-249, 276, 278, 297, 501, 510, 549, 558

## H

*Hungaria — gjendja e brendshme dhe politika e jashtme e revizionistëve hungarezë*  
98, 171, 185, 187, 276, 278

## I

### Imperializmi

- armik i popujve, politika

agresive dhe luftënxitëse e tij  
120, 144, 170, 183-184, 275, 343-345, 461, 465, 467, 549-550

- kontradiktat, kriza, disfatat e tij  
5-12, 24-25, 139, 283-284, 343, 355, 501, 549-550

*Internacionalizmi proletar*  
130, 149, 177-178, 184

*Italia, imperializmi italian. Gjendja e brendshme dhe politika e jashtme e Italisë*  
9, 20-21, 25, 354, 406, 550

*Izraeli — vegël e imperializmit amerikan; politika dhe veprimet agresive të tij kundër vendeve arabe*  
342, 346-347, 366, 404

## J

*Japonia, imperializmi japonez*  
81, 144, 148, 296, 297, 298-299, 403, 561

*Jugosllavia, revizionizmi jugosllav*

- titizmi, trockistët jugosllavë. Degjenerimi i partisë, i shtetit dhe i jetës ekonomiko-shoqërore në Jugosllavi  
9, 18, 105, 112-113, 156-157, 171, 294, 304, 395, 410, 459-462, 519
- revizionistët jugosllavë agentë të imperializmit,

armiq të lëvizjeve nacionalçlirimtare dhe revolucionare në botë  
18, 246-247, 304-305, 348, 450-451

- marrëdhëniet miqësore dhe kontradiktat me vendet imperialiste dhe revizioniste  
84-85, 171, 203, 226-227, 427-428
- qëndrimi armiqësor ndaj PPSH e RPSH  
36, 84-85, 294, 302, 521
- lufta e popujve dhe e marksistë-leninistëve kundër revizionistëve jugosllavë  
113, 253-254, 305  
Shih edhe: Kosova dhe trojet e tjera me popullsi shqiptare në Jugosllavi

## K

*Këshilli i Ndihmës Ekonomike Reciproke (KNER-i)*  
11, 17, 119, 129, 137, 171, 313, 340

*Kina — Republika Popullore e Kinës*

- gjendja e brendshme, konfuzioni politik e ideologjik në Kinë. Lufta e grupeve për pushtet. Revolucioni kulturor kinez  
39, 50, 53-54, 59-60, 61-69, 123, 125, 179, 449-450, 498, 507

- politika e jashtme e mbyllur, me zigzage dhe oportuniste në marrëdhëniet me vendet e tjera  
123-126, 179, 292, 296-299, 368-369, 439-440, 448, 453-456, 561
- marrëdhëniet dhe kontradiktat me revizionistët sovjetikë  
292-293, 434, 436-442, 447-450, 453, 465-468, 474, 482, 484, 496, 497, 504, 505, 518
- qëndrimet ndaj luftës së popullit vietnamez. Politika e afrimit me SHBA  
124, 144, 148, 201-202, 296, 492
- marrëdhëniet me revizionistët jugosllavë dhe rumunë  
292-294, 298-299, 399, 490
- Partia Komuniste e Kinës
  - konfuzioni politik, ideologjik e organizativ në të  
49-50, 59, 61-62, 66-68, 292-295, 507
  - qëndrimet jo parimore ndaj marksizëm-leninizmit, ndaj lëvizjes komuniste ndërkombëtare dhe ndaj luftës kundër imperializmit, revizionizmit e reaksionit  
102, 129, 138, 292-299, 457, 467-468, 536
  - marrëdhëniet dhe qën-

drimet jo parimore të saj ndaj PPSH dhe RPSH  
38-39, 40, 51, 179-180, 294, 302-303, 425, 455-456, 466, 481, 488, 496, 515, 518, 520, 533-534, 539-540, 541-547, 560

**Kolonializmi, neokolonializmi**  
275, 288-289, 301, 342, 403, 411

**Koreja — pozitë centrismo-revizioniste të udhëheqjes koreane**  
72-77, 80, 148

**Kosova dhe trojet e tjera me popullsi shqiptare në Jugosllavi**

— gjendja e rëndë në Kosovë. Politika shkombëtarizuese, e gjenocidit dhe e terrorit e revizionistëve jugosllavë ndaj popullsisë shqiptare në Jugosllavi  
112-113, 175, 325, 327-328, 358, 380-381, 495

— demonstratat e shqiptarëve në Kosovë. Kërkesat për të drejta demokratike, për gjuhën e shkollën shqipe dhe për zhvillimin ekonomik e shoqëror të saj  
325-328, 380, 495

— marrëdhëniet, bashkëpunimi i Kosovës me RP të Shqipërisë  
14, 34-35, 113

**Kreditë imperialisto-revizioniste**  
10, 23, 25-26, 288-289, 394, 521, 537

**Kuba — gjendja e brendshme dhe politika e jashtme oportunisto-revizioniste e udhëheqjes kubane**  
45-46, 99

## L

**Lëvizja marksiste-leniniste ndërkombëtare**

— parimet dhe normat marksiste-leniniste të partisë së tipit të ri të klasës punëtore  
254, 531

— strategjia dhe taktika e partive, e grupeve dhe e organizatave marksiste-leniniste  
106, 128-129, 263-264, 277-278

— zgjerimi, forcimi i unitetit dhe kalitja revolucionare e partive marksiste-leniniste  
128-130, 259, 333, 407

— lufta e saj kundër imperializmit, revizionizmit e reaksionit  
26, 106, 173-174, 243, 263, 283-284, 287, 295, 412

— puna e partive marksiste-leniniste me sindikatat  
128-129

**Lëvizjet dhe luftërat revolucionare të klasës punëtore dhe të popujve**

5-7, 12, 25, 46-48, 202, 283-284, 288-289, 344, 363

**Lindja e Mesme — qëllimet agresive dhe ndërhyrjet e fuqive imperialisto-revizioniste në këtë zonë**  
342-348, 354, 403, 404, 406, 548

**Lufta e Dytë Botërore**  
20, 183-184, 296, 297-298

**Lufta e klasave**  
164-165, 183-184

## M

**Marksizëm-leninizmi**

— armë e busull për udhëheqje e veprim; rruga ngadhënjimtare e tij  
50, 58, 174, 183, 185, 243-244, 254, 277

— lufta e PPSH për mbrojtjen dhe zbatimin e parimeve marksiste-leniniste  
56, 58-59, 60, 318-319

**Miqë, dashamirësit për Shqipërinë. Vizitorët e huaj në RPSH**  
522, 524, 525, 527-528, 556

## N

**NATO (Pakti i Atlantikut Verior)**  
7-8, 21, 25, 286-287, 297-298

## O

**Oportunizmi, qëndrimet oportuniste; lufta kundër tyre**  
141-144, 146-147, 183, 199-200

**Organizata e Kombeve të Bashkuara (OKB)**

— manipulimi i saj nga superfuqitë  
97, 286

— qëndrimi parimor e revolucionar i RPSH në OKB  
283-289, 432, 443

## P

**Partia e Punës e Shqipërisë — lufta e saj kundër revizionizmit**

— lufta e PPSH kundër revizionizmit modern  
5, 26, 93-102, 104-109, 114, 115, 117, 140, 183, 188, 254, 283, 364, 365, 373, 374, 412, 441-442, 557

— lufta e PPSH kundër revizionizmit sovjetik  
102, 107-108, 173, 245, 253-254, 269-270, 318-323, 349, 367, 389, 412, 429, 442, 447-448, 485, 487, 494, 496, 506

— lufta e PPSH kundër revizionizmit jugosllav  
112-113, 205, 253-254, 304-305, 412, 464

— lufta e PPSH kundër revizionistëve italianë  
158, 173, 315-316, 357

**Partia e Punës e Shqipërisë — përvoja e saj marksiste-leniniste revolucionare**  
54-60, 231, 242-243, 262, 323, 562

**Partia e Punës e Shqipërisë —**

*politika e jashtme, marrëdhëniet me partitë marksiste-leniniste*

- vija e drejtë marksiste-leniniste e saj në politikën e jashtme  
12-13, 441-442
- ndihma, solidariteti dhe përkrahja internacionaliste ndaj lëvizjeve marksiste-leniniste, revolucionare e nacionalçlirimtare  
5, 48, 231, 239-244, 265, 266, 333, 335-336, 538, 542
- solidariteti internacionalist me rezistencën e popullit dhe revolucionarëve çekoslovakë kundër pushtimit sovjetik  
231, 239-244, 259, 278, 307-308, 311-312
- marrëdhëniet, kontradiktat me PK të Kinës  
55, 324, 451, 456
- qëndrimi ndaj Partisë Punëtore të Rumanisë  
391
- solidariteti, përkrahja për PK të Francës (m-l)  
15, 418, 419
- takim me udhëheqës të Partisë Komuniste të Italisë (m-l)  
389
- marrëdhëniet me Partinë Komuniste të Austrisë (m-l)  
86, 87, 89-90, 552

- takim me udhëheqës të Partisë Komuniste Peruane  
389

- takim me udhëheqës të Partisë Komuniste (m-l) të Polonisë  
132

- takim me udhëheqës të Partisë Komuniste të Ekuadorit  
300

- takim me udhëheqës të Partisë Komuniste të Ceylonit  
370

*Partia Komuniste e Australisë (m-l)*  
71, 86, 89-90

*Partia Komuniste e Austrisë (m-l)*  
111, 531

*Partia Komuniste e Brazilit*  
502

*Partia Komuniste e Francës (m-l)*  
15, 42-43, 198

*Partia Komuniste e Italisë (m-l)*  
332-336

*Partia Komuniste e Polonisë (m-l)*  
122, 132, 138

*Politika e jashtme dhe marrëdhëniet ndërkombëtare të RPSH*

- qëndrimet parimore marksiste-leniniste në marrëdhëniet me vendet e tjera;

lufta kundër imperializmit e revizionizmit  
294-295, 299, 400-407, 441, 484, 542-543, 548-550

- marrëdhëniet dhe kontradiktat me Kinën  
51, 292, 299, 425, 452, 463, 468, 469, 472, 475-477, 484, 524, 533-534, 542-543, 548-550, 555

- dënimi i presioneve dhe i agresionit të revizionistëve sovjetikë ndaj Çekosllovakisë  
231-244, 253-254, 255, 256, 260, 261-264, 306-307, 317

- marrëdhëniet me Rumani-  
në  
70, 91, 388, 397, 512

- qëndrimi vigjilent në marrëdhëniet me Jugosllavinë  
36

- marrëdhëniet, kontradiktat me Bullgarinë  
28, 269, 280

- përkrahja dhe mbrojtja internacionaliste për RD Gjermane  
554, 558

- marrëdhëniet, kontradiktat me Greqinë  
413, 483

- marrëdhëniet me RD të Vietnamit  
149, 177-178, 431, 524

- marrëdhëniet me Frontin e Çlirimit të Vietnamit të Jugut

88, 272, 376, 378, 516

- qëndrimet parimore dhe solidariteti i RPSH ndaj Kosovës dhe popullsisë shqiptare në trevat e tjera të Jugosllavisë  
14, 31-37, 112-113, 175, 326-328, 358, 380-381, 486, 526, 528

- në mbrojtje të Koresë  
83

- marrëdhëniet me Egjiptin  
270, 289

- takime, bisedime me miq dhe dashamirës të RPSH  
522, 524, 525, 553

*Polonia - gjendja e brendshme dhe politika e jashtme e revizionistëve polakë*

25, 82, 98, 118-122, 132, 171, 185, 214, 276, 278, 501, 510, 537

*Proletariati*  
128-130, 191-192

## R

*Revizionistët francezë*  
98, 172, 196-198, 214, 315, 354

*Revizionistët italianë*  
98, 101, 105, 158, 173, 315, 333-336, 354, 357

*Revizionizmi modern*  
- revizionistët modernë, tradhtarë të marksizëm-leninizmit dhe agjenturë e imperializmit dhe e borgjezisë

- 22-23, 60, 119, 128, 183, 184, 187-189, 273, 425-426
- veprimtaria sabotuese dhe minuese e tij në lëvizjen komuniste, atë punëtore e nacionalçlirimtare 147, 316
  - kontradiktat, kriza e disfatat e revizionistëve. Mbledhjet e partive revizioniste; mosmarrëveshjet në gjirin e tyre 6, 9-10, 12, 24-25, 70, 79-82, 93-102, 103, 104-109, 115, 116, 136-137, 140, 194, 198, 213-214, 221, 223-230, 253, 261, 273-279, 282, 283, 313-315, 353, 355, 373, 377, 383-385, 386-387, 401-403, 420-423, 461, 510, 549, 557
  - qëndrimet armiqësore të revizionistëve modernë ndaj PPSH dhe RPSH 95-96, 100, 102, 104, 275, 315, 385
  - lufta e marksistë-leninistëve dhe e popujve kundër revizionistëve modernë 26, 295-296, 344, 401
- Revolucioni — rruga ngadhënjimtare e tij** 12, 283-284, 329-330
- Rumania**
- gjendja e brendshme dhe politika centristo-oportuniste e revizionistëve rumunë 23-24, 70, 103, 104-105, 108-109, 115, 134-135, 152, 171, 182, 188-189, 203-204, 206-208, 226-227, 249-250, 252, 276, 360-361, 368-369, 384, 386-387, 394-396, 408-412, 512
  - marrëdhëniet me PPSH dhe RPSH 70, 91, 108-109, 396-398
- S**
- Sindikatat në vendet kapitaliste** 128-129
- Socialdemokracia, socialdemokratët** 121-122, 183, 191, 196-197, 333-334
- Spiunët, agjentët** 113, 182, 185, 207-208, 212-213, 234, 257
- Stalin, J. V.**
- klasik i marksizëm-leninizmit, udhëheqës i PK(b) të BS dhe i shtetit sovjetik 28, 50, 53-55, 56, 57-59, 65, 106, 161, 184, 236-240, 254, 293, 321, 471
  - veprimtaria antimarksiste e revizionistëve për shkurorëzimin e Stalinit dhe të veprës së tij 293-294, 318-319, 321, 349, 352, 428, 518
  - mbrojtja e Stalinit dhe e veprës së tij nga PPSH dhe nga partitë e tjera marksiste-leniniste

110, 305, 318-319, 321, 559

## SH

**Shovinizmi, socialshovinizmi — veprimtaria shoviniste e fuqive imperialiste e revizioniste** 84, 273, 293-294, 424

**Shtetet e Bashkuara të Amerikës (SHBA), imperializmi amerikan**

- strategjia globale e imperializmit amerikan. Politika e luftës dhe e agresionit 5-11, 20-21, 75-77, 97, 141-145, 146-148, 199-200, 201-202, 226, 288, 296-297, 342, 348, 366, 384, 396, 439, 465
- marrëdhëniet, kontradiktat me shtetet imperialiste e revizioniste 9-11, 97, 283-284, 394, 402, 461-462

**Shih edhe:** Aleanca, bashkëpunimi dhe kontradiktat sovjetiko-amerikane

## T

**Traktati i Varshavës**

- shndërrimi i tij në një armë presioni dhe agresioni nga revizionistët sovjetikë 17, 119, 171, 210-211, 219-220, 224-226, 230, 251-252, 256, 265, 277, 280, 286-288,

296-297, 301, 313, 340, 359-364, 425-426

- qëndrimi parimor m-l dhe denoncimi i këtij traktati nga RPSH 255, 256, 265, 266, 267, 268, 269-270, 271, 364, 443

## V

**Vendet arabe, popujt arabë**

289, 341-348, 354, 366, 406, 548

**Vietnami i Jugut — lufta e popullit jug-vietnamez kundër agresorëve amerikanë dhe reaksionit të brendshëm. Fronti i Çlirimit Nacional** 88, 141-145, 375-378

**Vietnami — Republika Demokratike e Vietnamit**

- lufta e popullit vietnamez kundër pushtimit amerikan. Politika oportunisto-revizioniste e udhëheqës vietnamez dhe kompromisi me SHBA 5, 7, 141-145, 146-148, 199-200, 375, 404-405
- marrëdhëniet e saj me RPSH 143, 177-178, 478, 523

**Vigjilenca revolucionare**

36, 154, 287, 407, 454, 462

# TREGUESI I EMRAVE

## A

Alia, Ramiz

83, 86, 111, 140, 304, 349,  
381, 388, 391, 416, 451, 452,  
464, 486, 503, 509, 538, 554

Amazonas, Zhoao

503

Armstrong, Neil

393

## B

Bagdash, Haled

99, 103

Bakariç, Vladimir

109

Balluku, Beqir

292

Batista, Fulxhencio

45-46

Benesh, Eduard

234, 236, 250

Berghov

257

Berzhëron, Rezhi

43

Bodnarash, Manole

188

Bonapart, Napoleon

224

Brand, Vili

121, 384, 501, 537, 557

Brezhnjev, Leonid

16, 23, 28, 120, 140, 161, 220,  
224, 246, 279, 292, 305, 353,  
354, 386-387, 395, 411, 422-  
423, 428, 465-466, 474, 498

Briand, Aristidh

513

Buda, Aleks

31

Budo, Halim

444, 483, 497

Buhali, Larbi

95

Bull, Xhon

7

## C

Cirankieviç, Jozef

501

Ç

Çarçani, Adil  
452

Çaushesku, Nikolae  
18, 91, 94, 97, 101, 108-109,  
119, 203-204, 206-208, 248-  
250, 362-363, 384, 386-387,  
394-396, 408-409, 411-412,  
469, 471

Çen Po Ta  
488, 507, 546-547

Çernik, Olldrizh  
194

Çërçill, Uinston  
411

Çian Çin  
507

Çizar, Ç.  
194

Çu En Lai  
143, 292-299, 302-303, 376,  
436-442, 447-450, 453-456,  
465-468, 479, 480, 482, 483,  
488, 492, 493, 498, 507, 541-  
547

D

Dalles, Allen  
6, 359

Dange, Shpirad  
81

Dezh, George Georgiu  
109, 182, 203, 206-208

Debrej, Rexhis  
48

Dë Gol, Sharl  
188, 191, 195, 196-193, 207  
354, 406

Dimitrov, Georgi  
84

Dinuçi, Fosko  
334-336, 388, 389

Dubçek, Aleksandër  
16, 30, 94, 118-119, 122, 133-  
134, 150-151, 158-161, 166-  
169, 173-174, 188, 194, 220,  
222, 224-225, 228-229, 248-  
250, 258-259, 262, 273, 279,  
306, 310-312, 338-339, 360,  
368, 395, 400, 411, 427

Duraku, Emin  
358

Duraku, Rexhep  
358

E

Eçeveria, Rafael  
300

Elizabet, Aleksandra  
468

Emanueli III, Viktor  
315

Engels, Frederik  
56, 58, 65, 106, 183

F

Fam Van Dong  
177, 492

Firlinger, Zdenek  
188

Franko, Françesko  
354

Fuçik, Julius  
154, 176

G

Galica, Shote  
40

Gandi, Indira  
162

Gën Biao  
371, 382, 473

Gomulka, Vladislav  
29, 98, 118, 120-121, 214,  
384, 387, 395, 411, 423, 425,  
502

Gotvald, Klement  
161, 166

Graci, Anxhelo  
334

Grečko, Andrei  
195, 363, 510

Gripa, Zhak  
126, 531

Gromiko, Andrei  
286-287, 347-348, 427-428,  
449

Guevara, Ernesto Çe  
44-48

H

Halshtain, Valter  
23

Harriman, Averell  
18, 200

Hasha, Emil  
221

Hill, Eduard  
71, 86, 87, 89, 552

Hitler, Adolf  
19, 22, 353, 518

Hoang Van Hoan  
523

Ho Shi Min  
143, 430, 431, 434, 436-437

Hoxha, Fadil  
33-34, 358

Hrushov, Nikita  
72, 101, 106, 133, 220, 251,  
279, 289, 292, 319, 449, 468,  
487

Huan Jun Shen  
324

Husak, Gustav  
338, 387, 400, 414, 423, 498,  
500, 537

Hysejn, Abdullah  
347

J

Jakomoni, Françesko  
315

Jakubovski, Ivan  
278-279, 288, 359-360, 362,  
414

Jepishev, Aleksei  
414



**K**

Kadar, Janosh  
94, 98, 119, 134, 188, 222,  
387, 411, 425

Kan Shen  
437, 453, 476, 488, 507

Kapo, Hysni  
416, 418, 451

Kardel, Eduard  
109

Kastro, Fidel  
45-47, 81, 99, 102, 103, 407

Kellog, Frank  
513

Kenedi, Xhon  
6

Kim Ir Sen  
72-76, 102

Klishko, Zenon  
100

Kolijanis, Kostas  
95

Kondi, Pirro  
31

Kosigin, Aleksei  
120, 161, 194-195, 200, 279,  
292, 353, 395, 434, 435, 436-  
442, 447-450, 453, 465-468,  
471, 474, 475, 480, 482, 483,  
493, 499, 544

Krigel, Frantisek  
194

Krup  
501

Ksan Thui  
200

Kuznjecov, Vasili  
362, 491, 497

**L**

Lenin, V. I.  
50, 53, 54, 56, 57-59, 63, 106,  
129, 161, 183, 235, 240, 254

Lin Biao  
438, 465-467, 477, 481, 489

Li Hsien Nien  
434, 435, 437, 520, 523, 530,  
533-534, 535, 536, 539, 541-  
547, 560, 561

Li Tin Cuan  
281

Liu Shao Qi  
38, 54, 61, 63, 68, 73, 126,  
292-293, 368, 436, 449, 453,  
455

Longo, Luixhi  
94, 384

**LL**

Lleshi, Haxhi  
31, 269

**M**

Malenkov, Georgi  
471

Mao Ce Dun  
49-50, 53, 57-58, 62-64, 67-  
68, 125, 129, 148, 436-438,

465-468, 471, 476-477, 481,  
543

Marko, Rita  
430, 434, 437-439, 440-441,  
453, 455-456, 466, 468, 475,  
480, 544

Marks, Karl  
56, 58, 65, 106, 183, 186

Marti, Fransua  
43, 416

Mazarik, Tomas  
234

Mijal, Kazhimiezh  
131, 138, 509

Mizil, Paul  
100-101

Musolini, Benito  
20, 315

Myri, Zhilber  
42

**N**

Naser, Gamal Abdel  
269, 346, 348, 404

Nathanaili, Vasil  
350

Navabzada Agha Mohamad Raza  
351

Nguyen Ksuan Long  
272

Nguyen Thi Bin  
526

Nian Van Bo  
478

Nikeziç, Marko  
325

Nikson, Riçard  
365, 377, 384, 387, 388, 397,  
402, 404, 408-409, 423, 453-  
454, 510

Novotni, Antonin  
16, 29-30, 118, 120, 133-134,  
150, 157-160, 166-167, 194,  
238, 411

**P**

Paço, Janaq  
31

Palah, Jan  
353

Papandreu, Georg  
99

Papa Pavli VI  
384

Paredes, Macedo Saturnino  
389

Peristeri, Pilo  
446

Peshe, Osvalto  
334-336

Peten, Filip  
353

**R**

Rankoviç, Aleksandër  
84, 109, 326, 428

Rask, Din  
286-287

Ritenberg, Sidni  
126

Robo, Khoxhi  
356

Roka, Blas  
45

Roshe, Valdek  
214

## S

Sanmugathasan, Nangaliman  
370

Sartori, Alberto  
334

Sie Fu Xhi  
506

Skënderbeu, Gjergj Kastrioti  
14, 31-32, 40

Smërkovski, Jozef  
194, 258

Spahiu, Xhafer  
463

Stalin, J. V.  
*Shih*: Treguesi tematik i  
lëndës, faqe 572-573

Strobel, Franc  
111, 532

Suharto, I.  
404

Suslov, Vasili  
100, 102, 491

Svoboda, Ludvig,  
246, 257-258, 278, 310-312,  
338, 353, 361, 414, 498, 500

## SH

Shik, Oto  
194

Shiler, Karl  
557

## T

Ten Hsiao Pin  
38, 54, 61, 63, 73, 363

Tito, J. B.  
18, 32-33, 81, 94, 101, 103,  
106-109, 119, 188, 203, 205,  
207, 226-227, 229, 246-247,  
248-250, 292-293, 302-303,  
315, 325-327, 348, 362-363,  
411, 427-428, 459-462, 464

Toljati, Palmiro  
94, 158

Toska, Haki  
463, 479, 481, 488, 490, 539,  
544-547

## U

Ulbricht, Valter  
29, 82, 98, 188, 214, 248-249,  
362, 411, 423, 425, 537, 557

U Tan  
145, 284

## V

Van Thieu  
377

Vranek (pseudonim)  
132

Venizellos, Sofokli  
99

## XH

Xhonson, Lindon  
6, 9, 142, 146-147, 199

## Z

Zogu, Ahmet

315

## ZH

Zhilken, Mishel  
416

Zhivkov, Todor  
84, 98, 134, 188, 217-218,  
279-280, 315, 361, 387, 426

Zhyrke, Zhak  
43, 416

## TREGUESI GJEOGRAFIK

### A

Afrikë  
18, 81, 143, 298, 510, 561

Algjer  
363

Algjeri  
346, 505

Amerika Latine  
44-48, 99, 289, 404, 407

Arabia Saudite  
347

Australi  
81, 296

Austri  
532

Azi  
18, 81, 143, 296, 298, 510, 561

### B

Ballsh (Fier)  
472

Bejrut  
363

Beograd  
35, 101, 188, 203, 381, 428, 494, 550

Berat  
505

Berlin  
362, 558

Bolivi  
44

Bon  
20-25, 169, 207, 402

Bratislavë (Presburg — Çekoslovakia)  
224-230, 245, 247, 248, 249-250, 251-252, 280

Brioni (Jugosllavi)  
203

Budapest  
70, 79-82, 94-95, 99-102, 104-107, 115, 279, 282

Bukuresht  
394, 397, 403, 423

### Ç

Çeki  
52, 224

Çerno (Çekosllovakia)  
224-225, 228, 230, 246

## D

Damask  
363

Danub (lumi ~)  
204, 228

Deti i Zi  
559

Dibra e Madhe  
519

Drezden (RD Gjermane)  
136-137, 187

Durrës  
452

## E

Elbasan  
472

## F

Fier  
472, 530, 536, 539

Finlandë  
502

## G

Glasboro  
284-285

Guadalupë (ishulli ~, deti i  
Antileve)  
95

## GJ

Gjerdap (Jugosllavi)  
458

Gjirokastër  
528

## H

Hagë  
549

Hanoi  
178, 200, 375-376, 426, 430,  
436-437

Helsinki  
502

Hjuston (SHBA)  
393

Honjan (Kore)  
75

## I

Indi  
144, 148, 298-299, 363, 403,  
404, 405-406

Indokinë  
202

Indonezi  
144, 296, 403

Irak  
347, 363

Irkutsk (BS)  
438

Izvor (Tepelenë)  
519

## J

Jerusalem  
220

Jordani  
444

## K

Kajro  
363

Kanada  
7

Karlovi-Vari (Çekosllovakia)  
108, 195, 213, 248

Kartier-Laten (Francë)  
354

Kashmir (Indi)  
406

Kemp-Dejvid (SHBA)  
285

Kongo (Brazavil)  
444, 471

Krujë  
31

## L

Lezhë  
40

Liban  
347

Lindja e Afërt  
289, 403, 548

Lindja e Largme  
406

Londër  
71

## M

Mali i Zi  
113, 327, 381

Manastir (Jugosllavi)  
175

Maqedoni  
84-85, 112-113, 327, 380-381

Miduej (ishujt ~, Oqeani Pa-  
qësor)  
377

Mongoli  
148, 411

Moskë  
93, 98, 187-188, 214, 218, 247,  
257, 278, 292, 373, 375, 383-  
385, 386-387, 422, 447, 466,  
471, 474, 537, 557

Mukje (Krujë)  
144

Munih (RF Gjermane)  
24

## N

Naise (lumi ~)  
24, 121, 537

Nartë (Vlorë)  
419

Nju-Jork  
444, 449

Novi-Sad (Jugosllavi)  
519

**O**

Oder (lumi ~, Gjermani)  
24, 121, 537

Olimp (mali ~, Greqi)  
223

Oqeani Paqësor  
403

**P**

Pakistan  
351, 363, 403, 405-406

Palestinë  
444

Paris  
144, 191, 200, 354, 457, 458,  
478, 515, 526

Pekin  
126, 356, 398, 435, 437, 447,  
448, 456, 457, 474, 478, 479,  
491, 497, 498, 503, 504, 507,  
520, 535, 543, 560

Pragë  
82, 136, 187, 214, 246, 249-  
-250, 252, 257, 353, 368

Prishtinë  
326

**R**

Rabie (Tepelenë)  
519

Rinas (Tiranë)  
413

Romë  
130, 407

**S**

Saigon (Ho Shi Min)  
88

Seul  
76

Siera (Kubë)  
45

Sinkiang (Kinë)  
415

Siri  
103, 346

Sillovakia  
52, 150, 167

Sofje  
217-218

Spanjë  
9, 354

Split (Jugosllavi)  
459

Sudete (krahina ~, Çekosll-  
vaki)  
155

**SH**

Shangai (Kinë)  
438

Shkup (Jugosllavi)  
519

Tiranë  
35, 38, 71, 177-178, 437, 457,  
528, 544, 558

Tisa (lumi ~, Çekoslllovakia)  
224, 228, 246

Tokio  
81

Turqi  
298

**U**

Uashington  
200, 226, 348, 375

Ukrainë  
224

Usur (lumi ~)  
422-423

**V**

Varkizë (Greqi)  
378

Varshavë  
82, 224-225, 230

Vau i Dejës  
41, 520

Vendet e Beneluksit (Vendet e  
Ulta)  
9

Vendet Skandinave  
9

Versajë (Francë)  
20

Vjenë  
531

**Z**

Zadar (Jugosllavi)  
459

## L E N D A

1 9 6 8

|                                                                                                                       | Faqe |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1. — 4 janar 1968. Zhvillimi i krizës së kapitalizmit .....                                                           | 5    |
| 2. — 5 janar 1968. Qëndrim i dëmshëm i udhëheqjes revizioniste kosovare .....                                         | 14   |
| 3. — 5 janar 1968. U formua Partia Komuniste e Francës .....                                                          | 15   |
| 4. — 5 janar 1968. Këmbim shërbëtorësh në udhëheqjen revizioniste të Çekosllovakisë — Brezhnjevi uron Dubçekun .....  | 16   |
| 5. — 6 janar 1968. Titoja ambasador shëtitës i imperializmit amerikan .....                                           | 18   |
| 6. — 6 janar 1968. Republika Federale e Gjermanisë, Evropa dhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës .....                  | 19   |
| 7. — 6 janar 1968. Situata të vështira për udhëheqjen bullgare .....                                                  | 27   |
| 8. — 8 janar 1968. Pakënaqësitë e diplomatëve bullgarë .....                                                          | 28   |
| 9. — 9 janar 1968. Revizionistët çekosllovakë përpiqen të fitojnë «kohën e humbur» në rrugën drejt kapitalizmit. .... | 29   |
| 10 — 15 janar 1968. Kosovarët janë shqiptarë, janë vëllezërit tanë .....                                              | 31   |

|                                                                                                            | Faqe |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 11. — 16 janar 1968. Përsëri Kina hesht. Rifilloi periudha e shkëputjes                                    | 38   |
| 12. — 17 janar 1968. Homazhe përpara lapidarit të heroinës Shote Galica                                    | 40   |
| 13. — 18 janar 1968. Këtë radhë kinezëve «u ndriti» kalemi                                                 | 41   |
| 14. — 18 janar 1968. Përse këto hezitime e lëkundje në udhëheqjen e PK të Francës (m-l)                    | 42   |
| 15. — 19 janar 1968. Çe Guevara — viktimë e ideve të tij jorevolucionare                                   | 44   |
| 16. — 19 janar 1968. Një lajm i mirë nga Kina: Po riorganizohet Partia                                     | 49   |
| 17. — 20 janar 1968. Heshtjes së kinezëve ne nuk do t'i përgjigjemi me heshtje                             | 51   |
| 18. — 20 janar 1968. Çdo gjë flet vetë                                                                     | 52   |
| 19. — 20 janar 1968. Tri eksperiencia mbi diktaturën e proletariatit                                       | 53   |
| 20. — 22 janar 1968. Disfata dhe fitore të revizionistëve kinezë                                           | 61   |
| 21. — 22 janar 1968. Revizionistët rumunë e morën mendimin tonë për mbledhjen komplotuese të Budapestit    | 70   |
| 22. — 25 janar 1968. Shënim                                                                                | 71   |
| 23. — 26 janar 1968. Kim Ir Seni në pozitën e ekulibristit                                                 | 72   |
| 24. — 27 janar 1968. Shënim                                                                                | 78   |
| 25. — 27 janar 1968. Sovjetikët përgatiten në ethe për mbledhjen e Budapestit                              | 79   |
| 26. — 27 janar 1968. Në lidhje me incidentin e «Pueblos»                                                   | 83   |
| 27. — 30 janar 1968. Problemi maqedonas dhe qëllimet e vërteta të titistëve dhe të revizionistëve bullgarë | 84   |

|                                                                                                                                                | Faqe |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 28. — 30 janar 1968. Shënim                                                                                                                    | 86   |
| 29. — 1 shkurt 1968. Takim me Eduard Hillin                                                                                                    | 87   |
| 30. — 2 shkurt 1968. Lavdi heronjve të Vietnamit                                                                                               | 88   |
| 31. — 2 shkurt 1968. Mendime për Partinë Komuniste (m-l) të Australisë                                                                         | 89   |
| 32. — 2 shkurt 1968. Formalizmi i revizionistit Çaushesku                                                                                      | 91   |
| 33. — 20 shkurt 1968. Mbledhja kundërrevolucionare e Budapestit — një hap i ri tradhtar i revizionistëve hrushovianë                           | 92   |
| 34. — 28 shkurt 1968. Mbledhja e revizionistëve e 26 shkurtit 1968 në Budapest — Shënime                                                       | 93   |
| 35. — 1 mars 1968. Revizionistët rumunë largohen me bujë nga mbledhja e Budapestit                                                             | 103  |
| 36. — 2 mars 1968. Mbledhja e revizionistëve e 26 shkurtit 1968 në Budapest — Shënime në vazhdim të shënimeve që kam mbajtur më 28 shkurt 1968 | 104  |
| 37. — 5 mars 1968. Të pavdekshmit Stalin                                                                                                       | 110  |
| 38. — 5 mars 1968. Për Partinë marksiste-leniniste të Austrisë                                                                                 | 111  |
| 39. — 6 mars 1968. Një manovër e ndyrë anti-shqiptare e titistëve dhe e agjentëve të tyre. Ta demaskojmë atë që në rrënjë                      | 112  |
| 40. — 11 mars 1968. Shënim                                                                                                                     | 114  |
| 41. — 14 mars 1968. Karnavalet e Budapestit                                                                                                    | 115  |
| 42. — 15 mars 1968. Qëndrim i lëkundur i rumunëve                                                                                              | 116  |
| 43. — 18 mars 1968. Shënim                                                                                                                     | 117  |
| 44. — 19 mars 1968. Gjendja në Çekosllovakia dhe në Poloni                                                                                     | 118  |
| 45. — 20 mars 1968. Zëri i Kinës në arenën ndërkombëtare nuk dëgjohet                                                                          | 123  |
| 46. — 23 mars 1968. Shënim                                                                                                                     | 127  |



|                                                                                                                                    | Faqe |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 47. — 23 mars 1968. Lufta revolucionare për unitetin e klasës punëtore në çdo vend kapitalist .....                                | 128  |
| 48. — 23 mars 1968. Takim me Kazhimiezh Mijalin .....                                                                              | 132  |
| 49. — 23 mars 1968. Vdiq mbreti Novotni, rroftë mbreti Dubçek .....                                                                | 133  |
| 50. — 25 mars 1968. Mbledhja në Dresden .....                                                                                      | 136  |
| 51. — 28 mars 1968. Kinezët «janë shumë të zënë me revolucionin», ndaj nuk i presin dot shokët e partive marksiste-leniniste ..... | 138  |
| 52. — 30 mars 1968. Një krizë e thellë e gjithanshme po trondit botën kapitaliste .....                                            | 139  |
| 53. — 2 prill 1968. Një fjalim i diktuar nga vësh-tirësitë e mëdha të brendshme e të jashtme .....                                 | 140  |
| 54. — 4 prill 1968. Kujt i shërbejnë bisedimet amerikano-vietnameze .....                                                          | 141  |
| 55. — 5 prill 1968. Taktika e Xhonsonit dhe ka-pitullimi i revizionistëve vietnamezë .....                                         | 146  |
| 56. — 7 prill 1968. Transformimi i regjimit në Çekosllovakia .....                                                                 | 150  |
| 57. — 11 prill 1968. «Njerëz, jini vigjilentë!» .....                                                                              | 154  |
| 58. — 16 prill 1968. Terrorizimi i popullsisë shqip-tare — politikë e përhershme e klikës titiste .....                            | 175  |
| 59. — 20 prill 1968. Ku po shkon Çekosllovakia .....                                                                               | 176  |
| 60. — 23 prill 1968. Delegacionit vietnamez që do të vijë në Evropë, «nuk do t'i ngelë kohë» të vijë në Tiranë .....               | 177  |
| 61. — 25 prill 1968. Shokët kinezë po vazhdojnë të rrinë mbyllur në guaskën e tyre .....                                           | 179  |
| 62. — 26 prill 1968. Në ekspozitën e skulpturës kineze «oborri i vjeljes së taksave» .....                                         | 181  |
| 63. — 26 prill 1968. Agjentët e rinj të amerika-nëve në Rumani po rehabilitojnë shokët e tyre të vjetër .....                      | 182  |

|                                                                                                                            | Faqe |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 64. — 3 maj 1968. Teza të reja për artikullin mbi degjenerimin e mëtejshëm të revizio-nizmit modern .....                  | 183  |
| 65. — 5 maj 1968. U botua «Kapitali» i Marksit .....                                                                       | 186  |
| 66. — 14 maj 1968. Konfuzion i madh në kampin revizionist .....                                                            | 187  |
| 67. — 16 maj 1968. Le të shpërthejë e fuqishme stuhia e revolucionit .....                                                 | 190  |
| 68. — 21 maj 1968. Për grevat në Francë .....                                                                              | 191  |
| 69. — 23 maj 1968. Klasa punëtore franceze në luftë për të drejtat e saj .....                                             | 193  |
| 70. — 25 maj 1968. Zhvillimi i situatës në Çeko-sllovakia .....                                                            | 194  |
| 71. — 31 maj 1968. Gjendja në Francë dhe pasoi-at e saj në Evropë .....                                                    | 196  |
| 72. — 2 qershor 1968. Degjenerimi i mëtejshëm i verivietnamezëve .....                                                     | 199  |
| 73. — 2 qershor 1968. Pozita kineze e avancuar mbi luftën në Vietnam .....                                                 | 201  |
| 74. — 3 qershor 1968. Çausheku në Brioni .....                                                                             | 203  |
| 75. — 5 korrik 1968. Pasqyrim i degjenerimit dhe i falimentimit të vetadministrimit titist .....                           | 205  |
| 76. — 14 korrik 1968. Rumania po shitet në ankand .....                                                                    | 206  |
| 77. — 15 korrik 1968. Çekosllovakia në rrugëkryq .....                                                                     | 209  |
| 78. — 22 korrik 1968. Ç'rrugë do të marrë kon-flikti sovjeto-çekosllovak .....                                             | 210  |
| 79. — 22 korrik 1968. Revizionistëve sovjetikë po u del boja në çështjen çekoslloake .....                                 | 212  |
| 80. — 23 korrik 1968. Revizionistët sovjetikë dhe Çekosllovakia .....                                                      | 216  |
| 81. — 23 korrik 1968. Qeveria bullgare preu de facto marrëdhëniet diplomatike me Repu-blikën Popullore të Shqipërisë ..... | 217  |

|                                                                                                                                                                        | Faqe |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 82. — <b>26 korrik 1968.</b> Presioni revizionist sovjetik vazhdon mbi Çekoslllovakinë                                                                                 | 219  |
| 83. — <b>5 gusht 1968.</b> Edhe një disfatë tjetër e turpshme                                                                                                          | 223  |
| 84. — <b>6 gusht 1968.</b> Detyrat e propagandës sonë në lidhje me Çekoslllovakinë                                                                                     | 231  |
| 85. — <b>9 gusht 1968.</b> Disfata e revizionistëve sovjetikë në Bratislavë                                                                                            | 245  |
| 86. — <b>12 gusht 1968.</b> Shënime për udhëtimin e Titos në Çekoslllovakë                                                                                             | 246  |
| 87. — <b>13 gusht 1968.</b> Çausheku shkon në Pragë si «shpëtimtar» i Çekoslllovakisë                                                                                  | 248  |
| 88. — <b>21 gusht 1968.</b> Revizionistët sovjetikë invadojnë ushtarakisht Çekoslllovakinë                                                                             | 251  |
| 89. — <b>22 gusht 1968.</b> Dënojmë agresionin ushtarak sovjetik kundër Çekoslllovakisë                                                                                | 255  |
| 90. — <b>23 gusht 1968.</b> Agresioni imperialist i revizionistëve sovjetikë kundër popullit çekoslllovak — një krim i shëmtuar ndaj lirisë së popujve dhe socializmit | 256  |
| 91. — <b>28 gusht 1968.</b> Epilogu i dramës çekosllloake                                                                                                              | 257  |
| 92. — <b>29 gusht 1968.</b> Përsëri për detyrat e propagandës sonë në lidhje me Çekoslllovakinë                                                                        | 261  |
| 93. — <b>3 shtator 1968.</b> Do të rishikojmë qëndrimin tonë ndaj Traktatit të Varshavës                                                                               | 265  |
| 94. — <b>5 shtator 1968.</b> Plenumi i KQ të Partisë shqyrtton qëndrimin e vendit tonë ndaj Traktatit të Varshavës                                                     | 266  |
| 95. — <b>12 shtator 1968.</b> Kuvendi Popullor diskuton qëndrimin e vendit tonë ndaj Traktatit të Varshavës                                                            | 267  |
| 96. — <b>13 shtator 1968.</b> Kuvendi Popullor aprovoi projektligjin për denoncimin e Traktatit të Varshavës                                                           | 268  |

|                                                                                                                             | Faqe |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 97. — <b>15 shtator 1968.</b> Dy grushte të tjera politike demaskuese për revizionistët sovjetikë                           | 269  |
| 98. — <b>16 shtator 1968.</b> Me denoncimin e Traktatit të Varshavës ne kryem një detyrë të lartë kombëtare e ndërkombëtare | 271  |
| 99. — <b>16 shtator 1968.</b> Takim me kryetarin e Missionit të Frontit Kombëtar të Çlirimit të Vietnamit të Jugut          | 272  |
| 100. — <b>23 shtator 1968.</b> Shënime për fjalimin në ambasadën kineze                                                     | 273  |
| 101. — <b>30 shtator 1968.</b> Në pritjen e dhënë në ambasadën e RP të Kinës                                                | 281  |
| 102. — <b>7 tetor 1968.</b> Dështimi skandaloz i konferencës së përgjithshme revizioniste                                   | 282  |
| 103. — <b>7 tetor 1968.</b> Shënime për fjalimin që do të mbajë përfaqësuesi ynë në sesionin e sivjetëm të OKB-së           | 283  |
| 104. — <b>11 tetor 1968.</b> Mbledhje e Byrosë Politike                                                                     | 291  |
| 105. — <b>15 tetor 1968.</b> Pikëpamje jo të drejta të Çu En Lait mbi revizionizmin                                         | 292  |
| 106. — <b>21 tetor 1968.</b> Shënim                                                                                         | 300  |
| 107. — <b>22 tetor 1968.</b> Akt që legalizon kthimin e Çekoslllovakisë në një koloni të revizionistëve sovjetikë           | 301  |
| 108. — <b>24 tetor 1968.</b> Propozimi i Çu En Lait për një «aleancë mbrojtjeje» Jugosllavi-Shqipëri                        | 302  |
| 109. — <b>1 nëntor 1968.</b> Shtrembërimet nuk mund ta fshijnë tradhtinë titiste                                            | 304  |
| 110. — <b>8 nëntor 1968.</b> Luftë fraksioniste revizioniste në gjirin e PK të Çekoslllovakisë                              | 306  |
| 111. — <b>11 nëntor 1968.</b> Përsëri mbi luftën fraksioniste në gjirin e PK të Çekoslllovakisë                             | 309  |
| 112. — <b>16 nëntor 1968.</b> Revizionistët modernë përpiqen të ndalojnë përçarjen e tyre                                   | 313  |

|                                                                                                                                | Faqe |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 113. — <b>18 nëntor 1968.</b> Republika Socialiste Çekosllovakë e mbërthyer në darën e pushtuesve revizionistë sovjetikë ..... | 317  |
| 114. — <b>19 nëntor 1968.</b> Tradhtia kundër marksizëm-leninizmit nuk mund të maskohet .....                                  | 318  |
| 115. — <b>2 dhjetor 1968.</b> Takim me miq kinezë .....                                                                        | 324  |
| 116. — <b>5 dhjetor 1968.</b> Demonstratat e shqiptarëve në Kosovë .....                                                       | 325  |
| 117. — <b>22 dhjetor 1968.</b> Disa mendime .....                                                                              | 329  |

## 1969

|                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. — <b>3 janar 1969.</b> Përçarja në Partinë Komuniste të Italisë (m-l) .....                                | 333 |
| 2. — <b>3 janar 1969.</b> Zhvillimi i ngjarjeve në Çekosllovakë .....                                         | 337 |
| 3. — <b>6 janar 1969.</b> Kriza e Lindjes së Mesme .....                                                      | 341 |
| 4. — <b>7 janar 1969.</b> Demagogjia e revizionistëve sovjetikë nuk mbulon dot fytyrën e tyre tradhtare ..... | 349 |
| 5. — <b>8 janar 1969.</b> Takim me shokun Vasil Nathanaili .....                                              | 350 |
| 6. — <b>15 janar 1969.</b> Takim me ambasadorin e Pakistanit .....                                            | 351 |
| 7. — <b>25 janar 1969.</b> Situatat po keqësohen për armiqtë .....                                            | 352 |
| 8. — <b>10 shkurt 1969.</b> Takim me ambasadorin tonë të ri në Pekin .....                                    | 356 |
| 9. — <b>1 mars 1969.</b> Integrim i revizionistëve italianë me borgjezinë kombëtare .....                     | 357 |
| 10. — <b>1 mars 1969.</b> Bisedë me Rexhep Durakun .....                                                      | 358 |

|                                                                                                                                        | Faqe |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 11. — <b>5 mars 1969.</b> Gogoli Jakubovski .....                                                                                      | 359  |
| 12. — <b>20 mars 1969.</b> Shënime .....                                                                                               | 364  |
| 13. — <b>21 mars 1969.</b> Bashkëpunimi sovjeto-amerikan sundoi mbledhjen e Budapestit të Traktatit të Varshavës .....                 | 365  |
| 14. — <b>8 prill 1969.</b> Pazarllëqe imperialisto-revizioniste në prapaskenë kundër popujve arabë .....                               | 366  |
| 15. — <b>10 prill 1969.</b> Presionet ushtarake — bazë e diktatit dhe e shantazhit politik të udhëheqësve revizionistë sovjetikë ..... | 367  |
| 16. — <b>29 prill 1969.</b> Kinezët heshtin ndaj ngjarjeve në Çekosllovakë dhe në Evropë .....                                         | 368  |
| 17. — <b>17 maj 1969.</b> Takim me Sekretarin e Përgjithshëm të Partisë Komuniste të Cejlinit .....                                    | 370  |
| 18. — <b>22 maj 1969.</b> Takim me ambasadorin e ri të Kinës .....                                                                     | 371  |
| 19. — <b>22 maj 1969.</b> Aleanca sovjeto-amerikane në veprim kundër popullit çekosllovak .....                                        | 372  |
| 20. — <b>27 maj 1969.</b> Në prag të farsës revizioniste të Moskës .....                                                               | 373  |
| 21. — <b>9 qershor 1969.</b> Zjarr kundër tradhtisë revizioniste .....                                                                 | 374  |
| 22. — <b>12 qershor 1969.</b> Qeveria provizore e Frontit të Çlirimit të Vietnamit — pjellë e intrigave sovjeto-amerikane .....        | 375  |
| 23. — <b>13 qershor 1969.</b> Pse revizionistët sovjetikë kanë frikë të flitet për Çekosllovakinë në mbledhjen e Moskës? .....         | 379  |
| 24. — <b>26 qershor 1969.</b> Terror në Maqedoni kundër shqiptarëve .....                                                              | 380  |
| 25. — <b>30 qershor 1969.</b> Shënim .....                                                                                             | 382  |
| 26. — <b>Qershor 1969.</b> Konferenca revizioniste e Moskës .....                                                                      | 383  |

|                                                                                                                      | Faqe |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 27. — <b>Qershor 1969.</b> Rumunët në mbledhjen e Moskës .....                                                       | 386  |
| 28. — <b>5 korrik 1969.</b> Takim me shokun Ramiz .....                                                              | 388  |
| 29. — <b>12 korrik 1969.</b> Takim me të huaj .....                                                                  | 389  |
| 30. — <b>14 korrik 1969.</b> Antiimperializmi fals — maskë kundërrevolucionare e revizionizmit hrushovian .....      | 390  |
| 31. — <b>17 korrik 1969.</b> Shënim .....                                                                            | 391  |
| 32. — <b>20 korrik 1969.</b> Një sukses kolosal i shken- cës .....                                                   | 392  |
| 33. — <b>21 korrik 1969.</b> Njeriu i parë shkeli në Hënë .....                                                      | 393  |
| 34. — <b>25 korrik 1969.</b> Rumania dhe ne .....                                                                    | 394  |
| 35. — <b>26 korrik 1969.</b> Shënim .....                                                                            | 399  |
| 36. — <b>29 korrik 1969.</b> Disa aspekte të gjendjes ndërkombëtare .....                                            | 400  |
| 37. — <b>3 gusht 1969.</b> Ku ishte maskuar gjithë ky lllum?! .....                                                  | 408  |
| 38. — <b>16 gusht 1969.</b> Një aeroplan grek ulet në Rinas .....                                                    | 413  |
| 39. — <b>18 gusht 1969.</b> Pse pushtuesit sovjetikë dhe udhëheqja revizioniste çekoslloake janë të shqetësuar ..... | 414  |
| 40. — <b>25 gusht 1969.</b> Shënim .....                                                                             | 416  |
| 41. — <b>27 gusht 1969.</b> Politikë tipike cariste e re- vizionistëve sovjetikë .....                               | 417  |
| 42. — <b>27 gusht 1969.</b> Bisedë me shokun Hysni .....                                                             | 418  |
| 43. — <b>28 gusht 1969.</b> Takim me shokë francezë .....                                                            | 419  |
| 44. — <b>Gusht 1969.</b> Dështimi i Konferencës së Moskës .....                                                      | 420  |
| 45. — <b>2 shtator 1969.</b> Psikoza e luftës e zhvilluar nga revizionistët sovjetikë .....                          | 424  |
| 46. — <b>3 shtator 1969.</b> Popujt nuk mposhten as nga tanket, as nga diplomacia e revizionistëve sovjetikë .....   | 429  |

|                                                                                                          | Faqe |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 47. — <b>4 shtator 1969.</b> Bisedë me shokun Rita Marko .....                                           | 430  |
| 48. — <b>6 shtator 1969.</b> Ngushëllime për Ho Shi Minin .....                                          | 431  |
| 49. — <b>8 shtator 1969.</b> Një fjalim që duhet ripunuar .....                                          | 432  |
| 50. — <b>9 shtator 1969.</b> Në festë na ftojnë, por s'ka kush të na presë .....                         | 433  |
| 51. — <b>12 shtator 1969.</b> Një qëndrim tjetër i lë- kundshëm i shokëve kinezë .....                   | 434  |
| 52. — <b>13 shtator 1969.</b> Kosigini në Pekin .....                                                    | 435  |
| 53. — <b>15 shtator 1969.</b> Çu En Lai u takua me Ko- siginin .....                                     | 436  |
| 54. — <b>16 shtator 1969.</b> Bisedë me shokë të Mi- nistrisë së Jashtme .....                           | 443  |
| 55. — <b>17 shtator 1969.</b> Shënime .....                                                              | 444  |
| 56. — <b>17 shtator 1969.</b> Të jemi të shtrënguar në përdorimin e dollarëve .....                      | 445  |
| 57. — <b>18 shtator 1969.</b> Të kërkojmë shpejtimin e ardhjes së makinerive për uzinën «Traktori» ..... | 446  |
| 58. — <b>18 shtator 1969.</b> Jehona e takimit Çu En Lai — Kosigin .....                                 | 447  |
| 59. — <b>19 shtator 1969.</b> Kinezëve t'u thuhet hapur mendimi ynë .....                                | 451  |
| 60. — <b>19 shtator 1969.</b> Shënime .....                                                              | 452  |
| 61. — <b>19 shtator 1969.</b> Kinezët i ka zënë frika nga një shantazh sovjetik .....                    | 453  |
| 62. — <b>21 shtator 1969.</b> Propaganda kineze nuk po gjen karar .....                                  | 457  |
| 63. — <b>22 shtator 1969.</b> Më pak kontakte me gaze- tarët e borgjezisë .....                          | 458  |
| 64. — <b>22 shtator 1969.</b> Gjendja në Jugosllavi dhe fjalimet e fundit të Titos .....                 | 459  |
| 65. — <b>23 shtator 1969.</b> Shënim .....                                                               | 463  |

|                                                                                                                               | Faqe |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 66. — <b>24 shtator 1969.</b> Shtypi duhet të trajtojë falimentimin ekonomik, politik e ideologjik të Jugosllavisë .....      | 464  |
| 67. — <b>25 shtator 1969.</b> Si pompohet shantazhi sovjetik ndaj Kinës? .....                                                | 465  |
| 68. — <b>26 shtator 1969.</b> Kinezët kërkojnë një ndryshim në marrëveshjen ekonomike me ne .....                             | 469  |
| 69. — <b>28 shtator 1969.</b> Në artikujt tanë nuk ka nevojë për sharje .....                                                 | 470  |
| 70. — <b>28 shtator 1969.</b> Shtypi perëndimor për gjendjen shëndetësore të Maos .....                                       | 471  |
| 71. — <b>29 shtator 1969.</b> Problemet lidhur me metalurgjinë dhe rafinerinë e naftës të zgjidhen sipas variantit tonë ..... | 472  |
| 72. — <b>30 shtator 1969.</b> Pritje nga ambasada kineze .....                                                                | 473  |
| 73. — <b>30 shtator 1969.</b> Kinezët nuk flasin për revizionizmin sovjetik .....                                             | 474  |
| 74. — <b>1 tetor 1969.</b> Një ndryshim në qëndrimin zyrtar kinez kundrejt sovjetikëve .....                                  | 475  |
| 75. — <b>2 tetor 1969.</b> Një takim që u leverdis vietnamezëve .....                                                         | 478  |
| 76. — <b>2 tetor 1969.</b> Kinezët kanë bërë dy shpërthime atomike .....                                                      | 479  |
| 77. — <b>5 tetor 1969.</b> Shënim .....                                                                                       | 480  |
| 78. — <b>6 tetor 1969.</b> Pritje e mirë e delegacionit tonë në Kinë .....                                                    | 481  |
| 79. — <b>7 tetor 1969.</b> Rezultatet e para të takimit Çu En Lai — Kosigin .....                                             | 482  |
| 80. — <b>8 tetor 1969.</b> Një propozim nga ana e qeverisë greke, të cilit mund t'i përgjigjemi pozitivisht .....             | 483  |
| 81. — <b>8 tetor 1969.</b> Carët e Kremlinit për kinezët u bënë «burra të mirë»! .....                                        | 484  |
| 82. — <b>9 tetor 1969.</b> Udhëzime për shtypin .....                                                                         | 485  |

|                                                                                                                   | Faqe |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 83. — <b>10 tetor 1969.</b> Të mos harrojmë luftërat për pavarësi të popullit kosovar .....                       | 486  |
| 84. — <b>11 tetor 1969.</b> Pesë vjet të hrushovizmit pa Hrushovin .....                                          | 487  |
| 85. — <b>14 tetor 1969.</b> Çen Po Taja u tregua i ngroh-të me delegacionin tonë .....                            | 488  |
| 86. — <b>17 tetor 1969.</b> Diçka që nuk besohet .....                                                            | 489  |
| 87. — <b>18 tetor 1969.</b> Kinezët bëhen avokatë të Titos .....                                                  | 490  |
| 88. — <b>19 tetor 1969.</b> Kuznjecovi në Pekin .....                                                             | 491  |
| 89. — <b>24 tetor 1969.</b> Shtypi duhet t'i kuptojë drejt koniunkturat .....                                     | 492  |
| 90. — <b>25 tetor 1969.</b> Takimi Çu En Lai — Kosigin ka shkaktuar shqetësim te revolucionarët çekoslovakë ..... | 493  |
| 91. — <b>26 tetor 1969.</b> Vërejtje për punën e disa diplomatëve tanë .....                                      | 494  |
| 92. — <b>28 tetor 1969.</b> Vazhdon persekutimi i shqiptarëve në Kosovë .....                                     | 495  |
| 93. — <b>28 tetor 1969.</b> Të demaskojmë vazhdimisht veprimtarinë armiqësore të revizionistëve sovjetikë .....   | 496  |
| 94. — <b>29 tetor 1969.</b> Taktika e vjetër në polemikë .....                                                    | 497  |
| 95. — <b>30 tetor 1969.</b> Mbledhje pas mbledhjesh në Pekin .....                                                | 498  |
| 96. — <b>31 tetor 1969.</b> Kuislingët e rinj çekoslovakë .....                                                   | 500  |
| 97. — <b>31 tetor 1969.</b> Avanca të Vili Brandit ndaj Polonisë .....                                            | 501  |
| 98. — <b>1 nëntor 1969.</b> Të refuzojmë ftesën për në mbledhjen e Helsinkit .....                                | 502  |
| 99. — <b>1 nëntor 1969.</b> Shënim .....                                                                          | 503  |
| 100. — <b>2 nëntor 1969.</b> Mister rreth bisedimeve kino-sovjetike në Pekin .....                                | 504  |
| 101. — <b>4 nëntor 1969.</b> Kinezët e hoqën edhe epitetin «socialimperializëm» .....                             | 505  |

|                                                                                                         | Page |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 102. — <b>6 nëntor 1969.</b> Nuk pranojmë asnjë ftesë të revizionistëve sovjetikë .....                 | 506  |
| 103. — <b>8 nëntor 1969.</b> Në një darkë të shtruar për ambasadën tonë në Pekin .....                  | 507  |
| 104. — <b>9 nëntor 1969.</b> Agjencitë e lajmeve heshtin .....                                          | 508  |
| 105. — <b>11 nëntor 1969.</b> Shënim .....                                                              | 509  |
| 106. — <b>14 nëntor 1969.</b> Kontradikta të theksuara në gjirin e vendeve revizioniste .....           | 510  |
| 107. — <b>14 nëntor 1969.</b> Amerikanët nisin për në Hënë një anije kozmike me tre njerëz brenda ..... | 511  |
| 108. — <b>15 nëntor 1969.</b> Shënja të afrimit midis revizionistëve rumunë e sovjetikë .....           | 512  |
| 109. — <b>16 nëntor 1969.</b> Të demaskojmë parullën pseudopacifiste të «Sigurimit evropian» .....      | 513  |
| 110. — <b>18 nëntor 1969.</b> Kinezët fillojnë të bëjnë hapur punën e informatorëve .....               | 515  |
| 111. — <b>19 nëntor 1969.</b> Shënim .....                                                              | 516  |
| 112. — <b>19 nëntor 1969.</b> Kozmonautët amerikanë zbriten në Hënë .....                               | 517  |
| 113. — <b>20 nëntor 1969.</b> Avaz i njohur .....                                                       | 518  |
| 114. — <b>21 nëntor 1969.</b> Shprehje e forcës së push-tetit popullor .....                            | 519  |
| 115. — <b>23 nëntor 1969.</b> Vetëm Li Hsien Nieni qenka ai që duhet të vijë në Shqipëri? .....         | 520  |
| 116. — <b>24 nëntor 1969.</b> Shpresa të humbura të re-vizionistëve sovjetikë .....                     | 521  |
| 117. — <b>25 nëntor 1969.</b> Vijnë miq të shumë për festën e Çlirimit .....                            | 522  |
| 118. — <b>26 nëntor 1969.</b> Arritën delegacioni zyrtar kinez dhe ai vietnamez .....                   | 523  |
| 119. — <b>27 nëntor 1969.</b> Takim me delegacionet e huaja .....                                       | 524  |

|                                                                                                                                             | Page |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 120. — <b>29 nëntor 1969.</b> Paradë ushtarake e përsosur. Manifestim i shkëlqyer popullor .....                                            | 525  |
| 121. — <b>30 nëntor 1969.</b> Takim me delegacionin e Vietnamit të Jugut .....                                                              | 526  |
| 122. — <b>30 nëntor 1969.</b> Miqtë dhe shqiptarët e ardhur nga jashtë mbetën shumë të kënaqur nga manifestimet për festën e Çlirimit ..... | 527  |
| 123. — <b>1 dhjetor 1969.</b> Në ekspozitën kineze .....                                                                                    | 529  |
| 124. — <b>2 dhjetor 1969.</b> Delegacioni kinez niset sot për në Fier .....                                                                 | 530  |
| 125. — <b>2 dhjetor 1969.</b> Sektarizmi në çështjet organizative të partisë shpie në gabime politike .....                                 | 531  |
| 126. — <b>3 dhjetor 1969.</b> Pritje për delegacionin kinez .....                                                                           | 532  |
| 127. — <b>3 dhjetor 1969.</b> Li Hsien Nieni nuk bëri asnjë bisedë politike me shokët tanë .....                                            | 533  |
| 128. — <b>4 dhjetor 1969.</b> Delegacioni kinez u largua .....                                                                              | 535  |
| 129. — <b>4 dhjetor 1969.</b> Mendime që nuk janë vetëm të Li Hsien Nienit .....                                                            | 536  |
| 130. — <b>4 dhjetor 1969.</b> Shqetësimet e Ulbrihtit .....                                                                                 | 537  |
| 131. — <b>5 dhjetor 1969.</b> Shënim .....                                                                                                  | 538  |
| 132. — <b>5 dhjetor 1969.</b> Qëllime të këqija dhe provokuese .....                                                                        | 539  |
| 133. — <b>6 dhjetor 1969.</b> Li Hsien Nieni dhe delegacioni i tij .....                                                                    | 541  |
| 134. — <b>6 dhjetor 1969.</b> Kina nuk duhet të merret me cikërrima në arenën ndërkombëtare .....                                           | 548  |
| 135. — <b>8 dhjetor 1969.</b> Shënim .....                                                                                                  | 551  |
| 136. — <b>8 dhjetor 1969.</b> Takim me E. Hillin .....                                                                                      | 552  |
| 137. — <b>9 dhjetor 1969.</b> Takim me shqiptarët e mërgimit .....                                                                          | 553  |
| 138. — <b>10 dhjetor 1969.</b> Të mbrojmë Republikën Demokratike Gjermane .....                                                             | 554  |
| 139. — <b>11 dhjetor 1969.</b> Më në fund .....                                                                                             | 555  |

|                                                                                                                | Faqe |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 140. — <b>13 dhjetor 1969.</b> Dielli nuk mbulohet me shoshë .....                                             | 556  |
| 141. — <b>15 dhjetor 1969.</b> Shënim .....                                                                    | 557  |
| 142. — <b>18 dhjetor 1969.</b> Të punojmë për të thelluar më tej kontradiktat midis vendeve revizioniste ..... | 558  |
| 143. — <b>20 dhjetor 1969.</b> Jubile i lavdishëm .....                                                        | 559  |
| 144. — <b>22 dhjetor 1969.</b> A thua reja kineze kaloi bashkë me Li Hsien Nienin? .....                       | 560  |
| 145. — <b>23 dhjetor 1969.</b> Kthesë e ambasadorit kinez .....                                                | 561  |
| 146. — <b>Dhjetor 1969.</b> Shënim .....                                                                       | 562  |
| Treguesi tematik i lëndës .....                                                                                | 563  |
| Treguesi i emrave .....                                                                                        | 575  |
| Treguesi gjeografik .....                                                                                      | 583  |